TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

DERLEME SÖZLÜĞÜ

XII

EK-I

DERLEME SÖZLÜĞÜ

17.10.1988 ANKARA

TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI—SAYI: 211/12

Türkiye'de Halk Ağzından

DERLEME SÖZLÜĞÜ

XII

EK-I

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ — ANKARA, 1982

Ömer Asım Aksoy'un Türk Dil Kurumu Derleme ve Tarama Kolu Başkanlığı sırasında XI cildi yayımlanan Derleme Sözlüğünün XII. (Ek-I) cildini, Doç. Dr. Mustafa Canpolat'ın Kol Başkanlığı döneminde Kurum görevlilerinden Aysel Dikmen hazırlamıştır.

SÖZLÜĞÜN DÜZENLENMESİNDE TUTULAN YOLLAR VE KULLANILAN İMLER

1. Ayrı ayrı yerlerde değişik söylenişleri bulunan bir sözün en önemli görülen ya da yaygın olan biçimi madde başı olarak alınmış, yanına [ ] içinde değişik biçimleri konulmuştur. Bu değişik biçimlerden her birinin nerelerde kullanıldığı da aynı madde içinde gösterilmiştir. Ayrıca her değişik biçime, sözlüğün abece sırasında madde başı olarak da yer verilmiş, ancak karşısına anlam ve derleme yeri yazılmayıp → imiyle bu sözün ve benzeri sözlerin toplu olarak bulunduğu madde gösterilmiştir.

2. Madde başlarında dört sesin gösterilmesine çalışılmış, bunlar için "é, ḫ, ñ" sesçil yazım imleri kullanılmıştır.

3. Yazılışları aynı olup da anlamları arasında ilgi bulunmayan sözler, ayrı madde başı yapılmış ve bunlar (I), (II), (III) rakamlarıyla gösterilmiştir.

4. Birbiriyle ilgili birkaç anlamı bulunan sözcüklerin her anlamı, aynı madde içinde 1., 2., 3. rakamlarıyla ayrılmıştır.

5. Kimi sözcükler için verilen kullanış örnekleri, anlam açıklamalarından sonra italik harflerle dizilmiştir.

6. Derleme yeri olan il adları kısaltmalarla gösterilmiştir. Bu kısaltmaların listesi s. VII'de verilmiştir. İlçe ve köy adlarında kısaltma kullanılmamıştır.

7. Madde başı olan sözlerin derlendiği yerler ( ) içinde gösterilmiştir. Derleme yeri köy ise başına hiç bir im konulmamış, ilçe merkezi ise başına *, il merkezi ise — imi konulmuştur. Örneğin :

körük Fayton. (Kepez –Ky.) biçiminde yazılı olan madde, Konya il merkezine bağlı Kepez köyünden derlenmiş demektir.

kurbat Eli sıkı, cimri. (*Antakya –Hat.) biçiminde yazılı olan madde, Hatay il merkezine bağlı Antakya ilçesinden derlenmiş demektir.

patıl Yufka ekmek. (Meşeli *Bafra –Sm.) biçiminde yazılı olan madde, Samsun il merkezine bağlı Bafra ilçesinin Meşeli köyünden derlenmiş demektir.

8. Bir söz aynı il içinde birkaç yerden derlenmiş ise, bu yerler virgül ile ayrılmıştır. Söz birkaç ilde kullanılıyorsa, bu iller arasına noktalı virgül konulmuştur. Örneğin :

safkurmak Aydınlanmak. (*Yalvaç –Isp.; Namrun *Tarsus –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.) biçiminde yazılı olan madde, Isparta iline bağlı Yalvaç ilçesinden, İçel iline bağlı Tarsus ilçesinin Namrun köyünden ve Muğla iline bağlı Fethiye ilçesinin Eldirek köyünden derlenmiş demektir.

9. Birçok yerlerde kullanılmakta olan bir sözün derlendiği yerler gösterilirken birbirine yakın olan bölgeler, olabildiğince arka arkaya sıralanmıştır.

10. Kimi köylerin ilçelere, ilçelerin de ile bağlanışları zamanla değişmektedir. Bu yapıtta gösterilen bağlantılar, derleme yapıldığı zamandaki bağlantılardır.

11. Halk ağzından alınmış ve bu yapıta geçirilmiş olan sözler içinde Türkçe asıllı olmayanlar da vardır. Halk, bunları şu ya da bu yönden değiştirerek kullandığından, sözlüğümüze alınmaları yararlı görülmüştür.

AÇIKLAMA : Bu cilde, Derleme Sözlüğünün her bir cildi basıldıktan sonra derleyicilerimizin gönderdikleri fişler değerlendirilerek, daha önce yayımlanmış ciltlerde bulunmayan sözcüklerle, bulunup da anlam ve derleme yerleri değişik olan sözcükler alınmıştır.

Bu cilt yayımlandıktan sonra gelen derleme fişleri yeni bir ciltte değerlendirilecektir.

İL ADLARININ KISALTMALARI

Adana	Ada.	İstanbul	İst.
Adıyaman	Adı.	İzmir	İz.
Afyonkarahisar	Af.	Kahramanmaraş	Mr.
Ağrı	Ağ.	Kars	Kr.
Amasya	Ama.	Kastamonu	Ks.
Ankara	Ank.	Kayseri	Ky.
Antalya	Ant.	Kırklareli	Krk.
Artvin	Ar.	Kırşehir	Krş.
Aydın	Ay.	Kocaeli	Kc.
Balıkesir	Ba.	Konya	Kn.
Bilecik	Bil.	Kütahya	Kü.
Bingöl	Bn.	Malatya	Ml.
Bitlis	Bt.	Manisa	Mn.
Bolu	Bo.	Mardin	Md.
Burdur	Brd.	Muğla	Mğ.
Bursa	Brs.	Muş	Mş.
Çanakkale	Çkl.	Nevşehir	Nş.
Çankırı	Çkr.	Niğde	Nğ.
Çorum	Çr.	Ordu	Or.
Denizli	Dz.	Rize	Rz.
Diyarbakır	Dy.	Sakarya	Sk.
Edirne	Ed.	Samsun	Sm.
Elazığ	El.	Sivas	Sv.
Erzincan	Ezc.	Siirt	Sr.
Erzurum	Ezm.	Sinop	Sn.
Eskişehir	Es.	Tekirdağ	Tk.
Gaziantep	Gaz.	Tokat	To.
Giresun	Gr.	Trabzon	Tr.
Gümüşhane	Gm.	Tunceli	Tn.
Hakkâri	Hak.	Urfa	Ur.
Hatay	Hat.	Uşak	Uş.
Isparta	Isp.	Van	Vn.
İçel	İç.	Yozgat	Yz.
		Zonguldak	Zn.

Kıbrıs, Irak, Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan Türklerinden derlenmiş olan sözlerin, derleme yerleri için kısaltma kullanılmamış, ilçe, il ve ülke adları olduğu gibi yazılmıştır.

EK CİLT İÇİN DERLEMEYE KATILAN DERLEYİCİLERİN ADLARI VE DERLEME YAPTIKLARI YERLER

Derleme yeri	Derleyicinin Adı, Soyadı
ADANA	
Adana	Abdullah Ertem
”	Ali Coşkun Seyhanlı
” ve Haruniye	Bekir İşlek
AFYON	
Afyon	Mahmut Yaman
”	Sultan Koç
” ve Emirdağ	Celal Erdinç
” ”	Osman İlkkurşunlu
AĞRI	
Ağrı ve köyleri	Yolcu Taşdemir
AMASYA	
Amasya ve Merzifon	H. Gürbüz
ANKARA	
Ankara	Abdullah Yıldırım
”	Hüseyin Kırıcı
” ve Balâ	Mahmut Güç
” ” Güdül ve çevresi	Hidayet Yurtışığı
ANTALYA	
Antalya	Ali Şahin
” ve çevresi	İbrahim Göker
” ” Kaş	Hasan Kutlutaş
” ” Manavgat	Ahmet Çeker
” ” ”	Mustafa Koç
ARTVİN	
Artvin ve Ardanuç	İsmail Yılmaz
” ” Şavşat	Fatma Dursun
” ” ”	Seyfettin Ermiş

AYDIN

Aydın ve Bozdoğan	Şeref Günay

BALIKESİR

Balıkesir	Ahmet Köklügiller
”	Ahmet Yılmaz

BURDUR

Burdur ve Bucak, Karamanlı, Tefenni	Nuri Çeçel
” ” Gölhisar	İbrahim Kılıç
” ” ” köyleri	Mehmet Alpıgan
” ” Kozluca	Veli Şahin
” ” Yeşilova	Abidin Korkmaz
” ” ”	Şükrü İlhan

BURSA

Bursa ve Orhaneli	Yüksel Gaffuroğlu

ÇANAKKALE

Çanakkale	Dinçer Sezgin
” ve Aravacık	Ahmet Yılmaz

ÇANKIRI

Çankırı ve çevresi	Cafer Öztürk

ÇORUM

Çorum	Eşref Ertekin
”	Hüseyin Kırıcı
” ve Çerkeş	Yusuf Kılıç
” ” ”	Zeki Ceylan
” ” Ortaköy	Kazım Şahin

DENİZLİ

Denizli ve Acıpayam	Asım Hışıl
” ” Çal	M. Baydar
” ” Sarayköy	Celal Denizli

DİYARBAKIR

Diyarbakır	H. Mete Yükselen

EDİRNE	
Edirne	Lütfi Mertcan
”	Mustafa Özcan
ELAZIĞ	
Elazığ ve çevresi	Taygun Öcal
” Ağın	Harun Karadağ
ERZURUM	
Erzurum	Fuat Ağapınar
”	Muharrem Sıvı
”	Nihat Başta
” ve Pasinler	Kazım Çakmur
GAZİANTEP	
Gaziantep	Nihat Başta
” ve Kilis	Seyfi Başçıllar
GİRESUN	
Giresun	Mehmet Ekizoğlu
” ve Şebinkarahisar	İbrahim Tiryakioğlu
HAKKÂRİ	
Hakkâri ve Uludere	Emin Sevinç
HATAY	
Hatay	Yusuf Azmun
” ve Antakya	Asaf Yahyaoğlu
ISPARTA	
Isparta	Mahir Hacıarifoğlu
” ve Sütçüler	Hüseyin Altunya
” ” ”	Muhammet Çelik
” ” Şarkikaraağaç	Mustafa Demirtaş
” ” Tahtacı	Veli Asan
” ” Yalvaç ve çevresi	Kamil Emirol
İÇEL	
İçel	B. Demirer
”	Bilal Demirci

İçel		Osman Nedim Tuna
”	ve Anamur	Kamil Alçın
”	” Gülnar	M. Vehbi Erdem
”	” Silifke	Aycan Ünver
”	” ”	Kerim Yunt (Özdemir)
”	” ”	Tahsin Uyar

KAHRAMANMARAŞ

Kahramanmaraş		Hulusi Erdem
”	ve Elbistan	Sabri Koz

KARS

Kars		İ. Mürsel Köseoğlu
”	ve Iğdır	Kazım Şahin
”	” ”	Ramiz Özler
”	” Sarıkamış	Hüseyin Kırıcı
”	” Selim	Şükrü Kaya Atalar

KASTAMONU

Kastamonu		Siyami Özel
”	ve Azdavay	Lütfi Mertcan
”	” Taşköprü	Hasan Yücel

KAYSERİ

Kayseri		Hamdi Üçok
”		Mehmet Güler
”		Muharrem Sıvı
”		Neşet Kaplan
”	ve Develi	Orhan Coşkun
”	” Pınarbaşı	Fehmi Tırpan
”	” ”	Mehmet Mortaş
”	”	Samet Eğit
”	”	Sıtkı Altıner

KIRŞEHİR

Kırşehir	Muhsin Durucan

KONYA

Konya	Gündüz Gürgen
”	Kazım Gür

Konya ve Beyşehir	Nursel Kaya
" " Ermenek	Ahmet Yaman
" " Hadım	Sıtkı Şaplak
" " Ilgın	Ahmet Çeker
" " Karapınar	Fehmi Yazıcı
" " "	Mevlüt Büyükkara
" "	Yüksel Halıcı

KÜTAHYA

Kütahya ve Altıntaş	Yaşar Aydın
" " Gediz	İsmail Aslaner

MALATYA

Malatya	Ahmet Şentürk
"	Şahin Ekin
" ve Salihli	Şavban Eroğlu
" "	Muharrem Yılmaz

MANİSA

Manisa ve Demirci	Mustafa Özcan
" " Kula	İsmail Tosun
" " Soma	İhsan Kutlusoy
" " "	Ruşen Hakkı

MUĞLA

Muğla	Cenap Turunç
" ve Bodrum	İbrahim Uygur
" " "	Süleyman Nuri Öz
" " Fethiye	Mehmet Tokatçı
" " "	Nuri Koyuncu
" "	Ünal Dirlik
" " Milas	Şeref Yılmaz
" " Yenice	Orhan Kırlı

NEVŞEHİR

Nevşehir ve Akpınar	Mustafa Özkan
" " Hacıbektaş	Celalettin Olgun
" " Ürgüp	Emrullah Güney
" " "	Mustafa Erdoğan

NİĞDE

Niğde	Hasan Yeğin
” ve Bor	Ramazan Bozkır
” ” ”	Talat Gün

ORDU

Ordu	Mehmet Ekizoğlu
”	Muzaffer Akdoğan
” ve Akkuş	Kaya Demirol
” ” ”	Nurten Aran
” ” Ünye	Muammer Dursun

RİZE

Rize	Mustafa Yılmaz
” ve İkizdere	Ercan Eyüboğlu

SİVAS

Sivas	Mehmet Güler
”	Ömer Cahit Yıldız
” ve Gemerek	M. Uludağ
” ” Gürün	Rüştü Gür
” ” Koyulhisar	Doğan Uluocak
” ” Şarkışla	Mehmet Karaşahin

TOKAT

Tokat	Fuat Ağapınar
”	Fahrettin Taşpınar,
” ve Erbaa	N. Kemal Önder

TRABZON

Trabzon	Fehmi Kepenek
”	Mehmet Ekizoğlu

URFA

Urfa ve Birecik	Hayrettin Kayapınar

UŞAK

Uşak	Balabancı Kandemir
” ve Eşme	Ali Alban
” ” ”	Atilla Erdemli

	VAN	
Van		Meylüt Okayer
”		Nedim Orta
	YOZGAT	
Yozgat		Emin Sevinç
”		Muharrem Sıvı
” ve Çayıralan		Tevfik Gedikli
	ZONGULDAK	
Zonguldak		Gültekin Yazgan
	AZERBAYCAN	
Azerbaycan		Nihat Başta
	BULGARİSTAN	
Bulgaristan ve Kemaller		Ahmet Hezarfen
	IRAK	
Irak ve Telefer		Mehmet Gözsünoğlu
	İRAN	
İran		H. Fehmi Okumuş
	KIBRIS	
Kıbrıs		Bahire İnan
	KERKÜK	
Kerkük		Cemil Emin
”		Nermin Neftçi
”		M. Taha Kayacı

DÜZELTMELER

Sayfa	Kolon	Satır	Yanlış	Doğru
4453	2	42	[→ beyliklere çıksın]	[→ beyliklere çıksuñ]
4455	2	26	[bemecosuñ]	[bemecōsuñ]
4500	2	38	[→ evsimek]	[→ evsimek (I)]
4507	1	20	eklenecek	gavlaḫ [→ kavlak]
4510	1	27	,,	goñaḫ [→ koğak]
4553	1	15	[. . ., kındırlanmak]	[. . ., kıldırlanmak]
4603	2	25	[→ namlık]	[→ namlik]
4659	1	13	[seğirtmek]	[seğirtmek (II)]
4662	1	30	sağsakbeyni [→ sakıskanbeyni]	çıkarılacak
4671	1	13	,şapşak]	çıkarılacak
4701	1	23	,sokurdama,	,sokurdamak,
4818	1	2	yeğin (I)	yegin (I)

A

ā Tarlası çok olan kimse, ağa. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

aba (I) [**ābıla, apla**] **1.** Anne. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.) **2.** Üvey ana. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Büyük kız kardeş, abla. (–Uş.; *Kula –Mn.; Gezende *Gülnar –İç.)
[**ābıla**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**apla**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aba (II) Palto. (–Uş.)

ababil Dağ kırlangıcı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abacur Abajur. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abadon [→ **abassöğ**]

abağınslan [**abanslan, afanslan**] Birden, ansızın. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abanslan**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**afanslan**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abah [**abbari**] Şaşma bildirir ünlem. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**abbari**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

abal 1. Peynir topağı : *Kaç abal peynir aldın?* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **2.** İri parça. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abalama gabalama Tıka basa, pek çok: *Şiniği abalama gabalama dolduruñ da hak géçmesiñ é mi.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abalamak Baskı yaparak canından bezdirmek : *Abalamayın beni, ben size ne yaptım!* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

abannamak Uzun adımlarla yürümek, adımlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abannaya debennéye Güçlükle : *Āşama gadak çapada yoruldum, eve de abannaya debennéye gelebildim.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abanslan [→ **abağınslan**]

abariş Sevinme bildiren ünlem. (Meyvabükü, Güzel, Akçakese, Akbaş, Bademli köyleri *Güdül –Ank.)

abassöğ [**abadon, abassöğodene, abassöğodeneme, abo, abodde, abore, abou, abu**] Korku, kuşku, çoşku bildiren ünlem. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abadon**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abassöğodene**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abassöğodeneme**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abo**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir–Tr.)
[**abodde**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abore**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abou**] : (–Af.)
[**abu**] : (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

abassöğodene [→ **abassöğ**]

abassöğodeneme [→ **abassöğ**]

abaşumaz Şişmiş, kabarmış (ağaç, odun, tahta vb. için). (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abaza Cinsel istekleri istimna yoluyla gideren erkek. (–Kn.)

abazan Parasız, kazançsız, işsiz : *Abazanıñ birine kim gız vëri?* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abazımak Ağaç kabarmak, şişmek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abazıpka Dar paçalı pantolon. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abbari [→ **abah**]

abdaslık Aptes alınan, el yüz yıkanan yer. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

abéy Ağabey. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abgun [→ **ağb**]

abıca Amca. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

abıla [→ **aba** (I) **-3**]

abılobut Geniş yüzlü, kaba saba ve aptal (kimse). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

abidik gubidik Saçma sapan, abuk sabuk (söz için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ablak 1. Gösterişli. (Güzel *Güdül –Ank.) **2.** Yüksek. (Güzel *Güdül –Ank.)

abo [→ **abassöğ**]

abodde [→ **abassöğ**]

aboh Usanç bildiren ünlem. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

abohlāma İnek için yapılan sulu, sıcak yal. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abohlāmak Aldatmak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abore [→ **abassöğ**]

aboşumaz Bellendikten sonra bir kez yağmur yağmış tarla. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abou [→ **abassöğ**]

abramak Becermek, başarmak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abraş [**apraş**] **1.** Sarışın, çilli yüzlü kimse. (Meyvabükü, Güzel, Akçakese, Akbaş *Güdül –Ank.) [**apraş**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Çirkin, biçimsiz. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Çopur yüzlü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

abson (I) Avutma. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abson (II) [**apson**] Büyü, sihir. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) [**apson**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

absonlamak Avutmak: *Boş oturacağına şu çocuğu absonlayıver*. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abu [→ **abassöğ**]

abuḫlamaḫ Aldatmak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

abuḫlanmaḫ Güvenmek, bel bağlamak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir–Tr.)

acabakına [→ **acabana**]

acabana [**acabakına, acap**] Acaba. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**acabakına**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**acap**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

acalma Dağlarda yetişen, tadı buruk ve ekşice bir çeşit elma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

acamı (I) Aşısız meyve ve ağacı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

acamı (II) Toy, deneyimsiz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

acap [→ **acabana**]

acaplamak Kınamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

acar Gürbüz, güçlü, sağlam, dinç : *Ahmet acar bir delikanlıdır*. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Saraycık *Altıntaş –Kü.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

ace Arkadaş. (*Kaş ve köyleri –Ank.)
acel sabun Su değmemiş sabun. (–Ml.)
acer Taze, yeni. (–Gaz.; Kızılcın, *Sarıoğlan –Ky.; –Krş.)
acıcık [**acıḫ, acık, acicik**] Azıcık, biraz. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**acıḫ**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**acık**] : (*Kula –Mn.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
[**acicik**] : (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
acıçamur [→ **acısu**]
acıgünéyik Tereye benzeyen, salataya konulan bir çeşit yaban otu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
acıḫ [→ **acıcık**]
acıhamura Maya. (–Vn.)
acık [→ **acıcık**]
acıktan Biraz sonra : *Acıktan size uğrayacağım.* (–Uş. ve çevresi)
acılı Üzüntü verici, can sıkıcı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
acımak Tarlalarda biten acı, sütlü bir ot. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
acırga Turp. (–Ky.)
acısu [**acıçamur**] Madensuyu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**acıçamur**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
acışmak Acı duymak, üzülmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
acıtmak Acı çektirmek, üzmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
acızlanmak Sızlanmak, yakınmak. (*Sütçüler –Isp.)
acicik [→ **acıcık**]
acuğ Üzüntü. (Kerkük)
acuğlanmak Kızmak, darılmak. (Kerkük)

açgı Anahtar. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
açık araba Kamyon. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
açık gapı **1.** Konuğa kapısı açık, konuksever aile. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Barınılabilecek yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
açkı Yufka açma. (*Antakya –Hat.)
āda [**agda**] Kaynatılarak koyulaştırılmış pekmez, şeker vb., ağda. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**agda**] : (*Kula –Mn.)
adaklamak Bebek yalpalayarak yürümek : *Bebek adaklıyor.* (*Sütçüler –Isp.)
adaleyleği Uzun, biçimsiz nesneler için. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
adamcıl İnsandan kaçmayan, evcil (hayvan için). (–Ml.)
adamlık [**adamnık**] Görgülü olma, insanlık, saygıbilirlik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**adamnık**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
adamnık [→ **adamlık**]
adamsamak [**adamsımak**] Adam yerine koymak, önemsemek. (*Manyas –Ba.)
[**adamsımak**] : (*Manyas –Ba.)
adamsımak [→ **adamsamak**]
adamsınmak Önemsenmek, adam yerine konmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
adaş Arkadaş, eş. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
adı batası [**adı batasıca, adını eller alsıñ**] Ölesice anlamında ilenç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**adı batasıca**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[adını eller alsıñ] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

adı batasıca [→ **adı batası**]

adı belli olmak **1.** Ortaya çıkmak, bilinmek: *Bu işiñ adı belli.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Değeri belli olmak : *Gara öküzün adı belli, 1000 TL.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ādıḫ İnatçı: *Ādıḫ adamıñ biri.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

adım sektirmemek Kaçırmamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

adını eller alsıñ [→ **adı batası**]

adını gomak **1.** Karar vermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bir şeyin parasal değerini biçmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

adıüstü Adını aldığı aile büyüğü : *Benim adıüstüm Hayriye Abla'nın gocası Sıtkı Beymiş.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

adıyaman Badem. (Karakaya –Ky.)

adıysa Oysaki, halbuki. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve çevresi –Ank.)

adileşmek İnatlaşmak, çekişmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

adine Yağmur duası. (–Af.)

adōlet Tüze. (Şenoba *Uludere –Hak.)

afakan Yürek çarpıntısı, çoşku. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Kozluca –Brd.)

afanslan [→ **abağınslan**]

afara Çok yaramaz, kötü. (–Ml.)

āfem Beceriksiz, tembel. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

afırtmak [**afurmak**] Uğrulamak, çalmak. (Armutlu –Sm.)
[**afurmak**] : (Armutlu –Sm.)

afıyan Afyon. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

afıyancı **1.** Haşhaş işi ya da alım satımı ile uğraşan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Afyon tutkunu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

afkun [→ **ağb**]

afkurmak Saçma ve yersiz konuşmak. (*Manyas –Ba.)

aflaya gitmek Boşa gitmek. (Alatepe –Ay.)

aftaba İbrik. (–Ks.)

afur Hayvanlara yem verilen yer, yemlik, yalak. (–Ks.; Kale *Ilgaz –Çkr.)

afurmak [→ **afırtmak**]

aga [**ago**] **1.** Büyük erkek kardeş. (–İz.; Kuzköy *Akkuş –Or.; *Güdül ve köyleri –Ank.; –Kn.)
[**ago**] : (*Sarıkamış –Kr.; Gezende *Gülnar –İç.)
2. Saygıdeğer (kimse). (*Kula –Mn.)

agda [→ **āda**]

agı Ağı. (*Kula –Mn.)

agıl Yük, ağırlık. (*Kula –Mn.)

ago [→ **aga -1**]

ağ (I) [**ağı**] Tırtıl. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**ağı**] : (*Güdül –Ank.)

ağ (II) Ak. (–Kn.)

ağ (III) Don, pantolon vb. nesnelerin iki paça arasındaki birleşme yeri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağa Dostum, arkadaşım anlamında seslenme ünlemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağal Ağıl. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ağalık etmek **1.** Ağırlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bağışta bulunmak, yardım etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağalık taslamak Böbürlenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağarı [ağrı] **1.** –den beri, –den başlayarak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Yönünden, doğrultusundan : *Dağlardan ağarı yağmur geliyor.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) [**ağrı**] : (Ayrancılar *Torbalı –İz.; –Gaz.; Karapınar *Ermenek –Kn.) **3.** Çok uzak, sonsuz : *Ağarıya gitsin.* (Irak)

ağarma Meyvelerde olgunlaşma durumu: (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağartı Sütten elde edilen yiyecekler. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Ml.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ağartma Pirinci ağartmakta kullanılan yuvarlak, ağır bir çeşit tokmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ağb [**abgun, afkun, ağbun, ahbın, ahbub, ahpun, apkın**] Gübre. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**abgun**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**afkun**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**ağbun**] : (–Ml. ve çevresi)
[**ahbın**] : (–Ml.)
[**ahbub**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**ahpun**] : (*Refahiye –Ezc.)
[**apkın**] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

ağbun [→ **ağb**]

ağcalık Sevinmelik, bahşiş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ağcıl [→ **akcıllı**]

ağdırık Eksik, kusur. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ağdırıklı Yüklenmiş yükün bir yanının daha ağır olması. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ağdırmak Bir yana sarkmak, ağır basmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağgın Aşırı : *Ağgın gitmek.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ağı [→ **ağ** (I)]

ağı bardağı 1. Becerikli, akıllı ve bilgili kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Atılgan, gözü pek, yaramaz çocuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağıçalık Kadınların iş yaparken giydikleri geniş ağlı, uzun paçalı don. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

ağıçiçeği Zakkum. (Lefkoşa, Kıbrıs)

ağı düğü 1. Zararlı ya da değersiz yiyecekler. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Em ya da em olarak kullanılan yiyecekler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağıla avluya sığmamak Sağa sola saldırmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ağı olmak Neşesi, düzeni bozulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağır Olgun, babacan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağıra almak Umursamamak, işi yavaşa almak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağır ayaklı Gebe, yüklü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağırını yeñinitmek Kendini küçük düşürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağırlaşmak Yemek bozulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağırlık (I) Tabanca. (–Ks. ve çevresi)

ağırlık (II) Başlık parası. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağırnaz Konuksever, eliaçık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağırsanmak [→ **ağırsınmak**]

ağırsınmak [**ağırsanmak**] Ağır bulmak, yüksünmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ağırsanmak**] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

ağıt etmek [**ağıt goparmak**] Ölenin arkasından övgü ve acı belirten ezgi söyleyerek ağlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ağıt goparmak**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağıt goparmak [→ **ağıt etmek**]

ağı yutmak Zehirlenmek, zehirlenmeye razı olmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ağız (I) **1.** Kez, kere. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Başlangıç, ilk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız (II) Yersiz övgü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız (III) Fırında bir kezde pişirilen ekmek sayısı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağıza düşmek Dedikodusu yapılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağıza gomak Yemek, tatmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız ağıza vēmek 1. Karşılıklı konuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Gizlice fısıldaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Sözbirliği yapmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız aşmak (I) **1.** Karşı gelmek, ağzını açmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Azarlamak, paylamak, ağzını açmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız aşmak (II) Oruç bozmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız bağı Çuvalların ağzına bağlanan ip. (–Sv.; –Ky.)

ağız bozmak Kötü söz söylemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız dadı (I) Tadımlık verilen yiyecek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız dadı (II) Sağlık, mutluluk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız eğmek Alay etmek, eğlenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız esgitmek [**ağız yormak**] Boşa konuşmak, çene yormak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ağız yormak**]: (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız gokusu Aşağılayıcı söz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağızını yemek İyisini kendine ayırmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ağızları bi Anlaşmış, sözbirliği etmiş kimseler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız ōretmek Akıl vermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağız tutması Yeni doğan yavrunun, anasının ilk sütü ile kabız olması. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ağız yañşalamak [**ağız yassılamak**] Karşısındakinin sözünü alaylı olarak yinelemek, öykünmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ağız yassılamak**]: (–Vn.)

ağız yassılamak [→ **ağız yañşalamak**]

ağız yormak [→ **ağız esgitmek**]

ağlamak (I) Sözünden dönmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağlamak (II) Budanan asmanın kesilen yerinden özsuyu akmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağlamsı Ağlamaklı, ağlayacak gibi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağlanmak Durumundan yakınmak. (*Manyas –Ba.)

ağlarcı Çok çabuk ağlayan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağlarlağaç Salkımsöğüt. (–Tr.)

ağlaz Mızıkçı, oyunbozan. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

ağlazlık Oyunbozanlık, mızıkçılık. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

ağmak (I) Toplanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ağmak (II) **1.** Yükselmek, çıkmak, tırmanmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.) **2.** Geçivermek. (*Eşme –Uş.)

ağmak (III) [**ağnımak**] Ağır gelmek, yükün bir yanı aşağı sarkmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.)

[**ağnımak**] **:** (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

ağman Kusur, eksik. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

ağmansız Güzel, kusursuz, eksiksiz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağmaz dönmez Büyük ve ağır (nesne). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağnanmak Hayvan, sırtüstü yatıp yuvarlanmak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ağnımak [→ **ağmak** (III)]

ağnur Gururlu, onurlu : *Şunun ağnurluğuna bakın.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

ağrı [→ **ağarı -2**]

ağrıberi Öteberi. (*Soma –Mn.)

ağrıklı Hastalıklı. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

ağrınıp incinmek Kırılmak, gücenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağrıntı olmak Birisine yük olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağrıpa (I) Bir çeşit erkek tıraşı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

Ağrıpa (II) Avrupa. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağsak Topal, aksak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağsamak Topallamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

ağsırmak Aksırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağşak Arı, böcek sokması nedeniyle deride oluşan şişlik, sertlik. (Akbaş, Meyvabükü *Güdül –Ank.)

ağşamacan [**ağşamadekili**] Akşama dek. (*Halfeti –Ur.)

[**ağşamadekili**] **:** (*Pozantı –Ada.)

ağşamadekili [→ **ağşamacan**]

ağşar Küllü su. (*Tosya –Ks.)

ağu Zehir. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ağulanmak Zehirlenmek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ağuz Yeni doğurmuş ineğin ilk sütü. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ağzaçık Bir çeşit börek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağzı kenetli 1. Sır vermeyen. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Konuşmayan, suskun. (Dereçine*Sultandağı –Af.)

ağzına düşmemek Yapacak güçte olmamak, beceremek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağzını dutmak Az konuşmak, sır saklamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağzını gegelemek Karşısındakinin sözünü yineleyerek alay etmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ağzını sallamak Oyalanmak, geç kalmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ağzını yavşalamak Ağız eğerek alay etmek. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

ağzı yokarı 1. Abartıcı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Pahacı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ahacık [→ **ahan**]
ahacik [→ **ahan**]
ahan [**ahacık, ahacik**] İşte. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**ahacık**] : (–Af.)
[**ahacik**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
ahar Gelir. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
ahbın [→ **ağb**]
ahbub [→ **ağb**]
ahdıman Öç. (–Ks. ve çevresi)
ahdıman almak Öç almak. (–Ks. ve çevresi)
ahdiyar Yaşlı. (Kesirik –El.)
ahenk Eğlence. (*Kula –Mn.)
ahınmak 1. İlgi duymak. (Göre –Nş.)
2. Sevmek, tutulmak. (Göre –Nş.)
ahırev Ahıra bitişik tek katlı ev. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ahlet Yaban armudu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ahletgakı (I) Yassı taşlarla oynanan bir çocuk oyunu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ahletgakı (II) Dilimlenerek kurutulmuş ahlat kurusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ahmağısladan Hafif yağan yağmur. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ahmediye Kalınca, renkli başörtüsü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ahpun [→ **ağb**]
ahraç [→ **arkaç** (I) **-1**]
ahrap Akrep. (Gezende *Gülnar –İç.)
ahşam Akşam. (Büyük Karapınar *Ermenek –Kn.)
ak (I) Gölün derin ve otsuz yeri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ak (II) Süt, yoğurt vb. yiyecekler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
aka (I) Akarsu. (–Ba.)
aka (II) Ağabey. (*Kula –Mn.)
akaba Eğimli, yokuş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
akalın Haydi : *Akalın gidelim.* (*Kaş ve çevresi –Ant.)
ak alma Yaz elması. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
ak ana Üvey ana. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
akar (I) **1.** Çağlayan. (Akbaş, Meyvabükü *Güdül –Ank.) **2.** Akıntılı yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akar (II) [→ **akarca -2**]
akarca [**akar** (II)] **1.** Kemik veremi. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Sv.; –Ky.) **2.** İşleyen yara. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**akar** (II)] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akar gokar 1. Çabuk bozulan (yiyecek için). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kusur, eksik, sakatlık : *Ne gadın gız, akarı gokarı yok.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akarpa Bir çeşit arpa. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akaş Muhallebi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akbacık Çok ak. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)
akbakla Kuru fasulye. (–Ks.)
akböce Kuru fasulye ve yemeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akbuba Akbaba kuşu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akca Akıması. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
akcadağ [**akcağaş**] Kerestesi ak, yağsız, sert bir çeşit ağaç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**akcağaş**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akcağaş [→ **akcadağ**]

akcarmıt Sulu, yumuşak, tatlı, erken olgunlaşan yaz armudu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akcıllı [ağcıl] Akı çok, akçıl. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [ağcıl] : (–Ml.)

akcıllıgarabalı Erken olgunlaşan bir çeşit kiraz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akçaç Nohut büyüklüğünde, sarı meyveli bir çeşit ağaç. (Çaltı, Meyvabükü *Güdül –Ank.)

akdar dönder Evirip çevirme, alt üst etme. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akdarmak 1. Altüst etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Elden geçirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akdiken Kırlarda yetişen ak dikenli bir çeşit ot. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akdon Uzun, paçası bağlı, ak, erkek donu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akdoncak Çırılçıplak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ak düşmek Meyvelerde ilk olgunlaşma belirtisi başlamak : *Kireze ak düşmüş, yaz gelüyo gāli*. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akgavak Geniş dallı, kalın gövdeli, boyu çok uzayan bir çeşit kavak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akgernez Ak bir çeşit buğday. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akgevrek Ak ve sert kabuklu bir çeşit üzüm. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ak gök 1. İyi kötü, az çok : *Ak gök néyise gabılımdır, getiriñ*. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Yarı olgunlaşmış meyve. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akguğ Ak, apak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akguyruk İyi, bir çeşit çay. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ak gün Mutlu, iyi gün. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akgüneyik Kırlarda biten, yenilen, ak bir çeşit bitki. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akıbat (I) Avukat. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akıbat (II) Kötü. (–Af.)

akıd Pekmez kaynatılırken kıl, çöp vb. nesneleri almaya yarayan araç. (–Ml.)

akıla dammak 1. Anımsamak, akla gelmek. (Dereçine *Sultandağı–Af.) 2. Oranlamak, kestirmek : *Senin gelceñ aklıma damdıydın zaten*. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akıla ziyan Akıl almayacak, olağanüstü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akılbālik Buluğ çağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

akılcı Akıl veren. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akıl ermezlik İşine gelmezlik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akım Saygılı, iyi eğitim görmüş çocuklar için seslenme ünlemi: *Akım, sen bize neden gelmez oldun*. (Gezende *Gülnar –İç.)

akındırık Çamsakızı, reçine. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

akıntılı Budaksız, düzgün ağaç, tahta. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akırcınlı Aklı, yer yer akları olan (kumaş için). (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

akırdak Uzun mertek.(*Antakya–Hat.)

akış akış Akın akın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akış etmek Akmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

akıtma 1. İçine haşhaş, yağ ve pekmez sürülerek yapılan börek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sacta pişirilen bir çeşit hamur yemeği. (–Ed.) **3.** Yağda kızartılan hamur. (Şumnu, Bulgaristan)

akıtmak (I) Sulamak : *Koyunları akıt da gel.* (–Uş.)

akıtmak (II) İşemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akıtmak (III) Düşürmek, yitirmek : *Paraları yolda akıtmış.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akıtmak (IV) Gönül vermek, ilgisi yönelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akilik Omurilik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aklan Akarsuların hızlandığı yerler. (*Antakya –Hat.)

aklanıp paklanmak Kötü işleri bırakmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

aklap Armut iriliğinde ahlat. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akma Atların alınlarındaki ak bölüm, ak leke. (*Antakya –Hat.)

akmak Ağaçlara su yürümek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akmın Hayvan dışkısı. (*Hekimhan –Ml.)

ak ōsuñ Kirli nesne yıkayana ak olsun anlamında dilek olarak söylenir. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

akraç Eğimli toprak alan. (–Ml.)

ak sakallı Ermiş, eren. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aksata Alışveriş. (*Güdül köyleri –Ank.)

aksata yapmak Alışveriş yapmak. (*Güdül köyleri –Ank.)

akşam boccalaması Akşamın alaca karanlığı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

akşamca Akşam. (Beşikdüzü Vakfıkebir –Tr.)

akşam otu Akşam ezanı sırası. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

aktaraç Sac üstündeki ekmeği çevirmeye yarayan tahta ya da demir araç, evirgeç. (Kale *Ilgaz –Çkr.)

aktarmak 1. Tarlayı ikinci kez sürmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Harmanda dövülen arpa ve buğday saplarını alt üst etmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ak toprak 1. Ak badana toprağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İnce killi, kireçli toprak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

akyel Lodos. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

Akyıldız Çobanyıldızı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

al 1. Aldatmaca. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **2.** Düzen, tuzak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ala (I) Karla örtülü yerde açıkta kalan toprak parçası. (Büyük Karapınar *Ermenek –Kn.)

ala (II) Al karışık, allı : *Ala keklik gibi sekiyor.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ala bele (I) Açıklı koyulu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ala bele (II) Gelişigüzel (yapılan iş için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ala böce Genellikle tazesi yenilen renkli fasulye. (Dereçine *Sultandağı–Af.)

ala bula Bulanık, iyi görülemeyen : *Ala bula gördüm éyce téniyemedim.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alabursa Bir çeşit tıraş biçimi. (*Gediz –Kü.)

alaca (I) **1.** Aklı karalı. (–Ml.; *Ermenek –Kn.) **2.** İki renkli. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Çeşitli desenli (kumaş için). (Gezende *Gülnar –İç.) **4.** Kalınca dokunmuş, kalın çizgili, kadın elbiselik kumaşı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alaca (II) Üzüme düşen olgunlaşma belirtisi, ben. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

alacaaş [→ **alcaaşı**]

alacamehriban Karışık renkli ağaçkakan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alacatane Bulgurla pişmiş mercimek yemeği. (–Uş.)

alacığı [→ **alayı**]

alacık Yaylaya kurulan hasır bir çeşit çadır. (–Af.; –Isp.)

alacum Ahiret. (*Kilis –Gaz.)

alaçakır Yarı olgunlaşmış (meyve için). (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

alaçık (I) Apaçık, açık kalan yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alaçık (II) Çardak, basit barınak, kulübe. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.; –Vn.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aladarbız Tava gelmemiş, kuru toprak. (–Sv.; –Ky.)

aladiri 1. Ölecek durumda, can çekişen. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Uçamayan, yürüyemeyen (hayvan yavruları için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ala düşmek Meyveler olmaya başlamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

alaf (I) **1.** Hayvanlara yedirmek için kurutulmuş ot, mısır sapı. (Kalfa *Manyas –Ba.; Boğazcık *Perşembe, –Or.; –Gr.; –Tr.; –Ml.) **2.** Hayvanların yem yediği yer.(*Kaş ve çevresi –Ant.)

alaf (II) [→ **alav**]

alafalak Güvercine benzeyen bir çeşit orman kuşu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alafat Çok iri ve korkunç : *Alafat bi ilan gördüm.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ala fikirli Karşı iki düşünce içindeki kimse : *Babam da ala fikirli, bir alası oluyor bir almıyası.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alaflamak Hayvanı otla beslemek. (Kalfa *Manyas –Ba.)

alagaranlık Akşam ya da sabah karanlığı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alagaşak Az pişmiş : *Garbaslıyı alagaşak yedim.* (Meyvabükü, Akbaş, Güzel *Güdül –Ank.)

ala gaşmak 1. Alıp kaçmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Evlenmek için kız kaçırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alage Al da gel. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alagırık Sevimli, yaramaz, kurnaz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alagomak Alıkoymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alagöz (I) Kırlarda biten ince, kılçıklı bir çeşit yaban otu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

alagöz (II) Bir çeşit kara üzüm. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alaguşluk Sabahla öğle arası. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alağaz Boşboğaz, geveze. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

alağız Başkalarının çıkarlarını savunan kimse. (Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.)

alahop Kıyamet. (*Kilis –Gaz.)

alak Çiftleşmek isteyen dişi köpek. (Yenice –Mğ.)

alakabak Palamut yiyen, sesleri yansıtan karga büyüklüğünde bir çeşit kuş. (*Güdül köyleri –Ank.)

alakant **1.** Çay yerine içilen sıcak, tatlı su. (Dereçine*Sultandağı –Af.) **2.** Sıcak şerbet üstüne konulan ve iki renkli görünen çay. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alakarga Tüyleri karışık renkli karga. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alakéyf Az sarhoş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alak malak **1.** Belli belirsiz. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Gelişigüzel, düzensiz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alalusul Gelişigüzel: *Alalusul bişe alah.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alama Ele alınıp atılacak büyüklükte, yuvarlak taş. (*Eşme –Uş.; *Kula –Mn.)

alamaç Alevin sağa sola dağılması. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

alamak Alev: *Alamak alamak yanıyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

Alamancı Almanyaya işçi olarak giden kimse. (*Eşme –Uş.)

alamangumpili İri, sarı ve sert, iyi, bir çeşit patates. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alamuk Yer yer bulutlu gökyüzü. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

alañ Ekili tarlada ürün çıkmamış, boş yerler: *Tarlanıñ yarısı alañ galmış.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alañ tarañ Karmakarışık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alap şap Özensiz yapılan iş. (–Af.)

alarmak Kızarmak, kırmızılaşmak. (–Or.)

ala sulu Olgunlaşmaya başlamış meyve. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alaşa Başkalarının çıkarları için çalışan. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

alaşar Yüzünde ak lekeler, kabarcıklar bulunan genç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

alat Uykudan uyanan ipek böceğinin yaprağa saldırması, evecen yemesi. (–Ba.)

alav [**alaf** (II), **alaz**] Alev. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Ada.)
[**alaf** (II)] : (*Güdül –Ank.)
[**alaz**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alav algını Sıcaktan kurumuş ürün. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alavlanmak (I) Kavga kızışmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alavlanmak (II) Hastanın ateşi yükselmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alavuz Sobayı çalı çırpı ile az yakma. (–Ks.)

alayçik Küçük bağ evi. (Gaziler *Sarıoğlan –Ky.)

alayı [**alacığı**] Toptan, hepsi. (–Gaz.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Gaziler *Sarıoğlan –Ky.)
[**alacığı**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alaz [→ **alav**]

alazlamak Aleve tutmak. (–Ada.)

alazlanmak Beden parça parça kızarmak. (–Ks.)

al bağlamak **1.** Gelin olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sevinmek, mutlu olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

albasma Üzüntüden bayılma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

albastı Doğum yapan kadınlarda görülen ateşli hastalık. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

al başlı Al duvaklı gelin. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

albız Şeytan. (–Sv.; –Ky.)

albulak Kıpkırmızı. (*Sütçüler –Isp.)

alcaaşı [alacaaş] Aşure. (Babadağ *Sarayköy –Dz.) **[alacaaş]** : (–Af.)

alça Erik. (–Vn.)

alçacık Alçak, yüksekliği az, yere yakın. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

alçatmak Korkutmak, baskı yapmak: *Ölanı mahallede çocuklā bék alçatmışlā.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aldırmak Yakını ölmek : *Yavrımı aldırdım, nerelere gidén ben gāri.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aldıverdi 1. Alışveriş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** İlişki. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ale Ela. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alengirli 1. Karışık, anlaşılmayan : *Amma da alengirli iş ha!* (–Dz.; –Gaz.; –Yz.) **2.** Dönek, sözünde durmayan. (–Dz. ve çevresi)

alepşap Hemen : *Duya duymaz alepşap gakdım.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

al etmek Alt etmek, üstesinden gelmek: *Her işi dutunca al etdi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alfat Ahlat. (*Soma –Mn.)

al ge Getir. (*Gediz –Kü.)

algelin 1. Ateşli hastalıktan al lekeler oluşmuş (deri için). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Çiçek açmış (ağaç için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

algın (I) Hastalıklı, cılız. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Kn.)

algın (II) Alıngan. (–Af.)

algıncılık Hırsızlık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alıcı (I) **1.** Öldürücü hastalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Azrail. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alıcı (II) Gezgin tecimci. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alıcı (III) Şahin, kartal vb. yırtıcı kuş. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Vn.)

alık (I) Boğaların omuzlarındaki et yığını: *Boğanın alığı çok büyük.* (Karapınar *Ermenek –Kn.)

alık (II) Dizleri tutmayan, hasta (hayvan için). (Ulukışla*Bor–Nğ.)

alık (III) Kirli, pis (giysi için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alım (I) Alacağı, alabileceği : *Bugün ben alımımı aldım.* (Dereçine *Sultandağı–Af.; Afşar, Pazarören*Pınarbaşı –Ky.)

alım (II) Suç karşılığı ceza. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alım (III) Ustalık, beceri, yetenek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alım (IV) İstek, dilek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alımkār Alıcı olan : *Önceden alımkār oldu, soñutdan caydı.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alımsamak Alacak olmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alın [→ **allaç**]

alın çekgisi [→ **alın çekisi**]

alın çekisi [alın çekgisi] Çevreyi başa bağlamak için alından geçirilen ince şerit, bağ. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **[alın çekgisi]** : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alındırmak İlgilenmek, aldırış etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alınmak Hayvan gebe kalmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alıp veremediği olmak Karşılık veremediği bir kötülük görmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

alışdırmak (I) İki tahtayı aralıksız eklemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alışdırmak (II) Sindirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alız Kurnaz, sinsi ve açgözlü : *O ne alız tilkidir, bilirim ben onu.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alızlamak Zayıflamak.(*Beyşehir–Kn.)

alkış Dua : *Bana alkış etti.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

allaç [alın] Karşı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

[alın]: (Dereçine *Sultandağı –Af.)

allah adamı 1. Doğru, dürüst, güvenilir adam. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bilgisiz, ahmak, saf adam. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

allāk Dönek. (*Kula –Mn.)

allanmak Boyanmak, süslenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

allaseñ Allahını seversen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

allı allına Yüzde yüz, iki kat : *Allı allına gazanmak günah valla be.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

allıçatı İki kaşın arası. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

allını aldırmak Kaş aldırıp, alına ve yanağa düşen saçları kestirip boyanmak, süslenmek (genç kızlar için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alma Parlama, tutuşma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

almacık Yaprağı hıyar yaprağından daha küçük, kara köklü, hayvanların istekle yediği bir çeşit ot. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

almalık Elma bahçesi. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.)

almamak Sağmal hayvan, yavrusunu emzirmemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alo Kara erik. (–Vn.)

aloğlu Şarap yapmakta kullanılan kokulu, kehribar renginde bir çeşit üzüm. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

alt (I) Tarlanın, çukur, su toplanan bölümü. (Dereçine*Sultandağı–Af.)

alt (II) Eskiyen çorabın tabanına yeniden yapılan terlik biçiminde bir çeşit yama. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

altalamak 1. Hastalık artmak ve yineleyerek hastayı güçsüz bırakmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sindirmek, yenmek. (Dereçine *Sultandağı, –Af.)

altatar [→ **altıpala**]

altbaş Alt yan, son. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

altıgıran 1. Başağı altı sıralı bir çeşit buğday. (Dereçine *Sultandağı–Af.) **2.** Arpa. (–Af.)

altına etmek Çok korkmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

altından su çıkmak Rahatsız olmak, yerinde duramamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

altını çalmak (I) Bir yeri temizlemek, süpürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

altını çalmak (II) **1.** Tava, tencere vb. dibi tutmak, yanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bakır kap,

yemeği ağılamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

altını yakmak Üstünde yemek pişmekte olan ocağı yakmak, canlandırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

altınla oynamak Varlıklı olmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

altınoluk Kadın giysisi yapılan mavi, üstü çiçekli, parlak bir çeşit kumaş. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

altıntop Mimoza. (Lefkoşe, Kıbrıs)

altıpala [**altatar**] Altı mermi atan, toplu tabanca. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**altatar**] : (*Antakya –Hat.)

alt tarafı ne İşin önemsizliğini anlatmak için. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

alt ucu En son, bitim. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

alt üst parası Ölenin arkasından yoksullara dağıtılan para. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aluç Alıç. (–Ks. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)

alüce Yeşil erik. (–Dy.)

alülalü Hindi. (Şenoba *Uludere –Hak.)

al üstüne al giymek Gösteriş yapmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

al üstüne mor giymek Çirkin, uyumsuz giyinmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

alver Alışveriş : *Seninle alverimiz yoḫ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

alyanak Bir çeşit şeftali. (Yeşilyurt *Güdül –Ank.)

al yeşil kuşanmak **1.** Çok sevinçli olmak (için). (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.) **2.** Süslü giyinmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

amanı bilmiñ Aman, sen bilirsin, yardım et. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

amanın Korku, coşku, sevinç bildirir, ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz. ve köyleri)

aman zaman diñnememek Fırsat vermemek, acımamak. (Dereçine*Sultandağı –Af.)

Amarkan Amerika. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

amarkanomcası Aşılanmamış, yabanıl asma. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ame Hala. (Gaziler *Sarıoğlan –Ky.)

amidaş Amca oğlu. (–Ml.)

amofta [**amohta**] Dağçileği. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**amohta**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

amohta [→ **amofta**]

amrukturmak Özendirmek, imrendirmek. (–Ks. ve çevresi)

amsalık Aptal, alık, şaşkın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

amuca Amca. (Köseçobanlı *Gülnar –İç.)

añ (I) **1.** Bahçe, tarla sınırı. (Dereçine *Sultandağı, –Af.; Aşağı Yaylabel –Isp.) **2.** Tarla. (–Af.)

an (II) Hayvan damağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anā Korku, sıkıntı, şaşma bildirir ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anaç (I) Ana olma çağına gelmiş (genellikle hayvanlar için). (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Ml.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

anaç (II) Aşılanan, yerinde gelişen, ana ağaç. (–Tr. ve köyleri)

anadan hüren Anadan doğma, çırılçıplak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

anadan yañgın Çok susamış, kavrulmuş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anadat Ekin yüklemeye yarayan uzun saplı, üç çatallı bir araç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anafur Yolsuz elde edilen para, rüşvet. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

anagule Yılana benzeyen bir çeşit sürüngen. (Beşikdüzü*Vakfıkebir –Tr.)

anahalı Aybaşı (kadınlarda). (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ana kerpiş Enli, kalın, büyük kerpiç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

analıḫ [→ **analık -2**]

analık [**analıḫ**] **1.** Kaynana. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Üvey ana. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**analıḫ**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **3.** Düğünde anaya alınan armağan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anamgarı Çok bilmiş (kız çocuğu). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ānanmak [**annanmak, añnanmak -2**] Yerde sırt üstü yuvarlanmak, debelenmek (genellikle hayvanlar için). (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.; *Güdül ve köyleri –Ank.) [**annanmak, añnanmak -2**] : (–Uş.; Dereçine *Sultandağı –Af.)

añapçi En önce : *Añapçi o bana vurdu.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

anarı beri Ufak tefek, öte beri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anası danası Büyük küçük, ailece: *Anası danası eve doldu galdılā.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anasını ağlatmak Dövmek, çeşitli kötülük yapmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

anasının gızı Bakire olmayan kız. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anasun Anason. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anaş Sevgi bildirir ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anay [**ānéş**] Korku ve şaşma bildirir ünlem. (Yeşilöz *Güdül –Ank.) [**ānéş**] : (Dereçine *Sultandağı–Af.)

anayana galmak Şaşmak, şaşırmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

anbal Bağ evleği. (*Bor –Nğ.)

anca 1. Ancak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** En çok. (–Uş.)

ancılayın Onun gibi. (*Kula –Mn.)

andaç (I) **1.** Yan, kıyı. (*Eşme –Uş.) **2.** Yöre. (*Eşme –Uş.)

andaç (II) Anı, armağan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

andal Bağ, bahçe sulamak için yapılan hendek, ark. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

andaval [**angıdak, anıdak**] Aptal, ahmak. (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.) [**angıdak**] : (Meyvabükü, Güzel, Çaltı *Güdül –Ank.) [**anıdak**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

andık (I) Sırtlan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

andık (II) Obur, açgözlü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

andır 1. Uğursuz. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **2.** Bela, kötülük. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **3.** Kötü yürekli. (Gülyalı –Or.)

andız (I) Genelev. (–Uş.)

andız (II) Yuvarlak, küçük meyveli, iğne yapraklı bir çeşit ağaç. (Karapınar, Üzümlü, Elmayurdu *Ermenek –Kn.)

anedder Anahtar. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

anelden Gizlice : *Anelden gidiver.* (Küçük Aşlama *Karapınar, *Ermenek –Kn.)

ānéş [→ **anay**]

anferim Aferin. (Şenoba *Uludere –Hak.)

angāre **1.** Ortaklaşa yapılan köy işi, imece. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Devlet işi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

angarya [→ **angur**]

añgaz Yıkıntı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

angıdak [→ **andaval**]

añgılı Saygın, ünlü. (Yenice –Mğ.)

añgırdamak **1.** Anırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yersiz ve gereksiz konuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

angur [**angarya, angurya**] Hıyar, salatalık. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**angarya**] : (Kayacık *Gölhisar –Brd.)

[**angurya**] : (*Kaş ve çevresi –Ant.)

angurya [→ **angur**]

angut **1.** Güzel öten, ak ve kahverengi tüylü bir kuş. (*Ardanuç –Ar.) **2.** Sulak yerlerde yaşayan, perdeayaklı, ördekten büyükçe, kiremit renginde bir çeşit kuş. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

anğlamak Vurmak için silahı doğrultmak. (Yenice –Mğ.)

anıdak [→ **andaval**]

anıh [→ **anuh**]

anım etmek Anmak, anımsamak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

añırdak Taze ceviz ya da söğüt dalından kıvrılarak yapılan bir çeşit borazan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

añırgan **1.** Çok anıran, azgın erkek eşek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bağırarak ağlayan (çocuk). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anışmak Birlikte anmak (birini). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

añıştırmak [→ **añşırtmak**]

anıt (I) Aptal, alık, budala. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anıt (II) Angut kuşu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anıt benit Şaşma için. (–Af.)

anıtmak **1.** Bön bön, aptal aptal bakmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.) **2.** Anlatabilmek, aklına koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** İşi özensiz yapmak. (–Af.) **4.** İlgisiz davranmak. (–Af.)

añız **1.** Ekin biçildikten sonra tarlada kalan kökler. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Ürünü alınmış, sürülmemiş tarla. (Dereçine *Sultandağı, –Af.)

añız bozmak Anızlı tarlayı sürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ankşama Çürümeye yüz tutan ağaç. (–Tn. ve çevresi)

anlık Yağan yağmurun bir ara durması. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

añmak Söylemek. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)

annac [→ **annaç -1**]

annaç [**annac**] **1.** Karşı. (–Uş.; *Gediz –Kü.; *Antakya –Hat.)

[**annac**] : (Ortaca Köyceğiz –Mğ.) **2.** Karşılık, yanıt : *Mektubumun annacı geldi*. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Sn.; –Yz.; –Krş.)

annağa gelmek Sözü işitecek, duyacak yere gelmek, yaklaşmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

annah Üzüntü, pişmanlık belirtir ünlem : *Annah otamafili gaçırdık*. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

annaklamak [→ **annamak**]

annam Beğeni, imrenme belirtir ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

annamak [**annaklamak**] Anlamak, kavramak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**annaklamak**] : (Gülyalı –Or.)

annanmak, añnanmak 1. Şakalaşmak. (–Uş.) **2.** [→ **ānanmak**]

añnaşmak Anlaşmak, sözleşmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

annat Dirgenin büyüğü. (Ece *Gediz –Kü.)

annayışlı Anlayışlı, kavrayışlı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anom Korku, şaşma bildirir ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ansak Topal. (Meyvabükü, Boyalı, Çaltı *Güdül –Ank.)

añsırattan [**ansızdan**] Birdenbire, ansızın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ansızdan**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ansırmak 1. Aksırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Öksürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ansızdan [→ **añsırattan**]

añşırtmak [**añıştırmak**] Sözle ya da davranışlarla anımsatmak, sezdirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**añıştırmak**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

antike Değerini, özelliklerini yitirmemiş eski nesne. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anuh [**anıh**] Nane. (–Ml. ve çevresi)

[**anıh**] : (–Ml.)

añ yéri Sınır, iki tarla arasında sınır için ayrılan yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

anzavır gavırı Aksi, inatçı, acımasız. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apağlaması [→ **apağlamsı**]

apağlamsı [**apağlaması**] Ağlayacak gibi. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

[**apağlaması**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

apal 1. Tombul, gürbüz. (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.) **2.** İri, iri parça. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

apalaklanmak Büyümek, gelişmek, gürbüzleşmek. (–Yz.; Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.)

apalamak 1. Emeklemek : *Çocuk apalıyar*. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül köyleri –Ank.) **2.** Sallana sallana yürümek. (*Gediz –Kü.)

apallanmak İki yana sallanarak yürümek (çocuk için). (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

apapak [→ **appa**]

aparmak Götürmek. (Batıoğuz, Bayraktutan *Iğdır –Kr.)

apartmak Uğrulamak, çalmak. (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı, –Ky.; Meyvabükü, Akçakese, Akbaş, Yeşilöz *Güdül –Ank.)

apazlamak Avuçlamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

apbaz Sözünü ve davranışlarını bilmeyen, dengesiz. (–Af.)

apdal (I) **1.** Çingene, çalgıcı çingene. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

2. Dilenci. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apdal (II) Alık, sersem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apık sapık Abuk sabuk, saçma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apırçın Çıkmaza girme (iş için). (*Kula –Mn.)

apışak apışak Bacakları yana açа açа (yürümek için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

apışmak (I) **1.** Çömelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Çocuğu sırtlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apışmak (II) Şaşırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apışmak (III) Yılmak, yorulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

apkın [→ **ağb**]

apla [→ **aba** (I) **-3**]

aplak 1. Geniş ve yayvan (yüz için). (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **2.** Yuvarlak yüzlü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

appa [**apapak**] Apak, çok ak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**apapak**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aprak Güvercin. (–Af.)

apramak Üstesinden gelmek, becermek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

apraş [→ **abraş -1**]

apson [→ **abson** (II)]

apşalak Düzgün yürüyemeyen. (–Ks. ve çevresi)

arabacı lastiği Topuksuz, düz, yumuşak lastik ayakkabı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

arabaşı Haşlanmış hamurla birlikte içilen, tavuk, tavşan vb. hayvan etiyle yapılan biberli çorba. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz. ilçe ve köyleri)

araboyunu 1. El, kol, ayak ve mimikle oynanan eğlendirici bir çeşit halk oyunu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Tuzağa düşürme, kandırma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

araçığ [**araçuk**] Aralıklı. (Kerkük)
[**araçuk**] : (Kerkük)

araçuk [→ **araçığ**]

aradan çıkmak Çocuk yetişerek aileye yük olmaktan kurtulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ara gapı 1. Sokak kapısından içerdeki tek kanatlı kapı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İki bölge, bölme arasındaki kapı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arahna Örümcek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ara ipi Koşum hayvanlarını birbirine bağlayan ip ya da kayış. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arakan Göz hastalığı, bir çeşit körlük (ilenç ya da yergi için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ara kere Arada bir, kimi kez. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ara kesmek 1. Küsmek, darılmak, uzaklaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Gidiş gelişi azaltmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

araklamak Çalmak. (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese, Yeşilöz *Güdül –Ank.)

aralamak (I) Kavga edenleri ayırmak, kavgayı önlemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralamak (II) Yanan odunları ayırarak ateşi azaltmak, söndürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralamak (III) Kalabalığı yarıp geçmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralamak (IV) Sık çıkan ürünleri aralıklı duruma getirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralamak (V) [**aralaşmak** (I) **-I**] Bir şeyden uzaklaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**aralaşmak** (I) **-I**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralaşmak (I) **1.** [→ **aralamak** (V)] **2.** İlgisini kesmek. (–Ks. ve çevresi)

aralaşmak (II) Kavga bitmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralaşmak (III) Sık biten ürün, aralıklı duruma gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralaştırmak Aralamak, ayırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralı Aralıklı, uzak. (*Eşme –Uş.; Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralık (I) **1.** Evin girişi, antre. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.) **2.** Eşya depo edilen, evlerin arka bölümünde bir yer. (*Terme –Sm.) **3.** İki ev ya da tarla arasındaki yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **4.** Orta yer, ortalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralık (II) **1.** Pazar günü. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İki dinsel bayram arasındaki ay. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aralık (III) Soğuk nedeniyle ortaya çıkan hastalıkların tümü. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

aramak Bela bulmaya çalışmak, aranmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aran Tütünlerin korunduğu yer. (Gölbeyli *Taşova –Ama.)

arapdaşşağı Acı bir çeşit otun koni biçiminde, üstü çizgili, mor renkli meyvesi (yumurta boyamakta kullanılır). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arapdavşanı Ufak yapılı bir çeşit tavşan. (Dereçine *Sultandağı–Af.)

arap hélimesi Çirkin, kara (kadın için yergi). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arasatda kalmak Ne yapacağını bilememek, şaşırmak. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

arası açılmak Dostluk bozulmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

arasını açmak Aldığını unutturmaya çalışmak, geri vermemek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

arastak [→ **arıstak**]

arāziye Alan, tarla, bahçe : *Yīmi dölüm arāziyem vā.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

araziye uydurmak Kısa sürede, sezdirmeden çalmak. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

arba 1. Güçlü, kuvvetli. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Üstün. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Ağır. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

arbalı Yiğit, gösterişli : *Bu ōlan gardaşlarından dā arbalı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

arbalık Sataşma, meydan okuma. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

arbanda Yükümlülük. (*Güdül köyleri –Ank.)

arbılmak [**ardılmak**] **1.** Birinin üstüne abanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ardılmak**]: (*Manyas –Ba.;*Güdül ve köyleri –Ank.)

2. Birine yük olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ardalamak Torba, heybe vb. yükü eşeğe ya da bir yere dengeli olarak

yüklemek, asmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ardılı 1. Daldaki meyvenin çokluğu için : *Almalā ardılı, budakları, dalları gırılıyō.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Asılmış durumdaki nesneler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ardılmak [→ **arbılmak -1**]

ardını kurulamak İşi bitirmek. (–Ks. ve çevresi)

ardınmak Yüklenmek, yükü sırta almak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ardmak Yüklemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

arduç Bir çeşit dikenli çam. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

areş Ağaca sarılmış asma. (–Ml.)

argın Yorgun, bitkin. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

argun Bir çeşit ahlat. (–Ks. ve çevresi)

arhayın Güvenilir, güvenli : *Parasını bankaya bırakan arhayın olur.* (Taze, Tuz, Kerkük)

ārı Ağrı, sızı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arıboku Bal. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arıcak Temizce. (–Ml.)

arık (I) 1. Cılız, sıska. (Meyvabükü, Çaltı, Akçakese, Güzel *Güdül –Ank.) 2. Küçük ya da hasta olduğu için sürüye katılmayan hayvan. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

arık (II) Suyolu. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.)

ārılı Ağrılı. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

arılık Arı kovanlarının bulunduğu yapı, yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

arım (I) Kurak. (*Terme –Sm.)

arım (II) Dağlarda sarp ve kayalık olan yerler. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

arınmak 1. Temize çıkmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül köyleri –Ank.) 2. Sorumluluktan kurtulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 3. Utanmak, arlanmak : *Söylediği sözden ben arındım o arınmadı.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arıstak [**arastak**] Tavan. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

[**arastak**] : (–Ml.)

arış Kağnı oku. (Karaba *Geyve –Sk.)

arıtmak Temizlemek. (*Eşme –Uş.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

arkabasan Kağnının en arka bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

arkaç (I) [**ahraç**] 1. Koyunların yattıkları yer, kuytu yerler: *Goyun arkacına gediyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.; Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.)

[**ahraç**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

2. Dağ sırtı. (*Antakya –Hat.)

arkaç (II) Koyun sürüsünün arka arkaya sıralanışı. (–Nğ.)

arkadaş Eş, karı. (–Ks. ve çevresi)

arkalamak Sırtlanmak, yüklenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arkalı Sürmekte, bitmemiş şey. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arkmak Sarkmak, ağır gelmek : *Eşeğiñ yükü sağına arkmış.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arkuri 1. [→ **arkuru -1**] 2. [→**arkuru -2**]

arkuru [**arkuri -1, 2**] 1. Kestirme, kısa yol. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**arkuri -1**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

2. Aykırı, ters. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**arkuri -2**] **:** (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
3. Eğimli. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

armıt gakı Dilimlenerek kurutulmuş armut. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

armut gibi düşmek (I) İstemeyerek yardım etmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

armut gibi düşmek (II) Kolayca düşmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

aroku Arabanın iki dingilini birbirine bağlayan düzgün ağaç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arpagüzeli Bir çeşit kalbur. (*Antakya –Hat.)

arpa kesdirmek Yolda dinlenme vererek atlara arpa yedirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arpalamak Çok yem yiyen hayvan, su içerek şişmek, ölmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arpalık (I) Köy yakınında, arpa ekimine elverişli tarla. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

arpalık (II) Oyunda sürekli yenilen, ütülen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arpa orağı Arpa biçme zamanı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ars Gelincik (kümes hayvanlarına zarar verir). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ars gibi çekmek Sezdirmeden çalmak, aşırmak. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

arsınmak 1. Utanmak, çekinmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Ml.) **2.** Ayıp saymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arşınlayıp durmak Boş yere gidip gelmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

arşınnamak 1. Uzun adımlarla yürümek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sinirli sinirli iki yer arasında gidip gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artan sırtan Geriye kalan, fazlalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artı Başka, fazla : *Bundan artı unumuz yoḫ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

artıg éğsik İleri geri (konuşma için yergi). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artık diş Yandan çıkan eğri diş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artımı Bereket. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

artırmak (I) Varlıklı duruma gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artırmak (II) Azmak, azıtmak : *O da artırdı gāli.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artmak (I) Yükü hayvana ya da bir yere yüklemek, dengeli asmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

artmak (II) Dövmek, vurmak : *Sopayı sırtına ardı ardıvēdim.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aruk 1. Olmamış, ham (meyve için). (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.) **2.** Gelişmemiş, cılız (hayvan için). (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)

arzetmek [→ **arzılamak**]

arzılamak [**arzetmek**] Özlemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**arzetmek**] **:** (Dereçine *Sultandağı –Af.)

arzıman Çok özleyen. (*Kula –Mn.)

asalak Asılmış yüz, öfkeli surat : *Asalak asalak né duruñ lén?* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

asan Kolaylık. (*Kula –Mn.)

āsanya Alsana. (–Ba.)

asar Yüksek kaya kitlesi. (Yeşilöz, Akbaş *Güdül –Ank.)

asba çıksın [→ **aspa çıksın**]

asbap [**astap**] İç giysisi. (Gezende *Gülnar –İç.)

[**astap**] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

asda Yavaş, ağır. (–Vn.)

asgı **1.** Askı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Çeyizin iplere asılarak sergilenmesi. (Dereçine *Sultandağı -Af.) **3.** Gelin alayındaki at, araba, otomobile bağlanan armağan kumaş, havlu vb. nesneler. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **4.** Ustaya armağan edilmek için yapımı biten eve asılan kumaş vb. nesneler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ası **1.** Söz dinlemeyen, ters (kimse). (Dereçine *Sultandağı –Af.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Baştan çıkmış, ahlaksız. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

ası gelmek Karşı gelmek, direnmek. (Yenice –Mğ.)

asılım Aslında. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

asıntı (I) [**askıntı**] Sırnaşık, asalak (kimse). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**askıntı**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

asıntı (II) Boş yere ertelenme, sallantı: *İşimiz asıntıda kaldı.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

asısız **1.** Boş yere, asılsız. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Nedensiz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

asıvata Alışveriş : *Tükânda asıvata yapdık.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

asifinik Hayvanların yaralarına sürülen, ağır kokulu, katrana benzer em. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

askıntı [→ **asıntı** (I)]

aslahat Sakın, aman : *Bunu aslahat duymasıñ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aslamalık Fidanlık. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

aslançınağı Şirpençe de denilen çıban. (*Kilis –Gaz.)

aslannık etmek Şaka yapmak : *Hemen kızdın ben sana aslannık ettiydim.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

aslık Kesilmesi gereken kızlık zarı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

asma gabak Bir çeşit süs kabağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

asmak (I) Yükseklik, yükselti. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

asmak (II) İpe geçirilerek ya da birbirine bağlanarak kışa saklanabilen yaş yemiş : *Bu asmak üzümünü asmak elma ve ayvasının yanına götür.* (*Gediz –Kü.)

asos Gerçek, asıl. (Şenoba *Uludere –Hak.)

aspa çıksın [**asba çıksın**] Ne olursa olsun. (–Ks.)

[**asba çıksın**] : (–Ks. ve çevresi)

aspir Tohumundan yağ çıkarılan fasulyegillerden bir bitki. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

astap [→ **asbap**]

astar **1.** Tavan. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Tavanın ince, alt tahtası. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

aş Aç : *Garnın aş mı ōlum?* (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

āşagadin Bir çeşit fasulye, ayşekadın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşağı almak Horan oynarken kemençeye uyarak kollarını indirmek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

āşam [**ayşam**] Akşam. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ayşam**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

āşamlamak Akşam yemeğine ve yatıya kalmak. (Dereçine *Sultandağı–Af.)

āşam zabah 1. Çok yakında. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Her zaman. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşana [**aşāne, aşdamı, aşgana**] **1.** Mutfak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**aşāne**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.; Karapınar –Kn.)

[**aşdamı**] : (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

[**aşgana**] : (–Sv.; –Ky.)

2. Sürekli oturulan oda. (–Af.)

aşāne [→ **aşana -1**]

āşap Tahtadan, ahşap. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aş be Öyle değil anlamında ünlem. (Köseçobanlı *Gülnar –İç.)

aşboğaz Çalışmadan geçinen, hazır yiyici. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşcak Açacak : *Gazoz aşcānı gaybettik.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşdamı [→ **aşana -1**]

aş dökmek Yemek vermek : *Düğünde köy halkına aş döktük.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşevi Lokanta. (*Beyşehir çevresi–Kn.)

aşgana [→ **aşana -1**]

aşganacı Aşçı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aşganlıḫ Şaka: *Sana aşganlıḫ etdim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aşgar [**aşkar -1**] Renk, boya. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**aşkar -1**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

aşgatmak Bir çok kişinin getirdiği yiyeceği birleştirip topluca yemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşgetmek Birden hızla vurmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.)

aşgı (I) Kalem açacağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşgı (II) Yufka. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşgı aşmak Yufka açmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşgıñ Aşırı : *Bu işinde aşgıñ gediyoñ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aşgōsuñ Aşkolsun. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşı 1. Hayvana sürülen alımsı boya. (–Krş. ve çevresi) **2.** Renkli badana toprağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşıgara İri, yuvarlak, kara üzüm. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşığ atmak 1. Götürü alışveriş yapmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yarışmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşıkeli Aşı filizi, aşı kalemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşılak Aşı yapılmış fidan. (Muratbaşı *Azdavay –Ks.)

aşır Boş ver, önemseme. (–Af.)

aşıraşı [→ **aşuraşı**]

aşırat Aşiret. (Şenoba *Uludere –Hak.)

aşır ayı Aşure dağıtılan ay. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşırdmaç Semer paldımının aşağı düşmemesi için hayvanın sağrılarının üstünden geçen ve iki yandan bağlanan yün ya da kayış kemer. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

aşırı Yaramaz, azgın (çocuk için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşırı yol 1. Ters, şaşırılan yol. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kötü, yüz kızartıcı yaşam. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşırma Bakır kova. (–Sv.; –Ky.)

aşırmak (I) Baştan savmak, atlatmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşırmak (II) Aşermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşıt (I) Geçit : *Aşıdı aşdı getdi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aşıt (II) Ateş. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

aşkar 1. [→ **aşgar**] **2.** Aklı karalı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

aşlak 1. Aşı : *Kolumdakı aşlak acıyō.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Aşılanmış ağaç. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Aşılanmış ağacın meyvesi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlakçı (I) **1.** Aşı yapan görevli. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ağaçları aşılayan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlakçı (II) Karşısındakinin sözlerine açık saçık ve alaylı sözler, maniler uydurarak kızdıran kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlama (I) Buz ya da karla soğutulmuş su vb. içecekler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlama (II) Yeni dikilmiş fidan. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

aşlamak (I) Katmak, karıştırmak (genellikle sıvılar için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlamak (II) Ağacı aşılamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlamak (III) Düşüncesini başkasına benimsetmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

aşlamak (IV) Karşısındakinin sözlerine, uyaklı kızdırıcı ve güldürücü yanıtlar vermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşlamalık Fidanlık. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

aşlayvimek Su katıvermek, tazelemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

aşlık keşlik Yemeklik gereçler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşmak (I) Erkek hayvan, dişisi ile çiftleşmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Ermenek ve köyleri –Kn.)

aşmak (II) Açmak : *Gapıyı aşdım.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

Aşsa Ayşe. (Gezende *Gülnar –İç.)

aşşā Aşağı. (Dereçine *Sultandğı –Af.)

aşşağılak (I) Yere yakın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşşağılak (II) Aşağılık, bayağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşuk Aşık kemiği. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

aşuraşı [**aşıraşı**] Aşure. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**aşıraşı**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aşut Tepe arkası. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

atacak Hallaç tokmağı. (Aşağı yaylabel –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

atacoru Atasözü : *Atacoru boş yere denmez.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

atağan Abartıcı, yalancı. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Sv.; –Ky.)

atak Abartıcı, çok öğünen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ataklaşmak [**atalaşmak**] Karşılıklı ağız kavgası yapmak, atışmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**atalaşmak**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atalamak Atmak, savurmak : *Değneği koyuna bi ataladım.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atalaşmak [→ **ataklaşmak**]

atalık Baba gibi gözeten, koruyan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atama atama Derece derece, zaman zaman, aralıklı olarak. (–Ed. ve çevresi)

ataş Ateş. (–Vn.)

ataş atmak Kızıştırmak, kışkırtmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ataşına bırakmak Hasta, üşüyüp titredikten sonra ateşlenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ataşlanmak Coşmak, kaynaşmak: *Arılā ataşlandı mı durma gaç.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atdırmak 1. Fırlatmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Boşalmak, fışkırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ateş almaya gelmek Konuk, kısa süre oturmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ateşlerde yanmak İşin sıkıntı ve güçlüklerini çekmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ateşpare Bir çeşit deri hastalığı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ateş tuğlası Soba içlerine yerleştirilen tuğla. (*Güdül –Ank.)

atgı Büyük ve uzun saplı yaba. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atgın 1. Abartıcı, palavracı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) 2. Atılgan. (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)

atgış [→ **atkıç**]

atgu Büyük, kalın, kadın başörtüsü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

atıb éğirmék 1. Birinin arkasından konuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Öğünmek, böbürlenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atıget Etiket. (Güzel *Güdül –Ank.)

atılmak 1. Boy atmak, uzamak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) 2. Birden ilerlemek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

atık Çarpık, eğik (tahta, demir vb. için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atılıp gimék Birden düşmek, yere serilmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atılıp satılmak Elden çıkarılmak, uzaklaştırılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atılmak Ağaç ya da madensel kapı, pencere vb. nesneler eğrilmek, çarpılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atımına getirmek 1. Sırasına, yerine getirmek (işi, sözü). (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Kurşun, erimini bulmak : *Tam atımına getirince çaldım gurşunu.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atımı çözmek Kovmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

atışdırmak Tokatlamak, biraz dövmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atıştırmak Bir şeyler yapmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

atkı (I) Toprak damlı evlerde tavana uzatılan kalın, yuvarlak ağaçların her biri. (Baharlar *Tavas –Dz.)

atkı (II) Büyük yaba. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

atkıç [**atgış**] Sapan. (*Manyas –Ba.) [**atgış**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atlamak (I) Toplamak, derlemek. (*Eşme –Uş.)

atlamak (II) Ayıklamak. (*Eşme –Uş.)

atlambaç Akarsu kıyılarının en dar ve sığ yerine konularak üstüne

basılıp atlanılan taş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atlı gibi Çalışkan, koşarcasına iş yapan (kimse için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atlıkarınca Uzun bacaklı, iri, kara bir çeşit karınca. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atmaca Asma yaprağı parçalarıyla bulgurdan yapılan bir çeşit yemek. (–Ml.)

atmaca etmek Atlatmak : *Beni atmaca ediyon.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

atmak (I) **1.** Sinek, yumurtlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Beli gelmek, boşalmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atmak (II) Yüklemek : *Heybeyi eşşege atdım geldim.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

atnaşmak Dövüşmek, sözle kavga etmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

at otlatmak Sözü edilen yeri önceden gezip görmüş olmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

at oynatmak Çok sevinmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

attā Gezme, gidilecek yer (çocuk dilinde). (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

auva Baba. (*Demirci –Mn.)

avadanlık Araç, gereç kutusu. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

aval [→ **avalak**]

avalak [**aval**] Tembel, alık, aptal. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**aval**]: (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aval aval Aptal aptal (bakış için). (*Kula –Mn.)

avan **1.** Vurucu, kırıcı, zorba. (Yeşilöz *Güdül –Ank.) **2.** Sürekli ağlayan bebek. (Kerkük)

avanah Kolaylıkla kandırılabilen kimse. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

avangoç Bir çeşit makara dizgesi. (–Ada.)

avanmak İple yukarı çıkmak, tırmanmak. (–Ada.)

avara (I) Boş, işsiz : *Avara dolaşıyor.* (–Gaz.; Meyvabükü, Akbaş, Güzel *Güdül –Ank.; Afşar, Pazarören –Ky.)

avara (II) **1.** Gelişmemiş ürün. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İşe yaramaz, kötü : *Arabayı oñarttım emme avara yapmış.* (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.) **3.** Gevşek. (*Kula –Mn.)

avaracı popaz **1.** Canlı kimseleri gömen papaz. (Lefkoşa, Kıbrıs) **2.** İşi gücü olmayan, önemsiz işlerle ilgilenen kimse. (Lefkoşa, Kıbrıs)

avarlık Sebze ekilen yer. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

avat Böğürtlen. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

avaz Makam, müzik. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

avcar (I) Av araç ve gereçleri. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

avcar (II) **1.** Kimyon. (–Yz.) **2.** Baharat. (–Yz.)

avcarlamak Baharat koymak, baharatlamak : *Sucuğu eyi avcarlıyamamışım.* (–Yz.)

avdık Bir yanı ağır, öteki yanı hafif, dengesiz : *Bu hayvanın yükü avdık.* (Büyük Karapınar *Ermenek –Kn.)

avduk (I) Şırnaşık, kendini bilmez. (Meyvabükü, Güzel, Akçakese, Akbaş *Güdül –Ank.)

avduk (II) Çirkin. (Meyvabükü, Güzel, Akçakese, Akbaş *Güdül –Ank.)

avet [aveyd] Sevinmelik, bahşiş. (*Soma ve çevresi –Mn.)
[aveyd] : (Kozluca –Brd.)
aveyd [→ avet]
avgan 1. Kuyu. (–Uş.) **2.** Yağmur ve kar sularının biriktiği gölcük.(–Uş.)
avgın 1. Üstü kapalı suyolu, ark. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Su akıntısı. (–Sv.; –Ky.) **3.** Lağım. (–Ks. ve çevresi; –Yz.)
avḫalamak 1. Öç almak. (Bayat, Tuz, Taze, Altınköprü, Kerkük, Irak) **2.** Öç almak için ele geçirmek, yakalamak. (Bayat, Tuz, Taze, Altınköprü, Kerkük, Irak) **3.** Birini beklemek. (Bayat, Tuz, Taze, Altınköprü, Kerkük, Irak) **4.** Hak aramak. (Bayat, Tuz, Taze, Altınköprü, Kerkük, Irak)
avıç Avuç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avındırmak Dişi hayvanı çiftleştirerek gebe olmasını sağlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avın gannı ōsuñ Avın bol olsun, anlamında dilek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avınmak (I) Avunmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avınmak (II) Hayvan gebe kalmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avırdını yırtmak Ağzını yırtmak : *Bubañ duyāsa avırdını yırtā.* (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)
avırt Ağız içi, avurt. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avırtlamak Ağzına almak, doldurmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avıtmak Avutmak, oyalamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avır zıvır etmek 1. Kem küm etmek, anlamsız konuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İşi gelişigüzel, kötü yapmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avkalamak (I) Haksız yere hırpalamak. (*Manyas –Ba.)
avkalamak (II) **[avkmak** (I)**] 1.** Ovmak, yıkamak (kirli giysi için). (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Beyşehir –Kn.) **2.** Yoğurmak, özleştirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[avkmak (I)**] :** (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avkalamak (III) **[avkmak** (II)**]** Köpek koparmadan, az ısırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[avkmak (II)**] :** (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avkalanmış Yaralanmış (genellikle ısırılarak). (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avkas Bahçe duvarına açılan delik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avkırmak Ezmek, ufalamak. (Yenice –Mğ.)
avkınak (I) **[→ avkalamak** (II) **-2]**
avkmak (II) **[→ avkalamak** (III)**]**
avla [avlağı -2] Bahçe, bağ çevresine ağaç ve ince dallardan yapılan çit. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[avlağı -2] : (–Ks.)
avlağı 1. Kıyı. (–Ks.) **2. [→ avla]**
avlağı tutmak Kıyıyı çitle çevirmek. (–Ks.)
avlak Avı bol yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avlı 1. Hol, koridor. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Avlu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Duvarla ya da çitle çevrilmiş yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
avlu Evin bodrum ya da zemin katındaki sofa. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

avlum Ayakyolu, hela. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

avo Baba. (Hisarbey *Sarıkaya –Yz.)

avrad ağızlı 1. Kadın gibi konuşan erkek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sözünden dönen, dönek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Karısının sözüyle davranışlarını düzenleyen, kılıbık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

avrat 1. Olgun kadın. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Oyuncu kadın, çengi. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Hoppa kadın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

avratlık Evi iyi yönetme, çekip çevirebilme yeteneği (kadında). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

avsunlamak Kaba biçimde vurarak okşamak. (Mustafa Paşa *Ürgüp –Nş.)

avşamakda Akşama değin. (Rumeli göçmenleri –Krk.)

avu Ağı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

avulamak Ağılamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

avunmak Cinsel doyuma ulaşmak. (–Ada.)

avurt 1. Çene, ağız. (–Tr.) **2.** Ağzın bitim yerleri. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

avuz Doğuran hayvanın ilk sütü, ağız. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ay Hey anlamında ünlem : *Ay buba!* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaca Yabanlık giysi. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

ayācu Ayak ucu : *Ayācum dondu.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ayağ Rüşvet. (Kerkük)

ayağā Ağabey anlamında seslenme ünlemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağa düşmek 1. Güçsüz, yetersiz kalmak. (Dereçine *Sultandağı–Af.) **2.** Utanç verici duruma düşmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Birine gereksinim duymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağa ip dakmak 1. İşe engel olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kötülüğe çalışmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağa kalkmak Parasal sıkıntıdan kurtulmak, varlıklı olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağaltı Ayakaltı, orta yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağcağ [→ **ayakcak** (II)]

ayağdonu Don, kilot. (Kerkük)

ayağı ağır Yüklü, gebe. (–Ml.)

ayağı dışarı Bir yerde durmasını bilmeyen : *Onuñ ayağı dışarı, bize faydası olmācak.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağı gaymış Kötü yolda kadın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağına gelmek Bir dilekte bulunmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayağını bağlamak Zararsız duruma getirmek. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayağını mercimek kütüğüne dayamak Direnmek, inat etmek. (Haruniye –Ada.)

ayağının çorabı olmamak Yoksul olmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayağının tozuna bakmamak Bilmediği konuda konuşmak, tartışmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayağını taştan esirgemek Boş yere uğraşmamasını sağlamak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayağ işi 1. Gezici satıcılık. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ayakta yapılan iş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayağ ucu 1. Yakın yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Yakında olan, yakındaki. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 3. Ortalık, orta yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 4. Yatağın ayak ucu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayak ayak üstüne atmak Kendine güvenir biçimde oturmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayak bağı [→ **ayak dolaşığı**]

ayak burçmak Ayak burkulmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayakcak (I) Tahta, arkalıksız sandalye. (*Kula –Mn.)

ayakcak (II) [**ayağcağ**] Merdiven. (–Ml.; –Yz.)
[**ayağcağ**] : (–Ml.)

ayakçalık Sacayak. (*Antakya– Hat.)

ayakçıl Taşınabilen merdiven. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

ayakdamı Ev önündeki dam. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayakdan düşmek Güçsüzlükten yürüyemez olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayak dolaşığı [**ayak bağı**] Engel (genellikle çocuk için) : *Bu ayak dolaşığı varıkā iş mi görülü?* (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**ayak bağı**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ayaklamak Uzunluğu ayakla ölçmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaklarını çatmak Çekinmeden, rahat biçimde oturmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayaklı 1. Uzun boylu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Ayakları uzun kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 3. Tez yürüyen kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaklı canavar Kavgacı, yaramaz, kırıcı dökücü çocuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaklık Merdiven altındaki ayakkabı çıkarılan düz yer, sahanlık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayak mayası Ayakta parmakların başladığı etli bölüm. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayak paltasu Uzun saplı, keser biçiminde, ağaç düzlemekte kullanılan bir çeşit balta. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayakteri Ayak kirası. (–Sv.; –Ky.)

ayalama Dövülüp kaldırıldıktan sonra harman yerinde kalan saman ve taneleri toplamaya yarayan T biçiminde tahta bir çeşit araç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ayalamak Harman yerinde kalan artıkları ayalama ile toplamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ayam Hava. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ayama Lakap, takma ad. (Boğazcık *Perşembe –Or.)

ayamak Bakmak, büyütmek : *Kestene fidesini ayadın mı?* (Boğazcık *Perşembe –Or.)

ayan [→ **ayen**]

ay anā Korku, şaşma belirten ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayañ gimek Çalınan müziğe oynama isteği duymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayāmı almak (I) Çelme takmak, tökezletmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayāmı almak (II) Kötülük yapmak, güç duruma düşürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayānı almak (III) İşi sona erdirmek, bitirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayānı bağlamak 1. Nişanlamak, evlendirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.) **2.** Bir işe yerleştirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayānı çékmék 1. Arkasından konuşmak : *İşi gücü köşe başına oturup onuñ bunuñ ayānı çékmékdir.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İşine engel olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayānı esirgemek Üşenmek, tembellik etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayānı galdırmak Yürüyüşünü hızlandırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayānı kesmek 1. Göndermemek, bırakmamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.) **2.** Gitmemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayardılmış Şımarık, arsız, utanmaz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayarsız Kararsız, deli dolu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ay aydın Ay ışığı. (–İst.)

ayaz Dominoda düz, noktasız taş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaz almak Ürün soğuk almak, bozulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaz almayan İşten eli boş çıkan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayazlık Mutfak. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

ayazmana Dağlarda su kaynağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayaz vurmak 1. Ürün soğuktan donmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Soğukta yatan kimse hastalanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aydaa Şaşma bildirir ünlem. (Akbaş *Güdül –Ank.)

aydaş [aydeş] 1. Gelişmeyen, cılız bebek. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; Ulukışla *Bor –Ng.)

[aydeş] : (*Kula –Mn.)

2. Sakat, çirkin kimse. (–Af.)

aydaşlamak Zayıflamak, cılızlaşmak (kimse için). (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

aydede [→ **aydın**]

aydeş [→ **aydaş -1**]

aydın [aydede] Ayçiçeği. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[aydede] : (Akçakese, Meyvabükü, Güzel *Güdül –Ank.)

aydınnamak Aydınlanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aydınnığın içinde gal Gözün aydın olsun dileğine yanıt olarak söylenir. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aydırmak Ağır gelmek, ağdırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ayem Hava. (–Ml.)

ayen [ayan] Muhtar. (–Uş.; *Gediz –Kü.)

[ayan] : (–Af.; Yörükler *Salihli, *Soma –Mn.)

ayeriği [ayıeriği] Yabaneriği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[ayıeriği] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ay garannığı Karanlık gece. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ay garşılamak Ay tutulunca teneke çalarak, silah atarak ayın kurtulması dileğinde bulunmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aygır Kavgacı, edepsiz, arsız (kadın için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aygıra gelmek Sürekli kabaca sakız çiğnemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aygırcık Araba yastığının oturduğu ağaç bölüm. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aygırdemiri Arabada falakanın takıldığı eğri, kalın demir. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aygıt Araç, gereç, avadanlığın tümü. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Gediz –Kü.)

ay gördü, tay gördü Açık yerde işeyen kadın ya da kızı kınama için söylenir. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aygur Erkek at. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

ayıapalağı 1. Şişman, hantal, çirkin. (–Gaz.) **2.** Kaba konuşan. (–Gaz.)

ayı balağı 1. Ayı yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kaba, tembel, hantal. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayıeriği [→ **ayeriği**]

ayı gibi olmak Çok şişmanlamak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

ayıgulağı Gelinciğe benzer bir çeşit ot. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayı günü gelmek 1. Önceden saptanan zaman sona ermek, zamanı gelmek : *Ayı günü geleli né han oldu hāle borcunu gétimédi.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Doğum zamanı gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayık 1. Görgülü, anlayışlı. (*Güdül –Ank.) **2.** Uyanık, açıkgöz. (*Güdül –Ank.) **3.** Aklı eren, bilgili. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayıkdırmak Uyandırmak, uyarmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayıkmak Bilgi edinmek, aydınlanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayılen Hey anlamında seslenme ünlemi (erkekler için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayımantarı İçi boş, yenilmez bir çeşit mantar. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ayıñga Kaçak tütün. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayıñgacı Kaçak tütün satan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayın oyun 1. Karmakarışık, düzensiz, bozuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Düzen, kandırmaca. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Boşa kullanma : *Elindeki parayı ayın oyun etdi godu.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayın oyuncu 1. Alıcı, oyuncu, düzenci. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Tutumsuz, savurgan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayın oyun olmak 1. Kötü, bozuk olmak (iş durumu). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Boşa harcanmak (para, mal). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayınpaç Hırsız. (–Sv.; –Ky.)

ayıpsınmak Ayıp saymak, utanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Meyvabükü *Güdül –Ank.)

ayırdım [**ayırt** (I) **-1**] Yol ya da su yollarının birleştiği yer, ayrım. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**ayırt** (I) **-1**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayırseç etmek Ayırmak, seçmek : *Bizi ayırseç etdi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ayırt (I) **1.** [→ **ayırdım**] **2.** Kıyı, çizgi, sınır : *Yolun ayırdında beni bekle.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayırt (II) Hastayı iyileştireceği ya da öldüreceği inancıyla yedirilen yiyecekler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayırt gayırt Ayrıcalık : *Aramızda ayırt gayırt yok.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayırtmaç Ağaç gövdesinden ayırarak koparılmış büyük dal. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayıt Ait. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayıtlamak Ayıklamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ayıyemişi Kırlarda yetişen, üvezden daha küçük meyve veren bir çeşit ağaç, kocayemiş. (Meyvabükü*Güdül –Ank.)

ayitmak Anlatmak : *Masal ayidiver.* (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

aykaranlık Karanlık gece. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

aykırdak Semerin yan ağacı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aykırı büykürü 1. Eğri büğrü, karmakarışık. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Düzensiz, gelişigüzel. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aymaç Ufalanmış ekmeği, kızgın yağa atarak yapılan yiyecek. (–Af.)

aymak 1. Anımsamak. (Taze, Kerkük, Irak) **2.** Gözde canlandırmak. (Taze, Irak) **3.** Dalgınlıktan ayılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayna (I) Röntgen, radyoskopi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayna (II) Pulluğun toprağı deviren bölümü. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

ayna dutmak Sevgi belirtmek için ayna yansıtmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynak gazak Karma karışıklık, düzensizlik (için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynalanmak Bulanık su durulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynalı (I) Bir çeşit kilim örneği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynalı (II) Kel ya da dazlak kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynalı (III) Gösterişli, süslü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynalı olmak Güzel, gösterişli olmak. (*Eşme –Uş.)

aynasız Uygunsuz, karaktersiz, kötü : *O aynasıza kimse gız vemez.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynata Boşuna. (*Beyşehir –Kn.)

ayna tahdatı Merdiven basamağının dik tahtası. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynel yakın Çok yakın, hemen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

aynız buynuz Eğri büğrü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayo (I) Şaşma bildirir ünlem. (–Ba.)

ayo (II) Ayı. (–Vn.)

ayol Aile. (Şenoba *Uludere –Hak.)

ayran göñüllü Maymun iştahlı, değişken. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayranı olmamak Yoksul olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayranlığı şişmek Coşmak, kabarmak. (–Ks. ve çevresi)

ayrannığı gabarmak Kızmak, öfkelenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayrı çekmek 1. Birliği bozmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Karşı koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayrıksı 1. Kimseye benzemeyen. (–Sv.; –Ky.) **2.** Acınacak durumda.(*Kula –Mn.)

ayrılıp seçilmek 1. Karı, koca boşanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ortaklık bozulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Aile bireyleri ayrı çalışmak, ayrı yaşamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayrışdırmak 1. Kavga edenleri ayırmak, aralamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Uzaklaşmak, arayı açmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ayruk Ayrık, bir çeşit bitki. (*Güdül –Ank.)

ayşam [→ **āşam**]

ayva gibi olmak Hastalıktan sararmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

aza Başsağlığı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

āzacık 1. Bir çeşit kek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bir çeşit börek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azanat Üç dişli bir çeşit harman aracı, büyük dirgen. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

azañnamak (I) Yara, çıban büyümek, azmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azañnamak (II) Kavga kızışmak, büyümek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azap Evli olmayan. (–Ml.)

azarmuk Azar. (–Ks.)

azarsız Yolunu şaşırmış kimse. (–Ml.)

azat 1. Kalın, büyük, asırlık ağaç. (*Banaz –Uş.; Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Meşe. (*Gediz –Kü.)

aza vermek Başsağlığı dilemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

azay Uğur. (*Kilis –Gaz.)

azaylak Az, çok az. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azaysız Geçimsiz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

az boz Oldukça, bir parça. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azdan az Çok az. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azdırmak [**azdurmak**] **1.** Kışkırtmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**azdurmak**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Yoldan çıkarmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azdurmak [→ **azdırmak -1**]

az gala [**az gitdi**] Nerdeyse, hemen hemen. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

[**az gitdi**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

az gitdi [→ **az gala**]

azgın Azgın. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

azı (I) Domuz ya da filin yan, uzun dişleri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azı (II) Kağnıda tekerlekleri birleştiren, ekseni iki yandan tutan ağaç çivi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

āzı bālı 1. Oruç tutan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Suskun, konuşmayan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı boş [→ **āzı cıvık -1**]

āzı cıvık [**āzı boş, āzı gevşek**] **1.** Sır tutmayan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**āzı boş**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**āzı gevşek**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kaba konuşan, ağzı bozuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı dolu Söz söylemek için uygun zaman ve durum kollayan, kavgaya hazır. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı galabalık Yüksek eder isteyen, pahacı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı gevşek [→ **āzı cıvık -1**)]

āzı göğe değmek Hayvan ilk kez yeşil ot yemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı gözel Güzel ve ölçülü konuşan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı gulāna vāmak 1. Çok sevinmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Böbürlenmek, kasılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı kitlenmek Korku, heyecan, hastalık gibi nedenlerle konuşamamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azıklık Kiler. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

azık olmak Biçilecek, yenilecek duruma gelmek. (–Af.)

azılı (I) Yaşlı domuz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azılı (II) Güçlü, sözü geçen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azımsanmak [azınsımak, azunsumak] Az bulmak, yetersiz görmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[azınsımak]: (Meyvabükü, Akçakese köyleri *Güdül –Ank.)

[azunsumak]: (*Güdül köyleri –Ank.)

āzına başına bakmak Aşırı gitmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azınsımak [→ **azımsanmak**]

azıntı Yoldan çıkmış, azmış, uslanmayan kimse. (Aşağı Yaylabel –Isp.; –Ml.)

āzı pis Sövgü ile konuşan, ağzı bozuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

āzı sarı 1. Deneyimsiz, toy, çocuk yaşta. (Dereçine *Sultandağı –Af.) 2. Küçük, yavru kuş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azıştırmak (I) Tartışmayı kavgaya dönüştürmek. (–Ks. ve çevresi)

azıştırmak (II) Büyütmek, geliştirmek. (–Ks. ve çevresi; –Ank.)

azıvermek Bağırıp çağırmak. (Tatlıpınar *Yapraklı –Çkr.)

azıya almak Çevresindekileri dinlememek. (Tatlıpınar *Yapraklı–Çkr.)

azmaḫ Yitmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

azman (I) Gök. (Şenoba *Uludere –Hak.)

azman (II) Dil. (Şenoba *Uludere –Hak.)

azman (III) Teke. (–Af.)

azo Üye. (Şenoba *Uludere –Hak.)

azu Ya da. (*Kilis –Gaz.)

azunsumak [→ **azımsanmak**]

azvay Ekşi yapraklı bir çeşit çalı kökünden kaynatılarak yapılan, göz ağrılarına iyi gelen em. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

azzık Yiyecek. (Karapınar –Kn.)

B

bab Kap. (–Af.)
baba Cüzzam. (–Vn.)
babaç Erkek kuş. (–Sv.; –Ky.)
babalık Kayınbaba. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
babey Ne denli çok. (–Ml. ve çevresi)
babı **1.** Kocakarı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yaşlı Hıristiyan kadın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
babıcı boklu Pis, pasaklı, dağınık, tembel. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
babıç [→ **babış**]
babıra Sarı zambağın yaprakları. (Göl-konak *Şarkikaraağaç –Isp.)
babış [**babıç, babuç**] Ayakkabı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**babıç**] : (Dereçine *Sultandağı–Af.)
[**babuç**] : (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)
babışçı Ayakkabıcı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
babo Baba. (Şenoba *Uludere –Hak.)
babuç [→ **babış**]
baca (I) **1.** Ocak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Pencere : *Bacayı açalım da hava gelsin.* (Karapınar –Kn.)
baca (II) Gaz lambası şişesi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
baca başı [**baca gaşı**] Ocağın dış duvarı üstünde lamba, kibrit vb. konulan sergen. (Dereçine *Sultandağı–Af.)
[**baca gaşı**] : (–Af.)
baca gaşı [→ **baca başı**]
bacağa yapışmak Engel olmak, işten alıkoymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacak Hayvanlarda sayı birimi, baş anlamına kullanılır : *Yïmi bacak goyunum vā.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacak çekiştiren (I) Küçük çocuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacak çekiştiren (II) **1.** Gizlice düşmanlık yapan. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İşe engel olan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacak çekiştirmek (I) Birisinin arkasından konuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacak çekiştirmek (II) Ölüm durumunda, komada olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacak gibi atmak Öğünmek, abartmak, yüksekten atmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacaklı Uzun boylu, iri kemikli hayvan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bacaroz Engel. (Beşikdüzü *Vakfikebir –Tr.)
bacarozluk vermek Engel olmak. (Beşikdüzü *Vakfikebir –Tr.)
bacılı Kız kardeşi kötü yolda olan kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bāça [**bahca**] Bahçe. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**bahca**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
baççı **1.** Ucu sivri değnek yere saplanarak oynanan çocuk oyunu: *Baççı oynadıḫ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Baççı denilen çocuk oyununda kullanılan sopa. (Afşar, Pazarören*Pınarbaşı –Ky.)

badak (I) **1.** İyi enenmemiş, erkeklik bezi tek olan hayvan. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Erkeklik bezi. (Muratbaşı, *Azdavay –Ks.)

badak (II) Kısa boylu. (–Af.)

badal Merdiven. (Gölbeyli *Taşova –Ama.)

badama Mutfakta üstüne oturmak için yapılan tahta set. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

badar [→ **balak -4**]

badarız Ağaç sürgünü. (–Af.)

badas Harman kalktıktan sonra kalan artıklar. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baddem Kaynatıldığında al renk veren bir çeşit ot (yumurta boyamakta kullanılır). (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

baddem bayramı Bahar bayramı (özellikle kırda baddem denilen otla haşlanarak boyanmış yumurta yenir). (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

bādembarmak Göstermeparmağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bādem bıyık Bademe benzer biçimde bıyık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

badı Kaz yavrusu. (–Ks. ve çevresi)

badı badı Yalpalayarak (yürüme için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

badıç Bir çeşit ot. (–Ml. ve köyleri)

badılcan 1. Patlıcan. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Domates. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.)

badılcanbayıldı İmambayıldı yemeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

badımalak Yemeği yapılan ıspanağa benzer bir çeşit ot, madımak. (Meyvabükü, Akbaş, Yeşilöz, *Güdül –Ank.)

badırdamak Söylediği anlaşılmamak, boğuk söylemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

badış Yün tozluk, tabansız bir çeşit çorap. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

badıya Büyük yemek kabı. (*Refahiye –Ezc.)

badis Boncuklarla oynanan bir çocuk oyunu. (Kıreli *Beyşehir –Kn.)

badiya Büyük bakır tas. (Bardız *Şenkaya –Ezm.)

baggōl [→ **bakgal**]

baglaç Yoğurttan yağın ayrılıp ayrılmadığına bakmak için yayığın deliğinden içeri sokulan ince, uzun çubuk. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bağ (I) 100-150 gr. ağırlığında kendir bağlamı. (–Ks. ve çevresi)

bağ (II) Kurbağa. (Şenoba, *Uludere –Hak.)

bağa Su künklerinde oluşarak tıkanmaya yol açan yosun topağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağacak Hayvanlara bağlanan ip ya da zincir. (Ulukışla *Bor –Ng.)

bağa kemiği Kaplumbağa kabuğu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağalaklı Öksürüklü, tıknefes, hastalıklı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağarcık Arabanın yastık ile dingili arasındaki ağaç parçası. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağarsık Bağırsak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağ bışgısı İnce dişli,eğik uçlu bağ bıçağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağcı Ekin biçenlerin arkasında bağlam yapan işçi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağcık Otomobil iç lastiğinden uzunlamasına kesilmiş ince parça. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağda Çelme : *Ne bağda otıyoñ?* (*Antakya –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bağdādiye Arasına ağaç konularak örülen duvar. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağdaşmak Oyunda eşler el ele tutuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağ depmek Bağ bellemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağırca Göğüs ağrısı, yürek ağrısı. (–Ada.)

bağırgan Çok ve sesli ağlayan : *Bağırgan çocuk.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

bağışlama Gelin, güvey evine gelince at ya da arabadan inmesi için kaynananın, kayınbabanın armağan ettiği hayvan, mal vb. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağkal Yazma, kayıt : *Öğrencinin bağkalını bulamadım.* (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

bağlak Türkünün son dörtlüğü. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bağlama (I) Deste. (Kerkük)

bağlama (II) Ot, saman, sebze taşımakta kullanılan, yün ya da kıldan dokunmuş dörtgen biçiminde kumaş. (Kerkük)

bağlamak Büyülemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağlantı **1.** Yapılarda destek olarak kullanılan ağaç, demir, köşebent. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yapının sağlam olması için destekleyerek örme biçimi : *Bu daşla, yuvalak bağlantı dumaz.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağrı bütün Acıya dayanabilen kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağrı geçik **1.** Ağlamaklı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Öksüz, kimsesiz, garip. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Karnı içine çökmüş, cılız. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağrı geşmek Yeni uykuya dalmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağrını çekmek Ağladıktan sonra sessiz sessiz hıçkırmak, göğüs geçirmek (genellikle çocuklar için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bağsıra Çiy. (–Af.)

bağtap Din, dinsel inanç : *Bu kişinin bağtabı yoḫ.* (Türkmen, Kızılhamza*Ortaköy –Çr.)

baha Şaşma bildirir ünlem. (–Yz.; Köşektaş *Hacıbektaş –Nş.)

baḫalı [**baḫılı**] Yüksek ederli, pahalı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**baḫılı**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baḫaraḫ olmaḫ [→ **bakalak olmak**]

bahasınmak [**bahısınmak**] Ederini yüksek bulmak. (*Güdül köyleri –Ank.)

[**bahısınmak**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahca [→ **bāça**]

bahcarası **1.** Yol kıyıları. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bahçelerin bulunduğu yerler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahdına bakmak Falına bakmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahıcı Pahacı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baḫılı [→ **baḫalı**]

bahır (I) **1.** Bahar. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yeşilken yenen otlar, sebze. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahır (II) Baharat. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahırını almak (I) Hayvan yeşil otla beslenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahırını almak (II) Güzellere bakmak (argo). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bahısınmak [→ **bahasınmak**]

bahni Hayvan yemliği. (*Tosya –Ks.)

bakacak 1. Pencere. (*Daday –Ks.) **2.** Çevreyi en iyi gören yer, gözetleme yeri. (–Sv.; –Ky. ve çevresi; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

bakalak olmak [**baḫaraḫ olmaḫ**] Bakmak, gözetmek, kollamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Soma –Mn.) [**baḫaraḫ olmaḫ**] : (–Yz. ve çevresi)

bakam Bakalım. (–Ba.)

bakan Bakayım, göreyim : *Bi bakan, beğenīsem alırın.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bakanak At bileği. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bakgal [**baggōl**] Bakkal. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.) [**baggōl**] : (Şenoba *Uludere –Hak.)

bakıbatu Bakmakta. (Akbaş *Güdül –Ank.)

bakıldak Boş meyve kabuğu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bakımcı Falcı. (–Ky. ve çevresi)

bakınmak Doktora görünmek, gözetiminde olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bakıp çekilmék Bakımını sağlamak : *Yazık garibin héç bakıp çekiléni yoḫ.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bakıp görmék Yardım etmek, kollamak : *Senden başga bakıp göréni yoḫ.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bakır Kova. (–Af.)

bakır çakır Madensel kaplar, kap kacak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bakıtmak Baktırmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bakıvēsiñ Bakıversin. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bak indi Şimdi bak, bakabilirsin. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baklafa eleği [**baklavı eleği**] Kasnağın altına ipek ya da naylon bez gerilerek yapılan sık, ince elek. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**baklavı eleği**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baklavı Baklava. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baklavı eleği [→ **baklafa eleği**]

baksañına Baksana. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balağ Şalvar, don, pantolonun paça bölümü. (Kerkük)

balak [**badar**] **1.** Manda yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Domuz yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Tavşan yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **4.** Ayı yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**badar**] : (*Cide –Ks.)

balaman Dere ya da çayın önüne yıkanma yeri olarak taşlarla, otlarla yapılan set. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balamut Palamut. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balanur [**balart**] İncir. (Karaçay, Honaz –Dz.) [**balart**] : (*Kaş ve çevresi –Ant.)

balart [→ **balanur**]

bal baklavası En iyi, en tatlı yemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balcan 1. Domates. (Boğazcık *Perşembe –Or.) **2.** Patlıcan. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.)

baldıran Genellikle bahçelerde yetişen bir ot. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baldır bacak [baldır bayrak -1] **1.** Açık saçık gezen, yarı çıplak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[baldır bayrak -1] : (Dereçine*Sultandağı –Af.)
2. Çıplak ayaklı. (*Kula –Mn.)

baldır bayrak 1. [→ **baldır bacak -1**] **2.** [→ **baldırı cıplak**]

baldırı cıplak [baldır bayrak -2] Kendini bilmez, yoksul. (Dereçine*Sultandağı –Af.)
[baldır bayrak -2] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baldırı paçayı sığamak İşe birden girmek, çaba göstermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baldır paça Açık, çıplak, yarı giyinik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baldız Bacanak. (Lorşin *Afşin –Mr.)

balerik Al, tatlı bir çeşit erik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balgan Sert topraklı, taşlı yer. (*Daday –Ks.)

balh Suyun bayatlamasından oluşan tortu. (Kerkük)

balık [balıklık] Semer içine konan keçe parçaları. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[balıklık] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balıklık [→ **balık**]

balıkcın Balıkçıl. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balık oynamak Balık akın etmek, kaynaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balıksırtı Üçgen pirizma biçiminde, iki yana bakıntılı çatı, dam. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bāli [bālime, ballı, ballığım] Hiç olmazsa, bari, öyleyse. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)
[bālime] : (–Yz. ilçe ve köyleri)
[ballı] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[ballığım] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bālime [→ **bāli**]

balkan [balkanmık] **1.** Ormanlık, sık ağaçlık yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[balkanmık] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
2. Sazlık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balkanmık [→ **balkan -1**]

balkar 1. Issız. (–Af.) **2.** Yıkılmış, eskimiş. (–Af.)

balkı Ağrı. (–Ada.)

balkmak Çakmak : *Şimşek balktı.* (*Antakya –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ballağan [→ **ballık** (I)]

ballanmak Bal sürünmek (hastalık, nedeniyle). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

balle (I) Ak öküz. (İsabey *Çal –Dz.)

balle (II) Denk, balya, yük. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ballı [→ **bāli**]

ballıbasıra Bitkilerde, genellikle asmalarda görülen bir hastalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ballı börekli İyi, mutlu (yaşam, geçim için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ballığım [→ **bāli**]

ballık (I) **[ballağan, ballıkotu, baloğlu]** Ballıbaba. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[ballağan] : (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

[**ballıkotu**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**baloğlu**] : (*Alaca –Çr.)

ballık (II) Kaya ve ağaç kovuklarındaki doğal kovan, bal yatağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

ballıkotu [→ **ballık** (I)]

baloğlu [→ **ballık** (I)]

balta Üç, dört yaşında koyun. (–Af.)

balta aşı Yaşlı ağaçları gençleştirmek için yapılan bir çeşit aşı. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

bama Hayvanların yem yediği yer. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bamak (I) **1.** Yitmek, kayıplara karışmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Geçerliliği kalmamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bamak (II) İğneli sözden alınmak, kızmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bamak (III) Batmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bamak (IV) İçinde bulunduğu mutluluğu bilememek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bamb Çürük, çürümeye başlamış meyve. (–Ml. ve köyleri)

bambıl (I) Büyük, iri, kara, ekinlere zarar veren uçucu bir çeşit böcek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bambıl (II) Ağır, şişman, ağır canlı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

banadura Domates. (–Sv.; –Ky.)

banak (I) Az sulandırılarak ezilmiş yoğurt. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

banak (II) Lokma. (–Uş.)

bandaklamak Sulu yiyecekleri parmakla yemek. (–Af.)

bandıkmak (I) Açlık, susuzluktan ağzı kurumak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bandıkmak (II) Çok çalışmak. (–Af.)

bandıra Şeker sucuğu. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bandırma Üstü başı kirli, dağınık kadın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bandırmak Meyve kurularını suda ıslatmak, yıkamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bandi Küçük testi, bidon. (Boyalı, Meyvabükü köyleri –Ank.)

bangıldamak Kalın sesle kaba kaba konuşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bañgir Çok varlıklı, banker. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

banguñut **1.** Lira. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kâğıt para. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

banhti Ahırda hayvanların yem yemesi için ayrılan yer, yemlik. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

banı Otlak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

banım Bir lokmalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

banmak **1.** Batırmak, batmak : *Bekmeze ekmenen bandım, yedim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Tatmak, yemeğe başlamak. (*Kula –Mn.) **3.** Suya, çamura bulanmak, batmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bannaḫ Parmak. (–Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

bapba (I) Bir çeşit hamur işi. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

bapba (II) Patik (çocuk dilinde). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bar (I) Ağır yük. (*Kula –Mn.)

bar (II) Kir. (–Ml.)

barabar Birlikte, ile. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barabarı Takas, eşit değerde iki şeyi değişme : *Kirezinen yüñü barabarı vēdim.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barad ēmék Temize çıkmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baraden Birlikte, toptan. (Akçakese *Güdül –Ank.)

barak (I) Çopur, çilli sarışın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barak (II) Bir çeşit av köpeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barana (I) Topluluk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barana (II) Büyük demir tırmık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barazıt **1.** Aşılı meyve ağacının dibinden süren filizler. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yeni yetişen fundalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barcıl **1.** Meyve veren ağaç. (Taze, Hurmatı, Kerkük) **2.** Verimli. (Taze, Hurmatı, Kerkük)

bardacuk [→ **bardağerik**]

bardağerik [**bardacuk**] Tatlı, sulu, mor renkli bir çeşit erik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**bardacuk**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bardal Testi. (*Soma ve çevresi –Mn.)

bardıklamak **1.** Durumundan yakınmak, sızlanmak. (Erbil, Kerkük, Irak) **2.** Üzülmek. (Erbil, Kerkük, Irak)

bardıklı Kıygın, mağdur. (Erbil, Kerkük, Irak)

bārebütün Çok tatlı, kokulu bir çeşit kavun. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bareşki Kalleş, dönek : *Bareşkilik yapma kızım.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

barğıgün Çocuğum, yavrum. (–Ml. ve çevresi)

barhana Dağ evi. (Zek *Sarıkamış –Kr.)

barı Yük. (–Af.)

bārı bişmék **1.** Sıcaktan yanmak, terlemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Çok susamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bārı daşlı Üzüntülü, sıkıntılı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bārına daş basmak Büyük acılara dayanabilmek, katlanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bārını yerden galdırmak Kalkındırmak, yardım etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bārıntı Gürültü, şamata. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barışık Dost, arkadaş. (Afşar, Pazaören *Pınarbaşı –Ky.)

barıt (I) Çok ekşi için. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barıt (II) Çabuk gidip gelme, ayağına çabuk olma için. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bārı yuka Acıya dayanamayan, çabuk ağlayan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barkaç [**birakaç**] Beş, altı litre oylumunda kova, bakraç. (*Gürün –Sv.)
[**birakaç**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

barlanmak Küflenmek. (Afşar, Pazaören *Pınarbaşı –Ky.)

barmakçık Tahta parmaklık, çit. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barnak Parmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bar olmak Ağır yük yüklenmek. (*Kula –Mn.)

barsak Ekinlerin başak verme zamanı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bartıl Yedirmelik, rüşvet. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazaören *Pınarbaşı –Ky.)

bartlak Dağ ve tarlalarda yaşayan bir av kuşu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

barvanlik Kadınların bele bağladığı önlük. (–Ml. ve çevresi)

basa basa Çok doldurarak, sıkıştırarak, tepeleme. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basak Merdiven, basamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

basamak Derenin dar yerine geçit olarak konulan taşlar. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basamak gurmak Birinin yüksek bir yere çıkmasını sağlamak için sırt, omuz vermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basbāli Besbelli. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basbas bārınmak Sesi yettiğince bağırmak, azarlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basbaya 1. Açıkça, çekinmeden. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Basbayağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basdıraḫ Kapının arkasına dayanan kalın sırık. (Göreme –Nş.)

basdırığa gomak Düzelmesi ya da suyunun süzülmesi için nesneyi ağırlık altına koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basduğ Pestil. (–Ml. ve çevresi)

basdun Baston. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basgı Kurutma kâğıdı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basgı görmemek İyi eğitilmemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

basgın (I) Cin tuttuğuna inanılan hasta. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basgın (II) Bol bol, yığın yığın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basgın (III) Çok yağmurdan sonra birden kuruyan topraktan ürün çıkamama. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basgın gelmek Üstün gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basık Çok ıslanarak niteliği bozulmuş buğday. (Dereçine*Sultandağı–Af.)

basıkmak 1. Yük altında ezilmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bel vermek, sarkmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basıra (I) [**basma** (I)] İskambil oyunu, pişpirik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**basma** (I)] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basıra (II) [→ **basra**]

basırak [→ **pasırak**]

basıratı bālı 1. Evlenmemiş. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Şanssız, kötü yazgılı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basırı Sarılık hastalığı (kavun ve karpuz için). (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

basırmak Ekmek pişerken tandırın iyi, sürekli ve düzenli yanmasını sağlamak (–Sv.)

bāsimet [→ **bēsimet**]

baskaç Merdiven. (–Af.)

basma (I) [→ **basıra** (I)]

basma (II) Sapı döğen altına yayma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basma (III) Hayvan gübresinin kalıpta kesilmiş, kurutulmuş biçimi. (İkiyamaç *Taşlıçay –Ağ.)

basmak Bilmeden konuya değinmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

basmalık Gübrelik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

basra [**basıra** (II)] Bağlardaki külleme hastalığı. (Meyvabükü, Çaltı, Akbaş *Güdül –Ank.)

[**basıra** (II)] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastı Sebze yemeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastırak [→ **bastırık**]

bastırık [**bastırak**] Ayran, şıra, peynirin torbalarında süzülmeleri için üstlerine konulan ağırlık, iri taş. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**bastırak**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bastırma (I) Etli patates yemeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastırma (II) Pastırma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastırma (III) Kuluçkaya yatırma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastırma (IV) **1.** Baskı dikişi yapma. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yama yapma. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastırmak (I) Ocağa yemek koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bastırmak (II) Kız ya da kadınla güç kullanarak cinsel ilişkide bulunmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başabaş **1.** Eşit biçimde alışveriş, takas. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Tam, eşit. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başaçık Açık saçık gezen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başa dak Ölünceye dek, sonuna dek : *Allah başa dak geçim, dirlik vēsiñ.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başa düşmek İşe el koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başa gakış ēmek Yapılan iyiliği yüze vurmak, başa kakmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başaklamak [→ **başşaklamak -1**]

başangı **1.** İnatçı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Afacan, yaramaz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş, *Hacıbektaş –Nğ.) **3.** Söz dinlemez, utanmaz (kız için). (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

başarılıklı Başarılı, becerikli. (Bölce-ağaç *Manyas –Ba.)

baş aşşağı Yokuş aşağı, iniş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş bā Sığırların başlarından ahıra bağlamaya yarayan bağ, ip. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Gezende, Köseçobanlı *Gülnar –İç.)

baş bağlamak Nişanlamak. (–Af.)

baş beşir etmek Becermek : *Bu işi de baş beşir edemedik doğrusu.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

başbezi Başörtüsü. (–Af.)

başcın (I) En başta gelen, en iyi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başcın (II) [**başçıl**] Baş, önder. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**başçıl**] : (–Ml.)

başçıl [→ **başcın** (II)]

başda böyük Bilgi, akıl ve görgüde üstün kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başdan çıkgın **1.** Yoldan çıkmış, kötü yolda (kadın). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ters (kimse). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başdan sāma Özensiz, gelişigüzel. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başdutan Yöneten, çekip çeviren. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş düzmek (I) Gelin başı süslemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş düzmek (II) **1.** [→ **başşak düzmek**] **2.** Meyve olgunlaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

3. Bitki olgunlaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş etmek (I) Bir işi bitirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş etmek (II) Konuşmadan baş devinimi ile anlatmak: *Baş etdim, gime diyé añnamadıñ.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başga Başka. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş göz etmek Evlendirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı boş Evlenmemiş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı bozuk 1. Kötü giyimli. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Özel giysili olmayan, sivil. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı bozulmak Dul kalmak, boşanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı böyük Onurlu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı darda galmak Borçlanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı gabak Örtüsüz, şapkasız, açık başlı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı gara Kötü yazılı, mutsuz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı gülmek 1. Mutlu olmak, iyi koşullarda yaşamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İyi evlilik yapmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı kel Suçlu, kusurlu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başına boydak 1. Davranışlarında özgür (kimse). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Tek başına, yalnız. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başına çökmek 1. Üşüşmek, toplanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Güç kullanarak cinsel ilişkide bulunmak, saldırmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başına değmek Aklı başına gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başında dönmek 1. Başından ayrılmamak, huzursuz etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sürekli bakmak, bakımını üstlenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başından bezmek Kendi varlığından bıkmak. (Dereçine*Sultandağı –Af.)

başından çevirmek 1. Düğünde geline elini öptüğü kimse gizlice para vermek. (Dereçine *Sultandağı–Af.) **2.** Yoksula verilen parayı adına adanan kimsenin başı üstünden çevirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başını bağlamak [başını dolamak] Nişanlamak, evlendirmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[başını dolamak] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

başını bālamak 1. İşe koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Sözde hastalık nedeniyle işten kaçmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başını bārını yimék 1. Eder yükselmek, pahalılaşmak : *Ortalık başını bārını yimiş, bi kilov et yimbéş olmuş.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Büyük acı karşısında çığlık atmak, saçını başını yolmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başını dolamak [→ **başını bağlamak**]

başını goşmak Kendini işe vermek, uğraşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başını kel émek [başını üzmek] İşini yaptırmak için gide gele ya da sözle bıktırmak, tedirgin etmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**başını üzmek**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başını üzmek [→ **başını kel émek**]

başını yimék Kendi ya da birinin yıkımına neden olmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başıntı (I) Kaba, iri, kalburun üstünde kalan : *Buğdayın başıntısı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

başıntı (II) Önder. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bāşış Sevinmelik, bahşiş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı yumuşak Uysal, geçimli. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başı zoñguldamak Başı çok ağrımak, zonklamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başlandırmak Tepeleme doldurmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.; –Gaz.)

başlı (I) Olgunlaşmış, baş tutmuş (çıban için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başlı (II) Sağlam, gerçek, tutarlı : *Ōlanı başlı bi işe yerleşdirdik.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başlı (III) Başlanmış bitirilmemiş : *İşim başlı galdı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

başlı (IV) Tepeleme dolu. (*Antakya ve çevresi –Hat.; –Gaz.)

başlık 1. Yular. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Takasta üste verilen para : *Öküzü değişdim, beşyüz de başlık aldım.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş olmamak Bitirememek, bitmemek. (iş için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş sedir Ocak başı, baş köşe. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başsız 1. Babası, büyüğü olmayan (çocuk). (Dereçine *Sultandağı–Af.) **2.** Başıboş (hayvan). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başşağ étme Başak toplama, biriktirme. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başşak 1. Başak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ürün alınan tarlada kalan artıklar. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

başşak düzmek [**baş düzmek** (II) **-1, baş vēmek -1**] Ekin başak vermeye başlamak. (–Çr.; –Sv.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**baş düzmek** (II) **-1**] : (–Kn.; –İç.)

[**baş vēmek -1**] : (–Af.; –Isp.; –Mn.)

başşaklamak [**başaklamak**] **1.** Başak toplamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**başaklamak**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

2. Ürün alınan tarladan ikinci kez kalanları toplamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş vēmek 1. [→ **başşak düzmek**] **2.** Çıban, olgunlaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baş yokarı Yokuş yukarı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batağan (I) Savurgan, tutumsuz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batağan (II) [→ **batılgan**]

batak Geri gelmeyecek, ödenmeyecek, yitik para. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batal Ören, işe yaramaz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; –Gaz.)

batarca Ağrı, sancı. (–Ada.)

batarğa Batma, boşa gitme. (–Ml.)

batasıca Ölesice anlamında ilenç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batasıya Ödenmeyeceğini göze alarak verilen mal, para. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batdal [**batık** (II)] **1.** Bakımsız, eskimiş: *Evimiz batdal oldı, oñaramadık.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Geçerliliği yok olmuş. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**batık** (II)] **:** (Dereçine *Sultandağı –Af.)

3. Kaba, biçimsiz, hantal. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batgın Yabancı otların arasında cılız kalmış ürün. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batı [**batırı**] Eylemlerin sonuna eklenerek şimdiki zamanı belirtir: *Anamgil gelibatı.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**batırı**] **:** (*Kaş ve köyleri –Ant.)

batık (I) **1.** Kirli, pis. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İçinde taş, toprak vb. yabancı nesne bulunan tahıl. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batık (II) [→ **batdal -2**]

batılgan [**batağan** (II)] Bataklık, sazlık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**batağan** (II)] **:** (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batına Ahırda hayvanların yem yedikleri yer, yemlik. (*Akseki –Ant.)

batırı [→ **batı**]

batırmak 1. Kuru meyveyi ıslatmak, yıkamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Kire bulamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batma Hayvan yemliği. (–Af.)

batman terezi Büyük terazi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bat sat Ara sıra, tek tük, arada bir. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

batya Küçük toprak tas. (Kerkük)

bavıl Bavul. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bavramak Bir konuda yetişmek, uzman olmak. (*Kilis, –Gaz.)

baya 1. Direnme, inat için kullanılır: *Baya gimēcēn sana ne?* (Dereçine *Sultandağı –Af.; İsabey *Çal –Dz.) **2.** Gerçekten, doğru. (Dereçine *Sultandağı –Af.; İsabey *Çal –Dz.; *Kula –Mn.) **3.** Belki: *Baya kamyon gelmēcek.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bayağdan Baştan, önceden. (*Refahiye –Ezc.)

bayaḫ Az önce: *Bayaḫ geldim ya gardaşım.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.; –Gaz.)

bayakdan Az önceden, deminden. (–Gaz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

bayakki Az önceki. (–Gaz.; Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)

bayalı 1. Eskiden. (Yenice –Mğ.) **2.** Genellikle. (Yenice –Mğ.)

bayam [**boyam**] Badem. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

[**boyam**] **:** (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bayargi Yabancı. (–Vn.)

bayatsamak [→ **bayatsımak**]

bayatsı Bozulmaya yüz tutmuş, tazeliğini yitirmiş. (–Gaz.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

bayatsımak [**bayatsamak**] Bozulmaya yüz tutmak, bayatlamak. (–Gaz.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**bayatsamak**] **:** (–Ks. ve çevresi; –Gaz.)

baydak Yalnız, tek başına. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

baygın Âşık, tutkun. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bayıcı Uyutucu. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bayım bayım bayılmak 1. Çok gülmek, katılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Yüreği çarpmak, bayılacak gibi olmak. (–Yz.)

bayıra sarmak 1. Yokuş yukarı çıkmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bir işte güçlük çıkmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bayır bayır yanmak 1. Susamak, ağzı kurumak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Acı, üzüntü duymak, içi yanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bayırın pisi Sırnaşık, densiz ve çirkin kimse. (Meyvabükü, Güzel, Akbaş *Güdül –Ank.)

baykara Deli. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

baylañ Nazlı, ince davranışlı. (Yenice –Mğ.)

baylımak Büyümek, gelişmek, güçlenmek. (Meyvabükü, Güzel, Akbaş, Yeşilöz *Güdül –Ank.)

baymak (I) Yiyecek, içecek mide bulandırmak, baygınlık vermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.)

baymak (II) **1.** Aklı başına gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İnanmak, kanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Göz boyamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

baymak (III) Oğlaklar yan yan basmak. (*Güdül –Ank.)

bayra Balyoz. (Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)

bayramı seyranı Arada sırada. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bayrı Balyoz, taşçı çekici. (–Kn.)

baytarañ Güzel koku : *Ne sokuluñ yahu, sakalımda baytarañ mı gokuyo!* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bazar Pazar yeri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bazar émeği Francala. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bazarın Pazar zamanı. (İncekum *Silifke –İç.)

bazarlığı bişirmek Pazarlıkta anlaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bazarlık Pazarda sergilenen nesneler. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bazarlıklı Sinsi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bazértesi Pazartesi. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

bazlıma [**beazlame**] Pideden kalınca açılıp içine yağ, haşhaş vb. konulan, üstüne yoğurt ya da yumurta sürülerek sacda yan pişirilen ekmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) [**beazlame**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

be Dokunulmaması gereken, pis anlamında kullanılır (çocuk dilinde). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beazlame [→ **bazlıma**]

bebe Taneli yiyecekler, çerez. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.)

bebe belik Çoluk çocuk. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bec Cep (çocuk dilinde). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

becana [→ **mecene**]

becellemek [→ **becerlemek -1**]

becen Yeni doğmuş tavşan yavrusu. (Kepez –Ky.)

becerlemek [**becellemek, becertlemek**] **1.** Başarmak, becermek, güçlüğü yenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**becellemek**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**becertlemek**] **:** (İsabey *Çal –Dz.) **2.** Güç kullanarak cinsel ilişkide bulunmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Dövmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

becertlemek [→ **becerlemek -1**]

beçi Keçi yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)

beçi beçi Keçi çağırma ünlemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bedāfa Parasız. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beden Bakır sahan. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

bedire Su kovası. (*Refahiye –Ezc.)

bedirik Eğirilecek duruma getirilen, taranmış yün yumağı. (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)

bediz Resim. (Türkmen, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

beémécikl̄e olası Ölesice anlamında ilenç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bēgir At (genellikle erkek). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

begmez [→ **bekmez** (I)]

beğenmek Uygun görmek. (*Kula–Mn.)

beğer Yapıya konan en büyük ağaç, mertek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

beğirme Keçi bağırması. (*Sütçüler –Isp.)

beğirmek Çok acıkmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

beğit Av hayvanlarını kışın yakalamak için dağlarda kurulan tahta tuzak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

beh 1. Anlaşma, söz : *Bu gızın behini aldıḫ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Alışverişte önceden verilen para, pey. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

behiyeci Satıcı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

behr Koşul, sürüm, değer : *Bubam o günün behrinde dükgan aşdıydın.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

behri Küçük yaban ördeği. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

bek 1. Katı, sert, pek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Hızlı, çabuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bekemek [**beketmek, bekitmek -1, 2**] **1.** Kapatmak, örtmek : *Kapıyı beke.* (Kozluca –Brd.)

[**beketmek**] **:** (*Sütçüler –Isp.; –Kn.)

[**bekitmek -2**] **:** (*Boğazlıyan –Yz.) **2.** Sağlamlaştırmak, pekitmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**bekitmek -1**] **:** (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; –Gr.; –Tn.) **3.** Yamamak, doldurmak : *Duvarıñ gedīni éyce bekettik.* (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Kn.)

bekere İplik makarası, sarımlık. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

beketmek [→ **bekemek -1**]

bek gadın 1. Çok güzel, çok iyi : *Bek gadın etmişsin eline salık.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Becerikli, iyi nitelikli (kadın için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bek gomak (I) Özel im koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bek gomak (II) Çok üzülmek, gücenmek, içine atmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bekişmek Katılaşmak, pekişmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bekitmek 1. [→ **bekemek -2**] **2.** [→ **bekemek -1**]

bekleç Durak, bekleme yeri. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

beklik Söz kesilen kıza takılan takı: *Geliñlimize beklik daḫdıḫ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bekmez (I) [**begmez**] Pekmez. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**begmez**] : (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

bekmez (II) Kan : *Gafaña daşı yandırısam bekmeziñi akıdırın vallā.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bekmez toprağı Pekmez toprağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bek olmak Çok sık olmak: *Almalā bu yıl bek olmuş.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bel (I) **1.** İki tepe arasındaki geçit veren alçak yer. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Orta, orta bölüm : *Tarlanın beli.* (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Sırt, yamaç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bel (II) İm. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

belben İnce pestil. (*Antakya çevresi –Hat.)

belci Bel ile toprak kazan işçi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beldanat Kağnıya sap yüklemekte kullanılan araç. (*Beyşehir, *Seydişehir, –Kn.)

bél depmék Bel ile toprağı kazmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beldir beldir Canlı, dikkatli, sevinçli bakış için (genellikle bebeklerde). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belek (I) **1.** Çeyiz. (*Sivaslı –Uş.) **2.** Armağan. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Sivaslı –Uş.)

belek (II) Çocuk bezi, kundak. (–Yz. ilçe ve köyleri)

belek (III) Alacalı, karışık renkli. (Şenoba *Uludere –Hak.)

belek bırakmak Gelin ya da güveye armağan vermek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belenlemek Korkmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

belenmek Bulaşmak, bulanmak : *Toprağa belendi.* (*Kula –Mn.; –Gaz.; –Yz.; Meyvabükü *Güdül –Ank.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

beleñ olmak Şaşkınlık, korku nedeniyle anlamsız davranışlarda bulunmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belermek (I) Ölmek (genellikle hayvanlar için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belermek (II) Göz çok fazla açılmak, dışarıya fırlamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.; –Yz.)

belertmek Gözlerini iyice açıp öfke ile bakmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.; –Yz.)

beleşmek Yerde yuvarlanmak, yatmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bel etmek **1.** Belli etmek, im koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ortaya çıkarmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belgendi Bölme, ara duvar. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

beli ayrılmak Beli çok ağrımak. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

beli bāli **1.** Evli, nişanlı. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Bir işe girmiş, bağlanmış kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beli bek olmak Birine inanmak, güvenmek : *Damatdan yañı belim bek.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belibeñzer Şöyle böyle, belli belirsiz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beli gevşek 1. Yatağına işeyen (genellikle çocuk için). (–Yz.) **2.** Menisi çabuk gelen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beli göşmek 1. Yoksullaşmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Acıdan ya da hastalıktan gücünü yitirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belik Saç örgüsünün omuzlardan sırta uzanan bölümü. (–Af.; –Sv.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

belini alamamak İş yapamamak, dolaşamamak (sağlıksızlık nedeniyle). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belini getirmek Meniyi akıtmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beli pester [→ **pester**]

belirlemek İrkilmek. (*Kula –Mn.)

belirti Görüntü, gölge : *Bir belirti gördüm emme ayıramadım.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belkanat Harmanda kullanılan bir çeşit araç. (–Krş. ve çevresi)

belki Öyle ise, bari : *Artık gidelim belki.* (–Ks. ve çevresi)

belkim Belki. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)

belledüz Belletiriz, öğretiriz. (Meyvabükü, Akbaş, Yeşilöz, Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)

bellelik [→ **bellik** (II)]

belleme (I) Ayakkabıya vurulan pençe. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

belleme (II) Koşum hayvanlarının sırtlarına örtülen kalın örtü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bellemek (I) Ayakkabıya pençe vurmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bellemek (II) Tanımak. (*Kula –Mn.)

bellemek (III) Karayıkımdan ders almak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bellemek (IV) Cinsel ilişkide bulunmak (aşağılama için kullanılır). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bellemek (V) Sanmak. (–Gaz.; Kerkük, Irak)

bellenmek Öğrenmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

belleş Tanıdık, bildik : *Burdakilerin hepsi belleş.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

belleşmek Tanışmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

belli Bu yana, beri. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bellice Temelli, tümüyle. (–Ks. ve çevresi)

bellik (I) Kambur. (–Ml.)

bellik (II) [**bellelik**] İm belirti. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Antakya –Hat.)

[**bellelik**] : (Alatepe –Ay.)

bellik (III) Aynı çeşit şeylerin bir arada, bilinen yerde olması. (Ulukışla *Bor –Ng.)

bellik gomak İz, im, koymak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

belli ki Diyelim ki, örneğin. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bel vēmek (I) Direk, kiriş, duvar vb. nesneler ortadan esnemek, eğrilmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

bel vēmek (II) **1.** Kendini işe vermek, sıkı sarılmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** İşe yardım etmek, desteklemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bēm Benim. (–Bo.)

bemecōsuñ [→ **beyliklere çıksın**]

beñ (I) Meyvelere düşen olgunlaşma belirtisi, alaca. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beñ (II) Saçta ve sakalda ilk aklık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

benbenci İnatçı, ters. (–Uş.)

bencéléyin [→ **benimsağanı**]

benden yanı Benim için : *Benden yanı şahitlik etmez.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

benek Küçük örge : *Benek benek bi oya işledim.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bénesiz Çirkin, suratsız. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

benganat Ekin saplarını arabaya atmakta kullanılan iki ya da üç dişli ağaç araç. (*Fethiye –Mğ.)

benimsağanı [**bencéléyin**] Benim gibi. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

[**bencéléyin**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.)

benirlemek Korkudan yerinden hoplamak, ürkmek. (–Ks. ve çevresi)

benlenmek Belirmek, görünmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bennenmek [**bennik çıkmak**] Başkasının malına sahip çıkmak, tapulamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**bennik çıkmak**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beñni Küçük işlengili, benekli, noktalı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bennikci **1.** Bencil. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Başkasının varlığını, malını kendine mal eden ya da etmek isteyen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bennik çıkmak [→ **bennenmek**]

berci Süt sağan kadın. (Kocaözü *Hekimhan –Ml.)

berç Deri üstünde oluşan sertlik. (*Manyas –Ba.)

berdi Suda yetişen, kamışa benzer bir çeşit ot. (Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)

bere Yara izi. (*Kula –Mn.)

berenari [**berenghari**] Şöyle böyle, iyi kötü. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Gediz –Kü.)

[**berenghari**] : (–Af.)

berenghari [→ **berenari**]

bericek **1.** Bu yana doğru. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

2. Yakınca. (Afşar, Pazarören*Pınarbaşı –Ky.)

berkiştirmek Sağlamlaştırmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

berne Duvarcı. (–Ml.)

bertilmek (I) İncimek : *Bunun ayağı bertik be kuzum.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

bertilmek (II) Üzüntü duymak. (Güzel, Akçakese, Meyvabükü –Ank.)

besbelli **1.** Sanırım, olasılıkla, ola ki. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Or.)

2. Görünen, belli olan, ortada. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

besdek (I) Yuvarlak ağaçlarla yapılan ev tavanı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

besdek (II) Nazlı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

besdeklenmek Kendini ağıra satmak, onurlanmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

besdil [**bestel -2**] **1.** Pestil. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**bestel -2**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

2. Çok ezik durumda, ezik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beserek Erkek deve. (–Af.)

besi Besiye çekilmiş hayvan : *Besimizi gurbanda kescéz.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

besilik Eti için beslenen hayvan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bēsimet [bāsimet] Peksimet. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[bāsimet] : (–Gaz.; –Yz.)

best Paralı iddia, lades : *Beste giriyoñ mu benimle.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bestel 1. Pekmezle yapılan bir çeşit tatlı. (*Kula –Mn.) **2.** [→ **besdil -1**]

béşgardaş Tokat, şamar. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beşigörtü İki dar yanı duvar, geniş yanları sıva, kiremit ya da çinko kaplı üçgen pirizma biçiminde çatı : *Eviñ üstünü beşigörtü ettirdik.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beşik kertiği [beşik kertme] Kız ve erkek çocukları beşikte iken nişanlama, sözleme. (–Gaz.; Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[beşik kertme] : (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.)

beşik kertme [→ **beşik kertiği**]

béşli (I) Beş yaşında (hayvan için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béşli (II) Beş mermi atan toplu tabanca. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béştahta Rahle. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bet 1. Bent, küçük baraj. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Suyolu, ark. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

betden gutden Düzensiz, özensiz, karmakarışık (yapılan iş için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beter Çok, fazla : *Ekin şimdiden bek beter olmuş, boya gakmış.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béterine garmak Daha kötü durumlara düşmek (ilenç). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

betgi Birinin yüzüne ağır söz söyleyen. (–Ky.)

bet tutmak Bendin su akıtan yerlerini kapatmak, onarmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bey (I) Bir çeşit mısır. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bey (II) Pazarlıkta önden verilen para, pey. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béyāli Olasılık : *Āşam oldu bubam gelmeyecek béyāli.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

beyliğe çıksıñ [→ **beyliklere çıksıñ**]

beylik kazması Geniş ağızlı, büyükçe bir çeşit kazma. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

beyliklere çıksıñ [bemecōsuñ, beyliğe çıksıñ] Sen ve yakınların ölsün; malınız, varlığınız devlete kalsın anlamında ilenç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[bemecosuñ] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[beyliğe çıksın] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béyni galıñ Anlayışı az, akılsız. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béyni gıcıllanmak 1. Anlamak, sezmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Aklı karışmak, kuşkulanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béyniniñ gapağı atmak Tepesi atmak, çok kızmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béyra Açık, gölgesiz, sıcak yer; çöl sıcağı : *Béyrada bişdik, gavrıldık baya.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

béz Deri altında yara vb. nedenlerle oluşan ağrılı şişkinlik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bezek (I) Süs, süs eşyası, takı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bezek (II) [**pezek**] Don, şalvar vb. giysilerin uçkur geçirilen yeri. (–Çr.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**pezek**] : (–Çr.)

bezekli Süslü püslü (çoğunlukla düzekli sözcüğüyle birlikte kullanılır): *Düzekli bezekli geziyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bezeme **1.** Bir çeşit deri hastalığı. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Kula –Mn.) **2.** Çiçek hastalığı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn. ve çevresi)

bezenç Değerli süs eşyaları (çoğunlukla kazanç sözcüğüyle birlikte kullanılır) : *Böyle yimeye kazanç bezenç mi dayanır.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

bezetmek Bir çeşit deri hastalığını iyileştirdiğine inanılan, ocak denilen kimselere em, toprak vb. nesneler sürdürmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bezi Yufka açmak için topaklanmış hamur parçaları. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bezir Kart : *Patlıcanların beziri çok, yemeği iyi olmaz.* (*Kilis –Gaz.)

bezmek Uzun süre suda kalan el, ayak buruşmak. (*Antakya –Hat.)

bıcaḫlıḫ Mutfakta kapların dizildiği sergen. (–Sv.; Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.; –Ky.)

bıcılgan Bir çeşit at hastalığı. (*Gediz –Kü.)

bıcımık Azıcık. (Kozluca –Brd.)

bıcır bıcır Cayır cayır. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

bıcık [→ **bicik** (I)]

bıçaklık Kasaplık, kesilecek hayvan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bıçık Dar ve küçük vadi. (*Manavgat –Ant.)

bıçılgan Ayak parmakları arasında terden oluşan pişik, yara. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bıçılgın Sulu yara. (–Ada.)

bıçkı Testere. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bıçkınmak Acımak. (–Ks. ve çevresi)

bıdı bıdı Fısıl fısıl (dedikodu yapmak için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bıdık (I) Deve yavrusu. (*Eşme –Uş.)

bıdık (II) Geniş, yuvarlak yüzlü, şişman (kimse). (*Develi –Ky.)

bıdık (III) Çok az, azıcık : *Bıdık leblebi verir misin?* (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bıdılak Türlerinin küçüğü ve yuvarlağı. (Ulukışla *Bor –Ng.)

bıdımık [**bıgırık**] Azıcık, biraz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**bıgırık**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.; Yenice –Mğ.)

bıdıramak Konuşmak. (Alatepe –Ay.)

bıdır bıdır etmek [**bıdırdamak**] Mırıldanmak, anlaşılmayacak biçimde konuşmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
[**bıdırdamak**] : (*Sütçüler –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

bıdırdamak [→ **bıdır bıdır etmek**]

bıdırdanmak Kendi kendine hafif sesle konuşmak, mırıldanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bıdırdaşmak Karşılıklı konuşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bıdırık Küçücük. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
bıdır yadır Konuşa konuşa (zaman geçirme için). (Yenice –Mğ.)
bıgdırmak Bıktırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
bıggınlık Bıkkınlık. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
bıgırık [→ **bıdımık**]
bıgmak Bıkmak, usanmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
bığçı Ağaç testeresi. (–Ml. ve çevresi)
bığıl bığıl [**bıñgıl bıñgıl**] Az ve yavaş akan su sesi için. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**bıñgıl bıñgıl**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bığılı Pek çok, yığılı, yığın yığın. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bıh etmek Kesmek (çocuk dilinde). (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bıhmak Çok terlemek, tere boğulmak. (*Kula –Mn.)
bıkçı Bıçkı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
bıkılmak **1.** Birdirbir ya da uzuneşek oyununda beli eğerek, elleri dize dayayarak durmak. (Dereçine*Sultandağı –Af.) **2.** Ayak burkulmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bıkın Sırt, omurga (çoğunlukla bel sözcüğüyle birlikte kullanılır): *Belim bıkınım kırıldı.* (–Gaz.; *Akdağmadeni –Yz.)
bıkla Kıymalı yumurta yemeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bılaşık (I) Bulaşık, kirli. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bılaşık (II) Yapışkan, arsız kimse. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bıldır [**bildir**] Geçen yıl. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.; –Yz.)
[**bildir**] : (–Vn.)
bıldık Küçük domates. (Beyelması *Ağın –El.; –Ml. ve çevresi)
bılk Çürümeye başlamış meyve. (–Ml.)
bılkavu Çoban köpeğinin boğazına takılan mahmuzlu tasma. (Kamsular *Devrek –Zn.)
bılkımak (I) Meyve iyice olmak. (Kocamanbaşı *Terme –Sm.)
bılkımak (II) Patlayacak duruma gelen yara ya da çıbandaki irinli bölüm, sallanmak. (–Uş.)
bılla Abla, kız kardeş. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
bıllalık Kız arkadaş : *Benim Kemen'de bi bıllalığım var.* (*Kaş ve çevresi –Ank.)
bıllık bıllık **1.** Sulu, yumuşak (meyve için). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Su toplamış (yara için). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **3.** Çok su içmekten şişen karın, mide için. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bılō Belli, evet, peki, olur. (Şenoba *Uludere –Hak.)
bıñgıl bıñgıl [→ **bığıl bığıl**]
bırakma Külbastı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bırakmak Gebe hayvan, yavrusunu düşürmek. (*Sütçüler –Isp.)
bırakmalık Kemiksiz, külbastılık et. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bırbırlanmak Söylenmek, mırıldanmak. (*Antakya –Hat.)
bırçak Burçak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bısat İç giysisi. (Yenice –Mğ.)
bışkı **1.** Testere. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Dişli, eğri bir çeşit bağ bıçağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bıtırak [**bıtırğan**] Tarlalarda biten, dikenli bir çeşit yaban otu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**bıtırğan**] : (–Ml. ve köyleri)

bıtırğan [→ **bıtırak**]

bıtlamak Yerli yersiz durmadan konuşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bıyık 1. Kılçık (fasulye, bakla vb. bitkilerde). (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Asma vb. sarmaşıkgillerin ince, uzun filizleri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bızik Sidik. (Beyelması *Ağın –El.)

bızlamak İşemek. (–Sv.; –Ky.)

bi Bir. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

biberiza Yaprağı bibere benzeyen, dere kıyılarında yetişen, balık avlamakta kullanılan bir çeşit bitki. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bibi Hindi. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

bibik İbik. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bibilā Zimlenga da denilen bir çeşit bitkinin al meyvesi : *Şu küçük kıza bak hele bibila gibi yüzü var.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bi bişirimnik Bir kez pişirilecek ölçüde. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.; –Yz. ilçe ve köyleri)

bi boy Eşit boyda, bir boyda. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.; –Yz.)

biceğiz [**bicik** (II)] Biricik, bir tanecik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**bicik** (II)] : (*Soma ve çevresi –Mn.)

bicek Köşe bucak. (–Af.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bici [→ **bicik** (I)]

bici bici Buzağı, sığır çağırmakta kullanılan ünlem. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bicik (I) [**bıcik, bici, biçik** (II)] Sığır yavrusu, buzağı. (Ekinözü *Elbistan –Mr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**bıcik**] : (–Ml. ve çevresi)

[**bici**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**biçik** (II)] : (Ballıkaya *Hekimhan –Ml.)

bicik (II) [→ **biceğiz**]

bicik (III) Meme. (*Sütçüler –Isp.)

bicikli İri memeli : *Maşallah inēniz bek bicikliymiş.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bi çala Bir an, bir aralık. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

bi çeşit 1. Ayrıksı, ayrıcalıklı : *Benim ōlan bi çeşit, her şeyi yimez.* (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.) **2.** Ayrı bir sorun : *Ōlan bi çeşit, kız bi çeşit; dertleri bana.* (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

bi çéynemnik Bir kez çiğnenecek büyüklükte, çiğnemlik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

biçik (I) Nergiz çiçeğinin yetiştiği kaya oyuğu. (Ballıkaya *Hekimhan –Ml.)

biçik (II) [→ **bicik** (I)]

biçim Ekin kaldırma zamanı. (*Antakya –Hat.)

biçim almak Uygun olmak, yakışmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

biçimine getirmek Yerine, zamanına uygun getirmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bi dā Bir daha, yeniden. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bide Pide. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bi de Bir de : *Bi de başımıza bu dert geldi.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bi dene Eşsiz, başta gelen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bider Tohum. (–Af.)

bi dıkım Küçük parça, bir lokmalık. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bididik Minimini, küçücük. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bi dosluk Bir dost ağırlayacak ölçüde. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bidünya Birçok. (*Gediz –Kü.)

bi gıymık [bi kımıcık, bi kırtık] Çok az, kıymık gibi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[bi kımıcık] : (*Antakya ve çevresi –Hat.)
[bi kırtık] : (–Vn.)

bi hoş [→ bir hoş]

bihot Baygın. (*Kula –Mn.)

bi kāz Bu kez. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

bi kerem [bi keremine] **1.** Aslında. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[bi keremine] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
2. Önce, ilk olarak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bi keremine [→ bi kerem -1]

bi kımıcık [→ bi gıymık]

bi kırtık [→ bi gıymık]

bikleç Yufka çevirmekte kullanılan yassı, tahta araç, çevirgeç. (*Güdül –Ank.)

bilaççın **1.** Bilgin. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Gökbilimci. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bilader Erkek kardeş. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül –Ank.)

bilbil Bir çeşit tahıl ölçeği. (–Ml.)

bildir [→ bıldır]

bile Birlikte : *Eve bile mi gittiniz?* (Kuzköy *Akkuş –Or.; Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bilecenlik Bakıcılık, önbili. (*Kilis –Gaz.)

bileği Üstüne sac konularak ekmek pişirilen taştan yapılmış ocak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bilekçe Gömlek kolunun bileği saran düğmeli bölümü. (*Manyas –Ba.)

bilekçek Kösteğin hayvanın bileğine bağlanan bölümü. (Muratbaşı *Azdavay –Ks.)

bileki İçinde ekmek pişirilen, taştan yapılmış bir çeşit kap. (–Or.)

bilem [bileme, bilen, bilene] Bile de. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[bileme] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[bilen] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[bilene] : (Dereçine *Sultandağı –Af.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bileme [→ bilem]

bilemek Kışkırtmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bilen [→ bilem]

bilene [→ bilem]

bilezik **1.** Kuyu ağızlarına konulan taş ya da ağaç halka. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Demir çember. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bilgiş **1.** **[→ biliş]** **2.** Çok bilen, bilgiç. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.) **3.** Bilgiçlik taslayan. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

bili Bilir misin? (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

bili bili Tavuk çağırma ünlemi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bilik (I) Erkeklik organı. (Kuyucak *Akseki –Ant.)

bilik (II) Civciv. (Göre –Nş.)

biliş [bilgiş -1, bilişik] Tanıdık, bildik. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
[bilgiş -1] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[bilişik] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bilişik [→ **biliş**]
billah Gibi. (*Gediz –Kü.)
bille (I) **1.** Zaman. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** [→ **biller**]
bille (II) Bilya. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
biller [**bille** (I) **-2, billi**] O sırada, gibi : *Kaptığı biller kaçtı.* (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**bille** (I) **-2**] : (–Yz.)
[**billi**] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
billi [→ **biller**]
billi buçuklu Bir kiloya karşılık bir buçuk kilo ile alışveriş. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)
billo Çini su bardağı. (*Kula –Mn.)
billor [**billur**] Cam su bardağı. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
[**billur**]: (Dereçine*Sultandağı –Af.)
billur [→ **billor**]
bilmēyon Bilmiyorum. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
bilmeziye Bilmeden, bilmeksizin. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bilmezlenmek Bilmez görünmek, bilmezlikten gelmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bindak Fındık.(Şenoba*Uludere –Hak.)
binektaşı Hayvana binmek için kullanılan taş, ya da yüksek yer. (–Af.)
binni Üç buçuk kğ.lık şişe. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)
birakaç [→ **barkaç**]
biredi Toptan. (–Vn.)
birez Az, çok az. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
birezden Az sonra, birazdan. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bir hoş [**bi hoş**] Yadırgatıcı, şaşırtıcı, ayrıksı. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**bi hoş**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.; –Yz.)
birim birim Birer birer, teker teker. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
bir ken Bir kez. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
bir koşum hapaz Yan yana iki avuç dolusu. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
birlemek Ayıklamak, seçmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bir sele Gerilmiş durumdaki başparmakla göstermeparmağı arasındaki uzaklık. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
bir solukta Çok kısa bir sürede. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
bir şeysinmemek Önemsememek, aldırmamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
bi saplam İğneye takılan bir parça iplik. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bisirgeç [→ **bisleç**]
bisiyel Akşamleyin. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
bisleç [**bisirgeç, bisleğeç, bişek, bişirgeç**] Yufka çevirmeye yarayan tahta araç, çevirgeç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**bisirgeç**] : (Ulukışla *Bor –Ng.)
[**bisleğeç**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**bişek**] : (*Seydişehir, *Beyşehir –Kn.)
[**bişirgeç**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)
bisleğeç [→ **bisleç**]
bisseğellék Az sonra, birazdan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
bişbudak Dişbudak. (–Vn.)
bişéğen Kolay pişen (sebze, tahıl vb. için). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bişek [→ **bisleç**]

bişi Yağda kızartılan hamur, ekmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Beyşehir –Kn.; Gezende *Gülnar –İç.)

bişirgeç [→ **bisleç**]

bişirik Çamur harç. (–Sv.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bişşek Yayığın emziğine takılan tıkaç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bitelge Verimli (toprak için). (*Antakya –Hat.)

biter Tohum. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

bit gadak Küçücük, çok küçük. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bitigarcı Genellikle koyu renk üstüne açık renk çok küçük noktalı basma. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz.)

bitiğ [→ **bitiyi**]

bitirmek Almak. (–Af.)

bitiyi [**bitiğ**] Az, azca. (–Mr.)
[**bitiğ**] : (–Yz.)

bitmek Bal, reçel, pekmez vb. şekerlenmek. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

biyesir **1.** Bu kez. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Ondan sonra. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

bi yo [→ **bi yol**]

bi yol [**bi yo**] Bir kez, kısa süre. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**bi yo**] : (*Soma ve çevresi –Mn.)

biz [**bizlengiç**] **1.** Hayvanı dürtmek için kullanılan ucu çivili sopa, sırık. (*Sivaslı –Uş.)
[**bizlengiç**] : (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
2. İğne. (–Ml. ve çevresi)
3. İğ.(*Güdül ve köyleri –Ank.)

bizav İnek yavrusu, buzağı. (–Vn.)

bizimci Su. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

bizlengiç [→ **biz -1**]

boaça Tavada kızarmış, arasına peynir konarak yapılmış kalın ekmek. (Kuyucak *Akseki –Ant.)

bobalara çıkası Ölsün, yok olsun anlamında ilenç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bocca (I) [**boça**] Davar ve sığırlarda görülen bir çeşit hastalık. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**boça**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bocca (II) Bütçe. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bocca deliği Bocca hastalığına yakalanmış hayvanı iyileştirmek için kulağına açılan delik. (*Güdül –Ank.)

bocu Tazı. (*Antakya –Hat.)

bocut Kilden yapılan küçük testi. (Ulukışla *Bor –Ng.)

boça [→ **bocca** (I)]

boççalama Alacakaranlık. (Meyvabükü, Güzel *Güdül –Ank.)

bodar Ayı yavrusu. (Muratbaşı *Azdavay –Ks.)

bodi Küçük bidon. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

bodi bodi **1.** Manda ve yavrusunu çağırma ünlemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Çocuk dilinde manda. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bodik [**boduk** (II) **-2**] Deve yavrusu. (–Uş.)
[**boduk** (II) **-2**] : (*Emirdağ –Af.)

bodo bodo [→ **bodon bodon**]

bodon bodon [**bodo bodo**] İneklere su içirilirken kullanılan ünlem. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**bodo bodo**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bodu (I) Kısa boylu, bodur. (Meyvabükü, Akçakese *Güdül –Ank.)

bodu (II) Kaz. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

bodu (III) Aylık gösterir çizelge, bordro. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bodua [→ **boduç**]

boduç [**bodua**] Toprak testi. (Göre –Nş.; Hüyük *Beyşehir –Kn.)
[**bodua**] : (–Af.)

boduk (I) Kısa boylu, şişman çocuk. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boduk (II) **1.** Tavşan yavrusu. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** [→ **bodik**]

bodura Pudra. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Gaz.)

bōgunüt Bir lira. (Şenoba *Uludere –Hak.)

boğanak Karabasan. (*Kilis –Gaz.)

boğasak [**boğassak** (I) **-1**] Boğa isteyen inek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**boğassak** (I) **-1**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boğasımak [→ **boğsamak**]

boğassak (I) **1.** [→ **boğasak**] **2.** Çiftleşmek isteyen ineğin arkasında gezen dana sürüsü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boğassak (II) Obur, pisboğaz (genellikle çocuk). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boğaz Aile bireyleri. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boğazın olsun [**boğaz ola -1**] Yarasın, afiyet olsun. (–Sv.; –Ky. çevresi)
[**boğaz ola -1**] : (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

boğazlağa [→ **boğazlağı**]

boğazlağı [**boğazlağa**] Huni. (*Antakya –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**boğazlağa**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

boğazlık Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir halka. (*Ardeşen –Rz.)

boğaz ola 1. [→ **boğazın olsun**] **2.** Uğur ola, işin iyi olsun anlamında dilek. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

boğsamak [**boğasımak**] İnek, boğa istemek. (Yenice –Mğ.)
[**boğasımak**] : (*Antakya ve çevresi –Hat.)

boğuk boğuk Olgunlaşmamış, ham meyve için : *Ayvala daha ermémiş, boğuk boğuk.* (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bohça Bütçe. (Muratbaşı *Azdavay –Ks.)

bohça parası Köy bütçesi için alınan para, salma. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

bohçe Bahçe. (Şenoba *Uludere –Hak.)

bokböcē Hayvan dışkısı üstüne toplanan kara kabuklu böcekler. (–Ed. ve çevresi)

boksak Döven sürerken hayvanların dışkılarını almak için kuyruk altına bağlanan, çubuktan örme kap. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

bolanma Tat alma, beğenme. (–Af.)

bolavurt Geveze. (Göre –Nş.)

bongör Eliaçık. (*Kula –Mn.)

bonk Ezan. (Şenoba *Uludere –Hak.)

bor (I) Üzüm bağı için elverişli yer. (–Ml.)

bor (II) Bir çeşit domino oyununda kazandığını bilmeyene karşı yanın, sayıyı yok etmek için söylediği söz. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bora Küçük gözlü dolap, konsol. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

borana Tırmık. (–Af.)

borsamak Hayvan çiftleşmek istemek. (–İst.)

borta Evin iki kanatlı giriş kapısı. (Kuyucak *Akseki –Ant.)

bostan Hıyar, salatalık. (Boğazcık *Perşembe –Or.; Gezende *Gülnar –İç.)

boş bulunmak 1. Uyanık olmamak, aymaz durumda avlanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ağızdan söz çıkmak, istemeden söylemiş bulunmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boşlamak Bırakmak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

boyak Renk. (–Krş. ve çevresi)

boyalı Renkli. (–Krş. ve çevresi)

boyam [→ **bayam**]

boydaḫ Yalnız, tek başına : *Boydaḫ mı geldiñ?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

boyhane Bulgur dövmek için atın çektiği büyük taş. (–Af.)

boylama Ayakla ölçme, adımlama. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

boylamı boylamı aramak Karış karış her yanı aramak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boyna Durmaksızın, boyuna : *Akşama kadar boyna çalıştı.* (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

boynik Eğri boyunlu. (–Ml.)

boyra (I) Toprak damlı tavanlarda döşeme ağacı ile kamışlar arasına serilen bir çeşit sert hasır. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boyra (II) Değirmen oluğunun alttaki en dar deliğine konulan küçük boru. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

boyra (III) Sav. (*Kilis –Gaz.)

boytak boytak İşsiz, başıboş : *Akşama kadar boytak boytak oturdum.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

boyunduruk Gömlek yakası. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)

bozağaç Köknar. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bozalamak Acıdan kıvranmak, sızlanmak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bozarak Açık renk, aka çalan. (–Ml.)

bozarmak Yüz buruşturmak, surat ekşitmek. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

bozartı Boz görünüş, bozluk : *Ekinlerin bozartısı daha duruyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bozbaş Bir çeşit yemek. (*Iğdır –Kr.)

bozbaşı Çobankavurma. (Karapınar –Kn.)

bozgun Sürgün, ishal. (–Ml. ve çevresi)

boziya Boz renkli. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

bozkulak Çiçekli bir çeşit ot. (Gezende *Gülnar –İç.)

bozlak (I) Çeltiği ikinci kez dövmekte kullanılan bir çeşit tokmak. (Akbaş, Meyvabükü, Akçakese *Güdül –Ank.)

bozlak (II) Küçük çuval. (Hisarbey *Sarıkaya –Yz.)

bozlak (III) Kıraç toprak. (–Ml.)

bozman Fırsat. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

bozmancı Fırsatçı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

bozuk Ekin ya da ürün kalktıktan sonraki tarla. (*Eşme –Uş.)

bozuk başı kavgası Harman sonunda fazla ürün için yapılan kavga. (*Eşme –Uş.)

bozulamak Ağlayıp sızlanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bozuntu Bağ bozumundan sonra toplanan üzüm. (–Ml.)

bozyürük Sırtı benekli, karnı sarı, boz renkte, boyu bir buçuk metreyi geçen, zehirli bir yılan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

böce [→ **böğrülce**]

böcü **1.** Böcek. (*Manavgat –Ant.) **2.** Kurt. (–Af.)

böcü börtü **1.** Böcek vb. hayvanlar. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Kurt, kuş, zararlı hayvanlar : *Çoban gözünü aç, böcü börtü davarları yer.* (Kozluca –Brd.)

bödelek Böbrek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

böget Küçük bent, su birikintisi. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Yusufça *Gölhisar, Kozluca –Brd.; –Ml.)

böğez [→ **bu gez**]

böğrülce [**böce, börce**] Fasulye. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Refahiye –Ezc.)

[**böce**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.; Boğazcık *Perşembe –Or.)

[**börce**]: (Aşağı Yaylabel –Isp.)

böğürce Böbrek sancısı. (–Ada.)

böle Teyze oğlu. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bölme Çay tabağı. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

bömbörtük Göze hoş görünmeyen (renk için). (–Or.; –Gr.; –Tr.)

bön [→ **böyüm**]

böne Böyle. (Dereçine *Sultandağı, –Af.)

börce [→ **böğrülce**]

börek Böbrek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

börk [→ **börük**]

börkenek [→ **börük**]

börtdümek [**börtmek** (II), **börttürmek**] Haşlamak, hafif pişirmek, yakmak: *Yemek o kadar sıcakmış ki ağzımı börtdüdü.* (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**börtmek** (II)] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**börttürmek**] : (–Af.; *Safranbolu –Zn.; Meyvabükü *Güdül –Ank.)

börtléğen [**börtlen**] Böğürtlen çalısı ve meyvesi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

[**börtlen**] : (–Sv.; –Ky.)

börtlek Kurutulmak için güneşe serilmiş, tam kurumamış meyve. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

börtlemek Suda haşlamak. (Göre –Nş.)

börtlen [→ **börtléğen**]

börtmek (I) **1.** Çok susamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.) **2.** Ateşten yüz kızarmak, terlemek. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Antakya ve çevresi –Hat.)

börtmek (II) [→ **börtdümek**]

börttürmek [→ **börtdümek**]

börtük Açık, soluk (renk için). (–Or.; –Gr.; –Tr.)

börük [**börk, börkenek**] Takke, külah. (Bayat, Taze, Tuz, Beşir, Kerkük)

[**börk**] : (Bayat, Taze, Tuz, Beşir, Kerkük)

[**börkenek**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

börülce Kuru fasulye. (*Gediz –Kü.)

böveşmek Ayaklar çapraz, dizler gergin durumdayken bedeni belden aşağı eğmek. (Yenice –Mğ.)

böyce Bu gece. (Gönyeli, Lefkoşe, Kıbrıs)

böyüm [**bön**] Bu gün. (–Ba.)

[**bön**] : (–Uş.; –Gaz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

buba [**buva**] Baba. (Sorkun, Güzel *Güdül –Ank.; Gönyeli, Lefkoşe, Kıbrıs)

[**buva**] : (–Uş.)

bubahca Sarı çiğdeme benzeyen, taç yaprakları yenilebilen bir çeşit dağ çiçeği. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bubaş Erkek çocukları sevmekte kullanılan ünlem. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bubilik Yağmur yağması dileğiyle sokak sokak gezdirilen süslenmiş, giysi sarılmış değnek : *Bubiliğim ne ister, Allahtan yağmur ister, kaşık kaşık bal ister...* (Ersin *Yusufeli –Ar.)

bucak Yan, kıyı, yaka: *Irmān öte bucāna geçtim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bucaklık Sergen, raf. (Batı oğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.; –Sv. ve çevresi; –Yz.; –Ky. ve çevresi)

buç Sınır. (*Seydişehir, *Beyşehir ve çevresi –Kn.)

budan Bir çeşit küçük yabanördeği. (*Terme –Sm.)

budiy [→ **buydar**]

bu gadan Bu denli. (–Ba.)

bu gez [**böğez**] Bu kez. (Meyvabükü, Akçakese ve köyleri *Güdül –Ank.)

[**böğez**]: (Dereçine *Sultandağı–Af.)

bugünlü yārınlı Bugün yarın, yakında. (*Bor –Ng.)

buğa (I) Boğa. (Dereçine *Sultandağı –Af.; –Yz. ve çevresi)

buğa (II) Buna. (–Ba.)

buğanak Döküntü, sağanak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

buğara [→ **buhari**]

buğdaguzeli Bir çeşit kalbur. (*Antakya –Hat.)

buğlama Ispanak ve pirinçle yapılan bir çeşit yemek. (–Ml.)

buğsıkmak Terlemek. (–Ada.)

buğuz 1. Kin. (*Kula –Mn.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

2. Kırgınlığı belirten söz, sitem. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

buğuz etmek Kırgınlığı sözle belirtmek, sitem etmek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

buğz Çekememe, istememe, incitme. (*Güdül –Ank.)

buhari [**buğara, buhaylı**] Baca. (*Karapınar –Kn.)

[**buğara**] : (Hırmanlı *Gülnar –İç.)

[**buhaylı**] : (Ulukışla *Bor –Ng.)

buhaylı [→ **buhari**]

buka 1. [→ **puha -1**] **2.** [→ **puha -2**]

bukak Çene altından sarkan etli bölüm, gerdan. (Kerkük)

bulak (I) Pınar. (–Vn.)

bulak (II) Koyu çamur. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

bulama 1. Ağda. (Akbaş, Çukur, Çaltı, Meyvabükü, Güzel –Ank.)

2. [→ **bulamaç -1**] **3.** Koyu pekmez tatlısı. (*Kula –Mn.)

bulamaç [**bulama -2**] **1.** Koyu bir çeşit un çorbası. (Meyvabükü, Akçakese köyleri, *Güdül –Ank.)

[**bulama -2**] : (–Krş. ve çevresi) **2.** Hamur çorbası. (Yazır *Sungurlu –Çr.)

bulaşmak 1. Takılmak. (–Af.) **2.** Karışmak. (–Af.)

bulgurcuk Dolu. (Kızılca *Kurşunlu –Çkr.)

bulla Yeni ötmeye başlayan horoz. (*Beyşehir –Kn.)

bun Sıkıntı. (–Uş. ve çevresi)

buñar 1. Pınar, çeşme. (Dereçine *Sultandağı –Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Kaynak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bunca Bu denli. (*Kula –Mn.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Taze, Tuz, Altınköprü, Kerkük)

buncal Bu kez : *Buncal da ben gelmeñ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bunlā Bunlar. (–Ba.)

bur Sert toprak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

burcı Ekilmemiş, taşlı, sert toprağı işleyen, süren kimse. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

burcu Güzel, hoş koku. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

burç Dalların en uç bölümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.)

burçalak 1. Yerelması biçiminde, yumru gövdeli, kara kabuklu bir çeşit yaban bitkisi. (Yeşilöz *Güdül –Ank.) **2.** Söğüt yaprağına benzer yapraklı bir çeşit bitki. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

burgaç Mercimeğe benzeyen, hayvan yemi olarak kullanılan bir çeşit bitki. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

burgam Dönemeç, viraj : *Burgamlı yol.* (Yenice –Mğ.)

burgulubuñar Artezyen. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

burğaç Meyve toplamaya yarayan çatal ağaç. (–Ml.)

buri [→ **buruntu**]

burkuşmak Boğuşmak. (–Or. ve çevresi)

burma (I) Bir çeşit bilezik. (*Antakya –Hat.)

burma (II) Enenmiş, kısırlaştırılmış hayvan (koç, vb.). (*Eşme –Uş.)

burma (III) Musluk. (–Ay.; –İst.; *Milâs –Mğ.)

burmak 1. Bükmek. (*Kula –Mn.; –Gaz.; –Yz.) **2.** Kıvırmak. (–Gaz.; –Yz.; Gezende *Gülnar –İç.)

burşunda Kavrulmuş buğday unu. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

burık (I) Topal, aksak : *Buruk herifin biri.* (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

buruk (II) **1.** Çapraz. (–Uş.) **2.** Şaşı. (–Uş.)

burum Kâğıt huni, külah (şeker, leblebi vb. koymak için). (–İst.)

buruntu [**buri**] Sürgün, bağırsak bozukluğu. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

[**buri**] : (–Vn.)

busat Giysi. (*Bozdoğan –Ay.; *Milâs –Mğ.)

bus bus bunaltmak Kızdırmak, canından bıktırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

buva [→ **buba**]

buvacı Obur, çok yemek yiyen. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

buydar [**budiy, büdi**] Buğday. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

[**budiy**]: (Köseçobanlı *Gülnar–İç.)

[**büdi**] : (Köseçobanlı *Gülnar –İç.)

buymak Soğuktan donacak duruma gelmek, çok üşümek. (–Uş.; –Ml.; –Gaz.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

buyrumcu Çağırıcı: *Buyurumcu gönderdik.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

buyruntu Çağırı için gönderilen küçük armağan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

buzağı sığırı Buzağı, dana, eşek, tay vb. hayvanlardan oluşan sürü. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

buzav [→ **bücük**]

bübü Yumurta (çocuk dilinde). (Dereçine *Sultandağı –Af.)

büceklenmek 1. Oyalanmak, boş yere uğraşmak. (İsabey *Çal –Dz.) **2.** Yemeğe çalışmak, isteksizce yemek. (İsabey *Çal –Dz.)

bücü bücü Buzağı çağırma ünlemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bücük [**buzav**] Buzağı. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**buzav**] : (–Tr. ve çevresi)

büdi [→ **buydar**]

büğdüz Eğri büğrü, yamru yumru. (*Sütçüler –Isp.)

büğelek [**bükelek, bünelek, bütdelek**] Sığırlara dadanan yeşil başlı, sineğe benzer bir çeşit asalak. (–Ks. ve çevresi; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**bükelek**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**bünelek**] : (Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**bütdelek**] : (Dereçine *Sultandağı –Af.)

büğnü Arabada mazı da denilen iki tekerlek arasındaki ağacın başına geçirilen tahta, bir çeşit araç. (Bahçeyurt *Kangal –Sv.)

bük (I) **1.** Ağaçlık, çamurlu çalılık. (*Antakya –Hat.) **2.** Sulak, çeltik tarlalarının toplu bulunduğu bölüm : *Bizim bükte beş yüz, altı yüz tane çeltik tarlası var.* (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bük (II) Ağaca bağlanmamış üzüm kütüğü. (–Ml.)

bük (III) **1.** Akarsularda kıvrıntı, dönemeç. (Kozluca –Brd.) **2.** Akarsuların en derin ve durgun akan yeri. (Kozluca –Brd.)

bükelek [→ **büğelek**]

bükelemek Büğelek, sığırları ısırmak, kaçırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bükelenmek Yük, baskı altında sağa sola yönelmek (çoğunlukla hayvan için). (–Tk.)

bükmeç [**bükülgeç**] Viraj, dönemeç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**bükülgeç**] : (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

bükmek Enemek, kısırlaştırmak (hayvan için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

bükrü [**büküdek -1**] Kambur, eğri : *Beli bükrü bir adamdı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**büküdek -1**] : (Yenice –Mğ.)

bükü Örülmüş kamış tomarı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

büküdek 1. [→ **bükrü**] **2.** Yan yan (yürüyüş için). (Yenice –Mğ.)

bükülgeç [→ **bükmeç**]

büküm Dört yufka ekmeğin katlanmasından oluşan birim : *Sana iki büküm ekmek veriyom, unutma.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

büküş (I) Pamuğun ip durumuna gelmeden önceki durumu. (Gezende *Gülnar –İç.)

büküş (II) Köşe. (–Sv.; –Ky. ve çevresi)

büllar Çay bardağı. (Karapınar –Kn.)

bülü bülü Kümes hayvanlarını çağırma ünlemi. (Dereçine *Sultandağı –Af.)

bülüç 1. Tarlakuşu. (Kuyucak *Akseki –Ant.) **2.** [→ **bülüş**]

bülük Erkeklik organı (çocuk dilinde). (Dereçine *Sultandağı –Af.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; –Kn.)

bülüş [**bülüç -2**] Piliç. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
[**bülüç -2**] : (–Kn.)

bünelek [→ **büğelek**]

bünelek tutma Sığırlar, sıcaktan sağa sola kaçışma. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

büngüldek **1.** Suyu bol akan pınar. (Göre –Nş.) **2.** Gür kaynak. (Göre –Nş.)

büngüldemek Su güçlü, gürültülü akmak, fışkırmak. (Göre –Nş.)

bürçek Yanağa düşen saç. (*Erciş –Vn.)

bürgü [**büzgü**] Kadınların örtündüğü örtü. (*Seydişehir, *Beyşehir –Kn.) [**büzgü**] : (–Kn. ve çevresi)

bürkülük Sıkıntılı hava. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

bürtlemek Dışarı fırlamak, patlamak : *Gözünü bürtledirim.* (*Sivaslı –Uş.)

büruh Yuh, kınama ünlemi. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bürülemek Örtmek. (–Ks. ve çevresi)

bürülü Sarılmış, sarılı : *Başı bürülü yatıyo.* (–Gaz.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

bürümke Başörtüsü. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

bürüncük Duvak. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

bürünme Örtünme. (*Kula –Mn.; –Gaz.; –Yz.)

bütdelek [→ **büğelek**]

bütürmek Bitirmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

büvenmek Kesilmek, tutulmak : *Suyun önünü büvemişler.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

büzeyden Koyu pekmez, pekmez reçeli. (Ulukışla *Bor –Ng.)

büzgü [→ **bürgü**]

büzüm büzüm Büzülme için. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

C

caba Bağış, bahşiş, fazladan verilen para. (*Kula –Mn.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

caburga Ezilmiş, bozulmuş balık. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cadal Züğürt. (–Sv.)

cadaloz Haylaz, yaramaz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

caga satmak Gösteriş yapmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cağ Örgü şişi. (–Ml. ve çevresi)

cağlamak Yansılamak, benzerini yapmak. (Kerkük)

calba Ihlamur. (–Af.)

calgazanlık **1.** Şakacılık. (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Gevezelik. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

callahı Yaramaz. (–Sv.; –Ky. ve çevresi)

cambuz [camız, camuş] Manda. (–Ml. ve çevresi)
[camız] : (–Af.)
[camuş] : (–Vn.)

camız [→ **cambuz**]

camuş [→ **cambuz**]

canalıcı Azrail. (*Manavgat –Ant.)

canavar Kurt. (–Sv.; –Ky. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)

cancana Parlak kumaştan başörtüsü. (–Af.)

canevi Yürek, yüreğin olduğu bölge. (–Af.; *Kula –Mn.; *Güdül –Ank.)

cangı Danışma, karşılıklı sorma. (*Antakya –Hat.)

cangu Kova. (–Sv.; –Ky.)

canhelvası Ölü kaldırıldıktan sonra dağıtılan helva. (–Af.)

canı çekişmek İmrenmek, istemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

canı çıkık İvecen, tez canlı. (–Krş. ve çevresi)

cansızat Bisiklet. (–Ml.; *Antakya –Hat.)

cap **1.** Durum, biçim. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Nasıl? (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

cāra [→ **cuvara**]

caranak Şimşek ve gök gürültüsüyle yağan hızlı yağmur, sağanak.(–Or.; –Gr.; –Tr.)

carasgar Bir halat ve makaralardan oluşan bir çeşit aygıt, palanga. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

carcar Tekerlekli döğen. (*Antakya –Hat.)

carı **1.** Açıkgöz. (Kurtlapu –Sv.) **2.** Çabuk, ivedi, hızlı. (Çepni, Şabanlı *Şereflikoçhisar –Ank.; Kösektaş *Hacıbektaş, Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.) **3.** Genç. (–Af.)

carıca İvedilikle, çabucak. (Ulukışla *Bor –Ng.)

carılık Açıkgözlülük. (Kurtlapu –Sv.)

cascavlak Tüysüz. (*Kula –Mn.)

cavan Yükü arabaya bağlamakta kullanılan kalınca ip. (Yassıkaya *Taşlıçay –Ağ.)

cavcavlı Ateşli, istekli. (*Kula –Mn.)

cavlak Zayıf, cılız. (–Ml.)

cavlamak Tüysüzleşmek, tüyü dökülmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

cavlatmak Tüylerini yoldurmak. (Göl-konak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

cavmak Hayvan, huysuzlaşmak, hırçınlaşmak. (Yenice –Mğ.)

cavur Müslüman olmayan. (*Kula –Mn.)

cayıkdı Gürültü, kavga. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cayırtı Sert ve gürültülü ses. (*Kula –Mn.)

ceda Cadde. (–Tr. ve çevresi)

cefcef Gösteriş, tantana. (*Kilis –Gaz.)

ceget Sokak. (–Ml. ve çevresi)

cehillik Boyası için yetiştirilen bir çeşit bitkilerin bulunduğu yer. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

cehri Boyası için yetiştirilen bir çeşit bitki. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

celep Beceriksiz, kırıp döken. (*Antakya –Hat.)

cembeleşmek Gücüne güvenerek karşısındakinin sözünü çürütmek. (*Develi –Ky.)

cember [→ **çember**]

cemek Övendirenin bir ucuna takılarak çamur sıyırmakta kullanılan yassı demir. (*Şarkışla –Sv.; Ekinözü *Elbistan –Mr.)

cemik İkiz. (–Vn.)

cemile Cemre. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cemişge Kaşık. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

cendek Beden, gövde. (–Kr.)

cenger Kalaysız bakır. (–Ml.)

cenik Fese dikilen altın. (–Ml. ve çevresi)

ceran Ceylan. (–Af.)

cerci Taşınabilir mal ve para toplayan. (*Kula –Mn.)

cere (I) Testi. (Karapınar –Kn.)

cere (II) Nafaka. (*Kula –Mn.)

cerek Kesilmiş, budanmış ince ağaç, sırık. (Kuzköy *Akkuş –Or.; Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

cereme Ücret. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cerez Çerez. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

cerge Tarla ve bostanlara yapılan küçük ev, kulübe. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cerik Üzüm salkımının küçük parçası. (–Ml.)

ceş Buğday yığını. (*Karapınar –Kn.)

cevüz Ceviz. (–Vn.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

cıba (I) Çocuk. (*Gediz –Kü.)

cıba (II) Tüyü yeni kırkılmış keçi yavrusu. (–Af.)

cıbara Hırçın, eğitilmemiş. (–Af.)

cıbdan çalmak El çırpmak. (–Tr.)

cıbıl (I) Suyun sığ yeri. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cıbıl (II) **1.** [→ **cıbır** (III)] **2.** [→ **çıbıl**]

cıbıldız etmek Bir şeyi bilerek saklamak, aldatmak : *Bizim parayı cıbıldız ettiler*. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

cıbır (I) Ağaçsız yer. (Meyvabükü, Çaltı köyleri –Ank.)

cıbır (II) Tüysüz. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

cıbır (III) [**cıbıl** (II) **-l, cıscıbıl**] Parasız, yoksul. (Meyvabükü, Çaltı *Güdül –Ank.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nğ.

[**cıbıl** (II) **-l**] : (–Ml.)

[**cıscıbıl**] : (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cığız Sert yaradılışlı, titiz. (Saraçlı *Çarşamba –Sm.)

cılbır (I) Yulara takılan ip. (*Güdül –Ank.)

cılbır (II) Yoğurtlu yumurta. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cılbır parası Satılan hayvanın yularına verilen para. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cılga (I) [**cılgı**] İnce dar yol, patika. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

[**cılgı**] : (–Ml.)

cılga (II) Biçilmiş, bağlam yapılmamış ekin. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cılgı [→ **cılga** (I)]

cılık Kuluçkadaki bozuk yumurta. (–İst.)

cılk Çok ıslak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

cılkusuz Yaramaz, iyi eğitilmemiş çocuk. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cımbara Yemek çatalı. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

cımbıldak Soysuz, sütü bozuk (argo). (*Kula –Mn.)

cımbıldamak Sıvılar kapta çalkalanmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cımıcık Azıcık, çok az. (–Af.; Kozluca –Brd.)

cımzık Ezik, bereli (domates vb. sebze, meyve için). (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

cınarın gavuru Düşmanın en kötüsü. (–Af.)

cıncık Boncuk. (–Ml.)

cıncıvıt Aşırı sinirlilik. (Meyvabükü, Güzel, Akçakese, Çaltı *Güdül –Ank.)

cıncıvıt olmak Aşırı öfkelenmek. (Meyvabükü, Güzel, Akçakese, Çaltı *Güdül –Ank.)

cıngı Kor durumda ateş parçası, çıngı. (–Af.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

cıngıl [**cingil** (II), **çındır**] Küçük üzüm salkımı. (–Ml.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

[**cingil** (II)] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**çındır**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

cıngımak Oyunbozanlık yapmak, mızmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Karasınır *Çumra –Kn.)

cıngın Çingene. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cınık Dönek, döneklik yapan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cınımak [→ **cıvızlık yapmak**]

cırcır Fermuar. (–Krş. ve çevresi)

cırgan Isırgan otu. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

cırıltı Suyun çıkardığı ses. (–Ml.)

cırım Az, küçük parça. (Çepni Şabanlı *Şereflikoçhisar –Ank.)

cırım cırım Lime lime, parça parça. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cırım cırım etmek Lime lime etmek, parçalamak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cırlamak **1.** Bağırmak, ağlamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Ötmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cırlavuk Ağustosböceği. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

cırmak Uzun tırnaklı hayvan pençesi. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cırmak atmak [**cırmaklamak**] Tırnaklamak, tırnak atmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

[**cırmaklamak**] : (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cırmaklamak [→ **cırmak atmak**]

cırmık Tırmalama, tırmık. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cırmıklamak Tırmalamak. (Akçakese, Çaltı, Akbaş, Güzel, Meyvabükü *Güdül –Ank.)

cırtıldamak Çok öğünmek. (*Fethiye –Mğ.)

cırtlak Övünmekten hoşlanan kimse. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

cırt memek Küçük meme(hayvan için): *Cırt memekli bir inek.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

cıscıbıl [→ **cıbır** (III)]

cıvdırmak 1. Çok sevinmek. (*Sütçüler –Isp.; *Balâ –Ank.) **2.** Delirmek, çıldırmak. (–Nğ.)

cıvga Genç dal, sürgün. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

cıvınmak Ağlayarak, devinerek üzüntüsünü dışa vurmak. (–Nğ.)

cıvıtmak Aşırı gitmek. (*Kula –Mn.)

cıvız Oyunbozan. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

cıvızlık yapmak [**cınımak**] Oyunbozanlık yapmak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**cınımak**] : (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Akçakese, Çaltı *Güdül –Ank.)

cıvkırmak [→ **cıvmak**]

cıvmak [**cıvkırmak, civkirmek**] Fışkırmak. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

[**cıvkırmak**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

[**civkirmek**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

cıyıkdamak Ötmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cızlamak (I) Ürpermek, içi sızlamak. (*Kula –Mn.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

cızlamak (II) Kaynamak (su vb. için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cızlamı çekmek Bırakıp gitmek. (*Kula –Mn.)

cızlavut Bir çeşit lastik ayakkabı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cızığan Isırgan otu. (Ulukışla *Bor –Ng.)

cızmak Çizmek. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

cib Jip. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

cibar Karasakızla yapılan bir çeşit yakı. (–Ml.)

cibellik Temelli : *Cibellik mi gelecek?* (Afşar –Ky.)

cibik Alkış. (–Sv.; –Ky. ve çevresi)

cibil 1. Sulu çamur. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Suyun sığ yeri. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cibildek Küçük su birikintisi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cibit Sırılsıklam, ıslak. (Ulukışla *Bor –Ng.)

cicik (I) Soğanın yeşil yaprağı. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

cicik (II) Meme. (Kuzköy *Akkuş –Or.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

cicik (III) Kuş yavrusu. (*Sütçüler –Isp.)

ciciklenmek Ekşime nedeniyle sıvı yiyeceklerde kabarcıklar oluşmak : *Ayran ciciklendi.* (–Or.; –Gr.; –Tr.)

cicili bücülü Kırmızı benekli (oyuncak için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cicoş Büyük, parlak, güzel düğme : *Bugün beş cicoş üttüm.* (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

cicoz Hiç, yok. (*Kula –Mn.)

cidarlanmak Zedelenmek (eşya için). (Yenice –Mğ.)

cidav Yeni açılan yara. (–Ml.)

cidavı Huysuz, yaramaz, çok ağlayan (çocuk için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç,–Isp.;*Gediz–Kü.)

cidebe Haşlanmış yarmanın içine tereyağı katılarak yapılan yemek. (–Ml.)

cife Yaramaz, geçimsiz. (–Af.)
cigerli İçi pişmiş, pörsümüş (meyve için). (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
cilbe Çapak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cilbir (I) Keçiyolu, patika. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)
cilbir (II) Kaynamış suya yumurta kırılarak yapılan bir çeşit yemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cilis Tüm, bütün, katkısız. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
cimcicik Beştaş oyunu. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
cimcik Çimdik. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cimciklemek Çimdiklemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cin En, pek, tam. (Meyvabükü, Çaltı, Akçakese, Güzel, Akbaş ve köyleri *Güdül –Ank.)
cinbaş Ele avuca sığmaz. (–Ml.)
cindoruk Tepe, en yüksek yer (ağacın, dağın). (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cingen caba Soyu, kökü belirsiz. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)
cingil (I) Nezleyken burundan damlayan su. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cingil (II) [→ **cıngıl**]
cingil (III) Yoğurt konan saplı kap, küçük bakraç. (–Krş. ve çevresi; Ulukışla *Bor –Nğ.)
cingil (IV) Cinci. (–Ml.)
cingiş Dövüşken, kavgacı. (Kösektaş, *Hacıbektaş –Nş.)
cingitaş Sert bir çeşit taş, granit. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
ciniviz Ufak yapılı ve açıkgöz. (–Sv.; –Ky.)
cip Pek, pek çok. (*Haruniye –Ada.; *Antakya –Hat.)
cipre Ezilip sıkılmış üzüm posası. (*Kula –Mn.)
circir Az az. (–Af.)
cirmi Yetenek. (*Kula –Mn.)
civcin Hamsi. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
civek sıcağı Ağustos ayında yerden yukarı doğru dalga dalga yükselen sıcaklık. (Büdüz –Çkr.)
civiş Ayıkulağı da denilen geniş yapraklı, yemeği yapılan bir çeşit bitki. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
civkirmek [→ **cıvmak**]
ciyfe Cefa, eziyet. (*Kula –Mn.)
coco Bebek sidiği. (–Ml.)
combadak Suya birden atlamaktan çıkan ses için. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
combuldamak Suyun içinde oynaşmak. (Patlangıç *Fethiye ve çevresi –Mğ.)
compil Ampul. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç–Isp.;*Gediz–Kü.)
coplu Ucu topuzlu kalın değnek. (*Güdül –Ank.)
cor Çok tuzlu su. (–Sv.; –Ky.)
corlaşmak Karşılıklı konuşmak, dertleşmek. (Kozluca –Brd.)
corut Ateş küreği. (–Ml. ve çevresi)
cöbel Yapının iki yan duvarı, iki yanı. (*Antakya –Hat.)
cödü Gösterişsiz, çelimsiz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
cöggüdü cöggüdü Sallana sallana, yavaş yavaş. (Akbaş, Meyvabükü, Çaltı, Bademli, Çukur *Güdül–Ank.)
cölçıldır Yalçın. (*Soma ve çevresi –Mn.)
cörletmek İşemek (çocuk dilinde). (Akbaş, Akçakese, Çukur, Çaltı, Bademli *Güdül –Ank.)

cörtelik Ufak yapılı olduğu halde kabadayılık taslayan. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

cöverden Kullanışlı, dayanıklı, çok iyi. (Başlamış *Dörtyol –Hat.)

culamak 1. Tüylerini yolmak, dökmek. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Kumarda para yitirmek, soyulmak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

culağa Tohuma dadanan karga. (*Fethiye –Mğ.)

culfa Yünden kumaş dokumakta kullanılan aygıt. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

culhur Yufka ekmek kırıntılarını haşlayıp yağlıyarak yapılan yemek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

culluk Hindi. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

cuma akşamı [**cumācesi**] Perşembe günü. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Soma ve çevresi –Mn.)

[**cumācesi**] : (–Krş. ve çevresi)

cumācesi [→ **cuma akşamı**]

cumalık Cuma günü yoksullara verilen yemek. (–Krş. ve çevresi)

cumba Evlerde kafesle çevrili çıkıntı. (*Kula –Mn.)

cumbak Yağmur sularının biriktiği küçük çukurlar. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

cumburlup Suya düşerken, dalarken çıkan ses için. (*Kula –Mn.)

cur Arının son oğulu. (Kösektaş, *Hacıbektaş –Nş.)

curcuma Karışıklık, gürültü. (*Kula –Mn.)

curu Cıvık, sulu. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

curuklamak 1. Kuluçka olmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Ötmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cuvara [**cāra**] Sigara. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

[**cāra**] : (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

cüce [→ **cücük -1**]

cücük [**cüce**] **1.** Civciv. (Bardız *Şenkaya –Ezm.; –Ml.; *Antakya ve çevresi –Hat.)

[**cüce**] : (–Vn.)

2. Serçe. (*Gürün –Sv.)

cüddüdü cüddüdü Aylak aylak, başıboş (dolaşma için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cüllük 4-5 aylık piliç. (Patlangıç, *Fethiye –Mğ.)

cülük Kümes hayvanları yavrusu, civciv. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

cümbüş Topluluk, kurul. (Çaltı, Meyvabükü, Yeşilöz, Güzel *Güdül –Ank.)

cümeüklemek Çimdiklemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

cümcük oynamak Çocuklar birbirinin ellerinin üstünden çimdik biçiminde tutarak bir çeşit oyun oynamak. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

cüneş Büyüyemeyen, gelişmemiş (çocuk için). (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

cünüt Sulu, suyu kesilmeyen yer. (–Ml·)

Ç

çā [→ **çağ -2**]

çaçan 1. Sığır kuyruğu tüyünden dokunan lif. (Düzenli, Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Bulaşık yıkamakta kullanılan, ıslatılarak yumuşatılmış üzüm ağacı kabuğu. (*Ardanuç –Ar.)

çaçel Kafes örgü. (Limanköy, *Çayeli –Rz.)

çağ [çā] **1.** Altyapı, kanalizasyon. (*Kula –Mn.) **2.** Ev içinde taş banyo. (–Sv.; –Ky.)

[çā] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

çağa Çocuk. (–Ml. ve çevresi)

çağala Olgunlaşmamış (meyve için). (Kasaba *Ardanuç –Ar.; –Ml.)

çağıl 1. Taşlarla örülmüş duvar, sınır. (–Af.; *Kula –Mn.) **2.** Küçük taş yığını. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

çağlak Suyun yüksekten düştüğü yer. (*Kula –Mn.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

çağmel [çāmel] Boynuzları ay biçiminde hayvan : *Ömer'in çağmel öküzünü alacağım.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

[çāmel] : (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

çağnamak Dolaşmak, sıkıntı gidermek: *Al bisikleti çağna da gel.* (Yenice –Mğ.)

çağşak Yıkılacak gibi, eğreti. (Göre –Nş.)

çağrı Çağırma, davetiye. (*Kula –Mn.)

çakal [→ **çakıldak**]

çakaldüğünü Güneşli havada yağan yağmur. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çakallamak Düşlemek. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

çakıldak [çakal] Olgunlaşmamış meyve. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[çakal] : (*Soma ve çevresi –Mn.)

çakma Pancardan yapılan bir çeşit yemek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)

çakmur Hastalıklı, sevimsiz (göz, bakış için). (*Antakya –Hat.)

çakşak Eli ayağı titreyen kimse. (–Ml.)

çakşek Gevşek, gevşemiş. (–Af.)

çala Maya : *Çörek çalası, yoğurt çalası.* (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

çalağan Çaylak. (–Vn.)

çalba Adaçayı. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

çalgazan, çalkazan Haylaz, yaramaz. (–Kn.)

çalgeçir Bir çeşit düğüm. (–Sv.; –Ky.)

çalık (I) Bakır kaplarda oksitlenme. (Ulukışla *Bor –Ng.)

çalık (II) Toprak altında yetişen, gövdesi yumru, kalın kabuklu bir çeşit bitki. (Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.)

çalıklama Çabalama. (*Kula –Mn.)

çalındırmak Ödünü koparmak, çok korkutmak. (*Antakya –Hat.)

çalınmak Çok korkmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

çalkamak Üzmek, heyecanlandırmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

çalkanmak Üzülmek. (*Antakya–Hat.; *Kilis –Gaz.)

çalkap İvecenlikle. (–Ml.)

çallama Kadınların alınlarına bağladıkları örtü. (Kerkük)
çalma Kibrit. (–Sv.; –Ky.)
çalpana Eskiden kadınların bele sardıkları yün dokuma, ince, uzun kuşak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)
çalpara Küçük tencere. (–Or.)
çaltak Odun budağı. (*Antakya –Hat.)
çaltaklamak Budakları kesmek, düzeltmek. (*Antakya –Hat.)
çamadan İçine öteberi konan, kıldan dokunmuş, uzun bağlı, sırtta taşınan bir çeşit çanta. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çambuş Çifte atan (at, eşek vb. hayvanlar). (*Antakya –Hat.)
çāmel [→ **çağmel**]
çameş Manda. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çamış Huysuz, hırçın. (Patlangıç, *Fethiye –Mğ.)
çanak Tabak. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
çangal (I) Uzun, ince sırık. (–Or.; Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çangal (II) Güreşte bir oyun. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
çank İneklere takılan pirinç zil. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çap 80 kg. lık buğday birimi. (–Vn.)
çapa çapa Koşa koşa. (–Vn.)
çapgı Toprak damlarda merteklerin üstüne konulan ince ağaç dalları. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
çapıt Bez parçası. (–Ml.; –Gaz.; *Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
çapıt hastalığı Kolera. (*Gediz –Kü.)
çaplama Toprak alanların çevresine çakılan, direkleri birbirine bağlayan ince tahta, çıta. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çapula Ayakkabı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çaputkesen Makas. (*Manavgat –Ant.)
çarhacı Güreş kızıştıran, yöneten. (*Antakya –Hat.)
çarpana Eski deri parçası. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
çarşamba Dernek. (*Bozdoğan –Ay.)
çarşıbilir Gelinin gereksinmelerini almakta yetenekli, güvey yanlısı kimse. (–Sv.; –Ky.)
çat Özek, odak, merkez. (*Kilis –Gaz.)
çatma Bağ ve bahçelere yapılan ağaçtan küçük ev, kulübe. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
çatmak Örmek. (–Af.)
çavğın Sağanak. (*Kula –Mn.)
çavkınlamak Yön değiştirmek, dönmek. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
çavmak Huysuzlanmak, hırçınlaşmak (hayvanlar için). (Yenice –Mğ.)
çavrazlamak Kapmak. (*Kula –Mn.)
çavuş Huni. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
çavzıkmak Güçlüğü yenmek için oraya buraya koşturmak, bocaladığını gösteren davranışta bulunmak. (–Kn.)
çaycoş Demlik. (–Af.)
çaylık Çeşme yanlarında giysi yıkamakta kullanılan yapı, çamaşırlık. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
çaynık Çaydanlık. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çayterüzüsü Bir çeşit hıyar. (Kerkük)
çebel Ufak tefek, küçük. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
çece Ağabey. (Beyelması *Ağın –El.)
çeçil Peynir lifleri: *Çeçili derilere koyup apardılar.* (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
çedene Karıştırılarak kavrulmuş buğday, kendir tohumu vb. tahıllar-

dan yapılan kavurga. (*Şarkışla –Sv.)

çeğmel Ucu yuvarlakça bükülmüş ağaç, baston. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çekerek Orta boylu. (–Ml.)

çekincemede kalmak Karar verememek. (*Beyşehir –Kn.)

çelen 1. Dama konulan çalı. (–Af.) 2. Damdaki çıkıntılı yer. (–Af.)

çelep 1-3 yaş arasında manda. (Şerefiler –Mğ.)

çelermek Soğuktan donacak gibi üşümek. (–Kn.)

çeliba Kayınbirader, güveyin erkek kardeşi. (–Af.; Yusufça *Gölhisar –Brd.)

çelpeşik Zor yarılan odun. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

çeltek Çoban yardımcısı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çeltikçi Vurguncu. (*Kula –Mn.)

çember [**cember**] Kadın başörtüsü, ak yazma. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**cember**] : (–Af.)

çemirlemek [→ **çemrenmek**]

çemkirmek 1. Gereksiz ve yüksek sesle konuşmak. (Babadağ *Sarayköy –Dz.; *Emet –Kü.; Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.) 2. Köpek, kesik kesik havlamak. (*Sütçüler –Isp.)

çemrenmek [**çemirlemek**] Etekleri toplamak, paçaları sıvamak, hazırlanmak. (*Kula –Mn.; Ekinözü *Elbistan –Mr.)

[**çemirlemek**] : (–Ml.)

çençen [→ **çenesek**]

çendeleşmek Tartışmak. (*Kilis –Gaz.)

çenesek [**çençen**] Geveze. (–Sv.; –Ky.)

[**çençen**] : (–Ml.)

çenge Parmaklar aşağı doğru olarak elin alabileceği ölçüde, avuç dolusu. (Kerkük)

çenge etmek Kolaylıkla, elle yenmek (küçümsemek için). (Kerkük)

çengel 1. Yemek çatalı. (Kerkük) 2. Balık tutmaya yarar çatal araç. (Kerkük)

çengi Çalgılı eğlence. (*Kula –Mn.)

çengir Geçici, eğreti kurulan çadır.(–Af.)

çengülçüş Tahterevalli. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

çeniz Çeyiz. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

çenlemek Canı yanan köpek inler gibi ses çıkarmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.; –Ada.)

çente [**çenteyi**] İçine öteberi koymaya yarayan kıldan dokuma çanta. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**çenteyi**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir Tr.)

çenteyi [→ **çente**]

çentik Çanta. (*Alucra –Gr.)

çepel Bulaşık. (Afşar –Ky.)

çepellenmek Azıcık yararlanmak (işten, olaydan). (*Antakya –Hat.)

çepelluk Kapalı, yağmurlu : *Hava çepelluktur*. (–Tr. ve çevresi)

çeper Kirli çamaşır. (–Sv.; –Ky.)

çepiç Bir yaşında keçi. (–Af.; Beşikdüzü *Vakfıkebir, –Tr.)

çepildek Fıstığı alınmış çam kozası. (*Bergama –İz.)

çepiş Kısa boylu, ince insan. (–Af.)

çeş Kabuklu fındık. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çeten 1. Çitten örülmüş, silindir biçiminde, ayaklı mısır ambarı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) 2. Saman taşımaya yarayan, dört yanı kilim ya da hasırla çevrilmiş kağnı, at arabası. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

çetene (I) Yağlı kenevir. (–Krş. ve çevresi)

çetene (II) Çam kozalağı. (*Antakya –Hat.)

çetil Fidan. (*Haruniye –Ada.)

çevirgeç Sacda pişen yufkayı çevirmeye yarayan araç. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

çevlik Dağlarda taşlardan yapılmış, üstü açık dinlenme yerleri. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çevri Mendil. (*Gediz –Kü.)

çıbarmag Yandan vurup yıkmak. (Kerkük)

çıbarmak Deri, çarpmaktan morarmak, kızarmak. (*Manavgat –Ant.)

çıbıl [**cıbıl** (II) **-2**] Tembellik nedeniyle yoksul kalan. (–Or.; –Gr.) [**cıbıl** (II) **-2**] : (–Tr.)

çıfıt Kötü düşünceli. (–Af.; –Gaz.)

çıgır İnce yol. (*Kula –Mn.)

çıgırmak [→ **çığırmak**]

çığa Yüze dökülen saç telleri. (–Af.)

çığırmak [**çıgırmak**] Çağırmak, söylemek. (*Soma ve çevresi –Mn.; –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; –Gaz.) [**çıgırmak**] : (*Kula –Mn.)

çığırtma [→ **çiğirtme**]

çığnak İneğin boynuna takılan ipe dizilmiş çıngıraklar. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çığşamak Gevşemek. (–Af.)

çığunmak Acıyla bağırmak. (Yenice –Mğ.)

çıkıntı 1. Eskimiş, kullanılmış giysi. (*Eşme –Uş.) **2.** Kirli giysi. (Yenice –Mğ.)

çıkışmak Alım satımda mal ederini korumak : *Bu fiyata çıkışmaz ki vereyim.* (*Antakya –Hat.)

çıkla 1. Tüm, bütün. (–Yz.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Yalnız, katışıksız, arı. (–Yz.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **3.** Ekmeksiz : *Balığı çıkla yemesini severim.* (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

çıkmış Kirli, yıkanacak giysi vb. nesnelerin tümü. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çıksamak Civataları, perçinleri gevşemek (aracın ya da aygıtın). (*Antakya –Hat.)

çılkırık Şımarık. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

çımkıştırmak Yara olgunlaşırken çevresi acı ile kaşınmak : *Avucumdaki yara çımkıştırıyor.* (*Eşme –Uş.)

çımramag Kolları, paçaları sıvamak. (Kerkük)

çındık Tırnakla yapılan yara. (Beyelması *Ağın –El.)

çındır [→ **cıngıl**]

çıngı Ateş. (–Af.; –Kn.)

çıra [**çırağba**] Bezir ya da gazyağıyla yanan bir çeşit aydınlanma aracı, kandil. (–Ml. ve çevresi; Ulukışla *Bor –Nğ.) [**çırağba**] : (–Vn.)

çırağba [→ **çıra**]

çırça Cinsel gücü olmayan erkek. (Kerkük)

çırçamak Solmak, suyunu yitirmek. (Kerkük)

çırḫıt Bozuk, kırık, eski. (–Yz.)

çırımçıngıl Sık taneli (üzüm, kiraz vb. meyve için). (–Or.; –Gr.; –Tr.)

çırpık Eğri. (–Krş. ve çevresi)

çırtlık Sakız ağacı. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

çıtak Yakışıklı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

çıtın İçi boş ceviz. (*Antakya –Hat.)

çıtır (I) İskambil oyununda koz. (*Antakya –Hat.)

çıtır (II) İnce çalı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çıtırık Kurumuş dalların uçları. (–Ml.)
çıtlam Çağrışım, ima. (*Kilis –Gaz.)
çıtlamlı Dokundurucu, imalı. (*Kilis –Gaz.)
çıvıtalacası Bitkilerde görülen bir çeşit hastalık. (Yenice –Mğ.)
çıvmak [→ **çövmek**]
çıyrığ Çıkrık, iplik yapmaya yarayan aygıt. (–Ml. ve çevresi)
çibik Alkış. (*Kilis, –Gaz.)
çibin Sinek. (Kerkük)
çiçekotu Karnabahar. (*Bozdoğan –Ay.)
çifimotor Traktör. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
çiftyümbek Yetişkinlerin oynadıkları bir çeşit oyun. (–Ml.)
çiğin [**çiğni**] Omuz. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)
[**çiğni**] **:** (–Ada.)
çiğirtme [**çığırtma**] Açılarak yağda kızartılan hamur. (–Krş. ve çevresi)
[**çığırtma**] **:** (Kösektaş, *Hacıbektaş –Nş.)
çiğni [→ **çiğin**]
çilber [→**çilbir**]
çilbir [**çilber**] Çapak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)
[**çilber**]**:** (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Emet –Kü.)
çildirim Çay kıyılarında yetişen bir ot. (–Ml.)
çilenger Kaynak işi yapmayan soğuk demirci. (İsabey *Çal –Dz.)
çilenti Çiseleme. (Yenice –Ml.)
çilermek Az az su serpmek. (Kerkük)
çilipumburi Ateşböceği. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
çilte Şilte. (*Kula –Mn.)
çimkimek Sıçramak. (Yenişar *Şarkikaraağaç, *Sütçüler, –Isp.; *Gediz –Kü.)
çimmek Yıkanmak. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Kuzköy *Akkuş –Or.; Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.; –Ml.; –Gaz.)
çimşitçi Çaşıt, casus. (*Kilis –Gaz.)
çimşitmek Birinin suçunu bildirmek, ele vermek. (*Kilis –Gaz.)
çincik Çömelme. (Kerkük)
çinedir Tahıl elemekte kullanılan kalbur, kaba elek. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
çingil Az taneli üzüm salkımı. (*Sütçüler –Isp.)
çini Porselen. (–Ml.)
çinik Buğday ölçeği. (–Krş. ve çevresi)
çinitaşı Göktaşı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
çintik Fiske. (*Kilis, –Gaz.)
çintiklemek Çitilemek. (*Antakya –Hat.)
çipa Göbek. (Limanköy *Çayali –Rz.)
çipçip Topuksuz nalın. (*Antakya –Hat.)
çipillik Sulu, çamurlu yer. (*Antakya –Hat.)
çir Şekerpare. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.)
çirk **1.** Pis su. (*Kula –Mn.) **2.** Saman karıştırılmış sulu çamur. (–Kn.)
çirtik (I) Parmakların çıkardığı ses, şıkırtı. (*Kilis, –Gaz.)
çirtik (II) Küçük, ufacık. (Kerkük)
çirtik çalmak Başparmakla ortaparmağı birbirine sürterek ses çıkarmak. (–Gaz.)
çirtmek Başını vurmak. (*Kilis –Gaz.)
çit Pazen. (–Ml.)
çitari Bir çeşit basma. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
çitemek İki kumaş parçasını birbirine tutturmak, iliştirmek. (*Antakya –Hat.)
çitil Fidan. (*Hekimhan –Ml.; –Sv.; –Ky.)

çitlek Kabuğu çıkarılmış yemiş. (–Sv.; –Ky.)

çitlem Kısa konuşma. (–Kn.)

çitsi Çalı çırpı. (–Af.)

çiya Kıvılcım. (Limanköy *Çayeli–Rz.)

çiyan Kızak. (Eze –To.)

çiye **1.** Bir parçacık. (*Kula –Mn.) **2.** Kıvılcım. (*Sütçüler –Isp.)

çiyselenmek Çiğ yağmak. (*Kula –Mn.)

çizi Bahçede sebze dikilen küçük bölümler. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

çoğur Kesilen mısır bitkisinin sap ve kökü. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çohar Sıtma. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çoharlamak Sıtmaya yakalanmak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çoklamak **1.** Çokça, bol bol : *Çoklamak selam götür.* (Kozluca –Brd.) **2.** Hep birden, tümüyle : *Çoklamak geliverdiler.* (Kozluca –Brd.)

çolbaz Beceriksiz. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çollik Çirkin. (–Ml. ve çevresi)

çolpak Su birikintisi. (Patlangıç *Fethiye ve çevresi –Mğ.)

çomaç (I) Yufka ekmeğin içine katık konarak yapılan dürüm. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, *Sütçüler –Isp.)

çomaç (II) Çan. (–Af.)

çomak Lüle, ağızlık. (*Sütçüler –Isp.)

çona Parmakları açılmayan kimse. (–Ml.)

çor **1.** Öksürük. (*Antakya –Hat.) **2.** Hastalık. (–Ada.)

çorlu Hastalıklı, sarı benizli. (–Ml.; –Ada.)

çort Dikenli bitki kümesi. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çortluk Dikenlik, diken kümeleriyle kaplı yer. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çortun Toprak dama suların akması için konulan oluk. (–Ml.; –Dy.)

çoştar Batakçı, tutumsuz. (–Yz.)

çot (I) Ağaç dalı. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

çot (II) Topal, sakat. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

çota Değneklerle oynanan bir çeşit çocuk oyunu ve bu oyunda kullanılan sopa. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

çotra İçki sofrası, içkili eğlence. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

çotul Dalın gövdeye birleştiği yer : *Sepeti ağacın çotulunda bıraktım.* (Tahanlı *Mersin –İç.)

çoveş Kuşluk güneşi aydınlığı. (Yenice –Mğ.)

çöğdürmek İşemek. (*Sütçüler –Isp.)

çöğelemek Ayakta durmaya başlamak. (*Antakya –Hat.)

çöğelmek Kalkmak, doğrulmak. (–Sv. ve çevresi; –Ky. çevresi)

çöğmel Baston. (Karapınar –Kn.)

çöğür **1.** Bir çeşit diken. (*Kula –Mn.; –Ml.) **2.** Fidan. (–Af.)

çökek **1.** Çok yaşlı. (Yenice –Mğ.) **2.** Eli ayağı tutmayan. (Yenice –Mğ.)

çökülük Ayranın kaynatılmasıyla elde edilen katıca yiyecek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çömber Yaşmak, başörtüsü, yazma. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çömeşmek Çömelmek. (*Sütçüler–Isp.)

çömrü Alçak gönüllü davranış. (–Af.)

çöndül Sağlıksız, biçimsiz, bozuk (yürüme için). (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çöpgelin Kuşları kaçırmak için yapılan insan biçiminde korkuluk. (–Ml.)

çördük Ağaç dallarının kuruyarak dökülen parçaları. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çört Beceriksiz. (*Antakya –Hat.)

çötre Sapsız küçük sepet. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çövmek [çıvmak] Dikine uzanmak. (*Kula –Mn.)

[çıvmak] : (*Kula –Mn.)

çövre Çitlembik. (Kuyucak *Akseki –Ant.)

çöydürmek **1.** Erkek işemek. (*Eşme –Uş.) **2.** Sidik yarışı. (*Eşme –Uş.)

çöymek Dikilmek. (*Eşme –Uş.)

çöz Kedi, köpek payı olarak ayrılan et parçaları. (*Antakya –Hat.)

çuğniş Yemeğin yanması. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

çuğul Çaşıt, casus. (*Iğdır –Kr.)

çuğullamak (I) Ara bozmak. (Taze, Kerkük)

çuğullamak (II) **1.** Ele vermek, bildirmek, bilgi vermek. (Tuz, Taze, Beşir, Kerkük) **2.** Yeni bir şey bulmak, keşfetmek. (Tuz, Taze, Beşir, Kerkük)

çuğurtmak Soğuktan titremek. (Taze, Tuz, Altınköprü, Kerkük)

çukuda Ladin ağacının kurumuş dalı. (Beyşehir *Vakfıkebir –Tr.)

çul Minder. (–Ml.)

çulcu Gezici satıcı, çerçi. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

çul çay Ayrı ayrı. (–Ml.)

çulfalık İplik dokuma tezgâhı. (Teniste *Anamur –İç.)

çulgar Yardımcı güç. (–Tk.)

çulha Çul, kilim dokuyan. (*Kula –Mn.)

çullanmak **1.** Üstüne düşmek. (*Kula –Mn.) **2.** Sarkıntılık etmek. (*Kula –Mn.)

çumur Yağda kızarmış ekmek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

çunmak Özenmek, imrenmek. (–Ml.)

çur çıḫmaḫ Ütülmek, yenilmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

çuvaldızdikeni Harman zamanı görülen, esen yelle yuvarlanarak giden bir çeşit diken. (Çayırlı –Ezc.)

çuvaş Güneş, güneş ışığı. (–İst.; *Kaş ve çevresi –Ant.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

çuvaşlamak Güneşlemek. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

çū Gitti. (Şenoba *Uludere –Hak.)

çücük **1.** Olgunlaşmamış meyve. (Teniste *Anamur –İç.) **2.** Tomurcuk. (Teniste *Anamur –İç.)

çüklük Bebeğin erkeklik organının üstüne konulan su geçirmez bez. (–Ml.)

çükündür **1.** Kırmızı pancar. (*Gediz –Kü.; *Çerkeş –Çr.; –Gaz.) **2.** Şalgam. (–Dy.)

çüküր Kazma. (*Manavgat –Ant.)

çümbüş Güldürü, şaka, eğlence. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

çümük Yıkanılan yer, banyo. (*Kemaliye –Ezc. ve çevresi)

çüncülü Ucu kırık sopalarla iki bölük arasında oynanan bir çeşit top oyunu. (*Kula –Mn.)

çüngürt Tencere. (Kırenyer *Sarayköy –Dz.)

çürükpislik Kokmuş, bozulmuş yiyecek. (–Nğ.)

çüş Yürüyen hayvanın durması için kullanılan ünlem. (*Kula –Mn.)

D

da Genellikle cümle sonlarında çeşitli anlamlarda kullanılan ünlem. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

dabdur olmak Tez hazırlanmak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

dabsak [dabşak] : Aç gözlü, doymaz. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
[dabşak] : (Ekinözü *Elbistan–Mr.)

dabşak [→ **dabsak**]

dada Bebek, küçük çocuk. (*Soma –Mn.; –Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

dadak Şeker, tatlı (çocuk dilinde). (–Sv.; –Yz.; –Ky. ve çevresi)

dadaşmak Ölçüşmek. (–Af.)

daddaş Bir kentli, kentdeş. (–Ezm.)

dadul Fırın küreği. (–Ks. ve çevresi)

dagak 1. Bilye. (*Eşme –Uş.) **2.** Gülle. (*Eşme –Uş.)

dağar Oturak, çocuk lazımlığı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

dağca Akciğeryangısı, zatürree. (*Fethiye –Mğ.)

dağdelik Dağın delinmiş yeri, tünel. (*Antakya –Hat.)

dağkirazı Çilek. (*Gediz –Kü.)

dağna Sonraları, sonradan. (*Antakya –Hat.)

dakka Dakika. (Ulukışla *Bor –Ng.)

daklaşmak Dokunmak, takılmak. (–Af.)

dal 1. Omuz. (–Sv. ve çevresi; –Ky.) **2.** Sırt. (Karapınar –Kn.) **3.** Arka. (Batıoğuz, Bayraktutan *Iğdır –Kr.)

dalaşmak Sataşmak, söz atmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

dalaz Güçlü yel. (–Af.)

dal dal Yeni yürümeye başlayan çocukları yüreklendirmek için kullanılan ünlem. (*Kula –Mn.)

daldal 1. Yana kıvrık (boynuz için). (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Boynuzu yana kıvrık hayvan. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

daldız Yayık. (*Gediz –Kü.)

dalgeçir Yelek. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

dalgıç Maşrapa. (–Af.)

dalha Bir yaprak kâğıt. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

dallama Boyuna ya da başa sarılan atkı. (–Sv.; –Ky.)

dallamak Ağırlığını anlamak için elle kaldırmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)

dalyan Uzun boylu. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)

dam [dambaş] 1. Üstü toprak damlı ev. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
[dambaş] : (Saraycık *Altıntaş –Kü.)
2. Cezaevi. (–Af.; Yusufça *Gölhisar –Brd.) **3.** Ahır. (–Af.)

daman Kira. (*Kilis –Gaz.)

damates [domat] Domates. (–Vn.)
[domat] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

dambaş [→ **dam -1**]

damdireği Bostan kıyılarında yetişen bir çeşit hıyar. (Kerkük)

danmak Doğmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

dān 1. Ters : *Bütün konuştukları dānıma gitti.* (Taze, Kerkük) **2.** Birinin kötülüğüne, arkasından. (Kerkük)

dandirik Topaç. (Kurnuç *Pasinler –Ezm.)
danız Onur kırıcı söz. (–Kn.)
danlamak Duyduğunu çevreye yaymak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
dansık Ölçüsüz, yersiz konuşan, densiz. (Kozluca –Brd.)
daraba Tahta duvar. (–Ks. ve çevresi; Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
darı Mısır. (*Soma ve çevresi –Mn.)
darsıkmak Dara gelmek, sıkılmak. (*Kula –Mn.)
dartçık Deri torba. (*Sütçüler –Isp.)
dastar Dokuma başörtüsü. (–Af.; Ulukışla *Bor –Ng.; Karapınar –Kn.)
daş döğen Kır bekçisi. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)
datmak Kadın başörtüsü. (*Kula–Mn.)
datvirat Bıkkınlık bildiren ünlem. (–Ks. ve çevresi)
davlumbaz (I) Gözenek. (*Kula –Mn.)
davlumbaz (II) Yüksek. (–Af.)
davuşan Tavşan. (–Vn.)
davzan kurtağı Ayakyolunda yaşıyan bir çeşit böcek. (Kerkük)
dayak Destek. (*Soma ve çevresi –Mn.)
dayaz Sığ. (Kerkük)
dayaza Teyze. (–Vn.)
dayı **1.** Gösterişli, hoş, güzel : *Çiçekler dayı dayı kokar gāri.* (*Eşme –Uş.; *Gediz –Kü.) **2.** Eliaçık. (*Eşme –Uş.)
daylı Ölesice anlamında ilenç. (Ulukışla *Bor –Ng.)
dayramak Eskiyerek tel tel olmak. (*Kilis –Gaz.)
debelendirmek Kımıldatmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
debelenmek Kımıldamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
debennenmek Kaynaşmak, kımıldamak. (*Kula –Mn.)
debertmek Dert deşmek, eşelemek. (–Ks. ve çevresi)
debliz Küçük testi. (*Antakya –Hat.)
dediğine [→ **dediğinelik**]
dediğinelik [**dediğine**] Dedi ki : *Baban bana dediğinelik ben buradan çekip gideyim.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**dediğine**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
dedirgin Tedirgin. (*Kula –Mn.)
def Bir çeşit kumaş. (–Af.)
degenek Sopa. (–Tr. ve köyleri; –Vn.)
degidi dee Şaşma ünlemi. (*Kula –Mn.)
değirmenlik Değirmene gönderilecek buğday, arpa vb. tahıl. (Kerkük)
değirmi Yaşmak, yemeni. (*Kula –Mn.)
değişe gitmek İmece çalışmak : *Yazın değişe gideriz.* (*Eşme –Uş.)
deh deh Küçük bebekleri yürütmek için kullanılan ünlem. (*Kula –Mn.)
dehdüşmek Dikkat etmek. (*Kilis –Gaz.)
dehlemek Gizlice gözetlemek, inceleyerek bakmak. (–Af.; Kozluca –Brd.; Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.; –Yz. ilçe ve köyleri)
dehre Satır (araç). (Kurnuç *Pasinler –Ezm.)
dekahrı En sonunda. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
deklemek Nişan almak, doğrultmak, yöneltmek. (*Beyşehir –Kn.)
dekmük Tekme. (–Or.)
delbek Darbuka. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
deldak Astarın içine pamuk konularak çizgi çizgi dikilen bir çeşit giysi. (–Af.)
delebimek Işıl ışıl parlamak. (–Af.)
delemek Dengesiz davranışlarda bulunmak. (–Ada.)

delik Pencere. (Saraycık *Altıntaş –Kü.),
delikli File. (–Sv. ve çevresi; –Ky.)
delikli ilgen Süzgeç. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)
dellek Hamamda çalışan kimse, natır. (–Ml. ve çevresi)
delme Yelek. (–Af.)
dem Kan. (*Kula –Mn.; –Yz.)
dembester Şaşırmış, şaşkın durumda. (Ulukışla *Bor –Ng.)
dēmek Yeni doğan köpek yavruları için yapılan yuva. (Özbaşı –Ağ.)
demirci kilidi Büyük asma kilit. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
demşeklenmek **1.** Yaramazlık yapmak. (Alatepe –Ay.) **2.** Gevezelik yapmak. (–Kn.)
dendene Trahom. (–Vn.)
dene Tane. (Ulukışla *Bor –Ng.)
deneş Beceriksiz, ağırcanlı, uyuşuk. (Kozluca –Brd.)
deneşmek Toplanmak. (–Sv.; –Ky.)
denizkaşığı Midye. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
denk durmak Uslu olmak. (*Kula –Mn.)
deperotu Havuç. (–Af.)
depme Bir çeşit ev dokuması kumaş. (*Soma –Mn.)
deprenmek [→ **depreşmek**]
depreşmek [**deprenmek**] Azmak, tepmek, deşilmek (yara vb. için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**deprenmek**] : (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
derdikmek İçlenmek, dert edinmek. (–Sv.; –Ky.)
dergi Tırmık (tarım aracı). (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
derigün [→ **dernek -1**]
derleme Peynir için ayrılan katılaştırılmış süt. (Kerkük)
dernek [**derigün**] **1.** Pazar günü. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
[**derigün**] : (–Ks. ve çevresi)
2. Salı. (*Soma ve çevresi –Mn.)
3. Çarşamba. (*Bozdoğan –Ay.)
dert soğa Hastalık gele (ilenç). (–Ml. ve çevresi)
desdenbil Küçük kavun, kelek. (İbradı *Akseki –Ant.)
destibala Küçük testi. (–Vn.)
destiman Koru bekçisi, korucu. (*Gediz –Kü.)
deşirci Dilenci. (*Kula –Mn.)
deşirmek Toplamak. (*Kula –Mn.)
deşme Karıştırma. (*Kula –Mn.)
dev Süt. (–Af.)
develik Köy evlerinin en geniş, büyük bölümü. (–Krş. ve çevresi)
devinmek Kıpırdamak, yerinde duramamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
devirgeç Sac üstünde ekmek çevirmeye yarayan tahta araç. (*Antakya –Hat.)
devlim Yaşantı, ömür. (Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.)
devlüp Buğdayın dövüldüğü yer, mider. (*Kilis –Gaz.)
devramber Ayçiçeği. (–Krş. ve çevresi)
devre Tersyüz, arka. (*Antakya –Hat.)
devşek Köle. (*Kilis –Gaz.)
deyişet [**deyşet**] Şiir. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
[**deyşet**] : (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
deyişetci Halk ozanı, âşık. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
deyşet [→ **deyişet**]
dıdık Yüz, çehre. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)
dıgan Boşboğaz, geveze. (*Kula –Mn.)

dığan 1. Tencere. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Tava. (–Af.; *Sütçüler –Isp.; *Gediz –Kü.)
dığasgen Loğusa. (–Ml. ve çevresi)
dığış Ters kimse. (–Af.)
dıkaç [→ **dıkak**]
dıkak [**dıkaç**] Ağaç kapak, tıkaç, tıpa. (Patlangıç, *Fethiye –Mğ.)
[**dıkaç**] : (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
dıkı [**dıkıcık**] Azıcık. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Kuyucak *Akseki –Ant.)
[**dıkıcık**] : (Aşağı Yaylabel –Isp.; *Beyşehir –Kn.)
dıkıcık [→ **dıkı**]
dıkılmak İçeri girmek, sokulmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
dıkım Lokma. (Dikekli*Bozüyük–Bil.)
dıkız Kuru, boğazda kalan yiyecek. (İsabey *Çal –Dz.)
dıkkılık En üst, tepe, uç. (Beyelması *Ağın –El.)
dıkmak İçeri sokmak, tıkmak. (–Gaz.; *Antakya ve çevresi –Hat.)
dıllanmak Bir şeye tutunarak sallanmak. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
dıllık Kadının üreme organı. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
dımağı Öksürme, öksürük. (–Af.)
dımdırız Şişkin, gergin, şişman. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
dımdızlak Tek başına, yalnız. (–Yz.; *Ürgüp –Nş.)
dımıl Parlak. (–Af.)
dımışmak Süt mayalanacak duruma gelmek. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
dımıştırmak Sıcak suyun içine soğuk su katarak ılık duruma getirmek, ılıtmak. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
dıngacık İşte, karşıda, orada. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
dırçan Çok zayıf. (–Sv.; –Ky.)
dırızlamak Germek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
dırızlanmak Gerinmek, şişmek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
dırızlı Gergin. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
dırmaç 1. Yükün sarılıp bağlanarak sırta alınacak duruma getirilmesi. (–Sv.; –Ky.) **2.** Yükün sırta alınması. (–Sv.; –Ky.)
dızıklamak Kaçmak. (–Vn.)
dızıkmak Koşmak. (–Af.)
dızlun Düşman. (–Ml. ve çevresi)
dibekbaşı Köy halkının toplandığı belirlenmiş yer. (–Af.)
dibeli 1. Gerçekten: *Dibeli deli bu adam.* (–Ks. ve çevresi) **2.** Bir türlü : *Dibeli olmadı.* (–Ks. ve çevresi)
dibi gazığı Sağlam. (–Af.)
didek Gaga. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
didik Hırçın. (–Af.)
diğdirmek Bir yerden, delikten uzağa fırlamak, fışkırmak (kan, su vb. sıvılar). (Yenişar, Gölkonak, *Şarkikaraağaç –Isp.; –Sv. ve çevresi; –Yz.; –Ky. ve çevresi)
dik duraş durutmak İnadını yaptırmak için çevresindekileri zorlamak, üzmek. (*Bor –Nğ.)
dike Sarp, dik, yüksek yer. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
dikecek Soğan tohumu. (*Sütçüler –Isp.)
dikeç 1. Dalların altına konulan destek. (*Antakya –Hat.) **2.** Direk. (–Ky.)
dikelivermek [**dikgelmek**] **1.** Karşı koymak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
[**dikgelmek**] : (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

2. Birden ortaya çıkmak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

diken Sarı. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

dikgelmek [→ **dikelivermek -1**]

dikin Dikiş. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

dil Açgı. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

dil bilmez Küçük çocuk. (*Manavgat –Ant.)

dil buran 1. Buruk tatda (yiyecek, içecek). (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Dili yakan bir çeşit kavun. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

dilceparmak Serçeparmak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

dildamak Aslanağzı (çiçek). (Lefkoşe, Kıbrıs)

dimik Çok az. (–Sv.; –Ky.)

dinara kalmak Ayakta tek başına kalakalmak. (*Ürgüp –Nş.)

dindirmek Dayanmak, katlanmak. (Kerkük)

dinelek Karşı koyan, direnen. (–Ks. ve çevresi)

dinelmek Ayakta durmak, dik durmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; –Yz. ilçe ve köyleri; –Gaz.)

dinge Tavana dayanan direk, sütun. (Kerkük)

dingildemek Zıplamak, hoplamak. (*Gediz –Kü.)

dingilli Uslu durmayan. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)

dingirlenmek Yuvarlak nesne yuvarlanmak. (Kerkük)

dingiş 1. Boynuzları dik hayvan. (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Dik boynuz. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

dingolapişto Tahterevalli. (–Vn.)

dinizimek 1. Dinmek, yavaşlamak (kar, yağmur, yel vb. için). (Kozluca –Brd.) **2** Verim azalmak. (Kozluca –Brd.)

dink (I) Kaldıraç. (*Daday –Ks.)

dink (II) Dokuma aygıtı. (*Soma ve çevresi –Mn.)

dinmek 1. Durmak. (*Kula –Mn.) **2.** Susmak. (*Kula –Mn.)

dinneştirmek Anlamaya çalışmak. (*Kaman –Krş.)

direngeç Dayak, destek. (–Yz.)

direzi Halı ipliği. (–Af.)

diril Keten. (–Af.)

dirlik Mutluluk. (*Kula –Mn.)

disik Pulluk. (Karapınar –Kn.)

dişengi Değirmen taşını bilemekte kullanılan aygıt. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

dişenmek Dururken olay çıkarmaya çalışmak. (Gölkonak, *Şarkikaraağaç –Isp.)

dişimek Çocuk diş çıkarmak. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)

ditmek Taramak. (*Kula –Mn.)

divinimek Oynamak, kımıldamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

dizginlemek Eğitmek. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

dizikmek Diz çökmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

dizleme Uzun çorap. (Yukarı Toklu, *Taşlıçay –Ağ.; Ekinözü *Elbistan –Mr.)

dizlik 1. Kadınların giysi üstüne bağladıkları süslü kuşak vb. nesne. (Ulukışla *Bor –Ng.) **2.** Zeybek pantolonu. (–Mğ.)

doğca Zatürree. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

doğdaş Yeni doğmuş çocuk. (–Ada.)

dolağ [→ **dolak -1**]

dolak [**dolağ**] **1.** Ayağa, sıcak tutması için sarılan yün kumaş. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
[**dolağ**] : (–Ml. ve çevresi) **2.** Başörtüsü. (–Gaz.) **3.** Boyun atkısı. (–Af.)

dolamba Salıncak. (*Gediz –Kü.)

dolaz Peynir suyundan yapılan lor. (–Af.)

dolça Toprak maşrapa. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

doldu İki gaz tenekesi tahıl alan bir ölçek. (Kozluca –Brd.)

dolukmak Ağlamaklı olmak. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

doma Ur. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

domat [→ **damates**]

domatan 1. Yumru köklü bir çeşit bitki. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Salep. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

dombay [→ **donbay**]

domdan Kendini beğenmiş. (–Af.)

domuşmak Somurtmak. (–Yz.; *Beyşehir ve çevresi –Kn.)

domuşuk Asık yüzlü. (–Af.)

don 1. Şalvar. (*Soma –Mn.) **2.** Gecelik. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

donbay [**dombay**] Manda. (*Soma ve çevresi –Mn.; *Tavşanlı, *Altıntaş, –Kü.; *Azdavay –Ks.)
[**dombay**] : (–Ba.)

doncak Belden altı çıplak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

donmak Üşümek, katılaşmak. (*Kula –Mn.)

donra Soğuk etkisiyle elde, ayakta oluşan çatlaklar. (–Ks. ve çevresi)

donruk Hayvana yük yüklemekte kullanılan, ucuna ağaç takılmış uzunca ip. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

donuşmak Küsmek. (–Sv.; –Ky.)

donuz Domuz. (–Vn.)

doo Manda ve öküzleri durdurma ünlemi. (Kozluca –Brd.)

dōramaç Sulu yemeğe doğranmış ekmek parçaları. (*Sütçüler –Isp.)

doruk Ladin ağacı. (Beşikdüzü *Vakfikebir –Tr.)

doruk üste gitmek Dağda düze gitmek. (Meşeli, Türkmen *Bafra –Sm.)

dorum Havut geçirilme çağına yaklaşmış deve yavrusu. (*Eşme –Uş.)

doşmak Bağırmak. (–Af.)

dottiri Bir çeşit kadın şalvarı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

dovun Kökü yenilebilir bir çeşit bitki. (*Kula –Mn.)

dögeç Giysi yıkamakta kullanılan ağaç çubuk. (Kerkük)

döğmeç Üstüne yağ sürülüp şeker dökülmüş ekmek. (Kerkük)

döğmek Enemek (erkek hayvan için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

döğmel Ateşe dayanıklı odun. (–Ml.)

döğülük Öküz. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

dökülegomak Dökülekalmak (ilenç). (*Kaş ve çevresi –Ant.)

döl (I) **1.** Çocuk. (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Erkek, delikanlı. (Ekinözü *Elbistan, –Mr.)

döl (II) Topluca güdülen keçi, koyun yavruları. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

dölek 1. Düz, düzgün, doğru. (–Yz.; –Ank.; Afşar –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Uslu. (–Yz.; Karapınar –Kn.)

dölgen Tohum : *Buğday dölgeni çok iri.* (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

dölük Hayvan. (–Mr.)

döndürec [→ **döndüreç**]

döndüreç [döndürec] Sac üstünde ekmek çevirmeye yarayan tahta araç. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.) **[döndürec] :** (*Fethiye –Mğ.)

döngel Muşmula. (–Af.)

döngün Sözünde durmayan, dönek. (*Beyşehir –Kn.)

dönütmek [dürütmek (I)] Uyum sağlamak, yakıştırmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **[dürütmek (I)] :** (–Ks. ve çevresi)

dörmek Biçmek : *Ekin dördüm.* (Beyelması *Ağın –El.)

döş Bağır, göğüs. (*Kula –Mn.; –Gaz.)

döşürmek Toplamak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

döveç Yuvarlak taş. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

dövmel 1. Sağlam, kullanışlı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Yararlı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

duluk 1. Yanak, yanak içi. (Ekinözü *Elbistan –Mr.; –Ky.) **2.** Yanağa bırakılan saç. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **3.** Çene üstü. (–Af.)

dulup Hallaç. (–Kn.)

duma Nezle, soğuk algınlığı. (*Eşme, –Uş.; *Güdül –Ank.; –Ada.)

dumbi Küçük tepe. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

dumbilli Üstünde tepecikler bulunan alan : *Bizim tarla amma da dumbilli.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

dumbuzlamak Yumruğun alt yanıyla vurmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

durna Turna. (–Vn.; –Gaz.; –Yz.)

durundu Dur hele. (*Kula –Mn.)

duş olmak Bir yere bağlanmak. (*Bor –Nğ.)

dutargalı Saralı, sarası olan. (Serpincik –Sv.)

dutu 1. Çağırı. (*Kula –Mn.) **2.** İm, belirti. (*Kula –Mn.)

duvak Çömlek, küp kapağı. (–Vn.)

düge Bir yaşında, dişi inek yavrusu. (Beyelması *Ağın –El.)

düğlek Kavun. (*Eşme –Uş.)

düğü [→ düğürcük]

düğül İnce elekten geçirilmiş çiğ yarma. (Batıoğuz *Ortaköy –Çr.)

düğür (I) Bulgur. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

düğür (II) Bir nesnenin üstündeki küçük kabarcık, pürüz. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

düğürcük [düğü, dünür] İnce bulgur. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; *Antakya ve çevresi –Hat.) **[düğü] :** (–Af.) **[dünür] :** (–Krş. ve çevresi)

dülek [→ düvelek (II)]

düllek Çelikçomak oyunu. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

dümşümek Üstüne olmak, uymak. (*Kula –Mn.)

dünür [→ düğürcük]

düp İriyarı, başıboş kimse. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

dürme Kurutulmuş hayvan eti. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

dürmek 1. Katlamak. (–İst.; *Soma ve çevresi, *Kula –Mn.; –Yz.) **2.** Ortadan kaldırmak, saklamak: *Kızının suçunu dürüp koydu bi yana.* (–Yz.)

dürpü Bir yanı yassı öteki yanı kabarık küçük eğe. (Kerkük)

dürü Kız evinden erkek evine gönderilen armağan. (–Ks. ve çevresi)

dürüme Kendiliğinden üreyen. (*Kula –Mn.)

dürümek Durulmak : *Derenin suyu iyiden iyiye dürüdü.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

dürütmek (I) [→ **dönütmek**]

dürütmek (II) Durulamak, soğuk suda çalkalamak: *Çamaşırları dürüttüm.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

düşek Şehitlik, şehit sini. (–Af.)

düşüngü Düşünce. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

düt 1. Ayaktopu oyununda şut. (*Kilis –Gaz.) **2.** Kaleye top girme, sayı, gol. (*Kilis –Gaz.)

düvelek (I) Atsineğine benzeyen bir çeşit sinek. (*Kula –Mn.)

düvelek (II) [**dülek**] Olmamış küçük kavun, kelek. (Kozluca –Brd.)

[**dülek**] : (–Vn.)

düver (I) Yabancı devlet. (*Refahiye –Ezc.)

düver (II) Çatı yapımında salmaların altına yatay konulan kalınca ağaç. (*Sütçüler –Isp.)

düzen (I) **1.** Atölye. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Tezgâh. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

düzen (II) Gelin giysisi. (–Sv.; –Ky.)

düzgüç Kalem açacağı. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

E

e, é [→ **eh**]

ebani Bir çeşit başörtüsü. (–Af.)

ebbas İyi gelişmemiş küçük çocuk. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

ebdesāne Ayakyolu, hela. (Hayati *Erbaa –To.)

ebe [**ece** (I) **-2, eci -3**] Büyükanne, nine. (–Af.; Kuzköy *Akkuş –Or.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**ece** (I) **-2**] : (*Antakya ve çevresi –Hat.)

[**eci -3**] : (–Sv.; –Ky.)

ebe gé [→ **ebe gél**]

ebe gél [**ebe gé, eber gel**] Al da gel: *Ünkü goyunları āşam ebe gel.* (Taşpazar, Birgi *Ödemiş –İz.)

[**ebe gé**] : (Taşpazar, Birgi *Ödemiş –İz.)

[**eber gel**] : (*Kula –Mn.)

e beh Kırgınlık belirten ünlem. (*Kula –Mn.)

ebenneka Pısırık, beceriksiz. (*Kula –Mn.)

ebere Bu kadar mı az anlamında şaşma bildirir ünlem. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

eber gel [→ **ebe gél**]

eberivermek Getirivermek. (–Ba.)

ebermek 1. Getirmek. (*Soma ve çevresi –Mn.; Akçaalan *Gediz –Kü.) **2.** İletmek, götürmek, vermek. (–Uş. ve köyleri)

ebeş Kaşı, kirpiği olmayan : *Ebeşin biriydi.*(Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ebir çübür Gereksiz, değersiz nesne. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

ebişmek Birinin arkasına, sırtına binmek. (–Isp.)

ebsem Susma. (*Kula –Mn.)

ecasız Zamansız. (–Af.)

ece (I) **1.** [→ **ede**] **2.** [→ **ebe**]

ece (II) İyi, güzel. (*Zile –To.)

ecele Tez, ivedi. (Kesirik –El.)

ecene Cin gibi. (–Ml.)

eci 1. Kız arkadaş. (Kuzköy *Akkuş –Or.) **2.** Amca eşi, yenge. (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.) **3.** [→ **ebe**]

ecim Anlaşma, sözleşme. (Sorhun *Niksar –To.)

ecimecim Lades, bahse girme. (–Sv.; –Ky.)

ecza [**evza, ezza**] Kibrit vb. ateşlemekte kullanılan yanıcı nesneler. (–Uş.)

[**evza**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[**ezza**] : (*Gediz –Kü.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

ede [**ece** (I) **-1, efe** (I)] Ağabey. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

[**ece** (I) **-1**] : (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

[**efe** (I)] : (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

edik 1. Ayakkabı. (–Uş.) **2.** Çocuk ayakkabısı. (–Af.; *Beyşehir –Kn.) **3.** Yünden örülerek yapılan kadın terliği. (–Af.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

ediksiz Derli toplu olmayan, düzensiz kimse. (*Kula –Mn.)

edişmek Tartışmak. (–Sv.; –Ky.)

ef Hava. (*Kilis –Gaz.)

efe (I) [→ **ede**]

efe (II) Kadınların fes çevresine bez, yağlık sararak yaptıkları bir çeşit baş bağı : *Efe bağladım.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

efelek Kelebek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

eferim Aferin. (Kesirik –El.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

efilemek **1.** Yel esmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Yel etkisiyle hafifçe dalgalanmak, sallanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

efkelemek **1.** Yoğurmak, ezmek, ovmak : *Hamuru efkele.* (Irak) **2.** Dövmek, hırpalamak. (Irak) **3.** Yenmek, kazanmak. (Irak)

efselemek Tahıl vb. nesneleri toz ve kepeğini ayırmak için kap içinde savurmak. (*Antakya –Hat.)

efsimek Havalandırmak. (*Kilis, –Gaz.)

egef [eğef] Boyunduruğu sabana bağlayan, yaşken eğilerek yapılan ağaç halka. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; Tahanlı *Mersin –İç.) [eğef] : (Çakallar, Aladağ *Hadım –Kn.)

egiş Ekmeği tandırdan almakta kullanılan bir yanı yassı, demir araç. (Kesirik –El.)

eğef [→ **egef**]

eğeği Kaburga. (*Antakya –Hat.)

eğfan Kolay. (*Soma ve çevresi –Mn.)

eğirtmeç Yün eğirmeye yarayan araç. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)

eğis [→ **esiren -1**]

eğiş **1.** Hamur kesmek ve kazımakta kullanılan demir araç. (Boyalı *Sarıkamış –Kr.) **2.** [→ **esiren -1**]

eğleşmek Oyalanmak, geç kalmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

eğlim Domates. (Gezende *Gülnar –İç.)

eğmeç Yay. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

eğn Ense. (*Kula –Mn.)

eğnel Orakla biçerken tarlanın uzunlamasına ayrılan parçalarından biri, dilimi. (*Sütçüler –Isp.)

eğpin Verimli (tarla için). (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

eğreç Yün eğirmekte kullanılan araç. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

eğrek Sıcak havada hayvanların otlakta serinledikleri, dinlendikleri yer. (*Antakya –Hat.)

eğret Belirli süre için birinden ödünç alınan nesne. (*Kula –Mn.)

eğrikoca Çulluk. (*Antakya –Hat.)

eğrilcenotu İğneli tohumlu, bir çeşit kır bitkisi. (*Bodrum –Mğ.)

eğseri [→ **enseri**]

eğsi [**eksi, eñsi, eysi** (II)] **1.** Bir yanı yanmış odun. (Gaziler, Aladağ *Hadım ve köyleri –Kn.) [**eksi**] : (Konyar, Kayalar, Katransa, Selanik) [**eñsi**]: (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) [**eysi** (II)] : (*Çerkeş –Çr.) **2.** Yanmakta olan uzun odun. (Gaziler, Aladağ –Kn.)

eğsikli [**evsüketek**] Kadın. (–Yz.; Tahanlı *Mersin –İç.) [**evsüketek**] : (Yolbaşı *Akkuş –Or.)

eğsinir Tahta hamur teknesi. (–Af.)

eğva **1.** Çekememe, istememe. (–Tr. ve köyleri) **2.** Azdırma, kışkırtma. (–Tr. ve köyleri)

eh [**e, é**] Peki, evet, tamam, olur. (*Çerkeş –Çkr.; –Sm.; Şenoba *Uludere –Hak.; –Yz.)

[e, é] : (–Sm.; Şenoba *Uludere –Hak.)

ēhé [elē -1, eya] Böyle mi, doğru mu? (Karakoyun *Iğdır –Kr.)

[elē -1] : (Karapınar –Kn.)

[eya] : (*Çerkeş –Çkr.)

ehēy Sevinç bildiren ünlem : *Ehēyin geldiği yerde neşe var demektir.* (–Yz. ilçe ve köyleri; Tahanlı *Mersin –İç.)

ehlal [→ **elevay**]

ehnez Zayıf, cılız. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ehnezlemek Zayıflamak. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ehsırana [→ **esiren -2**]

éhsir Esir. (Şenoba *Uludere –Hak.)

ehti 1. [→ **ekti -1**] **2.** [→ **ekti -2**]

ekecik Basık, yayvan toprak tencere. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

ekelemek (I) Saçmak, seyrek olarak ekmek (tohum için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ekelemek (II) Başından savmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ekelge Ekilecek yerler, tarlalar : *Köyümüzün ekelgesi bize yetmez oldu.* (Bayburt, *Selim –Kr.)

ekini 1. Benzerini, aynısını : *Ekini yap.* (Yörükler, Çaypınar, *Salihli –Mn.) **2.** Onu : *Ekini ver.* (*Eşme –Uş.)

ekirler Oralar : *Ekirler nacab oluyor garı.* (*Eşme –Uş.)

ekkeş Yaşından büyük kişilerin bildiğini bilen, bilgiç (çocuk için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ekleşmek 1. Birisiyle uğraşmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Boy ölçüşmek, yarışmak, iddialaşmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

ekmek aşı Kuru ekmek parçalarına soğan, kıyma ve baharat eklenerek yapılan bir çeşit sulu yemek. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

ekmek yamamak Sacda ya da tavada ekmek pişirmek : *Annem ekmek yamadı.* (–Or.)

eksi [→ **eğsi -1**]

eksik (I) Suç, günah. (*Gediz –Kü.)

eksik (II) Kız. (–Krş. ve çevresi)

eksiklenmek Suçunu anlamak. (*Gediz –Kü.)

ekşili 1. Erik kurusundan yapılan bir çeşit çorba. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Turşu : *Fasulye ekşilisi.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **3.** Elma, ayva marmelatı. (–Ks.)

ekşiza Ekşi, yenmeyen bir çeşit ot. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ekti [ehti -1, 2] 1. Eli sıkı. (*Kula –Mn.)

[ehti -1] : (*Kula –Mn.)

2. Açgözlü. (*Kula –Mn.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[ehti -2] : (*Kula –Mn.)

ektilenmek Ummak, beklemek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

elaf Hayvanlara yedirilmek için budanan ağaç yaprakları. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

elağuna [elavı] Göremeden bir şey arama, el yordamı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

[elavı] : (–Tr.)

ēlat Kışın köylerde, yazın yaylalarda yaşayan topluluk. (Pileki *Taşlıçay –Ağ.)

elavı [→ **elağuna**]

elbetsin Elbette. (–Bo.)

elbir etmek Elbirliği, işbirliği yapmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

elce Cezve. (–Vn.)

elcek [→ **elçek**]

elçek [**elcek, elçorabı, ellik** (II) **-2**] Eldiven, ellik. (Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)
[**elcek**] : (Aslanköy *Mersin –İç.)
[**elçorabı**] : (–Krş. ve çevresi)
[**ellik** (II) **-2**] : (*Antakya –Hat.; –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

elçim 1. Tutam, bağlam. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Bir avuç dolusu. (–Tr.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

elçorabı [→ **elçek**]

eldeñ 1. Ele tez gelen. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** İnsana alışkın hayvan. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

elē 1. [→ **ēhé**] **2.** Şaşma bildirir ünlem: *Elē ne bu?* (–Isp.)

elecek Tekerlek ya da çarkı elle döndürmek için yanlarına takılan kol. (–Ks. ve çevresi; Teniste *Anamur –İç.)

eleçik Ağaç dallarından yapılan gölgelik, çardak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

elefirlemek İşi tez, baştan savma yapmak : *Irgat senin işini elefirleyiverir.* (Kozluca –Brd.)

elekçi Çingene. (–Ks. ve çevresi; –Yz.)

elekecik Sofada ya da odalardaki kapaksız dolap biçiminde el yıkama yeri. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

elemek Yaylacıya, yazın yaylada bakması için hayvan başına verilen para. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

elemet Büyük, kocaman. (*Silifke –İç.)

elemle İplik saran çıkrık. (*Kula –Mn.)

elenmek Durmak, beklemek. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

eleski Kötü mendil. (–Sv.; –Ky.)

életmek Götürmek, iletmek, ulaştırmak. (–Ks. ve çevresi; –Gaz.; Dışlık *Kangal –Sv.)

elevay [**ehlal**] Tembel, beceriksiz. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**ehlal**] : (Ulukışla *Bor –Nğ.)

elganamı [**elganem -2**] Elinden iş gelmeyen beceriksiz. (*Manavgat –Ant.)
[**elganem -2**] : (*Silifke –İç.)

elganem 1. Tez kanan, uslu. (*Silifke –İç.) **2.** [→ **elganamı**]

el gün 1. Hısım, akraba, eş dost. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Halk. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

elhırız Dürüst, namuslu : *Ayşe elhırız bir kadındır.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

elibaratli Yaman. (–Vn.)

elice Küçük yağ tavası. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

eli ermek İş için elverişli zaman, koşul bulmak. (*Kula –Mn.)

elik Dağkeçisi. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

elimyalak Kertenkele. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

eline yıkamak [**elini yıkamak**] Umudunu kesmek. (*Haruniye –Ada.)
[**elini yıkamak**] : (*Haruniye –Ada.)

elini yıkamak [→ **eline yıkamak**]

elin mumu Kına gecesinde gelinin çevresinde yakılan renkli, burgu biçiminde mumlar. (–Kr.)

eli sahanlı 1. Tutumsuz. (*Haruniye –Ada.) **2.** Beceriksiz. (*Haruniye –Ada.)

eliştirmek Eleştirmek, alay etmek. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

elke Bakır su kovası. (Gezende *Gülnar –İç.)

ellağam [ellālem, ellām, elleem, elleğem, elleğlem, elleham, ellelem] Sanırım, anlaşılan, demek ki: *Ellağam o da gétmiş.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[ellālem] : (–Ks. ve çevresi)

[ellām] : (–Gaz.; *Güdül –Ank.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

[elleem] : (–Af.; Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

[elleğem] : (Gezende *Gülnar –İç.)

[elleğlem] : (Gezende *Gülnar –İç.)

[elleham] : (*Emirdağ –Af.)

[ellelem] : (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; Gezende *Gülnar –İç.)

ellālem [→ **ellağam**]

ellalem gibi Doğru dürüst. (–Ks. ve çevresi)

ellām [→ **ellağam**]

el lāni 1. El leğeni. (Karakaya –Ky.) **2.** Bir çeşit su kabı. (Karakaya –Ky.)

elleem [→ **ellağam**]

elleğem [→ **ellağam**]

elleğlem [→ **ellağam**]

elleham [→ **ellağam**]

ellelem [→ **ellağam**]

elleme 1. Dutun en son şırası. (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Dutun üçüncü sıkımından elde edilen şıra : *Bu seferki elleme ile pestil serelim.* (*Şebinkarahisar –Gr.) **3.** İncir. (*Refahiye –Ezc.)

ellemek (I) Toplamak : *Bugün zeytin elledim.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

ēllemek (II) Yapmak, eylemek. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

ellengeç Yengeç. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

elleşmek Ağır yükü kaldırmak için iki kişi tutmak : *Şu çuvalı elleşek de galdıraḥ.* (–Yz. ilçe ve köyleri)

elleşmeyh Uğraşmak. (*Iğdır –Kr.)

ellice Küçük, kulplu sepet. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

ellik (I) **1.** Halk. (–Uş.) **2.** Topluluk, kalabalık. (–Uş.; Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **3.** Yabancılar, başkaları. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **4.** Karşı yandan olanlar : *Ellikler düğüne gittiler.* (Kozluca –Brd.)

ellik (II) **[elnik] 1.** Ekin biçerken elin üç parmağına geçirilen tahta araç. (Uzuncaburç *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

[elnik] : (*Silifke –İç.)

2. [→ **elçek**]

elmalık Sergen, raf. (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

elmi Yolu, yöntemi, kolayı : *İşiñ elmini alıḥ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

elmini almak İşin bilgisini edinerek kolaylığını öğrenmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

elnik [→ **ellik** (II) **-1**]

elucu Yenilen ekmekten bırakılan lokma : *Elucunu bırakmak günahtır.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

el yālığı Mendil. (–Krş. ve çevresi)

el yengilliği [→ **el yenilliği**]

el yenilliği [el yengilliği] Yapılan değeri büyük iş karşılığında verilen az para, yetersiz karşılık. (*Manyas –Ba.)

[el yengilliği] : (*Manyas –Ba.)

em İyileştirme inancıyla, yatırlardan getirilerek, hastalara dokundurulan ağırlık. (Kerkük)

emāçer İşe yarar. (Gökdere *Akdağmağdeni –Yz.)

embel Hayvanları sürmekte kullanılan ağacın ucundaki çivi, nodul. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Hırmanlı *Gülnar –İç.)

embellemek Koşum hayvanlarını ucu çivili ağaçla sürmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraaağaç –Isp.)

emcek (I) **1.** Emzik, yalancı meme. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi; Kerkük) **2.** Bebek süt şişesi, biberon. (–Kn.)

emcek (II) Kedi yavrusu. (–Ks.)

emci 1. Eczacı. (*Kilis –Gaz.) **2.** Em yapan. (–Ml.)

emcik Hayvan memesi. (–Kn.)

emdostu Amca karısı, yenge. (*Iğdır –Kn.)

emeğra Önemsiz, değersiz. (–Ks. ve çevresi)

emeksiz Evlilik dışı çocuk, piç. (Çatak –Gr.)

emel Çocukların oyun için açtıkları çukur. (–Af.)

emgeç Bıngıldak. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)

emgızı Amca kızı. (*Iğdır –Kr.)

emi [→ **emmi**]

emik Zurnadan çıkarılan ince, duygun ses. (–Af.)

emişik Sütkardeş. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraaağaç –Isp.; Kozluca –Brd.)

emişmek (I) Birleşmek, yapışmak, kaynaşmak : *Yapılan aşı ağaçla iyi emişti.* (*Antakya –Hat.)

emişmek (II) Sütkardeş olmak. (Gölkonak, Yenişar –Isp.; –Yz.)

emiştirmek (I) Yavruyu anasının yanına bırakarak emdirmek : *Goyunu emiştirdik.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

emiştirmek (II) İki cismi birbirine iyice yanaştırmak, yapıştırmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

emlemek İşi yapabilmek, başarmak. (İsabey *Çal –Dz.)

emlik 1. Keçi, koyun yavrusu. (–Af.; Bozdoğan, Kesmeburun, *Osmaniye –Ada.) **2.** Cılız, gelişmemiş kuzu. (–Krş. ve çevresi) **3.** Emmekte olan yavru (insan ya da hayvan için). (–Yz. ilçe ve köyleri)

emme Ama, oysa. (–Uş.)

emmedesin hā Amma da yaptın ha! (*Kaş ve çevresi –Ant.)

emmi [emi] Amca. (–Or.; Hayati *Erbaa –To.; Büyük Boyalık *Balâ –Ank.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.) [emi] : (–Vn.)

emoğlu Amca oğlu. (*Iğdır –Kr.)

emsiz Beceriksiz, güçsüz, işe yaramaz: *Çok emsiz bir kadındır.* (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

eñ Tek tırnaklı hayvanların dişlerinin dibinde oluşan şişlik. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

encek [→ **enuk**]

ende O. (Gezende *Gülnar –İç.)

endek döndek Dönek, sözünde durmayan. (–Vn.)

endelis Bir çeşit fidan elde etme biçimi (gül, limon vb. ağaçların dallarından biri ortasından toprağa gömülür, kök tuttuktan sonra kesilerek ağaçtan ayrılır). (*Iğdır –Kr.)

endez [→ **endeze**]

endeze [endez] Araç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [endez] : (*Haruniye –Ada.)

endir Alçakgönüllülük : *Bu evlere endir etmez.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

endire Yanımız, sizin bölge: *Endirelerde neler var?* (Kozluca –Brd.)

endiriz Akasya ağacı. (Örenkale *Akdağmadeni –Yz.)

endüyle Öyle, onun gibi. (Gezende *Gülnar –İç.)

enek, eñek (I) **1.** Karasabanın gövdesi: *En iyi eñek pırnar ağacından olur.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Sabanda toprağı kazan ağaç bölüm. (–Ml.)

enek (II) Kuru fasulye. (Hayati *Erbaa –To.)

enek (III) [**eneke**] Yassı, ufak, düzgün taş parçaları. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

[**eneke**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

enek (IV) Enenmiş, erkekliği giderilmiş (hayvan için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

enek (V) **1.** Yığın. (–Af.) **2.** Bağlam. (–Af.)

enek (VI) Anapara. (–Af.)

eneke [→ **enek** (III)]

eneklemek Ölmekte olan hayvan, çenesini açıp kapamak. (*Antakya –Hat.)

enemek (I) Hayvanın kulağından parça keserek im koymak. (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)

enemek (II) Üzüm, şeftali vb. meyvelerin ilk olgunlaşanlarını toplamak. (*Lâpseki –Çkl.)

enemek (III) Tohum elde etmek için pancar, turp vb. bitkilerin tohumlarını kök bölümünden keserek yumru gövdesini toprağa yeniden dikmek. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

ēnemek (IV) Eskimek : *Pantolonun dizi ēnemiş.* (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

enetlemek Nişan almak, vurmak için doğrultmak : *Tüfeği enetledi de vuramadı.* (Türkmen Aşireti, Solakuşağı *Çiçekdağı –Krş.)

eñe yaña olmaḫ Şaşırmak, şaşıp kalmak. (İsabey *Çal –Dz.; –Yz.)

eneze Cılız, hastalıklı (çoğunlukla hayvan için). (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

enezi Büyük testi. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

engas Yalan, şaka : *Engastan yalan söyledi.* (–Uş. ve çevresi; *Gediz –Kü.; –Gaz.)

engeşkeler Bukalemun. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

engi Ateşli hastalıkta gelen bunalma, nöbet. (–Sv.; –Ky.)

engücü Eninde sonunda. (–Af.; *Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

engüç Doğal olarak : *Oğlum okula gidince engüç pekiyle geçecek.* (Gezende *Gülnar –İç.)

eniklemek Yavrulamak (kedi, köpek için). (Çaypınar Yörükleri *Salihli –Mn.)

enkele Güzel, iyi. (Çaypınar Yörükleri *Salihli –Mn.)

enki 1. Elindeki : *Enkini ver.* (–Isp.; *Soma ve çevresi –Mn.) **2.** Şu. (*Gediz –Kü.)

ennik Bir çeşit kilim. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ensan İnsan. (Şenoba *Uludere –Hak.)

ensāri [→ **enseri**]

enseri [**eğseri, ensāri, eyseri**] Çivi. (*Kula –Mn.; *Gediz –Kü.)

[**eğseri**] : (–Ks. ve çevresi)

[**ensāri**] : (–Yz.)

[eyseri] : (–Sv.; –Ky.)
eñsi [→ **eğsi -1**]
enteri Giysi. (–Af.; *Zile, Hayati *Erbaa –To.; –Gaz.)
enuk [**encek, enük**] Köpek, kedi yavrusu. (Hayati, *Erbaa –To.; –Tr. ve çevresi)
[**encek**] : (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)
[**enük**] : (Yolbaşı *Akkuş –Or.)
enük [→ **enuk**]
epelek Saçı dağınık. (–Ml.)
epi Epeyce. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
epmek [→ **evselemek -1**]
eprimek **1.** Dağılmak, lime lime olmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Yıpranmak, çürümek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
er Sahur. (–Af.)
erbe Pis suyolu, borusu. (Tuz, Kerkük, Irak)
erbi Yazma, başörtüsü. (*Sivaslı –Uş.)
erdevinli Çalıp çırpan, hırsız. (–Ml.)
eredi [**erpik -2**] Sağlam olmayan, yerine iyi oturmamış, eğreti. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**erpik -2**] : (İsabey *Çal –Dz.)
erek Otlakta hayvan sürüsünün dinlendiği yer. (*Gediz –Kü.)
erekmek Kendi kendine biten bitki. (–Af.)
eremek Gerçekten. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
eremik Ürün, döl vermeyen canlı. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
erez Deliceotu da denilen buğday, arpa ile birlikte yetişen, sarhoşluk veren bir çeşit bitki. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)
erfene Ortaklaşa : *Kızanlar erfene yediler.* (–Af.; Kozluca –Brd.)
ergam burgam Eğri büğrü. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
erham Yün ya da kıldan dokunan bir çeşit kilim. (*Fethiye –Mğ.)
erik Kayısı. (–Vn.)
erikmek Gürültü yapmak : *Yeter çok eriktiniz.* (–Sm.)
érilce Hayvanların burunlarına giren bir çeşit sinek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
erincek Üşenen, tembel (kimse). (–Yz.)
erinmek **1.** Çekinmek : *Çağrıldığın yerden erinme, çağrılmadığın yerde görünme.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.) **2.** Üşenmek. (–Yz.)
eriş Dokuma ipliği. (–Uş.; *Kula –Mn.)
erişmek **1.** Kovalamak. (–Uş.) **2.** Yaklaşmak. (*Kula –Mn.)
erişte Deniz yosunu. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
erkeç **1.** Erkek keçi. (*Çerkeş ve köyleri –Çr.) **2.** İki, üç yaşındaki erkek keçi. (*Eşme –Uş.)
erkiz İkiz. (Beyelması *Ağın –El.)
erköyün Nazlı. (*Iğdır –Kr.)
ermek Olgunlaşmak. (*Eşme –Uş.)
ernik [**erpik -1**] **1.** İnce, dayanıksız : *Bu ipekli çok ernik.* (–Uş. ve çevresi)
[**erpik -1**] : (İsabey *Çal –Dz.) **2.** İnce davranışlı, kibar. (–Uş.)
erpik **1.** [→ **ernik -1**] **2.** [→ **eredi**]
ertelik Sahur yemeği. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
erza Kibrit. (–Af.)
erzem Gerekli. (–Af.)
eselek Kararsız, dengesiz. (–Kn.)
esemetsiz Düşünmeden konuşan, densiz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
esger [→ **esker**]

esgi püsgü Eski, kullanılmış. (Bayburt *Selim –Kr.)

esin Keklik vb. av hayvanları için silindir biçiminde, delikli, bir, bir buçuk metre yüksekliğinde; ot, ağaç, çalıdan yapılan barınak. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

esiran [→ **esiren -2**]

esiren [**eğis, eğiş -2, ehsırana, esiran**] **1.** Ateş küreği. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
[**eğis**] : (–Ml. ve çevresi)
[**eğiş -2**] : (Güveni –To.)
2. Hamur kesmekte kullanılan araç. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
[**ehsırana**] : (Tahanlı *Mersin –İç.)
[**esiran**] : (–Af.)

esirgenmek Oyalanmak. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

esirikli Alıngan, çok küsen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

eskā Değnek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

esker [**esger**] Asker. (–Yz.; Gezende *Gülnar –İç.)
[**esger**] : (–Ba.)

eski Giysi, giyecek.(–Af.;*Sivaslı –Uş.)

eskilik Yemeği yapılan bir çeşit ot. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

eskin 1. Tipi. (–Ks. ve çevresi) **2.** Sert esen yel. (–Ks. ve çevresi)

eslek Uysal, söz dinleyen (çocuk için). (Güneyce *İkizdere –Rz.)

esletmek (I) İş yaptırmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

esletmek (II) Taş, ağaç vb. şeyleri yerinden kımıldatmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

esmek Eksiltmek : *Ben estim sen yetir ya Rabbim.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; –Yz.)

esmen Vantilatör. (–Kn.)

esnek (I) **1.** Ağzı açmak için çeneyi bastırmakta kullanılan araç,destek: *Çenesine esnek verin.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu, demir halka. (Alayunt *Ladik –Sm.)

esnek (II) Esneme : *Esnek uyku getirir.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

esrik Üzüntü. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

esrimek Üzülmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

esrük Sarhoş. (–Kr.)

essah [→ **esseh**]

esseh [**essah**] Doğru mu, gerçek mi? (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**essah**] : (–Ks. ve çevresi)

essilmek Eksilmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

estek köstek Sözde nedenler. (*Kula –Mn.)

estirmek Birden savulup gitmek.(–Gaz.; *Antakya –Hat.; –Yz.)

eşemene Yabanıl kavun. (*Silifke –İç.)

eşet Beter, daha kötü. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

eşgarlı su Kömürden süzdürülmüş su. (*Birecik –Ur.)

eşgi 1. Ekşi. (Hayati *Erbaa –To.; Kesirik –El.; –Ml. ve çevresi) **2.** Salça. (–Ml. ve çevresi)

eşgili (I) Dayak, sopa. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

eşgili (II) Sacda pişirilen mayasız pide. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

eşik Ev girişi. (–Ml. ve çevresi)

eşiklik Eşik. (–Gaz.; *Antakya ve çevresi –Hat.)

eşine Evli eşlerden her biri. (–Af.)

eşirgenmek Arkadaş, can yoldaşı olmak : *Tavuğun yanına eşirgensin diye birde horoz aldım.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

eşka Gölge. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

eşkāmur Hamur mayası. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

eşkāre [**eşkere**] Açık, belli, ortada. (*Haruniye –Ada.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

[**eşkere**] : (Gezende *Gülnar –İç.)

eşkere [→ **eşkāre**]

éşkın [**eşkin**] Kenger, kangal vb. bitkilerde gövdede oluşan sürgünler. (Davulku *Hekimhan–Ml.)

[**eşkin**] : (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

eşkin [→ **éşkın**]

eşme Pınardan çıkan suyu biriktirmek için açılan çukur. (–Ks. ve çevresi)

eşşek Ağaçtan yapılmış üç ayaklı bir çeşit merdiven. (Hayati *Erbaa –To.)

eşşekganağı Bir çeşit bitki. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

eştinmek Bırakıp gitmek, uzaklaşmak. (Tosunsolaklı *Karaisalı –Ada.)

etdirseği Göz kapağında çıkan sivilce. (Kerkük)

éte (I) Öte, uzak. (Beyelması *Ağın –El.)

ete (II) Hala. (Kerkük)

etek Üreme organı (insan için). (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

etekcek **1.** Eteklik. (–Af.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Kadın giysisi. (Hayati *Erbaa –To.)

eteñi Yavru doğduktan sonra anneden düşen parça, son, eş (insan ve hayvanlarda). (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

etik Alaya alma, eğlenme, aşağılama. (Kerkük)

étim Yetim, anasız, babasız. (Şenoba *Uludere –Hak.)

etirengi Açık pembe. (–Ml.)

et kesiği Adale ağrısı. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

et kesmek Hamlamak, yorulmak. (*Eşme –Uş.)

ettikleyti Yaptığı gibi, dediği gibi. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

ettirmek Hayvanı sağmadan önce yavrusuna az emdirmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

ettoprağı Kil. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

evcek Tüm aile. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

evci Evinden, ailesinden ayrılmayan erkek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

evcik Çocukların oyun oynamak için yaptıkları ev. (–Ml.; –Yz.)

evciman Ev işlerinden iyi anlayan, çalışkan. (–Ml.)

evcumal Tutumlu, iyi yöneten : *Evcumal gıza benziyor ha.* (Kesirik –El.)

evçitili Yerli dokuma üstüne kalıpla basılmış çiçekler. (Kesirik –El.)

evdeş Karı, koca, eş. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

evdime (I) İvme, tez davranma. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

evdime (II) Bir çeşit kilim. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

evelde var Boşuna, boş yere, nedensiz, ereksiz. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

evelik Sulu yerlerde yetişen, delikli gövdesi kenevire benzeyen, ince, uzun yapraklı, boyu bir metreyi geçmeyen bir çeşit bitki. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

everağar [**evgin**] Tezcanlı, ivecen. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**evgin**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

evermeḫ, evermek Evlendirmek. (Kesirik –El.; –Gaz.; *Boğazlıyan, –Yz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

evgin [→ **everağar**]

evginlik İvecenlik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

évil Evvel, önce. (Şenoba *Uludere –Hak.)

evildenmek Bebek anlamsız konuşmak, mırıldanmak. (*Sütçüler –Isp.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

evin Gelişmiş, dolgun taneli olma durumu, verim : *Bu yıl ekinler evinli.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

evip āğmaḫ Tez davranmak, ivmek : *Evip āğsaydıñ āşāmıñ garannığına galmazdıñ* (–Yz.)

evk Yanlış. (–Vn.)

evlek **1.** Bahçede sebze ekmek için ayrılan bölümler. (Kesirik –El.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Tarlanın bir bölümü. (–Af.; *Göksun –Mr.) **3.** Dönüm. (–Af.)

evlik (I) **1.** Büyük ev. (Afşar *Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Köy evlerinde serin olan bölme. (–Krş. ve çevresi)

evlik (II) Dudağa, yanağa sürülen kırmızı boya, allık. (Kerkük)

evreağaç [**evriğaç**] Sac üstünde ekmek çevirmeye yarayan yassı tahta araç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**evriğaç**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

evren Deniz hortumu. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

evriğaç [→ **evreağaç**]

evselemek [**epmek, evsmek** (I)] **1.** Tahılın, içindeki yabancı maddeleri bir kap içinde savurmak, temizlemek. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
[**epmek**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**evsmek** (I)] : (–Ml.; –Gaz.)
2. El ayası ile seçmek. (*Sütçüler –Isp.)

evsenlemek Rahatlamak, işi kolaylamak. (Yenice –Mğ.)

evsimek (I) [**evzimek**] Hafifçe hoplatmak, havalandırmak : *Kalburun içindeki mısırları evsidim.* (*Manyas –Ba.)
[**evzimek**] : (–Kn.)

evsimek (II) Acıkmak. (–Af.)

evsin Taşlardan yapılan avcı bekleme yeri. (–Ml.)

evsmek (I) [→ **evselemek -1**]

evsmek (II) Böcek ya da sıçan tahılı yemek, eksiltmek : *Buğdayı fare evsmiş.* (Pınarlıbelen*Bodrum–Mğ.)

evsun Avcıların keklik avlamak için taşlardan yaptıkları gözetleme yeri. (*Hekimhan –Ml.)

evsüketek [→ **eğsikli**]

evtece Ev gereçlerinin tümü. (–Ml.)

evtiklenmek Geç kalmak. (Gezende *Gülnar –İç.)

evünsüz **1.** Uğursuz. (–Isp.) **2.** Densiz. (–Isp.)

evza [→ **ecza**]

evzel Önemli. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

evzimek [→ **evsimek**]

evzinmek Yakınmak, söylenmek. (–Ay. ve çevresi)

ey Buyur anlamında ünlem : *Ahmet ey!* (Armutlu *Aksaray –Ng.)

eya [→ ēhé]
eyce Güzel. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
eye Gerçekten. (*Gediz –Kü.)
eyef **1.** Sap, ot, çalı bağlamlarını denk yaparken ipleri sıkıştırmakta kullanılan özellikle çıtlık denilen ağaçtan yapılmış araç. (–Af.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Boyundurukla saban okunun kılıç aracılığıyla birbirine tutturulmasına yarayan ağaç halka. (*Sütçüler –Isp.)
eyeşik Yarışan, yarışmacı. (*Kilis –Gaz.)
eyeşmek Yarışmak. (*Kilis –Gaz.)
eyevirmek Islatılmış palamut meyvesini mazı, çam kabuğu ya da sumağın içine koymak. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
eygitmek Götürmek. (–Ks. ve çevresi)
eyikmek İyileşmek, onmak : *Sözümü dinnemezsen eyikemezsin.* (–Ky.; –Çr.)
eyilenmek Tombullaşmak, şişmanlamak: *Bir eyilenik ki.* (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
eylenmek Geç kalmak. (Lefkoşe, Kıbrıs)
eymece Eklem yerleri : *Eymecelerim çok ağrıyor.* (–Or.; –Gr.; –Tr.)
eymenmek Çekinmek, utanmak, sıkılmak. (Bostanlı –İz.)
eynen Dönüm başı. (*Silifke –İç.)
eyseri [→ **enseri**]
eysi (I) O kadar. (–Uş.)
eysi (II) [→ **eğsi -1**]
eysiremek Dinlenme zamanı gelmek. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
eyvan Balkon. (–Ml. ve çevresi)
ezgi Sıkıntı. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)
ezgin Yorgun, bitkin. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
ezgin tezgin Bilinmedik, yabancı, kuşku veren kimse : *Ezgin tezgin gelir, sabanı tarlada bırakma.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
eze (I) Kibrit. (–Af.)
eze (II) Teyze. (–Af.)
ezi Şeytantırnağı : *Bütün ellerimin ezileri kalktı.* (–Uş.)
ezinti Hayvanın yiyemeyerek artırdığı yem. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
ezirgenmek **1.** Alçakgönüllülük göstermek. (Yenice –Mğ.) **2.** Çağırıya çekinerek gitmek. (Yenice –Mğ.)
ezir özür **1.** Baştan savma : *İşini ezir özür yapmışsın.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Sözde neden : *Bunların hepsi ezir özür.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
ezvahlı Sıkıntılı. (*Kula –Mn.)
ezza [→ **ecza**]

F

faḫırdamaḫ [→ **fakırmak**]

fakı **1.** Soylu. (Ulukışla *Bor –Ng.) **2.** Hoca. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fakırmak [**faḫırdamaḫ**] Yemek, su kaynamak. (–Or.; –Gr.; –Tr.) [**faḫırdamaḫ**] : (–Gaz.; –Yz.)

fakya Demir yaylı bir çeşit sıçan kapanı. (Teniste *Anamur –İç.)

faldırdamak Öfkelenmek, kızmak. (*Sütçüler –Isp.)

fanaz Çıra alevi. (Tahanlı *Mersin –İç.)

fanliye Fanila. (Kesirik –El.)

fanne Kazak. (*Gediz –Kü.)

fanus [→ **fõnus -2**]

fara Büyük sıçan. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

farfar Gazyağı bulunan şişenin ağzına bezden fitil takılarak yapılan bir çeşit aydınlanma aracı.(–Or. ;–Gr.; –Tr.)

farfara Kırma vb. süsler (giysi için). (Teniste *Anamur –İç.)

farfatara [**fefetara**] Kelebek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.) [**fefetara**] :(Güneyce *İkizdere–Rz.)

farık Küçük çubuk ya da kamış boru. (*Antakya –Hat.)

farımak **1.** Çağı geçmek, erken yaşlanmak (sıkıntı nedeniyle). (*Gediz –Kü.; –Ml.) **2.** Güçten, verimden düşmek. (Kozluca –Brd.)

farmaç Yük durumuna getirilmiş, bağlanmış nesnelerin üstüne örtülen, bir çeşit yün dokuma örtü. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

farsak Elinden iş gelmeyen, deli dolu kız. (Teniste *Anamur –İç.)

fasa fiso Değersiz. (*Kula –Mn.)

fasi Üzüm kabuğu. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

fasit **1.** Kıskanç. (–Uş.) **2.** Arabozucu. (–Uş.)

faşak **1.** Fındık başağı. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **2.** Fındığın en dış, yeşil kabuğu. (Beşikdüzü*Vakfıkebir –Tr.)

fedik Kaynatılmış mısır ya da buğday. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

fefetara [→ **farfatara**]

fek **1.** Umur. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Güç, zor: *Hiç fekime gelmedi bile.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

felense İplikten dokunmuş bir çeşit kilim. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

felfeleci [→ **velveleci**]

felika Çiçeksiz lahana. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

felkan Tarlanın ekime hazır durumu. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

felkitişin Silkeleyiverince. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

femi Bodur ağaç kümesi. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

fenikmek Can atmak, çırpınmak (elde etmek, ulaşmak için). (–Kr. ve köyleri)

ferfere Yemekli toplantı, eğlence.(–Af.)

ferfit Güçsüz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

feri Sarı akrep. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

ferzant Usta. (*Kula –Mn.)

fesot Kötü yürekli, kıskanç. (Şenoba *Uludere –Hak.)

fetil [**fetir**] Mayasız, kalınca sac ekmeği. (Gölbeyli *Taşova –Ama.; Hayati *Erbaa –To.)
[**fetir**] : (Kesirik –El.)

fetir [→ **fetil**]

fetür Yufka. (–Ml. ve çevresi)

feyil **1.** İstek, dilek : *Feyilini dorult.* (–Yz. ve çevresi.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Açgözlülük. (–Çr.)

ficca [**fiççı**] Topaç. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**fiççı**] : (–Af.)

fiççı [→ **ficca**]

fıdık Başparmakla ortaparmak uçlarının birbirine sürülmesiyle çıkan ses, şıkırtı. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

fıdık atmak Başparmakla ortaparmağı birbirine sürterek ses çıkarmak, şıkırdatmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

fığıl fığıl Çok : *Ağaçta kurtlar fığıl fığıl.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

fılambur Ihlamur ağacı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

fıldır fıldır Kuşku veren (bakış için). (–Kr.)

fıncik Tekme, çifte. (Kesirik –El.)

fıraktı Ağaç dallarından yapılan çit, parmaklık. (Kocamanbaşı *Terme –Sm.; –Tr.)

fırcıtmak **1.** Saldırmak. (–Hat.) **2.** Fırlatmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fırçımak Dağılmak. (–Af.)

fırçik Hoppa, oynak davranışlı. (Kesirik –El.)

fırfı Pervane. (*Kula –Mn.; *Kilis –Gaz.)

fırfıra [**fırfırı, fırfırik -2, fırıldak**] Topaç. (–Vn.)
[**fırfırı**] : (–Ml.)
[**fırfırik -2**] : (–Kr.)
[**fırıldak**]: (Kızılcın*Sarıoğlan–Ky.)

fırfır akıllı Sürekli düşünce değiştiren. (–Ml.)

fırfırı [→ **fırfıra**]

fırfırik **1.** Rüzgârgülü. (–Dy.) **2.** [→ **fırfıra**]

fırıldak [→ **fırfıra**]

fırınguru [→ **fırınkuru**]

fırınkuru [**fırınguru**] Bir çeşit peksimet. (*Şebinkarahisar –Gr.)
[**fırınguru**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

fırlandumak Gezdirmek. (–Gaz.; –Yz.)

fırlanmak **1.** Başı dönmek. (Gökdere *Akdağmadeni,–Yz.) **2.** Dolanmak, gezmek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

fırna Fırın. (Şenoba *Uludere –Hak.)

fırtıḫ Sümük. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fıs Boş. (Kesirik –El.; –Gaz.)

fısın Su değirmenlerinde çarka su fışkırtan delik. (–Kn.)

fısıl En küçük fare. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

fış Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir halka. (Mahmutlu *Sungurlu –Çr.)

fışara Gazel yığını. (Beşikdüzü *Vakfikebir –Tr.)

fışgı [**fışkı, fişirdek**] Ahlaksız, arsız, yapışkan (genellikle kadın ya da kızları aşağılamak için). (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**fışkı**] : (–Ks. ve çevresi; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**fişirdek**] : (–Ks.)

fışıktırmak [**fişeklemek**] Kışkırtmak : *Onu hep sen fışıktırıyoñ.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[**fişeklemek**] : (–Yz.)

fışılak Temiz, parlak : *Ne fışılak çocuk.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

fışıldamak Sinirlenmek, öfkelenmek. (–Kr.)

fışka Yaş söğüt çubuğu. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fışkı [→ **fışgı**]

fışkıl Yanığın deride oluşturduğu sulu kabarcıklar. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

fışkırık [**firfirük**] **1.** Polis düdüğü. (–Kr. ve köyleri)
[**firfirük**] : (Şenoba *Uludere –Hak.)
2. Parmak ağıza konarak çalınan ıslık. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

fışlamak Öfkeden burnundan solumak. (–Kr. ve köyleri)

fıta Hamamda bedene sarılan örtü, peştemal. (–Af.; –Gr.; –Yz.)

fıtılamak Homurdanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fıtızın Pis, kirli. (*Kilis –Gaz.)

fittırmak Delirmek. (–Af.)

fıydarmak [**fıydırdamak**] Fırlatmak. (–Af.; Alatepe –Ay.)
[**fıydırdamak**] : (*Sütçüler –Isp.)

fıydırdamak [→ **fıydarmak**]

fıydıttırmak Kaçmak. (–Af.)

fıykıtmak Sözünden dönmek, kaçmak. (*Çerkeş –Çr.)

fızlı Hızlı : *Fızlı at.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fiilsiz Kötü yürekli. (–Ks. ve çevresi)

fikere Yoksul. (–Vn.)

filār Ayakkabı, yemeni. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

filcan (I) Fincan. (–Yz.; Lefkoşe, Kıbrıs)

filcan (II) Fulya. (Lefkoşe, Kıbrıs)

filçik Çevik, akıllı ve sevimli (çocuk için). (–Nğ.)

filfil Biber. (Şenoba *Uludere –Hak.)

filik **1.** Keçiden elde edilen tiftik. (–Sv.; –Yz.; –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Tiftik keçisi. (–Uş.)

filize Halkasına ip takılarak kalasları sürmekte kullanılan kanca. (Teniste *Anamur –İç.)

findos etmek Sineklerin saldırısından kaçmak : *İnekler findos ettiler.* (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

fingilemek Sürgülemek, kilitlemek. (*Manyas –Ba.)

fingilli Kendini beğenmiş, hoppa, kırıtkan. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

fingirti İlgi çekmek için yapılan şımarıkça davranış. (*Kilis –Gaz.; –Yz.)

finti Vidanın girdiği halka, civata somunu. (–Kr.)

firavun olmak Öfkelenmek. (Lefkoşe, Kıbrıs)

firelti Tarla ya da bahçe çevresine yapılan tahta parmaklık, çit. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

firenk Domates. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

firez **1.** Bir çeşit dikenli bitki. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Biçilmiş tarlada kalan ekin kökleri. (–Mr. ve çevresi) **3.** Biçildikten sonra sürülmemiş tarla. (Çatoz, Mağura, Kıbrıs)

firfirük [→ **fışkırık -1**]

firik Olgunlaşmamış meyve. (–Af.)

firt Olgunlaşmaya başlayan tahıl taneleri. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

firtik **1.** Kurnaz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Bilgili. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fiseter Solukla çalışan bir çeşit ağız körüğü. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

fisfis Bir çeşit küçük kuş. (*Antakya –Hat.)

fisil Tarla içinde çalılar. (Gezende *Gülnar –İç.)

fisiremek Fısıldamak. (Yenice –Mğ.)

fiskermek **1.** Tohum, tomurcuk patlayıp açılmak. (*Silifke –İç.) **2.** Filizlenmek. (*Silifke –İç.)

fiston Kadın giysisi. (*Zile –To.; *Refahiye –Ezc.; –Ml.; *Gürün –Sv.; –Yz.)

fiş Üzüm posası. (–Sv.; –Ky.)

fişeklemek [→ **fışıktırmak**]

fişfirtlemek Sürüklemek. (–Af.)

fişirdek [→ **fışgı**]

fişirdemek **1.** Yerinde duramamak. (Gezende *Gülnar –İç.) **2.** Cilve yapmak. (–Ks. ve çevresi)

fita İpek peştemal. (–Yz.)

fitçe Topaç. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

fit etmek Ödeşmek: *Seninen biz fit ettik.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fītik Islık. (Şenoba *Uludere –Hak.)

fitil [**fitra, fitruka**] Meyve vermemiş fasulye, mısır vb. bitkilerin gövdesi. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**fitra**]: (Güneyce *İkizdere –Rz.; Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)
[**fitruka**]: (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

fitra [→ **fitil**]

fitre Gaz tenekesinin sekizde biri ölçüsünde. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

fitruka [→ **fitil**]

fiz Kurnaz: *Fizliña diyecek yok.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

fodik (I) **1.** Elde taşlarla oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.) **2.** Parmaklar yarım büküldüğünde avuç içinde oluşan çukur. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

fokalma [→ **folak -1**]

folā Mısır koçanının dış kabuğu. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

folak [**fokalma**] **1.** Soyulmuş, ayıklanmış (fındık, ceviz vb. için). (*Şebinkarahisar –Gr.)
[**fokalma**]: (–Or.; –Gr.; –Tr.) **2.** Şişkin, kabarık.: *Folak gözlü.* (*Şebinkarahisar –Gr.)

folaklamak Yeşil kabuğu soymak (fındık, ceviz için). (–Or.; –Gr.; –Tr.)

follatmaḫ Yerinden oynatmak, kaldırmak: *Somunların üst gabuklarını hep follatmışın.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

folta Çoban köpeğinin boynuna takılan, mahmuzlu demir halka. (Birecik –To.)

foltak Bol, gevşek: *Ayakkabı çocuğun ayağına çok foltak geldi.* (–Or.; –Gr.; –Tr.)

folyalak Çok şımarık. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

foman Mısır sapı yığını. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

fōnus [**fanus**] **1.** Fener. (Şenoba *Uludere –Hak.) **2.** Lamba. (–Ks. ve çevresi)
[**fanus**]: (*Kula –Mn.)

foruz Horoz. (Hayati *Erbaa –To.)

fosüla Fasulye. (Şenoba *Uludere –Hak.)

foturaf Fotoğraf. (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)

fukuku Böğürtlen. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

G

gaarı Artık, bundan sonra. (*Eşme –Uş.)

gabak Olgunlaşmamış (karpuz, kavun vb. meyveler için). (Kocamanbaşı *Terme –Sm.; –Yz.)

gabala vermek Ürünün gelirini paylaşmak koşuluyla tarlasını, bağını, toprağını işletmek için biriyle anlaşmak. (–Gaz.)

gabda [**gabdo**] Harmanda tahılı toplamaya yarayan araç, sıyırgı. (*Çıldır köyleri –Kr.)

[**gabdo**] : (*Çıldır köyleri –Kr.)

gabdo [→ **gabda**]

gabık Kabuk. (–Vn.; –Yz.)

gada Kaza, bela. (–Vn.)

gadak Çivi. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)

gafete [**galete**] Domates. (Gölkonak *Şarkikaraağaç, Aşağı Yaylabel –Isp.)

[**galete**] : (–Af.)

gagaçlamaḫ [**gagaçlanmaḫ**] Soğuktan donup kaskatı olmak. (–Kr. ve köyleri)

[**gagaçlanmaḫ**] : (–Kr. ve köyleri)

gagaçlanmaḫ [→ **gagaçlamaḫ**]

gagala Tandır ya da fırında pişirilen ufak ekmek. (–Kr.)

gak Kurutulmuş meyve. (–Af.)

gakmak Kalkmak. (–Ba.)

galamak Sobayı yanacak duruma getirmek. (–Kr.)

galatlamak Yanlışını çıkarmak (birinin). (–Çr.)

galdırım Yük. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

galete [→ **gafete**]

galkan Devedikeni. (–Çr.)

galle (I) Karışık. (–Çr.)

galle (II) [**galye**] Kıymalı patlıcan, kabak vb. sebze yemeği. (–Gaz.)

[**galye**] : (–Gaz.)

galle (III) Kasa. (–Gaz.)

galle çekmek Kasa boşaltmak. (–Gaz.)

gallik Mısır koçanı. (–Ml.)

gallim Sincap. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

galuç Boğazlı kadın çizmesi. (–Ml. ve çevresi)

galye [→ **galle** (II)]

gamalak Tembel, uyuşuk. (–Sv.)

gamento Gaz ocağı. (–Af.)

gancığ Dişi. (–Ml. ve çevresi)

ganere **1.** Çok gezen (kimse). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Doymayan, çok yiyen (insan ve hayvan için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

gānı Kağnı. (Çöplü *Çivril –Dz.)

gannü Parlaklık, aydınlık. (–Af.)

gantarma Ocakların üstündeki sergen: *Gantarmada espirte vaa mı?* (*Eşme –Uş.)

gapsalık Parmaklık, bahçe kapısı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

garaḫmaḫ Kararmak, görememek: *Gözüm garaḫıdı.* (–Yz.)

garanlığ Karanlık. (–Vn.)

garava İvecenlik: *Ne garava ediyoñ?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

gardolap Giysi dolabı. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

garipöldüren Üçüncü sigarası. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

garmak Kara dut. (*Gediz –Kü.)
gasaba Gerdan, boyun (hayvan için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gasat Soluk, kısa süre. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gasek [→ **kasek**]
gasırtı Fısıltı : *Gasırtı duydum.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gasuḫ Kaşık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
gaş Duvar. (–Af.)
gatalamak Katmak, karıştırmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gatar Ekin bağlamları. (Sakızcılar *Çal –Dz.)
gatıgara İri, yuvarlak, kara üzüm. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
gatla [→ **katlam**]
gatmer Yağlı sac ekmeği, katmer. (–Gaz.; –Yz.)
gayakertici Kayalıklarda yaşayan boz renkli, kabuklu bir çeşit kertenkele. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
gayar Sövgü. (*Eşme –Uş.; –Yz.)
gayarı yemek Sövülmek : *Gayarı yeyince aklı başına geldi.* (*Eşme –Uş.; –Yz.)
gayırmak 1. Kuşkulanmak, üzülmek. (–Ba.) **2.** Korumak. (–Ba.; –Gaz.)
gayil atmak Kabul etmek, benimsemek. (–Gaz.)
gayirmek Gözetmek, kayırmak. (–Gaz.)
gaymak Dizmek. (–Af.)
gaynar [→ **kaynar** (II)]
gaypmaḫ Kaymak. (–Gaz.)
gaysaḫ [→ **kaysak**]
gayva Kahve. (–Ba.)
gayz Kadın çağırma ünlemi. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; –Yz.)
gazā Eski : *Gazā süpürge.* (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)
gazel Dikenli ot. (*Kula –Mn.)
gazzik Küçük kazan. (–Ml. ve çevresi)
gebelek Hastalık nedeniyle şiş karınlı kimse. (–Sv.; –Ky.)
gebelemek Hayvan, yavrusunu düşürmek. (*Sütçüler –Isp.)
geberesig Ölesin. (–Ml. ve çevresi)
gebetleme Az kurumuş, suyunu yitirmiş meyve. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
gec Sersem. (–Vn.)
gecgere [**geçgere**] Yük taşımakta kullanılan, dört kollu, iki kişinin taşıdığı bir çeşit araç. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)
[**geçgere**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
gecirgemek Geç kalmak. (Kozluca –Brd.)
geçgere [→ **gecgere**]
geçinmek Bir olaydan, işten yararlanmak, çıkar sağlamak. (*Antakya –Hat.)
geçmek Ateş sönmek. (–Gaz.; –Yz.)
gede 1. Gelişmemiş. (İsabey *Çal –Dz.) **2.** Kötü. (İsabey *Çal –Dz.)
gedele Küçük küp. (–Vn.)
gedikgeme Dişleri dökülmüş kimse. (–Af.)
gekrek Hıçkırık. (–Ada.)
gelberi 1. Ocaktaki ateşi öne çekmeye yarayan araç. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.) **2.** Harmanda kullanılan bir araç. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
gele Gelsin. (–Vn.)
gelin göçürmek Gelini güvey evine götürmek. (*Soma ve çevresi –Mn.)
gelinkadın Gelincik (hayvan). (–İst.)
gelip batımak Gitmek. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
gelver Su sızdıran testi. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

gemerek Yanar gibi, az yanma. (Alatepe –Ay.)
geneba Yenge. (–Af.)
genglemek Sürülmeyen tarla otlanmak. (Kozluca –Brd.)
genleti Değişik, başka. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
genneş genneş İnek çağırma ünlemi. (Kozluca –Brd.)
gennez mi Kolay mı? (–Ml.)
gepre Bir çeşit kaşağı. (*Gediz –Kü.)
gerelti Engel, perde. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
geriş Pırnal ve çalılarla kaplı yer, çalılık. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
geriz Kaynak, çeşme. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
germeç (I) Su değirmeni oluklarında, kanallarda suyu kesmek, dışarı akıtmak için kullanılan tahta ya da sac kapak, sürgü. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
germeç (II) Sürekli açık ya da büyük ağız (argo). (–Or.; –Gr.; –Tr.)
germeç (III) Kapı, pencere üstlerine konulan taş ya da ağaç. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
germeger Sonuna dek (açık olma için). (–Or.; –Gr.; –Tr.)
gernee Tencere altına konan ağaç araç. (Kozluca –Brd.)
get [→ **ket**]
getirememek Anımsayamamak. (Dereçine *Sultandağı –Af.)
gever **1.** Arkbaşı. (–Ml. ve çevresi) **2.** Ark. (Kayacık *Gölhisar –Brd.)
gevik Gelişmemiş başak. (*Sütçüler –Isp.)
gevinti Talaş, tahta tozu. (Kozluca –Brd.)
geyin Onun için. (Alatepe –Ay.)
géylan altı Kahvaltı. (*Iğdır ve köyleri –Kr.)
gezginci İşsiz. (*Antakya –Hat.)
gıbal Benzeyiş. (–Sv.; –Ky.)
gıcım Aslanım, yavrum, kuzum anlamına sevgi belirten ünlem. (Kocamanbaş *Terme –Sm.)
gıclamak [**gıjlamak**] Saldırmak. (*Kilis –Gaz.)
[**gıjlamak**] : (*Kilis, –Gaz.)
gıdaklamak Huy edinmek, alışmak. (–Ng.)
gıdal Ağaçtan meyve toplamaya yarayan bir çeşit araç. (–Tr. ve çevresi)
gıdalak [→ **gıdıl**]
gıdıgıdı Leblebi. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
gıdıl Çene altı, gerdan, boyun. (–Yz. ilçe ve köyleri)
gıdık (I) İnce fındık çubuklarından örülmüş küçük sepet. (–Tr.)
gıdık (II) Köpek yavrusu. (*Sütçüler –Isp.)
gıdık gıdık [**gıdirik gıdirik**] Köpek çağırmak ünlemi. (Kozluca –Brd.)
[**gıdirik gıdirik**] : (Kozluca –Brd.)
gıdıl [**gıdalak**] Kısa boylu. (–Sv.; –Ky.)
[**gıdalak**] : (–Yz.)
gıdirik gıdirik [→ **gıdık gıdık**]
gıga Ağabey. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
gıgıl gıgıl Ağır ağır, yavaş yavaş. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
gıgılmak Tavuk ses çıkarmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
gığıci Sonuncu. (–Vn.)
gıjlamak [→ **gıclamak**]
gılınmak Beğenmek, alçak gönüllülük göstermek. (–Vn.)
gıllıgış Dedikodu. (*Kula –Mn.)
gımıl Küçük, bir parçacık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gıncıfıllı Süslü. (–Sv.; –Ky.)

gıncık Mızıkçı. (–Af.)
gıncımak [→ **kıncımak**]
gındıllanmak [→ **kındıllanmak**]
gındırmak Yarım açmak (kapı, pencere vb. için). (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
gıniyan Kınayan. (–Vn.)
gırak [→ **kırak**]
gırat Bir çeşit tahıl ölçeği. (–Ml. ve çevresi)
gırcı Küçük taneli dolu. (Kozluca –Brd.; –Yz.)
gırcik Hoppa : *Gırcik kız.* (Alatepe –Ay.)
gırdır [→ **kırdır**]
gır etmek Toplanmak. (–Vn.)
gırgı [→ **kırgı**]
gırmızı Domates. (–Yz.; –Krş. ve çevresi)
gırna [→ **kırna**]
gırs **1.** Uzun süre hasta yatan kimsenin gösterdiği huysuzluk. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.) **2.** Uzun süre kapalı yerde durarak dışarı çıkan hayvanın oraya buraya tos vurması. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
gırtmıl [→ **kırtmıl**]
gıygıdı Keman. (–Yz.; *Beyşehir,*Seydişehir –Kn.)
gıyğaç [→ **kıydırık**]
gıyğışık [→ **kıydırık**]
gıyık Büyük çuvaldız. (Ekinözü *Elbistan –Mr.; –Krş. ve çevresi)
gıyına Kıyısına. (–Ba.)
gıynak Ceviz içi. (*Gediz –Kü.)
gıynışık Aralık, yarı açık. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
gıza Kardeş : *Gel gızam gidelim.*(*Kaş ve çevresi –Ant.)
gızınmak Isınmak. (–Gaz.; *Mucur –Krş.)
gicik Emzik. (–Af.)
gidek [**gidik**] Keçi yavrusu. (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)
[**gidik**] : (–Sv.; –Ky.)
gidik [→ **gidek**]
gidirekten Gittikçe, giderek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
-gil Adın sonuna eklenerek ailesini belirtir : *Ahmetgile gideceğiz.* (–Or.; –Tr.)
gilik (I) **1.** Yufka ekmeğin üstüne yağ sürülerek sac üstünde pişirilen katmer. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Mayalanmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Türkmen, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)
gilik (II) **1.** Çekirdek : *Zeytin giliği.* (*Sütçüler –Isp.; *Manavgat –Ant.) **2.** Pelit tohumu. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
ginez Olasılıkla. (–Af.)
girē Pazar günü: *Yarın girē.* (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)
girengi Sıcak, sisli, boğucu hava. (*Antakya –Hat.)
girgi Sabır. (Kerkük)
girgin Girişken. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
girinmek Yükü sırta almak, yüklenmek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
girinti Geçici olarak oturulan ev : *Girintide oturuyoruz.* (Kozluca –Brd.)
giyev Güvey. (–Vn.)
giyginmek Kin beslemek. (*Kaman –Krş.)
gizir Gezici, çok gezen. (*Develi –Ky.)
gizirci Arabulucu. (*Antakya –Hat.)
go Bırak. (*Gediz –Kü.; –Yz.)
gobuldak Çam kozası. (*Gediz –Kü.)
gocurganmak Gocunmak, alınmak. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

goçotu Yaylalarda yetişen kokulu bir çeşit ot. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
goğa [→ **koğa** (I)]
goğerti [→ **göğerti**]
goğsu Yanan yün, pamuk vb.'nden çıkan koku, yanıksı. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
goğünmek Sıcaktan sararmak. (–Gaz.)
gokçek Güzel. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
goklankızı Salyangoz. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
golan Bundan böyle. (–Af.)
golester İki ucunda tutma yeri olan büyük testere. (*Sütçüler –Isp.)
gomak Koymak, bırakıvermek. (–Vn.; –Yz.)
gompil [→ **gompir**]
gompir [**gompil, gompür, gostül, gumpil**] Patates. (Hacıbekir, Çiğdemli *Balâ –Ank.)
[**gompil**] : (*Kırıkkale –Ank.)
[**gompür**]: (Kızılcın*Sarıoğlan –Ky.)
[**gostül**] : (Kızılköy *Akkuş –Or.)
[**gumpil**] : (Karapınar –Kn.)
gompür [→ **gompir**]
goñur [→ **koğur**]
goñurlu Onurlu. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gonuşaḫ Sav: *Ne biçim gonuşaḫ bu.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
gopça Düğme. (–Ml. ve çevresi)
gopmak Koşmak. (–Ml. ve çevresi)
goranik Yaş gübre. (–Vn.)
goresimek [→ **göreslemek**]
goruḫ [→ **koru**]
gostül [→ **gompir**]
gotur [→ **kotur**]
goymak Pekmezle yapılan bir çeşit tatlı, pekmezhelvası. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
goynek [→ **göğnek**]
goyun (I) Koyun. (–Gaz.; –Yz.)
goyun (II) Giysi ile göğüs arası, koyun. (–Gaz.; –Yz.)
göçümetmek Göçmek. (–Af.)
göde Gebelikte karın şişliği. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
gödek Lokma. (Orhanlar, Balya –Ba.; Araovacık *Yenice –Çkl.)
göğem Bir çeşit yaban çalısı ve meyvesi. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
göğerti [**goğerti**] Yeşillik, yeşerti (bitki için). (–Ml.; –Vn.)
[**goğerti**] : (–Yz. ve çevresi)
göğlet [**gömbet, görelgeç**] **1.** Akarsuların kimi yerlerde oluşturduğu gölcükler. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.)
[**gömbet**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
[**görelgeç**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
2. Dere içindeki çukurlar. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
göğnek [**goynek, gönek**] Gömlek, iç giysisi. (–Tr. ve köyleri)
[**goynek**] : (–Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
[**gönek**] : (Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Gediz –Kü.)
göğüslük Kadınların göğüslerine bağladıkları, bezden yapılmış süslü giysi parçası. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
gökbez İri ve şakacı kimse. (*Develi –Ky.)
gökger Bacakları ve kulakları gri keçi. (–Çr.)
gökşin Gökkuşağı. (–Sv.)
gölecen İplik çileleri sarmakta kullanılan bir çeşit aygıt. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
gölpe Havuz. (*Antakya –Hat.)

gömbet [→ **göğlet -1**]
gömek (I) Görmek. (–Ba.)
gömek (II) Su çevirisi, burgaç. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
gömren Yabanıl soğan. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
gömü Değerli nesne. (Gölkonak, *Şarkikaraağaç –Isp.)
gönek [→ **göğnek**]
gönmek Sararmak, az yanmak (kumaş, kâğıt vb. için). (*Antakya ve çevresi –Hat.)
gönüllemek Ağırlamak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
gönümek Çok olgunlaşmak (muşmula için). (Kocamanbaşı *Terme –Sm.)
göobet Yavrulayan hayvan sahibinden çobanın aldığı sevinmelik. (Kozluca –Brd.)
görebi [→ **kürebi**]
görebiye [→ **kürebi**]
görelgeç [→ **göğlet -1**]
görende [→ **görüncez**]
göreslemek [**goresimek**] Özlemek. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)
[**goresimek**] : (–Yz. ve çevresi)
görkem Gösteriş, görünüş. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
görkemli Güzel, gösterişli. (–Vn.; –Yz.)
görükmek [**gözükmek**] Görünmek. (–Gaz.)
[**gözükmek**] : (–Gaz.)
görüm Kocanın kızkardeşi, görümce. (–Gaz.; –Yz. ilçe ve köyleri)
görüncez [**görende**] Görünce. (–Ba.)
[**görende**] : (–Vn.)
götürgü Kadınların, bebeklerini sırtlarında taşımak için kullandıkları, ipten örülerek yapılmış araç. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
gövelek Kelebek. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
göverte **1.** Yeşillik, bağ, bahçe. (–Krş. ve çevresi) **2.** Meyvelik. (–Krş. ve çevresi)
göynek İç giysisi, fanila. (–Af.)
göynü Üzüntü, sıkıntı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
göynülemek Acı çekmek. (*Beyşehir –Kn.)
göynümek Dayanamamak, katlanamamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
göyünmek (I) Acımak, içi yanmak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
göyünmek (II) Meyve sıcak nedeniyle yumuşamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
göz [→ **göze** (I)]
gözalan Gök çizgisi, ufuk. (*Antakya –Hat.)
göze (I) [**göz**] Oda. (*Beyşehir,*Seydişehir –Kn.)
[**göz**] : (–Yz. ilçe ve köyleri; *Beyşehir ve çevresi –Kn.)
göze (II) Güzel. (–Ba.)
göze (III) Süzgeç. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)
gözelcem Güzelce. (–Ba.)
göz ırmamak Göz ayırmamak. (–Af.)
gözükmek [→ **görükmek**]
gremse Boyuna takılan büyükçe altın. (–Krş. ve çevresi)
gubarmak Gururlanmak, kibirlenmek. (–Yz. ilçe ve köyleri; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
gubat Kuruntulu. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
gubur [→ **kubur** (I)]
gubuz **1.** Yalan, abartılı söz. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Arabozucu, iki yüzlü. (–Kn.)
gucük Şubat ayı. (–Yz. ve çevresi)

guçca Ağabey. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
gudümsüz Uğursuz. (–Gaz.; –Yz.)
gula Kahverengi boyunlu keçi. (–Tr. ve çevresi)
gulağasmamak Önem vermemek. (–Gaz.; –Yz.)
gulgulu Topraktan yapılmış çok küçük su kabı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
gulu [**gulugulu**] Hindi. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) [**gulugulu**] : (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
gulugulu [→ **gulu**]
guma Bir erkekle evli iki kadının birbirine göre durumları, kuma. (–Kr.)
gumpil [→ **gompir**]
gunna [→ **kunna**]
guramanıç Üç kişiyle oynanan bir oyun. (–Af.)
guranta Değerini yitirmiş, değersiz (mal, nesne için). (–Ml. ve çevresi)
gurbuş Kurbağa. (Aşağı Yaylabel–Isp.)
gurşaḫ 1. [→ **kurşak -1**] 2. [→ **kurşak -2**]
gurti [→ **kurti**]
gururaḫ [→ **kururak**]
gusku Semerin, hayvanın kuyruk bölümüne takılan parçası. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
gusmak Kusmak. (–Ml. ve çevresi; –Yz. ve çevresi)
gussa Üzüntü. (*Kula –Mn.)
guş Kuş. (–Gaz.)
guşanmak Kuşanmak. (–Gaz.)
guşgana [**guşḫana**] Küçük tencere. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.; –Yz.) [**guşḫana**] : (–Gaz.)
guşgonmaz Kuşkonmaz. (–Gaz.)
guşḫana [→ **guşgana**]
guymaḫ Un, süt, yağ ve şekerle yapılan tatlı. (–Gaz.)
guzzik [→ **kuzzik**]
gübe Gemi dümeni. (–Af.)
gückurusu Üzülme, gücenme, kırılma. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
gücen Tavşan. (–Af.)
gücük Gömlek. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
gücün, gücüñ Güçlükle : *Acın gücün geziyo zati.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
güdelek Kuyruksuz. (*Antakya –Hat.)
güdücülük Çobanlık : *Güdücülük sana özgüdür.* (Türkmen, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)
güdük 1. Kısa boylu. (–Sv.; –Yz.) **2.** Küçük : *Yaşı güdük gelse.* (Karapınar –Kn.)
güdül Büyük tencere. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
güdüne Mısır koçanı. (–Or.; –Tr.)
güdürgü Kaldıraç. (Hacıhüseyinler –İz.)
güdürük Eski. (Güney *Yeşilova –Brd.; Darıveren, Oğuz *Acıpayam, *Çal, Honaz –Dz.; *Bozdoğan, –Ay.)
güdürüm Testi ağzı kırılarak yapılan küp. (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)
güğül İpek kozası. (–Kn.)
gülbeh Uğultu, gürültü. (Karapınar –Kn.)
gülbü Büyük testi. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
gülçen İp sarmakta kullanılan araç. (–Af.)
gülen Mayıs ayı. (–Vn.)
güleyim Güldürücü : *Nasrettin Hoca güleyim bir adamdı.* (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
gülkuşu Bülbül. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

gülle Zıpzıp. (*Antakya –Hat.)
güllep Sürgünün geçtiği yuva (kapı için). (Ulukışla *Bor –Ng.)
gülnar Kiraz. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)
gülüdeğini çalmak Birini övmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
gülüdekçi Birini öven, övücü. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
gülük Bağ çubuklarını dikmek için açılan çukur. (Ulukışla *Bor –Ng.)
gülünk Kâğıtlarla süslenmiş sopa. (*Kula –Mn.)
güma Avcıların tuzak kurdukları yer. (–Af.)
gümanlı Dertli. (–Af.)
gümbet Büyük testi. (*Antakya –Hat.)
gümgüm Bakır damlalık. (Kerkük)
gümmüş Manda çağırma ünlemi. (Kozluca –Brd.)
gümrenmek 1. Yavaş sesle şarkı mırıldanmak. (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** İnleyerek söylenmek. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
gümük Basık burun. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
güney geçe Güneydoğu. (–Çr.)
günsüz Zamanından önce doğan insan. (*Sütçüler –Isp.)
günurta Öğle. (–Vn.)
güperim 1. Becerikli. (Kozluca –Brd.) **2.** Gösterişli. (Kozluca –Brd.)
güpürtü Gürültü. (–Krş. ve çevresi)
gürnemek Koyunlar sıcakta gölgeye toplanmak. (Kozluca –Brd.)
gürp düşen [→ **küp düşen**]
gürüf gürüf [→ **kürüf kürüf**]
güveç Toprak. (*Kula –Mn.)
güveleme İlk kez teke ile çiftleşen keçi. (*Sütçüler –Isp.)
güzgü Ayna. (–Ml. ve çevresi)
güzleklemek 1. Yaşlılıkta çocuk yapmak. (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Bitki, geç çiçek açmak ya da kuruyup yeniden yeşermek. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

H

haba (I) Yünden örülmüş ceket. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

haba (II) Kilim. (–Af.)

habbe Üzüm tanesi. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

habırha Koşma komutu. (*Kilis –Gaz.)

hacano Kadınla erkeğin arasında ilişki kuran kimse, aracı. (Teniste *Anamur –İç.)

haçanabir Sürekli, durmadan. (Lefkoşe, Kıbrıs)

haçan ki Ne zaman ki. (*Posof ve köyleri –Kr.; –Kn.; Lefkoşe, Kıbrıs)

hadar Eğitilmemiş. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

haft 1. [→ **havt -1**] **2.** [→ **havt -2**]

haftalamak Baskı yapmak. (*Kula –Mn.)

hağ Büyük küfe. (–Yz. ilçe ve köyleri)

haḫlayıñ Emeği karşılığında hak kazanarak : *Sarı Mehmet haḫlayın tallayı kazandı.* (–Yz.)

hak Gelin adayı. (–Ks. ve çevresi)

ha karsang Sanki, sözde anlamında ünlem. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

haklamak Esnemek. (–Af.)

halapa Taş duvarlardaki küçük çukurları, gedikleri doldurmakta kullanılan taş parçaları. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

halaz Dolu. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

halaza (I) Mide gaz yaparak şişme. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

halaza (II) Topraktan yeni çıkan soğan, sarmısak filizi. (*Kula –Mn.)

halberi [→ **halbetekin**]

halbetekin [halberi] Çoktandır. (*Bor –Nğ.)

[halberi] : (*Bor –Nğ.)

halbukısa Oysa. (–Ba.)

halhal Bilezik. (–Ks. ve çevresi)

halı yer Ekilmemiş, boş yerler (tarlada): *Köyümüzde* 10 *bin dönüm halı yer var.* (Bayburt *Selim –Kr.)

haloğlu Teyze oğlu. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)

ḫalta Köpek tasması. (–Kr. ve köyleri; Kesirik –El.)

hamaca Dizkapağı. (–Af.)

hamaylı Etkili, gösterişli, büyük muska. (–Af.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

hamaz 1. Yelle dönen fırıldak. (*Eşme –Uş.) **2.** Kasırga. (–Sv. ve çevresi; –Ky.)

hambal Hamal. (–Yz.)

hamimine Büyükanne. (–Af.)

hamlamak Çürüyerek parçalanmak. (*Sütçüler –Isp.)

hamom Hamam. (Şenoba *Uludere –Hak.)

hampa Parasız (argo). (–Ks. ve çevresi)

hamuraşı Makarna. (*Bozdoğan –Ay.)

hanayı Tahıl ölçü birimleri. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

ḫancar Kama. (Şenoba *Uludere–Hak.)

handan Babası belli olmayan çocuk. (–Ks. ve çevresi; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

hangırda Nerede? (Karapınar –Kn.)

hangır hangır Kahkahayla gülme için. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

hantıl Obur, açgözlü (kimse). (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

hap Yuvarlak altın. (–Ml. ve çevresi)

hapal Yaban güvercini. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

hapang Baca kapağı. (–Ml. ve çevresi)

hapaz (I) **1.** Avuç içi. (–Af.) **2.** İki avuç. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; *Kula –Mn.) **3.** Elle güçlükle atılabilecek büyüklükte taş. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

hapaz (II) **1.** Yufka ekmeği çevirmeye yarayan tahta araç. (*Milas –Mğ.) **2.** Hamur sıyırmaya yarayan araç. (*Milas –Mğ.)

hapenk Kepenk. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

hara (I) Kıldan yapılmış çuval. (*Gediz –Kü.; Kerkük)

hara (II) Nereye? (Batıoğuz *Iğdır –Kr.)

ḫaraba Ören. (–Kr. ve köyleri)

harana [**haranı, harannı**] Tencere. (–İst.; *Sivaslı –Uş.)
[**haranı**] : (Aşağı Yaylabel –Isp.; Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Gediz –Kü.; Tahanlı *Mersin –İç.)
[**harannı**] : (*Gediz –Kü.)

haranı [→ **harana**]

harannı [→ **harana**]

harbalaşmak Boğuşmak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

ḫarçı İnce, uzun boylu kimse. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

harduma Çatılarda kullanılan, karaçam ağacından elde edilen düzgün tahtalar. (Zaferli *Maçka –Tr.)

hareni Kazan, büyük tencere. (–Or.)

harıf Korku. (*Kula –Mn.)

harık Küçük suyolu, ark. (–Ml. ve çevresi)

harım **1.** Bahçe. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Çit. (*Sütçüler –Isp.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **3.** Bahçe duvarı. (–Af.) **4.** Küçük tarla. (–İst.)

harîs Birkaç yıl ekilmeyen, nadasa bırakılan tarla. (Davulku *Hekimhan –Ml.; *Bünyan –Ky.)

harik Eski ayakkabı. (–Ml. ve çevresi)

ḫarlek **1.** Koşut, paralel : *Bu tavan ḫarlek direklenmiş.* (Taze, Tuz, Kerkük, Irak) **2.** Bakışımlı, simetrik. (Taze, Tuz, Kerkük, Irak)

harnıp [**harnup**] Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.; *Kaş ve çevresi –Ant.)
[**harnup**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

harnup [→ **harnıp**]

harpıldamak Çarpıntılı olmak. (Kozluca –Brd.)

has Marul. (–Dy.)

hasas Köy bekçisi. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

hasıl Yem için ekilen ekin. (–İst.)

haside Pekmezle yapılan bir çeşit tatlı. (–Krş. ve çevresi)

hassa Bekçi. (Arguvan –Ml.)

hasüt Kıskanç. (–Ml. ve çevresi)

haşat olmak Ezilmek. (*Bünyan –Ky.)

ḫaşıl Kabuğu alınmış buğdaydan suda haşlanarak yapılan bir çeşit yemek. (–Kr. ve köyleri)

haşıl [**hatze**] Kaynamakta olan suya un eklenerek pişirilen pekmez ya da bal karıştırılarak yenen bir çeşit tatlı. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

[**hatze**] : (*Göksun –Mr.)

haşlak Kızarmadan yanan: *Harlı ateşte ekmek dilimi haşlak olur, kızarmaz.* (–Sm.)

hatıl 1. Kalın tahta. (–Ks. ve çevresi) **2.** Damlara örtülen iri ağaç. (*Bünyan –Ky.) **3.** Toprak evlerin damı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **4.** Kapı ya da pencere boşluklarının üstüne konulan ağaç. (*Eşme –Uş.) **5.** Duvar üstüne boyunca konulan kalın, yuvarlak ağaç. (Baharla *Tavas –Dz.)

hatze [→ **haşil**]

havaksımak (I) Açık bırakılan yara kızarmak, şişmek. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

havaksımak (II) Yemek bozulmaya yüz tutmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

havcar Ardıç kabuğu. (*Sütçüler –Isp.)

havıt Tarla sulamakta kullanılan küçük göl. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

havlet Issız, tenha. (–Ml. ve çevresi)

havrız Oturak. (*Kula –Mn.; –Gaz.)

havt [**haft -1, 2**] **1.** Hayvan yemliği. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**haft -1**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Çeşme oluğu. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**haft -2**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)

hayat 1. Avlu. (*Iğdır –Kr.; –Gaz.; *Milas –Mğ.) **2.** Toprak damların saçağı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **3.** Balkon. (*Bozdoğan –Ay.) **4.** Sofa. (*Kula –Mn.)

haybatçılık Abartıcılık, yaygaracılık. (*Kilis –Gaz.)

haydana Kaba, hırpalayıcı. (–İst.)

hayıf Öç, intikam. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

hayla Nasıl? (*Antakya ve çevresi –Hat.)

haylamak (I) Korumak. (Yenice –Mğ.)

haylamak (II) Birine yüklenmek, baskı yapmak. (–Kr. ve köyleri)

haylamak (III) **1.** Av hayvanlarını yuvalarından çıkarmak (taş, sopa vb. ile). (Bayduşar *Beyşehir –Kn.) **2.** Hayvanları sürmek, yürütmek. (Dışlık *Kangal –Sv.) **3.** Köpek çağırmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

hayma Dam üstüne yığılan kışlık ot. (*Develi –Ky.)

hayta Çok gezen, sürtük. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

hayva Ayva. (–Yz. ilçe ve köyleri)

hayvah Eyvah. (–Yz.)

hazahır Görünüşe bakılırsa. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

hazın Kışlık yiyecek ve gereçler. (*Mucur –Krş.)

he Evet, olumlu, doğru. (–Gaz.; –Yz.; *Mucur –Krş.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

hebe Çobanların omuzuna aldıkları giysi, kebe. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

hēcil düşmek Aşağılanmak, utanmak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

hededе biçmek Korkutmak : *Beñe hededе biçī.* (–Vn.)

hediflemek Üzüm tanelerini salkımından ayırmak. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

hedime Bir çeşit başlık. (–Af.)

hegel Saplı sukabı. (*Kula –Mn.)

hegüge [→ **hekağı**]

heğ Küfe. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

heğbe Geline güveyden gelen armağan. (*Antakya –Hat.)

heğri Bundan böyle, artık : *Yürü heğri.* (Dışlık *Kangal –Sv.)

hekağı [hegüge] Yeraltı suyolu, kanal. (Kerkük *Şebinkarahisar –Gr.) **[hegüge] :** (–Ml. ve çevresi)

helās ki İyi ki. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

heléşen Eğlence. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

helik Küçük taş parçası. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

helke [herke] Çoğunlukla bakırdan yapılmış kova, bakraç. (Saçak *Çerkeş –Çkr.; Karakaya –Ky.; *Karapınar, –Kn.; Ulukışla *Bor –Nğ.; Tahanlı *Mersin –İç.) **[herke] :** (–Ks. ve çevresi)

hellelenmek [→ helmelenmek]

hellim Bir çeşit peynir. (Lefkoşe, Kıbrıs)

helmelenmek [hellelenmek] Nişastalı yiyecekler pişerken koyulaşmak, lapalaşmak. (–Gaz.; *Silifke –İç.) **[hellelenmek] :** (–Yz. ve çevresi)

he mi Evet mi, doğru mu? (–Gaz.; –Yz.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

hena Kına. (Şenoba *Uludere –Hak.)

henek Şakalaşma. (–Vn.)

henek etmek Şaka yapmak. (–Kr. ve köyleri)

heng Özellikle kızların eğlenip oynaması için. (–Af.)

heng etmek 1. Düğünlerde eğlence düzenlemek, eğlenmek.(*Eşme–Uş.) **2.** Çalgı çalıp, türkü söylemek. (*Eşme –Uş.)

henk 1. Uyum. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Dostluk. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

hent Alçak gönüllülük. (*Kilis –Gaz.)

hentaş Akran, yaşıt. (–Vn.)

hereke Kalın dikişli bir çeşit giysi. (–Af.)

herelemek Ayıklamak, seçmek. (–Sm.)

hergiz Hiçbir zaman, asla : *Bu hergiz olamaz.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

heri [herre] Sincap. (*Kaş ve çevresi –Ant.) **[herre] :** (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

heril heril Kumaş, saç, yün vb. de yumuşaklık, kayganlık, akıcılık. (–Yz. ilçe ve köyleri)

herke [→ helke]

herk etmek Tarlayı sürüp toprağı altüst etmek. (Boğazcık *Perşembe –Or.)

herre [→ heri]

heşlemek Bozmak, dokunca vermek, yok etmek. (–Çr.)

heştinmemek İlgilenmemek. (*Sütçüler –Isp.)

hevdeç Deve üstüne oturmak için konan bir çeşit sepet, mahfe. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

he ya [→ hıy ya]

he ye [→ hıy ya]

hezen Dalları budanmış ağaç gövdesi. (–El.; Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

heziran Haziran. (Şenoba *Uludere –Hak.)

hıbal 1. Giysi. (*Antakya –Hat.) **2.** Biçim. (*Antakya –Hat.)

hıhak Koyun, keçi dışkısı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

hık gāri Haydi oradan, oldu mu yani, ne yaptın şimdi! (*Kaş ve çevresi –Ant.)

hılız Çerçöp. (–İst.)

hıngı zıngına gelmek Son noktaya gelmek : *Hıngı zıngına gelmeden bir işe başlamaz.* (*Silifke –İç.)

hınkırık Sürekli hastalıklı kimsenin öksürüğü. (Patlangıç*Fethiye–Mğ.)
hınkırıklı Dertli, hastalıklı, öksürüklü. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
hıntışlamak Sürekli vurmak, dürtmek. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
hırç İnce, cılız. (–Af.)
hırçan Moloz. (Kerkük)
hırız **1.** Kin. (Kutlubeyler *Ödemiş –İz.) **2.** Hırslı, açgözlü. (Kutlubeyler, Birgi *Ödemiş –İz.)
hırkat basmak Bir olayın ya da sözün sonradan etkisiyle sıkıntı basmak, ağlamak istemek. (Yenice –Mğ.)
hırpıt Düzensiz, dağınık giyinen kimse. (*Bünyan, Pazaröre n *Pınarbaşı –Ky.)
hırtal Tasma. (–Mğ.)
hırtışlı Pürüzlü, girintili çıkıntılı. (–Kr.)
hırtlek Gırtlak. (–Kr.)
hışadak Yel gibi, hızla. (Patlangıç *Fethiye ve çevresi –Mğ.)
hışım Birden, hızla, yıldırım gibi. (Yılanlı, Kemer, Birgi *Ödemiş –İz.; –Yz.)
hışır (I) İri kum. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)
hışır (II) Kullanılmaz duruma gelmiş, bozuk. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
hışır (III) Olgunlaşmamış kavun.(–Uş)
hışır (IV) Sulu yer. (Afşar, Pazaröre n *Pınarbaşı –Ky.)
hışır hışır olmak Kırılmak, çıkmak (kol, bacak vb. kemik için). (–Yz.)
hışma Bir avuç dolusu. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
hışmalamak Elle ezmek. (–Krş. ve çevresi; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
hışşıklamak Acıtmadan dövmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
hıy ya [he ya, he ye] Evet, doğru. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
[he ya] : (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
[he ye] : (–Kr.; –Gaz.; –Yz.)
hıyallamak **1.** Düşünmek, hayal görmek. (–Yz.) **2.** Anlamak. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
hızma Burun kanadına takılan halka. (–Ml. ve çevresi)
hille Al, düzen. (Kesirik –El.)
himmet Çelikçomak oyunu. (*Gediz –Kü.)
hinci [hindi] Şimdi, hemen. (Karakaya –Ky.)
[hindi] : (Kesirik –El.)
hincik Şimdi. (*Gediz –Kü.)
hindi [→ **hinci**]
hingildemek Hafifçe ağlamak, sızlanmak. (Kozluca –Brd.)
hişt Seslenme ünlemi. (*Kula –Mn.)
hiyallamak Sınamak, denemek. (–Uş.)
hizan **1.** Tembel, uyuşuk. (–Tr. ve çevresi) **2.** Yaramaz. (–Tr. ve çevresi) **3.** Açgözlü, doymayan. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
hodul (I) Biçimsiz, çirkin. (–Uş.)
hodul (II) Kendi ayıplarını başkasına mal eden, karacı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
hodul (III) Ağır kanlı. (*Gediz –Kü.)
hōgür **1.** Alışma, uyum : *Çocuklar birbirleriyle hōgür olmuşlar.* (Kerkük) **2.** Sevgi, bağlılık, anlaşma. (Kerkük)
hohu [hoḫucuḫ] Umacı, düşsel yaratık. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
[hoḫucuḫ] : (–Yz.)
hoḫucuḫ [→ **hohu**]
hol (I) Fol yumurtası. (–Yz.)
hol (II) Ekmek. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
hōlamak [→ **hoylamak**]

holluk Folluk, tavuğun yumurtladığı yer. (–Yz.)

holus İri delikli kalbur. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Kozluca –Brd.)

hom Deniz dalgası. (*Fethiye –Mğ.)

homaç Sulu yemeklere ekmek doğranarak suyunu çektirme. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

homaça Sığırların topuk kemiği. (–Çr.)

hompalamak Saçını başını yolmak, hırpalamak (birinin). (*Antakya –Hat.)

homra İşkembe. (*Antakya –Hat.)

homur olmak Çok ya da zararlı şeyler yiyerek karnı şişmek, hastalanmak. (*Antakya –Hat.)

hon (I) Deniz dalgası. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

hon (II) Boş: *Hon ev.* (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

honursu Yanmış yün kokusu. (*Antakya –Hat.)

hophop Çavuşkuşu. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

horağaçmek İşe yaramak, hoşa gitmek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

horanta **1.** Evin hanımı, kadın, eş. (Haymana –Ky.) **2.** Kişi. (–Gaz.; –Krş.; Karapınar –Kn.)

horata **1.** Şaka. (*Emirdağ –Af.) **2.** Söz, konuşma. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.) **3.** Karşılıklı görüşme. (Kesirik –El.)

horsunmak **1.** İstemek. (–Uş.) **2.** Kıskanmak. (–Uş.) **3.** Hor görmek. (Mamun *Bandırma –Ba.)

hortlak Uygunsuz zamanda burnu akan, sümüklü. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

hortlamak Yatıp uyumak. (Kozluca –Brd.; –Yz.)

hoşafçı Çıkarı için yüze gülen kimse. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

hoşşik Hoppa, yaramaz. (*Kilis –Gaz.)

hoşur hoşur **1.** Sıcak, kaynamış: *Hoşur hoşur su elime döküldü de yandı.* **2.** Kaynayan yemek, su vb. sesi için. (–Yz.)

hoşvakit Öğleden sonra söylenen iyi dilek sözcüğü. (Lefkoşe, Kıbrıs)

hota Kaydırak oyununda ortaya konan taş, ağaç, kutu vb. nesneler. (–Yz.)

hothot Cin, peri. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

hotoz Kabarık, karışık (saç için): *Rürgârda saçları hotozlanmış.* (–Yz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

hotur hotur Bol bol, çok (akan sıvılar için). (Ulukışla *Bor –Nğ.)

hov [**hulle, huv**] Sazdan yapılan ev. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

[**hulle**]: (–Dz.)

[**huv**]: (*Antakya ve çevresi –Hat.)

hovdurmak Dinlenmeden çalışmak, koşturmak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

hovlamak (I) Hayvanları sürmek, otlağa götürmek için bağırmak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

hovlamak (II) [→ **hoylamak**]

hoylamak [**hōlamak, hovlamak** (II)] Kapalı yere birdenbire ya da kapıda duranları atlatarak hızla girmek, dalmak. (*Manyas –Ba.)

[**hōlamak**]: (–Yz.)

[**hovlamak** (II)]: (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

hoyuḫ Alık, serseri. (–Yz.)

hozan **1.** Tarlada kendi kendine biten, uzun bir çeşit ot. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Bellenmemiş, bakılmamış tarla, bahçe vb. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

hõzır Hazır. (Şenoba *Uludere –Hak.)
hozmur Patates. (–Ks. ve çevresi)
höbelek Yığın. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
höngüç Deve hörgücü. (*Antakya –Hat.)
höngülhöş Tahterevalli. (*Antakya –Hat.)
hönide Şurada, orada. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
hönkür hönkür Sesli, bağıra bağıra (ağlama için). (*Kula –Mn.)
hönkürme Sesli ve ivedi yapılan zikir için. (*Kula –Mn.)
hörtük Bilinmeyen, iyileşmeyen yara : *Boğazıñda hörtük çıḫa.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
hösür Karmakarışık, düzensiz. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
höş Arabaya koşulan hayvanları istenilen yöne döndürmek için kullanılan ünlem. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
höşmeri Yapılması güç, beğenilen bir yiyecek. (–Krş.)
höşmerim 1. Isıtılarak, koyulaştırılan kaymak : *Çoban çadırında höşmerim yedik.* (Kozluca –Brd.) **2.** Tereyağla kavrulmuş undan yapılan bir yiyecek. (Pınarbaşı *Bodrum –Mğ.) **3.** Peynirli hamur tatlısı. (*Kula –Mn.)
hötte Ötede, öbür yanda. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
hulk 1. Yemek borusu. (–Uş.) **2.** Gırtlak. (–Uş.; *Kula –Mn.)
hulle [→ **hov**]
humayun [hümayan] Patiska. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
[hümayan] : (–Af.)
hurç Büyük heybe. (–Ml.)
husa Üzüntü, kuşku. (Dikenli –Çkr.)
~~**huv**~~ [→ **hov**]
huylatmaḫ Kızdırmak. (Kesirik –El.)
huylu Kötü huylu, aksi (çoğunlukla hayvan için): *Huylu atı kasaba sattım.* (–Yz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
huyma Bağ ve bostan için ağaçtan yapılan bir çeşit yüksekçe karyola. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
hümayan [→ **humayun**]
hüppülüç Omuz : *Hüppülücüme alim seni.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
hürde Koyun vergisi. (Armutlu *Aksaray –Nğ.)
hütdede Yürek. (–Af.)

I

ıbrık [→ **ırbıḫ**]

ıcık Çok az, azıcık : *Icık dur*. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

ıdı Aklı ve bedeni az gelişmiş kimse. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ıdırıksız Beceriksiz, elinden iş gelmeyen. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ığeşmek Gereksiz, sudan nedenle tartışmak. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

ığrandırmak Ağır bir nesneyi kaldıraç yardımıyla yerinden oynatmak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ığrıp **1.** Yalan, düzen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Fethiye ve köyleri –Mğ.) **2.** Sözde neden. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.) **3.** Yetenek. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.)

ığşalamak Sallamak. (–Kn.)

ıh Söyle. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

ıḫınmaḫ [→ **ıkınmak**]

ıhram Battaniye. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

ıhsan Kağnının iki tekerleğini birleştiren ağaç. (*Güdül –Ank.)

ıkınmak [**ıḫınmaḫ**] Soluğu içinde tutarak kendini zorlamak. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.)
[**ıḫınmaḫ**] : (–Yz. ilçe ve köyleri)

ıkışmak Dağınık biçimde oturmak, yayılmak. (*Sütçüler –Isp.)

ıldır ıldır Işıl ışıl, pırıl pırıl. (–Yz. ilçe ve köyleri)

ıldırmak Yanıp sönmek. (–Nş.)

ıldırmamak Işıldamak, parlamak. (–Yz. ilçe ve köyleri)

ıldız [**ıldız**] Yıldız. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.)
[**ılduz**] : (*Kula –Mn.)

ıldıznama Yıldızbilimcilik. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

ılduz [→ **ıldız**]

ılgar Ateşli. (*Kula –Mn.)

ılgara Sürekli. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ılgıdır Zayıf, cılız. (–Yz.)

ılgıdır olmak Zayıflamak : *Görmiyeli nağadan ılgıdır olmuşsun*. (–Yz.)

ılgın (I) [**ılkım**] Parça, bölüm. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**ılkım**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ılgın (II) **1.** Düşsel, gerçekdışı. (*Antakya ve çevresi –Hat.) **2.** Gerçekdışı yaratık. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

ılıfıtı Rafadan, az pişmiş yumurta. (–Yz. ilçe ve köyleri)

ılkım [→ **ılgın** (I)]

ıltar İnce halat. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ımırsıḫ Dostunun iyiliğini istemeyen, kıskanç. (–Yz.)

ımgıl ıkış Hastalıktan yeni kalkmış kimsenin yürüyüşü, güçsüzlüğü için. (Paşalı, Patlangıç, Kaya *Fethiye –Mğ.)

ımgıl zımgıl Gösteriş ve davranışlarıyla töreleri umursamayan (kız, oğlan için). (*Eşme –Uş.)

ımgıraz **1.** Uzun süren ve öldürücü olmayan hastalık. (*Sütçüler –Isp.; Teniste *Anamur –İç.) **2.** Bakımsız. (Kozluca –Brd.)

ııl ııl Yavaş yavaş, için için : *Soba ııl ııl yanıyor.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

ııltı İnilti. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, –Isp.)

ıraḫ Uzak. (*Gediz –Kü.; *Kula –Mn.; –Yz.)

ıralamak Sallamak : *Ağacı bir ıraladık bir sepet alma düştü.* (–Af.; *Fethiye ve köyleri –Mğ.)

ırandıran Çok çok. (–Af.)

ırapata Çörek pişirirken üstüne hamur konularak tandıra uzatılan kalın bez. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

ırasada Tam olgunlaşmamış (meyve için). (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ırbam Yulaf. (Teniste *Anamur –İç.)

ırbıḫ [**ıbrık**] İbrik. (Köseçobanlı *Gülnar –İç.)

[**ıbrık**] : (–Af.)

ırgın Durgun, sessiz, yorgun (kimse için). (Kozluca –Brd.)

ırıldamak Defolup gitmek. (*Antakya –Hat.)

ırılmaḫ Ayrılmak, uzaklaşmak : *Gayri kötü işlerden ırıldı.* (*Kula –Mn.; –Yz.)

ırılmak Yorulmak. (Kaya *Fethiye –Mğ.)

ırıp Yol, yöntem, teknik. (–İst.)

ırlamaz Suyu az akarsu. (*Kula –Mn.)

ırmak Ayırmak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; *Kula –Mn.)

ısdar [→ **işdar**]

ısdıl Konuşurken sözcüklerin uzatılarak şarkı gibi söylenmesi. (Kozluca –Brd.)

ısgıran Bir çeşit hamur keskisi. (*Gediz –Kü.)

ısıcak Hamam. (–Yz.; *Fethiye –Mğ.)

ısık (I) Sıcak, ısınmış. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ısık (II) Konuşmayan, az konuşan. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

ıskat Ölenin borçlarını, günahlarını bağışlatmak amacıyla para vererek yapılan dinsel tören. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.)

ısmak Ağzını sımsıkı kapamak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

ısmarıç Yapılması, alınması istenen, ısmarlanan nesne. (–Yz.; –Krş. ve çevresi)

ıspata Yabanteresi. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

ıstar tarağı Çul ya da çuval dokumaya yarayan ağaç tarak. (Tahanlı –İç.)

ışam Çam. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

ışıklık Lamba. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

ışılak [**ışılmak**] Parlak. (Karaçulha *Fethiye –Mğ.)

[**ışılmak**] : (Ulukışla *Bor, –Nğ.)

ışıldakböce Ateşböceği. (Kaya *Fethiye –Mğ.)

ışılmak [→ **ışılak**]

ışımak Aydınlanmak. (*Kula –Mn.; –Yz.)

ışıtmak Anımsatmak, sezdirmek.(*Eşme –Uş.)

ışkın Filiz, sürgün. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.)

ışmar Kaş, gözle yapılan davranış, im. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ıtışık Sözünde direnen kimse. (–Af.)

ıvaz Bedel. (*Kula –Mn.)

ıvgalamak Söz taşıyarak kavgaya neden olmak. (Kozluca –Brd.)

İ

ibi (I) Dişi hindi. (Kale *Ilgaz –Çkr.)
ibi (II) Şaşma ünlemi. (*Kula –Mn.)
ibidik Çavuşkuşu. (*Güdül –Ank.)
ibiği kızarmak Sağlık kazanmak, iyileşmek, yüzüne kan gelmek. (–Yz. ilçe ve köyleri)
ibik Köşe, uç. (–Yz.)
ibikgügük Gece öten bir çeşit kuş. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
ibitmek Islatmak. (Kerkük)
ibrecek uzaması Hayvanın arka bacağının eklem lifi uzaması. (*Güdül –Ank.)
içeri evsimek Acıkmak. (–Af.)
içirik İçi dışına çıkmış, altüst olmuş. (–Yz.)
içlik Gömlek. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)
idare Küçük fener. (*Antakya –Hat.)
ide İğde. (–Vn.; –Yz.)
idişmek Tartışmak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
iğilemek Ağaçlar meyvelerini dökmek. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)
iğinmek **1.** Kusacak gibi olmak. (Çuvallı *Yeşilova –Brd.) **2.** Ikınmak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
iğlemek Zayıflamak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
iğnik Cıvık dışkı. (–Ada.)
iki canlı Gebe. (–Vn.)
ikicik İşte. (–Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
ikicikli Güvenilmez, kuşku veren kimse. (–Yz.; *Bünyan –Ky.)
ikilemek Toprağı iki kez sürmek. (*Güdül –Ank.)
ikincilikli [ikircilikli -1, 2] **1.** Kuşkulu, kararsız kimse. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[ikircilikli -1] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
2. Çözümlenmemiş, bitmemiş, sonuçlanmamış (iş için). (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[ikircilikli -2]: (Bölceağaç *Manyas –Ba.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
ikircilikli 1. [→ **ikincilikli -1**] **2.** [→ **ikincilikli -2**]
ilat Orun, kat. (–Vn.)
ilbir Eskime için. (–Af.)
ildar Çok uzak. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)
ildaş Kentteş, ildeş. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)
ildirmek **1.** Kapatmak. (*Kula –Mn.) **2.** Değdirmek. (*Kula –Mn.)
iledin Köknar ağacı. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
ilehen Leğen. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
ileştirmek Paylaştırmak. (*Güdül –Ank.)
iletmek Götürmek. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
ileykini İyiliğini. (*Güdül –Ank.)
ilgi İri dikiş, teyel. (–Yz.)
ilgilemek İri iri dikmek, iliştirmek. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Bünyan –Ky.)
ilibada Dolmalık yaprak. (–Af.)
ilik Düğme. (*Refahiye –Ezc.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
ilikevi İlik, düğme deliği. (–Af.)

ilikmen Küçük fitilli lamba. (*Kula –Mn.)
ilimek Araştırmak, aramak. (–Yz.)
ilincak Salıncak. (Beyelması *Ağın –El.)
ilingir Pekmez toprağından yapılmış üzüm sirkesi. (*Güdül –Ank.)
ilistir [→ **iliştir**]
iliştir [**ilistir**] Kevgir, süzgeç. (Kozluca –Brd.)
[**ilistir**] : (–Af.; –Yz.)
iliz iliz Erime için. (–Af.)
ilkçıktı Turfanda, körpe. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
ilkinmek Sıçramak. (*Güdül –Ank.)
ilkyaz İlkbahar. (*Güdül –Ank.)
illaba Önce. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
ille Olasılıkla. (*Kula –Mn.)
illik İnsan. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)
ilme (I) Tarlada sabana takılan taş, ağaç kökü vb. (Poyrazlı *Çal –Dz.)
ilme (II) Düğüm. (*Kula –Mn.; *Güdül –Ank.)
ilmek (I) Dokunmak, ilişmek. (Sakızcılar, Poyrazlı *Çal –Dz.)
ilmek (II) İki parçayı birbirine tutturmak, dikmek. (Hayati *Erbaa –To.; –Yz.)
ilmek (III) Düğme. (*Gediz –Kü.)
iloç Em, ilaç. (Şenoba *Uludere –Hak.)
imama Tesbihin ucundaki iri parça. (–Krş. ve çevresi)
iman tahtası Göğüs kemiği. (–Sm.; –Yz.)
imbal Üvendirenin ucundaki çivi. (*Güdül –Ank.)
imdi Şimdi, hemen. (–Uş.)
im etmek Belirtmek. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
imik imik İçin için. (–Af.)
imon İman. (Şenoba *Uludere –Hak.)
inamlamak Birine saklaması için bir şey vermek. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)
incedalan İnce, uzun boylu. (*Güdül –Ank.)
iñezimek Ölümcül hasta olmak. (–Çr.)
ingastan yapmak Bilerek, yalandan yapmak. (Alatepe –Ay.)
ingi İnme. (*Kilis –Gaz.; –Yz.)
ingin Nezle. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
iñi İşte. (*Güdül –Ank.)
inkas Yalan. (*Kula –Mn.)
ipil Parlak. (*Güdül –Ank.)
ipimilāh Çıplak. (*Düzce –Bo.)
ipi sapık Başıboş dolaşan, serseri. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
ipten üzengi Derme çatma iş, düzen. (*Bor –Nğ.)
ipti Önce, ilk : *İpti o bana vurdu.* (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)
irdelemek [**irdelemeyh -1**] **1.** Bir şeyi çok incelemek, araştırmak. (–Kr.)
[**irdelemeyh -1**] : (Bayburt *Selim –Kr.)
2. Üstüne düşmek. (–Kr.)
irdelemeyh 1. [→ **irdelemek -1**] **2.** Dedikodu etmek. (Bayburt *Selim –Kr.)
irehen Küçük kazan. (*Güdül –Ank.)
ireleşmek Çekişmek, kavga etmek. (Kozluca –Brd.)
irenk (I) **1.** Renk. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.) **2.** Kızıl. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)
irenk (II) Eziyet, sıkıntı : *Bana irenk etme.* (*Kula –Mn.; *Manavgat –Ant.)
irim Çıkmaz sokak. (–Isp.; *Ödemiş –İz.)

irinti (I) [**irmug, irmuk**] Samanın kalbur üstünde kalan izleri. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[**irmug**] : (Hayati *Erbaa –To.)
[**irmuk**] : (Hayati *Erbaa –To.)

irinti (II) Boğazsız, az ve seçerek yiyen. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; –Yz.)

irmug [→ **irinti** (I)]

irmuk [→ **irinti** (I)]

irşat Çirkin. (–Af.)

isbirte [→ **ispirte**]

iskandal Büyük çuval. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

iskelen Soğan tohumu. (*Sütçüler –Isp.)

iskif Yüksük. (Kerkük)

islikula Gri, kır. (–Af.)

islim Şekerpare yapılan kükürtleme yeri. (–Ml. ve çevresi)

islimli Kirli. (–Krş. ve çevresi)

ispirte [**isbirte, ispiti**] Kibrit. (–Af.; *Eşme –Uş.; *Sütçüler –Isp.)
[**isbirte**] : (*Gediz –Kü.)
[**ispiti**] : (*Antakya –Hat.)

ispiti [→ **ispirte**]

issot Biber. (–To.; Beyelması *Ağın –El.)

isteci Dilenci. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

isteş Dost : *Önüne geleni isteş sanma.* (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

istikān 1. [→ **istiken**] **2.** Su bardağı. (*Refahiye –Ezc.)

istiken [**istikān -1**] Çay bardağı, fincan : *Bir istiken çay ver.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**istikān -1**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

işdar [**ısdar**] Kilim, bez dokumaya yarayan aygıt. (*Beyşehir, *Seydişehir çevresi –Kn.)
[**ısdar**] : (–Af.; –Yz.)

işgir [**işkir**] Becerikli. (Bölceağaç*Manyas –Ba.)
[**işkir**] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

işgiyan Perşembe. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

iş işletmek İş yaptırmak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

işkir [→ **işgir**]

işler akkın gitmek İşler yolunda gitmek. (*Soma ve çevresi –Mn.)

işlerden mat olmak İşlerle ilişkisini kesmek. (*Soma ve çevresi –Mn.)

işlik Gömlek. (–Af.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

işmar etmek 1. Baş, göz, elle davranışta bulunmak. (–Yz.; Afşar –Ky.) **2.** Esenlemek, selamlamak. (–Yz.)

işşibıdık (I) Azıcık. (*Güdül –Ank.)

işşibıdık (II) Kentteş. (*Güdül –Ank.)

iştecük İşte. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

iteği 1. Hamur sarılan bez. (*Antakya ve çevresi –Hat.) **2.** Hamur açılan tahtanın altına serilen bez, yaygı. (–İst.; –Yz.; Afşar, Pazarören*Pınarbaşı –Ky.)

iterce Güç. (Sorgun *Güdül –Ank.)

iti Keskin. (Kerkük)

itirmek Yitirmek. (–Tr. ve çevresi; –Vn.)

itişme Yarışma, inat. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

ititmek Bilemek. (Kerkük)

itneşmek Direnmek, inatlaşmak. (Kerkük)

ittirse Göz kapağında çıkan çıban. (–Af.)

ivek ivek Sinsi sinsi. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

ivik divik İnceden inceye, ayrıntılı olarak : *İviğini diviğini aramak.* (–Or.; –Gr.; –Tr.; –Gaz.)

ivil ivil Yavaş yavaş. (*Güdül –Ank.)

ivitlemek İnceden inceye aramak, seçmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ivlak Sulu, çukur yer. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

ivriz etmek Karıştırmak : *Tarlayı iki senedir koyun gübresiyle ivriz etti.* (Alataş, Esiroğlu *Maçka –Tr.)

iyecen Hayvanlara dadanan bir çeşit sinek. (*Güdül –Ank.)

iyef Ot, sap, çalı bağlamlarının iplerini sıkılaştırmakta kullanılan araç. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

iyelemek Bilemek. (*Güdül –Ank.)

iyeşimek [→ **iyeşmek**]

iyeşmek [**iyeşimek**] İnatlaşmak, iddialaşmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**iyeşimek**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

iyidemir Bir çeşit marangoz aracı. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

izān **1.** Şaka, yapmacık. (Kuzköy *Akkuş –Or.) **2.** Bilerek, özellikle. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

K

kaba (I) Toplu ve güçsüz kimse. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kaba (II) Koyunlara takılan büyük, yuvarlak çan. (Teniste *Anamur –İç.)

kaba (III) Ebegümeci. (*Milas –Mğ.)

kabaāç Meşe ağacı. (Bertiz –Mr.)

kabadayı Güzel, yakışıklı. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kaba döşşek Kabartılmış yatak. (–Çr.; –Yz.)

kabağaç Palamut ağacı. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

kabak Ön yüz, yamaç. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)

kabakuşluk Öğleden iki saat önceki zaman. (–Kr. ve köyleri; –Yz.; *Bünyan –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kabal Götürü, toptan alışveriş. (Uğurlu *Ermenek –Kn.; *Bünyan –Ky.)

kabala (I) Ölçeğin ağzına dek dolu olması, tepeleme : *Arkadaş sözümüz ölçeklerin üzeri kabala olacak değil mi?* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kabala (II) Kolay : *Kabala mı sandıñ?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kabalak (I) **1.** Bir çeşit başlık. (–Kr. ve köyleri) **2.** Saçsız baş. (–Kr. ve köyleri)

kabalak (II) Tepe : *Hayvanlar kabalağın başına çıktılar.* (Karalar *Alanya –Ant.)

kabalaklaşmak 1. Büyümek, irileşmek. (Bertiz –Mr.; –Yz.) **2.** Olgunlaşmak. (Bertiz –Mr.)

kabalak leblebi Özel kavrulmuş, iri leblebi. (–Çr.; –Yz.)

kabalak soğan Baş soğan. (Hamidiye *Keçiborlu –Isp.)

kabalamak (I) Ele geçirmek, sıkı tutmak. (–Vn.)

kabalamak (II) Kabarık koymak, sıkıştırmamak. (–Çr.)

kabalayı Üstünkörü. (–Ks. ve çevresi)

kabaldızdikeni Ekinler kaldırılırken dikenleri yuvarlanarak uçan bir çeşit bitki. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kabaltı Jandarma komutanı. (Fariske *Ermenek –Kn.)

kaban 1. Uçurum. (Güney *İkizdere –Rz.) **2.** Dik yokuş. (–Çr.)

kabaorüzğar Bir çeşit ayakkabı ölçüsü : *Ayağın böyükmüş, ancak sana kabaorüzğar yemeni olur.* (–Çr.)

kabaölüzger Lodos. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

kabara Uzun bacaklı bir çeşit kurbağa. (–Çr.)

kabarmak Kabadayılık yapmak. (–Kr. ve köyleri)

kabartlak [**kabatlama**] Sıkıştırmadan gevşek (ölçeğe doldurulan un vb. nesneler için). (–Çr.)
[**kabatlama**] : (*Bünyan –Ky.)

kabaruk Amaç, söylenmek istenen söz : *Ali kavga yapmak istiyor, içersinde kabaruk var galiba.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kabaş Çok şişman. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kabatlama [→ **kabartlak**]

kabınım Sabırsız. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

kaburcak Buğdayı örten kabuk. (Sarıveliler, *Ermenek –Kn.)

kabül Kabul. (Şenoba *Uludere –Hak.)

kacamer İşi seven, tez iş gören, becerikli. (–Çr.)

kacara Beceriksiz, iş bitirmeyen. (*Ermenek –Kn.)

kaçanak 1. Taşıt : *Kaçanak olmayınca insan nereye gidebilir.* (–Çr.) **2.** Yol. (–Çr.)

kaçanmak Esirgemek, korumak. (Mulumu *Ermenek –Kn.)

kaçaran İnce mısır. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kaçgın 1. [→ **kāçok**] **2.** Yeri belli olmayan. (Tuz, Taze, Kerkük, Irak)

kaçıntı 1. Davar sahipleri koçları çiftleştirmeden önce gebe kalarak kışın kuzulayan koyun ve keçilerin yavruları. (–Çr.; *Bünyan –Ky.) **2.** Gününden önce doğuran keçi. (Mulumu *Ermenek –Kn.)

kaçıt Kaçak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kāçok [**kaçgın -1**] Kaçak, suçlu. (Şenoba *Uludere –Hak.) [**kaçgın -1**] : (Taze, Tuz, Kerkük, Irak)

kada (I) Sıra : *Ahmet'in kadasını sen mi savdın.* (–Mr.)

kada (II) Küçük kardeş. (Katransa, Kayalar, Selânik)

kada almak Birine gelecek kötülükleri, belaları almak (sevgi belirtmek için) : *Kadanı alayım yavrum.* (–Gaz.; –Mr.)

kadaḫ Kundura altına çakılan kısa çivi, kabara. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Bünyan –Ky.)

kadaklamak (I) Meyveli dalların kırılmaması için destek koymak. (–Çr.)

kadaklamak (II) **1.** Çivilemek. (–Kr. ve köyleri) **2.** İliştirmek, tuttırmak. (–Kr. ve köyleri)

kadamaḫ Boyunu kesmeden kısaltmak için ucunu katlayıp dikmek (giysi, çarşaf, örtü vb. nesneler için). (Kerkük ve çevresi)

kadamak İri iri, kaba dikmek. (–Çr.; –Kr. ve köyleri; *Bünyan –Ky.; Kerkük)

kadanmak 1. Bir yere ilişip kalmak. (–Kr. ve köyleri; *Bünyan –Ky.) **2.** Tıkanıp kalmak. (–Kr. ve köyleri)

kadaş Takma ad, lakap. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kademsiz peçe Kefen. (–Af.)

kadinge Yenge. (Gölbeyli *Taşova –Ama.)

kadinne Kaynana. (–Ks. ve çevresi)

kafadaşı Kaldırım taşlarının önüne dizilen iri taşlar : *Bizim mahallenin kaldırımını yapmağa başladılar, bu gün kafadaşları dizildi.* (–Çr.)

kafakâğıdı Nüfus cüzdanı. (–Af.)

kafa penceresi Eski yapılarda, camilerde pencerelerin üst bölümündeki, küçük pencereler, tepe penceresi. (–Çr.)

kāftarküskü Yeni gömülen ölüleri sinden çıkarıp yediğine inanılan, gerçek dışı yaratık. (–Kr. ve köyleri)

kafulluk Dikenlik yer : *Serçe kafulluğa girdi.* (Limanköy *Çayeli –Rz.)

kağallamak Cevizi yeşil kabuğundan ayırmak. (–Çr.; –Yz.)

kağallaşmak Kargalar bağrışmak. (–Çr.)

kağaş kağaş [kağıştı, kığış kığış] Buzlu suyun akarken çıkardığı ses için: *Geceleri ırmağın kağaş kağaş kağıştısından durulmuyor.* (–Çr.)
[kağıştı] : (–Çr.)
[kığış kığış] : (–Çr.)

kağber İri taneli mısır. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kağırmak Güç kullanarak bir şeyi geri bükmek. (–Çr.; *Bünyan –Ky.)

kağırtmak Eğmek, bükmek. (–Gaz.; –Mr.)

kağıştı [→ **kağaş kağaş**]

kağız Kız, kadın. (–Ml. ve çevresi)

kağrık Balgam. (–Çr.)

kağşamak Bedenin her yanı hasta olmak, sağlıksız olmak. (–Çr.)

kağşanmak Yorulan hayvanın dinlenmesini ve işemesini sağlamak : *Hayvanı kağşandır.* (Çuvallı *Yeşilova –Brd.)

kahaç Pirzola. (Tahanlı *Mersin –İç.)

kahım Akraba. (Kemaller, Bulgaristan)

kahırsanmak [→ **kahirsenmek**]

kaḫış [→ **kakıç**]

kahirsemek [→ **kahirsenmek**]

kahirsenmek [kahırsanmak, kahirsemek] Üzüntüsünü anlatmak : *Bizim kız dün çıka geldi, kahirsendi, ağladı.* (–Çr.)
[kahırsanmak] : (Kemaller, Bulgaristan)
[kahirsemek] : (–Çr.)

kahman Yakışıklı. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

kahra Yeraltı : *Yağan yağmur kahraya geçti.* (Adiller *Ermenek –Kn.)

kāhu Marul. (*Iğdır –Kr.)

kak 1. Hoşaf. (*Tosya –Ks.) **2.** Armut hoşafı. (Adiller *Ermenek –Kn.) **3.** Elma, armut vb. meyve kurusu. (*Uluborlu, Tahtacı –Isp.; *Kula –Mn.; Kemaller, Bulgaristan) **4.** Suyu çıkarılacak eriklerin ya da salamura yapılacak zeytinlerin yarılmış durumu. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **5.** Olgunlaşmamış palamut kabukları. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

kakacan 1. Sürekli gagalanan. (–Sm.) **2.** Aşağı görülen, horlanan kimse. (–Sm.)

kakaç Pastırma, tuzlanarak kurutulmuş et. (–Çr.; Kemaller, Bulgaristan)

kakaçlanmak 1. Bitki kuruyarak sertleşmek. (–Çr.) **2.** Donan nesne sertleşmek. (–Çr.)

kakamı İskelet, cılız kimse. (*Gediz –Kü.)

kakanaz Kocakarı. (Adiller *Ermenek –Kn.)

kakart Horoz ibiği. (–Kr. ve köyleri)

kakıç [kaḫış] Ayıp, kusur. (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[kaḫış] : (*Bünyan –Ky.)

kakıç kakmak Kusurunu, ayıbını yüzüne vurmak. (Tahtacı –Isp.)

kakılı Çok, bol, dolu : *Orda elma kakılı.* (Mençek *Ermenek –Kn.)

kakımak Öfkelenmek. (–Çr.)

kakıntı İsyan, ayaklanma. (–Çr.)

kakırdak [kakurdak] Kavrulmuş iç ya da kuyrukyağından kalan posa, kıkırdak. (*Kula –Mn.)
[kakurdak] : (Davulku *Hekimhan –Ml.)

kakırsamak Tadı bozulmak. (*Antakya –Hat.)

kakkabarak Keklik. (*Eğridir –Isp.)

kaklamak 1. Afyon kozasının üstü kesilerek haşhaş çıkarmak: *Kozakları kakladık.* (İsabeyli *Çal –Dz.)

2. Kurutmak için meyveleri kesmek, yarmak. (–Çr.) **3.** Bıçaklamak : *Kaklamışlar, hastaneye varmadan ölmüş.* (–Çr.)

kaklık (I) Kurutulmak için ayrılan meyveler. (–Çr.)

kaklık (II) Kayalar üstünde oluşan, yağmur sularının biriktiği oyuklar. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

kakma Gelinlerin başına takılan kalay ya da gümüş takı. (Çuvallı *Yeşilova –Brd.)

kakmak Yağlı, şekerli vb. yiyecekler bıktırmak, tıkamak : *Fazla yağlı kebap yiyemem, kakar beni.* (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

kakmık [**kapmık**] Düğün yemeği, şölen. (–Çr.)
[**kapmık**] : (–Çr.)

kakmuk Ağaç kabuğu. (–Çr.)

kaktırmak İtmek, itiştirmek. (Sarayçık *Altıntaş –Kü.; –Yz.)

kakurdak [→ **kakırdak**]

kal Güherçile. (–Çr.)

kalaba [**kalafat** (I)] Kalabalık, çokluk. (–Yz. ilçe ve köyleri)
[**kalafat** (I)] : (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

kālafa Yıkık dökük, yıkıntı. (*Iğdır, –Kr.)

kalafat (I) [→ **kalaba**]

kalafat (II) Kiremitlerin kaymaması için çatı saçağının çevresine çakılan tahta : *Çatı kalafatsızsa her yıl kiremit aktarmak icap eder.* (–Çr.)

kalafatlı [**kalaklı**] İriyarı, gösterişli. (Çuvallı *Yeşilova –Brd.; –Yz.)
[**kalaklı**] : (–Mr.)

kalaḫ [→ **kalak** (I)]

kalak (I) [**kalaḫ**] Tezek yığını. (–Vn.)
[**kalaḫ**] : (–Kr.)

kalak (II) İri soğan. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kalak (III) **1.** Burun. (Kemaller, Bulgaristan) **2.** Öküzlerin boyunlarında oluşan yumru. (Mençek *Ermenek –Kn.)

kalak (IV) **1.** Kadın fesi. (Davulku *Hekimhan –Ml.) **2.** Şapka siperliği. (*Lüleburgaz –Krk.)

kalakçı Durmadan gezen, kapı kapı dolaşan. (*Manyas –Ba.)

kalaklamak Kapı kapı dolaşmak, gezmek : *Bu gün az kalaklamadık.* (*Manyas –Ba.)

kalaklı [→ **kalafatlı**]

kalalanmak Çokluğa ve güce güvenmek, arkalanmak. (–Çr.)

kalamak Sobaya odunları yanacak biçimde yerleştirmek. (–Kr. ve köyleri)

kalamankozan Öcü, gerçekdışı düşsel yaratık. (–Vn.)

kalan **1.** Bundan sonra, artık : *Kalan yimem.* (–Çr.; –Mr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; –Ada.; *Bünyan –Ky.; *Mucur –Krş.) **2.** Yemek kalıntısı, artık. (–Çr.)

kalat Yanlış : *O konuşurken her zaman kalat konuşur.* (–Çr.)

kalatlamak Yanlışını çıkarmak. (–Çr.)

kālava [→ **karlava**]

kalaz Deri su kabı. (*Kilis –Gaz.)

kalça Manda yavrusu : *Kalçayı ahıra al da ot yesin.* (Bulanık –Mş.)

kalçın (I) Yünden örülmüş terlik. (Hasan, Şumnu, Bulgaristan)

kalçın (II) Geveze. (Kepez –Çkl.)

kaldırak [**kaldirik**] Bir çeşit bitki, hodan. (*Çarşamba –Sm.)
[**kaldirik**] : (*Düzce –Bo.)

kaldırı Güç : *Onun kaldırısı çok yüksektir.* (–Çr.)

kaldırım Kerpiç kalıbı : *Üç yüz kaldırım kerpiç keselim.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kaldirik [→ **kaldırak**]

kale Sincap. (*Milas –Mğ.)

kaleboluḫ Kalabalık, çokluk. (Şenoba *Uludere –Hak.)

kalevle Bir çeşit ayakkabı. (–Çr.)

kalgımak Atlamak, sıçramak. (–Af.; Çuvallı *Yeşilova –Brd.)

kalgın [**kalık** (II)] Evde kalmış, evlenmemiş yaşlı kız. (*Bünyan–Ky.)
[**kalık** (II)] : (–Ezm.; –Ezc.; –Yz.)

kalıb **1.** Resim. (*Kilis –Gaz.) **2.** Mühür. (*Kilis –Gaz.)

kalıç (I) Orak. (–Ml.)

kalıç (II) [→ **kaloç**]

kalık (I) Soğan tohumu, soğancık. (Kepez –Çkl.)

kalık (II) [→ **kalgın**]

kalın Çeyiz. (–Sv.; –Ky.)

kalıntı Olduğu yerde geceleyen, eve gelmeyen kimse. (–Çkr.)

kalıp Dört gözlü kerpiç kalıbı. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kalkan Devedikeni. (–Çkr.)

kalkuturum çalmak Dağınık, düzensiz olmak için. (–Nğ.)

kallankuç Kırlangıç. (–Çr.)

kalle Karışık : *Yağları kalle edip yiyoruz.* (–Çr.)

kalleş Ters insan. (Kemaller, Bulgaristan)

kaloç [**kalıç** (II), **kaluç**] Bir çeşit ayakkabı. (–Çr.)
[**kalıç** (II)] : (–Çr.)
[**kaluç**] : (–Çr.)

kalpaḫ Dört tekerlekli arabalarda mazı ile tekerleklerin geçirildiği çulkuyu bağlayan, su bardağı biçiminde demir araç. (–Kr. ve köyleri)

kalpak Kimi kuşların ya da kümes hayvanlarının başındaki kabarık tüyler. (–Çr.)

kaltak Eyer. (Türkgücü *Çorlu –Tk.)

kaluç [→ **kaloç**]

kamamak **1.** Örtmek, kapamak (kapı, pencere vb. için). (Çuvallı *Yeşilova –Brd.) **2.** Bıçak, çakı vb. araçların ağzını kapatmak, ucunu gizlemek. (Çuvallı *Yeşilova –Brd.) **3.** Birini bir yere sıkıştırmak. (Kemaller, Bulgaristan)

kamandırmak Kandırmak, inandırmak. (–Ed. ve çevresi)

kamanmak (I) Yüzükoyun yere düşmek, yatmak. (*Bünyan –Ky.)

kamanmak (II) Alışmak, tutkun olmak. (–Çr.)

kamanmak (III) Sıkışmak, bunalmak. (Beyelması *Ağın –El.)

kamara Üstüne toprak örtülmüş büyük saman yığını. (Türkgücü *Çorlu –Tk.)

kamaşık (I) Uyuşuk. (Kemaller, Bulgaristan)

kamaşık (II) Küçük kusur : *O kadarcık kamaşığa bakılmaz.* (–Çr.)

kamaz Kovcu, dedikoducu. (–Çr.)

kamçak atmak Avuçla sıkmak, avuçlamak. (Tahtacı –Isp.)

kamğa Yonga, ağaç parçası. (–Çr.)

kamri Derede akıntı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kān 10x10 ya da 15x15 kalınlığında biçilmiş köşeli kereste. (–Kr.)

kana [**kanata**] Su kabı, sürahi. (*Lüleburgaz –Krk.)
[**kanata**] : (*Seferihisar –İz.)

kanaçı Çimen. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kana düşmek İstemeden birini yaralamak ya da öldürmek. (–Kr. ve köyleri)

kanak Çabuk inanan. (Fariske *Ermenek –Kn.)

kanamaz Süt sağılan bakır kap. (Kayacık *Gölhisar –Brd.)

kanara (I) Obur (köpek vb. hayvan için). (*Bünyan –Ky.)

kanara (II) Hayvan kesilen yer, mezbaha. (*Kula –Mn.)

kanat Merdiven. (–Af.)

kanata [→ **kana**]

kanayaklı [**kaneyaklı**] Kadın, kız. (Güneyce, *İkizdere –Rz.; Gezende *Gülnar –İç.)

[**kaneyaklı**] : (Güneyce, *İkizdere –Rz.)

kanca Köpeklerin boyunlarına takılan mahmuzlu demir halka. (Küpelik *Araç –Ks.)

kancıklamak Mızıkçılık etmek. (*Eşme –Uş.; Eze, Almus –To.)

kancılamak Açgözlülük etmek. (–Çr.)

kandak (I) Başkasının paymı yeme. (Adiller *Ermenek –Kn.)

kandak (II) Taşların üstündeki su biriken, doğal oyuklar. (Tahanlı *Mersin –İç.)

kanere Köpek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kanetmek Bilerek isteyerek, yaralamak, öldürmek. (–Kr. ve köyleri)

kaneyaklı [→ **kanayaklı**]

kangal (I) Kurutulmuş tütün bağlamları. (Gölbeyli *Taşova –Ama.)

kangal (II) Simit. (–İst.)

kangılız Gelincik. (Tahtacı –Isp.)

kangırtmak Bükmek, kanırmak. (Eze –To.)

kanı ılımak [→ **kan ılıkmak**]

kanık [**kınık** (I)] Kanmış, doymuş, alışkın. (–Çr.)

[**kınık** (I)] : (–Çr.)

kanıkmak Çok istemek. (–Kr. ve köyleri)

kanılık Doyumluk, kanımlık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kan ılıkmak [**kanı ılımak**] Sevmek, beğenmek. (Tahtacı –Isp.)

[**kanı ılımak**] : (–Çr.)

kanırık İnatçı, ters adam. (Kemaller, Bulgaristan)

kanli buri Dizanteri. (–Vn.)

kanne Lamba, şişe. (–Çr.; –Gaz.)

kanrışmak İnat etmek : *Şakir karşımda kanrıştı.* (Fariske *Ermenek–Kn.)

kantarma Gem : *Atın kantarmasını çıkarıver.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kan tutma Öldüren kimse şaşkınlığa uğrama. (–Kr.)

kan uydurmak Uyuşturmak, kan oturmasına neden olmak : *Nasıl vurdun elime bak, kan uydurdun.*(–Mr.)

kapağan Isırıcı, saldırgan (köpek için). (–Çr.)

kapak Dam yapımında kullanılan, belli ende, boyda kesilmiş ağaç parçaları. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

kapaklamak Çelikçomak oyununda 20 sayı elde etmek : *Bir defa kapakladık.* (Küçük Alan *Gölhisar –Brd.)

kapaltı Polis, jandarma karakolu. (–Çr.)

kapamak Evlenmeleri istenen kız ve erkeği kandırarak bir odaya bırakmak. (Eze, –To.)

kapan (I) Kalbur kasnağına deri geçirilerek elde edilen kaplardan yapılan terazi. (–Çr.)

kapan (II) Tütün fideliğini örtmekte kullanılan çavdar sapından yapılmış kapak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kapan (III) Kepenk. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kapança Hayvan tutmakta kullanılan tuzak. (–Çr.)

kapcı Bakırcı. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kapçık [**kapçuk**] **1.** Tahıl kabuğu. (Tahtacı –Isp.; –Ml.; –Mr.)
[**kapçuk**] : (*Bünyan –Ky.)
2. Yara kabuğu. (–Çr.)

kapçın Tabanı deri, çuha mest. (–Çr.)

kapçuk [→ **kapçık -1**]

kapınmak (I) **1.** Birden heyecanlanmak. (–Mr.) **2.** Acıdan ya da açlıktan oraya buraya saldırmak, çabalamak. (–Çr.)

kapınmak (II) Uymak, benzemek : *Sen onlara kapınma.* (–Mr.)

kapız Uçurum. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)

kapkap Takunya. (Kerkük)

kapmık [→ **kakmık**]

kapsa [**kapsalık**] Çubuklardan yapılmış bahçe kapısı. (–Kn.; Tahanlı –İç.)
[**kapsalık**] : (–Mr.)

kapsalık [→ **kapsa**]

kapsin Kapsül. (Tahanlı –İç.)

kapsül Mermilerin boş kovanları.(–Çr.)

kār Sağır. (–Vn.; Bulanık –Mş.)

karabakal Bir çeşit kuş, karatavuk. (Kepez, *Lüleburgaz –Çkl.; –Çr.)

karaboğaz Bir çeşit soğan. (–Mr.)

karacaoccam Çörekotu. (Civler *Ermenek –Kn.)

karacık [**karacula, karagülle**] Buğday tarlalarında biten yuvarlak, kara tohumlu bir çeşit bitki. (–Kr. ve ve köyleri)
[**karacula**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**karagülle**] : (Kerkük)

karacuka Karatavuk kuşu. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

karacula [→ **karacık**]

karaçağ Sap taşıyan kağnıların çevresine çakılan ağaçlarla ok aralarına gerilen ince uzun ip. (–Çr.)

karaçalı Dikenli bir ağaç. (–Mr.)

karaçlamak Suç atmak, karalamak. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)

karadal Bir çeşit ekşi, sulu armut. (–Çr.)

karadamak İlenen, kötü konuşan. (–Çr.)

karadavu Buğday hastalığı. (*Akseki –Ant.)

karaeşkin Bir çeşit at yürüyüşü. (–Çr.)

karagan Yaprakları yapışkan, bodur bir çeşit bitki : *Karagan kız gel, evin içini süpüreceğim.* (Tahanlı *Mersin –İç.)

karagan biciği Karagan denilen bitkinin yenilen allı, aklı tomurcukları. (Tahanlı *Mersin –İç.)

karagura [**karakora, karakura**] Karabasan, kâbus. (–Sm.)
[**karakora**] : (–Çr.)
[**karakura**] : (–Çr.)

karagülle [→ **karacık**]

karağbar [→ **karakabar**]

karağmak [**karanğmak**] Hava kararmak. (–Mr.)
[**karanğmak**] : (–Çr.)

karaharman Ekin başaklarını yakarak yapılan kavurga, firik. (–Kr. ve köyleri)

karaka En son, sonuncu. (–Uş.)

karakabar [**karağbar**] Ayak ya da el parmaklarında çıkan, bir çeşit çıban. (–Çr.)

[**karağbar**] : (–Çr.)

karakavuk Çiğ yenen, salatası yapılan bir çeşit bitki. (Hamidiye *Keçiborlu –Isp.)

karakılçık Soğuğa dayanıklı, sert, başakları kılçıklı bir çeşit buğday. (–Kr. ve köyleri)

karakış Kışın ilk ayları. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

karakmak [**garaḫmaḫ**] **1.** Göz iyi göremek, kararmak. (Yenişar, Gölkonak, *Şarkikaraağaç –Isp.; –Mr.) [**garaḫmaḫ**] : (–Yz.) **2.** Ses kısılmak. (Erenyaka *Akseki –Ant.)

karakoncola Karakış. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

karakora [→ **karagura**]

karakucuk Sarılma, kucaklama, tutuşma (güreşte). (Eze –To.)

karakuça Tek ayak üstünde yürüme. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

karakulak Vaşak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

karakura [→ **karagura**]

karakuş Sığırcık. (–Kr. ve köyleri)

karakütük kesilmek Bedeni zayıflayıp yüzü kararmak : *Yangı ile karakütük kesildi.* (–Çr.)

karalık Önlük. (*Terme –Sm.)

karaltı (I) **1.** Yapı. (–Çr.) **2.** Saklanılacak yer, siper. (–Mr.) **3.** Mal, mülk, varlık. (–Mr.; –Gaz.)

karaltı (II) İn. (–Mr.)

karaltı (III) Gölge. (Tahtacı –Isp.; –Gaz.; –Yz.)

karaltmak Söndürmek. (–Kr. ve köyleri; –Gaz.; –Yz.)

karama El açık durumda vuruş, tokat: *Başına bir karama indirdi.* (–Kr. ve köyleri)

karaman Batıdan esen yel, karayel. (–Ky.)

karamas Yobaz, kaba : *Şu adam ne karamas.* (Mulumu *Ermenek –Kn.)

karamat Karacılık. (–Çr.)

karamet İşkence, sıkıntı. (–Uş.)

karamık (I) Böğürtlen. (*Bünyan –Ky.; Kemaller, Bulgaristan)

karamık (II) [**karamuk**] İri ve kahverengi göz için. (–Çr.) [**karamuk**] : (–Çr.)

karamış Kocayemiş. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

karamuk [→ **karamık** (II)]

karanat Sıkıntı, çile. (Kerkük)

karanğımak [→ **karağımak**]

karapençe Bir çeşit hastalık. (–Kr. ve köyleri)

karartı Beden, varlık (insan için) : *Karartısı kalkasıca seni.* (Eze, Almus –To.; –Yz.)

karasalkın Ulusça ödenilen vergi. (–Çr.)

karasevmiş Buğday tanelerini kararatan bir çeşit mantar hastalığı. (Kerkük)

karasu Çay. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

kara taban Çatı altı. (–Uş.)

karava İvecenlik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

karavilloğ [**karayandık**] Kapkara (çoğunlukla insan için). (–To. ve çevresi) [**karayandık**] : (–Ml.)

karavlık Salatası yapılan, ıspanakgillerden bir çeşit bitki. (*Bor –Nğ.)

karayandık [→ **karavilloğ**]

kara yapı Çamurla örülmüş, çamurla sıvanmış yapı. (–Çr.)

kara yapmak **1.** Düzen, hile yapmak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Suçunu başkasına atmak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

karayatılıg Tifo. (Kerkük)
karayazı 1. Ölüm. (–Çr.) **2.** Üzüntü, sıkıntı. (–Çr.)
karayer Sin. (–Çr.)
karcaşmak Karıştırmak, altüst etmek. (–Mr.)
karçanlamak [→ **karçınlamak**]
karçel Dikenlik. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
karç etmek [→ **kırç etmek**]
karçınlamak [**karçanlamak, karçunlamak**] Karların üstü buz tutmak: *Karın üstüne yağmur tiseledi sonra da dondu, yollar karçınladı.* (–Çr.)
[**karçanlamak**] : (–Çr.)
[**karçunlamak**] : (–Çr.)
karçiçeği 1. Kasımpatı. (–Çr.) **2.** Çiğdem. (–Kr. ve köyleri) **3.** Akçabardak da denilen bir çeşit çiçek. (*Bünyan –Ky.)
karçunlamak [→ **karçınlamak**]
kardak 1. Büzük : *Kardak dikiş.* (–Çr.) **2.** Eğri, bozuk : *Kardak ağaç.* (–Çr.)
kardeşlemek Bitkinin kökünden çok filiz çıkmak. (–To. ve köyleri; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
karga Yere sıkıca gömülen çatal ağacın arasına başka bir ağaç girecek biçimde yerleştirilerek kurulan, keçiboynuzu tartmakta kullanılan bir çeşit tartı aygıtı. (Larnaka, Kıbrıs)
kargaburnu Kapı mandalı. (–Kr. ve köyleri; –Çr.; –Yz.)
kargadüğleği [→ **kargadüvleği**]
kargadüvleği [**kargadüğleği**] Ebucehilkarpuzu da denilen, bağlarda biten kısa boylu, kötü kokulu bir ot. (–Çr.)
[**kargadüğleği**] : (–Çr.)
kargalık Saz, hasırotu. (Babadağ *Sarayköy –Tk.)
kargılık Bele takılan bir çeşit deri fişeklik. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
kargın Çok, bol. (–Çr.)
kargış [**karış**] İlenç. (*Refahiye –Ezc.)
[**karış**] : (Tahtacı –Isp.; *Bünyan –Ky.)
kargışlamak [**karış vermek**] İlenmek. (–Kr. ve köyleri)
[**karış vermek**] : (–Sv.; –Ky.)
karıcı Çapkın erkek. (–Çr.)
karık (I) Kara bakmakla oluşan göz hastalığı. (–Kr. ve köyleri)
karık (II) Soğuktan kısılmış (ses için). (*Manyas –Ba.)
karık (III) Sıra : *Fidan karığı.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
karıklı [→ **katıklı**]
karıkmak (I) Su akarken önüne engel gelerek geriye doğru çoğalmak, birikmek. (–Çr.)
karıkmak (II) Hastalık, iyileşme evresindeyken birden artmak. (–Çr.)
karıkmak (III) Malların çokluğundan satış durgunlaşmak. (–Çr.)
karımak (I) Ark, suyolu açmak. (*Eşme –Uş.)
karımak (II) Yaşlanmak, ihtiyarlamak (kadın için).(–Çr.; –Mr.; –Ky.)
karın Yürek, iç : *Sadıkla yaptığı münakaşa karnında.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)
karıncalanmak Tüfek namlusunun içi paslanmak, çürümeye başlamak. (–Kr. ve köyleri)
karıncalıdırnak Çivi tutmayan, çürümüş, at, eşek vb. hayvan tırnağı. (–Çr.)
karınsız Kıskanç. (–Sv.; –Ky.)
karış [→ **kargış**]
karış vermek [→ **kargışlamak**]

karim Bağlarda yağmur suyu için açılan kanal. (–Ml.)

kark Ark, suyolu. (*Eşme –Uş.)

karlava [**kālava**] Kendirden örülen, saçörgüsü biçiminde başlayıp sona doğru iplikler sıkıca bükülerek yapımış püskülü olan, uzunca bir çeşit kamçı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

[**kālava**] : (Güneyce *İkizdere –Rz.)

karmaç (I) **1.** Saman, toprak ve su karışımı çamur. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.) **2.** Taş ve kerpiç evlere yapılan toprak sıva. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

karmaç (II) **1.** Kepek, küspe vb. karışımı hayvan yemi. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Ekmek ufağı ile peynir karışımı. (–Krş. ve çevresi)

karmak (I) Doymak, bıkmak. (–Uş.)

karmak (II) Karıştırmak. (–Uş.; –To.; –Gaz.; –Yz.)

karmak (III) Daha ağır hastalığa çevirmek : *Başta nezle dediler, bakılmayınca zatürreeye kardı.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

karmalanmak Yitirilen şeyi büyük çaba ile aramak. (*Manyas –Ba.)

karmançorman Karmakarışık. (Tahtacı –Isp.; Çr.; –Gaz.; –Yz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

karmık Hamur içindeki sert topaklar. (–Çr.)

karnı almamak Kıskanmak, çekememek. (–Ks. ve çevresi; –Yz.)

karnı burmak Mide, bağırsak sancılanmak. (–Çr.; –Yz.)

karnıkada İlenç. (–Kr. ve köyleri; –Çr.)

karnıkara Kötü yürekli, kinci. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

karnı katılmak Yüreği sıkışmak. (–Çr.)

karsalamak Kötülük ya da hastalık geçirmek. (–Çr.)

karsambalık Gereksiz gereçlerin konulduğu yer. (–Mr. ve çevresi)

karsamba yapmak Evlendirmek. (–Çr.)

karslamak Ateşe tutarak tüyleri yakmak. (Kerkük)

karşıcı Gelenleri karşılayan kimse, karşılayıcı. (–Çr.; *Bünyan –Ky.; –Krş.)

kartal Çok yaşlı manda. (Eze –To.)

kartalaç **1.** Sac ekmeği. (Kemaller, Bulgaristan) **2.** Sac üstünde pişirilen bir çeşit hamur yemeği. (–Ed. ve çevresi)

kartımak Sertleşmek, kartlaşmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

karto [→ **kartol**]

kartol [**karto, kartopu**] Patates. (*Sarıkamış –Kr.)

[**karto**] : (*Refahiye –Ezc.)

[**kartopu**] : (*Gölköy –Or.)

kartopu [→ **kartol**]

kartul [**kartuli**] Kurum. (Güneyce, Şimşirli *İkizdere –Rz.)

[**kartuli**] : (Limanköy *Çayeli –Rz.)

kartuli [→ **kartul**]

kasaburuk Ayakkabılara çivi çakmak için kullanılan ucu bizli bir çeşit araç. (–Çr.)

kasak Kuru ağaç. (–Af.)

kasalak Kurumlu, onurlu, kendini beğenen : *Kasalak kasalak yürüyorsun.* (Tahtacı –Isp.; –Kn.; Bağyaka *Finike –Ant.)

kasalmak Onurlanmak. (Tahtacı –Isp.)

kasar (I) **1.** Kirli giysilerin küllü suyla yıkanması. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Kireçkaymağı vb. ağartıcı özelliği olan boya. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **3.** Giy-

sileri ve dokuma ipliklerini ağartmak için kireçkaymağına yatırma işlemi. (Güneyce *İkizdere –Rz.; –Çr.; –Gaz.)

kasar (II) Hatır, gönül.(*Bünyan –Ky.)

kasdancıktan Yalancıktan. (*Silifke, *Anamur –İç.)

kasek [**gasek**] Araba tekerleğinin parmaklıklarını çevreleyen çemberi oluşturan, yay biçiminde ağaç parçalarından her biri. (–Kr. ve köyleri)

[**gasek**] : (–Kr. ve köyleri)

kasgı Başı ya da beli sıkıştırmak için sarılan bağ. (–Çr.)

kasıl Başak tutmamış arpa, buğday vb. tahıllar. (Kerkük)

kaskalak Kendini beğenmiş, çevresine caka satan, övünen. (–Çr.)

kasmak Geniş, bol giysi, torba vb. nesneyi daraltmak, büzmek. (–Kr. ve köyleri; –Yz.)

kasnak Gübreye biçim veren çember biçiminde araç.(–Af.)

kasnaklı Büyük uçurtma. (–Af.)

kastal Çeşme. (–Çr.; –Dy.)

kaş (I) Ev, oda, ahır vb. yapılarda dama uzunlamasına atılan atmaların altına, iki yana, yapı uzunsa ortaya gelecek biçimde enlemesine yerleştirilen ağaçlar. (–Kr. ve köyleri)

kaş (II) Dağlık, kayalık yolun dönemeci. (Meşeli, Türkmen *Bafra –Sm.)

kaş (III) Sergen, raf. (*Kula –Mn.)

kaşanmak At, eşek işemek. (Kemaller, Bulgaristan)

kaşıcak Mide. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

kaşık kalıbı Bacakları bitiştirip bir yana bükerek yere oturma biçimi : *On gişilik sufra kaşık kalıbı oturuşla onbeş gişiyi alıyor.* (–Çr.)

kaşka Hayvanın alnındaki aklık. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

kaşmer Güldürücü, şakacı, maskara. (–Çr.)

katık 1. Yağsız, süzme yoğurt. (–Çr.) **2.** Ayran. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

katıkçorbası [→ **katıklaş**]

katıklamak Eşcinsi ile cinsel ilişkide bulunmak (erkek için). (–Çr.)

katıklaş [**katıkçorbası, katıklıaş -1**] Sulandırılmış yoğurdun içine yarma, un ve nohut konulup karıştırılarak pişirilen bir çeşit çorba. (–Çr.)

[**katıkçorbası**] : (–Çr.)

[**katıklıaş -1**] : (Avlunlar –To.)

katıklı [**karıklı**] Birbirine karışmış, karışık. (–Çr.)

[**karıklı**] : (–Çr.)

katıklıaş 1. [→ **katıklaş**] **2.** Yoğurtlu pilav. (–Mr. ve çevresi)

katıncamak Kıskanmak. (*Beyşehir ve çevresi, –Kn.)

katıntı 1. Yabancı madde. (Tahtacı –Isp.) **2.** Sürüye dışardan katılan hayvan. (–Çr.; –Yz.)

katı pek Çok fazla (konuşmak için). (–Çr.)

katırtırnağı Akasya ağacı. (–Ed. ve çevresi)

katısert Kırıcı, sert biçimde (konuşma için). (–Çr.)

katlam [**gatla**] Kez : *Bu katlam iş yaptım.* (Fakılı *Boğazlıyan –Yz.)

[**gatla**] : (Fakılı *Boğazlıyan –Yz.)

katma Yarmaya yoğurt katılarak soğuk yenen yemek. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

katremiz İnce belli, büyük kavanoz. (*Antakya –Hat.)

kav (I) [**kavgaz**] Yeğni. (–Çr.; –Yz.; *Silifke –İç.)
[**kavgaz**] : (–Mr.)

kav (II) Yılan gömleği. (–Çr.)

kav (III) Eskiden taşlı çakmaklarda kullanılan, kolay yanan, ormanlık yerlerde biten bir çeşit mantar, ağaçmantarı. (Eze, Almus –To.; *Silifke –İç.)

kavalak 1. Övünen. (Muzvadı *Ermenek –Kn.) 2. Onurlu. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

kavallama Dürme, katlama. (*Kula –Mn.)

kaval memekli Uzun memeli (hayvan). (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

kavaltak [**kavhaz**] Kabarık, gevşek. (*Bünyan –Ky.)
[**kavhaz**] : (–Mr.)

kavar Ana arkdan ayrılan küçük suyolları. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kavara Yel, gaz. (–Çr.; *Bünyan –Ky.)

kavaracı Gaz çıkaran, yellenen kimse. (–Çr.)

kavat 1. Yolsuz birleşmelere aracılık eden erkek. (–Kr. ve köyleri) 2. Karısının hoppalık yapmasına göz yuman koca. (–Çr.)

kavata (I) Semaverden su alınan kap, maşrapa. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

kavata (II) İki gözlü, yassı ekmek sepeti. (–Çr.)

kavgaz [→ **kav** (I)]

kavhaz [→ **kavaltak**]

kavımsak Cana yakın, sıcakkanlı. (–Kn.)

kavıt Kavrulmuş mısır unu. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

kavız 1. Kof, içi boş. (*Antakya –Hat.) 2. Tahıl kabuğu. (–Çr.)

kavlağan Bir çeşit çınar ağacı. (–Çr.)

kavlaḫ Tüysüz : *Kavlaḫ öküz öldü.* (Afşar, Pazaröre n, *Pınarbaşı –Ky.)

kavlak [**gavlaḫ**] Çıplak, soyulmuş. (–Uş.; –Çr.)
[**gavlaḫ**] : (Afşar, Pazaröre n *Pınarbaşı –Ky.)

kavlık Eskiden çakmakta yakılan kavları koymaya yarayan, kese biçiminde yapılmış deri kap. (–Çr.)

kavra Büyük eğe. (Kerkük)

kavrak Ateş, yel ve güneş etkisiyle kuruyan bitki, kavruk. (–Çr.)

kavralamak İki elle bir şeye sarılıp tutmak, kavramak. (–Çr.; –Yz.)

kavram Tutam. (–Çr.; –Yz.)

kavrama 1. Orak. (–Ed.) 2. Orakla biçerken elle tutulan ekin tutamı. (*Bünyan –Ky.)

kavramak Orakla ekin biçmek. (–Çr.)

kavrık Tahıllardaki ak, ufak taneler. (Çuvallı *Yeşilova –Brd.)

kavrık Kurumuş. (Bertiz –Mr.)

kavsak Sırnaşık. (*Antakya –Hat.)

kavsara (I) 1. İnce tahtalardan yapılan üzüm sepeti. (–Çr.) 2. Kavurma ya da yağ konulan tahta kutu. (–Ml.)

kavsara (II) İvedi, tez. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kavsaraya getirmek Sıkıştırmak, ivdirmek : *Kavsaraya getirdiler beni.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kavsıra Yayvan, sapsız sepet. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

kavşıt [**kavşut**] İki suyun, iki yolun birleştiği yer, kavşak. (–Çr.; *Antakya –Hat.)
[**kavşut**] : (–Çr.)

kavşut [→ **kavşıt**]

kavuk Çıkıkçı. (–Ky.)

kavurga Ateşte kavrulan tahıl.(–Af.; –Yz.; –Krş. ve çevresi; *Bünyan –Ky.)

kavursağ Yünlü kumaşların yanarken çıkardığı koku. (Kerkük ve çevresi)

kavurtlak Düz yüzeydeki yuvarlak çıkıntılar. (*Manyas –Ba.)

kavuşuk Birleşmiş, biraraya gelmiş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kavzamak (I) Korumak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kavzamak (II) **1.** Karşısındakine im vermek için bir yerini hafifçe çimdiklemek : *Bacağımı kavzadığın zaman iş işten geçmişti.* (Tahtacı –Isp.) **2.** Acıyan yeri tutmak. (Tahtacı –Isp.)

kavzamak (III) Bir şeyin yerini değiştirmek, başka yere götürmek : *Şu kitapları benim odama kavzasan iyi olur.* (Kerkük)

kavzamlı Kendini koruyan. (*Kula –Mn.)

kavzınmak Durmadan kaşınmak.(Tahtacı –Isp.)

kay [→ **kayı**]

kayak [→ **kaygın**]

kayancak Tepenin eğimli yeri : *Kayancağa gittik öllük getirdik.* (–Çr.)

kayar (I) Tahılın taşını ayırmak için bol suyla çalkalayıp bir kaptan başka bir kaba aktarma işlemi. (–Çr.)

kayar (II) **1.** Eski nal. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Hayvanın eski nallarının çivilerini değiştirme işlemi. (–Çr.)

kayar (III) Birinin eskiden yaptığı kusurlarını, suçlarını yüzüne vurma. (–Çr.)

kayarlamak Eskimiş nalları yeni çivilerle yeniden çakmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kaydelemek **1.** Kendine özen göstermek. (–Çr.) **2.** Salmarak yürümek. (–Çr.)

kayfa Kahve. (Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kaygana [**kayğana**] Bir çeşit omlet. (Çıkrık, *Mecitözü –Çr.; –Yz.; *Bünyan –Ky.)
[**kayğana**] : (–Çr.)

kaygın [**kayak**] Düzgün, parlak, kayıcı. (–Ks. ve köyleri)
[**kayak**] : (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

kayğana [→ **kaygana**]

kayı [**kay, kayu**] Fırtına. (–Çr.)
[**kay**] : (–Çr.)
[**kayu**] : (–Çr.)

kayıf Pencere çerçevesi. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

kayıpmak **1.** Kaymak. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Dayanağını yitirmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **3.** Kaçmak : *Mapustan kayıptı gitti.* (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kayıptırmak (I) **1.** İstemeden gaz çıkarmak, yellenmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Ağzından söz kaçırmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kayıptırmak (II) Bir şeyi çekerek kaydırmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kayır Düz parçalara ayrılan ve ufalanan bir çeşit kaya. (Sayağzı *Silifke –İç.)

kayırlı Posalı. (*Kula –Mn.)

kayırmak **1.** Üzülmek. (–Uş.; *Gediz –Kü.) **2.** Kuşkulanmak. (*Gediz –Kü.)

kayırmaz Önemi yok, bir şeyin yok (canı yanarak ağlayan çocuğu susturmak için). (*Antakya –Hat.)

kayış Kemer. (–Af.; –Yz.; –Krş.)
kayışmak Kaymak : *Gidelim çocuklar buz kayışalım.* (–Çr.)
kayıt (I) Saban. (Gezende *Gülnar –İç.)
kayıt (II) Kâğıt. (–Ba.)
kayıt (III) İş. (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)
kaykı Sert, çok sağlam. (*Sivaslı –Uş.)
kıykıla kalmak [kaykılmak -1,2; kaykışmak -1,2] **1.** Ağrı ya da başka nedenlerle kambur olmak. (–Çr.)
[kaykılmak -1] : (–Çr.)
[kaykışmak -1] : (–Çr.)
2. Kamburluğunu gizlemeye çalışarak yürümek. (–Çr.)
[kaykılmak -2] : (–Çr.)
[kaykışmak -2]: (–Çr.)
kaykılmak **1.** [→ **kaykıla kalmak -1**] **2.** [→ **kaykıla kalmak -2**] **3.** Yaslanmak, dayanmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **4.** Arkaya doğru eğilmek. (–Af.; Kemaller, Bulgaristan) **5.** Kasılmak. (*Gediz –Kü.) **6.** Dikleşmek, karşı koymak. (–Ed. ve çevresi)
kaykımak Doğrulup kalkmak. (*Kula –Mn.)
kaykışık Eğri büğrü. (Tahtacı –Isp.)
kaykışmak **1.** [→ **kaykıla kalmak -1**] **2.** [→ **kaykıla kalmak -2**]
kaymacık Para. (–Çr.)
kaymak (I) Yakmak : *Ataş kaydım.* (–Gaz.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
kaymak (II) Ağzına kadar doldurmak, yığmak (kabı, odayı). (–Çr.)
kaymaklı Bakır kazan. (*Eğridir köyleri –Isp.)
kaynanadili [kaynanayumruğu] Bir çeşit kaktüs. (–Çr.)
[kaynanayumruğu] : (Kemaller, Bulgaristan)
kaynanayumruğu [→ **kaynanadili**]
kaynar (I) Çeşitli baharatların birlikte kaynatılmasından elde edilen çay, lohusa şerbeti. (*Antakya –Hat.)
kaynar (II) [**gaynar**] Kirli iç giysilerini kaynatmakta kullanılan teneke, kazan vb. (–Kr. ve köyleri)
[gaynar] : (–Kr. ve köyleri)
kaynaşık Oynak, canlı, kıpır kıpır. (*Kula –Mn.; –Yz.)
kaynatma (I) Büyük tencere, kazan : *Düğün yemeğini kaynatmada pişiririz.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
kaynatma (II) Bulgur yapmak için kaynatılmış buğday. (–Çr.)
kaynatma (III) Çok kaynatılarak rengi sararmış, kalın kaymaklı süt. (*Sütçüler –Isp.)
kaypak (I) [**kaypancak, kaypancalık**] Kaygan. (–Mr. ve çevresi; –Kr. ve köyleri)
[kaypancak] : (–Çr.)
[kaypancalık] : (–Çr.)
kaypak (II) Sözünden dönen, dönek. (–Çr.; –Kr.; Kemaller, Bulgaristan)
kaypancak [→ **kaypak** (I)]
kaypancalık [→ **kaypak** (I)]
kaypıtmak Elinden düşürmek. (–Çr.)
kaypmak Düşmek. (–Çr.)
kayrak **1.** Küçük, yassı taş. (Hamidiye *Keçiborlu –Isp.) **2.** Düzgün, büyük taş katmanı : *Evin önünü kayrakla döşedim.* (*Eşme –Uş.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Altı taşlık tarla. (*Eşme –Uş.)
kaysak [**gaysaḳ**] Çıban, yara kabuğu. (–Çr. ve köyleri)
[gaysaḳ] : (–Kr. ve köyleri)
kaysaklanmak Hava etkisiyle üstü koyulaşmak, kabuk oluşmak (yemek, hamur vb. için). (–Çr.)

kayu [→ **kayı**]
kayvan Ev işleri yapan kadın. (–Tr.)
kazağaç [**kazımık -1, 2; kazınık -1, 2; kazıyacak -1, 2; kazıycak**] **1.** Teknedeki hamurları kazımaya yararayan araç. (–Çr.)
[**kazımık -1**] : (–Çr.)
[**kazınık -1**] : (–Çr.)
[**kazıyacak -1**] : (–Kr.; Türkgücü *Çorlu –Tk.)
[**kazıycak**]: (Türkgücü *Çorlu–Tk.)
2. Sabanın çamurunu kazımaya yarayan araç. (–Çr.)
[**kazımık -2**] : (–Çr.)
[**kazınık -2**] : (–Çr.)
[**kazıyacak -2**] : (–Kr.; Türkgücü *Çorlu –Tk.)
kazağı Çalı süpürgesi. (–Ky.)
kazanağardan Kalaycı. (Kerkük)
kazankara Ebegümeci. (Babadağ*Saray –Dz.)
kazgılıç Bitki kökü çıkarmaya yarayan ucu sivri ağaç parçası. (*Bünyan –Ky.)
kazık İnce uzun sopaları yere, çamura çakarak oynanılan bir çocuk oyunu. (*Eşme –Uş.)
kazıklamak Arsayı bölümlere ayırmak, parsellemek. (–Çr.)
kazıl [**kazil**] Keçi kılından yapılmış ip. (–Çr.)
[**kazil**] : (Cenciğe –Ezc.)
kazımak Önem vermek, önemsemek : *Yanına gittim de beni hiç kazımadı.* (–Kn.)
kazımık 1. [→ **kazağaç -1**] **2.** [→ **kazağaç -2**]
kazınık 1. [→ **kazağaç -1**] **2.** [→ **kazağaç -2**]
kazıyacak 1. [→ **kazağaç -1**] **2.** [→ **kazağaç -2**]
kazıycak [→ **kazağaç -1**]
kazil [→ **kazıl**]
kazmak [→ **kazmık -1**]
kazmık [**kazmak**] **1.** Tencere dibinde koyulaşarak yapışan ya da yanarak kalan yemek kalıntısı. (–Mr.)
[**kazmak**] : (*Sütçüler –Isp.)
2. Etin, kıyıldıktan sonra kütükte kalan, kazıyarak çıkartılan kırıntıları. (–Mr.)
kebe (I) Halı. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)
kebe (II) İş giysisi. (–Af.)
kebik Kireçli ve killi toprak. (–Çr.)
kebin Evlenme, nikah. (Kerkük)
kebin kesmeğ Evlendirmek, nikah kıymak. (Kerkük)
kebiram Şaşkın, beceriksiz : *Ne kebiram insansın.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
kebre Kıldan yapılan kaşağı. (Ulukışla *Bor –Ng.)
kecefe İplik sarmakta kullanılan ağaçtan yapılmış bir çeşit çıkrık. (Teniste *Anamur, Tahanlı *Mersin –İç.)
kecele Kırlangıç. (–Vn.)
keceve Çoğunlukla iki katıra yükletilip taşıtılan gezinti sedyesi, tahtırevan. (Kerkük)
keci 1. İşlenmemiş, ham ipek. (*Antakya –Hat.) **2.** İpek dikiş ipliği. (–Krş. ve çevresi)
kecim [**kecin**] Keten işlenirken çıkan kabalifler. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.)
[**kecin**] : (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy, –Çr.)
kecin [→ **kecim**]
keç 1. Petek. (Limanköy *Çayeli –Rz.) **2.** Kovan içi. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

keçebaş Keçilerde akciğer hastalığı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
keçel Kel. (Kerkük)
keçelkerges Atmacaya benzer bir kuş, kerkenez. (Kerkük)
keçemen Kertenkele. (Kerkük)
keçemene Kirpi. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)
keçiemen Kertenkele. (*Çayıralan –Yz.)
keçimemesi Uzunca, ak, sert kabuklu bir çeşit üzüm. (–Kr. ve köyleri)
kedere Cılız, sıska. (Sarıveli *Ermenek –Kn.)
kedik Kedi. (Şenoba *Uludere –Hak.)
kedimemesi Koltuk altında çıkan çıban. (–Çr.)
kediyolağı Dar, güç geçilebilen yer, delik. (–Çr.)
keenne [→ **kenne**]
kef Tereyağı. (–Ml.)
kefen Dikenleri yakıldıktan sonra kıyılarak hayvana verilen bir kır otu, keven. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
kefileşmek Konuşmak. (Fariske *Ermenek –Kn.)
kefil kefil solumak Derin derin, tez tez solumak. (–Çr.)
kefkire Küçük deliklerle beliren bir çeşit yara. (Kerkük)
kegür Kevgir, süzgeç. (*Refahiye –Ezc.)
keğiş Papaz. (Kepez –Ky.)
keḫan Mısır tarlasına yapılan birinci çapa. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
keḫan etmek Tarla, bahçe ve bostandaki yabancı otları ayıklamak. (–Kr. ve köyleri)
kehel İşten kaçan, tembel. (*Gediz –Kü.; –Çr.)
kehet Bitmiş, eksilmiş, tükenmiş. (–Vn.)
kehildemek [→ **kehilemek**]
kehilemek [**kehildemek, kehil kehil solumak**] Çok yorularak güç soluk almak. (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)
[**kehildemek**] : (–Yz.)
[**kehil kehil solumak**] : (–Çr.)
kehil kehil Soluk soluğa. (*Bünyan –Ky.)
kehil kehil solumak [→ **kehilemek**]
kehle Bit : *Kehlesi kanlanmak.* (Tahtacı –Isp.; Şimşirli, Güneyce*İkizdere –Rz.)
kehlemek Kıyı, köşe yapmak : *Ağacı kehledim, muntazam bir direk oldu.* (–Çr.)
kek Çelme. (Çitli *Mecitözü –Çr.)
keke Efe. (–Dy.)
kekeç Kekeme. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Ml.)
kekenek Atmacaya benzeyen bir çeşit kuş, kerkenez. (*Kula –Mn.)
keki İç giysisi. (–Çr.)
kekiç Küçük çekiç. (Bertiz –Mr.)
kekil Alna dökülen kısa saç. (Çitli *Mecitözü, –Çr.; –Gaz.; –Yz.; –Krş.; *Silifke –İç.)
kekit Kekik. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
kekitmek Saptırmak, yönünü değiştirmek. (–Çr.; –Yz.)
keklikbalığı Bir çeşit balık. (*Bodrum –Mğ.)
keklikganağı Bir çeşit bitki. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
kekmek (I) Sürtüşmek. (*Kula –Mn.)
kekmek (II) **1.** Gaga. (Haruniye –Ada.) **2.** Gagalamak. (–Gaz.; *Antakya çevresi –Hat.)
kekmek (III) Sapmak, yön değiştirmek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.

kekre 1. Buruk (tat için). (*Kula –Mn.) **2.** Ekşi. (Mulumu *Ermenek –Kn.)

kek vermek Çelme takmak : *Güreşte kek verilir mi?* (Çitli *Mecitözü –Çr.)

kelata Yaramazlık, söz dinlemezlik için. (–Çr.)

kelbaş Sarı zambak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

kelbetin Kerpeten. (–Çr.)

kel camuş Erkek manda. (–Vn.)

kele (I) Ayol, yahu anlamında ünlem (çoğunlukla kadınlar kullanır). (–Gaz.; –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kele (II) İyi, değerli. (*Eşme –Uş.)

kelebce [→ **kelepce**]

kelecoş Doğranmış ekmeğin üstüne suda ezilmiş tarhana ve tereyağda kızarmış soğan dökülerek yapılan bir çeşit yemek. (–Kr. ve köyleri)

kelef Yün ya da pamuk iplik çilesi. (Kerkük)

kelefçe İplik sarmakta kullanılan aygıt. (Kerkük)

kelek (I) Düzen, al. (–Kr.)

kelek (II) Tüysüz genç, eşcinsel. (–Çr.)

kelem Lahana. (–Af.; *Çıldır –Kr.)

kelemne Bir yıl sürülmemiş tarla. (–Es.)

kele öküz Damızlık, iyi cins öküz. (*Eşme –Uş.)

kelep 1. Bürümcük çilesi. (Kemaller, Bulgaristan) **2.** Yün çilesi. (–Uş.)

kelepce [**kelebce**] Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir halka. (Göçet *Ünye –Or.) [**kelebce**] : (Göçet *Ünye –Or.)

kelepir (I) İki kulplu sepet. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

kelepir (II) Ufak tefek (eşya için). (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kelepir (III) Yağma, kapış kapış : *Kelepir mi var sandın?* (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)

keleplemek İpliği çile yapmak. (*Merzifon –Ama.)

keler Kertenkele. (*Kula –Mn.)

kelermek Karşı gelmek. (–Çr.)

keleste Kereste. (–Sm.; –Yz.)

keleş 1. Bodur. (Kavak *Yeşilova –Brd.) **2.** Cılız. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

kelete (I) **1.** Önemsiz nesne, ufak tefek. (–Çr.) **2.** Küçük parça, artık : *Bu kumaş kelete kalmıştı, çocuğa yaptım.* (–Çr.; *Ünye –Or.) **3.** Önemsiz söz. (–Çr.)

kelete (II) [**kerete**] Ayakkabı çekeceği. (–Çr.) [**kerete**] : (Kerkük)

kelete (III) Küçük çuval. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

keleter Duvara asılan küçük kaşık sepeti. (–Çr.)

keletir Küfe. (Pınarlıbelen *Bodrum, *Milas, *Fethiye –Mğ.)

keleve İplik çilesi. (–Kn.)

kelez (I) Düşkün, zayıf. (–Ks. ve çevresi)

kelez (II) Gelişmemiş, kurumuş ekin. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

kelezidmek Yormak, hırpalamak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kelezimek Güçten düşmek. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

kelezleşmek Düşkünleşmek. (–Ks. ve çevresi)

keli (I) Yurt. (*Antakya –Hat.)

keli (II) Tarla sınırı. (–Krş. ve çevresi)

kelif Çardak, yazın çalıdan yapılan küçük barınak. (*Sütçüler –Isp.; *Gümüşhacıköy, *Merzifon –Ama.; Tahanlı *Mersin –İç.)

keliği çöplüğe atılmak Sevgisi azalmak. (–Çr.)

kelik **1.** Ayakkabı. (–Af.; *Bünyan –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Çocuk patiği. (–Ml.) **3.** Terlik. (–Sv.; –Yz.; –Ky.)

kelikmek Alınmak, kızmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kelkepçe Herşeye burnunu sokan, karışan kimse. (–Ks. ve çevresi)

kelle (I) Sirkeli paça: *Kelleyi çok severim.* (–Çr.)

kelle (II) Kere, kez. (–Yz.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kellecuş Eskiden yapılan bir çeşit yemek. (–Çr.)

kelle mi çok ciğer mi Kılı kırk yaran, ince hesaplı. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

keltavuk Hindi. (–İst.)

keltek (I) **1.** Saçları dökük, başı yağlı, kirli. (–Çr.) **2.** Kirli, yağlı (fes, şapka vb. için). (–Çr.)

keltek (II) Davranışları beğenilmeyen, değersiz (kadın, çocuk için). (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

kelter Sele, sepet. (–Af.; *Eşme –Uş.)

kelü Kilo. (Şenoba *Uludere –Hak.)

kelyār Yarım metre boyunda, tadı ekşimsi bir çeşit hıyar (genellikle Kerkük'te yetişir). (Kerkük, Irak)

kem Bağlam için kullanılan, ottan yapılan ip. (–Kr. ve köyleri)

kemçi Koyun ve keçilere kızgın demirle yapılan damga. (–Kn.)

kemçik **1.** Sıska, cılız (kimse). (–Uş.; –Ky.) **2.** İnce yüzlü, çirkin (kimse). (–Çr.; –Yz.) **3.** Ağzı eğri (kimse): *Kemçiğin biri.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **4.** Burnu basık (kimse). (–Mr.)

kemçilmek Zayıflamak, incelmek. (Emirler *Sorgun, –Yz.)

kemçük Çenesi çökük, burnu ile çenesi birbirine yakın kimse. (–To. ve köyleri)

keme Fare. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

kemet Hayvan yakalamaya yarayan uzun ip, kement. (–Çr.)

kemikçil Aşık oyununa tutkun çocuk. (–Çr.)

kemikmek Kin duymak. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

kemirtlek Kıkırdak. (–Mr.)

kemiş Bakır süzgeç, kevgir. (*Hekimhan –Ml.)

kemre **1.** Burunda kurumuş sümük. (–Çr.) **2.** Saç kepeği. (*Antakya –Hat.) **3.** Gübre. (–To. ve köyleri; *Merzifon –Ama.)

kemrişmek Hayvanlar birbirinin boynunu ısırarak kaşınmak. (–Çr.)

kemsik Sığır vb. hayvanların önünde kalan yiyecek artıkları. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kén [kēnt] Kin. (–Yz.; –Kr. ve köyleri) [kēnt]: (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kenamak Kınamak. (–Tr. ve çevresi)

kendi Eski evlerde tahıl ve kimi gereçler konulan, tandıra benzer çamur fıçı. (Kerkük)

kendigelme Ekmeden, kendi kendine, doğal olarak biten: *Bizim kendigelmeden* 100 *teneke buğday çıktı.* (Bayburt *Selim –Kr.)

kendimelik Bencillik: *Kendimelik yapma.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kendir İp. (–Gaz.; Kerkük)

kenef Ayakyolu, hela. (Af.; –Gaz.)
kenek Oyunda verilen peşin sayı, avans. (*Alanya –Ant.)
kenet Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir kalka.(Doğan *Perşembe –Or.)
kenger Yabanıl enginar. (Kerkük)
kēngi Romatizma. (Gilindere *Gülnar –İç.)
keñirtlek Kıkırdak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
kenne [keenne] Sanki. (Gezende *Gülnar –İç.)
[keenne] : (Gezende *Gülnar –İç.)
kēnt [→ **kén**]
kepcik [kevcik] Kaşık. (Şenoba *Uludere –Hak.)
[kevcik] : (Şenoba *Uludere –Hak.)
kepçe Solungaçlı, kuyruklu kurbağa yavrusu. (–Or.)
kepçir [kopçur -2]Kapıp kaçıcı : *Ne kepçir herif ya.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[kopçur -2] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
kepek (I) **1.** Yiyecek, rızk. (–Çr.) **2.** Pirinç unu. (Kerkük)
kepek (II) Toz gibi yağan kar. (Kerkük)
kepek (III) Demir yaylı tahta kapak, kepenk. (–Çr.)
kepemek Kapamak. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
kepen Ense. (Kerkük)
kepenek Çobanların giydiği yünlü, yarım kollu yağmurluk. (*Bünyan –Ky.; Kerkük)
kepermek (I) Yumuşamak, gevşemek : *Elmalar bekletilirse keperir.* (–Çr.; –Nğ.)
kepermek (II) Yorulmak, güçsüz kalmak. (–Çr.)
kepertmek (I) **1.** Dövmek. (Körküler *Yalvaç –Isp.) **2.** Öldürmek, gebertmek. (Körküler *Yalvaç –Isp.) **3.** Yormak, güçten düşürmek.(–Çr.)
kepertmek (II) Meyveleri saklayıp bekleterek yumuşamasına neden olmak. (–Çr.)
kepez (I) Küçük çalılık, fundalık. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
kepez (II) Kümes hayvanları ya da kuşlardaki ibik. (*Bünyan –Ky.; Bozdoğan, Kesmeburun, *Osmaniye –Ada.)
kepi (I) Demir çivi. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
kepi (II) **1.** Yumuşak, dayanıklı deri parçası. (–Çr.) **2.** Hamurun üstünde kuruyarak oluşan kabuk. (–Çr.)
kepiç El değirmenlerinde taşların arasına konarak bulgurun ince ya da kalın olmasını sağlayan, tabaklanmış deri parçası. (–Çr.)
kepi kesmek Çok üşümek. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
kepilenmek [kepileşmek] Hamur çok durmaktan yüzü deri gibi kabuk tutmak: *Hamur dura dura kepilendi, çabuk olun da ekmeği yazup bitirelim.* (–Çr.)
[kepileşmek] : (–Çr.)
kepileşmek [→ **kepilenmek**]
kepir 1. Kıraç toprak. (*Kula –Mn.) **2.** Taşlı yer. (–Ml.; *Bünyan –Ky.)
kepiş Üreme organı (kadın için). (Tahtacı –Isp.)
kepkepi Küçük çivi. (–Mr. ve çevresi)
kepleme Çerezden dövülerek elde edilen un (şeker, badem, leblebi, ceviz vb.). (Kerkük)
keplemeğ Dövülmüş çerez unundan avuç avuç yemek. (Kerkük)

kepmek 1. Çökmek : *Ev kepti.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) 2. Batmak, yenilmek. (–Ada.)

keprem (I) Eskimiş, yıkılmaya yüz tutmuş : *Cengiz'gilin evi amma keprem ha!* (–Uş.)

keprem (II) 1. Acınacak durumda (kimse). (–Uş.) 2. Zayıf, cılız (kimse). (–Uş.; *Kula –Mn.) 3. Değersiz. (*Kula –Mn.)

keprem (III) Pislikten deri üstünde biriken kir. (Kerkük)

keptirmek Oyunda yenmek, batmasına neden olmak. (–Ada.)

ker (I) Sürme (göz boyası.) (–Çr.)

ker (II) Yaraya sürülen, yanmış bağ çubuğundan elde edilen yağ : *Ellerimi küllü su aldı, biraz çubuk yak da kerini yarama çalıverem.* (–Çr.)

kerana Tuğla, kiremit yapılan yer. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kerāt Aşağılık, iğrenç (kimse). (–Çr.)

kerç 1. Ters, zıt. (Tahtacı –Isp.; –Yz.; *Silifke –İç.) 2. Alay, üstü kapalı, dokundurucu söz : *Şu lafı kercine söyleme hele.* (Kızılhamza *Ortaköy, –Çr.; –Gaz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Silifke –İç.)

kerç etmek [**kerçlenmek**] 1. Övünmek, nispet yapmak. (–Çr.)
[**kerçlenmek**] : (–Çr.)
2. Tersini yapmak, zıddına gitmek. (–Yz.)

kerçlenmek [→ **kerç etmek -1**]

kerdi Bağ ve bahçelerdeki evlek bölümleri. (Ulukışla *Bor –Ng.)

kere [→ **kereyağı**]

kerek Davarlara takılan çan. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)

kerelmek Kurumlanmak, kasılmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.)

keremet Başsağlığı. (*Antakya –Hat.)

kerenti Tırpan. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.; –Kr.)

kereperg Kuru gürültü. (–Dy.)

kerer Toprak kazılarak yapılan davar ağılı. (*Bünyan –Ky.)

kerete [→ **kelete** (II)]

kerevezlenmek Üstünlüğünü göstermek, kendini beğendirmek : *Horoz tavuğa kerevezlendi.* (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kereyağı [**kere**] Tereyağı. (*Çıldır, *Arpaçay –Kr.)
[**kere**] : (Kerkük)

kerḫ olmak 1. Sertleşmek : *Testiyi güneşe bırakma kerḫ olur.* (Kerkük)
2. Kısılmak (ses için). (Kerkük)

kerif Kirli, pis (su için). (*Reşadiye –To.)

kērik (I) [→ **kirik** (II)]

kerik (II) [**kerrik**] Keçeden yapılmış ceket. (Taze, Hurma, Kerkük)
[**kerrik**] : (Kerkük)

keripsinmek Kaçınmak. (–Ks. ve çevresi)

keriz Su yolu, ark. (–Gaz.; Kerkük)

kerkenmek [**kerkinmek**] Sapık amaçla birinin arkasına değmek, sürtünmek. (Kerkük)
[**kerkinmek**]: (–Çr.;*Bünyan –Ky.)

kerkez Akbaba. (–Çr.)

kerki Ucu yassı balta, keser. (Kerkük)

kerkinmek [→ **kerkenmek**]

kerkus Yumurta, un, bulgur unundan yapılan bir çeşit yemek. (Karakaya –Ky.)

kerman Kale. (–Çr.)

kerme (I) Yara üstünde oluşan kabuk. (Kesirik –El.; –Ml.)

kerme (II) Kurumuş hayvan gübresi. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kermelik Gübre biriktirilen yer. (–Krş. ve çevresi)

kerrik [→ **kerik** (II)]

kers 1. Yemlikte kalan kalın saman. (Ulukışla *Bor –Ng.) **2.** Kuru diken ve otların dövülmesiyle elde edilen hayvan yemi. (Afşar, Pazarören * Pınarbaşı –Ky.)

kersek Kesek, kuruyarak, donarak sıkışmış toprak, kar parçası. (–Kr.)

kersen Toprak mangal. (Kurşun *Pasinler –Ezm.)

kerte Derece. (–Gaz.; Kemaller, Bulgaristan)

kertelmek Kurumlanarak oturmak. (Kesirik –El.)

kerteş Kertenkeleye benzeyen bir sürüngen. (Erkilet –Ky.)

kertinmek Sokulmak : *Kertinip durma, çekil.* (–Yz.)

kertiş kürtüş [**kertük kürtük**] Pürüzlü, girintili çıkıntılı. (–Çr.; –Yz.) [**kertük kürtük**] : (Boğazcık *Perşembe –Or.)

kertme Nişan yapma. (Bertiz –Mr.)

kertmek (I) Abartmak, övmek : *O kadar kertme.* (Irak)

kertmek (II) Bayatlamak, sertleşmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kertük kürtük [→ **kertiş kürtüş**]

kervanaşı Kuru ekmek, yağ, soğanla yapılan, üstüne sumak dökülerek yenen bir çeşit yemek. (Kerkük)

Kervankıran Sabah en erken görülen yıldız. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik, Yunanistan)

kes 1. Tanesi alınmış mısır koçanı. (Hayati *Erbaa –To.) **2.** İri saman. (–Uş.; Kesirik –El.; –Ml.; *Gürün –Sv.)

kes düşmek Utanılacak duruma düşmek. (–Çr.)

kese Kısa (yol için). (–Kr. ve köyleri)

kesebiç Sözleşme, kontrat. (Kerkük)

kesecek [**kesği -1**] **1.** Meşin kesmekte kullanılan kunduracı aracı. (–Çr.) **2.** Hamur kesmeye yarayan yassı demir araç. (–Çr.) [**kesği -1**] : (–Çr.)

kesegen 1. Domuz. (Bulanık –Mş.) **2.** Danaburnu. (*Antakya –Hat.)

keseğen Kesici, keskin : *Pıçağım çok keseğendir.* (–Çr.)

kesek (I) Kalan, artan. (–To. ve köyleri)

kesek (II) [**kessek** (I) **-2**] Sıkışmış, kuru toprak parçası. (–Af.; Hamidiye *Keçiborlu –Isp.; –Ml.) [**kessek** (I) **-2**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kesemet Anlaşma, söz kesme. (Kerkük)

kesene 1. Vergi, haraç. (Tahtacı –Isp.) **2.** Kesinti. (–Çr.)

keseneli Kesin belgelerle bağlanmış, yükümlülüğü üstlenmiş bulunan. (–Kn.)

keserlemek Engel olmak. (–Çr.)

kesği 1. [→ **kesecek -2**] **2.** Arı kovanlarından bal almakta kullanılan bir ucu sivri, öteki ucu yassı, kaşığa benzer, bir metre uzunluğunda demir araç. (–Çr.)

kesib Ölçü : *Bu işin kesibini gaçırdın.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kesik (I) **1.** Köye yakın tarla. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; *Kula –Mn.) **2.** Hendek, ark : *Bağın etrafını kesikle çivirttirdim.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kesik (II) Hızlı yürüyemeyen, yorgun: *O atı sakın alma kesiktir.* (–Çr.)

kesik (III) Çökelek. (*Kula –Mn.)

kesilmeğ Kalmamak, vazgeçmemek : *Kesilip gelip giden, seni kimden sorayım.* (Kerkük)

kesilmek Şıra kaynadıktan sonra içinde bulunan pekmez toprağı dibe çökmek, durulmak : *Şire kesildi mi?* (–Çr.)

kesim (I) **1.** Pazarlık, anlaşma. (–Kr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Değer, eder. (–Kr.; –Çr.) **3.** Ücret. (–Kr.)

kesim (II) Beden yapısı : *Kesimleri yiri bi uşak.* (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kesim kesmek 1. Düğün, nişan için erkek ve kız aileleri anlaşmak. (–Kr. ve köyleri) **2.** Pazarlıkta anlaşmak. (*Antakya –Hat.)

keskel Keskin, sivri uçlu : *Bana keskel bir taş bulsana.* (Bertiz –Mr.)

keskencelik 1. [→**keskenek -1**] **2.** [→ **keskenek -2**]

keskenek [**keskencelik -1, 2**] **1.** Hız. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**keskencelik -1**]: (*Pınarbaşı –Ky.) **2.** Dikkat : *Keskenēmi gaçırdıñ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı–Ky.) [**keskencelik -2**] : (*Pınarbaşı–Ky.)

keskenmek Vurur gibi yapmak, vurmaya davranmak (el, sopa ile). (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

keslemek İşi yarıda bırakmak, kesmek; *Orak biçerken herif kesledi.* (–Çr.)

keslik Saman, sap konulan yer. (–Çr.)

kesme Yaprakları dikensiz, pırnala benzeyen bir çeşit ağaç. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

kesmece Kalın pestil. (Kesirik –El.; –Ml. ve çevresi)

kesmek Öykünmek. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

kesmenti Kesilmiş odun parçaları. (*Manyas –Ba.)

kesmik 1. İri saman. (Kemaller, Bulgaristan) **2.** Dövülmüş ot. (*Bünyan –Ky.) **3.** Harmanda dövülen tahıl başakları arasındaki yabancı ot kırıntıları. (–Kr. ve köyleri)

kesmük (I) [**kespara**] İyi dövülmemiş, iri ve kimileri başaklı kalan tahıl sapları. (Hayati *Erbaa –To.; *Gürün –Sv.) [**kespara**] : (*Bünyan –Ky.)

kesmük (II) Meyvenin ortasındaki yenmeyen çekirdekli bölüm, eşelek (elma, armut vb. için). (Hayati *Erbaa –To.)

kesmük (III) Sigara izmariti. (*Gürün –Sv.)

kesnik Kesilmiş süt. (–Ml.)

kespara [→ **kesmük** (I)]

kessav Tandırın ateşini karıştırmak için kullanılan uzun demir. (Kerkük)

kessek (I) **1.** Kerpiç. (Kerkük) **2.** [→ **kesek** (II)]

kessek (II) Parça : *Bir kessek ekmek ver.* (*Manavgat –Ant.)

kessik Bir çeşit kadın gömleği. (Ulukışla *Bor –Ng.)

kestanekabağı Helvacıkabağı da denilen bir çeşit kabak. (–Sm.)

kestek (I) Kısa boylu (kimse için). (–Sv.; –Ky.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kestek (II) **1.** Kesilen ağacın toprakta kalan kökü. (–Çr.) **2.** Bir metreden kısa kesilmiş odun. (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

kestek (III) Kerpiç. (Kerkük)

kesteklemek Parçalamak. (Kerkük)

kestekli Eli, ayağı, kolu kesilmiş, organı eksik kimse. (Kerkük)

kestel 1. Halı, kilim dokunan bükülmüş yün ip. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** İplik turası (dokuma tezgâhında hemen kullanılmak için hazırlanmış). (Teniste *Anamur –İç.)

kestir Yaman. (–Ml.)

kestirmek Pekmez şırasını kaynattıktan sonra durulmaya bırakmak. (–Çr.)

keş (I) Sert, kırıcı, güçlü (kimse). (Yavuz *Şavşat –Ar.)

keş (II) [**keşem**] **1.** Kış için kurutulan yağsız, tuzsuz yoğurt yumruları. (Hayati *Erbaa –To.)
[**keşem**] : (Kerkük)
2. Yoğurt ve dövme buğdayla yapılan bir çeşit yemek. (*Reşadiye –To.)

keş (III) Ağzın yanlarında biriken kir : *Bırak canım ağzı keşlinin biri.* (–Çr.)

keşem [→ **keş** (II) **-1**]

keşempe Bunaltma, sıkıştırma. (–Kn.)

keşermek Renk salmak. (–Çr.; –Gaz.; –Yz.)

keşertmek Öldürmek. (*Haruniye –Ada.)

keşgek [→ **keşkek -1**]

keşi Yağsız, kuru peynir. (–Af.)

keşik Sıra, nöbet. (Hayati *Erbaa –To.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

keşir Havuç. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

keşkek [**keşgek**] **1.** Dövülmüş buğday; yağ ve etten yapılan bir çeşit yemek. (–Uş.; –Af.; –Çr.; Kerkük, Kemaller, Bulgaristan)
[**keşgek**] : (Hayati *Erbaa –To.)
2. Kaynamış buğday. (–Uş.)

keşkemler keşkesi Ne olurdu (dilek için). (Gökdere*Akdağmadeni–Yz.)

keşkir Havlu. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

keşlenmek 1. Donmak, katılaşmak. (Yavuz, *Şavşat –Ar.) **2.** Çok üşümek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

keşli Tınaz savrulduktan sonra ikinci kez dövülmesi gereken başaklı sap. (Vezirköy –Ar.)

keş oyuğu İnsan biçimi verilerek kurutulmuş katı yoğurt. (–Çr.)

ket [**get**] Eskiden potin üstüne geçirilerek bağlanan, diz kapaktan topuğa kadar uzanan kösele tozluk. (–Çr.)
[**get**] : (–Çr.)

kete 1. Yumurta ve yağla yoğrulmuş hamurdan yapılarak özel kaplarda pişirilen bir çeşit börek. (–Çr.) **2.** Kat kat yağlanmış yufkalardan yapılan, arasına iç denilen yiyecek konup katlandıktan sonra fırında ya da tandırda pişirilen bir çeşit çörek. (–Af.; –Kr. ve köyleri; –Yz.)

ketez 1. Arı kovanlarının parçalanmaması için geçirilen ince sac çember. (Tahtalı –Isp.) **2.** Araba tekerleklerinin çevresine geçirilen demir çember. (*Bünyan –Ky.)

ket vermek Engellemek. (*Kula –Mn.)

kevan Evi, düğünü, çağırılıları ağırlayan, yöneten kadın. (Tavuk, Kerkük)

kevcik [→ **kepcik**]

kevek [**kevik** (II)] Yumuşak, yeğni, çabuk kırılan (taş vb. için). (Afşar *Pınarbaşı, Karakaya –Ky.)
[**kevik** (II)] : (–Yz.)

kever Soğanın yeşil yapraklarına benzer, etle birlikte yeniden bir çeşit ot. (Kerkük)

kevgür [**kevki -1**] Sukabağından yapılan kap. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) [**kevki -1**] : (Tahanlı –İç.)

kevik (I) [**kevsik, kevzer -2**] Kalburda kalan iri saman ve başak taneleri. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) [**kevsik**] : (Tahanlı –İç.) [**kevzer -2**] : (Kerkük)

kevik (II) [→ **kevek**]

kevik (III) Aşırma, çalma. (*Bünyan –Ky.)

keviklenmek 1. Güvenmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Sevinmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

keviklik Ot, saman vb. yemlerin konulduğu yer, samanlık. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

kevki 1. [→ **kevgür**] **2.** Kepçe. (–Mr.) **3.** Küçük sahan. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

Kevrangıran Akşam ilk doğan yıldız. (Sayağzı *Silifke –İç.)

kevsik [→ **kevik** (I)]

kevşil Sıkılmış üzüm posası. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

kevzer 1. Elenen kirecin iri parçaları. (Kerkük) **2.** [→ **kevik** (I)]

kevzi (I) Bitki ve ağaçlara dadanan yeşil, küçük böcek. (*Bünyan –Ky.)

kevzi (II) Bir sap üstünde iki erik, çatal erik. (Hayati *Erbaa –To.)

keyfeni [→ **keyveni -2**]

keyfine 1. Boşver, aldırma. (*Çerkeş ve köyleri –Çr.; –Yz.) **2.** Ne olursa olsun. (*Çerkeş ve köyleri –Çr.)

keygi Giysi. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

keyir Başka. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

keyiş Papaz. (–Yz.)

keykenek Başlıklı bir çeşit yağmurluk. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

keyli 1. Başka. (*Çerkeş –Çr.) **2.** Sonra. (*Çerkeş –Çr.)

keysi Giysi, iç giysisi. (*Dikili –İz.)

keyvan Yıldız. (*Kula –Mn.)

keyvanı Çok yaşlı kadın. (–Or.)

keyveni [**keyfeni**] **1.** Ekmek yapan kimse. (–Vn.) **2.** Düğün yemeği yapan kimse, aşçı (genellikle kadın için). (Zarabat *Şiran –Gm.; Afşar, Pazaören *Pınarbaşı –Ky.) [**keyfeni**] : (*Bünyan –Ky.)

kezi Bürümcük. (*Antakya –Hat.)

kezlemek Doğrultmak, nişan almak : *Tüfeğimle kezledim de vurdum.* (Hayati *Erbaa –To.; –Ed.)

kıbal 1. Biçim (giyim kuşam, görünüş için). (–Çr.) **2.** Benzer : *Şu adamın kıbalı.* (Afşar *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Durum, tarz, yol. (*Bünyan –Ky.)

kıbılık Yaramaz. (Fariske *Ermenek –Kn.)

kıbrız [→ **kırbız**]

kıcı Toz gibi ince dolu. (*Antakya –Hat.)

kıcık Boğazda yanma, gıcık. (–Çr.)

kıcıklanmak Kimi cisimlerin sürtünmesinden çıkan sesten tedirgin olmak, gıcıklanmak : *Yapma, dişlerim kıcıklanıyor.* (–Kr. ve köyleri)

kıcılamak Gıcırdamak. (–Çr.)

kıcındırmak Pişman etmek. (–Çr.)

kıcırı kıcırı Acımaksızın. (Tahtacı –Isp.)

kıcırlı Semiz, şişman : *Olan amma da kıcırlı karı ha!* (–Çr.)

kıcıt etmek Kıskandırmak. (–Çr.)

kıç 1. Bacağın dizkapaktan aşağı bölümü. (–Çr.) **2.** Ayak. (–Vn.; –Ml.; –Gaz.; –Yz.; *Bünyan –Ky.) **3.** Bacağın uyluk bölümü. (Poyraz *Çal –Dz.) **4.** Arka. (–Mr.)

kıçayak Bir çeşit ayakkabı kalıbı (ayakkabıcılıkta) : *Yemenilerini kı-*

çayak kesersem senin ayağına eyi gelir. (–Çr.)

kıçkırmak Şölen vermek : *Halit Hoca daha ne vakit bir kıçkıracaksın?* (–Çr.)

kıdıḫlamaḫ Gıdıklamak. (*Bünyan –Ky.)

kıdık (I) Çene altı, gerdan. (–Kr. ve köyleri)

kıdık (II) Küçük yumurta sepeti. (Eze, –To.)

kıdıklamak Kaşımak. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

kıdıklanmak Gıdıklanmak. (–Kr.)

kıdılparmak Küçükparmak. (–Kr. ve köyleri)

kıdım Taksit. (–Kn.)

kıdıman Zamanından önce doğan (insan ya da hayvan için). (–Çr.)

kıdımcık Çok az, çok küçük. (–Kn.)

kıdım kıdım 1. Az az, küçük küçük : *Benim kız yemeği de kıdım kıdım yer.* (–Kr.; –Çr.; –Mr.; –Gaz.) 2. Ağır ağır. (–Mr.)

kıdış Koyun ve keçi kellelerinin kulaklarını çiğken yiyen kimse : *Kıdışa kelle üttüren kulaklarını bulamaz.* (–Çr.)

kıdik Keçi yavrusu. (Beyelması *Ağın –El.)

kıfıl Kurutulmuş labada çiçeği. (–Çr.)

kıfı tutmak İsteklenmek, canlanmak. (–Çr.)

kıf kıf eğilmek Meyvenin çokluğundan dallar sarkmak, eğilmek. (–Çr.)

kığı [**kıygıdı, kıygıy, kıykıy**] Çalgı. (–Çr.)
[**kıygıdı**] : (–Çr.)
[**kıygıy**] : (–Çr.)
[**kıykıy**] : (–Çr.)

kığılcım gibi [**kıvılcım gibi**] Sürekli ve tez : *Kığılcım gibi kapı çalıyorsun.* (–Çr.)
[**kıvılcım gibi**] : (–Çr.)

kığıl kığıl etmek Yaltaklık etmek, el oğuşturmak. (–Çr.)

kığırmak Çağırmak, yollamak. (–Çr.)

kığırşak [**kıvırşak -1, 2**] 1. Buruşmuş. (–Çr.)
[**kıvırşak -1**] : (–Çr.)
2. Öndüleli, kıvrılmış (saç için). (–Çr.)
[**kıvırşak -2**] : (–Çr.)

kığış [**kığıştı**] 1. Yaprakları üstünde kurumuş ağaç dalları. (–Çr.) 2. Kuruyan dalların yel estikçe çıkardığı ses için. (–Çr.)
[**kığıştı**] : (–Çr.)

kığışdamak [→ **kığışlamak**]

kığış kığış [→ **kağaş kağaş**]

kığışlamak [**kığışdamak**] Yel estikçe kuru yapraklar sürtünerek ses çıkarmak, hışırdamak. (–Çr.)
[**kığışdamak**] : (–Çr.)

kığıştak Ucuna birkaç halka takılmış, eşek sürmekte kullanılan kısa değnek. (–Çr.)

kığıştı [→ **kığış -2**]

kıkirik Kıkırdak. (–Kr.)

kık kık kıbak Keklik ötüşü için. (–Çr.)

kıl Keçi kılı. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

kılağı [**kılav** (I)] Süs, boya, cila. (–Çr.)
[**kılav** (I)] : (–Çr.)

kılağlanmak [**kılavlanmak**] Süslenmek, boyanmak : *Şimdiki kızlar kılağlanıp çarşıya çıkıyorlar.* (–Çr.)
[**kılavlanmak**] : (–Çr.)

kılamada Budandıktan sonra kurumuş asma dalı. (Mustafakemalpaşa *Ürgüp –Nş.)

kılamık Süpürgeotu. (Karapınar –Kn.)

kılan [kılanı] Tüyü bozulmuş, kılı çoğalmış tiftik keçi. (–Çr.) [kılanı] : (–Çr.)
kılanı [→ **kılan**]
kılaptan Süslü, giyimli kuşamlı. (–Çr.)
kılav (I) [→ **kılağı**]
kılav (II) Keskin. (–Kr.)
kılavlamak Bilemek, keskinleştirmek. (–Kr.)
kılavlanmak [→ **kılağlanmak**]
kılbaşı Parmakta çıkan bir çeşit çıban. (–Ml.)
kılcar Kıldan dokunmuş çoban yağmurluğu. (Teniste *Anamur –İç.)
kıldır Çok konuşan. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)
kıldırak **1.** Çan. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Küçük zil, çıngırak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
kıldırdamak Yaltaklanmak. (–Çr.)
kıldır kıldır Yaltaklanarak. (–Çr.)
kıldırlanmak [→ **kındıllanmak**]
kıldır mıldır Yuvarlana yuvarlana. (–Kr.)
kıldik Koyun, keçi dışkısı. (Beyelması *Ağın –El.)
kıl duzağı At kılından yapılan kuş tuzağı. (–Kr. ve köyleri)
kılıç Saban okunu sabana bağlayan ağaç : *Sabanın derinliği kılıçla ayar edilir*. (Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)
kılıçarı Peteğini sepetin uzunlamasına yapan arı. (–Çr.)
kılıçarpa Hayvanlara yedirilen sivri, uzunca bir çeşit arpa. (Eze, Estiğin –To.)
kılık (I) Resim, fotoğraf : *Bugün kılıkçıya gittim, kılığımı çektirdim.* (–Çr.)
kılık (II) Üniforma. (–Kr.)
kılıkçı Fotoğrafçı. (–Çr.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
kılınç Köprü gözü. (*Antakya –Hat.)
kılınçotu Kurutularak toz durumuna getirildikten sonra yaralara ekilen bir çeşit ot (genellikle sünnetçiler kullanır). (*Antakya –Hat.)
kılkırdamak Çalışmak, iş yapmak. (–Ks. ve çevresi)
kılkuyruk (I) **1.** Zayıf, güçsüz. (Eze, –To.; –Kr. ve köyleri) **2.** Korkak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **3.** Düzenci, yalancı. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
kıllama Özenti. (–Mr.)
kıllamak [→ **kındıllamak**]
kıllet Azlık, yokluk. (–Çr.)
kımçık **1.** İnce. (–Uş.) **2.** Dal parçası. (–Uş.)
kımçıtmak Elde olmayarak yarı yerden koparmak (bir nesneyi). (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
kımıldak (I) Sinema. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
kımıldak (II) Ağır, yavaş iş yapan kimse. (–Çr.)
kımıl kımıl kımıldamak İşi ağır, yavaş yapmak. (–Çr.)
kımış Gözünü sürekli açıp kapayan kimse. (–Ml.)
kımız Yazın çobanların ısıttıkları taşı batırarak koyulaştırdıkları süt. (*Bünyan –Ky.)
kımkım Konuşması iyi anlaşılmayan kimse. (–Çr.)
kım kımı etmek Sözü anlaşılmayacak biçimde söylemek. (–Çr.)
kınacık [→ **kınık** (II)]
kınalı Kırmızı, al. (–Krş. ve çevresi)
kınalıparmak Havuç. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
kıncıfır Naz, cilve. (–Çr.; *Kilis –Gaz.)
kıncıflı Cilveli. (–Mr.)

kıncıtmak Ezmek, örselemek. (–Kr.)

kıncifirlenmek Nazlanmak, cilve yapmak. (*Antakya –Hat.)

kıncola Çok küçük. (–Vn.)

kındıllamak [**kıllamak**] Yuvarlamak. (–Kr. ve köyleri)
[**kıllamak**] : (–Kr. ve köyleri)

kındıllanmak [**gındıllanmak, kındırlanmak**] Yuvarlanmak. (–Kr. ve köyleri)
[**gındıllanmak**] : (–Kr. ve köyleri)
[**kındırlamak**] : (Beyelması *Ağın –El.)

kındım Düşkün. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

kındımcı Çalgıcı. (*Çerkeş –Çr.)

kındıra 1. Bir çeşit saz bitkisi. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Sulu yerlerde biten ince, uzun, sert yapraklı bir çeşit çayır. (*Bünyan –Ky.)

kındırıbuğday Yeğlenen bir çeşit buğday. (–Çr.)

kındırık [→ **kınık** (II)]

kındik Bulgur köftesi. (Kesirik –El.)

kıngıraç Tahterevalli.(*Antakya–Hat.)

kıngılı Soluk alırken boğazından ses çıkan. (–Çr.)

kınık (I) [→ **kanık**]

kınık (II) [**kınacık, kındırık, kıpık, kıvındırık, kıyık** (III)] Aralık, az açık. (Boyalık, *Ermenek –Kn.; *Antakya –Hat.)
[**kınacık**] : (–Ks. ve çevresi)
[**kındırık**] : (–Kn.; *Silifke –İç.)
[**kıpık**] : (–Çr.)
[**kıvındırık**] : (–Yz.)
[**kıyık** (III)] : (–Çr.)

kınıkmak [→ **kınıksımak**]

kınıksımak [**kınıkmak**] Kanmak, doymak, alışmak. (–Çr.)
[**kınıkmak**] : (–Çr.)

kınıktırmak Bıktırmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kınlık [→ **kınnık**]

kınnık [**kınlık**] Kama, bıçak vb. gereçlere kın yapmak için hazırlanan ağaç, meşin. (–Çr.)
[**kınlık**] : (–Çr.)

kınpıçağı Efelerin yanlarında ya da kuşaklarında taşıdıkları kın içindeki sivri uçlu, küçük bıçak. (–Çr.)

kıntıma (I) Hayvanın ilkbahar yayılımı : *Bu at kıntımayı almış.* (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kıntıma (II) Kıtlık, azlık. (–Çr.)

kıntış (I) Titiz, kuşkulu. (*Kula –Mn.)

kıntış (II) **1.** Süslü, gösterişli. (Ulubey –Uş.) **2.** Oynak, havalı. (–Ay. ve çevresi)

kıpçıtmak 1. Ereği, amacı saptırmak. (–Çr.) **2.** Yalan söylemek. (–Çr.)

kıpık [→ **kınık** (II)]

kıpıktırmak Aradığı kimseyi yakalamak, sıkıştırmak. (–Çr.)

kıpırdak Oynak, yerinde duramayan. (*Kula –Mn.)

kıpırız Az gelirli, yoksul. (–Çr.)

kıpır sapır etmek Kımıldanıp durmak. (Alatepe –Ay.)

kıpıtmak [**kıpmak**] Göz kapaklarını az aralayarak bakmak. (–Çr.)
[**kıpmak**] : (–Çr.)

kıpmak [→ **kıpıtmak**]

kıpra Su tulumu. (–Çr.)

kıraç Eğri. (Kerkük)

kırağ [→ **kırak**]

kırak [**gırak, kırağ, kırank**] Kıyı : *Kitabın kırağını yırttım.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**gırak**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**kırağ**] : (Kerkük)
[**kırank**] : (*Antakya –Hat.)

kıralmak [→ **kırarmak**]

kıraltı [**kırartı**] Kırlık, saçtaki aklık. (–Çr.; –Yz.)
[**kırartı**] : (–Çr.)

kıraltmak Ağartmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kıran (I) Çoluk çocuk. (–Çr.)

kırān(II) Büyük kaya. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

kırandibi Tepenin en aşağı bölgesi, eteği. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

kırank [→ **kırak**]

kıranlık (I) Yokluk, kötülük (ilenç). (*Kula –Mn.)

kıranlık (II) Kalabalık, çokluk. (Tahtacı –Isp.)

kıranta Yaşlı (çoğunlukla erkek için). (–Ml.; –Yz.)

kırarmak [**kıralmak**] Saç ağarmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
[**kıralmak**] : (–Yz.)

kırartı [→ **kıraltı**]

kıratsamak İstek, özlem duymak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

kırbız [**kıbrız**] Ateşli hastalıklara em olarak kullanılan yüzü pürüzlü, morumsu al, keçiboynuzu çekirdeğine benzeyen bir çeşit boya maddesi. (–Çr.)
[**kıbrız**] : (–Çr.)

kırcı **1.** Küçük, sert taneli kar. (*Bünyan –Ky.) **2.** Küçük dolu. (Kanyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

kırcıl Şaşı. (Kerkük)

kırç Sivri, kesici bir nesnenin batarken çıkardığı ses için : *Çivi kırç diye elime battı.* (–Kr. ve köyleri)

kırça Biçilmiş buğday, arpa başağı. (Kerkük)

kırç etmek [**karç etmek**] Kapı açılırken ses çıkarmak. (–Çr.)
[**karç etmek**] : (–Çr.)

kırçı Çatı saçaklarını, ağaç dallarını saran buzlar. (–Çr.)

kırçmak Bir vuruşta biçmek. (*Bünyan –Ky.)

kırço Saçı, sakalı ağarmaya başlamış kimse. (–Çr.)

kırdım kırdım Tek ayak üstünde koşma biçimi. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kırdır [**gırdır, kırdış**] Kaşsız, kirpiksiz kimse : *Kırdır herif.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**gırdır**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**kırdış**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kırdırmak Göbek atarak oynamak. (–Çr.)

kırdış [→ **kırdır**]

kırfacan Acınacak, utanılacak durum. (–Mr.; –Yz.; *Bünyan –Ky.)

kırfacan etmek (I) Utandırmak : *Bu oğlanla nereye gidilse, insanı kırfacan eder.* (–Yz.)

kırfacan etmek (II) [**kırf etmek -I**] Koparmak, ezmek, dağıtmak.(–Mr.; –Yz.)
[**kırf etmek -I**] : (–Çr.)

kırf etmek **1.** [→ **kırfacan etmek** (II)] **2.** Hastalık, yatağa düşürmek. (–Çr.)

kırgı [**gırgı**] Küçük parça : *Odunun kırgısı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[gırgı] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kırgın, kırğın (I) Öldürücü hastalık salgını. (–Çr.; –Kr. ve köyleri)

kırgın (II) Dağarcık satan kimse. (Kerkük)

kırı [kırık (I)] Eşek yavrusu, sıpa. (Ulukışla *Bor –Nğ.; Gezende *Gülnar –İç.; *Fethiye ve köyleri –Mğ.)

[kırık (I)] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kırık (I) [→ **kırı**]

kırık (II) Kadınların evlilik dışı ilgi kurduğu erkek sevgili. (–Sv.; –Yz.; –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

kırık dökük [kırık kırtık] Ufak tefek (iş ve nesne için). (–Çr.)

[kırık kırtık] : (–Çr.)

kırık düzen Düzensiz. (–Çr.)

kırı kırı Eşek çağırma ünlemi. (Kozluca –Brd.)

kırık kırpık Ağaç ve odun parçaları. (–Mr.)

kırık kırtık [→ **kırık dökük**]

kırıklı İçinde kırık parçaları olan nesne : *En eyi pirinç diye aldım, yine kırıklı çıktı.* (–Çr.)

kırıklık Çalılık vb. yerlerden açılmış tarla. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kırık tutmak Kadın, erkekle töre ve yasa dışı cinsel ilişki kurmak.(–Krş. ve çevresi)

kırıntı (I) Çerez. (–Çr.; *Kaş ve çevresi –Ant.)

kırıntı (II) Süprüntü. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kırıstık Balmumundan yapılan ince mum. (Kesirik –El.)

kırışık Övünen kimse. (–Çr.; –Yz.)

kırışmak Güreşmek, toslaşmak. (Honaz, Kösten –Dz.; Bertiz –Mr.)

kırıştırmak Öküzleri yarıştırmak, sürüştürmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kırıkbuğda Soğuğa dayanıklı, kılçıksız bir çeşit buğday. (–Kr. ve ve köyleri)

kırımpır Cimri. (–Ml.)

kırkır [kırlak] Geveze, çok konuşan kadın. (–Çr.)

[kırlak] : (–Çr.)

kırkkat İşkembe. (–Ml.)

kırklık Koyun tüylerini kesmekte kullanılan makas. (Kepez –Çkl.; –Kr. ve köyleri; Ulukışla *Bor –Nğ.; *Beyşehir, *Seydişehir –Kn.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

kırkma kamış Sulak yerlerde yetişen, boğumlu gövdesinden kaval yapılan bir çeşit kamış. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

kırlak [→ **kırkır**]

kırlanmak Çok konuşmak, gevezelik etmek. (–Çr.)

kırlatmak 1. Tedirgin edip kaçırmak. (*Manyas –Ba.) **2.** Çok konuşturmak : *Çekil, onu da kırlatma.* (–Çr.)

kırma (I) Bir çeşit av tüfeği. (–Çr.)

kırma (II) **1.** Hayvanlara verilen arpa ezmesi. (–Kr.) **2.** Un kepeği. (–Çr.)

kırma (III) Yollara döşemekte kullanılan gelişigüzel kırılmış taş. (–Kr. ve köyleri)

kırmandal Tütün yapraklarını sererek kurutmak için kazıklara gerilmiş paralel teller. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kırmaşmak Kımıldamak, yerinden oynamak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kırmıtik Unla karıştırılan üzüm suyunun güneşte kurutulmasıyla elde edilen yiyecek. (Beyelması *Ağın –El.)

kırna [gırna, kırnaz] Sıska, hastalıktan sararmış kimse. (–Çr.)
[gırna] : (–Çr.)
[kırnaz] : (–Çr.)

kırnap Urgan. (–Uş.)

kırnaşık Kıvırcık. (*Antakya –Hat.)

kırnavabı Kravat : *Kırnavabımı getir.* (Aşıkoğlu *Balâ –Ank.)

kırnava gelmek Dişi kedi çiftleşmek istemek. (–Kr.; –Çr.)

kırnaz [→ kırna]

kırpık Sürekli gözünü kırpan. (–Ml.)

kırpıntı Halı artıkları. (*Kula –Mn.)

kırpıtmak Kıyısından bir parça almak. (–Kr.)

kırr Eşek durdurma ünlemi. (*Kula –Mn.)

kırran Veba. (Kerkük)

kırrey Eşek çağırma ünlemi. (Kozluca –Brd.)

kırrıklamak El ya da parmağıyla birinin kalçasına dokunmak. (–Çr.)

kırs olmak 1. Uzun süre hasta yatan kimse sinirli olmak, bağırıp çağırmak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.) **2.** Uzun süre kapalı kalan hayvan dışarı çıkmak için tos vurmak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

kırtık Yapraksız çalı. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kırtıl Gelişmesi, büyümesi durmuş ağaç. (–Ml.)

kırtış 1. Yüz, surat : *Bunun kırtışı asık.* (Boyalık *Ermenek –Kn.) **2.** Çiçekbozuğu yüzlü kimse. (–Çr.)

kırtik [kirtik -2] 1. Kırılıp ufalmış parça. (–Çr.)
[kirtik -2] : (–Çr.; –Gaz.) **2.** Az. (–Vn.; Kesirlik–El.) **3.** Kurumuş (ekmek vb. için). (–Kr.)

kırtiş Küçükbaş hayvanların kışın derilerinde oluşan koyu renk kir. (–Ml.)

kırt kırt Bıçakla kesilen nesnenin çıkardığı ses için. (–Çr.)

kırtlama Şekeri ağızda tutarak çay içme. (–Çr.)

kırtmıl [gırtmıl, kıtmir] Uyuz, sürekli kaşınan : *Kırtmıl bir iti var.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[gırtmıl] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[kıtmir] : (–Yz.)

kısca Bulanık, kapalı (hava için). (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kısgıç [→ kısmır -1]

kısık İki tarla arasındaki dar yol. (–İst.)

kısırık Pısırık. (–Mr.)

kıska 1. Arpacık soğanı. (Kesirik –El.; *Antakya –Hat.; –Yz.; Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Soğanın iç bölümü. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

kıskaç 1. Çamaşır mandalı. (*Antakya –Hat.) **2.** Demircilerin kızgın demiri tutmakta kullandıkları bir araç. (–Kr.)

kıskı Alna bağlanan altınlı bağ. (–Çr.)

kıskıç (I) Kulağa kaçan böcek. (Kemaller, Bulgaristan)

kıskıç (II) Çiçeklere destek olarak konulan ağaç. (Kemaller, Bulgaristan)

kıskıs [→ kısmır -1]

kıskıslamak Kışkırtmak. (–Kr. ve köyleri; Pınarlıbelen *Bodrum–Mğ.)

kısmık [→ kısmır -1]

kısmır [kısgıç, kıskıs, kısmık, kısnık]
1. Cimri. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
[kısgıç] : (–Or.)
[kıskıs] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[kısmık] : (–Çr.; –Yz.; *Ürgüp –Nş.)
[kısnık] : (–Sv.; *Bünyan –Ky.)
2. Kıskanç. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
kısnık [→ **kısmır -1**]
kıst Çıban kabuğu. (–Tr. ve köyleri)
kısta (I) Öykü, kıssa. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
kısta (II) Tuzak : *Sana kısta gucuklar.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
kıstalamak Baskı yapmak, bunaltmak. (*Kilis –Gaz.)
kıstır Pantolon : *Yeni kıstırını sakla da bayramlarda giyersin.* (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
kıstırgaç Saç tokası. (–Mr.)
kıstırgeç Kıskaç gibi, açılır kapanır kuyruklu, küçük bir çeşit böcek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
kışdoğusu Güneş batarken etkisinin en az olduğu yer (ortalama doğuya oranla 23 derecedir). (*Tercan –Ezc.)
kışe kışe Kümes hayvanlarını kovalama ünlemi. (–Kr. ve köyleri)
kışlak Kışı geçirecek yer. (*Kula –Mn.)
kıtalmak Kıtlaşmak. (Umurbey *Gemlik –Brs.)
kıtık Taranması güç saç. (*Silifke –İç.)
kıtıl [kıtil] Yatağın, yorganın iç astarı. (–Çr.)
[kıtil] : (–Çr.)
kıtım kıtım Azar azar, parça parça. (–Kr. ve köyleri; –Gaz.)
kıtır Saçma sapan, yalan söz. (Kesirik –El.)
kıtır atmak Yalan söylemek. (Kesirik –El.)
kıtırayık Bir çeşit kalın patiska. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
kıtırık Sahanların çevresindeki çıkıntı. (Kesirik –El.)
kıtil [→ **kıtıl**]
kıtmır (I) Cimri. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
kıtmır (II) Ufak tefek, cılız. (–Kr.)
kıtmir [→ **kırtmıl**]
kıttı Leblebi. (*Refahiye –Ezc.)
kıv (I) Kıvılcım. (Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)
kıv (II) Fırsat, koz. (*Bünyan –Ky.)
kıv (III) [→ **kıvrak** (I) **-1**]
kıvaşdamak Kımıldamak. (*Bünyan –Ky.)
kıvıktırmak Gözünü korkutarak istediğini yaptırmak. (–Çr.)
kıvılcım gibi [→ **kığılcım gibi**]
kıvındırık [→ **kınık** (II)]
kıvırşak 1. [→ **kığırşak -1**] **2.** [→ **kığırşak -2**]
kıvış yavuş Ağız sulanmak için. (–Mr. ve çevresi)
kıvracık Kıvır kıvır. (–Ks. ve çevresi)
kıvraḫ Dayanıklı, sağlam. (–Kr. ve köyleri)
kıvrak (I) [**kıv** (III)] **1.** Tez, ivedi. (–İst.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[kıv (III)] **:** (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
2. Çevik. (–Mr. ve çevresi; *Bünyan –Ky.)
kıvrak (II) Çok bükülmüş nesne (iplik, tel vb. için). (–Çr.)
kıvrak (III) Uzun etek. (–Af.)
kıvrak gömlek Çok bükülmüş iplikten dokunmuş dayanıklı kumaştan yapılan gömlek. (–Çr.)
kıvram kıvram Kıvrım kıvrım. (*Silifke –İç.)
kıvratma (I) Su musluğu. (Ulukışla *Bor –Ng.)

kıvratma (II) Bükülmüş iplikten dokunan bez. (–Çr.)
kıvrık (I) Kendini beğenmiş. (–Mr. ve çevresi)
kıvrık (II) [**kıvrım** (II)] Dönemeç : *Aha, yolun şu kıvrığına varınca sağa dönersin.* (–Çr.)
[**kıvrım** (II)] : (–Çr.)
kıvrım (I) Çörek. (–Uş.)
kıvrım (II) [→ **kıvrık** (II)]
kıvrınka Ağırlık ölçüleri (kg.'dan önce kullanılan). (–Kr.)
kıvrışık 1. Buruşuk. (*Bünyan –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
2. Kıvırcık. (*Bünyan –Ky.)
kıvrışmak Birbirine karışmak, dolaşmak. (*Ürgüp –Nş.)
kıyak Güzel. (Körküler *Yalvaç –Isp.)
kıyak kıyak Tavuk sesi için. (–Çr.)
kıydırık [**gıyğaç, gıyğışık, kıyğışık, kıykaç**] Topal, bacağı eğri kimse. (–Çr.)
[**gıyğaç**] : (–Çr.)
[**gıyğışık**] : (–Çr.)
[**kıyğışık**] : (–Çr.)
[**kıykaç**] : (–Çr.)
kıydırmak Naz etmek, kendini pahalıya satmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
kıygaşık [→ **kıynaşık**]
kıygıdı [→ **kığı**]
kıyğışık [→ **kıydırık**]
kıygıy [→ **kığı**]
kıyğaç Eğri, çapraz : *Köye giden yol kıyğaç kesilmiş.* (Kerkük, Irak)
kıyı Çit. (–Ks. ve çevresi)
kıyıḫ Koyun, keçi pisliği. (Kerkük)
kıyık (I) **1.** Çuvaldız. (*Antakya ve çevresi –Hat.; Haruniye –Ada.)
2. İğne. (*Elbistan, *Afşin –Mr.)
kıyık (II) [**kıymıcık, kıynık**] Odun, ağaç vb. nin küçük, sivri parçaları, kıymık. (*Silifke –İç.)
[**kıymıcık**] : (–Çr.)
[**kıynık**] : (Lefkoşe, Kıbrıs)
kıyık (III) [→ **kınık** (II)]
kıyık etmek [**kıyıklatmak**] Az açmak, aralık bırakmak. (–Çr.)
[**kıyıklatmak**] : (–Çr.)
kıyıklatmak [→ **kıyık etmek**]
kıyılaşık Ara, boşluk : *Tabanla tavan kıyılaşığı iki metre geliyor.* (–Bo.)
kıyımsız Cimri. (Göre –Nş.; *Mucur –Krş.)
kıyışmak Atılmak, girişmek. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
kıykaç [→ **kıydırık**]
kıykımlı Uyumlu, iyi giyinen, gösterişli: *Kıykımlı bir kadın.* (*Manyas –Ba.)
kıykımsız Kılıksız, dağınık. (Ulukışla *Bor –Ğğ.)
kıykıy [→ **kığı**]
kıylıklı Kıyıları çıkıntılı : *Kıylıklı zahan.* (–Çr.)
kıyma Bol yağda kavrularak teker biçiminde dondurulmuş kışlık et. (–Çr.)
kıymak Biçmek. (*Kula –Mn.)
kıymıcık [→ **kıyık** (II)]
kıyna kıyna Salına salına, yavaş yavaş. (–Af.)
kıynaşık [**kıygaşık**] Aralık (kapı, pencere için). (*Gediz –Kü.)
[**kıygaşık**] : (–Ks. ve çevresi)
kıynaşmak Oynamak, kımıldamak. (*Gediz –Kü.)
kıynaştırmak Aralık bırakmak. (*Akşeki –Ant.)
kıynık [→ **kıyık** (II)]
kıypıtmak Çalmak, aşırmak. (–To.)
kıyrat Ölçü, ayar (altın vb. için). (–Çr.)

kıyrat kıyrat Oranlayarak, ölçülü olarak. (–Çr.)

kıyyıg Koyun, keçi, deve dışkısı. (Kerkük)

kızak Tez kızan. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

kızan Çocuk. (–Uş.; *Bünyan –Ky.; Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

kızan olmak Dişi kedi, köpek çiftleşmek istemek. (*Bünyan –Ky.)

kızeylim Kadınların birbirlerini çağırma ünlemi. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

kızgı Öfke. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

kızıl **1.** İş bilmez, tembel. (*Mucur –Krş.) **2.** Öfkeli, sinirli. (–Ml.)

kızılbacak Odunu güç yanan, yaprakları yapışkan, meyvesiz bir çeşit ağaç. (Tahtacı –Isp.)

kızılca (I) Göğsün koltuk altına gelen bölümü. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kızılca (II) Kızamık. (–Çr.)

kızılca (III) Küçük yapılı : *Kızılca horozu tilki almış*. (Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)

kızıl çıngı Kuşku, üzüntü, od: *İçime bir kızıl çıngı düştü*. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı – Ky.)

kızılgevrek Kızıl hastalığı. (–Çr.)

kızılgicik Bir çeşit göz hastalığı. (–Çr.)

kızılgücük Havuç. (Gözler, *Güney –Dz.)

kızılğer Kulaklarının üstü ve omuz başları kızıl olan kara keçi. (–Çr.)

kızıl kanat Kimsesiz : *Ali öldü, çocuklar kızıl kanat kaldılar*. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kızılkır Pekmezköpüğü de denilen bir renk (at için). (–Çr.)

kızılkıvrım Kuluçka tavuğun yumurtaları üstüne gereği kadar oturmaması nedeniyle yumurtadan çıkamayıp ölen civciv. (*Bünyan –Ky.)

kızılkulak Bir çeşit balık, çipura. (*Bodrum –Mğ.)

kızılkurt At ve eşeklerin makatları ya da kalın bağırsaklarına yerleşerek kan emen kırmızı kurt. (*Bünyan –Ky.)

kızılyel Kimi yiyecekler nedeniyle karnın sağ yanında duyulan gaz sancısı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kızınmak (I) Kıskanmak. (–To. ve köyleri)

kızınmak (II) Isınmak. (*Emirdağ, –Af; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; *Mucur –Krş.; Ulukışla *Bor –Nğ.; –Gaz.)

kızışmak Öfkelenmek, sinirlenmek. (*Demirci –Mn.)

kî Kim? (Şenoba *Uludere –Hak.)

kiḫ Balgam. (Şenoba *Uludere –Hak.)

kîk Hangi? (Şenoba *Uludere –Hak.)

kikirdemek Kıkır kıkır gülmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kilden **1.** Su tası. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.) **2.** Bardak. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.) **3.** Hamamtası. (–Kn.)

kile İki gaz tenekesi oylumunda tahıl ölçeği. (–Mğ.)

kilik (I) Çocuklar için yapılan küçük pide. (–Çr.)

kilik (II) Bir çeşit ağaç. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

kilitperi [**kilitpörü**] Kilitlerin içindeki dil bölümü. (–Çr.)

[**kilitpörü**] : (–Çr.)

kilitpörü [→ **kilitperi**]

kilkit [**kirkit** (I) **-3**] Halıcılıkta kullanılan bir çeşit tarak. (–Çr.) [**kirkit** (I) **-3**] : (–Çr.)

kiloz Tüyleri dökülmüş tavuk. (–Çr.)

kilte Toka. (*Bünyan –Ky.)

kilten Eklem yeri. (*Silifke –İç.)

kinar Kıyı. (Kesirik –El.)

kindirek Yufka açmakta kullanılan araç. (–Vn.)

kinetlemek Bağlamak, tutturmak. (–Çr.)

kiniş Marangozların tahtalara açtıkları lamba ve lambayı açan araç. (–Kr. ve köyleri)

kinneşmek Kinlenmek, kin bağlamak. (–Çr.)

kip **1.** Dar, sıkı : *Ayakkabı kip geldi.* (–Kr. ve köyleri) **2.** Uygun, ölçülü, tıpatıp gelen. (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.) **3.** Sağlam, dayanıklı. (Kesirik –El.) **4.** Biçimli, güzel, yakışıklı : *Kip delikanlı.* (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kipirdemek Göz, sık sık açılıp kapanmak. (–Çr.)

kipirdetmek Gözü açıp kapamak, kırpıştırmak. (*Ürgüp –Nş.)

kipleşmek **1.** Daralmak. (–Kr. ve köyleri) **2.** Sıklaşmak. (–Kr. ve köyleri)

kiprik Kirpik. (–Çr.; –Kr.; Kesirik –El.; –Yz.)

kiral Kiler. (–Çr.)

kiren Kızılcık. (Karlıyayla *Reşadiye –To.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kirevit Sedir, kanepe. (*Silifke –İç.)

kiri İnat. (–Çr.)

kirik (I) İnatçı. (–Çr.)

kirik (II) [**kērik** (I)] Bıçak. (Şenoba *Uludere –Hak.) [**kērik** (I)] : (Şenoba *Uludere –Hak.)

kiriknek Sözünde direnmek. (–Çr.)

kirildek [→ **kirman -1**]

kirinti (I) Tırpana benzer, ot kesmekte kullanılan bir araç. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

kirinti (II) [→ **kirtik -1**]

kirişan [**kirşon**] Pudra. (–Kr.) [**kirşon**] : (Revan, Azerbaycan)

kiriş bacak İnce, uzun, zayıf kimse. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kirişkesmeci Dosdoğru : *İki evin arasına kirişkesmeci bir duvar çekeceğim.* (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kiriz **1.** Yabanördeği yavrusu. (*Bünyan –Ky.) **2.** Anası tazı, babası köpek olan yavru. (*Bünyan –Ky.)

kirizme yapmak Tarlayı ağaç dikmek için kazmak, temizleyerek hazırlamak. (–Çr.)

kirkele (I) Bukalemun. (Tahanlı*Mersin –İç.)

kirkele (II) Falcı. (Tahanlı *Mersin –İç.)

kirkit (I) **1.** Halı, kilim dokumakta kullanılan ağaç ya da maden araç. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Tığ. (*Alaşehir ve köyleri –Mn.) **3.** [→ **kilkit**]

kirkit (II) Küçük taneli bir çeşit üzüm. (Bertiz –Mr.)

kirkit (III) Yastık. (–Af.)

kirman [**kirildek, kirmen**] **1.** Topaç. (–Uş.) [**kirildek**] : (*Eşme –Uş.) **2.** Yün, iplik eğirmeye yarayan araç. (Kemaller *Keçiborlu –Isp.; –Ml.) [**kirmen**] : (Perçem *Alaca –Çr.; Köseçobanlı *Gülnar –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kirmen [→ **kirman -2**]

kirnez Balık tutmakta kullanılan bir çeşit olta. (*Antakya –Hat.)

kirnik Küçük, ufak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kirpas Cimri. (*Bünyan –Ky.)

kirpit Salkımsöğüt. (Örenkale *Akdağmadeni –Yz.)

kirs Kum, çakmaktaşı, kuvars gibi silisyumun oksijen bileşimleri, silis : *Kirsli topraḫ*. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kirse Çorap. (–Af.)

kirşon [→ **kirişan**]

kirt Sert. (Hasandede *Kırıkkale –Ank.)

kirtik [**kirinti** (II)] **1.** Küçülmüş sabun parçası. (Tahtacı –Isp.; Çitli *Mecitözü –Çr.; –Or.; –Gr.; –Tr.; Davulku, *Hekimhan –Ml.; *Bünyan –Ky.)

[**kirinti** (II)] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

2. [→ **kırtik -1**]

kirtikli Bir çeşit aşık oyunu. (–Çr.)

kirtil Havuç. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

kirtim 1. Deri üstünde yaranın bıraktığı iz. (Kerkük) **2.** Pürüz, girinti çıkıntı. (Kerkük)

kirtmek Aşık oyununda çizgi yanına gelen aşığı el ile ayırmak, aldatmak: *Kirtersen oynamam*. (–Çr.)

kirve [**kivre**] Sünnet olan çocuğu tutan kimse. (–Yz.; –Krş.; Tahanlı *Mersin –İç.)

[**kivre**] : (*Hekimhan –Ml.)

kis Taş, kum, kille karışıp kaynaşmış sert toprak katmanı. (Avlumlar –To.; *Bünyan –Ky.)

kisek Ahşap evlerde duvar yapımında kullanılan köşeli ya da silindir biçiminde kalas. (Beyelması *Ağın –El.)

kisil Kireç. (Şenoba *Uludere –Hak.)

kisip (I) Kimsesiz, bakımsız, yabancı kimse : *Bu çocuk çoḫ kisip*. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kisip (II) Gördüğünü, doğru ya da yanlış olduğunu düşünmeksizin ivedi yansılama. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

kis kis Koyun, keçi kovalama ünlemi. (–Çr.)

kistat Kirli, bakımsız, uyuşuk kimse. (–Çr.)

kişe Tavuk kovalama ünlemi. (*Bünyan –Ky.)

kişelemek Kümes hayvanları ve kuşları kovalamak. (–Çr.; –Yz.; –Ant.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kişgirtmek Kışkırtmak, saldırtmak. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kişiflemek Sezdirmeden birini izlemek, gözetlemek. (–Ml.; –Mr.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kişilik Bayram, özel günler ya da konuk yanına çıkarken giyilen giysi. (*Bünyan –Ky.)

kişkirme Köpekleri saldırtmak için söylenen sözlerin tümü. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kişnek Çok kişneyen at. (–Çr.)

kişniş Maydanoza benzeyen bir bitki (yemek yanında yenir). (Gezende *Gülnar –İç.)

kite kit Ağzına kadar, tıka basa. (–Çr.)

kitik Kadınlarda üreme organı. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

kitir Sert toprak. (Sayağzı *Silifke –İç.)

kitiret [→ **küdüret**]

kitlek Kurutulmuş ekmek. (*Bünyan –Ky.)

kitleme Küçük bıçak, çakı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kitlemek 1. Kilitlemek. (Güneyce *İkizdere –Rz.; –Gaz.) **2.** Aile büyüğü, kimi şeyleri saklamak için bir yere kilitleyip anahtarı yanında taşımak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kitop Kitap. (Şenoba *Uludere –Hak.)

kivre [→ **kirve**]

kiyniş Kuru, küçük üzüm. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

kizelemek Mızıkçılık etmek. (*Antakya –Hat.)

kizir (I) **1.** Çığırtmaç. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi) **2.** Köy bekçisi. (Çitli *Mecitözü –Çr.; Avlumlar –To.)

kizir (II) Bodur, cüce, gelişmemiş. (Kozluca –Brd.)

ko Bırak, koy. (*Kula –Mn.; –Yz.)

kobak [**kombak**] Meşe ağacı meyvesi. (Kemaller, Bulgaristan) [**kombak**] : (Kepez –Çkl.; *Lüleburgaz –Krk.)

kobisle İki ucuna kova asılarak omuzda su taşımakta kullanılan araç. (Kepez –Çkl.)

kobran Tembel. (*Antakya –Hat.)

kocaana Nine. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kocabaş Pancar. (*Antakya –Hat.; Dışlık *Kangal –Sv.)

kocabörüklü [**kocabörükü**] İri damlalı, uzun süre yağan, güçlü yağmur. (Taze, Kerkük, Irak) [**kocabörükü**] : (Taze, Kerkük)

kocabörükü [→ **kocabörüklü**]

kocacı Erkeğini çok seven kadın. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

kocadert Çok büyük nesne. (–Af.)

kocakuş Kartal. (–Af.)

kocalık Sidik. (–Çkr.)

kocalık tutmak İşeme gereksinimi duymak. (–Çkr.)

kocaman Yaşlı erkek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kocamışkuş [→ **kucuş**]

kocundurmak Kuşku vermek, sakındırmak. (–Mr. ve çevresi)

kocuş [→ **kucuş**]

koçak 1. Eksiksiz. (*Antakya –Hat.) **2.** İyi. (*Antakya –Hat.) **3.** Yürekli, yiğit. (*Bünyan –Ky.)

koçam [→ **koşam**]

koçan 1. Tapu senedi. (–Af.; Fariske *Ermenek –Kn.) **2.** Makbuz. (–Kr. ve köyleri)

koç katımı [**koç koyuverimi, koç salımı**] **1.** Koyunların döllenme mevsimi. (–Çr.) [**koç koyuverimi**] : (–Çr.) [**koç salımı**] : (–Çr.) **2.** Çoğunlukla koyunların döllenme mevsiminde görülen fırtına. (–Çr.)

koç koyuverimi [→ **koç katımı -1**]

koço Boğmaca. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

koç salımı [→ **koç katımı -1**]

koç savımı Erkek koyunu dişi koyundan ayırma zamanı. (–Çr.)

kodak [**koduk**] **1.** Eşek yavrusu, sıpa. (Bulgaristan Türkleri –Kc.; –Çr.; –Vn.; Kerkük) [**koduk**] : (*Kula –Mn.) **2.** Annesinin yanından ayrılmayan çocuk. (–Çr.)

kodoş Dedikoducu. (Kemaller, Bulgaristan)

koduk [→ **kodak -1**]

koduş Kendini beğenmiş. (–Çr.; –Yz.)

koduşlanmak Böbürlenmek, kendini beğenmek. (–Çr.; –Yz.)

kofa 1. Büyük tahta sepet. (–Çr.) **2.** Su bardağı. (–Ks.)

kofalmak Övünmek. (–Yz.; *Bünyan –Ky.)

kof atmak Yalan söylemek, abartmak. (–Çr.)
kofi Karalahananın yapraksız bölümü. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere, –Rz.)
kofik Kurutulmuş patlıcan, biber vb. sebze. (Kesirik –El.)
kōfir Dinsiz, kafir. (Şenoba *Uludere –Hak.)
koflak Abartıcı, yalancı. (–Çr.)
koflan koflan Kendini beğenerek, kurumlanarak: *Yaptığı işlerden utanmıyor da koflan koflan geziyor.* (–Çr.)
koful 1. Bodur ağaç. (Yılmazlar, Köprübaşı *Sürmene –Tr.) **2.** Uzun otlar. (Yılmazlar, Köprübaşı *Sürmene –Tr.)
koğ [**kovu**] Dedikodu, yergi. (Gökdere –To.; –Çr.; –Yz.; *Bünyan –Ky.)
[**kovu**]: (–Çr.)
koğa (I) [**goğa**] Arı kovanı. (–Kr.)
[**goğa**]: (–Kr.)
koğa (II) Çalılıklarda biten 50-70 cm. boyunda, yapraksız, sivri bir çeşit bitki. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
koğa (III) Kova. (*Kula –Mn.)
koğak [**goñaḫ**] Saç kepeği. (–Çr.)
[**goñaḫ**]: (–Yz.)
koğaz Kağıt. (Şenoba *Uludere –Hak.)
koğcu [**koğucu, kovcu**] Dedikoducu. (–To. ve çevresi; –Yz.)
[**koğucu**]: (–Ay.)
[**kovcu**]: (*Eşme –Uş.; –Çr.)
koğdurmak Koşturmak. (–Çr.)
koğlamak [**koğulamak, kovlaşmak**] Dedikodu etmek. (–Çr.)
[**koğulamak**]: (–Ay.)
[**kovlaşmak**]: (*Eşme –Uş.)
koğmak (I) Kovmak. (*Kula –Mn.)
koğmak (II) İz sürmek, izlemek. (–Çr.)
koğucu [→ **koğcu**]
koğulamak [→ **koğlamak**]
koğur [**goñur**] Koyu kumral. (–Çr.)
[**goñur**]: (–Yz.)
koğursu [→ **konursu**]
kohrili Sümüklüböcek. (Şimşirli, Güneyce –Rz.)
kokar Kadınların birbirini aşağılamak için söyledikleri söz. (Hamallar *Keçiborlu –Isp.; Yenice –Mğ.)
kokarca Deride pis kokulu çıbanlar oluşturan bir çeşit hastalık. (–Çr.)
kokarganak [**kokarzade**] Kötü kokulu bir çeşit ot. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**kokarzade**]: (Tahanlı *Mersin–İç.)
kokarot Kereviz. (*Bozdoğan –Ay.)
kokarzade [→ **kokarganak**]
koka tesbih Servi, sandal vb. ağaçlardan ya da kimi yemiş çekirdeklerinden yapılan bir çeşit tesbih. (–Çr.)
kokoviça Küçük, zehirli kertenkele. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kokumere Orta büyüklükte su testisi. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
kokunmak (I) Koklamak: *Ver o güli da bi kokunayim.* (Güneyce *İkizdere –Rz.)
kokunmak (II) Öküz, ineğin arkasından gitmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
kokuşmak Koklaşmak. (–Çr.)
kōl Ağacın dibinden çıkan sürgünler. (–Yn.)
kolaç (I) Fırında pişen küçük ekmek. (Kılıçköy, Razgrad göçmenleri –Es.)
kolaç (II) İki yana açılmış kollar arasındaki uzaklık. (Kerkük)
kolaltı Para karşılığında gizlice iş yapan, alıcı bulan. (Kerkük)

kolan 1. Kıl ya da yünden dokunmuş, üstü işlenmiş, kadınların kullandıkları bir çeşit kuşak. (*Gediz –Kü.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** İnce, yassı bağ. (*Kula –Mn.)

kol atmak Bir çeşit yüzmek. (–Kr.)

kolaylı Özensiz yapılmış, gelişigüzel (iş için). (–Çr.)

kolbastı Güreşte bir oyun. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

kolbazı Büyük, yassı altın. (–Ml. ve çevresi)

kolcak [kolucak] Ceket, gömlek vb. giysilerin kollarının kirlenmesini önlemek için bilekten dirseğe dek geçirilen bir çeşit kolluk. (*Bünyan –Ky.)

[kolucak] : (Ulukışla *Bor –Ng.)

kol çekmek Ağaç, asma vb. bitkilerin sürgünlerini ip geçirerek istenen yere bağlamak. (–Çr.)

koldamca [koldamlıca] Kullanışlı. (Kemaller, Bulgaristan)

[koldamlıca] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

koldamlıca [→ koldamca]

kolik Boynuzsuz keçi, koyun ve sığır. (–Kr. ve köyleri)

kolisavra Kertenkele. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

koliva Suda haşlanmış tahıl. (Limanköy *Çayeli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kol koymak Üzüm teveklerini budarken kimi dallarını kesmemek. (–Çr.)

kollamak Yaltaklanmak. (–Ks. ve çevresi)

kollanmak Dallanmak, filizlenmek. (–Çr.)

kollu Sepet. (–Sv.; –Ky.)

kolofi Bir çeşit küçük ekmek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kolos Sepet onarma işi. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kolot Kısa. (–Vn.)

koltas Saplı büyük tas. (Kerkük)

koltuk Yapılarda duvarların birleştiği yer, köşe. (–Çr.)

kolucak [→ kolcak]

kolustur Tomruk kesiminde kullanılan büyük bıçkı. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

kolvermek Salıvermek, başıboş bırakmak. (–Tk.)

koma Küçük tümsek. (–Kr. ve köyleri)

komak Koyuvermek, bırakmak : *Aman kardeşim şunu koma kaçacak.* (–Çr.)

kombak [→ kobak]

komçamlamak İki eliyle birden almak. (–Kr.)

komper Patates. (*Gediz –Kü.)

komsilamak Birinin arkasından konuşmak, çekiştirmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

komuk Geveze. (Fariske *Ermenek –Kn.)

kōn Koyun, keçi gübresi. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

konak (I) Ölmüş bit kabuğu. (Patlangıç *Fethiye ve çevresi –Mğ.)

konak (II) Konuk. (–Kr.)

konak (III) İki katlı köy evi. (–Krş. ve çevresi)

konakçı Otelci. (–Çr.)

konaklık Konukluk. (–Kr.)

konak sahibi Sürekli konuk ağırlayan varlıklı kimse. (–Kr. ve köyleri)

konalga [konarğa] Konaklama yeri, durak : *İlk konalga bura.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[konarğa] : (–Çr.)

konarğa [→ konalga]

konayla Konuk ağırlama yeri. (–Af.)
kōne [→ **kōni**]
kongalak Kelebek. (Karasınır *Çumra –Kn.; *Manavgat –Ant.)
kongoş İnek bacaklarının derisinden yapılan çarık. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kongurak Eşekarısı. (*Kula –Mn.)
kōni [**kōne**] Hani, nerede? (Şenoba *Uludere –Hak.)
[**kōne**] : (Şenoba *Uludere –Hak.)
konira Tahtakurusu, bit vb. asalakların yumurtaları. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
konsuk Ara, aralık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
konur Kahverengi. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
konursa [**koğursu**] Yanan yün kokusu. (–Mr. ve çevresi)
[**koğursu**] : (–Çr.)
konuz Kabın ağzına dek dolu olması, yarıyı geçmiş durumu. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
kopa kopa Koşa koşa. (–Çr.)
kopali Evlilik dışı doğan çocuk, piç. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
kopça (I) Düğme. (Limanköy *Çayeli –Rz.; –Ml.; Kerkük)
kopça (II) Em, hap. (Kerkük)
kopçur [**koptur**] **1.** Tez canlı, ivecen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**koptur**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
2. [→ **kepçir**]
kopil Müslüman olmayanların çocuğu. (–Ed. ve çevresi; Kemaller, Şumnu, Bulgaristan)
kopmak 1. Koşmak. (*Emirdağ –Af.; –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Karapınar –Kn.; –Ed. ve çevresi)
2. Davranmak, atılmak. (*Kilis –Gaz.)
kopoy Av köpeği. (Kemaller, Şumnu, Bulgaristan)
koptur [→ **kopçur -1**]
kopturmak Koşturmak. (Çitli *Mecitözü –Çr.)
kor, kōr (I) Kör. (–Kr.; –Vn.; *Bulanık –Mş.)
kor (II) Kağnı. (Boyalı, *Sarıkamış –Kr.)
kor (III) Yapıda aynı boyda taş ya da tuğlaların yan yana konulmasıyla oluşan sıra, dizi. (–Çr.)
kora Kapı kilidi. (*Karapınar –Kn.)
koralmak Keskinliği gitmek, körelmek (bıçak vb. araçlar için). (–Kr.)
kor araba Kağnı. (*Bulanık –Mş.)
korava Meyve ezmesi, bir çeşit marmelat. (–Kr.)
korbakor Ölenin arkasından söylenilen ilenç. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
korgan Gözetleme delikleri olan sığınak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
korge Gölge. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
korgi Kartal. (–Vn.)
korlamak Bir şeyin üstünü örterek saklamak. (–Kr.)
kormi Küçük, arkalıksız tahta iskemle. (Limanköy *Çayeli, Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
korob Kır evi, kulübe. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
korsamba (I) Çarpmaktan moraran deri üstüne bastırılan sıcak, ıslak bez. (–Çr.)
korsamba (II) **1.** Evlendirme. (–Çr.)
2. Hayvan çiftleştirme: *İki köpeği korsamba yaptık.* (–Çr.)

kortlangoz Salyangoz. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

koru [**goruḫ, koruk -3**] Korunak: *Bir tarla ot korum var.* (–Çr.)
[**goruḫ**] : (–Kr. ve köyleri)
[**koruk -3**] : (–Kr. ve köyleri)

koruk **1.** Koruluk, orman. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Korunulan, bakımı yapılan tarla ya da ağaçlık yer. (Güneycc *İkizdere –Rz.) **3.** [→ **koru**]

korum Tepe üstlerinde yaylamağa ve tarıma elverişli düzlükler. (Teniste *Anamur –İç.)

kos Kapı arkalarına yapılan ağaç sürgü. (Hayati *Erbaa –To.)

kosa Tırpan. (*Eşme –Uş.; –Ed. ve çevresi)

kosbir Ufak tefek, sıska: *Şu kosbir çocuğu hiç sevmiyorum.* (Babadağ, *Sarayköy –Dz.)

kosere Bileği taşı. (Hayati *Erbaa –To.; –Yz.)

kosi Kuluçka tavuk. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

koskos Kollarını sallayarak, kabadayıca yürüyen kimse. (–Çr.)

kostak **1.** Alımlı, süslü. (–Af.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Kurumlu, onurlu. (–Af.; *Anamur –İç.)

kostil Patates. (–Or. ve köyleri)

kostü Köstebek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

koşaca Bir arada, birlikte ve mutlu: *Koşaca büyüsünler.* (–Yz.)

koşağrımak Birlikte, mutlulukla yaşlanmak (yeni evlilere söylenen dilek). (–Çr.)

koşam [**koçam**] İki elin yan yana gelmesiyle oluşan avuç : *Beş koşam fasulye aldım.* (–Or.; –Gr.; –Tr.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
[**koçam**] : (–Kr.)

koşamlamak İki elin yan yana gelmesiyle oluşan avuçla ölçmek : *Buğdayı koşamladım, on koşam geldi.* (–Çr.)

koşan (I) Davarları bir araya toplayıp sayma. (*Bünyan –Ky.)

koşan (II) Kesilmiş, budanmış ağaç gövdesi, tomruk. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

koşa yaşamak Birlikte yaşamak, mutlu olmak (evli çiftler için kullanılan dilek) : *Koşa yaşayın.* (–Yz.; *Bünyan –Ky.)

koşlamak **1.** İki ipi bir araya getirip bükmek. (–Çr.) **2.** İki katlı ipi açmak. (Hüyük *Beyşehir –Kn.)

koşma (I) **1.** Yapının çatısına konulan ana direk. (Kerkük) **2.** Çatıyı tutan uzun ağaçlar. (–Çr.)

koşma (II) Peksimetin ilk kez pişmiş durumu. (*Bodrum –Mğ.)

koşmar Kertenkele. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

koşulmak Yarışmak. (*Antakya –Hat.)

kotak Manda yavrusu. (Kepez –Çkl.)

kotarmak İşi sona erdirmek, bitirmek. (–Çr.; –Yz.)

kotaz Püskül. (Kerkük)

kotdaz Fodul gibi kel ile birlikte kullanılır : *Hem kel hem kotdaz.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kotek Ucu topuzlu değnek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kotirik İpliksiz, boş makara. (–Kr.)

kotmak **1.** Silindir biçiminde, içi boş kutu. (*Çorlu –Tk.) **2.** Koruyucu kap. (*Çorlu –Tk.)

kotof Basamak. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kotor [→ **kotur -1**]

kottaz Kendini beğenen, kibirli. (*Deveili –Ky.)

kotur [**gotur, kotor**] **1.** Uyuz. (–Kr. ve köyleri)
[**gotur**] : (–Kr. ve köyleri)
[**kotor**] : (–Vn.)
2. Cüzzamlı. (Kerkük)

koturluk Cüzzam. (Kerkük)

koturmaç Kadınların tarlada kullandıkları önlük. (Kerkük)

kotü Kötü. (*Zile –To.)

kova Kova biçiminde açan bir çeşit çiçek. (*Lüleburgaz –Krk.)

kova kamışı Hasır kamışı. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

kovalama (I) En az dört kişiyle oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (Kepez –Ky.)

kovalama (II) Yağda kızarmış patlıcan, patates, domates vb. nin üstüne kıyma ve biber dökülerek yapılan bir çeşit yemek. (Kepez –Ky.)

kovaltak Gevşek, yumuşak : *Kovaltak toprak.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kovan 1. Boş fişek. (–Çr.) **2.** Boşalmış top mermisi. (–Çr.)

kovcu [→ **koğcu**]

kovlaşmak [→ **koğlamak**]

kovsuk Boşluk. (–Mr. ve çevresi)

kovu [→ **koğ**]

kovzak [**kovzalak**] Yüzeyi geniş ya da görünüşte büyük olup ağırlığı az nesne. (–Çr.)
[**kovzalak**] : (–Çr.)

kovzalak [→ **kovzak**]

koy Mağara. (*Antakya –Hat.)

koyak (I) Çok tatlı. (*Gediz –Kü.)

koyak (II) **1.** İki dağ arası, vadi. (Köseçobanlı *Gülnar –İç.) **2.** Kuytu, basık yer. (–Ml.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

koygun [**koyuntu**] Etkili, dokunaklı, acıklı. (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Yenice –Mğ.)
[**koyuntu**] : (–Çr.)

koyungözü Papatya. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.; Kerkük ve çevresi)

koyuntu [→ **koygun**]

koyunyüzü Koyunun karnında kuzu yüz günlük olunca çobanın evleri dolaşarak buğday, yağ vb. yiyecekler toplaması. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)

koyutmak Koyulaştırmak. (–Çr.)

koz (I) Od, ateş. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

koz (II) Ceviz. (Okçular –Çkl.; *Silifke –İç.)

koza Makara, masura. (–Ks. ve çevresi)

kozak Çam kozası. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kozan Çocuk bezi. (–Af.)

kozluk Yeni doğan keçi ve koyun yavrularının ahırda konulduğu bölüm. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

köçekçi Köçek oynatan kimse. (–Çr.)

köçü Eşek. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

köçürmek Kızı evlendirmek. (–Kr.)

köfdere [**köftere, köftür**] Bağ evlekleri arasından su akıtmak amacıyla açılan geniş ark. (–Çr.)
[**köftere**] : (–Çr.)
[**köftür**] : (–Çr.)

köfes Verimli toprak. (Teniste *Anamur –İç.)

köfnük Gözenekli, tez kırılan, yumuşak taş, şeker vb. (–Nğ.)

köftere [→ **köfdere**]

köftür [→ **köfdere**]

köfün Küfe. (*Bozdoğan –Ay.)

köfür İki kulplu, küfe biçiminde sepet. (*Kula –Mn.)

kökem (I) [→ **köken -1**]

kökem (II) Bağlam, top, tutam. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı–Ky.)

köken [**kökem** (I)] **1.** Kök : *Birkaç köken zerdali fidanım var.* (–Çr.) [**kökem** (I)] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Hayvan bağlanan kazık. (–Ml.)

kökenlemek Fidan ya da asma çubuğu dikmek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

köklü Temelli, eskiden beri, yerli. (–Kr.; Gezende, *Gülnar –İç.)

kölemen Tiftik ile kıl keçinin çiftleşmesinden doğan yavru. (–Çr.)

kölemez Yoğurtla süt karışımı bir çeşit yiyecek. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

köley Küçük kulaklı. (–Ml.)

kölle Buğday, bakla, nohut, ceviz, susamla yapılan bir çeşit yiyecek. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

kölük Kısrak. (*Eğridir –Isp.)

köm 1. Samanlık. (Boğazcık *Perşembe –Or.) **2.** Davarların kışın barındığı üstü kapalı yer, ahır. (–Çr.; Bertiz –Mr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kömbe 1. Kızgın küle gömülerek pişirilen bir çeşit kalın ekmek. (–Yz.; Kuyucak *Akseki –Ant.) **2.** Somun. (Gölkonak, *Şarkikaraağaç, Hamallar *Keçiborlu –Isp.)

köme Cevizli pekmez sucuğu. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

kömeç Ebegömeci. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kömeli Toplu, birikmiş, yığılmış. (–Çr.)

kömler Çokluk, topluluk. (–Af.)

kömme İçine kavurga konularak, ocakta pirişilen ekmek. (–Ml.)

kömmeç Gömülmüş : *Patatesi kömmeç etdik.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kömselemek 1. İtmek, iteklemek. (*Ürgüp –Nş.) **2.** Başından atmak, savmak. (*Ürgüp –Nş.)

kömşütmek Öfkesini gidermek, yumuşatmak : *Tahir elime geçerse kömsüdürüm.* (Kale *Ilgaz –Çkr.)

kömü [**kömük**] Kuytu, çukur yer. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**kömük**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kömük [→ **kömü**]

kömüş Genç, sevimli erkek manda. (Dışlık *Kangal –Sv.)

kön Koyun, keçi gübresi. (–Çr.)

köngek (I) Çürümüş ot kökü. (Alikan *Emirdağ –Af.)

köngek (II) Uzun paçalı, geniş don. (*Antakya –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

könes Köpek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

könümek Olgunlaşmak, ermek.: *Armutlar könümüş.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

köpen Deve çulu. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

köpmek (I) [**köpşürmek**] Kızarak bağırıp çağırmak. (–Kr.) [**köpşürmek**] : (–Çr.)

köpmek (II) Şişmek : *Midem köptü.* (–Kr.)

köprücek demiri Pınarların önündeki oluklara, pislikarkı deliklerine kapatılan demir parmaklık. (–Çr.)

köpşürmek [→ **köpmek** (I)]

köpürköz İyice yanmış ateşle dolu (ocak, mangal, soba). (–Çr.)

körcüklemek [körlemek -2] Utandırmak, aşağılayarak davranışlarını olumsuz yönde etkilemek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
[körlemek -2] : (–Çr.)

körduman Sis, pus. (Hayati *Erbaa –To.)

köre Yuva : *Karınca köresi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

körek Baldıran otunun kurumuş gövdesi. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

körelemek [→ kürelemek]

köremez (I) Koyu. (–Ml.)

köremez (II) **1.** İçine ekmek doğranmış şekerli süt. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Ayran ya da yoğurt karıştırılmış süt. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

körez (I) Az ışık veren lamba. (*Antakya –Hat.)

körez (II) Küçük taş. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

körezimek [körsemek] Ateş sönmeye yüz tutmak, körelmek. (Kozluca –Brd.; –Çr.)
[körsemek] : (–Çr.)

körfez 1. Kıyı. (–Ba.) **2.** Issız, az uğranılan yer. (–Ba.)

köripliz Yaramaz. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

körlemek 1. Alay etmek. (Yenice –Mğ.) **2. [→ körcüklemek]**

körlük Sıkıntı : *Oğlum körlük etme.* (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

körmen Yabanıl sarımsak. (Bertiz –Mr.; Gezende *Gülnar –İç.)

köroğlu Erkeklerin karıları için kullandıkları seslenme ünlemi. (Yeniyapan, Şıhlı *Balâ –Ank.)

körsemek [→ körezimek]

körük Fayton. (Kepez –Ky.)

körüktürmek Bıktırmak, bezdirmek. (–Ks. ve çevresi)

körüsten Dağlardaki koridor biçiminde mağara. (Tahanlı *Mersin –İç.)

körüş Şaşı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

körüz Zamanından önce yavrulayan koyun, keçi vb. hayvan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

köryan Bir yere bakarken gözün yandan gördüğü yerler : *Baksana gözünün köryanında.* (*Kaş ve çevresi –Ant.)

köryevle Eti yenen bir çeşit kuş. (–Ml.)

kös (I) Sokak kapılarının arkasına vurulan ağaç dayak. (Kesirik –El.)

kös (II) Biçilmiş tarlanın ertesi yıl sürülmeden dinlenmeye bırakılması. (Ulukışla *Bor, Armutlu *Aksaray –Nğ.)

köseği Odunun yarı yanmış durumu. (–Ml.)

kösemen Koç. (–Çkl.)

köseng Fırını silmeye yarayan, ucuna bez sarılmış sopa. (–Af.)

kösengi 1. Kazık. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.) **2.** Ocakta yana yana kısalmış odun parçası. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kösere [→ kösüre]

kösev [→ kösküç]

kös gelmek Bir yana, kolun üstüne dayanarak yatar gibi oturmak. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kösküç [kösev] Ateş karıştırmakta kullanılan tahta araç. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
[kösev] : (–Vn.)

köskülüğ Çocuk önlüğü. (Kerkük)

kösmek Yıkılmak, çökmek. (–Uş.; Hamidiye *Keçiborlu –Isp.; *Kula –Mn.)

kösmük Sigara artığı, izmarit. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

kösnek Uyku. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kösnük 1. Çiftleşmek isteyen hayvan. (–Çr.; Kemaller, Bulgaristan) **2.** Eşcinsel erkek. (–Çr.)

kösnümek Dişi hayvan çiftleşmek istemek (eşek, at, sığır vb. için). (*Safranbolu –Zn.; Yenice –Mğ.; –Ed. ve çevresi)

kösrevi [→ **kösüre**]

kösreviye vurmak Bilemek, keskinleştirmek. (–Kr. ve köyleri)

köstek kancası Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir halka. (Yukarı Çalıca *Hendek –Sk.; –Ada.)

köstüre Uzun marangoz rendesi. (–Ml.)

kösükmek Yan yatmak : *Kösükünce uyur.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kösülmek (I) Boylu boyunca uzanmak. (Sayağzı *Silifke –İç.)

kösülmek (II) **1.** Öfkesini almak. (*Bodrum –Mğ.) **2.** Hızını almak. (*Bodrum –Mğ.)

kösüre [**kösere, kösrevi**] Bileği taşı. (–Çr.; Davulku *Hekimhan –Ml.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Tahanlı –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**kösere**] : (İğneciler *Mudurnu–Bo; Kemaller, Bulgaristan)
[**kösrevi**] : (–Ml.)

köşker Ayakkabı yapan ya da onaran kimse. (–Çr.; Tahanlı *Mersin–İç.)

köteç Domuz yavrusu. (Teniste *Anamur –İç.)

köteklemek [→ **kürelemek**]

kötel Bir çeşit direk. (*Antakya –Hat.)

kötelemek Fırlatmak, atmak, yere vurmak. (Mustafapaşa *Ürgüp–Nş.)

köten 1. Büyük saban. (–Çr.) **2.** Pulluk. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kötez Ucu aşınmış, keskinliği gitmiş (balta vb. araç). (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

kötezlemek Düşmek, çarpmak. (–Kr.)

kötezlenmek Bir yere takılıp düşmek. (–Kr.)

kötlü Köfte. (–Af.)

kötürce Torununun torunu. (–Vn.)

kötü yara Frengi, cüzzam vb. hastalıklar nedeniyle oluşan yara. (–Kr.)

kövelek Mantar. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

köynek İç gömleği, iç giysisi. (Ballıkaya *Hekimhan –Ml.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

közleme Ateşte pişirilen hamur, et vb. yiyecekler. (*Kula –Mn.; –Çr.; –Kr. ve köyleri; –Yz.)

közlemek Hamur, et vb. yiyecekleri ateşte pişirmek. (–Gr.; –Tr.; –Yz.)

kubak kubak kubaklamak Keklik ötmek. (–Çr.)

kubarık Çalımlı, onurlu. (–Krş. ve çevresi)

kubat Çirkin, kaba, biçimsiz. (–Ks. ve çevresi)

kublamak [→ **kuplamak**]

kubulamak Fısıldamak. (*Ermenek ve köyleri –Kn.)

kubur (I) [**gubur**] Kürek kemiklerinin çıkıntılı yerleri : *Kuburumda bir ağrı var.* (–Kr.)
[**gubur**] : (–Kr.)

kubur (II) Belde taşınan bir çeşit para cüzdanı. (–Mr. ve çevresi)
kuburluk Bele bağlanan fişeklik.(–Kr. ve köyleri)
kubuz Yalan, gerçek dışı. (*Kandıra –Kc.)
kubuz atmak Yalan söylemek. (*Kandıra –Kc.)
kucun Mısır koçanı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kucuş [kocamış kuş, kocuş] İri yapılı yaşlı kimse. (–Çr.)
[kocamış kuş] : (–Çr.)
[kocuş] : (–Çr.)
kuçik Küçük. (–Vn.)
kud [kudde (II)] Köpek kovalama ünlem. (–Kr.)
[kudde (II)] : (–Kr.)
kudde (I) **1.** Kibirli, çalımlı. (Kerkük ve çevresi) **2.** Zeki, akıllı, düşünceli. (–Çr.)
kudde (II) **[→ kud]**
kudum kaldırmak Gürültü etmek. (–Af.)
kuduрmak Oynamak, elle şakalaşmak: *Burada çocuklar kuduruyorlar.* (–Kr.; *Antakya –Hat.)
kuduru Gelişigüzel, özensiz. (Şumnu, Bulgaristan)
kuduruk Sinirli, deli gibi davranışta bulunan. (–Çr.)
kuduz Şişman. (Civler *Ermenek–Kn.)
kuflankuf Salıncak. (–Vn.)
kuka (I) Değerli bir çeşit taş ve bu taştan yapılan tespih, ağızlık vb. araçlar. (–Kr.)
kuka (II) Oya ipliği. (–Kr.)
kukuçi Olgunlaşmamış meyve. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kukuli Yuvarlak. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kukur Fıtık. (*Antakya –Hat.)
kulaç İki kolun yanlara uzatılmasıyla oluşan uzunluk. (–Kr. ve köyleri)
kulak (I) Kolayca taşınması için çuvalın ağzının iki yanına yapılan tutma yeri, kulp. (–Çr.)
kulak (II) Çamlıklarda biten, yemeği yapılan bir çeşit ilkbahar bitkisi. (Gezende *Gülnar –İç.)
kulakçak Kulaklık : *Hava soğuk kulakçağını dak ta öyle git.* (–Çr.; –Yz.)
kulaklı Mersin ağacı çubuklarından örülmüş, tahıl yıkamakta kullanılan büyük sepet. (*Antakya –Hat.)
kulak tözü Kulak arkası, kulaktozu. (–Çr.)
kule Bağ evi. (*Eşme –Uş.; *Seferihisar –İz.)
kuleça Yüzün iki yanında bırakılan sakal, favori. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
kulgulu Küçük el testisi. (–Krş. ve çevresi)
kuli [→ kulun]
kulik Yuvarlak küçük ekmek. (Beyelması *Ağın –El.)
kullik **1.** Başlık. (–Kr.) **2.** Başlık üstündeki püskül. (–Kr.)
kulluk (I) Karakol. (–Dy.)
kulluk (II) Yardım. (–Kr.)
kullukçu İşçi, besleme. (–Kr.)
kulplu Dibi geniş, üstü dar, iki kulplu toprak kap. (–Ks. ve çevresi)
kuluk [→ kulun]
kulun [kuli, kuluk] Yeni doğmuş at yavrusu, tay. (*Gediz –Kü.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kemaller, Bulgaristan)
[kuli] : (–Krş. ve çevresi; Şumnu, Bulgaristan)
[kuluk] : (–Çr.)
kulun atmak At yavru düşürmek. (–Kr.)

kulumlamak At doğurmak. (–Kr. ve köyleri)
kulük Oyuk. (*Lüleburgaz –Krk.)
kumbuli Yığın. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
kumbuz Sonuncu, en son. (*Antakya –Hat.)
kumkuma Bir çeşit su kabı. (–Çr.)
kumkumu Bukalemun. (–Ml.)
kumpil [→**kumpir**]
kumpir [**kumpil, kumpiri, kumpur, kümpür**] Patates. (*Bozdoğan–Ay.; *Eşme –Uş.; –Isp.; *Kaş ve çevresi –Ant.; Kemaller, Razgrad, Bulgaristan)
[**kumpil**] : (–Af.)
[**kumpiri**] : (–Ks. ve çevresi)
[**kumpur**] : (*Sivaslı –Uş.)
[**kümpür**] : (–Kr. ve çevresi; Ulukışla *Bor –Nğ.)
kumpiri [→ **kumpir**]
kumpur [→ **kumpir**]
kunci Kenevir sapı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kuncik (I) Omuz başı. (–Kr. ve köyleri)
kuncik (II) Köşe. (–Dy.)
kunçı Küçük ve ince değnek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
kundak [→ **kuntak**]
kunde [→ **künde**]
kundi Yük, denk. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kundulu İri taneli bir çeşit buğday. (Karapınar –Kn.)
kunkula Testinin ağız bölümü. (Kerkük)
kunna [**gunna**] Kurna. (–Çr.)
[**gunna**] : (–Çr.)
kunnacı [**kurnacı**] Doğurucu, gebe hayvan. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**kurnacı**] : (–Mr. ve çevresi)
kunnamak Hayvan doğurmak. (Beyelması *Ağın –El.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
kuntak [**kundak**] Dipçik. (Şenoba *Uludere –Hak.)
[**kundak**] : (–Kr. ve köyleri)
kupa Cam bardak. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)
kupas Yüzüstü. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
kupe (I) Köpek. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)
kupe (II) Küp, büyük çanak kap. (*Bulanık –Mş.)
kuplamak [**kublamak**] Sepet vb. gereçlere kulp takmak, kulplamak. (–Çr.)
[**kublamak**] : (–Çr.)
kupli Kilit. (–Tr. ve köyleri)
kuplu Kulplu, büyük kazan. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
kur Hayırsız, uğursuz. (–Vn.)
kurada **1.** Çok zayıf, bir deri bir kemik kalmış. (–Çr.) **2.** Eskimiş, işe yaramaz durumda. (–Kr.)
kuramba Kuruntu. (–Çr.)
kurbat Elisıkı, cimri. (*Antakya –Hat.)
kurcanmak Uğraşmak, çabalamak. (–Çr.)
kurça Küçük sepet. (Güneyce –Rz.)
kurda giden [→ **kurtçul**]
kurdağzı Yapılarda ağaç atkıların iyi oturması için alttaki direğin tepesine yapılan oyuk, yuva. (–Kr.)
kurdalamak Karıştırmak, kurcalamak, yoklamak. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Akseki –Ant.)
kurgazlaşmak Otlar, ağaçlar kurumaya yüz tutmak. (Kozluca –Brd.)
kurik At, eşek yavrusu. (Boyalı *Sarıkamış –Kr.; *Refahiye –Ezc.; –Ml. ve çevresi)

kurk olmak Tavuk kuluçka olmak. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kurnacı [→ **kumnacı**]

kurnik Çukur. (Beyelması *Ağın –El.)

kursak Mide : *Gece yediğim aş kursağıma oturdu.* (–Uş.)

kursük Şişman. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

kurşak [**gurşaḫ -1, 2**] **1.** Kuşak, bele sarılan kumaş. (–Kr.)
[**gurşaḫ -1**] : (–Kr. ve köyleri)
2. Kapının tahtalarını birbirine bağlayan ağaç. (–Kr.)
[**gurşaḫ -2**] : (–Kr. ve köyleri)

kurt Sağlam, esnek bir çeşit ağaç. (Gezende *Gülnar –İç.)

kurtağzı Çatıya açılan, insan sığabilecek büyüklükte, kapaklı pencere. (–Çr.)

kurtçalık [**kurtluk**] Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir halka. (Güvemalan *Biga –Çkl.)
[**kurtluk**] : (Küçük Karakırlı *Hayrabolu –Tk.)

kurtçul [**kurda giden**] Kurt boğmaya alışkın köpek. (–Kr. ve köyleri; –Çr.)
[**kurda giden**] : (–Kr.)

kurtdüşen [→ **küpdüşen**]

kurti [**gurti**] Kartal. (Şenoba *Uludere –Hak.)
[**gurti**] : (Şenoba *Uludere –Hak.)

kurtkulağı Yaprakları tüylü, kökündeki sütten sakız yapılan bir çeşit bitki. (–Çr.)

kurtlanmak Çabalamak, debelenmek. (–Kr. ve köyleri)

kurtlu Kıskanç, sinsi. (–Kr. ve köyleri)

kurtluk [→ **kurtçalık**]

kurtum Yudum. (Kerkük)

kuru buru Gaz sancısı. (–Çr.)

kurulğan [**kurutğan**] Kendini beğenen, büyüklenen. (–Çr.)
[**kurutğan**] : (–Çr.)

kuruluk Evin girişi, koridor. (–Çr.)

kurumak [→ **kuruyakalmak**]

kurumluluk Ağırbaşlılık. (–Çr.)

kurumsak Yolsuz birleşmelere aracılık eden kimse. (–Kr.)

kurun Çeşme yalağı, oluk. (*Refahiye –Ezc.; *Bulanık –Mş.)

kururak [**gururaḫ**] Kuruca, az kuru. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**gururaḫ**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kurut Parça parça kurutulmuş süzme yoğurt, tarhana. (–Kr. ve köyleri)

kurutğan [→ **kurulğan**]

kurutma At, eşek ve sığırların bacaklarında olan tutukluk, aksaklık. (–Kr. ve köyleri)

kurutmak Kendini beğenmek, büyüklenmek. (–Çr.)

kuruyakalmak [**kurumak**] Donakalmak, şaşmak. (*Antakya –Hat.)
[**kurumak**] : (*Antakya –Hat.)

kusag [→ **kusaḫ**]

kusaḫ [**kusag**] Kolera. (Kerkük)
[**kusag**] : (Kerkük)

kusek Taş sökmekte kullanılan demir araç, küskü. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kusgun, kusğun [**kuskun -2**] **1.** Eşeğin semerine bağlanan ip. (–Krş. ve çevresi) **2.** Eyer kayışı. (–Kr. ve köyleri)
[**kuskun -2**] : (*Gediz –Kü.; Uğurlu *Ermenek –Kn.)

kuskun 1. Hayvanın beline bağlanan eğer ya da semer kayışı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** [→ **kusgun, kusğun -2**]

kuskuslu Bencil. (*Kula –Mn.)

kuspa Tümsek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kuş (I) Hindi. (Kiti *Iğdır –Kr.)

kuş (II) Dokuma tezgâhında gücülerin üstündeki bir çeşit makaralar. (–Çr.)

kuşak Kapıyı oluşturan tahtaları birbirine bağlamak için arkasına yatay çakılan sağlam ağaç. (–Çr.)

kuşak tazelemek Ayak yoluna gitmek, işemek. (Kıbrıs)

kuşane [**kuşkana**] İki yanında tutacak yeri bulunan büyük tencere. (–Af.; *Uluborlu –Isp.)
[**kuşkana**] : (*Sarıkamış ve çevresi –Kr.; –Sv.; –Ky.)

kuşekmeyi Üç yapraklı yoncaya benzeyen, yemeği yapılan bir bitki. (–Kr. ve köyleri)

kuşgözü Potin ya da ayakkabı bağlarının geçtiği deliklere takılan küçük, madensel halka, zımba. (–Çr.)

kuşik Kulağı kısa oğlak. (*Hekimhan –Ml.)

kuşkaldıran Dalkavuk, yüze gülen. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kuşkana [→ **kuşane**]

kuşkonmaz Yapılarda kullanılan, direklere yatay çakılan uzun ağaçlar : *Evin önündeki kuşkonmaza kilimi astım, çabucak kurudu.* (–Çr.)

kuşkunmak Gocunmak, sakınmak. (–Çr.)

kuşluk Sabahla öğle arası. (–İst.; –Yz.)

kuş tuttu Düşen çocukları avutmakta kullanılır. (*Gediz –Kü.)

kuşum çekmek [→ **kuşum etmek**]

kuşum etmek [**kuşum çekmek**] Kuşkulanmak. (Kapaklı *Çekerek –Yz.)
[**kuşum çekmek**] : (Kapaklı *Çekerek –Yz.)

kuşurgu Yük, denk. (*Karapınar –Kn.)

kut [**kutça**] Orta büyüklükte, sağlam (nesne için) : *Her şeyin kutu eyi olur.* (–Çr.)
[**kutça**] : (–Çr.)

kutal Kısa odun. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

kutavi [→ **kutüyh**]

kutça [→ **kut**]

kutik Köpek yavrusu. (Beyelması *Ağın –El.)

kutiklemek Sessizce dürtmek. (–Ml.)

kutmek Alçak, küçük iskemle. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kutnu Bir çeşit kumaş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kutun **1.** Meyvenin yenmeyen, çekirdekli bölümü. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Tanesiz mısır koçanı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kutüyh [**kutavi**] Köpek yavrusu. (*Iğdır –Kr.)
[**kutavi**] : (Limanköy *Çayeli –Rz.)

kuvaçka Kuluçka. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

kuvel Tohumluk için bırakılan kendir. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

kuviça **1.** Küçük, saplı küfe. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Küçük el sepeti. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

kuylamak Çukura gömerek saklamak : *Kış geliyor, havucu bahçeden söküp, evin avlusuna kuyladım.* (–Çr.)

kuyle [→ **küfle**]

kuyluşturmak Yerleştirmek. (–Çr.)

kuymak **1.** Bir çeşit helva. (–Ml.) **2.** Lohusaya yedirilen un lapası. (Beyelması *Ağın –El.; –Ml.)

kuyruğu tava sapına dönmek Uslanmak. (*Bor –Ng.)

kuyruklu Akrep. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kuyruoğolü Akrebe benzeyen, yedi halkalı, kuyruğunun son bölümünde zehir taşıyan bir böcek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kuytak Kuytu yer. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kuyulu düşmek Kendini korumaya zaman vermeden birine saldırıp dövmek. (–Çr.)

kuz 1. Soğuk, güneş görmeyen yer. (–Ks. ve çevresi; Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik) **2.** Nemli, ıslak yerler. (*Kula –Mn.)

kuzgeçe Kuzey, kuzeybatı. (–Çr.)

kuzlacı Gebe koyun, keçi vb. hayvan. (–Çr.; –Mr.)

kuzlamak 1. Hayvan yavrulamak. (–Ks.; *Osmaniye –Ada.) **2.** İnsan doğurmak (aşağılama için). (*Antakya –Hat.)

kuzluk [→ **kuzuluk -2**]

kuzudişi Yüz yaşından sonra insanlarda çıkan diş. (–Çr.; –Yz.)

kuzuluk [**kuzluk**] **1.** Duvara gömme yapılan yatacak yer. (–Kr. ve köyleri) **2.** Ahırlarda kuzulara ayrılan yer. (–Kr. ve köyleri)
[**kuzluk**] : (Aşağı Yaylabel –Isp.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kuzzik [**guzzik**] Kambur. (–Kr.)
[**guzzik**] : (–Kr.)

kücü 1. Halı dokuma aygıtında ipleri geren ve gevşeten, silindir biçiminde, uzun ağaç. (–Af.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Bez dokuma aygıtında tarağın arkasında bulunarak iplik katlarının açılıp kapanmasını düzenleyen, özel biçimde bükülmüş ipler. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **3.** Dokuma aygıtında uzunluğuna giden iplerin iki ucunu birleştiren yuvarlak, tahta çubuklar. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

kücülemek Dokunacak bez, kilim vb. nesnelerin ipliklerini gücü ipliklerinin arasından geçirmek. (–Çr.)

küçe Sokak. (–Dy.)

küçen Köpek yavrusu. (Kocamanbaşı *Terme –Sm.)

küçen olmak Köpek çiftleşmek. (–Çr.)

küçü Gücü (dokuma aygıtında). (–Çr.; *Fethiye –Mğ.)

küçükağa Ağabey. (–Sv.; –Ky.)

küd [**küt**] Eli ayağı tutmayan, inmeli (kimse). (–Çr.)
[**küt**] : (*Kula –Mn.; –Çr.; –Yz.)

küde Kısa. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

küdüret [**kitiret**] Kin. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)
[**kitiret**] : (–Yz.)

küfle [**kuyle, külbe** (I), **külle, küvle**] Tandırın hava deliği. (*Iğdır –Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**kuyle**] : (–Sv.)
[**külbe** (I)] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
[**külle**] : (–Yz.)
[**küvle**] : (–Kr.; –Vn.)

küfte Köfte. (*Bulanık –Mş.)

küfül küfül Güçsüz, ılık esen yel (için). (–Çr.; –Yz.)

küf vermek Sallanmaktayken diz, ayak ve bedeni büküp doğrultup salıncağa hız vermek. (–Çr.)

kühlemek Suç işleyip kaçan kimsenin arkasından küh küh diye aşağılamak, alay etmek. (–Çr.)

kükmek Boynuz : *Bizim koyunun kükmeği kırıldı.* (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

küküm Çok yaşlı, düşkün. (–Çr.; *Kilis –Gaz.)

külah İçi oyularak kurutulmuş sebze. (–Ml.)

külbe (I) [→ **küfle**]

külbe (II) Tek ağızlı çapa. (Beyelması *Ağın –El.)

külçe **1.** Bir çeşit tepsi böreği. (*Antakya ve çevresi –Hat.) **2.** Bir çeşit cevizli pasta. (Kerkük)

küle (I) Kısa boylu. (Kerkük)

küle (II) Et tahtası. (–Af.)

külek Su kovası. (–Kr. ve köyleri)

külhaş [**külufak**] Kırılıp dökülerek ufalanmış, parçalanmış. (–Çr.; –Yz.)

[**külufak**] : (–Çr.)

külle [→ **küfle**]

külleme **1.** Üstü külle kapatılmış ateşte pişirilen kahve. (–Çr.) **2.** Kızartılmış et. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

küllemek Ateşin üstünü külle örtmek. (–Çr.)

küllük (I) **1.** Teneke su kabı. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.) **2.** Temizlikte kullanılan suların konulduğu ağzı geniş, toprak testi. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

küllük (II) Kül, çöp, süprüntü atılan yer, çöplük. (–Kr. ve köyleri; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

külmek Kesilecek hayvanın ayaklarını ikişer ikişer bağlamak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

külsümüt En küçük bulgur. (–Ml.)

külte (I) **1.** Bağlam, düzine. (*Antakya –Hat.; –Mr.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Yığın. (–Mr.)

külte (II) Kadınların saçlarını toplamakta kullandıkları bir yanı açık süs eşyası. (Teniste *Anamur –İç.)

külufak [→ **külhaş**]

külü Bir çeşit oyunda kullanılan yumurta biçiminde taş. (*Çekerek –Yz.)

külük **1.** Sıcak külde pişirilen kalın ekmek. (Tahanlı –İç.) **2.** Külbastı. (Tahanlı –İç.)

külük koyunu Kuyruğu yuvarlak koyun. (–Ezm. ve çevresi)

külünçe [**külür -2**] **1.** Mısır unundan yapılan ekmek. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

[**külür -2**] : (Şumnu, Bulgaristan) **2.** Ölünün arkasından yapılan yağlı, soğanlı ekmek. (–Ml.)

külür **1.** Çocuklar için yapılan halka biçiminde ekmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** [→ **külünçe -1**]

kümbet (I) Kent sularının ana deposu üstüne yapılan, alçak kubbeli yapı. (–Çr.)

kümbet (II) Soba. (Kemaller, Bulgaristan)

kümpür [→ **kumpir**]

kümük (I) **1.** Çürük diş, aşık, kemik vb. (–Çr.) **2.** Basık, yassı burun. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kümük (II) Topraktan çıkarılan yuvarlak, küçük kökler. (Tahanlı –İç.)

kümül Susam bağlamlarından oluşturulan yığın. (Tahanlı –İç.)

kümür Dökülmüş, kuru çam yaprakları. (Kozluca –Brd.)

kümürdak Olgunlaşmamış kavun. (Kozluca –Brd.)

kün Toprakla küçük saman karışımı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

künci [**küncü**] Susam. (–Dy.)

[**küncü**] : (*Antakya – Hat.; –Gaz.)

küncü [→ **künci**]

küncüt Kara susam. (–Kr.)

künd Ekmek yapmak için ayrılmış hamur topağı, beze. (–Kr. ve köyleri)

künde [**kunde**] Hergün, günde. (Çitli *Mecitözü, –Çr.; –Kr. ve köyleri; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**kunde**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

kündükü Koyu mavi. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

kündüç Susam. (Kerkük)

küngüldemek [**künküllemek, künkürlemek**] Yaşlı kimse güçsüz, uykuda gezer gibi olmak. (–Çr.)
[**künküllemek**] : (–Çr.)
[**künkürlemek**]: (Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)

künküllemek [→ **küngüldemek**]

künkürlemek [→ **küngüldemek**]

künlük [**künnük**] Tütsü olarak yakılan ağaç sakızı, günlük. (–Çr.)
[**künnük**] : (–Çr.)

künnük [→ **künlük**]

küp **1.** Çalılık. (Azaklı *Kavak –Sm.) **2.** Kesilmiş ağaç. (Azaklı *Kavak –Sm.) **3.** Kısa boylu ağaç. (Azaklı *Kavak –Sm.)

küpdüşen [**gürpdüşen, kurtdüşen**] İri, ekşimiş, içi çabuk kararan bir çeşit armut. (–Çr.)
[**gürpdüşen**] : (–Çr.)
[**kurtdüşen**] : (–Çr.)

küpe Geniş gövdeli toprak kap, bir çeşit küp. (Kerkük)

küpecik [**küpercik**] Kulplu, küçük küp. (*Gediz –Kü.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**küpercik**] : (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

küpeli kazan İki yanı kulplu kazan. (–Çr.; –Yz.)

küpercik [→ **küpecik**]

küpmek Hayvan toslamak. (Hamidiye *Keçiborlu –Isp.)

küpü Baltanın kesmeyen yanı. (*Kandıra –Kc.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

kürcelemek Fırlatmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kürdük Gömlek, bluz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

küre Pekmez kaynatmak için yapılan yuvarlak ocak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kürebi [**görebi, görebiye, kürebiye**] Diken, çalı kesmekte kullanılan bir çeşit balta. (–Kr.)
[**görebi**] : (–Çr.)
[**görebiye**] : (–Çr.)
[**kürebiye**] : (–Çr.)

kürebiye [→ **kürebi**]

kürelemek [**körelemek, köteklemek, kütelemek**] Tutup fırlatmak, atmak. (–Çr.; –Mr.)
[**körelemek**]: (Uluşiran*Şiran–Gm.)
[**köteklemek**] : (–Çr.)
[**kütelemek**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

küreleyinerisin Fırlatıverince, atıverince. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kürem Koyunların sıcakta serinlemek için birbirinin gölgesine sığınarak oluşturdukları küme, topluluk. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

kürem kürem **1.** Bölük bölük, küme küme. (–Yz.; *Silifke –İç.) **2.** Bol bol. (–Af.)

kürempe [→ **kürük**(I)]

küren Odun yığını. (Civler *Ermenek –Kn.)

kürküt Dokuma aygıtlarında taraktan dökülen yün kırıntıları. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

kürnemek Koyunlar sıcakta gölgelerinden yararlanmak için birbirlerine sokulmak, toplanmak. (*Eşme –Uş.)

kürrük [→ **kürük** (II) **-2**]

kürs [**kürtük -2**] Kar yığını. (–Uş.; Hamidiye *Keçiborlu –Isp.)
[**kürtük -2**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

kürtük **1.** Yuvarlanarak büyüyen donmuş kar kümesi, çığ. (–Kr. ve köyleri; Ballıkaya *Hekimhan –Ml.) **2.** [→ **kürs**]

kürtün Semer. (*Antakya –Hat.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

kürü [→ **kürük** (II) **-2**]

kürüf kürüf [**gürüf gürüf**] Sürü sürü. (–Çr.)
[**gürüf gürüf**] : (–Çr.; –Yz.)

kürük (I) [**kürempe**] Kar temizlemekte kullanılan kürek. (Kale –Kn.)
[**kürempe**] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

kürük (II) [**kürrük, kürü**] **1.** At yavrusu, tay. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, Kepez –Ky.) **2.** Eşek yavrusu, sıpa. (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, Kepez –Ky.)
[**kürrük**] : (–Çr.)
[**kürü**] : (Kesme *Osmaniye –Ada.; *Silifke –İç.)

kürümek Çamur, kar vb.'ni kürekle temizlemek, sıyırıp atmak. (–Kr.; –Ml.)

kürün **1.** Genellikle ağaçtan yapılan çeşme yalağı. (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Hayvan yemliği. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kürünç Kumrudan az küçük bir çeşit kuş. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

kürüşlemek Varlıklı olmak. (–Çr.)

kürüşlü Semiz, toplu, şişman. (–Çr.)

kürüz Yeni biten çam fidanları kümesi. (–Ks. ve çevresi)

küskü **1.** Kaldıraç. (–Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Taş sökmekte kullanılan kalın, uzun demir. (–Kr.) **3.** Fırındaki ateşi karıştırmakta, odun itmekte kullanılan balta sapından kalın ağaç. (–Çr.)

küsküç (I) Bir çeşit çocuk oyunu. (–Mr.)

küsküç (II) Bitki kökü çıkarmakta, toprağı kazmakta kullanılan ağaç ya da demir araç. (–Sv,. –Ky.; Kösektaş –*Hacıbektaş –Nş.)

küsse Topaç. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)

küsü Tahıl ya da unu çuvala basmakta kullanılan uzunca sopa. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

küsü dutmak [**küsü tutmak**] Darılmak, konuşmamak. (–Kr. ve köyleri)
[**küsü tutmak**] : (–Çr.)

küsülemek Tahıl ya da unu çuvala sopayla bastırmak. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

küsülü Dargın. (–Kr.; –Mr.)

küsülü durmak Dargınlığı sürdürmek. (–Çr.)

küsümek Ağır cismi ağaç ya da demir çubukla yerinden oynatmak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

küsü tutmak [→**küsü dutmak**]

küştah [**küşteh**] İstek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**küşteh**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

küştahlı Her yerde, her zaman neşeli, üzüntüsüz kimse. (–Çr.)

küşteh [→ **küştah**]

küştüre Tahtaya yiv yapmakta kullanılan araç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

küşüm Kuşku. (–Mr.)

küt [→ **küd**]

kütdüğüm Çözülmesi zor bir çeşit düğüm. (Tahanlı –İç.)

küte Acur. (–Ml. ve çevresi)

kütelemek [→ **kürelemek**]

kütelmek Kesici araçların keskinliği gitmek. (*Manavgat –Ant.)

kütmek Budaklı kütük.(*Manyas–Ba.)

kütüklemek Büyük ağaçları dört ya da beş metrelik tomruklara ayırmak. (–Çr.)

kütülemek Bedenin eklem yerlerinden "küt" diye ses çıkmak. (–Çr.)

kütürdek Sert, dolgun (üzüm vb. için). (*Kula –Mn.)

küveki Boğaz ağrılarında kullanılan bir çeşit em. (Yenice –Mğ.)

küvle [→ **küfle**]

küvlelik Tandırın hava deliğini kapamakta kullanılan kapak, paçavra. (–Kr.)

küydürmek Yerinden etmek, ayağını kaydırmak, ilgisini kesmek. (–Yz.)

küzürük Kuyruk kavrularak elde edilen kıkırdak. (–Krş. ve çevresi)

L

lağlanmak Alay etmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
laklak Küçük su testisi. (–Af.)
lalıḫ [→ **lalık**]
lalık [**lalıḫ**] Dilsiz. (–To. ve çevresi) [**lalıḫ**] : (–Yz. ve çevresi)
lapa Pardösü. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)
lapçın **1.** Mest. (–Af.) **2.** Lastikli ayakkabı. (–Af.)
laşka İşi gevşetme. (–Tr. ve çevresi)
lata [**lato**] Palto. (*Kula –Mn.) [**lato**] : (–Af.)
lato [→ **lata**]
lavaş Yufka. (–Vn.)
leb Yapıda kerpiç aralarına konulan çamur. (–Ml.)
leblebi küresi Leblebi aygıtının kavurma bölümü. (*Güdül –Ank.)
lec Tartışma. (–Ml.)
lec etmek Tartışmak, dövüşmek. (*Refahiye –Ezc.)
leçce Yüz, surat. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
leçek Kulakları kapatacak biçimde ensede bağlanan kalınca başörtüsü. (Kerkük)
leği Öyle mi? (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
lek Pirinç tarlası. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
lemberdel Ağzına dek, çok dolu (sıvılar için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
lemsetavuk [→ **nemse**]
lenger Kova. (Lefkoşe, Kıbrıs)
lengeri Bakır tepsi. (*Merzifon –Ama.)
lepe **1.** Sütle pişirilen pirinç lapası. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Az yağlı, yumuşak pirinç pilavı. (Kerkük)
levçe Geveze. (Kerkük)
levün Biçim. (–Vn.)
leyvaz Fasulye. (*Alaca –Çr.)
lığılmak Bitkin düşmek, yığılmak. (–Yz.)
lıklık Toprak sürahi. (Ulukışla *Bor –Ng.)
lılmak Baş aşağı düşmek, pike yapmak. (*Kilis –Gaz.)
lihsan Nisan. (–Vn.)
limeni azdırmak Bağırıp çağırmaya, ağlamaya başlamak. (Gündüzbey *Yeşilyurt –Ml.)
limpak Sayı, gol. (*Gelibolu –Çkl.)
lingirdemek Sallamak, sarsılmak, oynamak. (–Gaz.)
lobatça Papatya. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
lobik Yeşil fasulye. (*Karakoçan –El.)
lobuduk Küçük, ufak tefek. (*Gürün –Sv.)
lobya Fasulye. (–Af.)
lolo Erkek üreme organı (çocuk dilinde). (–Ml. ve çevresi)
lonç olmak Çok ıslanmak. (–Çr.; *Zile, *Erbaa –To.)
longuz Derin, karanlık yer, çukur. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
lop Küçük minder. (–Vn.)
lopçunı Obur. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
lopulmak İrinlenmiş yara sancımak, ağrımak. (Kerkük)

lorik Çocuk, yavru : *Loriğim benim.* (–Ml. ve çevresi)

loş Düğün yemeği. (Haruniye –Ada.)

löğün Kireç, pamuk, yumurta karışımından dövülerek elde edilen bir çeşit yapıştırıcı. (–Ml.)

lök gibi (I) Ağırbaşlı, oturaklı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

lök gibi (II) Koyu, kıvamlı : *Şu yemeğe ekmek doğra, lök gibi olsun.* (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

löklaz Uyuşuk, tembel. (–Af.)

löklemek Aldatmak. (–To.)

lömbürtü Ayağı yere vurarak, sıçrayarak yürüme. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

löngalle **1.** Ağır canlı. (–Kn.) **2.** Sorumsuz. (–Kn.)

löngür Yayık. (–Sv.; –Ky.)

löp İri lokma. (*Kula –Mn.)

M

ma (I) **1.** Sığır sesi. (–Çr.) **2.** Sığır memesi. (–Kr. ve köyleri)

ma (II) Çatı ya da dam için kullanılan büyük ağaç, kereste. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

maal Çapa. (Dağla *Mecitözü –Çr.)

maaşil Olgunlaşmamış, ham (meyve için). (Karakaya –Ky.)

mac [**maç**] Saban ya da pulluğun elle tutulan yeri. (–Kr. ve köyleri) [**maç**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

macahal Beceriksiz. (Musvadı *Ermenek –Kn.)

macal Zaman, olanak. (Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

macca İrin. (–Uş.; Adatepe *Devrek –Zn.)

maccetmek Usandırmak, bıktırmak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

macık mıcık olmak Hamurlaşmak, lapa olmak : *Pişirdiğin pilav macık mıcık olmuş kızım.* (Telin *Gürün –Sv.)

macuş Arabozan. (Karalar *Gazipaşa –Ant.)

maç [→ **mac**]

maça Koyunun ön bacaklarının dizden yukarı bölümü. (*Iğdır –Kr.)

maçalok Güzel. (*Lüleburgaz –Krk.)

maççalı Eğitim görmemiş, eğitilmemiş. (Günder *Ermenek –Kn.)

maççıldamak Ağız şapırdatarak yemek. (*Silifke –İç.)

maçça etmek Yormak, üzmek. (–Mr. ve çevresi)

maçı maçı Kedi çağırma ünlemi. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

maçka Kedi yavrusu. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

maç maç Bir çeşit kertenkele. (Kesirik –El.)

mada **1.** Pide ile yufka arası kalınlığında bir çeşit sac ekmeği. (Kerkük ve çevresi) **2.** Hamur açmakta kullanılan yuvarlak, yassı yastık. (Kerkük ve çevresi) **3.** Ekmeği tandıra yapıştırmakta kullanılan içi ot dolu yuvarlak minder. (Kerkük)

madara Kiriş. (*Manyas –Ba.)

mādenis Maydanoz. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)

madımaḫ [**madımanaḫ**] Semizotuna benzeyen, ilkbaharda kırlarda biten, yemeği yapılan bir çeşit bitki. (Uluşiran *Şiran –Gm.) [**madımanaḫ**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.)

madımanaḫ [→ **madımaḫ**]

madırdamak Homurdanmak : *Kendi kendine ne madırdıyorsun?* (*Bünyan –Ky.)

madırga Taşçı çekici. (–Ay.)

madik atmak Aldatmak, kandırmak. (–To.)

maduk Kökü yenen bir çeşit yabanotu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mafdan geçinmek Para ve emek vermeden yararlanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mafış 1. Bir çeşit tatlı. (*Iğdır –Kr.) 2. Hamurdan yapılan yiyecekler, hamur işi. (*Iğdır –Kr.)

magarna déyneği Oklava. (Zaferli *Maçka –Tr.)

mağ (I) 1. Tavan. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) 2. Oda. (*Gürün –Sv.) 3. Yapılarda çatılara yatay konan ağaç, kiriş. (*Bünyan –Ky.)

mağ (II) Yığın. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mağal Çapa işinde kullanılan, ağzı çapadan daha dar bir çeşit araç. (Hayati *Erbaa –To.)

mağıl Akla uygun, akıllıca. (*Iğdır –Kr.)

mağlata Kavga, dövüş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mağlıç Çekirdekli pamuk. (Dont *Fethiye –Mğ.)

mağrama Örtü. (–Af.)

mağsimek Önemsemek, değer vermek. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Bünyan –Ky.)

mahal Dik kafalı. (Tahtacı –Isp.)

mahallık Dik kafalılık. (Tahtacı –Isp.)

mahana [**mahane, mahna**] Sözde neden. (–Çr.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**mahane**] : (İncekum *Silifke –İç.)
[**mahna**] : (–Ks.; Kesirik –El.)

mahana bulmak Kınamak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

mahane [→ **mahana**]

maharıma [→ **maharma**]

mahariç Muştuluk parası, armağan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

maharma [**maharıma**] Yeni gelinlerin kullandıkları kalın, büyük başörtüsü. (Sazak *Yeşilova –Brd.)
[**maharıma**] : (Sazak *Yeşilova –Brd.)

mahat [**maket**] Sedir. (Hayati *Erbaa –To.)
[**maket**] : (–Af.; –Uş. ve köyleri)

mahıh Çok ekşi. (*Bünyan –Ky.)

mahık Acı (yiyecek için). (–Çr.)

mah mah Köpek çağırma ünlemi. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

mahman [→ **maman**]

mahna [→ **mahana**]

mahrama [**malama** (III)] 1. Havlu. (Kesirik –El.)
[**malama** (III)] : (*Eşme –Uş.) 2. Yüz örtüsü, peçe. (Günder *Ermenek –Kn.) 3. Mendil. (–Vn.)

mahuh Acımsı ekşi, buruk tatta. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

majğal Güçlü işçi. (Bayburt *Sarıkamış –Kr.; Tufanç –Ezm.)

makal Bir çeşit kuş. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

makane gibi Çalışkan. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

maket [→ **mahat**]

makule Yasa dışı cinsel ilişkilere aracılık eden. (–Ks. ve çevresi)

malaçırık Serçeden az büyük, toprak renginde bir çeşit kuş. (*Silifke –İç.)

malağa Kepçe. (*Iğdır –Kr.)

malağma [→ **malama** (I) **-1**]

malah [**malak**] 1. Manda yavrusu. (Çıtak *Çivril –Dz.; –Kr. ve ilçeleri; –Yz.; *Gülnar –İç.)
[**malak**] : (Sazak *Yeşilova –Brd.) 2. Domuz burnu. (*Gülnar –İç.)

malahter Meşale. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

malak [→ **malah -1**]

malaka Emeksiz, karşılıksız ve parasız elde edilen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

malaklamak Oyunda yenmek : *Tenef-füste Gülsüm'ü malakladım.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

malakları çevirmek İş yapabilir olmak. (–Ks. ve çevresi)

malalamak Övücü sözlerle aldatmaya çalışmak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

malama (I) [**malağma**] **1.** Dövülmüş, savrulmamış tahıl ve saman karışımı. (*Sütçüler –Isp.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Bünyan –Ky.; Sökün, Uzuncaburç *Silifke –İç.)

[**malağma**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; Haruniye –Ada.) **2.** Dövenle sürmek için harmana yayılmış başaklı sap. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) **3.** Kepek ve arpa kırması karışımı hayvan yemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

malama (II) Çimento vb. nesnelerden su karıştırılarak elde edilen bulamaç. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

malama (III) [→ **mahrama -1**]

malamak Suçunu gizlemek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

malamat Bozgun, utanç verici durum. (Tahtacı –Isp.; Kesirik –El.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Bünyan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Kirli, pis. (–Gaz.)

malamat etmek 1. Birinin suçunu, kusurunu açığa çıkararak utanacak duruma sokmak. (Tahtacı –Isp.; Çilehane *Reşadiye, Küçük İsa *Zile –To.; –Gaz.) **2.** İşi kökünden bozmak, yok etmek. (*Erbaa –To.)

malamatlı Utanılacak, kınanılacak durum. (Küçük İsa *Zile –To.)

malamat olmak Utanılacak durumda olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Gürün –Sv.; –Gaz.)

malaşmak [**maylaşmak**] Görgü kurallarına uymaz biçimde, yayılarak oturmak. (–Çr.)

[**maylaşmak**] : (–Çr.)

malaz Sulak toprak parçası. (*Mersin ve köyleri –İç.)

malbaş Anlayışsız, kalın kafalı. (*Iğdır –Kr.)

male Yabandomuzunun yattığı yer. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

maler Bir çeşit yabanpancarı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

malhıta Tahıldan yapılan lapa. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.)

malmeki Sincaptan büyük, duvar aralarında yaşayan bir çeşit hayvan. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

malsınmak Başkasının malını benimsemek. (–Gaz.)

maltak Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu tasma. (Tuzaklı *Söğüt –Bil.)

maluh Ağaç çivi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

malyemez Cimri.(–Kr. ve köyleri; –Yz.)

mama Hala. (–Af.)

mamak Çocuk yemeği, mama. (–Çr.; İncekum *Silifke –İç.)

maman [**mahman**] Göksulu armuduna benzeyen, iri bir çeşit armut.(–Çr.)

[**mahman**] : (–Çr.)

mamancika Bez parçalarından yapılan oyuncak bebek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

mambaşka Bambaşka. (*Silifke –İç.)

mamel Koltuk değneği (–Tr. ve köyleri)

mamer [**mamerik**] Dokuma tezgâhında iplik germeye yarayan yuvarlak ağaç. (–Çr.)
[**mamerik**] : (–Çr.)

mamerik [→ **mamer**]

mamıt Sersem. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

mamir Sağlam. (*Kula –Mn.)

mamiros Sıcak suda haşlanan hamurdan yapılan tatlı. (Yazır *Sungurlu –Çr.)

mamuḫ Bir çeşit kara erik. (Kesirik –El.)

mana [**manelik**] **1.** Tohum. (Fariske *Ermenek –Kn.) **2.** Tohumluk hıyar. (Gezende *Gülnar –İç.)
[**manelik**] : (*Mersin –İç.)

manaçi Sığırların boynuna bağlanan ip. (Şimşirli *İkizdere –Rz.)

manadura Domates. (Tahanlı –İç.)

manak Naylon bidon. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

mananuḫ Tarlalarda biten, sarı çiçekli bir çeşit bitki. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

manar Büyük yayla evi. (Karalar *Gazipaşa –Ant.)

manav Aptal. (*Bünyan –Ky.)

manavnalı Sporcu, beden eğitimi görmuş. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

manca (I) Sevimli. (Günder *Ermenek –Kn.)

manca (II) Çorba, aş. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.; *Karapınar –Kn.)

mancar Pancar. (–Çr.)

mancılıḫ Kaldıraç. (–Kr. ve köyleri; –Yz.)

mancır **1.** Olgunlaşmamış incir. (*Silifke, Emirşahlar *Anamur, Tahanlı –İç.) **2.** İncir çiçeği. (Emirşahlar *Anamur, *Silifke –İç.)

mandagöz Anlamsız bakan, iri gözlü kimse. (–Çr.)

mandal (I) [**mandıla**] **1.** Ağaç, demir pencere ya da kapı sürgüsü. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Dont *Fethiye –Mğ.)
[**mandıla**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
2. Büyük kapı kilidi. (–Kr.)

mandal (II) **1.** Tarla. (Civler *Ermenek –Kn.) **2.** Evlek. (Orhana *Anamur –İç.) **3.** Eğik yerlere çekilen setler: *Zeytinliğin mandallarını sel bozmuş.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

mandallamak Teyellemek. (–Ks. ve çevresi)

mandıla [→ **mandal** (I) **-1**]

manelik [→ **mana -2**]

maneyli Tarlakuşu. (Sazak *Yeşilova –Brd.)

manga Biçilmiş ekin yığını. (Sazak *Yeşilova –Brd.)

mangafa Anlayışsız, aptal, mankafa. (Adiller *Ermenek –Kn.)

mangış Domuz yavrusu. (*Tarsus –İç.)

mañgir [→ **mangiz**]

mangiz [**mañgir**] Altın, gümüş para. (Körküler *Yalvaç –Isp.)
[**mañgir**] : (*Silifke –İç.)

mangoz Köy evlerindeki iki gözlü tahıl ambarı. (Dont *Fethiye –Mğ.)

mañğar [**mengür**] Sığırların boynuna takılan ağaç halka. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**mengür**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mañğır Bakır. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

mañğırmak, mankırmak Sığır, bağırmak. (–Çr.)

mānı Şaşma, üzülme bildirir ünlem. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

manıç At arabalarının yanına eklenen ek. (–Af.)

manık [**manik**] Kedi ve yavrusu. (Kaşköy *Gürün –Sv.; *Tarsus –İç.) [**manik**] : (Belenkeşli *Mersin –İç.)

manı manı Sevimsiz, kaba ve ağır davranışlı kimse. (–Çr.)

manıt 1. Asık yüzlü. (Körküler *Yalvaç –Isp.) **2.** İnatçı. (*Bünyan –Ky.)

manik [→ **manık**]

manka Genizden konuşan. (*Manyas –Ba.)

mankaş Cımbız. (–Çr.; –To.)

man man bakmak Aptal aptal bakmak. (*Bünyan –Ky.)

mantı 1. Sapsız bıçak. (Demirli *Bucak –Brd.; Bertiz, *Andırın –Mr.) **2.** Sap : *Bıçağın mantısı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mantıcı Pinti, cimri. (*Gürün –Sv.)

mantıfal Kutu içine konan çiçekleri çekerek mani okuma (bir çeşit oyun). (*Vize köyleri –Krk.)

mantıka Jandarma karakolu. (Bertiz –Mr.)

mantız [→ **mantoz**]

mantik Hayvana yedirilen dikenli bir çeşit ot. (*Alaca –Çr.; Dışlık *Kangal –Sv.)

mantiş Yuvarlak, tombul yüzlü, basık burunlu kimse. (–Çr.)

mantiz [→ **mantoz**]

mantoz [**mantız, mantiz, mantuz**] Saçdan yapılan, soba biçiminde, üstü ızgaralı ocak. (–Çr.)
[**mantız**] : (–Çr.)
[**mantiz**] : (–Çr.)
[**mantuz**] : (–Çr.)

mantuz [→ **mantoz**]

manyak Ucu eğri, ağaç budamakta kullanılan bir çeşit bıçak. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

manzak Köse. (*Maçka, *Akçaabat –Tr.)

maraba Ürüne ortak olmak koşuluyla toprağı işleyen kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Kesirik –El.)

maral Güzel. (Bardız *Şenkaya –Ezm.)

marankelle Kafatası geniş ve büyük kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

maranuh Kağnı tekerleğinin ağaç bölümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

maraz Oysa : *Maraz paranuz var, istediğinizi alırsınız.* (Bayat, Kerkük)

maraz etmek Üzülmek. (Lefkoşe, Kıbrıs)

marçıdamak Ağız şapırdatarak yemek. (Tahtacı –Isp.)

marçıldatmak [**marçıllatmak**] Yerken ağız şapırdatmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**marçıllatmak**] : (–Kr. ve köyleri)

marçıllatmak [→ **marçıldatmak**]

marçıl marçıl Yemek yerken çıkan ses. (Tahtacı –Isp.; Adiller *Ermenek –Kn.)

mardağıl Dağlarda biten, kara renkli yabanıl üzüm. (Tahanlı –İç.)

mardalı İri, gösterişli, güzel (insan ve hayvan için). (Tahtacı –Isp.; Yapıntı *Mut –İç.)

mardavıl [**mardovul**] Yabanüzümü asması. (Aladağ, Gaziler *Hadım –Kn.)
[**mardovul**] : (Navdalı *Mut –İç.)

mardovul [→ **mardavıl**]

mareşşeğa İri, hantal, hırçın eşek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

marezlemek 1. Karalamak. (Tahtacı –Isp.) **2.** Kusurlu saymak. (Tahtacı –Isp.)

marizlemek Yaralamak. (*Kula –Mn.)

maros Suyunu yitirerek buruşmuş, pörsümüş (meyve, yüz vb. için). (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

marşaba [→ **maşraf**]

marta Martı kuşu. (Sökün *Silifke –İç.)

martaval Abartılmış söz, yalan. (*Kula –Mn.; Uluşiran –Gm.; *Mucur –Krş.; Fariske *Ermenek –Kn.)

marya Dişi koyun. (–Çkl.)

masar **1.** Kuru ağaç. (–Tr. ve köyleri) **2.** Kuru kestane. (–Tr. ve köyleri)

masat Bıçak vb. kesici araçları bilemekte kullanılan kayış ya da bileyi taşı. (Telin *Gürün –Sv.; *Bünyan –Ky.)

masatlamak Bilemek. (Dont *Fethiye –Mğ.)

masdar **1.** Marangozların kullandığı düz cetvel. (*Bünyan –Ky.) **2.** Halı tezgâhlarında ip sarılan araç. (*Bünyan –Ky.)

masğara Maskara. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

masır İnce kamıştan yapılan iplik makarası. (Teniste *Anamur –İç.)

masıra Masura. (–Çr.)

mãsil Olgunlaşmaya başlayan meyve. (*Bünyan –Ky.)

maslaḫ [**maslak -2**] Şakacı, güldürücü. (*Bünyan –Ky.)
[**maslak -2**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

maslak **1.** [→ **masmas**] **2.** [→ **maslaḫ**]

masmas [**maslak -1**] Ağırbaşlı, durgun, uyuşuk. (*Bünyan –Ky.)
[**maslak -1**] : (Telin *Gürün –Sv.)

masraf sepeti Pazara götürülen sepet. (–Dy.)

masta Üvendire. (Davulkü *Hekimhan –Ml.)

mastalıḫ Üvendire yapmaya elverişli ağaç dalı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mastar Sıvacılıkta kullanılan büyük, düz, tahta cetvel. (–Kr. ve köyleri)

masteli [**mastili -1, 2**] **1.** Hayvanların yal yedikleri kap. (*Perşembe –Or.)
[**mastili -1**] : (–Or. ve köyleri)
2. Tahta kova, külek. (*Perşembe –Or.)
[**mastili -2**] : (–Or. ve köyleri)

mastili **1.** [→ **masteli -1**] **2.** [→ **masteli -2**]

masura Küçük hıyar, kabak. (–Kr. ve köyleri)

maş Baklagillerden bir çeşit sebze. (*Iğdır –Kr.; –Gaz.; Gezende *Gülnar –İç.)

maşala (I) [**maşalla**] Sebze bahçesindeki bölümler, evlek. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
[**maşalla**] : (*Bünyan –Ky.)

maşala (II) [→ **maşalama**]

maşalama [**maşala** (II), **maşıl**] Düğün alanlarını geee aydınlatmakta kullanılan bir çeşit meşale. (–Çr.)
[**maşala** (II)] : (–Çr.)
[**maşıl**] : (*Gediz –Kü.)

maşalla [→ **maşala** (I)]

maşat (I) Güreşçi. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

maşat (II) Müslüman olmayan kimselerin sinliği. (*Kula –Mn.)

maşıl [→ **maşalama**]

maşın Tren. (*Iğdır –Kr.)

maşırapa [→ **maşraf**]

maşlak Yünlü, uzun palto. (–Sv. ve çevresi; –Yz.; –Ky. ve çevresi)

maşmala Biçimsiz, çirkin (oturma için). (Kızılağaç *Bucak –Brd.)

maşraf [**marşaba, maşırapa, merşebe**] Su tası. (–Krş. ve çevresi; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**marşaba**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**maşırapa**] : (Teniste *Anamur –İç.)

[**merşebe**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mat Domates suyu. (Tozkoğan *Gülnar –İç.)
matah Mal. (*Kula –Mn.)
matal Masal. (Kesirik –El.)
matça **1.** İrin. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Kir, pislik. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
matıf Bunak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
matıflamak Bunamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
matıf toprağı Killi toprak. (–Af.)
matrabaz Yüksek ederden satmak amacıyla malını saklayan kimse. (–Çr.)
mav Ev bölümleri. (*Zile –To.)
mavıyo Mavi gözlü kimse. (Tahtacı –Isp.)
mavlamak Kedi, bağırmak. (*Silifke –İç.)
mavra Boş söz. (*Silifke –İç.)
mavrı Erkek turaç, bir çeşit sülün. (*Mersin –İç.)
mavrılı Kuruntulu. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
mavru Yeşil kabuklu ceviz. (Ağlasun –Brd.)
mavsul Ürün. (Ormana *Anamur –İç.)
mavu Mavi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Mucur –Krş.)
mavuş (I) Mavi nesne. (*Silifke –İç.)
mavuş (II) Kedi çağırma ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
maya (I) **1.** Bir çeşit türkü. (–Kr.; Kesirik –El.) **2.** Ağıt. (–Kr.)
maya (II) **1.** İyi cins, dişi deve. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Mut –İç.) **2.** Yük taşıma durumuna gelmiş deve. (Kepez –Çkl.) **3.** Dişi eşek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **4.** Davarların erkeklik organı. (*Iğdır –Kr.)
maya gazanı İki kulplu, büyük, bulgur ya da pekmez kaynatılan kazan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mayalı [**mayalu**] Kalınca bir çeşit sac ekmeği. (*Merzifon –Ama.)
[**mayalu**] : (Hayati *Erbaa –To.)
mayalıh Ekşimiş hamur. (–Kr. ve köyleri)
mayalık Maya konulan çanak. (–Çr.)
mayalu [→ **mayalı**]
mayıf Yüze gülen, yaltakçı. (–Çr.)
mayıl mayıl bakmak **1.** Anlamsız, bön bön bakmak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Beğenerek bakmak. (*Iğdır –Kr.)
mayıslı Pis, kirli (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mayısyedisi Rumi Mayıs ayının yedinci günü çıkan fırtına. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mayışmak Sıcaktan ya da hafifçe kaşınmaktan gevşemek, rahatlamak: *Öküz, tarandıkça mayıştı.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Kavak *Yeşilova, Kozluca –Brd.)
maylaşmak [→ **malaşmak**]
maymak (I) Eli ayağı çarpık, ağzı eğri kimse. (–Çr.; Kesirik –El.)
maymak (II) İki yana sallanan eğrilmiş tekerlek. (–Kr.)
maymak (III) Şımarık. (Kavak *Yeşilova –Brd.)
maymala Biçimsiz (oturma, yayılma için). (Kızılağaç *Bucak –Brd.)
maymaşlık Utanmazlık, densizlik. (Yapıntı *Mut –İç.)
mayōşu Ekşimsi. (Tekir *Silifke –İç.)
maytah Topal. (İrişli, Bayburt *Selim, *Sarıkamış –Kr.)

mazak (I) Kirli. (–Mr. ve çevresi)

mazak (II) Çam ağacının dış kabuğu. (Kızılisalı *Silifke, *Gülnar –İç.)

mazanmı İşsiz, başıboş kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mazaratçı Yaramaz, güvenilmez, kötü (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mazaratsız Orta, ne iyi ne kötü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mazarrat [**muzarrat**] Engel. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**muzarrat**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mazgal Erek. (Fariske *Ermenek –Kn.)

mazı Kağnı ya da araba dingili. (*Iğdır –Kr.; Yukarı Toklu *Taşlıçay .–Ağ.; Bahçeliyurt *Kangal –Sv.)

mazıl olmak İzlencesi gerçekleşmediğinden üzülmek. (–Çr.)

māzın Büyük. (Şenoba *Uludere –Hak.)

mazırık Kuru ağaç. (–Gaz.)

mazıt Mazot vb. akaryakıt. (*Iğdır –Kr.)

mazik Üvey oğul. (–Vn.)

mazman **1.** İp sarmaya yarayan, silindir biçiminde araç. (Perçem *Alaca –Çr.) **2.** Kendirden ip, yular, urgan yapan kimse. (*Zile ve köyleri –To.)

mazraka Ekmeği tandıra yapıştırmakta kullanılan araç. (–Vn.)

mazulamak Tabaklanacak derileri işleme yatırmak. (–Çr.)

mazzak Açılmamış çam kozalağı. (*Silifke –İç.)

me [**meh** (II) **-1**] Al, işte: *Me kalemini.* (–Af.; İsabey *Çal –Dz.)
[**meh** (II) **-1**] : (Dışlık *Kangal –Sv.; İncekum *Silifke –İç.)

meccene Gereksiz yere, boş yere. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

mecelleşmek Uğraşmak, didinmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

mecene [**becana**] İri, büyük, hantal. (–Çr.; Ulaş *Tarsus –İç.)
[**becana**] : (–Yz.)

meciefe Çapalama, çapa işi. (*Silifke –İç.)

meççik [**mencik, mençik**] Sık başlayıp uca doğru azalan sert kıllı sakal. (–Çr.)
[**mencik, mençik**] : (–Çr.)

meçe gelmek Olacak duruma gelmek, yoluna girmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

meçik Davul çalmakta kullanılan küçük çubuk. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

meçit Cami. (*Iğdır –Kr.)

medek **1.** Dişi manda. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Manda yavrusu. (–Kr. ve köyleri)

mederlik Dişi manda sürüsü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

medersiz Güçsüz. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

medik [**midik, midilik**] : Küçük, şişman çocuk. (–Çr.)
[**midik**] : (–Çr.)
[**midilik**] : (–Çr.)

medlemek Sıçramak. (–Af.)

meel Çapa. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

megez İş yapmaz. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

meğel (I) Tek ağızlı küçük kazma, çapa. (–Çr.; Yolhan *Akkuş –Or.)

meğel (II) Yazın sığırların serinledikleri göl ya da dere kıyıları. (Pileki *Doğubayazıt –Ağ.)

meğerime [→ **meğrise**]

meğersimemek [→ **mēsimemek**]

meğrise [meğerime] Oysaki. (–Çr.)
[meğerime]: (*Silifke –İç.)
méh (I) Esinti, az yel. (*Iğdır –Kr.)
meh (II) **1. [→ me] 2.** Ha! anlamında pekiştirme ünlemi: *Ben borcumu verdim meh!* (Körküler *Yalvaç –Isp.)
mehdah Şakacı, eğlendirici. (–Uş.)
mehdep Okul. (*Iğdır –Kr.)
mehek (I) Bozuk. (–Ml. ve çevresi)
mehek (II) Deneme: *Mehek taşı.* (–Çr.)
mehel Uygun, yerinde, eşdeğerde. (–Af.; *Kula –Mn.; Kükçük İsa *Zile –To.)
mehelimsemek Benimsemek: *Ali işi mehelimsiyerek yapar.* (Küçük İsa *Zile –To.)
mehenkli 1. Sağlığı bozulmuş, özürlü (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Özürlü (mal için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mehersimek [mehesimek] Önem vermek. (–Ks. ve çevresi; –Çr.)
[mehesimek]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mehesimek [→ mehersimek]
mehle Mahalle. (*Iğdır –Kr.; Kesirik –El.)
mehlem Merhem, em. (*Iğdır –Kr.)
mehlep Aşılanmamış kiraz ağacı. (–Çr.)
meh meh Sığır çağırma ünlemi. (Körküler *Yalvaç –Isp.)
mejgeldek Anguta benzeyen göçmen bir kuş. (Velimeşe *Çorlu –Tk.)
meke (I) Mısır. (*Iğdır –Kr.; Haruniye –Ada.)
meke (II) Çene. (*Silifke –İç.)
meke (III) Bir çeşit yabanördeği. (İncekum *Silifke –İç.)
meke (IV) Çürüyen çam ağacının özsuyu çıkarılan bölümü. (Teniste *Anamur –İç.)
meke (V) Bilye. (*Gülnar –İç.)
mekere Makara. (*Kula –Mn.)
mekir mekir Uğraştırarak, yalvartarak: *Onda alacağım vardı; kendini bana mekir mekir aratıyor.* (Tahtacı–Isp.)
mekir nekir 1. Cin, şeytan. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Hortlak. (Küçük İsa *Zile –To.)
mekit Belki. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
mekke Mısır. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
meksetmek Ertelemek. (Kıbrıs)
meldir meldir Canlı, güçlü. (Fariske *Ermenek –Kn.)
melefe [menef] 1. Yastık yüzü. (–Yz.) **2.** Yorganın iç yüzü. (–Sv. ve çevresi; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; –Ky. ve çevresi)
[menef]: (*Silifke –İç.) **3.** Yüzsüz, eski yorgan, mitil. (–Ky.) **4.** Yatak yüzü. (*Silifke –İç.) **5.** Genellikle ak çarşaf. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **6.** Amerikan bezi. (–Af.)
melehor Korkudan bedende çıkan isilik, sivilce, uçuk. (*Bulanık –Mş.)
melek Halı dokurken ilmekleri sıkıştırmakta kullanılan küçük ip yumağı. (*Fethiye –Mğ.)
meleme [melemez -1] Beceriksiz, iş bilmez, ağır canlı. (–Çr.; Kesirik –El.; *Bünyan –Ky.)
[melemez -1]: (–To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri)
melemen Çok iri, toplu, besili. (Kozluca –Brd.)
melemez 1. [→ meleme] 2. Güçsüz. (–Ks. ve çevresi)
melemir Kara, acı tohumlu bir çeşit bitki. (–Mr. ve çevresi)
meleñgiş [meleñkiş] Çitlenbik. (*Mut –İç.)

[**meleñkiş**] : (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

meleñkiş [→ **meleñgiş**]

meles (I) Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu, demir halka, tasma. (Alan *Vezirköprü –Sm.)

meles (II) Ham ipekten yapılan bir çeşit kumaş. (*Antakya –Hat.)

melez (I) Karışık tahıl. (Sazak *Yeşilova –Brd.)

melez (II) Keten arasına ipek karıştırılarak dokunan bir çeşit kumaş. (–Çr.)

melez (III) İşe yaramaz. (–Krş. ve çevresi)

melhoş Mayhoş. (–Ml. ve çevresi)

meli Ekin bağlamı. (Kerkük)

melik **1.** İğden çıkarılan eğirilmiş ip. (Ulukışla *Bor –Nğ.; Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** İğden çıkarılan ipin aldığı biçim. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

melis (I) Oda. (–Dy.)

melis (II) Çimenlik. (*Mersin ve köyleri –İç.)

meliz Balarısı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

melki Al, yenilebilen bir çeşit mantar. (Kepez –Çkl.)

mellavuş Öcü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mel mel Üzgün üzgün (bakış için). (–Çr.; İncekum *Silifke –İç.)

meltemlik Ilık, durgun. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

meme Ekmek : *Ana, bana meme alıver okula gideceğim.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

memecingıliği Yağsız, şekersiz, susamsız çocuklar için yapılan gevrek, bir çeşit simit. (–Sv.)

memek Meme. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

memişḫana [**memşane**] Ayakyolu, hela. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**memşane**] : (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

memşane [→ **memişḫana**]

memük İnsanlarda üreme organı.(–Çr.)

mencere Pencere. (–Ba.)

menci Dişi köpek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mencik, mençik [→ **meçcik**]

mencilis Topluluk. (–Ba.)

mendah Kaynana. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

mendebur Yaramaz. (–Tr. ve köyleri)

mendil Sofra yaygısı. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum, Dont *Fethiye –Mğ.)

menedilmek Öldürülmek : *Ali bu tarlada menedildi.* (Körküler *Yalvaç –Isp.)

menef [→ **melefe -2**]

menengiç Menenjit hastalığı. (Tahtacı –Isp.)

menevre Aldatmaca, düzen, dolap : *Mutlaka çevirecek bir menevresi var.* (–Çr.)

mengeçme Kasınç, uyuşma. (*Kula –Mn.)

meñges [**meñgez**] Killi toprak. (Emirşahlar *Anamur –İç.)

[**meñgez**] : (*Anamur –İç.)

meñgez [→ **meñges**]

mengiç Dişi domuz. (Dont *Fethiye –Mğ.)

mengil (I) [**mengürdek**] Hayvanları alıra bağlamak için kullanılan U biçiminde eğri ağaç. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

[**mengürdek**] : (Yazır *Sungurlu –Çr.)

mengil (II) İm için yapılan kesik, çeltik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
mengür [→ **mangar**]
mengürdek [→ **mengil** (I)]
menik İplik çilesi. (Küçük İsa *Zile –To.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
menkir Tek yumurtalı hayvan. (Hüdede *Silifke –İç.)
menşur İsim yapmış, tanınmış. (Kesirik –El.; –Yz.; Tekir *Silifke –İç.)
mentig Mantık. (*Iğdır –Kr.)
mentik Meme : *Kulak mentiği*. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
menzere Görünüm, manzara. (*Iğdır –Kr.)
meram Öyleyse, mademki. (Kesirik –El.)
merçem Perçem, kâkül. (–Kr.)
merçemene Pürüzsüz, renkli bir çeşit kertenkele. (Teniste *Anamur–İç.)
merdin Acındırıcı söz. (–Çr.)
mere [→ **meres** (I) **-1**]
merek Samanlık. (Kesirik –El.)
mereke **1.** Eğer. (Kesirik –El.)
2. Tartışma. (*Iğdır –Kr.)
meres (I) [**mere**] **1.** Çivili köpek tasması. (–Çr.)
[**mere**] : (Karakaya *Erbaa –To.)
2. Köpek yaşı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
meres (II) Kalıt, miras. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
meret (I) Uğursuz. (Tahtacı –Isp.; Dışlık *Kangal –Sv.; *Bünyan –Ky.)
meret (II) Yahu! (Küçük İsa *Zile –To.)
meret (III) Erkek üreme organı. (–Çr.; Sarıveliler *Ermenek –Kn.)
meret (IV) İyesiz mal. (*Iğdır –Kr.)
meret kalan Ölünün sağlığında kullandığı nesneler. (Tahtacı –Isp.)
merevcen Sürgünlerinden yemek yapılan dikenli bir çeşit yabanıl bitki. (–Or.; –Tr.)
mergen Kulpsuz çömlek. (Ulukışla *Bor –Ng.)
meri mecar kalmak Kimsesiz, yoksul, üzgün kalmak. (–Af.)
merkeme Mahkeme. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)
merkez Mahkeme çağrı kâğıdı. (Kıbrıs)
merre Ekilmemiş tarla, köy hayvanlarının otlağı. (–Kr. ve köyleri)
mersep Meshep. (*Iğdır –Kr.)
merşebe [→ **maşraf**]
mertebani Büyük bakır kap. (–Af.)
mertebanlı Büyük ayaklı. (Sekerek –Hat.)
mertek [**merteyh**] **1.** Yapıların tavanlarında kullanılan kalın sırık, kalas. (–Kr.)
[**merteyh**] : (*Iğdır –Kr.)
2. Bir metreden uzun ağaç. (Batıoğuz *Ortaköy –Çr.)
merteyh [→ **mertek -1**]
mertlemek Sıçramak, zıplamak. (Tahtacı –Isp.; –Yz. ilçe ve köyleri)
merze (I) Köfteye konulan, hoş kokulu, ince uzun yapraklı bir çeşit bitki. (*Iğdır –Kr.)
merze (II) Köy dışındaki ev, tarla vb. varlık. (Kayacık *Gölhisar –Brd.; Güneyce *İkizdere –Rz.)
merzivan [→ **merzuvan**]
merzuvan [**merzivan**] Merdiven. (Çıkrık* Mecitözü –Çr.)
[**merzivan**] : (–Çr.)
mesabe Benzerlik. (*Kula –Mn.)
mesel [→ **metel**]
meses [**musos**] Üvendire. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Kepez –Ky.; Tahanlı *Mersin –İç.)

[**musos**] : (Şenoba *Uludere –Hak.)
mēsimemek [**meğersimemek**] Önemsememek. (*Silifke –İç.)
[**meğersimemek**] : (–Çkr.)
mesimsiz Uygunsuz, biçimsiz. (İsabey *Çal –Dz.)
mesmiye almak Önem vermek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
mesmursuz Yersiz, gereksiz, densiz biçimde. (–Isp.)
mestan Çok küçük kavun. (İbradı *Akseki –Ant.)
meş Deriden yapılmış su kabı. (*Sütçüler –Isp.)
meşe çayırı Ormandan yakarak ya da keserek elde edilen otlak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
meşeli Bir çeşit halk oyunu. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
meşelik Orman. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
meşik [**möşök**] Çuval. (–Kr. ve köyleri)
[**möşök**] : (–Kr.)
meşrebe Görgü, eğitim : *Şu adam çok meşrebesiz.* (*Karapınar –Kn.)
meşük Küçük. (Beyelması *Ağın –El.)
met Çelikçomak oyunu. (–Çr.)
met değneği Çelikçomak oyununda kullanılan 15-20 santimlik değnek parçası. (–Çr.)
metel [**mesel**] Bilmece. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**mesel**] : (Güneyce *İkizdere –Rz.; –Kr. ve köyleri)
metellemek Öykü okumak. (*Kula –Mn.)
meteretli Güçlü, dayanıklı. (–Vn.)
metiriz Siper, korunak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
metlemek Çelikçomak oyununda vurulan sopa, birkaç kez yere değip sıçramak. (–Çr.)
metohlamah Eskimek. (*Kula –Mn.)
mevlik Üzüm bağı. (–Vn.)
mevril Demir çember : *Yağ bidonunun mevrili çıkmış.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
meymin Maymun. (*Iğdır –Kr.)
meyremhurt Nane. (*Bulanık –Mş.)
meys etmek Başkasının varlığını elinde tutmak : *İki dene çuvalımı bir aydır meys etti de vermeyir.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
meysimiye almak [**mezelemek, mezeye almak**] Eğlenmek, alay etmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**mezelemek**] : (–Çr.)
[**mezeye almak**] : (–Çr.)
meytellālide kalmak Kimsesiz, iyesiz, işsiz güçsüz kalmak. (*Çerkeş köyleri –Çkr.)
mezelemek [→ **meysimiye almak**]
mezellik Sinlik. (Hayati *Erbaa –To.)
mezer Büyük havlu. (–Mr.)
mezeye almak [→ **meysimiye almak**]
mezgeldek [→ **mezğeldek**]
mezğeldek [**mezgeldek, vazgeldek**] Yabantavuğu. (–Çr.)
[**mezgeldek**] : (–Çr.)
[**vazgeldek**] : (–Çr.)
mezne Sebze ve fideleri. (Kayacık *Gölhisar –Brd.)
mezzeki Bir çeşit çamsakızı. (–Çr.)
mıcık mıcık Cıvık cıvık, sulu sulu. (–Çr.)
mıcımak Gevşemek, bozulmak (yiyecekler için). (–Kr. ve köyleri)
mıcırak Çok olgunlaşmış meyve. (Dont *Fethiye –Mğ.)
mıcırıklı [**mışırıklı**] **1.** Karışık, kuşku verici : *İş, mıcırıklı çıktı.* (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.; Fariske *Ermenek –Kn.)
[**mışırıklı**] : (*Bünyan –Ky.)

2. Erinçsizlik. (*Manyas –Ba.)

mıcırıklık Anlaşmazlık. (*Sütçüler –Isp.)

mıççık Vurdumduymaz. (–Mr.)

mıdamıḫ getirmek Eşitlemek, denk getirmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mıdara [**mudara** (II)] Eğreti, çürük : *Ola bu ip mıdara oldu, gopacaḫ.* (–Çr.)
[**mudara** (II)] : (–Çr.)

mıdık 1. Burun, çıkıntı. (Kum *Silifke –İç.) **2.** Şapkada güneşi engelleyen bölüm. (*Gülnar –İç.)

mıdıklamak Özensiz yapmak, baştan savmak. (–Çr.)

mıdıklanmak 1. Küsmek. (Haruniye –Ada.) **2.** Sinirlenmek. (Haruniye –Ada.)

mıdıl [**mıdıla, midit**] Üvendirenin ucundaki ince çivi. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; Baharlar *Tavas –Dz.; Tahanlı *Mersin –İç.)
[**mıdıla**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**midit**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mıdıla [→ **mıdıl**]

mıdırdamak [→ **mıdırdanmak**]

mıdırdanmak [**mıdırdamak, vıdırdanmak**] Mırıldanmak. (–Çr.)
[**mıdırdamak**] : (–Çr.)
[**vıdırdanmak**] : (–Çr.)

mıdırık Geveze. (*Perşembe –Or.)

mıdırıp [→ **mıtırıp -1**]

mığ [→ **mık**]

mığar [→ **mımar**]

mığıllanmah Kıskanmak, çekememek. (Kesirik –El.)

mığırcık Sayısı belli olmayan. (–Ml.)

mığmığa Sivrisinek. (*Iğdır –Kr.)

mıḫağat [**mıḫāt**] İye, sahip : *Galemine, defderine mıḫağat ol.* (Gökdere Akdağmadeni –Yz.)
[**mıḫāt**] (–Gaz.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

mıḫāt [→ **mıḫağat**]

mıhbaşılı [→ **mıhlı**]

mıḫçıkı Gizli paralı. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

mıḫla [**mıhlama -1, mıklama**] **1.** Kıymalı yumurta yemeği. (–To. ve köyleri)
[**mıhlama -1**] : (–Ks. ve çevresi; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**mıklama**] : (*Merzifon –Ama.) **2.** Yağda pişirilmiş yumurta üstüne yoğurt dökülerek yapılan yemek. (–Kr.)

mıhladuz, mıkladuz [**mıhlandız, mıhlatoz**] Mıknatıs. (–Çr.)
[**mıhlandız**] : (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Silifke–İç.)
[**mıhlatoz**] : (*Akçaabat, *Maçka, *Yakfıkebir –Tr.)

mıhlama 1. [→ **mıḫla -1**] **2.** Ispanak, pastırma ve yumurtayla yapılan yemek. (–Çr.; *Bünyan –Ky.) **3.** Pancar sapları, pastırma ve yoğurtla yapılan yemek. (–Çr.; *Bünyan –Ky.)

mıhlandız [→ **mıhladuz, mıkladuz**]

mıhlı [**mıhbaşılı**] Puanlı, noktalı. (–Çr.)
[**mıhbaşılı**] : (–Çr.)

mıḫsıçtı Eli sıkı, cimri. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.)

mıhsi Aptal. (–Dy.)

mıhtan Arpa. (Fariske *Ermenek–Kn.)

mıjmılıḫ Oburluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mık [**mığ, muh, muḫ**] Çivi. (–Ml. ve çevresi)
[**mığ**] : (–Ml. ve çevresi)

[muh, muḫ] : (–Tr.; *Posof –Kr.)

mıkımı Sürekli. (*Kilis –Gaz.)

mıkırdamak Kaynamaya başlamak. (*Silifke –İç.)

mıkla 1. Ufalanmış yufka ekmek, soğan ve yumurta ile yapılan bir çeşit yemek. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Domates, yumurta ve soğanla yapılan bir çeşit yemek. (Gezende *Gülnar –İç.)

mıklama [→ **mıḫla -1**]

mıkşı Kıymalı patlıcan yemeği. (–Gaz.)

mılhçı Dalkavuk, yaltakçı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mılık Tez küsen, alıngan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mılk Olgunlaşmış yara. (–Mr. ve çevresi)

mıncak Çok pişmiş. (*Elmadağ –Ank.)

mıncıḫ Kadının üreme organı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mını mını Fısır fısır (konuşma için). (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

mınkıldak Bıngıldak. (–Çr.)

mınna Ağabey. (–Sv.; Hisarbey *Sarıkaya –Yz.; –Ky.)

mıntan Yarım gaz tenekesi. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

mırık (I) Suyun dibine çöken ince kum. (–Ank.)

mırık (II) **1.** Surat, yüz. (–Çr.) **2.** Kulak. (Telin *Gürün –Sv.)

mıryl Bataklık çamuru. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

mıryl olmak Sulu yemek, beklemekten koyulaşıp bozulmak. (–Çr.)

mırışık Buruşuk, kırışık. (–Çr.)

mırız Basık burunlu. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

mırlaşmak Kediler, dövüşüp bağırışmak. (–Çr.)

mır olmak 1. Bozulmak, çürümek (oyunda sayı için). (–Çr.) **2.** Değişmek : *Şapkalarımız mır oldu.* (–Çr.)

mırtık Güvercinle uğraşan kimse.(–Mr.)

mırtmırt (I) Çevik. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

mırtmırt (II) İyi ve düzgün konuşamayan. (–Kr.)

mırt mırt etmek Söylenmek, homurdanmak. (–Çr.; –Kr.)

mısandere Tavan arası.(–Ml. ve çevresi)

mısıra Duvarcı aracı, mala. (Teniste *Anamur –İç.)

mısırga Hindi. (Karasinir *Çumra –Kn.)

mısmar Büyük, uzun çivi. (–Kr. ve köyleri)

mısmıl [musmul] 1. Doğru, iyi, tutarlı: *Mısmıl iş.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.; Karamehmet *Çorlu –Tk.; Bal, Lefkoşe, Kıbrıs; Şumnu, Bulgaristan) **2.** Pis, kirli : *Şu adam iyice mısmıllaştı.* (Kozluca –Brd.) **3.** Eti yenilebilen, murdar olmayan (hayvan). (–Ks. ve çevresi; Ulukışla *Bor –Ng.)

[musmul]: (Çaypınar *Salihli –Mn.)

mısmıllamak 1. Döverek temizlemek. (*Kula –Mn.) **2.** Dövmek, sopa atmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

mısmıtıl Tıpatıp, eşiti, benzeri. (*Gürün –Sv.)

mısranda Sergen. (*Kula –Mn.)

mışılak [mışıldak, muşulak, muşuldak] Sürekli akan burnun çıkardığı ses : *Mışılak burun, kömüş gibi ne mışıldıyoñ?* (–Çr.)

[mışıldak] : (–Çr.)

[muşulak] : (–Çr.)

[muşuldak] : (–Çr.)

mışıldak [→ **mışılak**]

mışırıklı [→ **mıcırıklı -1**]

mıtırıp [**mıdırıp**] **1.** Cimri. (*Silifke –İç.)
[**mıdırıp**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
2. Kavgacı. (–Çr.) **3.** Çingene. (–Çr.; –Vn.; *Silifke –İç.)

mıttık Ufak tefek ve sağlam yapılı kimse. (Tahtacı –Isp.)

mıttik soğa Hastalık gele (ilenç). (–Ml. ve çevresi)

mıyıl mıyıl Ağır davranışlı (kimse). (–Çr.)

mıyışmak Alımlı gülümsemek. (Tahtacı –Isp.)

mıymıntı 1. Kararsız. (*Kula –Mn.) **2.** Kuşkulu. (*Kula –Mn.)

mıza Gelişememiş, büyüyememiş. (–Çr.)

mızdı [**mızık**] Oyunbozan. (Dont *Fethiye –Mğ.)
[**mızık**] : (Tahtacı –Isp.)

mızganmak [**mızgımak**] Uykuya dalmak, uyuklamak. (–Mr.; *Gürün –Sv.)
[**mızgımak**] : (Kozluca –Brd.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

mızgımak [→ **mızganmak**]

mızgır [→ **mızmız -1**]

mızıḫçılıḫ Oyunbozanlık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mızık [→ **mızdı**]

mızırdanmak 1. Homurdanmak. (Tahtacı –Isp.; Kavak *Yeşilova –Brd.) **2.** Ağlamaklı konuşmak, söylenmek. (–Yz.)

mızık Boyunduruk çivisi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mızmırık Karışık, engelli. (–Çr.)

mızmız [**mızgır**] **1.** Geveze, sıkıcı konuşan. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**mızgır**]: (Fariske *Ermenek –Kn.) **2.** Kırıcı, densiz. (*Bünyan –Ky.) **3.** Bir şey beğenmeyen. (*Bünyan –Ky.)

micine gitmek Hoşuna gitmek. (*Bünyan –Ky.)

micözcü [→ **mücökçü**]

mide kabarmak Mide bulunmak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

midik [→ **medik**]

midilik [→ **medik**]

midit [→ **mıdıl**]

mifirge İkinci kez üzüm veren, büyümemiş asma. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

mihor [→ **miyor**]

mihtan Arpa ile buğday karışımı. (Teniste *Anamur –İç.)

milcimek Yumuşamak, bozulmak. (*Bünyan –Ky.)

milçek [**milçeyh**] Sinek. (Terekeme *Çıldır –Kr.)
[**milçeyh**] : (*Iğdır ve köyleri –Kr.)

milçeyh [→ **milçek**]

mil durmak Ellerin yardımı olmaksızın ayaklar yukarıda, baş üstünde durmak. (–Kr. ve köyleri)

mile Bilye. (–Kr.)

milek Milli, çamurlu yer. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

millemek Sel, tarlaya kumlu toprak bırakmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

milos Değirmenin durması, bozulması. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

miltan Gömlek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mimdik Gaga. (–Kr. ve köyleri)

mimik Horoz, tavuk vb. hayvanların ibiği. (–Kr. ve köyleri)

mimika balı Meyve ağaçlarında görülen yapışkan sıvı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

mimil Sivilce. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

min Bin (sayı). (*Iğdır –Kr.)

mina 1. Yapı, ev. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Minare. (Küçük Alan *Gölhisar –Brd.)

mincecik Küçük, minicik. (Küçük İsa *Zile –To.)

minci Çökelek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

mini Kaz yavrusu. (Kepez –Çkl.)

minik Köpek yavrusu. (*Bünyan –Ky.)

mini mini Köpek çağırma ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

minkinsizlik Olanaksızlık. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

mintan (I) 5-8 kg. alan tahıl ölçeği. (*Gediz –Kü.)

mintan (II) Giysi. (–Gaz.)

minti Kısa kulaklı koyun. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

mintoluk Cimrilik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mirat Uğursuz. (–Kr.)

mirav (I) Kedi sesi. (–Çr.)

mirav (II) Suyolu bekçisi. (Ulukışla *Bor –Ng.)

mirmika Karınca. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

mirolota Mısır unu, içyağı ve soğanla yapılan bir çeşit ekmek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

mirt mirt Oynak, kıpır kıpır. (Tahtacı –Isp.)

mismis 1. Tembel, uyuşuk. (–Krş. ve çevresi) **2.** Bön, saf. (–Krş. ve çevresi)

misse Kusur. (*Kula –Mn.)

mistan Kedi çağırma ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Gaz.)

mistel Demir tel. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

mişk Sıçan. (Şenoba *Uludere –Hak.)

mişmiş (I) [→ **mişyaş**]

mişmiş (II) Kayısı. (*Ağın –El.; –Ml. ve çevresi)

mişyaş [**mişmiş** (I)] Kuşkulu. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

[**mişmiş** (I)] : (–Çr.)

mitil 1. Yüzsüz yatak, yorgan, yastık. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; –Gaz.; –Yz.; *Bünyan –Ky.) **2.** Çok eski ve kirli giyecek, kilim, halı vb. (–Kr.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.) **3.** Yünden dokunmuş tandır, iskemle örtüsü. (*Bünyan –Ky.)

miyor [**mihor**] Alkolik. (Kargılı, Sarıca, Gümülcine)

[**mihor**] : (Kargılı, Sarıca, Gümülcine)

mocuk Deve yavrusu. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp. ; –Çr.)

moçar Ağaç sürgünleri. (*Iğdır –Kr.)

modi İçinde ocak, tandır, mutfak bulunan küçük yapı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

modlamak [→ **molamaḫ**]

modollamak [**modullamak, mudullamak**] Ucu çivili değnekle hayvan dürtmek. (–Kr. ve köyleri)

[**modullamak**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

[**mudullamak**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.)

modul [**modur, mudul**] At, eşek, öküzleri dürtmekte kullanılan ucu çivili değnek, üvendire. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**modur**] : (*Alaca –Çr.; Dışlık *Kangal –Sv.)

[**mudul**] : (*Sütçüler –Isp.; Kavak *Yeşilova –Brd.; Hayati *Erbaa, *Niksar –To.; Kuzköy *Akkuş –Or.)

modullamak [→ **modollamak**]

modur [→ **modul**]

mogdam Komşulardan alınan öküzlerle çift sürme. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

mohuh Çok eskimiş. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

molamaḫ [**modlamak**] Ağaçlar tomurcuklanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**modlamak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

molamaz Büyük, yuvarlak taş. (*Eşme –Uş.)

moli Hamur topağı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

mol vermek Ağaçlar, bitkiler filizlenmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

momaliga Mısır unundan yağ, peynir ve pekmezle yapılan bir çeşit yiyecek. (Şumnu, Bulgaristan)

momo [**momu, mömülü**] Gerçekdışı korkunç varlık, öcü. (–Çr.)
[**momu**] : (–Çr.)
[**mömülü**] : (–Çr.)

momol [**momoli**] Böcek, kurt. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**momoli**]: (Güneyce*İkizdere –Rz.)

momoli [→ **momol**]

momu [→ **momo**]

moraycı İki yüzlü kimse. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

morbet Evde az iş yapan çocuk. (*Kağızman –Kr.)

morca Genellikle sonbaharda çıkan ağrılı bir çıban. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

morcuḫdurmak Morartmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

morç [**murç** (I)] Taşçıların kullandıkları bir karış boyunda, ucu sivri bir araç. (–Çr.)
[**murç** (I)] : (–Çr.)

morile Yapının tavanına atılan, tavan tahtasının çakıldığı ağaçlar. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)

moroz etmek Üzülmek. (–Kıbrıs)

mort murt olmak İmansız ölmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

mort olmak Ölmek. (*Kula –Mn.)

mortoloz Karışık. (*Kula –Mn.)

moruldamak Homurdanmak. (–Çr.)

mosra Örnek. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

moşe Eski nesneler alan, gezici yahudi. (–Dy.)

moşörülaşmak Bir kaç kişi, gizli konuşmak. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

moşuldamak [**muşuldamak**] Mandalar yem yerken burunlarından solumak. (–Çr.)
[**muşuldamak**] : (–Çr.)

mot Pekmez. (Canik, Muhundu *Mazgirt –Tn.)

motal Peynir tulumu. (*Iğdır –Kr.; Pileki *Doğubeyazıt –Ağ.)

motalpendiri Tulumbeyniri. (*Iğdır –Kr.)

motuk İnsancıl. (Meşeli *Bafra –Sm.)

moyda Hoppa kadın, kız. (*Iğdır –Kr.)

moz [**mozalan**] Hayvanların kanını emen bir çeşit sinek. (–Kr. ve köyleri)
[**mozalan**] : (*Iğdır –Kr.)

moza **1.** Yaramaz çocuk. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Domuz yavrusu. (Aşağı Yaylabel –Isp.) **3.** Kısa boylu kimse. (Melikli, Gümülcine)

mozaḫ [→ **mozalak**]

mozak Palamut meyvesinin kabuğu. (–Çr.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)

mozalaḫ [→ **mozalak**]

mozalak [**mozaḫ, mozalaḫ**] Çam kozalağı. (–Çr.)
[**mozaḫ**] : (–Yz.)

[**mozalaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mozalan [→ **moz**]
mozik (I) [**mozuk**] Bir, bir buçuk yaşında dana. (–Kr.; *Refahiye –Ezc.)
[**mozuk**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mozik (II) Topaç. (*Karakoçan –El.)
moz tutmak Sinek ısıran hayvan, kaçmak. (–Kr.)
mozuk [→ **mozik** (I)]
möhgem Sağlam. (*Iğdır –Kr.)
möhle Ara, dinlenme. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
möhlüz Parasız. (*Kula –Mn.; –Nğ.)
möhre Çamurdan yapılmış duvar. (*Iğdır –Kr.; –Vn.)
möhrekéş Çamurdan yapılan duvarı düzeltmeye yarayan araç. (*Iğdır –Kr.)
möhteç Muhtaç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
möhübbet Bağlılık, dostluk. (*Iğdır –Kr.)
mömülü [→ **momo**]
mörkem Kalın. (*Gediz –Kü.)
mörtlemek **1.** Birden çıkmak. (*Bünyan –Ky.) **2.** Birden ölmek. (*Bünyan –Ky.)
mössür Mübaşir. (–Nğ.)
mösül Kimsesiz. (–Krş. ve çevresi)
möşök [→ **meşik**]
möv Üzüm kütüğünün kesilen dalları. (*Iğdır –Kr.)
möydez Çelimsiz. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
mucmuluk **1.** Obur. (–Çr.) **2.** Oburluk. (–Çr.) **3.** İriyarı kimse : *Mucmuluğa bak.* (*Bünyan –Ky.)
mucuk (I) Küçük böcek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
mucuk (II) Sevimli, güzel göz. (*Antakya –Hat.)
muçu Yapı işlerinde çalışan işçi. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
mudara (I) İşi düşme durumu : *Ahmet'in bana bir mudarası var.* (Uğurlu *Ermenek –Kn.)
mudara (II) [→ **mıdara**]
mudara (III) Boyun eğme, minnet. (*Arapkir –Ml.)
mudara etmek Boyun eğip yalvarmak, minnet etmek. (*Gürün –Sv.; –Krş.)
mud mud demek Söylenmemesi gereken sözü söyler gibi yapmak, geveelemek : *Mud mud deyeceen, armut de gurtul.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
mudul [→ **modul**]
mudullamak [→ **modollamak**]
muğar [→ **munar**]
muğlama Kızgın yağla peynir karıştırılarak yapılan yemek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
muğurlanmak Onurlanmak, gururlanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
muğur olmak **1.** Aşağıdan almak. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Alışmak, tutkun olmak. (–Çr.)
muh, muḫ [→ **mık**]
muhanet Eli sıkı. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
muharı Baca. (Karahisar *Beyşehir –Kn.)
muḫeyn Karanfil (baharat). (*Iğdır –Kr.)
muhlatoz [→ **mıhladuz, mıkladuz**]
muhmalamak Dürtüklemek. (*Silifke –İç.)
mukaat olmak Gözetmek, korumak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
mukon Yakılan odun yığını. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
mulduvan Bir çeşit tüfek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
mumbar Keçi, koyun bağırsağına pirinç ya da bulgur doldurularak yapılan bir çeşit yemek. (–Çr.;

*Şebinkarahisar –Gr.; –Kr.; –Gaz.; –Yz.)

mumeni Büyük, bakır kazan. (Hemşin *Pazar –Rz.)

mumrek Böbrek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

munamak Bunamak. (–Uş.)

munar [mığar, muğar] Pınar. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

[mığar] : (–Ba.)

[muğar] : (*Kaş ve çevresi –Ant.)

muncur 1. Dudak. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Hayvanlarda burun delikleri ve ağız bölümü. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

mundar ölmek 1. Kimsesiz, yanında dua okunmadan ölmek. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** Eti yenen hayvan, kesilmeden ölmek. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

mumna Baba. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

munzur asmak Surat asmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

muraca Bacanın çatı üstünde kalan bölümü. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

murç (I) [→ **morç**]

murç (II) Ağaç sürgünleri. (Uluşiran –Gm.)

murmut Diken. (*Maçka, Akçaabat *Vakfıkebir –Tr.)

murt Mersin ağacı ve meyvesi. (Tahtacı –Isp.; –İç. ve köyleri)

murtluk Mersin ağacının çok bulunduğu yer. (*Silifke –İç.)

musaf Kuran. (Teniste *Anamur –İç.)

musandıra 1. Yüklüğün üstündeki boşluk. (Teniste *Anamur –İç.) **2.** Sergen, raf. (Teniste *Anamur –İç.) **3.** Tavan arasındaki küçük oda, sandık odası. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

musat yapmak Çeyiz sergilemek. (*Soma ve çevresi –Mn.)

muslah Saban oku. (*Birecik –Ur.)

musluk (I) Yol kıyılarına hayır için konulan su küpü. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

musluk (II) Değirmen taşının üstüne tahıl akıtmak için yerleştirilen tahta araç. (–Çr.)

musmul [→ **mısmıl -3**]

musos [→ **meses**]

mustırnaz Suçunu kapatmaya çalışma. (–Çr.)

muş Omuz. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

muşduluḫ Muştu, sevinçli haber. (*Iğdır –Kr.)

muşi İnek tırnağı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

muşmala Muşmula. (*Silifke –İç.)

muşta Bostan evleklerine yapılan küçük duvar. (*Bünyan –Ky.)

muştahısı olmak Tutkunu olmak, dadanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

muştu Ayakkabıcı aracı. (*Kula –Mn.)

muştulamak Sevindirici haber vermek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Kula –Mn.; –Kr.)

muştuluk Sevindirici haber getirene verilen para, sevinmelik. (*Çıldır ve köyleri –Kr.)

muşulak [→ **mışılak**]

muşuldak [→ **mışılak**]

muşuldamak [→ **moşuldamak**]

muşul muşul Düzenli ve derin uyuma için. (*Silifke –İç.)

mut Bir çeşit tahıl ölçeği. (–Çr.)

mutaf Kıldan dokunan bir çeşit yaygı. (Demirli –Brd.)

mütik Fol. (Şenoba *Uludere –Hak.)

mutu Arkadaş canlısı, dost. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

muylu 1. Taş çıkarmada kullanılan demir araç, küskü. (Selametli –Ank.) 2. Kağnının dingilini tekerleğe sıkıştıran çivi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

muzarrat [→ **mazarrat**]

muzgur [→ **muzu** (II) **-1**]

muzla Sığırların sırtlarında çıkan bir çıban. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

muzu (I) Armut kurusu. (Keklicek *Dinar –Af.)

muzu (II) [**muzgur**] 1. Arabozucu. (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**muzgur**] : (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)

2. Baş belası. (Saçak *Çerkeş –Çkr.; Uğurlu *Ermenek –Kn.)

muzuluḫ yapmaḫ Engel çıkarmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mücökçü [**micözcü**] Yaltakçı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**micözcü**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mücürüf Tutumsuz, savurgan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

müdem Sürekli. (*Emirdağ –Af.;*Kula –Mn.)

müdü Zarar veren kedi. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

müfde Parasız, para vermeden. (*Iğdır –Kr.)

müheri Baca. (Teniste *Anamur –İç.)

mühlüz Parasız, yoksul. (–Ks. ve çevresi)

mühre Yara kabuğu. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

müılemek Koyun, kuzu, inek bağırmak, melemek. (*Sütçüler –Isp.; *Silifke –İç.)

mülük olmak Varlıklı olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

münevli Akıllı. (Karalar *Gazipaşa –Ant.)

mürdüm Destek : *Gapıya mürdüm verdim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

mürdün Büyük ağaç küskü. (*Hekimhan –Ml.)

müren Güzel. (Günder *Ermenek–Kn.)

mürgülemeyh Oturduğu yerde uyumak. (*Iğdır –Kr.)

mürsütlemek Bildirilmesi istenilmeyen bilgiyi ilgili kimseye bildirmek. (*Şebinkarahisar –Gr.)

müslümanırak Müslümanca. (*Silifke –İç.)

müsrüf Sünepe, kötü giyimli, dağınık. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

müşdüyn Sigara ağızlığı. (*Iğdır –Kr.)

müşeveş Kuşkulu iş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

müşeyh Çuval. (*Iğdır –Kr.)

müt [**mütyere**] 1. Boşuna, yok yere. (Tahtacı –Isp.; –Yz.)

[**mütyere**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

2. Ucuz. (Tahtacı –Isp.)

mütürüf Çingene. (*Iğdır –Kr.)

mütyere [→ **müt -1**]

müzmahal 1. İşe yaramaz duruma gelmiş. (Teniste *Anamur –İç.)

2. Yitme, yok olma. (Sakızlar *Çal –Dz.)

müzmehel İçkili, sarhoş. (–Af.)

N

nāakıt [**nafāt**] Ne zaman? (Tozkovan *Gülnar –İç.)
[**nafāt**] : (–Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
naal Nasıl, ne biçimde? *Naal ettiñ?* (Keben *Silifke –İç.)
nabaf [→ **nabal**]
nabal [**nabaf**] Günah. (–Vn.)
[**nabaf**] : (–Vn.)
nabat Nöbetşekeri. (*Iğdır –Kr.)
nabelet Yabancı. (*Iğdır –Kr.)
nacaḫ Küçük balta. (–Af.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)
nacap [**nacep, naçap, nece**] Nasıl? (*Eşme –Uş.; *Kaş ve çevresi –Ant.)
[**nacep**] : (*Eşme –Uş.)
[**naçap**] : (Birgi *Ödemiş –İz.)
[**nece**] : (*Iğdır –Kr.)
nacep [→ **nacap**]
nacır İnatçı, ters. (Sarıveliler, *Ermenek –Kn.; Dont *Fethiye –Mğ.)
naçap [→ **nacap**]
nadarsız 1. Obur. (–Çr.) 2. Somurtkan. (–Çr.)
nadırboz [→ **nahuneci**]
nafāt [→ **nāakıt**]
nafça Dam çevresindeki yağmur oluklarında biriken suyu uzağına akıtmak için saçağa yerleştirilen boru, oluk. (Batıoğuz, Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
nağa [**nağıl** (I)] Nasıl, ne biçim? (İncekum *Silifke –İç.)
[**nağıl** (I)] : (İncekum *Silifke –İç.)
nağıl (I) [→ **nağa**]
nağıl (II) Öykü. (*Iğdır –Kr.)
nağlet Lanet. (–Gaz.)
naha Daha kötü, beter. (–Uş.)
nahanda Bir türlü : *Çoktandır bekliyorum nahanda gelmedi.* (Doğanbaba *Yeşilova –Brd.)
nahar Kahvaltı. (*Iğdır ve köyleri –Kr.)
naḫelif Güldürücü, eğlendirici konuşan kimse. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
nahır 1. İnek sürüsü. (–Kr.; –Sv.; –Ky.) 2. Sığır sürüsü. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)
naḫırcı Çoban. (*Iğdır –Kr. ve köyleri; –Mr.)
nahit Düz taş. (–Dy.)
nahna Lahana. (–Vn.)
nahnah Genizden konuşan. (–Çr.)
nahra Başa kakma. (Fariske *Ermenek –Kn.)
nahuneci [**nadırboz**] Çıkarcı, fırsatçı. (–Vn.)
[**nadırboz**] : (*Kula –Mn.)
nakı Hangi? (*Gediz –Kü.)
nal atmak Nal, hayvanın ayağından düşmek. (–Kr.)
nalbeçi [→ **nelbeki -1**]
nalbeki Çay tabağı. (*Iğdır –Kr.)
nalbir mūkisādiki Düz ve yassı taşlarla oynanan bir çeşit oyunda yapılan sayı. (*Silifke –İç.)
nalçeken Kıyıları tırtıklı, etli, bozumsu yeşil yapraklı bir çeşit bitki. (Emirşahlar *Anamur –İç.)
naldırnaç Çelikçomak oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

nālin Nalın. (Çaypınar *Salihli –Mn.; *Silifke –İç.)

nalpara Kayaları yarmak için kullanılan çivinin yanlarını beslemeye yarayan nal ya da ince demir parçaları. (–Kr.)

nal toplamak Koşuda sonuncu gelmek. (*Kandıra –Kc.)

namaz bezi Dikdörtgen biçiminde, ak başörtüsü. (Müsgebi *Bodrum–Mğ.)

namazla [**namazlağ, namazlağa, namazlağı, namazlahi**] Üstünde namaz kılınan örtü, halı, kilim. (Kavak *Yeşilova –Brd.; *Mucur ve köyleri –Krş.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

[**namazlağ**] : (İmamuşağı *Silifke –İç.)

[**namazlağa**] : (Teniste *Anamur –İç.)

[**namazlağı**]: (–Çr.; *Antakya–Hat.; *Bünyan –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)

[**namazlahi**] : (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

namazlağ [→ **namazla**]

namazlağa [→ **namazla**]

namazlağı [→ **namazla**]

namazlahi [→ **namazla**]

namet Ekmek, buğday tuz vb. kutsal sayılan nesneler, nimet. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

namıs İnsanın ahlak kurallarına beslediği bağlılık duygusu, namus. (*Iğdır –Kr.)

namız [**namz**] Kümes hayvanlarında mahmuz. (–Çr.)

[**namz**] : (–Çr.)

namikör [**namkūr**] İyilik bilmez. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

[**namkūr**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

namkūr [→ **namikör**]

namlı Ot, ekin sıralanışı. (Kargılı, Sarıca, Gümülcine)

namlı yarmak Taneyi samandan ayırmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

namlik [**namtı, namtıra, nantı**] Sapsız bıçak. (Bardız *Şenkaya –Ezm.)

[**namtı**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.)

[**namtıra**] : (Ulukışla *Bor –Nğ.)

[**nantı**] : (–Çr.)

nam nam Tatsız tuzsuz. (–Nğ.)

namsiye Cibinlik. (Lefkoşa, Kıbrıs)

namtı [→ **namlik**]

namtıra [→ **namlik**]

namz [→ **namız**]

na na Köpek çağırma ünlemi. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

nanaher Büyük, geniş, kocaman. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

nanak Giyimi ve davranışlarıyla gülünç kimse. (*Kula –Mn.)

nanca Ne denli : *Ben nanca yalvardım, bilisen.* (Taze, Tuz, Altınköprü, Kerkük)

nanık Hala. (–Af.)

nantı [→ **namlık**]

napızar Evlere yakın tarla. (Dikme *Selim –Kr.)

nārdek Sulandırılmış pekmez vb. ekşi. (–Or. ve köyleri)

narhıslanmak Sinirlenmek. (Dışlık *Kangal –Sv.)

narıncı Portakal rengi, koyu sarı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

narpız [**narpuz**] Yabannanesi. (Tahtacı –Isp.; Dont *Fethiye –Mğ.)

[**narpuz**] : (*Sorgun –Yz.)

narpuş Nargilenin hava çekecek deri borusu. (–Çr.)

narpuz [→ **narpız**]

naş Kaç? *Naş para?* (*Kaş ve çevresi –Ant.)

naşal (I) Şaşı. (Kavak *Yeşilova–Brd.)

naşal (II) Büyücü. (*Kilis –Gaz.)
naşalı Hızlı. (*Ermenek –Kn.)
naşallık Büyücülük. (*Kilis –Gaz.)
naşapa [**naşba, naşrapa**] Su tası, maşrapa. (–Çkr.; *Merzifon –Ama.)
[**naşba**] : (–Çkr.)
[**naşrapa**] : (–Ks. ve çevresi)
naşat Sevinç, neşe : *Hèç naşatım yoḫ boğon.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
naşba [→ **naşapa**]
naşrapa [→ **naşapa**]
nat 1. Tırpan sapı. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Bileği taşının demir mili. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
natdañ 1. Ne yapıyorsun, nasılsın? (Tahtacılar *Silifke –İç.) **2.** Ne var ne yok? (Tahtacılar *Silifke –İç.)
natdañız [**nattadıñız**] Nasılsınız, ne yapıyorsunuz? (*Silifke –İç.)
[**nattadıñız**] : (Kum *Silifke –İç.)
natıflamak Bunamak. (*Silifke –İç.)
nattadıñız [→ **natdañız**]
navraḫ 1. Yüz, surat. (–Yz.) **2.** Biçim, görünüş. (–Yz.)
navrı Yeni olmuş, taze : *Üzümler daha çok navrı.* (Fariske *Ermenek –Kn.)
navrike Pembe. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
navtañ Ne yaparsın? (Köseçobanlı, Bozağaç *Gülnar –İç.)
nayla Nasıl? (Ulukışla *Bor –Nğ.)
nazar çövdürmek Nazar değdirmek. (*Soma ve çevresi –Mn.)
nazbalınç Kuş tüyü yastık. (*Iğdır–Kr.)
nazdı Nazlı. (*Iğdır –Kr.)
nazeneyn Nazlı, çekingen. (*Kula –Mn.)
nāzer Ne gezer, ne arar. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
nazla 1. İnme, felç. (Telin *Gürün –Sv.) **2.** Soğuk algınlığı, grip. (Telin *Gürün –Sv.)
nazhaş Kırık pirinç, su, gülsuyu ve şekerle yapılıp soğuk yenilen bir çeşit tatlı. (–Sm.)
nazlıbey Kayınbirader. (–Sv.; –Ky.)
nazlım Uslu. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
ne bem [→ **ne biyim**]
ne biyim [**ne bem**] Ne bileyim. (–Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
[**ne bem**] : (Uğurlu *Ermenek –Kn).
nece [→ **nacap**]
neci [→ **necik**]
necik [**neci**] Ne? *Adın necik?* (İncekum *Silifke –İç.)
[**neci**] : (*Gülnar ve köyleri –İç.)
neçe Ne kadar, kaç? (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Silifke –İç.)
nedecāñ Ne edeceksin? (*Zile –To.; –Yz.)
nedek [**nidek**] Ne yapalım, ne edelim? (–Ml. ve çevresi)
[**nidek**] : (–Yz.)
nedi böledeñ Neden böyle edersin? (*Ermenek –Kn.)
nedir Özür, eksik : *Bu yılki elmalar nedirli.* (Kavak *Yeşilova –Brd.; –Kr. ve köyleri)
nediysen Ne yapıyorsun? (–Ml. ve çevresi)
nefa Besin, gıda. (–Ks. ve çevresi)
nefik Ara. (Şenoba *Uludere –Hak.)
nefle Boş yere, yararsız. (*Kandıra –Kc.)
nehlet Lanet. (*Iğdır –Kr.)
nehra Tahta ya da toprak yayık. (*Iğdır –Kr.)
nelbeki [**nalbeçi**] **1.** Küçük tabak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**nalbeçi**]: (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
2. Sigara tablası. (Telin *Gürün –Sv.)

nelekler Ne emekler : *Seni büyütünceye kadar nelekler verdim.* (–Isp.)

nelik (I) Ne diye, niçin? (Uluşiran *Şiran –Gm.)

nelik (II) Yaramaz, kötü : *Bu adam pek nelik.* (Günder *Ermenek –Kn.)

nelik netelik Ne olur ne olmaz : *Nelik netelik şemsiyeyi al.* (*Silifke –İç.)

neman Güzel : *Hasan neman olmuş.* (Boyalık *Ermenek –Kn.)

neme gerik Bana ne gerek. (Güzve *Ermenek –Kn.)

nemehdan Tuzluk, tuz konulan kap. (*Iğdır –Kr.)

nemer Güvey evinin düğün çağrısı için dostlarına verdiği küçük armağanlar (mendil, limon, portakal vb.). (*Iğdır –Kr.)

nemermek Az ıslanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; İncekum *Silifke –İç.)

nemse [**lemsetavuk**] Bir çeşit tavuk. (–Çr.)
[**lemsetavuk**] : (–Çr.)

nene 1. Yenge. (Küçük İsa *Zile –To.) **2.** Anne. (*Iğdır –Kr.) **3.** Üvey anne. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

neneş Çok yaşlı : *Neneş bir garı.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

neprüs 1. Uğursuz, işi ters giden. (*Çerkeş ve köyleri –Çkr.) **2.** Pis, kirli kimse. (*Çerkeş ve köyleri –Çkr.) **3.** Eğitim görmemiş kimse. (*Çerkeş ve köyleri –Çkr.)

nerdek Ekşimsi pekmez. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

nerdenk Salça. (–Uş. ve çevresi)

neste (I) Erkekte üreme organı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

neste (II) [**nesterek**] Eşya, nesne. (–Çr.)
[**nesterek**] : (–Yz.)

nesterek [→ **neste** (II)]

neşāl Nasıl? (Hayati *Erbaa –To.)

netameli Kel. (*Çerkeş –Çkr.)

netemeli 1. Uğursuz, belalı kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** İnatçı kimse. (Telin *Gürün –Sv.)

netirge Torun çocuğu. (–Vn.)

ne ütüyoñ Ne tat alıyorsun? (*Güdül ve köyleri –Ank.)

nevaya Öyle değil mi? (Şenoba *Uludere –Hak.)

neve Torun. (Batıoğuz, Bayraktutan, *Iğdır –Kr.; –Vn.)

nevil Renklilik, parlaklık. (–Çr.; –Yz.)

neviş Lokma. (Güzve *Ermenek –Kn.)

ney [**neyi**] Ne? (–Yz.; *Silifke –İç.)
[**neyi**] : (Ağlasun –Brd.)

neyi [→ **ney**]

neyle Nasıl? (–Ba.; –Ks. ve çevresi)

neyneyen Neyleyim. (Körküler *Yalvaç –Isp.)

neyr Dur, bekle. (Karakaya –Ky.)

nezelemek Yorgunluktan, üzüntüden zayıflamak, incelmek. (–Af.)

nezer Bakış, nazar. (*Iğdır –Kr.)

nezerriyh Nazarlık. (*Iğdır –Kr.)

nezik [**neziyh**] İnce, duygulu. (–Çr.)
[**neziyh**] : (*Iğdır –Kr.)

nezir Adak. (*Iğdır –Kr.)

neziyh [→**nezik**]

nezzet Tat, lezzet. (–Yz.; İncekum *Silifke –İç.)

nıkıs Cimri. (–Ml. ve çevresi)

nızlan 1. Olanaksız. (–Çr.) **2.** Kesinlikle. (–Çr.)

nicetmek Ne yapmak? (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

nidek [→ **nedek**]

nidlemek Ne yapmak? (Dont *Fethiye –Mğ.)
nikaplı Eğitim görmüş, ince davranışlı kimse. (–Af.)
nime İnme, felç. (*Kula –Mn.)
nimelik İnmeli, felçli. (*Kula –Mn.)
nina Uzun boy. (Körküler *Yalvaç –Isp.)
ninik Oyuncak bebek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
nisan Dil, lisan. (İncekum *Silifke –İç.)
nisiye Parası sonradan ödenmek üzere, veresiye: *Nisiye, girmez kişiye.* (*Iğdır –Kr.)
nişanmı Nişanlı, erkek yavuklu. (–Yz.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)
nişe Nişasta. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.)
nişedir [**nüşedir**] Özür, kusur. (–Çr.)
[**nüşedir**] : (–Çr.)
nişlemek Ne yapmak, nasıl olmak? (–Uş.; –Çr.)
niyıtmak Ne yapmak, ne etmek? (Fariske *Ermenek –Kn.)
nodul [**nodur, nozur**] Üvendirenin ucundaki çivi. (Çitli *Mecitözü –Çr.; –Kr. ve köyleri)
[**nodur**] : (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
[**nozur**] : (*Kula –Mn.)
nodullamak Aklını başına getirmek, uyarmak. (–Çr.; –Yz.)
nodur [→ **nodul**]
nor **1.** Lor, bir çeşit peynir. (*Mersin, *Silifke –İç.) **2.** Pis, kirli kadının yaptığı peynir. (*Mersin, *Silifke –İç.) **3.** Peynir suyundan yapılan bir çeşit çökelek. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
norcuk **1.** Çökelek. (*Banaz –Uş.) **2.** Süt kesiği. (*Banaz –Uş.)
norecān Ne yapacaksın? (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
nordek Salça. (Yolkonak *Sandıklı –Af.)
norek Ne yapalım? (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
nōriyoñ Nasılsın, ne yapıyorsun? (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; Sökün *Silifke –İç.)
notak Ne yapalım : *Notak senin paran çok.* (–Mr.)
notura Yaradılış, iç yapısı. (–Yz.)
nozur [→ **nodul**]
nöf Kez, öğün. (*Antakya –Hat.)
nöğurmek [→ **nöğürmek**]
nöğürmek [**nöğurmek, nörümek**] Ne yapmak, ne görmek : *Nöğürüyoñ gı!* (–Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**nöğurmek**] : (*Silifke –İç.)
[**nörümek**] : (Bozağaç *Gülnar –İç.)
nöker Erkek hizmetçi, uşak. (*Iğdır –Kr.)
nörümek [→ **nöğürmek**]
nörüñ Ne yaparsın? (Karapınar –Kn.)
nöyüt Gazyağı. (*Bulanık –Mş.)
nū Bir çeşit ağırlık ölçüsü birimi. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
nubar Mevsimin başında ilk yetişen, turfanda. (*Iğdır –Kr.)
nugay Çift atlı arabalara bağlanan yedek at. (–Çr.)
nuhu Kocaman, iriyarı. (Körküler *Yalvaç –Isp.; Boyalık *Ermenek –Kn.)
nuhuzu geçmek Sözü geçmek. (Körküler *Yalvaç –Isp.)
nutku kurumak Dili tutulmak, şaşırmak. (–Kr. ve köyleri)
nuzla **1.** Hastalık. (Çivler *Ermenek –Kn.) **2.** Dişetlerinde oluşan kaşıntılı bir çeşit hastalık. (–Kr.)
nuzlaotu Kayaların çatlak ve oyuklarında biten, dişeti hastalığında kullanılan bir çeşit ot. (–Kr. ve köyleri)

nüfürne İlkbaharda bağ çubuklarının ucu kırılarak ikinci kez elde edilen üzüm. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

nükrüm etmek Yüz çevirmek, ilgisini kesmek. (Günder *Ermenek –Kn.)

nünük (I) Küçük, ufak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

nünük (II) Gırtlak çıkıntısı. (Tahtacı –Isp.)

nünük (III) Ağza yaklaştırılarak öttürülen ince kâğıt. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

nüşedir [→ **nişedir**]

nüzgüm Terazi. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

O

oba 1. Beş, on çadırlı aşiret. (Tahtacı –Isp.) **2.** Yaylada çadır kurulan bölge. (*Iğdır –Kr.) **3.** Çuldan yapılan çadır. (Karalar *Ermenek –Kn.) **4.** Mahalle. (Tahtacı –Isp.) **5.** Bir soydan kimselerin oluşturduğu topluluk, kalabalık. (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.) **6.** Yabancı. (Güvere *Silifke –İç.) **7.** Komşu. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

obal Vicdan sızlatan iş, davranış. (*Sivaslı –Uş.; Karaçulha *Fethiye –Mğ.)

obartmak [ofartmak, oḫartmaḫ, okartmak] Abartmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; İncekum *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[ofartmak] : (*Silifke –İç.)
[oḫartmaḫ] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[okartmak] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

obaş Gün doğmadan, sabaha karşı (zaman) : *Obaştan kalkıp yola düştük.* (*Iğdır, *Çıldır,*Arpaçay –Kr.)

obaya gitmek Gezmeye gitmek, konuk olarak bir yere gitmek. (Denizli *Bucak –Brd.)

obba Haydi. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

obey O yan, o bölüm. (–Çr.)

obruk 1. Doğal yeraltı deposu. (*Silifke –İç.) **2.** Mağara, in. (*Silifke –İç.)

obur Sinde yatan ölü. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

ocakaşı Keşkek yemeği.(*Güdül–Ank.)

ocak başından ırak Eve kötülük, bela gelmesin, evden uzak olsun anlamında dilek. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

ocak gaşı [ocak kaşı] Ocak üstündeki sergen vb. yerler. (İncekum *Silifke –İç.)
[ocak kaşı] : (Kavak *Yeşilova –Brd.)

ocak kaşı [→ ocak gaşı]

ocakkocası Kışın ocağın arkasına konulan büyük kütük. (Dont *Fethiye –Mğ.)

oculamak Ovmak, ovalamak. (Kavak, *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.)

ocumak Korkmak, çekinmek, ürkmek. (–Kn.; Tekeler *Silifke –İç.)

ocunmak Sakınmak. (Tahtacı –Isp.)

ocuşlamak Tutmak, benimsemek, desteklemek. (Ocuşlular, Türkalan, Kerkük, Irak)

ocuşlu Yan tutan, destekleyen, yandaş. (Ocuşlular, Türkalan, Kerkük, Irak)

ōcutmak Sindirmek, korkutmak. (Yapıntı *Mut –İç.)

odalık Evlenmeden birlikte yaşanılan kadın, odalık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

o deni O denli. (Bayburt *Selim, –Kr. ve köyleri)

odman Yün eğirmeye yarayan araç. (–Rz. ve çevresi)

odu 1. Oldu. (–Ba.) **2.** Yani. (Azerbeycan)

odunnamadan Kırıcı ve kaba konuşma. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
oduş Kendini beğenmiş. (*Ermenek –Kn.)
od vermek Yakmak. (*Iğdır –Kr.)
ofalamak Ufalamak, ezmek. (Tahtacı –Isp.)
ofartmak [→ **obartmak**]
ofāt [→ **ofōt**]
ōfiyet Afiyet. (Şenoba *Uludere –Hak.)
ofkalamak Buruşturmak, sıkıştırmak, örselemek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
ofōt [**ofāt**] O zaman. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
[**ofāt**] : (–Yz. ve çevresi)
ofuldamak Durmadan of puf etmek. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
ogarmak [→ **oğarmak**]
ogli Oğlu. (–Vn.)
ogsüzçiçeği Karçiçeği. (*Çekerek –Yz.)
ogulamak Sıcak soluk vermek, hohlamak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
ogunduruk Yaşlı kimsenin yanında kalan çocuk, torun. (*Kula –Mn.)
oğ Ön. (–Rz. ve köyleri)
oğarmak [**ogarmak**] Onarmak. (–Çr.; –Tr. ve çevresi)
[**ogarmak**] : (–Mr. ve çevresi)
oğarman Usta, onarıcı. (Günden *Ermenek –Kn.)
oğart Doğru dürüst, iyi : *Yeğeni oğart iş görür.* (–Çr.)
oğartma 1. Düz, doğru : *Yahu oğartma gitsene, tersine gidiyorsun.* (–Çr.)
2. Düz yüz, parlak yan (kumaş vb. için). (–Çr.)
oğatlatmak Onartmak. (–Rz.)
oğendere [**oğōndere**] Üvendire. (Kum *Silifke –İç.)
[**oğōndere**] : (Hayati *Erbaa –To.)
oğlaḫ Keçi yavrusu. (*Iğdır –Kr.)
oğlakgelini Kuşluk, öğleye doğru. (Yenice –Mğ.)
oğlakkıran 30-31 Mart ve 1 Nisan günlerine verilen ad. (Bayburt *Selim –Kr.)
oğlanboncuğu Bayılmaya neden olan bir çocuk hastalığı. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
oğlan öyü Güvey evi. (*Iğdır –Kr.)
oğmaç Tereyağda pişirilen yumurtaya yufka ufalanarak yapılan yiyecek. (–Çr.)
oğöndere [→ **oğendere**]
oğonnük [→ **önük**]
oğraḫ [**oğrak** (I) **-1, 2**] **1.** Yol üstünde dinlenme, konaklama yeri. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**oğrak** (I) **-1**] : (–Kn.)
2. İstasyon, iskele vb. taşıt bekleme yeri. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**oğrak** (I) **-2**] : (–Kn.)
oğrak (I) **1.** [→ **oğraḫ -1**] **2.** [→ **oğraḫ -2**]
oğrak (II) **1.** İnanışa göre cin, peri çarpması. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** İnanışa göre cin peri topluluğu. (Bayburt *Selim –Kr.)
oğramak Başvurmak. (–Kr.)
oğru [→ **oğur** (II)]
oğrun [**ōrun**] Gizli. (Tahtacı –Isp.; Haruniye –Ada.)
[**ōrun**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
oğulbalı Arı yavrularının verdiği ilk bal. (–To.; Bayburt *Selim, –Kr. ve köyleri; –Yz.; *Güdül –Ank.)
oğulşak Yavrusu yokken süt veren hayvan. (Kavak *Yeşilova –Brd.)
oğultmak [→ **ondurmak** (I)]
oğundurmak [**ovundurmak**] Ovuşturmak, ovalamak : *Hamamda beni eyce oğundurdu.* (–Çr.)

[**ovundurmak**] : (–Çr.)
oğunduruk Bir çeşit ekin hastalığı. (Cenne *Ermenek –Kn.)
oğunmak **1.** Acıyla kıvranmak. (*Antakya –Hat.) **2.** Çok hızlı dönmek (topaç vb. için). (*Antakya –Hat.)
oğur (I) Uğur. (–Rz.)
oğur (II) [**oğru**] Hırsız. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**oğru**] : (*Çıldır, *Arpaçay –Kr.)
oğurcalık Çocuk yemek önlüğü. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)
oğur gelmek Uğurlu gelmek. (–Rz.)
oğurlamaḫ, oğurlamak (I) [**oğurramaḫ**] Çalmak, gizlice almak. (*Çıldır, *Arpaçay –Kr.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Haruniye –Ada.)
[**oğurramaḫ**] : (*Iğdır –Kr.)
oğurlamaḫ, oğurlamak (II) Yolcu geçirmek. (–Rz.)
oğurramaḫ [→ **oğurlamaḫ, oğurlamak** (I)]
oğurttan Birdenbire, anlamadan.(–Çr.)
oğuş [**oñuş**] Bereketli, çok : *Bu yıl mahsulat oğuş oldu.* (–Çr.)
[**oñuş**] : (–Çr.)
oḫ Sabanın toprak dışında kalan uzun, ağaç bölümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri)
oha [**oho**] **1.** [→ **ohah**] **2.** Öküz sürme ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**oho**] : (–Kr. ve köyleri)
ohah [**oha -1**] Öküz durdurma ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Dont *Fethiye –Mğ.)
[**oha -1**] : (Hayati *Erbaa –To.; *Iğdır –Kr.; *Güdül –Ank.)
oharı Yukarı. (İncekum *Silifke –İç.)
oharkı Yukarıki, yukardaki. (İncekum *Silifke –İç.)
oḫartmaḫ [→ **obartmak**]
oheyci [→ **okuyucu**]
oḫla [**oḫlağa, oḫlavı, ohlevi, oḫlō, oklā, oklaaç, oklağaç, oklağı, oklahi, oklāı, oklangı, oklavı**] Oklava. (Küçük İsa *Zile –To.)
[**oḫlağa**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**oḫlavı**] : (–Kr. ve köyleri)
[**ohlevi**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**oḫlō**] : (Hayati *Erbaa –To.)
[**oklā**] : (Sazak *Yeşilova –Brd.; –Gaz.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**oklaaç**] : (Tahtacı –Isp.; *Güdül –Ank.)
[**oklağaç**] : (Tahtacı –Isp.; –Ks. ve çevresi)
[**oklağı**] : (Tahtacı –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**oklahi**] : (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
[**oklāı**] : (Tahtacı –Isp.; *Güdül –Ank.)
[**oklangı**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**oklavı**] : (Yapıntı *Mut, –İç.)
oḫlağa [→ **oḫla**]
oḫlavı [→ **oḫla**]
ohlevi [→ **oḫla**]
oḫlō [→ **oḫla**]
oho [→ **oha -2**]
ohrat Ahret. (Şenoba *Uludere –Hak.)
oḫşamaḫ (I) Benzemek, çalmak. (*Arpaçay, *Çıldır –Kr.)
ohşamah (II) Sevmek, okşamak. (–Kr. ve köyleri)
oht (I) Zaman. (*Bünyan –Ky.)
oht (II) Birden. (*Bünyan –Ky.)
ohuci hestelik Hastalık. (–Vn.)
oḫumaḫ Okumak. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)
oḫumuşduḫ [→ **oḫumuşluḫ**]
oḫumuşluḫ [**oḫumuşduḫ**] Öğrenim, okur yazarlık. (–Kr. ve köyleri; –Yz.; –Krş.)
[**ohumuşduḫ**] : (*Iğdır –Kr.)

oḫuntu [→ **okuntu**]

ohuntu göndermek Düğüne çağırmak. (–Yz.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oḫuyuntu [**oku -2, okuluk, okunculuk**] Düğün çağrısı yapılan kimselere verilen çay şekeri, kibrit vb. küçük armağanlar. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**oku -2**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Eldirek, Dont *Fethiye –Mğ.)

[**okuluk**] : (–Sn.)

[**okunculuk**] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.; Saraycık –Çkl.)

ok Baklava hamuru açmakta kullanılan çırasız tahtadan yapılmış bir çeşit oklava. (–Çr.)

okarı Yukarı. (*Silifke –İç.)

okartmak [→ **obartmak**]

ok atmak Ad çekmek. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

okkalamak Ağırlığını kestirmek üzere elle tartmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

okkalı 1. Ağırbaşlı, uslu. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.) **2.** Güzel, iyi, değerli. (–Af.)

oklā [→ **oḫla**]

oklaaç [→ **oḫla**]

oklacık Boz renkli, ince kuyruklu, orta boy bir çeşit yılan. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

oklağaç [→ **oḫla**]

oklağı [→ **oḫla**]

oklahi [→ **oḫla**]

oklāı [→ **oḫla**]

oklangı [→ **oḫla**]

oklavı [→ **oḫla**]

okramak (I) At kişnemek. (Gökbelen *Silifke –İç.)

okramak (II) İçten istemek, beğenmek. (Gökbelen *Silifke –İç.)

oksüzdil Küçükdil. (–Ada.)

okşamak Benzemek. (–Çr.;–Yz.;*Bünyan –Ky.)

oku 1. [→ **okuyucu**] **2.** [→ **oḫuyuntu**] **3.** Armağan. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

okucu [→ **okuyucu**]

okuluk [→ **oḫuyuntu**]

okuma [→ **okun**]

okumak [**okundu göndermek, oku vermek**] Düğüne çağırmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Saraycık –Çkl.; *Güdül –Ank.; İncekum *Silifke –İç.)

[**okundu göndermek**] : (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.;–Yz.)

[**oku vermek**] : (*Eşme –Uş.)

okun [**okuma**] Çağrı. (Saraycık –Çkl.)

[**okuma**] : (–Sn.)

okunculuk [→ **oḫuyuntu**]

okundu göndermek [→ **okumak**]

okuntu [**oḫuntu**] Düğün çağrısı. (*Güdül ve köyleri –Ank.; –Krş. ve çevresi; Teniste *Anamur, İncekum *Silifke –İç.)

[**oḫuntu**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

okuşmak Okuma yarışı yapmak. (*Bünyan –Ky.)

oku vermek [→ **okumak**]

okuyucu [**oheyci, oku-1, okucu**] Düğün çağrıcısı (genellikle kadın). (Küçük İsa *Zile –To.; –Mr.; *Bünyan –Ky.)

[**oheyci**] : (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

[**oku -1**] : (*Kula –Mn.)

[**okucu**] : (–Af.; *Kula –Mn.)

okuyuntu Ekmek, çörek, şeker vb. küçük armağanlarla yapılan düğün çağrısı. (*Zile ve köyleri –To.; –Çr.; *Bünyan –Ky.)

ōl Oğul, erkek çocuk. (*Güdül –Ank.)

ola (I) Acaba : *Gelir mi ola?* (–Rz.; –Çr.; Hayati *Erbaa –To.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Dont *Fethiye –Mğ.)

ola (II) Erkeklere seslenme ünlemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.)

olanca Olan, tüm : *Olanca malımı verdim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

olaşmak Ulaşmak, yetişmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

olcarmak Ateşi toplamak. (Dont *Fethiye –Mğ.)

olçum (I) Kendini beğenmiş. (Çepni, Şabanlı *Şereflikoçhisar –Ank.)

olçum (II) **1.** Kendi kendine öğrenme yeteneği olan kimse. (*Silifke, *Gülnar, *Mut –İç.) **2.** Eli işe yatkın, becerikli. (Teniste *Anamur, Tahanlı *Mersin –İç.)

oldaşlı Gürbüz, iyi gelişmiş : *Oldaşlı bir çocuk.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oldum olası Gelişigüzel. (Küçük İsa *Zile –To.; –Çr.; Bayburt *Selim –Kr.; –Mr.; Dont *Fethiye –Mğ.)

olgamak [→ **oyulğamak**]

olkamınca Oylumunca, tümüyle. (Kozluca –Brd.)

olmak Bitirmek. (Dont*Fethiye –Mğ.)

olmayınsırak Olmadığından. (Orhana *Anamur –İç.)

olmiyanda Olmayınca, olmadığı zaman. (–Vn.)

olsaki Oysaki. (–Rz.)

oltacı Amaçsız, işsiz dolaşan kimse. (–Rz.)

oltarmak Onarmak, düzeltmek. (*Ermenek –Kn.; Dont *Fethiye –Mğ.)

olta vurmak Amaçsız yürümek, işi olmadan gidip gelmek. (–Rz.)

olturak Çam fidanı. (Pınarlıbelen, *Bodrum –Mğ.)

olu Ekin ya da odun yüklü arabaya bağlanan ipleri germekte kullanılan ağaç parçası. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

olu biti Tümü : *Olu biti iki ağaç kalmıştı.* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

oluḫ Saçaklarda biriken yağmur sularını akıtmaya yarayan teneke ya da kiremit boru. (–Kr. ve köyleri)

oluḫlu gānı Kuyruklu kağnı da denilen, ortasına kimi şeyler koymaya elverişli çukurluğu olan kağnı. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oluk **1.** Çeşme. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Değirmenin su deposu. (–Rz.) **3.** Hayvanların yem yedikleri yer, yemlik. (*Güdül –Ank.)

olumun Olur musun? (–Ba.)

olurli **1.** Olacak gibi, olmaya yakın. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Adam olacak çocuk için. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

oluşat Yaradılış, doğal yapı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oluşuna Çok bol, yığın yığın, olabildiğince : *Bağlarda bu yıl meyveler oluşuna yeğin.* (–Çr.)

oma **1.** Kalça kemiği. (Tahtacı –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Iğdır –Kr.) **2.** [→ **omaca** (I)]

omaca (I) [**oma -2**] Büyük kemik. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**oma -2**] : (*Bünyan –Ky.)

omaca (II) [**omca, omça**] Asma kütüğü. (Dont *Fethiye –Mğ.)
[**omca**] : (Karakuyu *Torbalı –İz.; *Güdül –Ank.)
[**omça**] : (–Af.; *Eşme –Uş.; –Mr.)

omaç [→ **omaçaşı**]

omaça Sığırların topuk kemiği. (–Çr.)

omaçaşı [**omaç**] Ovularak elde edilen arpa büyüklüğündeki hamur parçalarından yapılan, kimi zaman sarımsaklı yoğurt eklenerek yenilen bir çeşit çorba. (*Iğdır –Kr.) [**omaç**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)

omak Çocuklarda bıngıldak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

omaz Olmaz. (–Ba.)

ombul ombul Oburların yemek yerken çıkardıkları ses için. (–Çr.)

omca [→ **omaca** (II)]

omça [→ **omaca** (II)]

omeç Kavrulmuş undan yapılan çorba. (*Kula –Mn.)

omuş Olmuş. (–Ba.)

omuz Yapılarda çatıya yatay konulan düzgün ağaç. (–Rz.)

omuzduḫ [→ **omuzluḫ**]

omuzlama Omuzda taşınabilen uzun odun : *Dağdan bir omuzlama getirdim.* (Honaz, Kösten, Karaçay, Abaş –Dz.)

omuzluḫ [**omuzduḫ, omuzluk -1**] Su vb. sıvıları taşımakta kullanılan, iki ucundaki zincirli halkaya kova asılan kalın, ağaç sopa. (–Kr. ve köyleri; Uluşiran *Şiran –Gm.) [**omuzduḫ**]: (Bayburt *Selim –Kr.) [**omuzluk -1**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

omuzluk 1. [→ **omuzluḫ**] **2.** Omuzda su taşımakta kullanılan sopanın altına gelecek biçimde omuza yerleştirilen yastık. (–Çr.)

oñ (I) [→ **oñgun -2**]

oñ (II) Olgun : *Sizin armut çok oñ.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

onak Elinden iş gelen, becerikli. (*Kula –Mn.)

onalmak İyileşmek, geçmek : *Yarası onalmış.* (*Manyas –Ba.)

onarıklamak [→ **onarmak**]

oñarmaḫ [→ **onarmak**]

onarmak [**onarıklamak, oñarmaḫ, oñartmak -2, oñatmak**] Düzeltmek, bakımını yapmak. (Küçük İsa *Zile –To.; –Rz.; Bayburt *Selim –Kr.; *Mut –İç.) [**onarıklamak**] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.) [**oñarmaḫ**] : (Bayburt *Selim –Kr; –Yz.) [**oñartmak -2**] : (*Kula –Mn.) [**oñatmak**] : (–Çr.)

oñartmak 1. Bozulan, kırılan nesneyi yaptırmak, düzelttirmek. (Küçük İsa *Zile –To.; –Rz.; –Çr.; –Yz.; *Güdül –Ank.; Tekeler *Silifke –İç.) **2.** [→ **onarmak**]

oñat İyi, doğru, uygun, düzgün. (*Mersin, *Silifke, *Tarsus, *Mut, *Gülnar –İç.)

onatça Güzelce, iyice. (–Çr.)

oñatmak [→ **onarmak**]

onca 1. Ona: *Onca ne ki üsdüne alıyor?* (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** [→ **oñcāz**]

onca döy Öyle değil. (Bayburt *Selim –Kr.)

oncağız [→ **oncāz**]

oncāz [**onca -2, oncağız**] O denli az, azıcık. (*Banaz –Uş.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**onca -2**] : (–Kr. ve köyleri, –Yz.) [**oncağız**]: (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

onculayın Onun gibi. (*Kula –Mn.; –Çr.; Uğurlu *Ermenek –Kn.)

ondalama Bir malı onda bir oranında kazanç ya da indirimle satma. (–Çr.)

ondi dumana bindi Topla oynanan bir çocuk oyunu. (–Bo.)

ondurmak (I) [**oğultmak, oñultmak**] Hastalığını iyileştirmek, geçirmek. (–Mr.)

[**oğultmak**] : (–Çr.)

[**oñultmak**] : (–Çr.)

ondurmak (II) Varlıklı olmasına etken olmak, kalkındırmak : *Ali'yi ağası ondurdu.* (Küçük İsa *Zile –To.; –Çr.; *Bünyan –Ky.; İncekum *Silifke –İç.)

ondü güldü Çok iyi oldu. (*Kula –Mn.)

oñgun [**oñ** (I)] **1.** Varlıklı, mutlu. (*Mersin –İç.) **2.** Çok, bol. (Karaçulha *Fethiye –Mğ.)

[**oñ** (I)] : (Sazak *Yeşilova –Brd.)

oñmadık İşi iyi gitmeyen. (–Çr.)

onmak İşi iyi gitmek. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

oñşamak [→ **oñşatmak**]

oñşatmak [**oñşamak**] Kaldırmak, yükseltmek. (Orhana *Anamur –İç.)

[**oñşamak**] : (Orhana *Anamur –İç.)

onulmaz İyi olmaz, ümitsiz. (*Kula –Mn.)

oñultmak [→ **ondurmak** (I)]

oñuş [→ **oğuş**]

onuş gitmek Sürüm yapmak, çok satmak : *Alışverişi onuş gitti.* (–Çr.)

onuşmak (I) İşinde gelişmek, büyümek, varlıklı olmak. (–Çr.)

oñuşmak (II) Yara iyileşmek. (–Çr.)

onuştan Onun için. (–Ed. ve çevresi)

ōnük [**oğonnük**] Önlük. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

[**oğonnük**] : (–Yz.)

ō ok yā Deve çağırma ünlemi. (Orhana *Anamur –İç).

op Hop (atlamak, geçmek için). (–Çr.)

opruk Dağlarda, kayalıklarda bulunan derin, doğal çukurlar, delikler. (Yörükler, Susanoğlu, Narlıkuyu *Silifke –İç.)

opsar Geniş, yuvarlak tabanlı, büyük çömlek. (Mustafa Paşa *Ürgüp –Nş.)

oraḫ Orak. (*Iğdır –Kr.)

orak ayı Temmuz. (–Çr.)

orakgıran Ekinle birlikte tarlada biten sivri yapraklı, sert köklü bir çeşit ot. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

oraman Yakışıklı. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

oran **1.** Yöntem. (İncekum *Silifke –İç.) **2.** Biçim. (İncekum *Silifke –İç.)

orannama **1.** Gerçek olmayan, yalan. (*Mut –İç.) **2.** Şaka. (–Or.; –Tr.)

orannamacı Şakacı. (–Or.; –Tr.)

orasa Nazar değmemesi için takılan muska, boncuk vb. nesneler. (Tahtacı –Isp.)

orbuk **1.** Taştan oyulmuş ağzı dar, dibi geniş su oluğu. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** Huni biçiminde çukur yer. (Susanoğlu *Silifke –İç.)

orbuk gibi sormak Çok ve başkasının hakkını yemek. (–Yz.)

orcik Sucuk. (Canik, Muhundu *Mazgirt –Tn.)

orçum Elinden iş gelmediği halde kendini usta gibi gösteren. (*Bünyan –Ky.)

orçumlanmak İmrenmek, özenmek. (*Sütçüler –Isp.)

ordubozan (I) Varis hastalığı. (Küçük İsa *Zile –To.)

ordubozan (II) **1.** Mızıkçı. (–Kr.) **2.** İş bozan, bozguncu. (Bayburt *Selim –Kr.)

ordubozanmaḫ Mızıkçılık. (Tahtacı –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

orman Böğürtlen ağacı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

orta Yapılarda dama uzatılan uzun ağaç. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

orta ağrısı Salgın hastalık. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ortağul Arının verdiği iki oğul arasındaki oğul. (–Çr.)

ortaḫ 1. [→ **ortakçı**] 2. Kuma. (–Rz.)

ortaḫçı [→ **ortakçı**]

ortakçı [**ortaḫ -1, ortaḫçı**] Ürüne ortak olmak koşuluyla tarlayı ekip biçen kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.; *Güdül –Ank.)

[**ortaḫ -1**] : (Bayburt *Selim –Kr. ve köyleri)

[**ortahçı**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

ortalayı (I) Yarı yarıya. (–Ks. ve çevresi)

ortalayı (II) Yan tutmaksızın. (–Ks. ve çevresi)

ortalık kızartması Davarın ön ve arka bacakları arasındaki kaburga kemiklerinin bulunduğu bölüm, suda haşlandıktan sonra ateşte, sac altında pişirilerek yapılan kızartma. (–Çr.)

ortancı [→ **ortancıl**]

ortancıl [**ortancı**] Büyükle küçük arasındaki çocuk, ortanca. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Küçük İsa *Zile –To.; *Iğdır –Kr.; –Yz. ve çevresi; İncekum *Silifke –İç.)

[**ortancı**] : (*Güdül –Ank.)

ortatırak Ortaya yakın, az ortada. (Kum *Silifke –İç.)

ōrun [→ **oğrun**]

orusbu Erkeklerle para karşılığında cinsel ilişki kuran kadın. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)

orüklemek Büyükbaş hayvanı uzun iple bağlamak. (Alatepe –Ay.)

orye Oraya. (–Ba.)

osa Olsa. (–Ba.)

osangın Bıkmış, usanmış. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

osanmak [**oysanmaḫ, oysanmak**] Usanmak, bıkmak. (–Yz.; *Güdül –Ank.; *Silifke –İç.)

[**oysanmaḫ, oysanmak**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

oskun Yorgun, bitkin. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

osmak Saymak, önem vermek. (*Şebinkarahisar –Gm.)

oso Ucu yanmış odun. (Hayati *Erbaa –To.)

ossaat Hemen, o anda. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

osurganböcüsü Pis koku çıkaran bir çeşit böcek. (*Silifke –İç.)

osurğangülü Kırlarda yetişen, pis kokulu, sarı çiçekli bir çeşit bitki. (Kerkük)

ōsürük Öksürük. (Hayati,*Erbaa –To.; –Yz.)

osüze Ana suyolundan bahçelere ayrılan küçük kollar. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

oş [**oşt**] Köpek kovalama ünlemi. (–Çr.; –Yz.)

[**oşt**] : (–Kr.; *Silifke –İç.)

ōşamak Benzemek. (Çetrevilli *Silifke –İç.)

ōşığ Âşık. (Şenoba *Uludere –Hak.)

oşoş Köpek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oşoş aḫıllı [**oşoşcu**] Kendini ilgilendirmeyen kimseler ve onların işleri ile uğraşan. (–Yz.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**oşoşcu**] : (–Yz. ve çevresi)

oşoşcu [→ **oşoş aḫıllı**]

oşt [→ **oş**]

oşutmak [→ **oşutturmak**]

oşutturmak [**oşutmak**] Abartmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.) [**oşutmak**] : (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

oşutturucu Abartıcı. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

ot (I) Kılları yok etmekte kullanılan sıçanotu ve kireç karışımı. (*Iğdır –Kr.)

ot (II) Ezilerek meşe külü ile karıştırılmış tütün. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

otaran Çoban. (–Kr.)

otarmaḫ Hayvan otlatmak. (*Iğdır –Kr.)

ot atmak Tütün ve meşe külü karışımını emmek. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

othiçimi Otların biçildiği mevsim. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

otcam Çörekotu. (Gezende *Gülnar –İç.)

otcā yer Birinin oturacağı yer. (–Ba.)

ot çanağı Ezilmiş tütün ve meşe külü karışımını cepte taşımakta kullanılan küçük kap. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

otdun Odun. (*Bulanık –Mş.)

otlak Sürü için para karşılığında dağ kiralama. (*Güdül –Ank.)

otlakçı 1. Başkalarının sırtından geçinen, asalak. (*Güdül –Ank.; *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Sürüsü için başka köyün dağını kiralayan kimse. (*Güdül –Ank.)

otlamaḫ, otlamak Emeksiz ve parasız, onun bunun sırtından geçinmek. (–Rz.; –Kr.)

otluk 1. Kuru ot. (*Kandıra –Kc.) **2.** Mısır, fasulye vb. bitki sapları. (–Rz.)

otluk atmak Ad çekmek : *Tarlaları otluk atalım.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

otmuş Oturmuş. (–Ba.)

ot tutmak Ağılı ot yiyen hayvan, ağılanmak, hastalanmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

otuksamak Hayvan yavrusu, ot yemeye başlamak. (*Antakya –Hat.)

otumak Oturmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

oturaḫ (I) **1.** Oturak, lazımlık. (Hayati *Erbaa –To.; –Kr. ve köyleri; –Yz.) **2.** [→ **oturak -2**]

oturaḫ (II) Kalça yanları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oturaḫ âlemi Sazlı sözlü ve kadın erkek bir arada yapılan eğlence. (–Kr. ve köyleri)

oturaḫlı [→ **oturaklı** (II) **-1**]

oturaḫlı cezve Aklı başında, anlayışlı. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oturaḫlı söz Yerinde ve doğru söylenen söz. (*Iğdır –Kr. ve köyleri; *Güdül –Ank.)

oturaḫyeri [→ **oturakyeri**]

oturak [**oturaḫ** (I) **-2, oturamak**] **1.** Bir çeşit divan, sedir. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Güdül –Ank.) **2.** Arkalıksız alçak iskemle, tabure. (İncekum *Silifke –İç.) [**oturaḫ** (I) **-2**] : (Hayati *Erbaa –To.; –Kr. ve köyleri) [**oturamak**] : (*Kula –Mn.)

oturaklı (I) İşlenmiş, işe yarar durumda : *Oturaklı tarlada sebze iyi olur.* (Kavak *Yeşilova –Brd.)

oturaklı (II) [**oturaḫlı**] **1.** Ağırbaşlı, davranışları ölçülü kimse. (*Güdül –Ank.; Pazarören*Pınarbaşı –Ky.) [**oturaḫlı**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

2. Büyük. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oturakyeri [**oturaḫyeri**] Makat, kıç. (–Rz.)

[**oturaḫyeri**] : (*Iğdır –Kr.)

oturamak [→ **oturak -2**]

oturgun Çok yağmur yüzünden sıkışıp katılaşmış tarla, toprak. (–Çr.)

oturmacı Gece oturmaya gelen konuk. (*Manyas –Ba.; *Bünyan –Ky.)

oturtma (I) Erkekle nikâhsız yaşayan kadın. (Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)

oturtma (II) Et ve patlıcanla yapılan bir çeşit yemek. (*Silifke –İç.)

oturtma (III) **1.** Süt, yağ, yumurta ile yapılan bir çeşit yemek. (–Çr.) **2.** Süt kesmiği, lor. (–Çr.)

oturtmaç Kovalanan tavşanı aldatmak amacıyla tazıyı öne geçirme. (–Çr.)

oturuḫ üstü olmak Çömelmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oturum Yığın, öbek. (–Çr.)

otururgaḫmaz Ocak. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış –Kr.)

otürē düşmek Bağırsak bozulmak, sürgün olmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ovaca Bir çeşit kara armut. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ovalama [**ovalamaç, ovmaç**] Eritilmiş yağa ekmek doğrayarak yapılan bir çeşit yemek. (Karapınar *Ermenek –Kn.)

[**ovalamaç**] : (Davulku *Hekimhan –Ml.)

[**ovmaç**] : (Yazır *Sungurlu –Çr.)

ovalamaç [→ **ovalama**]

ovalamak (I) **1.** Mısır vb. bitkilerin tanelerini çıkarmak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) **2.** Parçalamak, bölmek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

ovalamak (II) El ovuşturmak. (*Kula –Mn.)

ovalatmak Ovdurmak. (–Yz.; *Güdül –Ank.)

ova nergisi Ak ya da sarı çiçek açan kır zambağı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

ovaya gitmek Kıra gitmek. (Baf, Kıbrıs)

ovcalamaḫ, ovcalamak İki el arasında ovalamak, ezmek. (–Uş.; *Iğdır, –Kr.; *Silifke –İç.)

ovle geçerekleri Öğleden az sonra. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

ovmaç [→ **ovalama**]

ovmak Övmek. (–Rz.)

ovundurmak [→ **oğundurmak**]

oya Dalgacı, tembel. (Yapıntı *Mut –İç.; *Fethiye –Mğ.)

oyacak Patlıcan, kabak oymaya yarayan araç. (Kesirik –El.; –Mr.)

oyaḫ Oya. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oyak Oyulmaya elverişli, yumuşak toprak. (Sayağzı *Silifke –İç.)

oyalama Uğraş, çaba. (*Kula –Mn.)

oyan Hayvan gemi. (–Çr.)

oyanmaḫ Uyanmak. (Kesirik –El.)

oygu Kaşık oymak için kullanılan keskin, demir araç. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

o yıl Geçen yıl. (–Kr. ve köyleri)

oyī [**oyīn, oyu**] Nasıl olsa. (Hurma *Silifke –İç.)

[**oyīn**] : (Sökün, Tekeler *Silifke –İç.)

[**oyu**] : (Tekeler *Silifke –İç.)

oyīn [→ **oyī**]

oylanmak Oyalanmak, boş yere zaman geçirmek. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

oyluḫ But. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oylum Topluca. (Küçük İsa *Zile–To.)

oylum oylum (I) Parça parça. (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.)

oylum oylum (II) Çukur, derin yerler, vadiler için. (Tahtacı –Isp.; *Bünyan –Ky.)

oyma Duvarda kimi gereçler koymak için açılmış kapaksız, küçük gözler. (*Sütçüler –Isp.; *Silifke –İç.)

oymaḫ 1. Odunlukta odun yığılan bölüm. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Samanlıkta saman yığılan bölüm. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oymak Hısım, akraba. (Yapıntı *Mut –İç.)

oynadan [→ **oynatma**]

oynadanlıḫ İki yüzlülük. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oynah 1. Tavşan, fare vb. hayvan izi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri) **2.** Hoppa. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **3.** Oynak, eklem. (–Kr. ve köyleri)

oynak Yeraltı sularının etkisiyle kayan alan : *Oynak yerde ev yapılmaz.* (–Rz.)

oynarken çulunu yırtmak Kendi eliyle işini, düzenini bozmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

oynatma [**oynadan**] Hoppa : *Ne oynatmasın sen.* (Yavuz *Şavşat –Ar.) [**oynadan**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Kesirik –El.)

oynum hort Oyun dışıyım. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

oysam [→ **oyusa**]

oysanmaḫ, oysanmak [→ **osanmak**]

oyşalamak Okşamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

oytarannıḫ Kandırıcılık, aldatıcılık : *Ben oytarannıḫ sevmem eyle.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oytarmak Aldatmak, oyalamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oyu [→ **oyï**]

oyuk 1. Bostan korkuluğu. (Patlangıç, Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Korku : *Bu adamda çok oyuk var.* (Civler *Ermenek –Kn.)

oyuklamak [→ **oyulğamak**]

oyuktaşı Üç, beş kişiden oluşan iki topluluğun, 20 m. aralıklarla üç yere dikilmiş taşları devirerek oynadıkları bir çeşit oyun. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

oyulgama İri, aralıklı dikiş. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)

oyulgamak [→ **oyulğamak**]

oyulganmak 1. Köşeye gizlenmek. (*Gürün –Sv.) **2.** Yılan vb. hayvanlar, sağa sola kıvrılıp bükülerek uzamak. (*Mersin ve köyleri –İç.)

oyulğamak [**olgamak, oyuklamak, oyulgamak, oyulyamak**] Kaba, iri, aralıklı dikmek. (–Çr.; –Yz.) [**olgamak**] : (*Silifke –İç.) [**oyuklamak**] : (Fariske *Ermenek –Kn.) [**oyulgamak**] : (Tahtacı –Isp.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.) [**oyulyamak**] : (Telin *Gürün –Sv.)

oyulyamak [→ **oyulğamak**]

oyum oyum olmak Çok üzülmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

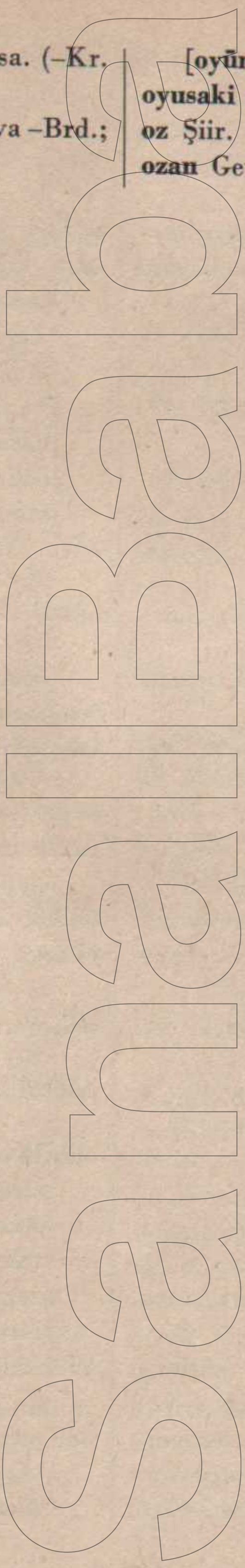
oyun (I) Zaman, öğün. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

oyūn (II) [→ **oyusa**]

oyuntu Tembel. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

oyurtmak 1. Kendine gelmek, ayılmak. (Patlangıç *Fethiye–Mğ.) **2.** Kulak kabartmak, dinlemek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

oyusa [**oysam, oyūn** (II)] Oysa. (–Kr. ve köyleri)
[**oysam**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.; –Çr.; *Güdül –Ank.)
[**oyūn** (II)] : (Tekeler *Silifke –İç.)
oyusaki Oysaki. (–Kr. ve köyleri)
oz Şiir. (*Kilis –Gaz.)
ozan Geveze. (*Bünyan –Ky.)

Ö

öbek Sürülmüş, samanından ayrılmamış tahıl yığını. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öbelek Küçük yığın, öbek. (–Ks. ve çevresi; –Çr.)

öbelenmek Toplanmak, yığılmak. (*Manyas –Ba.)

öbel öbel Yavaş yavaş. (Fariske *Ermenek –Kn.)

öbertmek Abartmak. (Küçük İsa *Zile –To.)

öbet Havuz. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

öbüzmen Hasta. (Mulumu *Ermenek –Kn.)

öcbe [öjbe] **1.** Çok konuşan, geveze. (–Çr.) **2.** İnatçı. (Çallı –Sv.) **3.** Şımarık, kendini beğenmiş. (–Yz.)
[**öjbe**] **:** (Uluşiran *Şiran –Gm.)

öcbeleşmek İnatlaşmak. (Çallı –Sv.)

öcelenmek Uğraşıp sonuç alamamak, oyalanmak. (Tahtacı –Isp.; *Fethiye –Mğ.)

öceşmeyh Birbirine ters gitmek, zıtlaşmak. (*Iğdır –Kr.)

öcü (I) Kurt, çakal, böcek vb. zararlı hayvanlar. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

öcü (II) Umacı. (–Yz.; *Bünyan –Ky.)

öcüklenmek Kuşkulanmak. (*Sütçüler –Isp.)

öcüm çekişmek Lades tutuşmak. (–Çr.; *Bünyan –Ky.)

öcüm kemiği Tavuk ya da kuşların göğüs kemiği, lades kemiği. (–Çr.)

öd ağacı Değerli sayılan nesneler için : *Ne kadar koruyorsun, öd ağacı mı oldu sanki?* (*Zile ve köyleri –To.)

öddeyh [→ **ödek** (I)]

ödek (I) [**öddeyh, ödürgü -2, ötlek**] Korkak. (*Kula –Mn.; Küçük İsa *Zile –To.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Fethiye, Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**öddeyh**] **:** (*Iğdır –Kr.)
[**ödürgü -2**] **:** (–Yz. ve çevresi)
[**ötlek**] **:** (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ödek (II) Zarar ödentisi. (*Bünyan –Ky.)

ödeşli olmak [**ödeşmek**] Lades tutuşmak. (–Çr.)
[**ödeşmek**] **:** (–Çr.)

ödeşmek [→ **ödeşli olmak**]

ödeşüyh Ödeşmiş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ödüç [→ **öndüç**]

ödüllenmek Yaralanmak : *Yüreğim ödüllendi.* (*Bor –Nğ.)

ödüllü Korkulu. (–Çr.)

ödürgü **1.** Uykudan tez uyanan. (–Yz. ve çevresi) **2.** [→ **ödek** (I)]

ödürgüç Hızlı, tez yürüyen. (–Sv.; –Ky.)

ödürlü Uykuda korkan. (Telin *Gürün –Sv.)

ödürlü etmek Korkutmak, korkutarak yüreğinin hızlı çarpmasına neden olmak. (Tahtacı –Isp.)

ödürtmek Kapanan sözü, konuyu yeniden açmak ve sürdürtmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ödürüklemek Dışkılamak, pislemek. (Sarıveliler –Kn.)

ödü sıtmak Korkmak, ödü patlamak. (–Çr.; *Bünyan –Ky.; *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)

öfelemek (I) Bir nesneyi, avuç içinde ya da iki parmak arasında ufalamak. (Tahtacı –Isp.; –Çr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Çetrevilli *Silifke –İç.)

öfelemek (II) Yeri ve zamanı değilken tartışmaya girmek. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

öflezik Cılız: *Bu buğday çok öflezik.* (*Bünyan –Ky.)

öfrü Korkunç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öfürtmek Üflemek. (Akbaş, Çaltı, Meyvabükü *Güdül, Durnalı *Kızılcahamam –Ank.)

ögeç Üç yaşında erkek davar. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

öge geçmek [öycü olmaḫ] Öne geçmek, öncü olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **[öycü olmaḫ]:** (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ögey Üvey. (–Kr.)

ögez O kez, geçmişte. (–Çr.)

ögü ardı İşin başı, sonu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ögünde Önünde. (Kesirik –El.)

ögüngen [övbet, övüngeç] Övüngen. (Kesirik –El.)
[övbet]: (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
[övüngeç]: (–Yz.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ögür **1.** İneklerin çiftleşme zamanı. (Kesirik –El.) **2.** Döl. (–Kr. ve köyleri)

ögür almak Sığır gebe kalmak. (–Kr. ve köyleri)

ögüre gelmek İnek çiftleşmek istemek. (–Kr.)

ögürleşmek Çoğalmak. (Fariske *Ermenek –Kn.)

ögürmek **1.** Kusarken ses çıkarmak, öğürmek. (–Kr. ve köyleri) **2.** **[→ öğür almak]**

ögür otu Çiftleşmek isteyen sığırlara yedirilen bir çeşit ot. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ögürsek, öğürsek Çiftleşmek isteyen inek. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.; –Yz.)

ögürsemek, öğürsemek Dişi sığır çiftleşmek istemek. (–Or.; –Gr.; –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.; –Yz.; *Bünyan –Ky.)

ögütmek Öğütmek. (–Kr.)

öğdengeri İkindi. (Yenice –Mğ.)

öğeceği gelmek Kusacak gibi olmak. (–Çr.)

öğeç (I) **1.** Üç yaşında koyun. (*Bünyan –Ky.) **2.** İki yaşını doldurmamış teke. (Teniste *Anamur –İç.)

öğeç (II) Toprak kapla fırında pişirilen türlü, güveç. (–Çr.)

öğendere Ucunda çivi bulunan sopa, üvendire. (–Çr.)

öğmek (I) Yağlı nesneler döküldüğü yere yayılmak, geçmek. (Kavak *Yeşilova –Brd.; *Bünyan –Ky.)

öğmek (II) Gelini uğurlama töreni yapmak (genellikle gece): *Gelini öğdük.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

öğmek (III) **1.** Kusmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.) **2.** Kusar gibi ses çıkarmak. (–Çr.)

öğmek (IV) Yayıktan biriken yağları çıkarmak. (*Bünyan –Ky.)

öğrek At sürüsü. (Tahtacı –Isp.; Teniste *Anamur –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)

öğremek İstemek. (*Bünyan –Ky.)

öğrenbeclik **[→ öğrencelik** (I)**]**

öğrencek **[→ öğrencelik** (I)**]**

öğrencelik (I) [**öğrenbeclik, öğrencek, örgençelik -1**] İşi, ilk kez yapma deneme. (Tahtacı –Isp.; Bölceağaç *Manyas–Ba.;*Bünyan–Ky.)
[**öğrenbeclik**] : (–Çr.; –Yz.)
[**öğrencek**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**örgençelik -1**] : (–Kr. ve köyleri)
öğrencelik (II) Ücretle tutulan öğretmene verilen para. (–Çr.)
öğrenceliyh İlk öğretilen iş karşılığında alınan para. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
öğrenik Öğrenmiş, öğretilmiş. (Sazak *Yeşilova –Brd.)
öğrüntü Kusma, mide bulantısı. (Yenice –Mğ.)
öğsa [→ **öğseği**]
öğseği [**öğsa**] Yarı yanmış odun parçası. (–Çr.)
[**öğsa**] : (–Çr.)
öğsürük Öksürük. (İncekum *Silifke –İç.)
öğsüzlük Öksüzlük. (–Çr.)
öğsüzyamalığı Lapa lapa yağan kar. (–Çr.; –Yz.)
öğuñ [→ **öğün -1**]
öğurlü Bol, çok, bitmez : *Yağmur öğurlü gelecek.* (Hurma *Silifke, İskele *Anamur –İç.)
öğusürmek Öksürmek. (İncekum *Silifke –İç.)
öğübet [→ **öğünbeç**]
öğücük Kavuzu alınmış buğdaydan ince çekilmiş un. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
öğüle sonu Öğleden sonra. (*Silifke –İç.)
öğün [**öğuñ**] **1.** Yemek zamanı. (*Iğdır –Kr.; *Bünyan –Ky.)
[**öğuñ**] : (*Fethiye –Mğ.)
2. Yemek : *Öğün bişirdik.* (–Yz.; Afşar, Pazaören *Pınarbaşı –Ky.)
3. Zaman. (*Bünyan –Ky.)
öğünbeç [**öğübet, öğüncek, öğüneḫ, öğüngeç, öğüngen**] Kendini beğenen, onurlu. (–Çr.)
[**öğübet**] : (–Çr.)
[**öğüncek**] : (–Çr.)
[**öğüneḫ**] : (–Çr.)
[**öğüngeç**] : (–Çr.)
[**öğüngen**] : (–Çr.)
öğüncek [→ **öğünbeç**]
öğüneḫ [→ **öğünbeç**]
öğüngeç [→ **öğünbeç**]
öğüngen [→ **öğünbeç**]
öğünmek Sevinmek. (*Kula –Mn.)
öğüntü Su sızıntısı. (Kavak *Yeşilova –Brd.)
öğür Yoldaş, arkadaş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
öğür almaḫ Alışmak, bağlanmak. (Gündüzbey *Yeşilyurt –Ml.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
öğür almak [**ögürmek -2**] Boğa bağırmak, böğürmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**ögürmek -2**] : (–Kr. ve köyleri)
öğürdemek Göğüsten ses çıkarmak. (Dont *Fethiye –Mğ.)
öğürek Dişi at sürüsü. (Çetrevilli *Silifke –İç.)
öğürmek Böğürür gibi ağlamak. (–Çr.)
öhlem Önlem. (*Kilis –Gaz.)
öjbe [→ **öcbe -3**]
ök (I) İp, urgan. (–Or.; Gr.; –Tr.)
ök (II) Anasız çocuk, öksüz. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
ökçe Saban. (Tahanlı *Mersin –İç.).
ökçesiz Korkak. (*Bünyan –Ky.)
ökenmek Yansılamak, öykünmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
ökğel **1.** Bir çeşit taş oyunu. (–Çr.)
2. Oyunda kullanılan düz, yassı taş. (–Çr.)

öklemek Bağlamak. (–Tr.)
ökmek Benzetmek. (–Çr.)
ökötü Güçlükle. (*Beyşehir ve çevresi –Kn.)
ökselemek Hırpalamak,dövmek.(–Isp.)
öksemek (I) Özlemek. (*Fethiye –Mğ.)
öksemek (II) Bir işin üstüne çok düşmek. (*Fethiye –Mğ.)
ökseve Ucu yanmış odun. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
ökte Çocuk dilinde öfke. (*Şebinkarahisar –Gr.)
ökünmek **1.** Alay etmek. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Öykü anlatmak. (*Fethiye –Mğ.)
ökür ökür Sesli ağlama için, hüngür hüngür. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
öküzbaklası Bir çeşit yabanıl bakla. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
öküzdili Sacta pişirilen, oval bir çeşit ekmek. (Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)
öküzgöbeği Oval bir çeşit armut. (Pınarlıbelen *Bodrum, Dont *Fethiye –Mğ.)
öküzgötü **1.** Yabangülü meyvesi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Yabangülüne benzeyen bir çeşit çalının sarı çiçeği. (–Çr.) **3.** Meşegillerden bir çeşit ağaç ve meyvesi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
öküzsalyası Pekmezin yoğunluğu, koyuluğu için : *Bu yıl katı pekmezi az yapıp çoğunu öküzsalyası yaptım.* (–Çr.)
öl Islaklık (toprak için): *Toprağın hiç ölü kalmamış.* (Kavak *Yesilova –Brd.; Hurma *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)
ölce Katıksız, yalnız. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
ölcümek Kusmak. (Akçakese *Beypazarı –Ank.)
ölçermek (I) **1.** Kışkırtmak, ayaklandırmak. (*Sütçüler –Isp.; *Fethiye Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** İleri sürmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
ölçermek (II) Lambayı, ateşi canlandırmak, güçlendirmek. (Tahtacı –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.; Yenice, *Fethiye –Mğ.)
ölçmek Yakmak, alevlendirmek. (*Sütçüler –Isp.; *Kaş ve çevresi –Ant.)
ölçünmek Kıyaslanmak. (–Çr.)
öldürkü [**ölekez -1**] Bakımsızlıktan gelişememiş. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) [**ölekez -1**] : (*Fethiye –Mğ.)
ölekez **1.** [→ **öldürkü**] **2.** [→ **ölmesek**] **3.** Buruşmuş, pörsümüş bitki. (*Fethiye –Mğ.)
ölemeç Sıcak ve biberli un çorbası. (Orhana *Anamur –İç.)
ölemez İnce yapraklı, dikenli bir çeşit bitki. (Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.; Çatoz, Magosa, Kıbrıs)
ölenece [**ölenēten**] Ölünceye değin. (Gökdere *Akmağdeni, –Yz.) [**ölenēten**] : (Kesirik –El.)
ölenēten [→ **ölenece**]
ölesek Tembel. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)
ölet **1.** Veba. (Kerkük) **2.** Kolera. (–Vn.) **3.** Salgın, bulaşıcı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
ölgülük Başsağlığı. (Dont *Fethiye, Yenice –Mğ.)
ölke (I) Leke. (*Soma ve çevresi –Mn.)
ölke (II) Ülke. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)
ölkün Evin dış bölümü. (Taşucu *Silifke –İç.)

ölliyin koru [→ **öllüğün körü**]

öllüğün körü [**ölliyin koru, öllün körü, öllüyün körü**] Kızınca söylenilen sövgü. (–Çr.; –Gaz.)
[**ölliyin koru**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**öllün körü**] : (*Bünyan –Ky.)
[**öllüyün körü**] : (Tahtacı –Isp.)

öllük 1. Bebeklerin altına ıslatılarak konulan toprak. (Çıkrık *Mecitözü, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.; Gündüzbey *Yeşilyurt –Ml.) **2.** Killi toprak. (–Ml. ve çevresi)

öllün körü [→ **öllüğün körü**]

öllüyün körü [→ **öllüğün körü**]

ölmesek [**ölekez -2, ölmeşük, ölümsek, ölümsel**] Ölecekmiş gibi zayıf, sağlıksız. (–Çr.)
[**ölekez -2**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**ölmeşük**] : (–Sm.)
[**ölümsek**] : (Tahtacı –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**ölümsel**] : (–Çr.)

ölmeşük [→ **ölmesek**]

ölmezoğlu Dayanıklı. (*Ermenek –Kn.)

ölübüşük Uyuşuk, beceriksiz, tembel. (Kızılcaağaç *Bucak –Brd.)

ölümcül Ağır hasta. (İsabey *Çal –Dz.)

ölümsek [→ **ölmesek**]

ölümsel [→ **ölmesek**]

ölünkörü Kötü, yaramaz : *Bu kimse çok ölünkörü.* (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

ölü ölmek Ölmek. (*Silifke –İç.)

ölüşgemek Bitki solmak, buruşmak. (*Iğdır –Kr.; –Vn.)

ölüşük İşe yaramaz, kötü (davranış, iş ve nesne için). (–Or.; –Gr.; –Tr.)

ölü yucu Ölü yıkayıcı. (Lefkoşe, Kıbrıs)

ömek Boğaz. (Tekir *Silifke –İç.)

ömük 1. [→ **ömürtlek**] **2.** Ağaç testinin küçük ağzı. (Tahtacı –Isp.)

ömürtlek [**ömük -1**] Gırtlak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**ömük -1**]: (Tahtacı –Isp.; Yenice –Mğ.)

ön İlk, ilk gün. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

önağı Söz dinlemeyen, ters (kimse). (*Bünyan –Ky.)

önbasan Kağıda üstlüğün ön bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öñcek Önlük, peştemal. (Kavak *Yeşilova –Brd.; –Çr.)

öncü [**öncül**] Önder. (*Kula –Mn.)
[**öncül**]: (–Ml.)

öncül [→ **öncü**]

öncülü Önce. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

öndani Önündeki. (Palamutçuk *Karacasu –Ay.)

öndin İlk kez, önce. (–Çr.)

öndüç [**ödüç, öndünç**] Ödünç. (Tahtacı –Isp.; –Çr.; –Yz.; –Krş.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Silifke –İç.)
[**ödüç**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**öndünç**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öndüğün Geçen gün, önceki gün. (*Karapınar –Kn.; *Fethiye –Mğ.; *Silifke, *Mut –İç.)

öndül Ödül. (*Merzifon –Ama.)

öndünç [→ **öndüç**]

öneği olmak Terslik yapmak. (–Çr.)

önese [**öñezek -1, 2**] **1.** Avcıların ördek bekledikleri yer. (Lamas *Silifke –İç.)
[**öñezek -1**] : (*Fethiye –Mğ.)
2. Küme. (Lamas *Silifke –İç.)
[**öñezek -2**] : (*Fethiye –Mğ.)

önesek Güçsüz. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

öñezek 1. [→ **önese -1**] **2.** [→ **önese -2**]

öñezimek Ölümü yaklaşan hasta, güçsüz kalmak. (–Çr.)

öñgeli [**öñuç, öñüç**] Önce. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)

[**öñuç**] : (İncekum *Silifke –İç.)

[**öñüç**] : (–Çr.; *Silifke –İç.)

ön gol Hayvanın ön bacaklarının üst bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öngü Birinci. (–Uş. ve çevresi)

öngücü 1. Zorunlu olarak, koşul ve durum ayırmaksızın. (*Kula –Mn.; Yenice –Mğ.) **2.** Nasıl olsa. (Tahtacı –Isp.)

öngül (I) Direnme, inat. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)

öngül (II) Vurmak için gözlenen, belirlenen yer, erek : *Öngül atmak, öngül dikmek.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

öngün (I) Arife, bir gün önce. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

öngün (II) Önde gelen, önemli : *Bu iş hepsinden öngün.* (Afşar Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

öngürde [**önküre, önürde, örede**] Orada, şurada. (Karaçulha *Fethiye –Mğ.)

[**önküre**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**önürde**] : (Çamköy *Gölhisar–Brd.)

[**örede**] : (*Güdül –Ank.)

öngürlük Çocuklukta, gençlikte varlıklı olma durumu. (–Çr.)

önik Eğlence. (–Isp.)

önkü 1. İşte, o. (–Uş.; Oğuz *Acıpayam –Dz.) **2.** Yanındaki. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

önküre [→ **öngürde**]

önlemek Seslenmek, çağırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öñmek 1. İzlemek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; *Bünyan –Ky.) **2.** Pusuda beklemek, pusu kurmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

önnek [→ **önnemen**]

önnemen [**önnek, önnük**] Oturunca dize örtülen battaniye, örtü vb. (–Çr.)

[**önnek**] : (–Çr.)

[**önnük**] : (–Çr.)

önnük [→ **önnemen**]

önnüyh [→ **önücek**]

önörem Ona göre. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

önsēm Oysa. (Yenice –Mğ.)

öñuç [→ **öngeli**]

önücek [**önnüyh, öynük**] Önlük. (–Af.; *Eşme –Uş.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**önnüyh**] : (*Iğdır –Kr.)

[**öynük**] : (Telin *Gürün –Sv.)

öñüç [→ **öngeli**]

önüklerde [**öñürtleri**] Geçenlerde. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

[**öñürtleri**] : (*Bodrum –Mğ.)

önünü bırakıp sonunu saymak Geleceğinin kötü olasılığını düşünmek. (–Af.)

önürde [→ **öngürde**]

öñürtleri [→ **önüklerde**]

önüt Geçmişte. (–Çr.)

ön vermeyh Anlayış göstermek, hoş görmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

öpçe 1. Sırnaşık. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Çok övünen, övüngen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

öpçem Kötü. (Karapınar *Ermenek –Kn.)

örceşmek **1.** Karıştırmak. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Tartışmak.(*Fethiye–Mğ.) **3.** İnat etmek, direnmek. (*Fethiye –Mğ.)

örcüm Sürekli tartışan kimse. (Tekir *Silifke –İç.)

örçermek Ateşi alevlendirmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ördeyh Ördek. (*Iğdır –Kr.)

ördürme Maya çoğaltma : *Hamur mayasını toprak çanağa ördürüver.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

öre Ora bura, kıyı köşe. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

örede [→ **öngürde**]

öreğen Durmadan örgü ören. (–Çr.)

örek **1.** Sürüyü yöneten erkek hayvan. (İncekum, Çetrevilli *Silifke –İç.) **2.** Sürünün otladığı, toplu bulunduğu yer. (*Banaz –Uş.)

örekli Tez ve çok iş yapan. (Tahtacı –Isp.)

örelemek [**örgülemek**] **1.** Düzeltmek. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Örmek, onarmak. (*Fethiye –Mğ.)
[**örgülemek**] : (–Çr.)

öremeç Yuvarlak örülen kolan. (*Bünyan –Ky.)

ören **1.** Eski sinlik. (*Kula –Mn.) **2.** Boş arsa. (Uluşiran*Şiran –Gm.) **3.** Yıkıntı, ev kalıntısı. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; İncekum *Silifke –İç.)

örende Üvendire. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

ören kalsın İyeleri ölüp evin yıkılsın anlamında ilenç. (Tahtacı –Isp.)

örflü **1.** Saygın kimse. (–Ky.) **2.** Tanınmış, ünlü kimse. (–Ky.)

örgemek [→ **örklemek**]

örgen [→ **ösgürüyh**]

örgençelik **1.** [→ **öğrencelik** (I)] **2.** İlk kez deneme olarak yapılan işte kullanılan gereçler. (–Kr. ve köyleri)

örgenmek [**örgenmeyh**] Öğrenmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**örgenmeyh**] : (*Iğdır –Kr.)

örgenmeyh [→ **örgenmek**]

örgetmek Öğretmek. (Kesirik –El.)

örgülemek [→ **örelemek -2**]

örgülük Başsağlığı. (*Tefenni –Brd.)

örgüt Örgü örmeye yarayan şiş, mil vb. nesneler. (Teniste *Anamur –İç.)

örk, örk (I) **1.** Otlamaya salınan hayvanın ayağına bağlanan, bir ucu kazığa tutturulmuş ip. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum, Dont *Fethiye –Mğ.) **2.** Hayvanı ayağından iple kazığa bağlayarak yapılan otlatma. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **3.** Yular. (İncekum *Silifke –İç.)

örk (II) Düzen. (–Af.)

örke [**öyke**] Öfke. (–Uş.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**öyke**] : (Tahtacı –Isp.; –Çr.)

örkelemek Aklına koymak. (Kesirik –El.)

örkemek [→ **örklemek**]

örken Kıldan ya da yünden örülmüş uzun ip. (–Kr. ve köyleri; Kesirik –El.; Davulku *Hekimhan –Ml.; Ulukışla *Bor –Ng.; *Karapınar –Kn.; Teniste *Anamur –İç.)

örklemek [**örgemek, örkemek, örüklemek** (II)] **-1**] Hayvan otlarken ayağından uzunca iple bağlamak. (Tahtacı –Isp.; İncekum, Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**örgemek**] : (Tahtacı –Isp.)
[**örkemek**] : (Tahtacı –Isp.)
[**örüklemek** (II) **-1**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

örklük Hayvanın otlaması için ayağından bağlanarak bırakıldığı otlak. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

örküçmek Arkaya, sırta binmek. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

örkünmek Öykünmek. (Yenice –Mğ.)

örlüm **1.** Ekilmiş tarla. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Sap. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

örme (I) **1.** Bükülmüş iplik. (*Kula –Mn.) **2.** Kalın halat. (Karamanlı *Tefenni, Kavak *Yeşilova –Brd.; Uluşiran *Şiran –Gm.) **3.** Dokuma kuşak. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

örme (II) Kazak. (–Or.)

örmelemek Aşmaya, atlamaya çalışmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

örnek **1.** Yüz biçimi. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Görünüş, giyiniş biçimi. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

örnekli Gülünç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

örörü Yukarı. (İncekum *Silifke –İç.)

örsek Örselenmiş, hırpalanmış. (–Çr.)

örtbastır etmak Örtbas etmek. (*Silifke –İç.)

örthars etmak Uygun düşürüp, yakıştırmak. (–Sm.)

örtme **1.** Bağ evi. (–Çr.) **2.** Evlerin önündeki üstü kapalı yer. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi) **3.** Evin ön duvarı üstüne gelen dam uzantısı, ön saçak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **4.** Ziraat araçları konular üç duvarlı, bir yanı açık, üstü kapalı yer. (–Kr. ve köyleri) **5.** Salon. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **6.** Kapalı harman saçaklığı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

örtmek Kalkmak, havalanmak : *Soñura ördek o yana örttü.* (İncekum *Silifke –İç.)

örtü [örtüyh] **1.** Yorgan, yastık, yatak (tümü için). **2.** Yatak. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.) [örtüyh] : (*Iğdır –Kr.)

örtük **1.** Örtü. (Kesirik –El.) **2.** Kapalı, örtülü : *Gapı örtük.* (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Gaz.; –Yz.)

örtük yüz Yazgısı kötü, düşkün : *Örtük yüzün dostu da yarı da olmaz.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

örtülük Araba ve at örtüsü. (–Çr.)

örtünmeyh Özürünü, eksiğini gizlemek. (Bayburt *Selim –Kr.)

örtüyh [→ **örtü-2**]

örü (I) **1.** Otlak. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Pınarlıbelen*Bodrum–Mğ.) **2.** Davarların gece otlatılması. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Gece, geç zaman karın doyurma. (Ulukışla *Bor –Ng.)

örü (II) Başıboş at sürüsü. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

örügölüğü **1.** Yaramaz, huysuz at. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** Başıboş at sürüsünden bir at. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

örük (I) Bağ, ip. (–Çr.)

örük (II) Zaman. (–Çr.)

örük (III) Saç örgüsü. (Çaltı –Ank.)

örük asgusu Tohumluk ya da kışa saklamak için birbirine bağlanarak asılacak biçimde yapılan soğan, mısır vb. bağlamı, hevenk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

örüklemek (I) Tırmanmak : *Ağaca nasıl örükledin?* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

örüklemek (II) **1.** [→ **örklemek**] **2.** Bağlamak. (–Çr.)

örüklü (I) Bağlanmış, bağlı. (*Güdül ve köyleri –Ank).

örüklü (II) Ağzına değin, tepeleme dolu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

örülmek (I) Bir yere yığılmak. (–Çr.)

örülmek (II) Üstelemek. (–Çr.)

örüm 1. Davarın gece otlatılması. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş–Nş.) **2.** Tarlanın ekilen bölümü : *Ekin örümü o tarafta değil.* (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **3.** Köylülerin ektikleri tarlaların toplu bulunduğu yer. (Dont *Fethiye –Mğ.) **4.** Ekinli ova. (*Fethiye –Mğ.)

örüme kaldırmak Davarları gece yayılmaya kaldırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

örüm yeri Sürülerin otladıktan sonra dinlendikleri yer. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

örünger Yel. (Anamos *Eğridir –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.; İncekum *Silifke –İç.)

örüye kalkmak Hastalığı iyileşmek, ayağa kalkmak. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

örzek Merkez, orta, göbek : *Karpuzun örzeği güzeldir.* (–Dy.)

örzülemek [**ösgemek**] Özlemek, istemek. (–Yz. ve çevresi; Hurma *Silifke –İç.)
[**ösgemek**] : (Kesirik –El.)

öseg 1. [→ **ösen** (I) **-1**] **2.** [→ **öseng -2**]

ösen (I) [**öseg -1, öseng -1**] **1.** Belki. (–Uş.; İsabey *Çal –Dz.)
[**öseg -1**] : (–Uş.)
[**öseng -1**] : (–Uş. ve çevresi)
2. Oysa. (–Uş.) **3.** Zorunlu. (İsabey *Çal –Dz.)

ösen (II) Gelir. (*Gediz –Kü.)

öseng [**öseg -2**] **1.** [→ **ösen** (I) **-1**] **2.** Görünüşe göre. (–Uş. ve çevresi)
[**öseg -2**] : (–Uş.)

ösgemek [→ **örzülemek**]

ösgürüyh [**örgen**] Öksürük. (*Iğdır –Kr.)
[**örgen**] : (*Acıpayam –Dz.)

ösgüz Öksüz. (Kesirik –El.)

ösnek Soluk, nefes. (Ovacık *Silifke, Gilindirez *Anamur –İç.)

össaat [**özehet**] Hemen. (–Ks. ve çevresi)
[**özehet**]: (*Güdül ve köyleri–Ank.)

öş Alaca karanlık. (*Silifke –İç.)

öşermek Karaltı biçiminde görünmek, az belirmek. (İncekum *Silifke –İç.)

öşerti Karaltı, belli belirsiz görüntü. (İncekum *Silifke –İç.)

ötcen Öcü. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)

ötegen 1. [→ **ötkün -1**] **2.** Çok öten kuş, tavuk vb.leri. (–Kr.)

öteğn [**öteygün, ötoğon, ötögün**] Geçen gün. (*Bünyan –Ky.)
[**öteygün**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**ötoğon**] : (–Yz. ilçe ve köyleri)
[**ötögün**] : (–Uş.)

ötev Öbür, öteki. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

öteygün [→ **öteğn**]

ötgün Bir yerden batıp başka yerden çıkan su. (*Mut –İç.)

ötkün [**ötegen -1**] **1.** Konuşkan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**ötegen -1**] : (–Kr.)
2. Sözü geçen, saygın. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ötleğsi [→ **ötlesi**]

ötlek [→ **ödek** (I)]

ötlemek Ayıklamak, seçmek. (–Isp.)

ötlesi [ötleğsi] Ucu yanmış ince odun. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[ötleğsi]: (Uzuncaburç*Silifke–İç.)

ötmek 1. Buluğa ermek. (Akbaş, Meyvabükü, Durnallı *Güdül –Ank.) **2.** Evlenmek istemek. (Akbaş, Meyvabükü, Durnallı *Güdül–Ank.)

ötoğon [→ öteğn]

ötögün [→ öteğn]

öttüreç Düdük. (–Sv.; –Ky.)

ötünmek Yalvarmak, acındırmak. (*Antakya –Hat.)

ötürek (I) **[→ ötürük -1]**

ötürek (II) Az ilerde, ötede. (Tekeler *Silifke –İç.)

ötürekli [→ ötürüklü (I)]

ötürmek Bağırsak bozulmak, sürgün olmak. (Karamanlı *Tefenni, Kavak *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Yz. ilçe ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Silifke –İç.)

ötürmeyh (I) Bırakmak, salmak : *Atı ötür getsin.* (*Iğdır –Kr.)

ötürmeyh (II) Yellenmek, gaz çıkarmak. (*Iğdır –Kr.)

ötürük [ötürek (I)] **1.** Bağırsak bozukluğu, sürgün. (–Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[ötürek (I)]**:** (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
2. Cıvık dışkı. (Kesmeburun *Osmaniye –Ada.) **3.** Peklik. (*Kilis –Gaz.)

ötürüklü (I) **[ötürekli]** İshal olan. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.; *Güdül ve köyleri Ank.)
[ötürekli]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

ötürüklü (II) Hasta ve öksürüklü. (*Kula –Mn.)

ötürük olmak Sürgün, ishal olmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

öv [öy] Ev. (*Iğdır –Kr.)
[öy]: (Taşdeğirmen *Çıldır –Kr.)

övbet [→ ögüngen]

öveç 1. Bir, iki ve üç yaşında enenmiş erkek keçi. (Sazak *Yeşilova –Brd.; –Çr.) **2.** Bir, iki yaşında erkek keçi. (*Eşme –Uş.; –Isp.)

övelemek (I) Ufalamak, parçalamak. (–Çr.)

övelemek (II) Sözleri anlaşılmaz biçimde söylemek, gevelemek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

övelemek (III) Koyun, keçi vb. hayvanların üreme organları bölgesindeki kılları kesmek. (Karaçulha *Fethiye –Mğ.)

öveyik Üveyik. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

öveyik buğdayı Üveyik renginde bir çeşit iyi buğday. (–Çr.)

övez 1. Koyun ve keçilere dadanan bir çeşit sinek, küçük kene. (*Güdül –Ank.; Dont, *Fethiye –Mğ.) **2.** Sivrisinek. (–Af.)

övsemeyh Pirinç, mercimek vb. tahılları tepsiye yayıp yukarı savurarak üste çıkan çöp, taş vb. lerini toplamak, ayıklamak. (*Iğdır –Kr.)

övün [→ öyün -2]

övüngeç [→ ögüngen]

öy [→ öv]

öycül Öncül, işe ilk başlayan. (–Kr. ve köyleri)

öycümal 1. Ailesine düşkün kimse. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** İşini iyi yapan kimse. (Bayburt *Selim –Kr.)

öycü olmaḫ [→ **öge geçmek**]
öydürmek Yağ, boya vb. nesneleri bir yere sürmek, yaymak. (–Yz.; *Silifke –İç.)
öyek Döküldüğü yerde tez ve geniş yayılan (yağ, boya vb.). (–Çr.)
öyeşmek [→ **öymek** (I)]
öyğünmek [→**öykünmek -1**]
öyke [→ **örke**]
öykelenmek Öfkelenmek. (Tahtacı –Isp.)
öyken Davarlarda akciğer hastalığı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
öykünlemek Tarla vb. in sulamak. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)
öykünmek [**öyğünmek**] **1.** Alay etmek, taklit etmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**öyğünmek**] : (–Çr.)
2. Alaylı gülmek. (İncekum *Silifke –İç.)
öylek Evlek. (Telin *Gürün –Sv.)
öylemek Önlemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
öylen Öğle zamanı. (Çavuşbucağı *Silifke –İç.)
öylenci [→ **öyleyşin**]
öyleyşin [**öylenci**] Öyleyse. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**öylenci**]: (Kızılcın*Sarıoğlan–Ky.)
öylük Somun, pide vb. ekmek çıkarmadan az önce fırına atılan odun. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
öylülü Yel. (Karapınar –Kn.)
öymek (I) [**öyeşmek**] Yağ vb. maddeler düştüğü yerde yayılmak, leke bırakmak. (Navdalı *Mut –İç.)
[**öyeşmek**] : (–Çr.)
öymek (II) Yanmak. (*Gediz –Kü.)
öynük [→ **önücek**]
öyün [**övün**] **1.** Yemek : *Ne öyün pişirdin?* (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** Yemek zamanı. (Telin *Gürün –Sv.)
[**övün**] : (*Kula –Mn.)
öz (I) **1.** Çamurlu çalılık, ormanlık yer. (*Antakya –Hat.) **2.** Bataklık. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **3.** Sulu çayırlık. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
öz (II) **1.** Yapıda kullanılan kalın çam ağacı. (*Kula –Mn.)
2. Ağaç gövdelerindeki reçineli bölüm. (*Fethiye –Mğ.)
öz (III) **1.** Güç, dayanıklılık. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Dikkatsizlik. (–Isp.)
öz ağlamaḫ İçten yanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
özden mi Gerçekten mi? (*Anamur –İç.)
özdöğün İlinti, bağ. (–Uş.)
özebe Tandırın iyi yanması için çevresine konulan, topraktan yapılmış bir araç. (*Güdül –Ank.)
özeğini üzmek Canını sıkmak. (Tahtacı –Isp.)
özehet [→**össaat**]
özek (I) Ot vb. bitkilerin gövde bölümü. (–Kr. ve köyleri)
özek (II) İki tekerleği birbirine bağlayan ağaç. (Kepez –Çkl.)
özek (III) Çalışkan. (*Fethiye –Mğ.)
özek (IV) Çalkalanarak sulanmış (yoğurt). (–Çr.)
özek (V) Sözü uzatan, çok konuşan. (–Çr.)
özeme (I) Kılın ip biçimine getirilmeden önceki durumu. (Uzuncaburç, *Silifke, Köseçobanlı *Gülnar –İç.)
özeme (II) Ayran. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

özemek (I) Sözü uzatmak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

özemek (II) Tadını çıkararak yemek, içmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

özemek (III) **1.** Un vb. nesneler katarak sıvıları koyulaştırmak. (*Güdül –Ank.; *Bor –Nğ.)

2. Koyu, katı nesneyi sulandırarak cıvıtmak. (*Güdül –Ank.; *Fethiye –Mğ.)

özengi Üzengi. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)

özeri Üstü. (İncekum *Silifke –İç.)

özge Başka. (*Iğdır –Kr.)

özger Yel. (Kesirik –El.)

özğümen Anlayışlı. (Günder *Ermenek –Kn.)

özi [**özü**] Kendi. (–Vn.)

[**özü**] : (*Iğdır –Kr.)

özlek [**özlen**] Özlenilmiş, özlenen. (–Çr.)

[**özlen**] : (–Çr.)

özlem Kimi bitkilerin tohum için uzayan göbek bölümü : *Kereviz artık özlem çıkardı.* (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

özlen [→**özlek**]

özlengi Sivilce, ergenlik. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

özleşme Katıksız. (*Kula –Mn.)

özlük Suyolu. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

özne gomaḫ Düğünden sonra, ilk gece güveyi gelinin yanına getirmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

özneşmek Özlenmek. (*Bor –Nğ.)

özü [→**özi**]

özü bozuk [→**özü kara**]

özü geçmek Açlıktan uyuyuvermek. (Dont *Fethiye –Mğ.)

özü güymek İçi almamak : *Tavuğu kesmeye özüm güymedi.* (Tahtacı –Isp.)

özük Küçük çömlek. (–Sv. ve çevresi)

özü kara [**özü bozuk**] Kötü yürekli. (–Çr.)

[**özü bozuk**] : (Tahtacı –Isp.)

özükele Kertenkele. (–Af.)

özükuru Kırılmadan kurumuş tütün yaprağı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

özünçü Düzen, kandırmaca, al: *Oyunda özünçü yapma.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

özünüksüz Dayanıksız. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

özür yazır etmek Sözde neden aramak. (Harıniye –Ada.)

özüs (I) Sulu yer. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

özüs (II) Maya, öz. (*Güdül ve çevresi –Ank.)

öz vermek Günahının af olması için kurban kesmek. (Tahtacı –Isp.)

özzek Bitki gövdesi, sap. (*Iğdır –Kr.)

P

paala [pağla, paḫla (I) -2] Fasulye. (Kuzköy *Akkuş –Or.)
[pağla]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[paḫla (I) -2]: (–Yz. ilçe ve köyleri)

pabba Çocuk ayakkabısı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pabucluk Ayakkabı yapılacak deri ve kösele. (–Çr.)

pacal Karışık, dağınık (nesne için). (Dont *Fethiye –Mğ.)

pacu İpekli başörtüsü. (Dont *Fethiye –Mğ.)

paç 1. Küçük anapara. (*Emirdağ –Af.) **2.** Vergi. (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.)

paça (I) Avuç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

paça (II) Eskiden giyilen işlemeli don. (Fariske *Ermenek –Kn.)

paça (III) Hayvanın baş etlerinden yapılan yemek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Kerkük)

paçagerme 1. Tek ya da iki bacak gerilerek yürüme, aksama: *Paçagerme yürüyor.* (Kerkük) **2.** İki bacak arası açık olma durumu: *Çocuğu paçagerme etme.* (Kerkük)

paçal Evde yapılanla fabrikada yapılan gülyağı karışımı. (–Isp.)

paçalı (I) Düşüncesiz. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

paçalı (II) [→**paçkıl**]

paçarız [→**peçeriz -1**]

paçaris Cin çarpması. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

paçetmek Öpmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

paçğa Köylerde ot vb. konulan dam. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

paçılamak Avuçlamak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

paçi (I) Kız. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

paçi (II) Öpücük. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

paçkıl [paçalı (II)] Pis, dağınık kimse. (Yukarı Bozkuyu *Kadirli –Ada.)
[paçalı (II)]: (*Yalvaç –Isp.; *Kula –Mn.)

paf (I) Küflü, kof, çürük. (Fariske *Ermenek –Kn.; *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

paf (II) Mısır koçanı. (Kesirik –El.)

paf (III) Balon, top vb. nin patlayınca çıkardıkları ses için. (–Çr.)

pafkırmak Tren, fabrika vb.nin bacasından gürültüyle duman çıkmak. (Tahtacı –Isp.)

paflak Yanakları dolgun ve şişman kimse. (*Mut –İç.)

paflanmak (I) Küflenmek. (*Güdül –Ank.)

paflanmak (II) Kabarmak. (*Güdül –Ank.)

pafyılan Zehirsiz, kalın, hantal bir çeşit yılan. (*Silifke –İç.)

pağaç Bir çeşit tuzsuz, mayasız çörek. (–Af.; Hayati *Erbaa –To.; Kocabey *Şavşat –Ar.)

pağaḫ Kepek ve arpa kırması karışımı hayvan yemi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pağıl [→**pahıl, paḫıl -1**]
pağla [→**paala**]
pahal 1. [→**pahıl, paḫıl -7**]
2. [→**pahıl, paḫıl -4**]
pahar Pınar, çeşme. (Beyelması *Ağın, Kesirik –El.)
pahıl, paḫıl [**pağıl, pahal -1, 2**] **1.** Kıskanç. (*Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**pağıl**] **:** (–Ml. ve çevresi)
2. Kinci. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
3. Kötü yürekli. (*Iğdır –Kr.)
4. Aksi, ters. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**pahal -2**] **:** (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
5. Engel. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
6. Tembel, üşengeç. (*Kula –Mn.)
7. Cimri. (–Sv.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; –Ky.)
[**pahal -1**] **:** (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)
pahıla İyi ki, iyi oldu. (Velimeşe, *Çorlu –Tk.)
paḫır Bakır. (*Iğdır –Kr.)
paḫla (I) **1.** Bakla. (*Iğdır –Kr.)
2. [→**paala**]
paḫla (II) Çoban köpeğinin boynuna takılan çivili demir tasma. (*Almus –To.)
pakam Düz. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
pakanak Tek tırnaklı hayvanlarda tırnakla ayak arasındaki bölüm. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
pakanut [→**pangınot**]
pakrenc Su kovası. (Kerkük)
pal Kahverengi. (*Lüleburgaz –Krk.)
pala Yatak ve yorgan. (–Çr.)
pala bıçak Geniş ağızlı bıçak. (–Çr.)
palaḫ (I) [**pali** (II)] **1.** Ayı yavrusu. (Güneyce *İkizdere –Rz.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Köpek yavrusu. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**pali** (II)] **:** (Şumnu, Bulgaristan)
palaḫ (II) **1.** Otluklarda kaba ot biçildikten sonra çıkan ince, taze ot (kurutularak yeni doğurmuş hayvanlara yedirilir). (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Geniş yapraklı bir çeşit ot. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
palalanmak Tüylenmek. (*Lüleburgaz –Krk.)
palalı Yırtık, eski giysilerle dolaşan. (–Çr.)
palamut Pazartesi. (*Soma ve çevresi –Mn.)
palandız Ağaç köklerinden çıkan filizler. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
palas Eski kilim parçası. (–Çr.)
palaşha Yağmacılık. (*Gürün –Sv.)
palaz (I) Manda yavrusu. (Çitli *Mecitözü –Çr.)
palaz (II) **1.** Keçi kılından yapılan bir çeşit kilim. (–Af.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml. ve çevresi; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Tek renk ipten dokunan kilim. (Ulukışla *Bor –Ng.) **3.** Çiçek vb. işlemeli, yünden dokunmuş bir çeşit kilim. (*Iğdır –Kr.)
palaz (III) Fırtına, güçlü yel. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)
palaza Kaz yavrusu. (–Çkl.)
palazımak [→**palazlanmak -2**]
palazırmak Korkmak, ürkmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
palazlanmaḫ [→**palazlanmak -2**]
palazlanmak [**palazımak, palazlanmaḫ**] **1.** Kuş yavrusu az büyümek, uçacak duruma gelmek. (*Yalvaç –Isp.; Kavak *Yeşilova –Brd.;

Küçük İsa *Zile –To.; –Ml. ve çevresi) **2.** Çocuk gelişmek, gürbüzleşmek. (*Yalvaç –Isp.)
[**palazımak**] **:** (Tahtacı –Isp.)
[**palazlanmaḫ**] **:** (Uluşiran *Şiran –Gm.)

palaz pandıraz Hemen, birdenbire, toparlanamadan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

palçıh Çamur, balçık. (*Iğdır –Kr.)

palçıklı Dağınık, düzensiz. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

paldımsız [**paltımsız**] Düzensiz, kötü giyimli. (Kavak *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**paltımsız**] **:** (–Çr.)

paldın Semer, palan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

paldıramak Kavga etmek. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.; Uğurlu *Ermenek –Kn.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

paldır küldür At arabalarının gidişi için. (*Gülnar –İç.)

paldum Palanın öne kaymaması için hayvanın kuyruğunun altından geçirilerek bağlanan kayış, ip. (Teniste *Anamur –İç.)

pali (I) Kazık. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

pali (II) [**→palah** (I) **-2**]

paloğra Abartı, palavra. (Telin *Gürün –Sv.)

palta (I) Büyük koç. (–Af.)

palta (II) Balta. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

paltabaş Çavuşkuşu. (Emirşah *Anamur –İç.)

paltacık Değirmen taşının dönmesini sağlayan demir çubuk, mil. (–Çr.)

paltar İç giysisi. (*Bulanık –Mş.)

paltımsız [**→paldımsız**]

paltır paltır Gürültüyle dökülmek, düşmek için. (Hurma *Silifke –İç.)

paltum Palto. (*Iğdır –Kr.)

palut Meşe ve meyvesi, pelit. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pambalak [**→pampal**]

pambıg [**pambığ, pambıḫ, pambık, pambuḫ, pambuk, panbığ**] Pamuk. (*Gülnar –İç.)
[**pambığ**] **:** (Kerkük)
[**pambıḫ**] **:** (–Yz. ve çevresi)
[**pambık**] **:** (–Gaz.; İncekum *Silifke –İç.)
[**pambuḫ**] **:** (*Iğdır –Kr.)
[**pambuk**] **:** (–Gaz.; Gezende *Gülnar –İç.)
[**panbığ**] **:** (Kerkük)

pambığ [**→pambıg**]

pambıḫ [**→ pambıg**]

pambık [**→ pambıg**]

pambuḫ [**→ pambıg**]

pambuk [**→ pambıg**]

pambuklanmak Ekmek, sebze, meyve vb. yiyecekler küflenmek. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; *Silifke –İç.)

pampak Çok temiz. (Melikli, Gümülcine)

pampal [**pambalak, pampalak, panpal, panpalaḫ**] Tombul, gürbüz. (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.; Telin *Gürün –Sv.; –Yz. ve çevresi)
[**pambalak**] **:** (–Or.)
[**pampalak**] **:** (Salman *Akkuş –Or.)
[**panpal**] **:** (–Çr.)
[**panpalaḫ**] **:** (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pampalak [**→ pampal**]

pampır [**→ papır** (I)]

pamukluk Ormanlarda yetişen, yaz kış yaprağını dökmeyen, yabangülüne benzer bir çeşit küçük ağaç.

(*Güdül –Ank.; Dont, *Fethiye –Mğ.)

pān (I) Sersem. (*Kula –Mn.)

pañ (II) Küf. (–Yz. ve çevresi)

panbığ [→ **pambıg**]

pancar Otlaklarda biten bir çeşit ot. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

pança Avuç. (Sazak *Yeşilova –Brd.)

pançaḫ Ağacın kökündeki emici lifler. (–Ml.)

pandal Şişmanlığı nedeniyle ağır davranışlı, hantal. (Tozara *Silifke –İç.)

pandar Köy tarlaları bekçisi. (Şumnu, Bulgaristan)

panfi İneklerin bağlandığı yer. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

panga **1.** İçinde tütün hazırlanan yapı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Banka. (Küçük İsa *Zile –To.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

pangınot [**pakanut, pangulut -2, pankavut, pañunut**] Kâğıt para. (Kesirik –El.)
[**pakanut**] : (–Çr.)
[**pangulut -2**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**pankavut**] : (–Çr.)
[**pañunut**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

pangulut **1.** Lira. (Karamanlı *Tefenni Brd.)
2. [→ **pangınot**]

panız [→ **panus** (I) **-1**]

paniklemek Yemek. (Haruniye –Ada.)

pankavut [→ **pangınot**]

pankula Çürük, özürlü erik. (Yazır *Sungurlu –Çr.)

pañlanmak Küflenmek. (–Çr.; –Yz. ve çevresi)

panpal [→ **pampal**]

panpalaḫ [→ **pampal**]

pansımak (I) Yiyecek bozulmak, tadı değişmek. (–Çr.; Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)

pansımak (II) Hava ve güneş alamamak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pantı Ağırcanlı, hantal. (–Ks. ve çevresi)

pantif [**pantifli**] **1.** Mest. (–Uş.)
[**pantifli**] : (–Yz. ve çevresi)
2. Potin. (–Uş.)

pantifli [→ **pantif -1**]

pantul Pantolon. (–Ks. ve çevresi; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz. ve çevresi)

pañunut [→ **pangınot**]

panus (I) [**panız**] **1.** Cimri. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
[**panız**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
2. İleriyi düşünerek ölçülü davranan. (Navdalı *Mut –İç.)

panus (II) Fener. (Hayati *Erbaa –To.)

pap Kaz kovalama ünlemi. (Sazak *Yeşilova –Brd.)

papa Mısır ya da buğday ununu kaynayan suyla özeyerek yapılan yemek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

papaḫ Kalpak. (Küçük İsa *Zile –To.; –Ml.; –Yz.)

papara (I) Top, belirtilen çukura düşürülerek oynanan bir çeşit oyun. (*Urla –İz.)

papara (II) Pulluk. (Kepez –Çkl.)

papçinilemek El çırpmak. (–Af.)

papıl Kağıt para. (–Çr.; Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

papır (I) [**pampır, papur**] Vapur. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Çr.)
[**pampır**] : (Müsgebi *Bodrum–Mğ.)
[**papur**] : (Kesirik –El.)

papır (II) Sulak yerlerde, bataklıklarda yetişen uzun, sık otlar. (Ambarköy, Gümülcine)

papirik Topal, aksak. (Çilehane *Reşadiye –To.)
papur [→ **papır** (I)]
papuryolu Şose. (Kesirik –El.)
paputa Kavrulmuş mısır. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
papya Yavaş yürüyen. (*Urla –İz.)
par (I) Aldatma. (*Fethiye –Mğ.)
par (II) Deneme, deney. (*Fethiye –Mğ.)
par (III) Gül bahçesi, bahçe. (Taşucu, Güvere *Silifke –İç.)
parakamı Evlerde ateş yakılarak çevresinde oturulan yer. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
paralamaḫ Parçalamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
param param Parça parça, parampar-ça. (Çavuş *Silifke –İç.)
parç Bakır su tası, maşrapa. (*Iğdır –Kr.; *Karapınar –Kn.)
parçalanmaḫ Çok sinirlenmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
parçı Maşrapa. (Ulukışla *Bor –Ng.)
pardağ Cila. (Kerkük)
pardı **1.** Duvar. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Damlarda merteğin üstüne konulan tahtalar. (Kavak *Yeşilova –Brd.; *Ermenek –Kn.; Uzuncaburç *Silifke –İç.) **3.** Dama konulan çalı ya da pırnal ağaçlarının saçak işini gören uzantıları. (*Sivaslı –Uş.) **4.** Damlarda üstüne toprak yığılan kaba yontulmuş iri ağaçlar. (Teniste *Anamur, *Gülnar –İç.) **5.** Ağaç kütüklerinin yarılmasıyla elde edilen odun. (Tahtacı –Isp.) **6.** Bahçe çevresine dikilen kazık. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **7.** Çıra. (*Silifke –İç.) **8.** Yanmış odun. (*Silifke –İç.) **9.** Ardıç ağacının iri yarılmış parçalarından her biri. (*Sütçüler –Isp.)
pardılamak Çalıdan çit yapmak. (Süeüllü *Yalvaç –Isp.)
pardi Çakal. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
pardon Aferin, bravo. (Gezende *Gülnar –İç.)
parkaç Bakraç. (Çilehane *Reşadiye –To.)
parlak Gelin ayakkabısı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
parlamak (I) Parçalamak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
parlamak (II) İyi karşılamak, konukseverlik göstermek. (*Zile –To.)
parmakçık Kafes. (–Af.)
par par Çok parlamak ya da yanmak için. (İncekum *Silifke –İç.)
par para dökmek Öfke ile bağırmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
parpazlamak Umutsuzca çırpınmak. (Küçük İsa *Zile –To.; –Ml.)
parpı (I) **1.** Paylama. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –İç.) **2.** Sopa, dayak. (*Yalvaç –Isp.) **3.** Korku. (Kavak *Yeşilova –Brd.)
parpı (II) Hasta insan ya da hayvanı ocak denilen kimselere okutarak ya da ev emleriyle iyileştirme. (–Çr.; Dont *Fethiye –Mğ.)
parpı (III) Fundalık. (–Af.)
parpılamak (I) **1.** Az dövmek, tartaklamak. (Telin *Gürün –Sv.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Azarlamak. (Salman *Akkuş –Or.)
parpılamak (II) Kuduz hayvanın ısırdığı insan ya da hayvanı iyileşmeleri için ocak denilen kimselere okutmak. (–Ks. ve çevresi; –Ml.; *Bünyan –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

parpıllamak (I) Onarmak, düzeltmek. (Tahtacılar *Silifke –İç.)

parpıllamak (II) Korkutmak, gözdağı vermek. (Tahtacılar *Silifke –İç.)

parpıslamak Biber, patlıcan vb. sebzeleri ateşte az pişirmek, börttürmek. (*Manyas –Ba.)

parpıt Elde bükülen iplikle dokunmuş kara kumaştan yapılan, erkeklerin giydiği uzun bir çeşit don. (Şumnu, Bulgaristan)

parpulamaḫ **1.** İğne ya da aşı deride iz bırakmak.(Uluşiran *Şiran–Gm.) **2.** Kalaycı, kalayladığı kaplara yuvarlak, parlak im vurmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

parpulamak İyice dövmek. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Bor –Nğ.)

parpullamak Düşmanı yenmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

parput (I) [→ **partal** (I)]

parput (II) Tek tek, azar azar, perakende (yapılan, satılan). (Kerkük)

parsaklı Pis, pasaklı. (*Silifke, *Mersin –İç.)

parsalak Sevimli ve kirli çocuk. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

parsı Yüksekteki küçük pencere. (–Çr.)

parsumak Yemek bozulmak. (Kuzören *Silifke –İç.)

part (I) **1.** Karın.(Kesirik –El.;*Silifke, *Mersin –İç.) **2.** İşkembe. (Kesirik –El.; *Silifke, *Mersin –İç.) **3.** Şişkin : *Part garınnı.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

part (II) Bağışlama : *Ali'nin suçunu part etti.* (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

part (III) Çelikçomak oyununda çeliğin yerde vurulması. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

part (IV) **1.** Yüzük oyununda, saklanan yüzüğün yerini bulan oyuncu bölüğüne, karşı yanın tanıdığı sayı. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** İskambil ya da tavla oyunlarında oynanacak sayı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

partal (I) [**parput** (I)] Eskimiş, yıpranmış. (Salman *Akkuş –Or.; –Ml.; Uğurlu *Ermenek –Kn.)

[**parput** (I)] : (Kerkük)

partal (II) Kaba, büyük, biçimsiz. (–Ml.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

partal (III) [**partalcı, partaval**] **1.** Abartılmış yalan. (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**partaval**] : (*Silifke –İç.)

2. Övüngen, kendini beğenmiş. (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**partalcı**] : (Salman *Akkuş –Or.)

partal (IV) Kumaş alıp satan. (Dont *Fethiye –Mğ.)

partal atmaḫ [→ **partal atmak**]

partal atmak [**partal atmaḫ**] Abartılı konuşmak, yalan söylemek. (*Bünyan –Ky.)

[**partal atmaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

partalcı [→ **partal** (III) **-2**]

partaval [→ **partal** (III) **-1**]

partıl Kazanmadan, yolsuzca alınan para, rüşvet. (–Çr.)

partıldamak Ses çıkararak patlamak. (Kerkük)

partıl purt Abartılı konuşma için. (Kerkük)

partiye Topluluk : *Delikanlılar partiyesi.* (Güneyce *İkizdere –Rz.)

partlamak Birden çıkmak, fırlamak. (–Çr.)

partma Birden parlama, kızma. (*Sütçüler –Isp.)

partutuş olmaḫ, partutuş olmak Çevresinde dört dönmek, önem vermek, saygı göstermek. (Pazarören

*Pınarbaşı –Ky.; Yukarı Kuyu *Kadirli –Ada.)

paryavşan ⌈**paryavşanı, perdavşan**⌉ Yavşanotu. (*Fethiye –Mğ.)

[**paryavşanı**] : (–Çr.)

[**perdavşan**] : (*Fethiye –Mğ.)

paryavşanı [→ **paryavşan**]

pasa (I) Ara vermeden, aralıksız. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

pasa (II) Ekmek pazısı dizilen ve taşınan tahta tabla. (–Gr.; –Or.; –Tr.)

pasa (III) Maden ocaklarında madenlerin arasında çıkan taş, toprak vb. yabancı nesneler. (*Fethiye –Mğ.)

pasa atuşturmaḫ Durmaksızın yemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pasaf [**pasank**] Kir, süprüntü. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Dont *Fethiye –Mğ.)

[**pasank**] : (*Fethiye –Mğ.)

pasafçı Patavatsız, sözünü bilmeyen. (Taşucu, Ovacık, *Silifke –İç.)

pasaḫ Tarlanın, ekini seyrek ve büyüyememiş bölümü. (*Şavşat –Ar.)

pasahlı [**pataklı**] Pis ve düzensiz. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**pataklı**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

pasak Kirli giysi. (Salman *Akkuş –Or.)

pasalak Onurlu, kibirli. (*Ermenek –Kn.)

pasank [→ **pasaf**]

pasarıf Pislik, süprüntü. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pasaruklamak Bunamak. (Dont *Fethiye –Mğ.)

pasırak [**basırak**] Basınç, ağırlık. (–Çr.)

[**basırak**] : (–Çr.)

paskırmak Küçük taneli nesneleri savurmak, dağıtmak. (Tömük *Mersin –İç.)

pastafçı Çok ve abartılı konuşan. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

paşa boynuzlu çapraz Bir çeşit yün dokuma biçimi, motifi. (Orhana *Anamur –İç.)

pat Körelmiş, keskinliğini yitirmiş, küt. (*Silifke –İç.)

pata (I) **1.** El ile verilen selam. (–Çr.) **2.** Gelinlerin verdikleri bir çeşit selam. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

pata (II) [→ **patika**]

pata (III) Eşit, eş durumda. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pata (IV) Verilen sözü geri alma için. (*Fethiye –Mğ.)

pata atmaḫ Selam vermek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

patağ Gizlice işlenen suç : *Patağını çıḫarttı.* (Kerkük)

pataḫ Domuz yavrusu. (Dont *Fethiye –Mğ.)

pataḫlamak [**pataklamak, patazlamaḫ, patazlamak** (II)] Dayak atmak, dövmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**pataklamak**] : (*Kula –Mn.)

[**patazlamaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**patazlamak** (II)] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

patak Küçük küp. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

pataklamak [→ **pataḫlamak**]

pataklı [→**pasahlı**]

pata küt Yuvarlanarak, tez yürüme için. (Kerkük)

patanas [→**patanaz -1**]

patanaz [**patanas**] **1.** Çamurlu, kaygan yerde kayarak, yürüyememe. (–Çr.)

[**patanas**] : (–Çr.)

2. Otomobil tekerleği boşa dönme, patinaj. (–Çr.)

patat Eski kumaş parçası, paçavra. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

patata [→**patika**]

patavassız Ölçüsüz, düşünmeden konuşan, patavatsız. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

pataz (I) Bölüm, parça. (*Silifke –İç.)

pataz (II) Avuç. (*Silifke –İç.)

patazlamaḫ [→**pataḫlamak**]

patazlamak (I) Avuçlamak. (*Silifke –İç.)

patazlamak (II) [→**pataḫlamak**]

pat çat [→**pat sat**]

patı Şişmanlıktan yalpalayarak yürüyen. (–Çr.)

patığa Patika, dar yol. (–Çr.)

patık Çocuk ayakkabısı, patik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

patil Yufka ekmek. (Meşeli, Türkmen *Bafra –Sm.)

patılamak **1.** Eskimek, yıpranmak. (–Çr.) **2.** Yaşlanmak, kocamak. (–Çr.)

patırak mısır İnce, ak taneli, küçük koçanlı, kavrulunca iyi patlayan bir çeşit mısır. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

patıramak (I) Yabancı dil konuşmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

patıramak (II) Gürültü etmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Salman *Akkuş –Or.)

patıramak (III) Hızlı koşmak. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

patıravık Konuşması anlaşılmayan, peltek. (Tahtacı –Isp.)

patırdamak Kendi kendine konuşmak, söylenmek. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

patırdı [**patırna**] Kavga, gürültü. (–Ml. ve çevresi; –Gaz.; –Yz.)

[**patırna**] : (–Çr.)

patırna [→**patırdı**]

patik **1.** Kısa boğazlı çorap. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Bir çeşit kadın terliği. (–Ml. ve çevresi)

patika [**pata** (II), **patata, pattik**] Patates. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**pata** (II)] : (Karlıyayla *Reşadiye –To.)

[**patata**] : (–Ks. ve çevresi)

[**pattik**] : (Davulku *Hekimhan, –Ml.)

patil Saç ekmeği. (Çilehane *Reşadiye –To.)

patlah Parlak, iri (çoğunlukla göz için). (Çilehane *Reşadiye –To.)

patlaḫ gözlü Göz kapakları şişkin, gözleri dışarı fırlamış gibi olan kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.)

patlak [**pıtlak**] Kavrulmuş mısır. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Fethiye –Mğ.)

[**pıtlak**]: (*Fethiye –Mğ.)

patlangeç [→**patpatik** (II)]

patlangıç Tüfek. (–Sv.; –Ky.)

patlankuç İçi boş dallarından mekik yapılan küçük yapraklı bir ağaç. (–Ml.)

patoti Arıların ağaçlarda petek yaptıkları yer. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

patpatanak Salep bitkisi. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

patpatı Motosiklet. (Kargılı, Sarıca, Gümülcine)

patpatik (I) Mürver ağacı. (Kesirik –El.)

patpatik (II) [**patlangeç**] Patlangaç. (Kesirik –El.)
[**patlangeç**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.)

patpatotu Küçük, yuvarlak meyveli, laleye benzer ak çiçek açan, uzun yapraklı, zehirli bir çeşit bitki. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

patramak Koşmak. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

patrık Ekşi. (Fariske *Ermenek –Kn.)

pat sat [**pat çat**] Tek tük. (*Yalvaç –Isp.; Sazak *Yeşilova –Brd.; –Yz.)
[**pat çat**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pattada Birden (düşme için). (*Silifke –İç.)

pattik [→**patika**]

patul Ot bağlamı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

pavha Dövülmüş, savrulmuş buğday, arpa yığını. (Kerkük ve çevresi)

pavkırmak [**pevkirmek**] **1.** Sinirlenmek, bağırmak. (*Yalvaç –Isp.) **2.** Tilki, çakal ulumak. (*Fethiye, Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**pevkirmek**] : (*Fethiye –Mğ.)

pavlika Fabrika. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pavzımak **1.** İncelmek : *Döğe döğe öyle pavzıttım ki görsen ipek gibi oldu.* (–Uş.) **2.** Erimek, dağılmak. (–Uş.)

paya Seksek oyunu. (Türkgücü *Çorlu –Tk.)

paya düşmek Birini izlemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

payalamak Önem vermek, değerlendirmek. (*Silifke –İç.)

payalanmaḫ **1.** Kendini övmek, övünmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** İşi kendi yapmış gibi görünmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

payalı **1.** Kendini beğenmiş, kibirli. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) **2.** Gösterişli, çalımlı. (Telin *Gürün –Sv.)

payam **1.** Badem. (*Sivaslı –Uş.; Sazak *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Kesirik –El.; *Kaş ve çevresi –Ant.) **2.** Çağla. (*Sivaslı –Uş.)

paygam Birine gizlice gözdağı verme. (*Develi –Ky.)

payḫırmaḫ At bağırmak, kişnemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

payḫlamaḫ (I) Temizlemek. (–Kr.)

payḫlamaḫ (II) Ortadan kaldırmak, öldürmek. (–Kr.)

payḫurmaḫ **1.** Kaynayan sıvı, basınç etkisiyle fışkırmak. (–Kr.) **2.** Ürkmek, sıçramak (hayvan için).(–Kr.)

payınsımak [**paysımak**] Karşısındakine gücü yeteceğine inanmak, hiçe saymak, önemsememek. (–Çr.)
[**paysımak**] : (–Çr.; *Bünyan –Ky.)

payınsınmak [**paysınmak**] Hiçe sayılmaya boyun eğmek : *Oğlu babasını payınsımış; babası da oğluna karşı payınsınmış.* (–Çr.)
[**paysınmak**] : (–Ks. ve çevresi)

payır payır Marul, soğan, vb. yeşil sebzelerin yenirken çıkardığı ses için. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

payız Sonbahar. (*Iğdır –Kr.; *Kilis –Gaz.; Kerkük)

paykam Bilgi, haber. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

paykıtmak Kümes hayvanlarını kovalamak, ürkütmek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

paymak Kümes hayvanları korkup, ürkmek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

paysanmak Çıkışmak, kızmak. (Velimeşe *Çorlu –Tk.)

paysımak [→ **payınsımak**]

paysınmak [→ **paymsınmak**]

payvant At tavlası. (*Soma ve çevresi –Mn.)

pazarlı gün Pazar kurulan gün. (–Ks. ve çevresi)

pazıpenceresi Şekerpancarının yeşil yaprakları. (*Iğdır –Kr.)

pazıvat Polis. (–Af.)

pazik Ispanak. (–Vn.)

pazlama [**pazlambaç**] **1.** Sac ekmeği. (Dont *Fethiye –Mğ.)
[**pazlambaç**] : (–Çr.)
2. Pide. (Dont *Fethiye –Mğ.)

pazlambaç [→**pazlama -1**]

pazvant Üçgen biçiminde, içine muska konulan gümüş kolye. (–Çr.)

pec [**péç, peçka**] **1.** Soba. (*Bulanık –Mş.)
[**peçka**] : (Karapınar –Kn.)
2. Sac ya da tuğladan duvara gömme yapılan, odun yakılarak tüm evi ısıtan bir çeşit ısınma döşemi. (Yazır *Sungurlu –Çr.)
[**péç**] : (*Iğdır –Kr.)

pece 1. Baca. (Yazır *Sungurlu –Çr.)
2. Pencere. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

péç [→**pec -2**]

peçcik peçcik Parça parça. (*Silifke –İç.)

peçe (I) Dokuma tezgâhında ipliklerin geçirildiği delikli tahta parçası. (–Çr.)

peçe (II) Kovanları taşırken üstlerine sarılan, arıların çıkmamasını sağlayan, koni biçiminde, kıldan dokunmuş örtü. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

peçek Yüzü kapatan örtü,peçe. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

peçeriz [**paçarız**] **1.** Sarp, dik. (*Fethiye –Mğ.)
[**paçarız**] : (*Fethiye –Mğ.)
2. Karışık, dolaşık: *Bu iş biraz peçeriz.* (*Fethiye –Mğ.)

peçka [→**pec -1**]

pefli, peflin Budala. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

peg [**peğ**] Yıkılmış ev yeri, arsa. (*Kesirik –El.)
[**peğ**] : (–Çr.; *Şebinkarahisar –Gr.)

peğ [→**peg**]

peğkürmek Karaca, keçi vb. hayvan bağırmak, melemek. (Salman *Akkuş –Or.)

peğlize [→**pelize -2**]

peh [**pöh**] **1.** Beğenme, kutlama belirtme için. (*Kilis, –Gaz.) **2.** Korkutma ünlemi. (–Çr.; –Yz.)
[**pöh**] : (–Çr.)

pehle vurmağ 1. Karşı koymak. (Kerkük) **2.** Yarışmak. (Kerkük)

peke bağlamaḫ Sedir yapmak : *Peke bağlamaḫ usta işi.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

peketmek [**pekitmek**] Kapatmak : *Kapıyı peket de gel.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**pekitmek**] : (Uluşiran*Şiran –Gm.)

pekil 1. Sağlam, dayanıklı. (İncekum *Silifke –İç.) **2.** Sert, katı. (İncekum *Silifke –İç.)

pekiş Çamursuz, kuru, sert yer. (Çeltikçi *Anamur –İç.)

pekitmek [→**peketmek**]

pekmez kefi Açık doru, kula (at donu için). (–Çr.)

pekmez toprağı Kaynayan şırayı koyulaştırmakta kullanılan bir çeşit ak toprak. (*Yalvaç –Isp.; –Yz.)

peksemed Tahinli ekmek. (*Kula –Mn.)

peküştürmek (I) Pekiştirmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

peküştürmek (II) Sözü yerine getirip, uygun biçimde söylemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pel boynuzlu Boynuzları biçimsiz hayvan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

peldirdek Aptal aptal bakan. (*Ürgüp –Nş.)

peldirmek Paylaştırmak, bölüştürmek. (*Ürgüp –Nş.)

peleç Parasız, karşılıksız. (Civler *Ermenek –Kn.)

pelerek Dönerek, döne döne. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pelerik Kötü olmuş, azmış (yara için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pelese **1.** Düzey. (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Durum, yaşayış, düzen. (*Fethiye –Mğ.)

pelesek Vazelin. (–Çr.)

pelesemek [→**pelesimek**]

pelesimek [**pelesemek, pelezimek -1**] Güçten düşmek, yorulmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; –Çr.)
[**pelesemek**]: (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[**pelezimek -1**]: (*Kula -Mn.)

pelezimek **1.** [→**pelesimek**] **2.** Yürek aşırı çarpmak. (–Uş.; *Kula –Mn.; –Yz.)

pelik (I) Palamut meyvesi. (Kepez –Çkl.)

pelik (II) İnce saç örgüsü. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

pelin Em yapmakta kullanılan bir çeşit ot. (*Biga ve çevresi –Çkl.)

pelit [**pelut**] Meşe ağacı. (Aşağı Yaylabel –Isp.; Tozkovan *Gülnar, İmamuşağı *Silifke, *Anamur –İç.)
[**pelut**]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

pelize [**peğlize, pelvaze**] **1.** Muhallebi. (Çitli *Mecitözü –Çr.)
[**pelvaze**]: (–Uş.)
2. Pelte. (–Çr.; –Yz.)
[**peğlize**]: (–Ks. ve çevresi)

pelmek Sağılan ineğin memesinde yavrusu için süt bırakmak. (İncekum *Silifke –İç.)

pelut [→**pelit**]

pelüt Meşe meyvesi. (*Pütürge –Ml.)

pelvaze [→**pelize -1**]

pelver [**pevrede**] **1.** Salça. (–Sv.; –Yz.; Afşar *Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**pevrede**]: (–Çr.)
2. Pekmezli ayva reçeli. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

pelverde **1.** Marmelat. (–Ml. ve çevresi) **2.** Erik marmelatı. (–Ks. ve çevresi)

pempe Pembe. (–Yz. ilçe ve köyleri; İncekum *Silifke –İç.)

pencer [**pérpéncer**] Sebze. (*Iğdır –Kr.)
[**pérpéncer**]: (*Iğdır –Kr.)

pencik pencik [**pencük pencük**] Parça parça. (–Çr.)
[**pencük pencük**]: (–Çr.)

pencire Pencere. (Hayati *Erbaa–To.)

pencük pencük [→**pencik pencik**]

pençek Yırtık. (–Çr.)

pençik İşçi, hizmetçi. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pendek (I) Yük, denk. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

pendek (II) Hendek. (İmamuşağı *Silifke –İç.)

pendir Peynir. (*Iğdır, *Sarıkamış –Kr.; *Bulanık –Mş.; –Gaz.; –Yz.)

penes Kadınların alna taktıkları altın paralardan oluşan takı. (–Sv.)

penevit Somun biçimi verilmiş hamur bezelerini fırına atmakta kullanılan tahta araç. (*Dikili –İz.)

penise Kuytu yer. (Arkarası *Silifke –İç.)

penti Beceriksiz. (*Nazimiye –Tn.)

pepe [→**pepeka**]

pepeka [**pepe**] Süt. (Şimşirli, Güneyec *İkizdere –Rz.)

[**pepe**] : (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

pepil [**pepildek, pepir**] Kekeme. (–Çr.)

[**pepildek**] : (–Çr.)

[**pepir**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pepildek [→**pepil**]

pepir [→**pepil**]

per (I) **1.** Değirmen çarkının iç bölümünü oluşturan parçalar. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Pervane. (*Nazimiye –Tn.)

per (II) Kuş kanadı. (*Nazimiye –Tn.)

per (III) Değerli ev araçları. (*Nazimiye –Tn.)

peran peran Dağılma için. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

perçim Perçin. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

perdavşan [→**paryavşan**]

perdüçen Çıplak. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

pere (I) [**perre**] Yaprak : *Bir pere kağıt.* (Kerkük)

[**perre**] : (Kerkük)

pere (II) **1.** Tarladan geçen su yolu, ark. (–Af.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Evlek. (*Fethiye –Mğ.)

perem perem Parça parça, bölük bölük. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

peren peren olmaḫ Şuraya, buraya dağılmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

perēnti Tek tük. (*Fethiye –Mğ.)

perese Fidan. (Kepez –Çkl.)

pereselik Fidan dikmek için açılan yer. (Kepez –Çkl.; Salman *Akkuş –Or.)

pereste Görünüm, yapı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

peri Çivi. (–Uş.)

périhdirmek Güvercin, tavuk vb. hayvanları ürkütmek. (–Kr.)

perikmek [**periyhmeḫ**] **1.** Uykusu kaçmak. (*Yalvaç –Isp.; –Ml.) **2.** Tiksinmek. (–Ml.) **3.** Tavuk, kuş vb. ürkmek. (–Ml.)

[**periyhmeḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.) **4.** Yara yeniden açılmak. (–Ml.)

periktirmek **1.** Yaymak. (–Ml.) **2.** Kötü duruma getirmek, azdırmak. (–Ml.)

perikturmek [**peritmek**] Evcilliğini yitirip kaçmak, yabanıllaşmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

[**peritmek**] : (Güneyce *İkizdere –Rz.)

perilikari Falcı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

perilti Uzaktan görünen güçsüz ışık, pırıltı. (*Iğdır –Kr.)

perim Çatal (yemekte kullanılan). (*Bor –Nğ.)

peritmek [→**perikturmek**]

periyhmeḫ [→**perikmek -3**]

periz Perhiz. (*Kula –Mn.)

perk (I) **1.** Sağlam, güçlü. (–Çr.; –Kr.; –Nğ.) **2.** Katı, sert. (–Çr.; –Kr.; *Bünyan –Ky.; –Nğ.)

perk (II) Korku, çekinme : *Allah'tan başka kimseden perkim yok.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

perkem Çocukların korkuyla birden ağır hastalanmasına ya da ölmesine neden olan bir hastalık, sara : *Perkem tuttu özünü.* (Kerkük)

perkitmek **1.** Katılaştırmak. (–Kr.) **2.** Sağlamlaştırmak. (–Kr.)

pernek Birçok kimsenin otlatılmak için bir araya toplanmış hayvanları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pérpéncer [→**pencer**]
perpere Gelinliğe dikilen düğme gibi ince, yassı, madensel süsler. (–Çr.)
perpertikān [→**pirpirim** (I)]
perpilemek Okşamak, sevmek. (*Silifke –İç.)
perpine [→**pirpirim** (I)]
perre [→**pere** (I)]
persenk Engel. (*Fethiye –Mğ.)
persimek Pörsümek, gevşemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pers olmak (I) **1.** Yüzükoyun yere düşmek. (*Bünyan –Ky.) **2.** Yaralanmak. (*Bünyan –Ky.)
pers olmak (II) İş ters gitmek: *Benim işler pers oldu.* (*Yalvaç –Isp.)
persutluḫ Tembellik, bitkinlik, yorgunluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
perşenk Kervanın, sürünün önünde giden hayvan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pert (I) Çarık için kesilen gönün yanları, kıyıları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pért (II) Kötü. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
pertlek [→**petlek**]
pert olmaḫ, pert olmak 1. Utanmak. (*Iğdır –Kr.) **2.** Kızmak, darılmak. (*Iğdır –Kr.)
pertuala Yeni doğmuş ineğin ilk sütü, ağız. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
peseği [**pesengü**] **1.** Islaklık. (–Çr.) **2.** Çiğ. (–Çr.) [**pesengü**]: (–Çr.) **3.** Sis. (–Çr.)
pesend Ölçme, denk sayma. (Kerkük)
pesend etmek Şaşırtmak. (*Yalvaç –Isp.)
pesengü [→**peseği - 2**]
peseslemek 1. Düzenlemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Öfkesini yatıştırmak. (–Kr.)
peslek Besleme, hizmetçi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pester [**belipester**] Yorgun, bitkin: *Bugün ekmek ettik, aḫşam üzeri yatağa pester düştüm.* (–Çr.) [**belipester**]: (–Çr.)
pesti Bakımsız, gelişmemiş, cılız. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
peşdamaz Yıldızbilimci. (*Iğdır –Kr.; Revan, Azerbaycan)
peşe (I) Dek. (–Kr.)
peşe (II) Alışkanlık. (–Kr.)
peşe (III) Yalan. (–Kr.)
peşe (IV) Nitelikleri açısından yaraşık, yaraşır. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
peş getürmek Uygun biçimde karşılık vermek (söz için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
peşgu Soba. (Boğazcık *Perşembe –Or.)
peşḫun Yuvarlak, alçak masa, sofra. (Kocabey *Şavşat –Ar.)
peşik Beşik. (–Tr. ve çevresi)
peşirefçi Bilip bilmediği konuda her işe karışan, öncülük eden. (–Çr.)
peşkün Lamba, mum konulan küçük sehpa vb. araç. (*Alaşehir –Mn.)
peşkütan Süzme yoğurt. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
peşnamaz Topluluğa namaz kıldıran, imam. (*Iğdır –Kr.)
peş tahtası 1. Tahta kanepe, sedir. (–Çr.) **2.** Peyke. (–Çr.)

peştambal İş önlüğü. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

petek (I) Balarısı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

petek (II) Burunda katılaşmış sümük. (*Yalvaç –Isp.; –Yz.)

peteklik Arı kovanlarının konulduğu yer. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

petente Düzen, oyun. (–Çr.)

peteyh sağmaḫ Zamanı gelince kovanlardan petekleri almak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

peteyh söndürmek Arıları suyla öldürmek : *Bu ahşam Hasan'gilin peteyhlerini söndürmüş, ballarını çalmışlar.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

petir püdür Pürüzlü, düzgün olmayan. (*Gürün –Sv.)

petizlemek Kızmak, paylamak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

petlek [**pertlek**] Gözleri yapı olarak dışarı çıkık kimse. (*Yalvaç –Isp.; Sazak *Yeşilova –Brd.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

[**pertlek**] : (–Çr.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Silifke –İç.)

petrak Çürük, yerinden oynamış ağaç. (–Tr. ve çevresi)

petuḫan Ahırdaki pisliğin dışarı atılması için duvara aşağıdan açılan küçük pencere. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

pevkirmek [→**pavkırmak -2**]

pevrede [→**pelver -1**]

pey Boş arsa. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

peyik Don, şalvar paçalarının birleştiği yere konulan üçgen biçiminde kumaş parçası. (Salman *Akkuş –Or.; –Çr.; –Yz.)

peyikmek Korkmak. (*Iğdır –Kr.)

peyin Gübre. (*Iğdır –Kr.)

peyke Dükkânda dışa bakan oturma yeri. (*Kula –Mn.)

peyser Koyun etinin boyun bölgesi. (*Iğdır –Kr.)

peyvaz Aşı. (*Iğdır –Kr.)

pezek [→**bezek** (II)]

pezi Kalınca açılmış sac ekmeği. (–Çr.)

pezik Pancar yaprağı. (–Ml.)

pıcık Ağacın ince kökleri ve üstündeki kıl gibi emici saçaklar. (–Ml.)

pıçaḫ **1.** Bıçak. (Hayati *Erbaa –To.; –Yz.) **2.** Çakı. (*Iğdır –Kr.)

pıçıltı Fısıltı. (*Iğdır –Kr.)

pıçı pıçı (I) İnek vb. hayvan çağırma ünlemi. (–Kr. ve köyleri)

pıçı pıçı (II) Semiz, besili, etli olma (için). (–Çr.)

pıhlız **1.** Cimri. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Beceriksiz, uyuşuk. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

pıhmak, pıkmak Usanmak, bıkmak. (–Çr.)

pıka **1.** [→**puha -1**] **2.** [→**puha -2**]

pılı Yaygı. (*Kilis –Gaz.)

pıli [**pıni**] Küçük köpek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**pıni**] : (Kozluca –Brd.)

pılink İçilmiş sigara artığı. (Melikli, Gümülcine)

pımpırık Cimri. (*Yenişehir –Brs.)

pına [**pındırli**] Eski, parça parça. (–Çr.)

[**pındırli**] : (–Çr.)

pınāre [**puñara**] Baca. (Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)

[**puñara**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pınçıklamak [**pinçiklemek**] Parça parça etmek. (*Fethiye –Mğ.)

[**pinçiklemek**] : (*Antakya –Hat.; *Fethiye –Mğ.)

pındırli [→**pına**]
pıngār [→**puhar**]
pıni [→**pıli**]
pınkıracak Filit pompası. (*Manyas –Ba.)
pınmak Gizlice, birden kaçmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.)
pınnat Bir elin alabildiği ekin bağlamı, tutam. (Ulukışla *Bor –Ng̃.)
pıntı olmak Çok üzülmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
pır Dolu : *Sizin ambar zahireyle pır.* (*Nazimiye –Tn.)
pırçımak Acıkmak. (Yazır *Sungurlu –Çr.)
pırdöndü [**pirdöndü**] Hayvanın boynuna bağlanan iplerin çözülmemesi için yapılan düğüm ve buna bağlı demir halka. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**pirdöndü**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.)
pırım pırım [→**pırtik pırtik**]
pırk Erik, kayısı vb. meyvelerin basınca içi fırlayarak çıkması (için). (*Silifke –İç.)
pırkıtmak (I) Erik, kayısı vb. meyvelerin basarak içini çıkartmak. (İncekum *Silifke –İç.)
pırkıtmak (II) Kuş uçup uzaklaşmak. (İncekum *Silifke –İç.)
pırlamak (I) Uçmak. (–Kr. ve köyleri)
pırlamak (II) Balık sürüsü, suda oynaşırken pırıltı yapmak. (Gelindere *Gülnar –İç.)
pırlandırmak Çevresinde dolandırmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
pırlangıç Çevik, becerikli, zamanında iş yapan. (*Yalvaç –Isp.)
pırlanmak Dolanmak, dönmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
pırnakal Çulluk. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)
pırnat **1.** Biraraya getirilen ekin bağlamları. (–Ml.) **2.** Orakçıların tarlada ekin biçmek için ayırdıkları bölümlerden her biri : *Herkes, gendu pırnatını çıḫacaḫ.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pırpıt [→**pırtıl**]
pırtı **1.** Seccade. (*Karapınar –Kn.) **2.** Kumaş vb. nesne. (*Antakya –Hat.; –Sv.; –Ky.) **3.** Giysi. (Tahtacı –Isp.; –Yz.) **4.** Ev araçları. (Karamanlı *Tefenni –Brd.;–Yz.)
pırtıcı Kumaş alım satımı yapan, manifaturacı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pırtıl [**pırpıt, pırtik**] Eskimiş kumaş parçası. (Salman *Akkuş –Or.)
[**pırpıt**] : (Günder *Ermenek –Kn.)
[**pırtik**] : (–Kr.)
pırtik [→**pırtıl**]
pırtik çırtik [→**pırtik pırtik**]
pırtik pırtik [**pırım pırımı, pırtik çırtik, pirem pirem**] Parça parça : *Somunu pırtik pırtik ettiler.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**pırım pırım**] : (Küçük İsa *Zile –To.)
[**pırtik çırtik**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**pirem pirem**] : (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)
pırtmak (I) **1.** Kaymak : *Direk pırtih.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Fırlamak. (–Kr.; *Antakya –Hat.; –Yz.)

pırtmak (II) Küsmek, darılmak. (*Fethiye –Mğ.)

pırtmak (III) Kaçmak. (*Gülnar –İç.)

pısḫırmaḫ [→**pıskırmak** (I)]

pısıl pısıl [**pısır pısır**] Alçak sesle konuşmak, fısıldamak (için), fısır fısır. (*Silifke –İç.)

[**pısır pısır**]: (*Silifke –İç.)

pısır pısır [→**pısıl pısıl**]

pıskırmak (I) [**pısḫırmaḫ**] Aksırmak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**pısḫırmaḫ**]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr. ve köyleri)

pıskırmak (II) Yersiz, gereksiz gülmek. (Sarıkavak –Es.)

pıslangıç Külde ya da sacda kavrulmuş nohut. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

pısmaḫ, pısmak Korkup büzülmek, sinmek. (–Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pıspıtıl olmak 1. Semirmek, şişmanlamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.) 2. Hayvanın karnı iyice doymak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pıstık Parmak ucuyla vuruş, fiske. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

pıstıl Kirli, yırtık giysilerle gezen. (Çilehane *Reşadiye –To.)

pışga Kibrit. (*Iğdır –Kr.)

pışgı Testere. (*Iğdır –Kr.)

pışıḫ Kedi. (*Bulanık –Mş.)

pışıldamak Fısıldamak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

pıtık Kız çocuklarında üreme organı. (Tahanlı –İç.)

pıtıklamak Okşamak. (–Çr.)

pıtıl Mayasız sac ekmeği. (*Merzifon –Ama.)

pıtıraḫ [→ **pıtırak**]

pıtırak [**pıtıraḫ**] Ekinler arasında yetişen, dikenli tohumu giysilere, hayvan tüylerine yapışan bir çeşit bitki. (–Kr.; Çilehane *Reşadiye –To.)

[**pıtıraḫ**]: (*Iğdır –Kr.; –Yz.; *Bünyan –Ky.)

pıtıraklanmak 1. Giysi ya da hayvan tüyüne pıtırak denilen bitkinin dikenli tohumu yapışmak: *Öyle pıtıraklanmışsın ki yanına varılmıyor.* (–Çr.) 2. Tarlada pıtırak denilen dikenli bitki çoğalmak. (*Yalvaç –Isp.)

pıtırak tutmak Kuşku ve düşünceden duramamak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

pıtırık [→ **pıtırım**]

pıtırım [**pıtırık**] Eski, yırtık: *Pıtırım bir urba geymiş.* (–Çr.)

[**pıtırık**]: (–Çr.)

pıtırpıtır Kibrit gibi eczalı bir çeşit nesne: *Çocuklar bir pıtırpıtırı divare çalıp yakarak karıların arasına atup kaçtılar.* (–Çr.)

pıtırtı Ayak sesi. (–Kr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pıtlak [→ **patlak**]

pıtpıt İnce, ufak bulgur. (–Ml. ve çevresi)

pıtpıtı Bulgur unu. (Karakaya –Ky.)

pıttık Kadın da üreme organı. (*Silifke –İç.)

pıttırmak Bir şeyi elden kaçırmak. (*Gülnar –İç.)

pıynar 1. Bir çeşit çalı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) 2. Maki. (–Uş.)

pıypıdık Beceriksiz, uyuşuk. (*Manyas –Ba.)

pızar Kıvılcım. (*Bulanık –Mş.)

pic [**picine -ı, puç** (I)] Babası belli olmayan çocuk. (Keben *Silifke –İç.)

[**picine -1**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**puç** (I)] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

picine 1. [→ **pic**] **2.** Sığırlarda, davarlarda belli zamanların dışında doğan yavru. (–Kr. ve köyleri) **3.** Erken doğan dişi yavru. (–Kr. ve köyleri)

piçef 1. Set. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Teras. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

piçeyh Alna dökülen kısa saç, kâkül. (*Iğdır –Kr.)

piçi piçi [**püçü püçü**] Buzağı çağırma ünlemi. (–Çr.; –Yz.)
[**püçü püçü**] : (–Çr.)

piçkiren Kızılcığa benzeyen bir çeşit ağaç. (Çilehane *Reşadiye –To.)

piç yoğurt Mayasız yoğurt. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

pifoli (I) Kimi kez fasulye de konularak yapılan un çorbası. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

pifoli (II) Tavuğun altına konulan yumurta, fol. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

pijlik Yaramazlık, eğitilmemişlik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

piladan Bir çeşit çınar. (Orhana, Tenişte *Anamur –İç.)

pileke [→ **pilik**]

pileken Merdiven. (*Iğdır –Kr.)

pilik [**pileke**] Fırına sürülüp içinde hamur pişirilen, kiremit ya da toprak testi. (–Çr.)
[**pileke**] : (–Çr.)

pilimi İneklere yedirilen sulu yiyecek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pilingir Yolsuz birleşmelere aracılık eden, arabulucu. (*Develi, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.)

pilingirlik yapmak Yolsuz birleşmelere arabuluculuk yapmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pilit (I) Meşe ve pırnal meyvesi. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pilit (II) Uydu : *Özü davetliydi, filan da pilitiydi.* (Kerkük)

pilit (III) Doğal. (Kerkük)

pilmi Az ısınmış, ılık. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

pilō [**pilov, piloy**] Pilav. (–Ml.; –Gaz.)
[**pilov**] : (*Iğdır –Kr.)
[**piloy**] : (*Iğdır –Kr.)

pilov [→ **pilō**]

piloy [→ **pilō**]

pilte Gaz lambası fitili. (*Iğdır –Kr.)

pim Kuyrukyağı. (Kerkük)

pin [**pindik, pinek, pinnik**] Kümes. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; –Vn.; –Ml.; –Gaz.; Altınköprü, Kerkük)
[**pindik**] : (*Refahiye –Ezc.)
[**pinek**] : (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**pinnik**] : (*Sarıkavak –Es.; Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)

pina [→ **pine -3**]

pinavunluḫ Yarma, bulgur yapmak için ayrılan iyi çeşit buğday. (–Kr. ve köyleri)

pinçiklemek [→ **pınçıklamak**]

pinçik pinçik [**pinçi pinçi**] Paramparça. (*Yalvaç –Isp.; *Antakya ve çevresi –Hat.)
[**pinçi pinçi**] : (Kum *Silifke –İç.)

pinçi pinçi [→ **pinçik pinçik**]

pindik [→ **pin**]

pine [**pina**] **1.** Ek. (–Uş.) **2.** Parça. (–Uş.; Kavak *Yeşilova –Brd.) **3.** Ayakkabıya, çarığa vurulan yama. (–Uş.; –Ml.; Kerkük)
[**pina**] : (*Mut, *Gülnar –İç.)

pineçi Eski ayakkabı onarıcısı. (*Iğdır –Kr.)

pinek [→ **pin**]

pineklenmek Oyalanmak. (Kavak*Yeşilova –Brd.)

pinelemeğ Ayakkabıya pençe vurmak. (Kerkük)

pinemek Tavuk tünemek. (Kuzköy *Akkuş –Or.; –Gaz.; –Sv.; –Ky.)

pine pine Tavukları kümese sokma için kovalama ünlemi. (–Kr. ve köyleri)

pingal [→ **pingel**]

pingel [**pingal**] Fol. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**pingal**] : (–Vn.)

pingellik Folluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pinnik [→ **pin**]

pin pin Uyuşuk uyuşuk, tembel tembel. (İncekum *Silifke –İç.)

pipi Kâkül : *Pipilerin gözlerini örttü, kestirsene.* (Kıbrıs)

pir Çam, ardıç vb. ağaçların yeşil yaprakları, sürgünleri. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pirçikli Havuç. (Canik, Mahundu *Mazgirt –Tn.)

pirdöndü [→ **pırdöndü**]

pirdönmek Hızlı dönmek, fırlanmak. (–Çr.)

pirebol **1.** Kışın arıların kovanlarının deliklerini kapamak için yaptıkları kara, katı, mum gibi nesne. (–Çr.) **2.** Arı pisliği. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

pirecik devecik olmak Küçük özür büyüyüp yayılmak. (–Çr.)

pirelemek Pirelerini ayıklamak: *Kedi pirelenmiş, oturup hayvanı pireledim.* (–Çr.)

pirelenmek Hayvan ağzıyla bedenini kaşımak. (–Kr.)

pirem pirem [→ **pırtik pırtik**]

piren **1.** Süpürge yapılan ot. (*Kula, –Mn.; *Bünyan –Ky.) **2.** Küçük, eflatun çiçek açan bir çeşit funda. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

piren süpürgesi Piren otundan yapılan süpürge.(Karamanlı*Tefenni –Brd.)

pirenyavşağı Kaynatılarak suyu içilen, güç verdiğine inanılan bir çeşit eğreltiotu. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pirhoy İçine kıyma, peynir konulan bir çeşit börek. (*Çerkeş –Çr.)

piri Küçük köpek. (–Af.)

piril piril Pırıl pırıl, parlaklık için. (İncekum *Silifke –İç.)

pirli Zıpzıp taşı. (*Yalvaç –Isp.)

pirli pisli Çörlü çöplü, tozlu topraklı. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

piron Çatal. (*Bozdoğan –Ay.)

pirpiri Giyimine özen gösteren. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

pirpirim (I) [**perpertikān, perpine, pürpürüm**] Semizotu. (*Sarıkavak –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; –Gaz.)

[**perpertikān**] : (*Iğdır –Kr.)

[**perpine**] : (Kerkük)

[**pürpürüm**] : (Çilehane *Reşadiye –To.; –Sv.; –Ky.)

pirpirim (II) Gözyaşı için : *Gözlerinden pirpirim gibi döktü, ağladı.* (*Sarıkavak –Es.)

pirpirim olmak (I) Yaşlanmak. (–Ml.; –Gaz.)

pirpirim olmak (II) Solmak. (–Ml.)

pisa Kötü. (Şenoba *Uludere –Hak.)

pisar Asalak bir çeşit ot. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

piseñ [→ **pisenti**]

pisenti [**piseñ**] Az yağış, çisenti.(*Antakya –Hat.)
[**piseñ**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pisik [**pissik, pişik, pişiyh**] Kedi. (Kocamanbaşı, *Terme –Sm.; Baltalı *Çıldır –Kr.; –Dy.; –Ml.; –Gaz.)
[**pissik**] : (*Antakya –Hat.)
[**pişik**] : (–Vn.)
[**pişiyh**] : (*Iğdır –Kr.)

pisilemek [**piş piş etmek**] Kedi çağırmak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**piş piş etmek**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

piske **1.** Parmak ucuyla vuruş, fiske. (*Yalvaç –Isp.) **2.** Tokat. (*Yalvaç –Isp.)

piskirmek Hapşırmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pisoh Kristal şeker. (*Iğdır –Kr.)

pissik [→ **pisik**]

pist [→ **pişt** (II)]

pisyas olmah Utandırıcı sözler karşısında susmak, sus pus olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pişek (I) Mermi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

pişek (II) Tulumda ayran yapmaya yarayan araç: *Pişeği kaldırıp indiriyor.* (*Sütçüler –Isp.)

pişik [→ **pisik**]

pişirgeç Sac üstündeki ekmeği çevirmeye yarayan tahta araç. (Sarıkız *Hekimhan –Ml.)

pişiyh [→ **pisik**]

pişmiş Yemek. (*Iğdır –Kr.)

piş piş **1.** Çocuk uyutma ünlemi. (–Gaz.; İncekum *Silifke –İç.) **2.** Kedi çağırma ünlemi. (–Kr.)

piş piş etmek [→ **pisilemek**]

pişt (I) Arka. (Şenoba *Uludere –Hak.)

pişt (II) [**pist**] Kedi kovalama ünlemi. (*Kula –Mn.)
[**pist**] : (–Gaz.)

pištavan İçe ve dışa konulan iki hatılı çivi ile birbirine tutturan ağaç. (*Sütçüler –Isp.)

pit Bit. (*Iğdır –Kr.)

pitecik Biricik, tek. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

pi tek (I) Bir tane. (–Çr.)

pitek (II) Çamurdan yapılan buğday ambarı. (Elbengi *Yalvaç –Isp.)

pitemi Hepsi, tümü. (–Çr.)

piti Bir çeşit yemek. (*Iğdır –Kr.)

pitik Pekmez. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

pivazlık [→ **püvezlik**]

piy İçyağı. (*Iğdır –Kr.)

piyango kıravat Kelebek biçiminde bağlanmış, papyon kravat. (Baf, Kıbrıs)

piya yememek Başından üzücü olay geçmek ya da kırıcı söz söylenmiş olmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

piye etmek Oyunda kandırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

piynar Bir çeşit meşe, pırnal. (İmamuşağı, Uzuncaburç *Silifke –İç.)

piypi Hindi. (Şumnu, Bulgaristan)

piypiy Dişi hindi. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

piyvaz Piyaz. (–Gaz.)

piz Ucu sivriltilmiş ağaç parçası, kazık. (*Nazimiye –Tn.)

poç Koyun kuyruğunun ucundaki parça. (*Antakya –Hat.)

poça (I) İri delikli kalbur. (Navdalı *Mut –İç.)

poça (II) Çok çeşitli renkli, ipek yazma. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

poçu Başa bağlanan büyük, ipek örtü. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

podime Tarlada çalışırken giyilen kaba deriden çizme. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

poğl Karların oluşturduğu mağara : *Poğlde bir tavşan tuttum.* (Davulku *Hekimhan –Ml.)

poğu Başörtüsü, mendil, yazma vb. nesneler : *Kadın poğunu, bohçasını topladı gitti.* (*Bünyan –Ky.)

poğul Haşlama. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

poğul olmak Sıcak ya da koşma nedeniyle kızarmak, terlemek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

poḫ Dışkı, pislik. (*Iğdır –Kr.)

pokluk Gübrelik. (*Merzifon –Ama.)

polat (I) Mıknatıs. (–Çr.)

polat (II) Zırh. (*Nazimiye –Tn.)

polat (III) Çekici, gösterişli. (–Çr.)

polat (IV) Dayanıklı, güçlü kimse. (*Nazimiye –Tn.)

poles Kenevirden sicim yapmakta kullanılan bir çeşit araç. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

polik Saç. (*Karakoçan –El.)

polu Düzensiz, özensiz giyinen. (–Çr.)

pompomik Balon. (Şenoba *Uludere –Hak.)

ponçaḫ Püskül. (Salman *Akkuş –Or.; *Iğdır –Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

pondomina Kavga, gürültü. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

pontal 1. Akciğer yangısı, zatürree. (–İst.) **2.** Akciğerzarı yangısı, zatülcemp. (–İst.)

pontul [**pontur**] Pantolon. (–Af.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) [**pontur**] : (Aşağı Yaylabel –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pontur [→ **pontul**]

ponutaya düşürmek [**potunaya düşürmek**] Yerine ve zamanına uygun getirip yenmek, güç duruma düşürmek. (Haçdişlen *Anamur –İç.) [**potunaya düşürmek**] : (Haçdişlen *Anamur –İç.)

popaz Papaz. (Lefkoşe, Kıbrıs)

por Saç : *Ayşenin poru ipek gibi.* (*Nazimiye –Tn.)

poranmamaḫ Azarlamak. (*Iğdır –Kr.)

porçalık Bir çeşit yabanıl havuç. (*Bünyan –Ky.)

port Küt, sivriliği gitmiş. (–Çr.)

porta Büyük, çift kanatlı kapı. (Kepez –Çkl.)

portağal Portakal. (*Iğdır –Kr.)

portanağ 1. Baskı nedeniyle dışarı fırlayan, patlayan iç organlar. (Kerkük) **2.** Dışarı çıkmış bağırsak. (Kerkük)

portetik Burun genişliğince bırakılan kısa bıyık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

portlak İri, çıkık (göz için). (–Kr. ve köyleri)

portlamağ Baskı ile organ patlamak, dışarı fırlamak : *Gözünün güllesi portlayıp.* (Kerkük)

portlamak (I) Yüzülmek, sıyrılmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

portlamak (II) Yandan yapılan basınçla nesne yerinden çıkmak, fırlamak. (–Kr.)

portlaşmak Aşınarak sivriliği gitmek, körleşmek. (–Çr.)

portmak Sıva kabarmak : *Duvar portmuş.* (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

porusuk Az bozulmuş yemek. (*Antakya –Hat.)

porvenk Topraktan yapılmış boru, büz. (–Ml. ve çevresi)

post Seccade. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
postal Eskimiş ayakkabı. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
postayolu Şose. (*Refahiye –Ezc.)
post etmek Bir yerden çok gelip geçmek. (*Yalvaç –Isp.)
post olmak İyilikte bulunmak, ağırlamak. (*Eşme –Uş.)
poşa Çingene. (*Iğdır –Kr.)
poşkanat Başıboş, işsiz. (Çatak –Gr.)
pot Karışık. (Dont *Fethiye –Mğ.)
potak Manda yavrusu. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
potat Patates. (Dont *Fethiye –Mğ.)
potik Patik. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
potirik Yelin tozları savurması. (Beyelması *Ağın –El.)
potlamak Deve yavrulamak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
potor [→ **potur yüzlü**]
potpot [**poturdak**] Motosiklet. (Çilehane *Reşadiye –To.)
[**poturdak**] : (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
potuç Su bardağı. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)
potuk (I) Perde, yastık vb. nesnelere kendi kumaşından yapılan ek, pervaz. (Elecik *Kalecik –Ank.)
potuk (II) Deve yavrusu. (*Silifke –İç.)
potunaya düşürmek [→ **ponutaya düşürmek**]
potur (I) Su tası. (*Soma ve çevresi –Mn.)
potur (II) Güreşçilerin yağlı güreşte giydikleri deriden ya da keçi kılından yapılmış dar pantolon. (Darıveren, *Acıpayam –Dz.; –Çr.)
poturdak [→ **potpot**]
poturna **1.** Tartışma. (*Bünyan –Ky.) **2.** Kavga. (*Bünyan –Ky.)
potur satır Pürüzlü, budaklı (tahta, ağaç vb. için). (*Bünyan –Ky.)
potur yüzlü [**potor**] Yüzünde çiçek-bozuğu ya da çil olan (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**potor**] : (–Vn.)
pov Top mermisinin çıkardığı ses (için). (–Çr.)
povar [→ **puḫar**]
poyra Su borusu. (–Ks. ve çevresi;–Çr.)
poza Arpa suyundan yapılan bir çeşit boza. (–Çr.)
pozfırını Fırının ekmek çıktıktan sonraki sıcaklığı, az sıcaklık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pozlak Güvercinden küçük, boz renkli, eti yenir bir çeşit kuş. (Emirşah *Anamur –İç.)
pozuḫ Bozuk. (*Iğdır –Kr.)
pöç [**pöçük** (I) **-1, pöçüyh**] Kuyruksokumu. (*Bünyan –Ky.; Gökbelen *Silifke –İç.)
[**pöçük** (I) **-1**] : (–Ml.)
[**pöçüyh**] : (*Iğdır –Kr.)
pöçük (I) **1.** [→ **pöç**] **2.** Kuyruk (inek, öküz vb. için). (–Kr.)
pöçük (II) Kıyı, yan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pöçükcü Hayvan etinde kuyruksokumu bölümünü yiyen, seven. (–Çr.)
pöçük hevlek Tarlanın kıyıda bulunan evleği. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pöçüklü Giyimine kuşamına özen göstermeyen, dağınık. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
pöçüyh [→ **pöç**]
pöğrek [→ **pöhrenk**]
pöh [→ **peh -2**]
pöhenk [→ **pöhrenk**]

pöhrek [→ **pöhrenk**]
pöhren [→ **pöhrenk**]
pöhreng [→ **pöhrenk**]
pöhrenk [**pöğrek, pöhenk, pöhrek, pöhren, pöhreng**] Yeraltında kapalı suyolu, künk. (–Kr.; –Ml.)
[**pöğrek**] : (–Çr.)
[**pöhenk**] : (*Antakya –Hat.)
[**pöhrek**] : (–Çr.)
[**pöhren**] : (–Çr.)
[**pöhreng**] : (Kerkük)
pölük Pay. (*Silifke –İç.)
pör Değirmenin dönmesini sağlayan aygıt. (–Çr.)
pörçüyhlü [→ **pürçüklü** (I)]
pördeyh [→ **pörtlek**]
pörk **1.** Yünden örülmüş başörtüsü. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Takke. (Çilehane *Reşadiye –To.)
pörmek Davar, sığır sürüsü. (–Çr.)
pörsümek Yaşlanmak, kocamak. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)
pörsütmek Yaşlandırmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
pörtdetme Haşlama et yemeği. (*Iğdır –Kr.)
pörtlek [**pördeyh**] Patlak, dışarı doğru çıkık (göz için). (Sarıkavak –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bünyan –Ky.)
[**pördeyḫ**] : (*Iğdır –Kr.)
pörü Demir çivi. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)
pöstek Kısa bacaklı (insan için). (–Çr.)
pötür satır **1.** Biçimsiz (nesne). (*Fethiye –Mğ.) **2.** Pürüzlü (yüzey). (*Fethiye –Mğ.)
pöy Örümcek. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
pöyre Pişirilmiş topraktan yapılmış, 40 cm. uzunluğunda, 15 cm. çapında su borusu. (*Çerkeş –Çr.)
pözü Hamur yumağı. (–Ks.)
promo Erken yetişen, turfanda. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
pruka pruka Sığırları çağırma ünlemi. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selanik)
prüü prüü Kuzuları çağırma ünlemi. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)
pşık pşık Köpek çağırma ünlemi. (İncekum *Silifke –İç.)
puç (I) [→ **pic**]
puç (II) Boş, çürük, fos. (–Ml.)
puçuk Yarım, buçuk. (–Çr.)
pufu [**puğ**] Soğukta solurken çıkan ses için. (–Çr.)
[**puğ**] : (–Çr.)
puğ [→ **pufu**]
puğere Baca. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
puha [**buka -1, 2; pıka -1, 2; puhağı -1, 2**] **1.** Kelepçe. (–Çr.)
[**buka -1**] : (–Çr.)
[**pıka -1**] : (–Çr.)
[**puhağı -1**] : (–Çr.)
2. Hayvanların ayağına takılan köstek. (–Çr.)
[**buka -2**] : (–Çr.)
[**pıka -2**] : (–Çr.)
[**puhağı -2**] : (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
puhağı **1.** [→ **puha -1**]
2. [→ **puha -2**]
puḫar [**pıngār, povar, puñar**] Pınar. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**pıngār**]: (Çilehane *Reşadiye –To.)
[**povar**] : (Salman *Akkuş –Or.)
[**puñar**] : (Hayati *Erbaa –To.; –Yz.)

puḫarı Baca. (*Iğdır –Kr.)
puharlıḫ Bıngıldak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
puḫca Bohça. (*Iğdır –Kr.)
puhur Bir çeşit günlük, tütsü, buhur. (–Çr.)
pul 1. Düğme. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Kerkük) **2.** Para : *Pulum yoḫdu.* (*Iğdır –Kr.)
pulama Koyun kaymağından yapılan yemek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
pulet Kavrulan kahvenin soğutulduğu tabla. (–İst.)
puli (I) Küçük, büyümemiş kabak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
puli (II) Civciv. (Güneyce, *İkizdere –Rz.)
puli (III) Küçük, sevimli. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
pulika Bebek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
pullama Para karşılığında eşekle odun taşıyan kimse. (*Merzifon –Ama.)
pullukır Baklakırı (at donu için). (–Çr.; –Kr.)
pullu toy Paralı düğün. (*Iğdır –Kr.)
pumbul 1. Tavşan kulağının yanağa birleştiği yer. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Kuş ve kümes hayvanlarının başındaki tüyler. (–Kr. ve köyleri)
pun Yabanıl nane. (*Nazimiye –Tn.)
punak Bunak. (–Çr.)
puñar [→ **puḫar**]
puñara [→ **pınāre**]
puñarece Ocak bacası. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
punç oynamak 1. Miğde bozulmak. (–Çr.) **2.** Lohusa kadın sancılanmak. (–Çr.)
pund 1. İstek : *Müdürün pundu kırıldı suratını astı.* (–Çr.) **2.** Neşe. (–Çr.)
punta Akciğer yangısı, zatürree. (*Yalvaç –Isp.)
punt olmak Yorgunluktan her yanı tutulmak. (Tahtacı –Isp.)
pur (I) Yeşerti, yeşillik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
pur (II) **1.** Taşlı, sert toprak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.) **2.** Kireçli, çıplak dağ yamacı. (*Bünyan –Ky.)
purasa Pırasa. (–Çr.)
purç 1. Ağaçların bir yıllık sürgünü. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Ökseotu. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ks. ve çevresi)
purçaḫ purçaḫ Çok terlemek için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
purçalıḫ [→ **pürçüklü** (I)]
purçalık Baharda kumlu yerlerde yetişen bir çeşit çiçek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
purçikli [→ **pürçüklü** (I)]
purunçalık Bir çeşit kır bitkisi. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
purut Küçük güveç kabı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
pus Islaklık, nem. (*Bünyan –Ky.)
pusağan [→ **pusucak**]
pusarık Sisli, kapalı hava. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Alatepe –Ay.; *Beyşehir –Kn.)
pusarmak Hava sislenmek, bulanmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.)
pusat 1. Gelin için güvey evinin aldığı giyecek vb. eşyalar. (*Eşme –Uş.) **2.** Giysi. (*Yalvaç –Isp.; *Alaşehir –Mn.)
pusat görmek Güvey evi geline giysi vb. eşya almak. (*Eşme –Uş.)
pusat kesmek Geline giysi biçmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pusmaḫ [→ **pusmak -1**]

pusmak [**pusmaḫ**] **1.** Gizlice iz sürmek. (*Iğdır ve köyleri –Kr.) [**pusmaḫ**] : (*Iğdır –Kr.) **2.** Susmak. (*Yalvaç –Isp.; –Ml.; Gülümpaşalı *Silifke –İç.) **3.** Saklanmak, sinmek. (*Yalvaç –Isp.; –Ml. ve çevresi; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Sarıveliler *Ermenek –Kn.; *Fethiye –Mğ.)

pusta İyesine uğur getirmeyen nesne, mal. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

pusucak [**pusağan**] Serçeden az büyük, tek gezen, boz renkli bir çeşit tarlakuşu. (Arslanköy *Mersin –İç.) [**pusağan**] : (*Gülnar –İç.)

pusunç Suçluluk duyarak konuşmama. (–Ml.)

puş Eşcinsel erkek. (–Çr.)

puşluk yapmak İki yüzlülük yapmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

puşu (I) Başörtüsü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

puşu (II) Mısırın koçanını saran yaprаklar. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

puşukmak [**puşutmak**] Erkek eşek dişisini görünce ürkerek koşmak. (Kavak *Yeşilova –Brd.) [**puşutmak**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

puşutmak [→ **puşukmak**]

put Eski paralardaki resimler. (*Yalvaç –Isp.)

putaḫ Ağaç dalı. (*Iğdır –Kr.)

putina Yağ, peynir konulan tahta kap. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

puturak Yapışkan, dikenli meyveli bir çeşit çalı. (İncekum *Silifke –İç.)

puydak Yaya. (Fariske *Ermenek –Kn.)

püçülük [→ **pürçüklü** (I)]

püçü püçü [→ **piçi piçi**]

püfürdemek Su kaynayıp taşmak.(–Çr.)

pük İçi kof, çürük. (Kerkük)

pülçek Mısır püskülü. (*Çorlu ve köyleri –Tk.)

püllüm püllüm 1. İplik iplik olma, saçaklanma için. (*Kula –Mn.) **2.** Paramparça, yırtık. (–Çr.)

pülüş Üzüm çekirdeği. (Kerkük)

püngek Ağaçların, bitkilerin ince saçak kökleri. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

püngürük Çam yaprağı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pür [**püren** (II) **-1**] **1.** Çamın iğne yaprağı. (*Sütçüler –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Uzuncaburç *Silifke, Teniste *Anamur, Tahanlı –İç.; *Manavgat –Ant.; Dont *Fethiye –Mğ.) [**püren** (II) **-1**] : (–Uş.) **2.** Çam kozalağı. (Tekeler *Silifke –İç.) **3.** Sebzenin yenilen yaprağı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

pürç Mısır, soğan vb. sebzelerin dış yaprakları. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

pürçek Alna sarkan saç. (–Kr.; –Çr.; –Yz.; *Bünyan –Ky.)

pürçekli [→ **pürçüklü** (I)]

pürçük (I) [→ **pürçüklü** (I)]

pürçük (II) **1.** Kimi ağaçların yenilen sürgünü. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Kimi ağaçlarda oluşan asalak bitki. (*Fethiye –Mğ.)

pürçük (III) Soğan yaprağı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

pürçüklü (I) [**pörçüyhlü, purçalıḫ, purçikli, püçülük, pürçekli, pürçük** (I), **pürçüyhlü, püsçüklü**] Havuç. (Sarıkavak –Es.; –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.;–Krş. ve çevresi)
[**pörçüyhlü**] : (Uluşiran *Şiran–Gm.)
[**purçalıḫ**] : (Sarıkız *Hekimhan –Ml.)
[**purçikli**] : (–Dy.)
[**püçülük**] : (–Vn.)
[**pürçekli**] : (–Çr.; Telin *Gürün –Sv.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**pürçük** (I)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Antakya –Hat.; *Elmadağ –Ank.)
[**pürçüyhlü**] : (*Iğdır –Kr.)
[**püsçüklü**] : (*Refahiye –Ezc.)

pürçüklü (II) Karışık (iş için). (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

pürçüyhlü [→ **pürçüklü** (I)]

püre Şekerpancarı küspesi. (–Çr.)

pürelemek Örtmek : *Ceketi çocuğun üzerine püreleyiverde üşümesin.* (Sakızcılar *Çal –Dz.)

pürem Çam dalı. (Elbengi *Yalvaç –Isp.)

püren (I) Süpürgeotu. (Kavak *Yeşilova –Brd.)

püren (II) **1.** [→ **pür -1**] **2.** Mavi, kırmızı çiçek açan bir çeşit küçük ağaç. (Tahanlı –İç.; *Fethiye –Mğ.)

pürkülenmek Korkarak ürpermek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

pürlü yapraklı Yeşermiş dal, bitki için. (İncekum *Silifke –İç.)

pürnekçi Oyuna, işe arada sırada katılıp çoğunlukla oyunbozanlık eden kimse. (Güneyce *İkizdere –Dz.)

pürpeleşmek Kuşkulanarak ivecenlik göstermek. (*Kula –Mn.)

pürpürüm [→ **pirpirim** (I)]

pürpürüm gibi Çok, sık. (Eşref –Çr.)

pürselemek Örselenmek, bozulmak. (Tekeler *Silifke –İç.)

pürtlemek Kendiliğinden ya da baskı ile yerinden dışarı fırlamak. (–Çr.)

pürtük Pürüz. (–Kr.)

pürtüklenmek Topaklanmak. (–Çr.; –Yz.)

pürtük pürtük Parça parça, top top. (–Çr.; –Yz.)

pürü Çam dalı, yaprağı: *Pürü topla da ateş yakalım.* (*Fethiye –Mğ.)

püs (I) [**püz**] Ağaçlardan sızan zamk. (Ulukışla *Bor –Nğ.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; –Kn.)
[**püz**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.; *Bor –Nğ.)

püs (II) Mısır bitkisinin tepesinde ya da kozasında üremeyi sağlayan, sarı toz taşıyan erkeklik organı. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

püsçüklü [→ **pürçüklü** (I)]

püsde Fıstık. (*Iğdır –Kr.)

püse [**püsegaba**] Katran. (*Sütçüler –Isp.; Uzuncaburç, Tekeler *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)
[**püsegaba**] : (Harmanlı *Gülnar –İç.)

püsegaba [→ **püse**]

püsem püsem [→ **püsen püsen**]

püsenk Çisenti, ince yağan yağmur. (*Anamur, *Silifke –İç.)

püsen püsen [**püsem püsem**] İnce ince, yavaş yavaş (yağan yağmur için). (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ml.; *Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**püsem püsem**] : (Dont *Fethiye –Mğ.)

püsük Kedi. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

püsün Kırağı. (Dibekli *Bozüyük –Bil.)

püsürgeç Sacda pişen yufkayı çevirmeye yarayan araç, çevirgeç.(*Merzifon –Ama.)

püsürlü Karışık, dolaşık (nesneler için). (–Ml.)

püsürük **1.** Cimri. (–Kr.) **2.** Pis, özensiz giyinen. (–Kr.)

püsvende Kırık dökük, işe yaramaz. (–Çr.)

püşk Pay. (*Iğdır –Kr.)

püşürük Samanlı çamur. (–Dy.)

pütlek Çıkıntılı, tümsek, kabartılı. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

püvazlık [→ **püvezlik**]

püvezlik [**pivazlık, püvazlık**] İnce doğranıp, tuzlanmış maydonozla karıştırılmış soğan. (–Çr.)

[**pivazlık**] : (–Çr.)

[**püvazlık**] : (–Çr.)

püyh İçi boş, kof. (*Iğdır –Kr.)

püz [→ **püs** (I)]

püzlenmek Ekmek, bayat maya nedeniyle bozulmak, küflenmek.(Salman *Akkuş –Or.)

R

raçkın Süslü, işlemeli takke. (*Manyas –Ba.)

rağna Örümcek. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

rahmet Yağmur. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Yz.)

rapata Ekmeği tandırın iç yüzüne yapıştırmakta kullanılan, içi ot ya da paçavra dolu yastık biçiminde bir araç. (Issısu *Sarıkamış –Kr.; –Sv.)

rasat olmak Meyve olgunlaşmak, erginleşmek. (*Kula –Mn.)

raton Uzun ağaç, sırık. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

reşber Çiftçi. (*Gölhisar –Brd.)

reze Kapı menteşesi. (*Kula, –Mn.)

rezelemek Kapının sürgüsünü sürmek, kilitlemek. (–Ed. ve çevresi)

rızlemek Çoğalmak. (–Vn.)

rikli İnatçı. (Taze, Tuz, Kerkük)

rik tutmak Direnmek, inat etmek. (Tuz, Taze, Bayat, Kerkük)

rusum Vergi. (–Kr. ve çevresi)

S

sa Sağ yan. (Küçük İsa *Zile –To.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

saan [**sağın** (II), **sahın, sān** (II)] İçinde yemek yenen bakır sahan. (Karakaya –Ky.)
[**sağın** (II)] : (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**sahın**] : (Teniste *Anamur, İncekum *Silifke –İç.)
[**sān** (II)] : (Hayati *Erbaa –To.)

saapsız Yalnız, tek başına, kimsesiz. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Gaz.)

saartmek [**seğirtmek**] Koşmak, yetişmek.(Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
[**seğirtmek**] : (–Gaz.)

sāb [→ **sahab**]

saba Çok su içen. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sabadaş Arkadaş. (–Uş.)

sabak Ders. (*Kilis –Gaz.)

sabala Sabahleyin. (İncekum *Silifke –İç.)

saban ökçesi 1. Sabanın toprağa batan bölümü. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Güdül –Ank.; Erenkaya *Akseki –Ant.) **3.** Saban okunu tutturmaya yarayan ağaç araç. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

sabbah Sabah. (Kesirik –El.)

sabı çocuk [**sabi, sabu**] **1.** Aklı ermeyen küçük çocuk. (Tahtacı –Isp.; –Gaz.)
[**sabu** : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Hayati *Erbaa –To.)
2. Yeni doğmuş bebek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sabi**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sabındırık Kağnı arabalarında mazıya sürülmesi için kullanılan sabunlu suyun konulduğu boynuzdan kap. (Karadoruk *Gürün, –Sv.; –Ky.)

sabi [→ **sabı çocuk -2**]

sablam [**saplam, saplıḫ, saplım**] İğneye takılan iplik parçası : *Bir sablam ipliğim kaldı.* (–Çr.)
[**saplam**] : (–Brd.)
[**saplıḫ**] : (–Yz.)
[**saplım**] : (–Çr.; Salman *Akkuş –Or.)

sābon [**serpen -2**] Toprak dam. (Şenoba *Uludere –Hak.)
[**serpen -2**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sabu [→ **sabı çocuk -1**]

sabuḫ Mestin boğaz bölümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sacā [**sacak, saçağı, sayacağa, sayacak, saycak**] Sacayak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sacak**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**saçağı**] : (*Susurluk –Ba.)
[**sayacağa**] : (*Emirdağ –Af.)
[**sayacak**] : (İncekum *Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**saycak**] : (Baklan ve köyleri –Dz.)

sacak [→ **sacā**]

sacüstü Yağlanmış sac üstünde pişirilen sulu hamur. (*Merzifon –Ama.)

saçağı [→ **sacā**]

saçak Bitkilerin emici kökleri. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.)

saçaklı ağaç Dallı budaklı ağaç. (–Kr. ve köyleri)

saçaklık 1. Tavan arası. (–Kr. ve köyleri) **2.** Çatının yapıdan dışa uzanan bölümü, saçak. (–Çr.)

saçbağ [saçucu] Kadınların saç örgülerine takarak omuzlarının arkasına sarkıttıkları altın ya da gümüşten yapılmış süs aracı.(Kerkük)

[saçucu] : (–Çr.)

saçbağı Koza. (Kesirik –El.)

saçbüyüten [→ saçuzatan]

saçğı [→ saçkı]

saçı [saçuluk] 1. Düğün armağanı. (–Kr. ve köyleri; –Ml. ve çevresi; –Ed. ve çevresi)

[saçuluk] : (Salman *Akkuş –Or.)

2. Oğlan evinin gelinin yakınlarına gönderdiği armağanlar : *Dayısına saçı göndermedik.* (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

saçkı [saçğı] Çoğunlukla tandırda yakılan iri saman ve gübre karışımı. (Karadoruk *Gürün –Sv.; Ulukışla *Bor –Ng.)

[saçğı] : (–Krş. ve köyleri)

saçkılık Saçkı konulan yer. (Ulukışla *Bor –Ng.)

saçkın Tutumsuz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

saçlığ Örülmüş saçların ucuna takılan ince, uzun bez. (Küçük İsa *Zile –To.)

saçma Çevreye dağılmış, kurumuş hayvan dışkısı. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

saçmaaşı Pirinçli ıspanak yemeği. (*Bozdoğan –Af.)

saçmığ Hayvanların altına saçılan saman vb. kuruluk. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

saçu Düğün çağrısı. (Salman *Akkuş –Or.)

saçucu [→ saçbağ]

saçuluk [→ saçı -1]

saçuzadan [→ saçuzatan]

saçuzandı [→ saçuzatan]

saçuzatan [saçbüyüten, saçuzadan, saçuzandı] Pişmiş etin içindeki şerit gibi kalın kas ve sinirler. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Küçük İsa *Zile –To.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[saçbüyüten] : (*Bor –Ng.)

[saçuzadan] : (–Çr.)

[saçuzandı] : (–Kr.)

saç yazmak Saçı tarayıp örmek. (–Çr.)

sadala Derli toplu olmayan, dağınık kadın. (Teniste *Anamur –İç.)

sadalamak (I) **[sadalanmak, sadılamak] 1.** Duyduğu sözü orada burada söylemek, yaymak. (*Fethiye ve köyleri –Mğ.)

2. Bir sözü yinelemek. (*Fethiye –Mğ.)

[sadılamak] : (–Çr.)

3. Sayıklamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[sadalanmak] : (Pınarlıbelen, *Bodrum –Mğ.)

sadalamak (II) **1.** Kararsızlık göstermek. (*Yalvaç –Isp.; Bölceağaç *Manyas –Ba.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Oyalamak, ağırdan almak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Şaşırmak : *Beni görünce sadaladı.* (*Yalvaç –Isp.)

sadalanmak [→ sadalamak (I) -3]

sadalavık Uyumsuz, ters. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

sadana [sadırke] Bunak, ahmak, akılsız. (–Çr.; Kesirik –El.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**sadırke**] : (–Ks. ve çevresi)

sadeç [→ **sadıç -1**]

sadıç [**sadeç, saduç, sağdıç, sağmen -1**]
1. Yakın arkadaş. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Susurluk –Ba.)
[**sadeç**] : (*Gediz –Kü.)
[**sağdıç**] : (*Soma ve çevresi –Mn.)
2. Düğünde geline ya da güveye yol gösteren, önderlik eden. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Erenyaka *Akseki –Ant.)
[**saduç**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sağmen -1**] : (Fakılı *Akdağmadeni –Yz.)

sadılamak [→ **sadalamak** (I) **-2**]

sadır 1. Gübre. (Adiller *Ermenek –Kn.; Uzuncaburç *Silifke, Tahanlı –İç.) **2.** Sidik. (–Çr.; Erenyaka *Akseki –Ant.) **3.** Kir, leke. (Küçük İsa *Zile –To.) **4.** Çocukların sürekli işedikleri yer : *Kilimin üstünü sadır etmişsin.* (Çıkrık*Mecitözü –Çr.) **5.** Hayvanın sidiğiyle ıslanması. (Sarıkavak –Es.)

sadırke [→ **sadana**]

sadremeki konuşmak Bilinçsiz, tutarsız konuşmak : *Hasta ahşama varmaz; gendini bilmiyo, sadremeki konuşuyo.* (–Çr.)

saduç [→ **sadıç -2**]

sağacak Süt kabı. (–Çr.)

sağalmaḫ, sağalmak (I) **1.** Hastalık, yara iyileşmek. (*Iğdır –Kr.) **2.** Sağlamlaşmak, işler duruma gelmek : *Kalemimin kapağı kırılmıştı sağalttım.* (–Çr.)

sağalmak (II) Yırtıcı kuş, tavuk vb. hayvanı kapmak için hızla aşağı inmek, avına saldırmak. (Küçük İsa *Zile –To.)

sağaltı 1. [→ **sağın** (I)] **2.** Süt. (–Çr.)

sağan [→ **sağın** (I)]

sağanaḫ [**soyunaḫ**] Sağanak biçiminde yağan yağmur. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**soyunaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sağancı [**sağıncı**] İnek, koyun sağan. (–Kr. ve köyleri)
[**sağıncı**] : (–Af.; –Çr.; –Yz.)

sağdıç [→ **sadıç -1**]

sağduç Güveyin düğünde genellikle sağında oturan arkadaşı. (Kesirik –El.; Kerkük)

sağgal Sakal. (Kesirik –El.)

sağılmak 1. Kayar gibi hızla koşmak. (Baklan ve köyleri –Dz.) **2.** Yokuştan, ağaçtan hızla inmek. (–Brd.)

sağın (I) [**sağaltı -1, sağan, sağınlı, sağlım, sālur**] Süt veren, sağılan hayvan. (Baklan ve köyleri –Dz.; *Soma ve çevresi –Mn.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Iğdır –Kr. ve köyleri)
[**sağaltı -1**] : (Sarıkavak –Es.)
[**sağan**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sağınlı**] : (–Çr.)
[**sağlım**] : (Hadım *Çal –Dz.)
[**sālur**] : (Salman *Akkuş –Or.)

sağın (II) [→ **saan**]

sağıncı [→ **sağancı**]

sağınlı [→ **sağın** (I)]

sağınmak [→ **sağnamak**]

sağış Sayı. (–Çr.)

sağışlamak Sayı saymak. (–Çr.)

sağlamak (I) Duraklamak, dinmek : *Yağmur biraz sağladı.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sağlamak (II) [→ **sağnamak**]

sağlanca Güvence. (*Kilis –Gaz.)

sağlıcağınan Sağlıkla, uğurlar ola. (İncekum *Silifke –İç.)
sağlıcaklı Sağlıklı olma. (*Kula –Mn.)
sağlım [→ **sağın** (I)]
sağmak (I) Yıldız kaymak. (*Bor –Ng.)
sağmak (II) Taşı havaya dikine fırlatıp atmak. (–Brd.)
sağmak (III) Sıyırmak : *Şu bağırsağı sağ da pisliğini dök.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
sağmak (IV) Bir yere çakılı çiviler yerinden oynamak. (–Çr.)
sağmen 1. [→ **sadıç -2**] **2.** Düğüne gelen konuklar. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)
sağnamak [**sağınmak, sağlamak** (II), **sālmak** (III)] Yumak, makara vb. çözülmek, boşanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sağınmak**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sağlamak** (II)] : (–Çr.)
[**sālmak** (III)] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sağrak Tahta yağ kabı. (Salman *Akkuş –Or.)
sağrı Dağ ve tepelerin pürüzsüz yamaçları. (–Kr. ve köyleri)
sağsak Saksağan. (–Çr.)
sağsakbeyni [→ **sakıskanbeyni**]
sah (I) [**sak -1**] Uyanık. (Çöplü *Gürün –Sv.; –Yz.; *Bor –Ng.)
[**sak -1**] : (Yenice –Mğ.)
sah (II) [→ **seh**]
saḫa [→ **sako -2**]
sahab [**sāb, sahap**] İye, sahip. (*Iğdır –Kr.)
[**sāb**] : (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; –Gaz.)
[**sahap**] : (Kesirik –El.)
sahabı Bir çeşit kırmızı üzüm. (*Iğdır –Kr.)
sahal Sakal. (İncekum *Silifke –İç.)
sahangur İşlenmiş mendil. (–Af.)
sahap [→ **sahab**]
sahar Hayvanların alnındaki aklık. (Çilehane *Reşadiye –To.)
sahat (I) İnatçı, ters. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sahat (II) Saat. (*Iğdır –Kr.; Kesirik –El.)
saḫavel [→ **saḫoyal**]
sahın [→ **saan**]
saḫındırıḫ Sakındırmak, korkutmak için yapılan işlem, davranış : *Bunu saḫındırıḫ mı yaptın?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sahmak Sağmak. (İncekum *Silifke –İç.)
saḫō [→ **sako -2**]
saḫoyal [**saḫavel, sakavıl**] Çalı süpürgesi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**saḫavel**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**sakavıl**] : (–Bt.)
saḫramak İvedi ve yüksek sesle ötmek : *Sağsağan saḫrıyo, misavur mu geliyor yoğusa.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
sahu, saḫu [→ **sako -1**]
sak 1. [→ **sah** (I)] **2.** Uykusu hafif. (–Çr.; *Kilis –Gaz.; –Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Gülnar, *Mut –İç.) **3.** Duygulu, sezek. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Antakya –Hat.)
saka (I) [→ **sako -1**]
saka (II) İri aşık. (–Çr.)
sakağı Şişmanlıktan çene altından sarkan et, gerdan. (*Antakya –Hat.)
sakalaçarpan İnce, uzun kesilip haşlanan hamur üstüne sarmısaklı yoğurt dökülerek yapılan bir çeşit mantı. (–Çr.)

sakalıslayan Sapı kısa, sulu bir çeşit armut. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sakametlik Dokunca, zarar: *Çocuk bir sakametlik yaptı.* (Günder *Ermenek –Kn.)

sakanak (I) Sakınca. (–Çr.)

sakanak (II) Çatı saçağı. (–Çr.)

sakandırık Sığırların boyunları altından sarkan deri. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sakanık Topraktan yeni çıkmış ekin filizi. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

sakarca Kaza, ördeğe benzer bir çeşit su kuşu. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sakarlık Düzencilik : *Senin onun sakarlığına aklın ermez.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sakarmeke Alacalı yabankazı. (*Silifke –İç.)

sakarsinek Karasinekten az büyük, aklı karalı bir çeşit sinek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sakat Köpek dışkısı. (*Yalvaç –Isp.)

sakav [**sakavı** (I)] Çoğunlukla atlarda görülen bir çeşit hayvan hastalığı. (Çilehane *Reşadiye –To.)
[**sakavı** (I)] : (–Ml.)

sakavı (I) [→ **sakav**]

sakavı (II) [→ **sako -2**]

sakavıl [→ **saḫoyal**]

sakavi [→ **sako -2**]

sakca Kuzgun. (*Antakya –Hat.)

sakça 1. Uzun kuyruklu karga. (*Bor –Nğ.) **2.** Sığırcık. (–Ml.)

sak durmak Uyanık, tetikte durmak. (–Yz.; *Bünyan –Ky.; *Fethiye –Mğ.)

sakıkga [**sakırga**] Koyun, köpek vb. hayvanlara dadanan keneden az büyük bir çeşit asalak. (*Iğdır –Kr.)
[**sakırga**] : (*Fethiye –Mğ.)

sakıramak Titremek. (*Fethiye –Mğ.)

sakırga [→ **sakıkga**]

sakıskanbeyni [**saksakbeyni, saksānalası**] Yoğurtla pekmez karışımı. (Karakova –Dz.)
[**saksakbeyni**] : (–Çr.)
[**saksānalası**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sakıt Üvendire çivisi. (*Antakya –Hat.)

sakızlak [→ **sakızlık**]

sakızlık [**sakızlak**] Çitlenbik de denilen bir çeşit sakız ağacı. (*Yalvaç–Isp.; –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sakızlak**] : (Emirşah *Anamur –İç.)

sakızmurcu Yemeği de yapılan, sakız ağacının ilkbaharda çıkan sürgünleri. (*Antakya –Hat.)

sakko [→ **sako -2**]

saklak Depo, ambar. (–Kr.)

saklambacık Saklambaç oyunu. (*Silifke –İç.)

saklımlı Gereçlerini, nesnelerini iyi ve tutumlu kullanan kimse. (–Sm.)

sako [**saḫa, saḫō, sahu, saḫu; saka (I), sakavı (II), sakavi, sakko, saku -1, 2**] **1.** Ceket. (*Alaşehir –Mn.; *Soma ve çevresi –Mn.; Çıkrık, *Mecitözü –Çr.; –Dy.; Arslanköy *Mersin –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**sahu, saḫu**] : (Hayati *Erbaa –To.; *Bor –Nğ.)
[**saka** (I)] : (Tahtacı –Isp.)
[**saku -1**] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; Hurma *Silifke, *Gülnar –İç.; Kerkük.)
2. Palto, pardösü. (Yusufça *Gölhisar, Karamanlı, *Tefenni –Brd.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik.)

[saḫa] : (İncekum *Silifke –İç.)
[saḫō] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[sakavı (II)] : (Karapınar –Kn.)
[sakavi] : (Karapınar –Kn.)
[sakko] : (–Ml. ve çevresi)
[saku -2] : (–Çr.)
sakonar Kiler. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
saksağanlamak İşten geç dönmek. (–Dz. ve çevresi)
saksakbeyni [→ **sakıskanbeyni**]
saksānalası [→ **sakıskanbeyni**]
saksemit Uslu. (–Ks. ve çevresi)
saksı **1.** Kırılmış çanak çömlek parçaları. (Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Kümes hayvanlarının su içtikleri kap. (Baklan *Çal –Dz.)
sak turmak Uyanık durmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)
saku **1.** [→ **sako -1**] **2.** [→ **sako -2**]
sakunar **1.** Ambarda tahılların konulduğu bölüm. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Değirmende öğütülen unun döküldüğü yer. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
sal (I) **1.** [→ **salaca** (II) **-3**] **2.** [→ **salaca** (II) **-2**]
sal (II) Ahırda kuzular için ayrılmış bölüm. (Sarıkavak –Es.)
sal (III) At arabalarında ekin ve sap taşımakta kullanılan bir çeşit uzun araç. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
sal (IV) Boy, uzunluk. (*Çal –Dz.; –Yz.)
sal (V) [→ **salım** (I) **-2**]
sal (VI) Baca. (*Silifke –İç.)
sal (VII) İçinde üzüm ezilen tekne. (Kesirik –El.)
sal (VIII) **1.** Ahıra, avluya kaldırım yapmakta kullanılan büyük yassı taş. (*Iğdır –Kr. ve köyleri; –Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi) **2.** Ateşte patlayan taş. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
sal (IX) Kar kuyusu. (*Emirdağ –Af.)
salaca (I) Tutukevi. (–Af.)
salaca (II) [**sal** (I) **-1, 2**] **1.** Ölü. (Telin *Gürün –Sv.) **2.** Tabut. (*Emirdağ –Af.; Küçük İsa *Zile –To.; –Ml.; *Bünyan –Ky.; Kerkük)
[**sal** (I) **-2**] : (*Güdül –Ank.) **3.** Sedye. (*Kilis –Gaz.)
[**sal** (I) **-1**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
salaç (I) Üstü kapalı, yanları açık barınak, çardak. (Kuzköy *Akkuş –Or.)
salaç (II) Tütün yapraklarının asıldığı yer. (Gölbeyli *Taşova –Ama.)
salaḫ [**salahor**] Budala, ahmak. (Küçük İsa *Zile –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri)
[**salahor**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
salaḫana **1.** İşsiz, başıboş dolaşan kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Tembel. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
salahor [→ **salaḫ**]
salaḫorluḫ İşsizlik, başıboşluk, aylaklık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
salak (I) Sıra, nöbet. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
salak (II) Baston, sopa. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
salak (III) Kolay : *Salağımıza öyle geliyor.* (*Fethiye –Mğ.)
salak (IV) Bölge, çevre. (*Fethiye –Mğ.)
salak (V) Kasap. (*Bor –Nğ.)
salak (VI) Etek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

salaklamak Fırlatmak. (Yörükler,Çaypınar *Salihli –Mn.)

salam (I) Saman. (Çilehane *Reşadiye –To.)

salam (II) Selam. (Çilehane *Reşadiye –To.)

salaman Yakışıklı. (Turnalar *Ermenek –Kn.)

salamat galmak Hoşça kalmak. (*Iğdır –Kr.)

salamlık Samanlık. (Çilehane *Reşadiye –To.)

salan Sırayla ekilip dinlenmeye bırakılan tarla. (Ovacık *Silifke, Yapıntı *Mut –İç.)

salan ağlāsı Dar vadilerde ya da geçit yerlerindeki bahçeleri hayvanlardan korumak amacıyla köyün dışına enlemesine yapılan çit. (Tekeler *Silifke –İç.)

salat Beceriksiz. (Teniste *Anamur –İç.)

sal atmak [**sar atmak**] Boyunduruğa koşulmuş hayvanlardan güçlü olanına yükün ağırlığını vermek: *Kınalıya sal attım.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**sar atmak**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

salavatlamak Uğurlamak. (*Emirdağ –Af.)

saldat [→ **sallı**]

saldırmağ Gebe kadın, çocuğunu aldırmak. (Kerkük)

saldurma Bir çeşit büyük bıçak, saldırma. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

salgan **1.** Tahıl yıkamak için derenin çukur yerine yerleştirilen çul, kilim. (Pazarören *Pınarbaşı–Ky.) **2.** Yıkamak için çukura yerleştirilen çulun aldığı ölçüde tahıl: *Üç salgan yıḫadıḫ daha.* (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

salgana Düşüncesiz. (*Fethiye –Mğ.)

salgaraya Gelişigüzel, özensiz. (Sarıkavak –Es.; *Beyşehir ve çevresi –Kn.)

salgı Sulu yemeğin asıl ögesi: *Yemeğin salgısını daha koymadım.* (Ovacık *Tavas –Dz.)

salgıncı Tahsildar. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Esenyaka *Akseki –Ant.)

salguç Kıyma. (*Güdül –Ank.)

salḫım Salkım. (*Iğdır –Kr.)

salı (I) Tarlada bölüm, bölge: *Nadas salısı, ekin salısı.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

salı (II) Heybenin iki gözünü birbirine bağlayan bölüm: *Heybenin salısı kısadır.* (Pazarören *Bucak –Brd.)

salığını almaḫ [→**salık almak**]

salık (I) **1.** Bilgi, haber. (–Uş.) **2.** Tanım. (*Silifke –İç.)

salık (II) Beli çıkık, sakat. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

salık almak [**salığını almaḫ**] Bilgi almak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) [**salığını almaḫ**]: (Bayburt *Selim –Kr.)

salıklamak Bildirmek, bilgi vermek. (–Çr.)

salıkmak Beli incinmek, çıkmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

salım (I) [**sal** (V)] **1.** Soğukalgınlığı. (–Çr.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.) **2.** Salgın hastalık. (*Emirdağ –Af.; Baklan *Çal –Dz.)

[**sal** (V): (*Çal –Dz.)

salım (II) **1.** Kez. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Bir kez pişirmeye yetecek ölçüde (kahve vb. için). (*Fethiye –Mğ.)

salım (III) Yıl. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
salım (IV) Yan. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
salıñgaç [→**sallangaç**]
salıp Su vb. taşımakta kullanılan teneke kaplara yapılan tahta sap. (*Emirdağ –Af.)
salır Saldırgan. (Araplı *Silifke –İç.)
salıt Elçi, haberci. (– Çr.)
sāli Salı. (– Yz.; Akçakese *Kızılcahamam –Ank.)
salitmak 1. Sallamak. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Yerinden oynatmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
salkık Sallanan, sallanmakta olan. (–Çr.)
salla [**salpık**] Salya. (–Çr.)
[**salpık**] : (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
sallabaş [**sallanbaş**] Konuşurken başını sallayan kimse. (–Dz.)
[**sallanbaş**] : (Uluşiran*Şiran Gm.)
sallağ Kasap çırağı. (–Ezm.)
sallakhane Hayvan kesilen yer. (–Çr.)
sallak sullak 1. Tutarsız konuşma için. (Tahtacı –Isp.) **2.** Dengesiz yürüme için. (Tahtacı –Isp.)
sallama (I) Bir çeşit oyun, horan. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
sallama (II) Tepesine dek dolu kaşık. (–Çr.)
sallanbaş [→**sallabaş**]
sallancak [→**sallangaç**]
sallandımak Sallamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sallangaç [**salıñgaç, sallancak, sallangeç, sallañguç, sallañğaç, sallankuc**] Salıncak. (Karadoruk*Gürün –Sv.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.)
[**salıñgaç**] : (–Yz.; *Silifke –İç.)
[**sallancak**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)
[**sallangeç**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**sallañguç**] : (Gökçedere *Akdağmadeni –Yz.)
[**sallañğaç**] : (–Çr.)
[**sallankuc**] : (Kerkük)
sallangeç [→**sallangaç**]
sallañguç [→**sallangaç**]
sallañğaç [→**sallangaç**]
sallankuc [→**sallangaç**]
sallanmak Salınmak, salınarak yürümek. (Kerkük)
sallan seyip Başıboş, amaçsız (dolaşma için). (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sallantı [**sallantu**] Deprem. (Baklan ve köyleri *Çal –Dz.; –Çr.; *Bor –Nğ.)
[**sallantu**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sallantu [→**sallantı**]
sallantuda olmaḫ Gecikme ya da kararsızlık yüzünden iş sürüncemede kalmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sallasırt etmek Başkasının malını, olurunu almadan sırtına alıp gitmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sallavcı Abartıcı. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)
sallayı Sıkışıp şaşırmadan. (–Çr.)
sallepati Giyimine ve davranışlarına özen göstermeyen. (–Çr.)
sallı [**saldat**] İriyarı ve uzun boylu kimse. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**saldat**] : (*Manyas –Ba.)
sallık Caminin dışında tabut konulan yer. (–Çr.)
sallını babını Salına salına. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sallı soplu Adamakıllı, çok iyi. (–Ml.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

salma (I) [**salyan**] **1.** Köy bütçesi için köylülerden alınan para. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Vergi. (*Sivaslı –Uş.; Kocabey *Şavşat –Ar.)

[**salyan**]: (–Çr.)

salma (II) Bir evleklik yer. (–Brd.)

salma (III) **1.** Biçilmiş ağaç parçası, kiriş. (*Bor –Nğ.) **2.** Kalın kereste. (*Silifke –İç.)

salma (IV) Cübbeye benzer bol üstlük. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

salma (V) Uğurlama. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

salmaç Bir çeşit çelikçomak oyunu. (*Eşme –Uş.)

salmağ **1.** Gebe kadın, çocuğunu düşürmek. (Kerkük) **2.** Yellenmek, gaz çıkarmak. (Kerkük)

salmak (I) **1.** Uğurlamak, göndermek. (–Af.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Silifke –İç.) **2.** Ulaştırmak. (*Silifke –İç.)

salmak (II) Köpek saldırmak. (İncekum *Silifke –İç.)

sālmak (III) [→ **sağnamak**]

salman Bir çeşit üzüm. (Ovacık *Tavas –Dz.)

salmanca Yemeği yapılan bir çeşit yabanıl ot. (*Iğdır –Kr.)

salmanda sīrı Aptal aptal dolaşan. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

salmansarı Kuruyunca solmayan, kayalar arasında biten bir çeşit çiçek. (Pınarlıbelen *Bodrum–Mğ.)

salma salmak Köy bütçesine para vermek. (*Silifke –İç.)

salmaseyip [→ **saltabaş**]

saloz **1.** Davranışlarında, konuşmasında ve işitmesinde ağır kimse, kanı ağır. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Aptal. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

salpık [→ **salla**]

sal sal **1.** Zaman zaman, aralıklı. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Yer yer, bölge bölge. (–Çr.)

salt (I) Deli. (–Uş.)

salt (II) Tatsız, yavan. (–Uş.)

saltabaş [**salmaseyip**] Başıboş, boş gezen, yalnız. (Bayburt *Selim, –Kr. ve köyleri)

[**salmaseyip**]: (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

salta başına Tek başına. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)

saltahtası Tabut, ölü taşımakta kullanılan tahta. (–Çr.)

saltak Kötü yolda kadın. (Günder *Ermenek –Kn.)

saluk Beli sakat binek hayvanı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

salumsuz **1.** Olumsuz, ters. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Düşüncesiz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sālur [→**sağın** (I)]

salyan [→**salma** (I) **-2**]

salyancı Vergi toplayan görevli, tahsildar. (–Çr.)

samah (I) Düğünde yapılan eğlence. (Tahtacı –Isp.; *Bor –Nğ.)

samah (II) Bir kadın, bir erkekle oynanan bir çeşit oyun. (Tahtacı –Isp.)

samahı [→**samarık** (IV)]

samanmıḫ Samanlık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

samansağı Saman gibi, tatsız. (–Çr.)

Samanuğrusu Samanyolu. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

samar [**samarık** (I)] **1.** Zarar. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Etki. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**samarık** (I)]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

samarık (I) [→**samar -2**]

samarık (II) Hastalık. (Telin *Gürün –Sv.)

samarık (III) **1.** Dışı sağlam, içi çürük (ağaç, kütük vb. nesne için). (–Çr.) **2.** Çok su almış, ıslak (odun için). (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

samarık (IV) [**samahı**] Aptal, bön. (*Bor –Nğ.)
[**samahı**]: (–Çr.)

samarıklaşmak Aptallaşmak. (–Nğ.)

samarıklı Hasta. (Lamus *Ermenek –Kn.)

samaruḫ Kalıntı. (*Gürün –Sv.)

samavar Semaver. (Çilehane *Reşadiye –To.)

samı [**sami**] Boyunduruk zelvesi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; Davulku *Hekimhan –Ml.; Karadoruk *Gürün –Sv.)
[**sami**]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

samı bağı Koşum hayvanlarını boyunduruğa bağlayan sicim, zelve bağı. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Göksun –Mr.)

samıdanmak Mırıldanmak. (Çırakman –Sm.)

samırdamak [**samırdanmak, samramak**] Uyurken anlaşılmaz sözler söylemek, sayıklamak. (*Silifke –İç.)
[**samırdanmak**]: (*Bor –Nğ.)
[**samramak**]: (–Çr.)

samırdanmak [→**samırdamak**]

samıt (I) Tat. (–Uş.)

samıt (II) Deli. (–Uş.)

samıtmak (I) Üzgün ve düşünceli olmak, somurtmak. (*Çal –Dz.; –Ba.)

samıtmak (II) **1.** İzini belli etmemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Ereğini şaşmak, yön değişmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sami [→**samı**]

sampal Dağınık, düzensiz kimse.(–Bil.)

samra Gübre. (Karamanlı *Tefenni, Kızılcaağaç *Bucak –Brd.; *Milâs, Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

samramak [→**samırdamak**]

samsa [**samsı** (I) **-1**] Dilim, parça (baklava, börek için). (–Ks. ve çevresi)
[**samsı** (I) **-1**]: (*Susurluk –Ba.)

samsak Maşrapa, su tası. (*Soma ve çevresi –Mn.)

samsı (I) **1.** [→**samsa**] **2.** Yağda kızartıldıktan sonra şuruba batırılan, içine ceviz konulup muska biçiminde sarılmış yufkalardan yapılan bir çeşit tatlı. (–Çr.)

samsı (II) Eli sıkı. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

samsıra Pekmez ve susamdan yapılan bir çeşit tatlı. (Teniste *Anamur –İç.)

samuda gitmek Otlağı olmayan komşu köylerin hayvanlarını kendi otlağında barındıran köyün gençleri, karşılık olarak bu köylerden armağan almaya gitmek. Bu gençler, gittikleri köy konukevinde suskun otururlar, amaçlarını bilen köylüler birkaç koyun, keçi vb. hayvan verir. (*Merzifon –Ama.)

samur kürk giymek Söylenmemesi gereken sözü yerine gidip ulaştırmak için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

samur şekeri Akide şekeri. (–Ky.)

samut Dereotu. (–Ml.)

sañ (I) Başak tutmaya engel olan bir çeşit tahıl hastalığı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Kelekçi, Darıveren *Acıpayam, Baklan *Çal –Dz.; *Fethiye –Mğ.)

sān (II) [→**saan**]

san, sañ (III) **1.** Kir, pislik. (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Kulak kiri. (Tahanlı –İç.)

san (IV) Kimlik. (*Kula –Mn.)

saña Sana. (Hayati *Erbaa –To.)

sanadak [**sanıdak**] **1.** Vurdumduymaz. (–Çr.) **2.** Saygısız. (–Çr.)
[**sanıdak**] **:** (–Çr.)

sana godutmam Yaptıklarını sana ödeteceğim, yanına bırakmayacağım anlamı için. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

sānak Sağanak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sanaka 1. Atasözü. (Tozara, Tosmurlu *Silifke –İç.) **2.** Masal, öykü. (Tozara, Tosmurlu *Silifke –İç.)

sanakalı Suçlu. (Fariske *Ermenek –Kn.)

sanamak Sayı saymak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

sancaḫ Arı iğnesi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sancılanmağ (I) Sancılanmak. (Kerkük)

sancılanmağ (II) İvmek, tez davranmak. (Kerkük)

sancılmak Batmak, saplanmak : *İğne baldırına sancıldı.* (–Çr.)

sancım Çalı ağacı. (–Ml.)

sancımak Saplamak. (–Çr.)

sancımık Sancıya tutulmuş, sancılı. (İmamuşağı, *Silifke –İç.)

sanç Tasarı. (Çiğdemli –Ezm.)

sançmak 1. Tasarlamak, içinden geçirmek. (Çiğdemli –Ezm.) **2.** Şansını denemek. (Çiğdemli –Ezm.)

sandal (I) [→**santır** (I)]

sandal (II) Kocayemiş de denilen kırmızı küçük meyveli; sert, parlak yapraklı bir çeşit ağaç. (*Iğdır –Kr.; Köseçobanlı *Gülnar, *Silifke, *Anamur –İç.)

sanduḫ Sandık. (Hayati *Erbaa –To.)

sangadak Birden. (*Kula –Mn.; *Gediz –Kü.)

sangıbek Şaşırıp kalma. (*Kula –Mn.)

sañğırav Sağır. (Çilehane *Reşadiye –To.)

sanhiye Sanki. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sanıdak [→**sanadak -2**]

sanıka Boş inan, efsane. (Sayağzı, *Silifke, Yapıntı *Mut –İç.)

sañıldak Bedeni titreyen, felçli kimse. (Yenice –Mğ.)

sañırā Balgam. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sanırtmak (I) Somurtmak. (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.)

sanırtmak (II) [→ **sanıtmak** (I) **-1**]

sanıtmaḫ Anlamsızca, bön bön bakmak. (Küçük İsa *Zile –To.)

sanıtmak (I) [**sanırtmak** (II)] **1.** Boşuna ayakta durmak, dikilmek. (Ulukışla *Bor –Ng.; Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.; *Ermenek –Kn.; Orhana *Anamur –İç.)
[**sanırtmak** (II)] **:** (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Amaçsız dolaşmak. (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Boşuna zaman geçirmek. (Küçük İsa *Zile –To.)

sanıtmak (II) Süzülmek. (Afşar, Pazaröreni *Pınarbaşı –Ky.)

sañrā [**sanrağı -2**] Hayvanda solunum yolları hastalığı. (Baklan köyleri –Dz.)

[**sanrağı -2**] : (*Fethiye –Mğ.)

sanrağı 1. Nezle, soğukalgınlığı. (Tömük *Mersin –İç.)

2. [→**sañrā**]

sansalat Saltanat. (–Yz.; *Silifke –İç.)

sañşmak 1. Sataşmak, baş belası olmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

2. Yara birden zonklamak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

santır (I) [**sandal** (I)] Ahmak, aptal. (–Sv.; –Ky.)

[**sandal** (I)] : (Erenyaka *Akseki –Ant.)

santır (II) Sazla birlikte söylenen söz, dize. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

santıraç Binek hayvanlarının tırnaklarını yontmakta kullanılan bir çeşit bıçak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sanvıl Dalların kar ya da kırağıyla örtülmüş durumu. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

sap Dikiş ipliği : *Sapı getir de gömleği dikeyim.* (*Iğdır –Kr.; *Bulanık –Mş.)

sapa 1. Dolambaçlı, engelli yol, dik yokuş. (*Silifke –İç.) **2.** Issız yol. (–Ml.; *Silifke –İç.) **3.** Yola uzak yer. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sapaḫ Küçük yolların anayoldan ayrıldığı yer. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sapak Ödev, ders : *Sapağımızın başına mum yapıştıralım, unutmayalım.* (–Çr.)

sapak supak [→**sapuḫ supuḫ**]

sapalaç 1. Oraya buraya çarparak yürüyen. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

2. Davranışları düzensiz (kimse). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sapansız Densiz, aptal. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sapant [→**sapban**]

sapban [**sapant**] Sapan. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

[**sapant**] : (–Kr. ve köyleri)

sapık Densiz. (Kocabey *Şavşat –Ar.)

sapılça Tava. (*Bulanık –Mş.)

sapırdamak [**sapırdanmak**] Kendi kendine konuşmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**sapırdanmak**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sapırdanmak [→ **sapırdamak**]

sapısilik [**sapuḫ -2**] Aklına geleni düşünmeden yapan. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

[**sapuḫ -2**] : (Hayati *Erbaa –To.)

sapışmak (I) Davranmak, yapmaya kalkışmak. (Sökün *Silifke –İç.)

sapışmak (II) Sapmak, dönmek. (Sökün *Silifke –İç.)

sapıtma [**sapma -1**] Sin içinde ölünün konulduğu yan oyuntu. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**sapma -1**] : (Baklan köyleri –Dz.)

sapıtmak Başından atmak. (–Ks. ve çevresi)

saplacık İğne. (–Uş. ve çevresi)

saplak [→ **sapşak**]

saplam [→ **sablam**]

saplamaḫ Saplamak, batırmak. (–Kr. ve köyleri)

saplı 1. Kazandan sıcak su almakta kullanılan uzun saplı tas. (–Çr.; Karadoruk *Gürün –Sv.) **2.** Büyük bakır kepçe. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri)

saplıcan Akciğer yangısı, zatürree. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

saplıḫ [→ **sablam**]

saplıḫlamak Düğümlemek.: *İpliñ arḫasını saplıḫla.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

saplım [→ **sablam**]

sapma 1. [→ **sapıtma**] **2.** Sin üstüne döşenen ağaçlar. (–Çr.)

sapmaḫ Yön değiştirmek. (–Kr. ve köyleri)

sapmalık Sin üstüne konulmaya elverişli ağaç. (–Çr.)

sappılik Yuvarlak. (Kesirik –El.)

sapşak [**saplak, şapşak**] Maşrapa, su tası. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

[**saplak**] : (*Antakya –Hat.)

[**şapşak**] : (–Gaz.)

sapuḫ 1. Bunak. (Küçük İsa *Zile –To.) **2.** [→ **sapısilik**]

sapuḫ supuḫ [**sapak supak, sapur supur**] Düşünmeden, özensiz konuşma için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**sapak supak**] : (Yeniköy *Şavşat –Ar.)

[**sapur supur**] : (*Gürün –Sv.)

sapun Sabun. (Çilehane *Reşadiye –To.)

sapur supur [→ **sapuḫ supuḫ**]

sarağaz Ağırlığı beşle kırk kilo arasında değişen, eti yenen bir çeşit deniz balığı. (Çetrevilli *Silifke –İç.)

saralamak 1. İyice sarmak, sarıp sarmalamak. (*Silifke –İç.) **2.** Özensiz sarmak. (*Silifke –İç.)

saraş Ramazanda gece yenilen yemek, sahur. (Çilehane *Reşadiye –To.)

sarat İri delikli, büyük kalbur. (Kesirik –El.; –Ml. ve çevresi; *Mersin –İç.)

sar atmak [→ **sal atmak**]

saraylı 1. Baklava. (*Sivaslı –Uş.) **2.** Bir çeşit çörek. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) **3.** Yağda kızartılarak yapılan bir çeşit börek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sarcararı [→ **sarıcarı**]

sardırmak İlgi uyandırmak. (–Ks. ve çevresi)

sardurmak (I) Sığırları otlatmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sardurmak (II) [→ **sargun olmaḫ** (II)]

sargaf zenciri Sabana koşulmuş iki çift hayvandan öndeki çifte ağırlığı vermek, arkadaki çiftin yükünü azaltmak için kullanılan bir araca bağlanmış küçük zincir. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sargın (I) **1.** Candan, yakın, sıkı fıkı. (–Ks. ve çevresi; Çilehane *Reşadiye –To.; Kocabey *Şavşat –Ar.; –Kr. ve köyleri; *Güdül –Ank.; *Bor –Nğ.) **2.** İlgi çekici. (–Ks. ve çevresi) **3.** Tutkun. (–Kr. ve köyleri)

sargın (II) Kırılması güç odun. (*Bor –Nğ.)

sargun olmaḫ (I) Hava kapalı olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sargun olmaḫ (II) [**sardurmak** (II)] İçten, yürekten, candan anlaşmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**sardurmak** (II)]: (Kocabey *Şavşat –Ar.)

sarğı Sargı. (*Silifke –İç.)

sarğın 1. Girgin. (–Çr.) **2.** Tutkun. (–Çr.)

sarḫı [**sarḫuḫ**] Uzun, sarkık : *Bu bundan sarhı geldi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**sarhuh**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sarḫuḫ [→ **sarḫı**]

sarḫuntuluḫ 1. Sarkıntılık. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Çalıp çırpmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sarıbaş [**sarıbursa**] Bir çeşit buğday. (–Çr.)
[**sarıbursa**] : (–Çr.; –Yz.)
sarıbursa [→ **sarıbaş**]
sarıcarı [**sarcararı**] Yabanarısı, sarıca. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**sarcararı**] : (*Gülnar –İç.)
sarıçıtnık Göğsü sarı, serçeye benzeyen bir çeşit göçmen kuş. (*Antakya –Hat.)
sarıdudağ balığ Ağzı sarı bir çeşit balık. (Kerkük)
sarıger Kulakları ve bacakları sarı keçi. (–Çr.)
sarı gõñursu Hastalıktan zayıflayan ve sararan kimse için. (Tahtacı –Isp.)
sarıhalil Örümcekten büyük, sarı tüylü bir çeşit böcek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
sarıkök Zencefilgillerden bir çeşit bitki, zerdeçal. (Kerkük)
sarıkulak Yakınının kötü yolda olmasına göz yuman kimse. (Kerkük)
sarım Sarımtırak, sarımsı. (Sökün *Silifke –İç.)
sarımaḫ Alay etmek. (*Iğdır –Kr.)
sarım görüm olmak Sarmaş dolaş olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sarımsaḫgabuğu Kadınların büründüğü kalın, ak örtü. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
sarıoğlan 1. Akrep. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Örümceğe benzeyen ağılı bir çeşit böcek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
sarıot [**sarot**] Havuç. (İsabey *Çal, Honaz –Dz.)
[**sarot**]: (Karamanlı*Tefenni –Brd.)
sarısandal İncirkuşu. (–Çr.)
sarkanak 1. İşkembe. (*Mersin –İç.) **2.** Yağsız et. (Salman *Akkuş –Or.)
sarkıtma İlkbahar otlarıyla yapılan yemek. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
sarlanmak (I) **1.** Sarılmak, sıkıca bağlanmak. (İncekum *Silifke–İç.) **2.** Sarınmak. (İncekum *Silifke –İç.)
sarlanmak (II) Kız kaçırmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
sarma (I) Denk ya da sandıkların çevresine yapılan çember. (–Kr.)
sarma (II) Kol ve bacakları sararak ağaca çıkma için. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
sarmak (I) Yüklemek. (*Eşme –Uş.)
sarmak (II) Köpek vb. hayvan saldırmak. (Tosmurlu, Hurma, Arkarası *Silifke –İç.)
sarnak Konuğa yakınlık, içten ilgi gösteren kimse. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
sarot [→ **sarıot**]
sarpın Küçük tahıl ya da un ambarı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sarsaḫ [**sarsalak**] Ahmak, aptal. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)
[**sarsalak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sarsalak [→ **sarsaḫ**]
sarsalamak Hastalık ya da kötü bir olay geçirmek. (–Çr.)
sarsılmaḫ Yerinden oynamak : *Az sarsıl altını süpüreyim.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sarsuh Düşüncesiz, anlayışsız. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sasak (I) Çok ıslak. (–Or.)
sasak (II) Saksağan. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
sasenmek Vurmaya kalkışmak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

sası (I) **1.** Tatsız, yavan. (Karamanlı *Tefenni, Çamköy *Gölhisar –Brd.; *Kula –Mn.) **2.** Kekre. (*Kula –Mn.) **3.** [→ **sasımsı**] **4.** Acı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sası (II) Anlamsız, hoşa gitmeyen (söz için): *Arkadaş sası sası konuşma.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

sāsığ Kötü koku. (İncekum *Silifke –İç.)

sasımak Bozulan yemek kötü kokmak. (–Ml.; –Yz.; *Bünyan –Ky.; –Gaz.; İncekum *Silifke –İç.)

sasımsı [**sası** (I) **-3**] Tatlımsı, acımsı bir tat. (–Çr.)

[**sası** (I) **-3**] : (–Çr.)

saslamak Kilo vermek, incelmek.(*Bor –Nğ.)

sasuh çalmak Yağ, peynir vb. yiyecek az kokuşmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

saş Saç. (Kesirik –El.)

sat Yalnız, yalın, tek. (–Çr.; –Yz.; *Mucur –Krş.; –Ky.)

sataklı Kötü yolda kadın. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

satan Bacakların birleştiği yer. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç–Isp.)

saten Aslında. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

satılmak Kadınlar çocuklarının olması için bir yatıra adak adamak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Çıldır, *Arpaçay –Kr. ve köyleri)

satır (I) Bakır su kovası. (–Mr.)

satır (II) Hamur kesilen bıçak. (*Gediz –Kü.)

satıranç Bir çeşit yün dokuma örneği. (İncekum *Silifke –İç.)

satlıcan Kalça sinirleri yangısı, siyatik. (Hurma *Silifke –İç.)

satma taşı Ölü konulan yüksekçe, düz taş. (*Bor –Nğ.)

sav (I) Sağ. (Çilehane *Reşadiye –To.)

sav (II) [**savı**] Benzer, gibi : *Yayla savı yer.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**savı**] : (Karakuyu –Ada.)

savacağ **1.** Çağlayan. (Kerkük) **2.** Değirmeni döndüren su. (Kerkük)

savacak [**savaḫ** (I) **-2**] **1.** Değirmen suyunun yönünü değiştirmeye yarayan, bentlere konulan kapak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri) **2.** Değirmende çarka çarpan suyun yönünü değiştirerek durmasını sağlayan araç. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **3.** Değirmen arkındaki fazla suyun dışarı akması için konulan oluk. (*Bor –Nğ.)

[**savaḫ** (I) **-2**]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bünyan –Ky.)

savaḫ (I) **1.** [→ **savak** (I) **-1**] **2.** [→ **savacak -3**] **3.** [→ **savak** (I) **-4**]

savaḫ (II) [→ **savak** (II)]

savah (III) [→ **savak** (III)]

savak (I) [**savah** (I) **-1, 3**] **1.** Değirmene suyu eğik biçimde akıtan oluk ya da içi oyuk ağaç. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

[**savaḫ** (I) **-1**] : (Hayati *Erbaa –To.)

2. Suyun oluğa girdiği yer. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Oluğa konulan kapak. (Teniste *Anamur –İç.) **4.** Ark. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

[**savaḫ** (I) **-3**] : (*Iğdır –Kr.)

5. Su çevrilen yer, bent. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.) **6.** Su arkının kollara dağılma yeri. (–Brd.) **7.** Sulama ölçü birimi. (Kaşdişlen *Anamur –İç.)

savak (II) [**savaḫ** (II), **savsak -2**] Aptal, akılsız. (*Yalvaç –Isp.; Sarıkavak –Es.; Kızılcın *Sarıoğlan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**savaḫ** (II)]: (Küçük İsa *Zile –To.; *Bünyan –Ky.)
[**savsak -2**]: (–Kr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

savak (III) [**savah** (III)] Beli sakat insan ya da hayvan. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**savah** (III)]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

savakdelen Danaburnu. (*Anamur –İç.)

savaktaşı Değirmen suyunun istenilen yana çevrilmesi için konulan kapağın iki yanındaki oluklu taşlar. (–Brd.)

savan Renkli pamuk ipliğinden el tezgâhında dokunmuş kilim, kalın yaygı. (–Ky. ve köyleri *Bor; –Nğ.; *Tarsus, *Silifke, *Mersin, Tahanlı –İç.)

savat Duvarın iki yüzü, yanı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

savḫa [→ **soyha** (I) **-1**]

savı [→ **sav** (II)]

savıcı [**savucu**] **1.** Değirmen suyunu yöneten kimse. (–Çr.) **2.** Koruyucu. (–Çr.)
[**savucu**]: (–Çr.)

savılmak [**savulmak** (I)] Su, başka yere akıtılmak. (–Çr.)
[**savulmak** (I)]: (–Çr.)

savışmak Kaçmak, gitmek. (İncekum *Silifke –İç.)

savıya Başka. (*Selin –Kr.)

savlamak Kuruyan sığır derilerini eşit ende parçalara bölmek, dilimlemek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

savmak (I) Sağmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

savmak (II) [**savulmak** (III), **savumak**]
1. Meyvenin zamanı geçmek: *Dutlar çokdan savdı.* (Meyvabükü *Güdül –Ank.)
[**savulmak** (III)]: (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
[**savumak**]: (Meyvabükü *Güdül –Ank.)
2. Sona ermek, bitmek: *Bazar savdı.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

savmak (III) Akar suyun yönünü değiştirmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

savmak (IV) **1.** Yara kapanmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Ağrı dinmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

savran (I) **1.** Deveci. (–Sv.; –Ky.; –Kn.) **2.** Yük taşıtan. (–Sv.; –Ky.)

savran (II) Beceriksiz, dağınık, savruk. (*Bor –Nğ.)

savrık (I) Tutumsuz. (*Çal –Dz.; –Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

savrık (II) Koyun, keçi vb. hayvanlarda çiftleşme isteği. (Adiller *Ermenek –Kn.; *Gülnar –İç.)

savrık (III) Kurumaya, sertleşmeye başlayan tarla. (*Mut, *Gülnar –İç.)

savrıkmak Küçükbaş hayvanlar çiftleşme isteği duymak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

savruḫ Tavuk yemi. (Uluşiran –Gm.)

savruk Çoğunlukla koyun ve keçilerde çiftleşmek isteyen dişi hayvan. (Tosmurlu, Arkarası, Tozara, Afşar *Silifke –İç.; Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

savrukmak Yürek çarpmak. (*Bor –Nğ.)

savsa **1.** İvecenlik, tezlik. (*Gülnar ve köyleri –İç.) **2.** Coşku. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

savsak 1. Vurdumduymaz. (–Kr.) **2.** [→ **savak** (II)] **3.** Başıboş. (–Kr.)

savsaklamak (I) Yinelemek, üstelemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

savsaklamak (II) İşi geciktirmek, oyalamak, baştan savmak. (–Brd.; *Susurluk, –Ba.; Sarıkavak –Es.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.; –Ml.)

savsaklanmak (I) Oyalanmak, zaman geçirmek. (–Ml.)

savsaklanmak (II) Boşuna üzüntü, kuruntu yapmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

savsaklık Gereken ilgiyi göstermemek, boşlamak. (–Ml.)

savsalat Gösterişli giyim. (*Ermirdağ –Af.)

savsalı Kuşkulu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sav sav tav tav olmaḫ 1. Kalabalık dağılmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Yoğun iş bitmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

savucu [→ **savıcı -2**]

savuk (I) Soğuk. (–Çr.)

savuk (II) Savılmış, uzaklaştırılmış. (–Çr.)

savulmak (I) [→ **savılmak**]

savulmak (II) Kaza, kötülük atlatılmak. (–Çr.)

savulmak (III) [→ **savmak** (II) **-1**]

savumak [→ **savmak** (II) **-1**]

savur (I) Büyük yemek sinisi. (*Bünyan –Ky.)

savur (II) Sahur. (–Çr.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

savu savmak Ölünün arkasından ağıt söylemek. (–Çr.)

savut Burna çekilen bir çeşit toz, enfiye. (–Çr.)

savzu Sebze. (Kesirik –El.)

say (I) **1.** Düz, yassı büyük taş. (Hırmanlı *Gülnar, Namrun *Tarsus, Uzuncaburç, Çaleyik *Silifke –İç.) **2.** Kaya. (*Antakya –Hat.) **3.** Kayalık yar, uçurum. (*Sütçüler –Isp.) **4.** Dağ. (–Ml.)

say (II) **1.** Ekime elverişsiz, altı taş alan. (*Bünyan –Ky.) **2.** İnce uzun tarla. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **3.** Tarlanın eğimine göre ayrılan büyük evlek : *Bir say darı ektim, bir say fasulye.* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

say (III) Sığ, derin olmayan. (Çilehane *Reşadiye –To.)

saya (I) **1.** Samanlığın üstü kapalı, ön bölümü. (Salman *Akkuş –Or.) **2.** Salon. (Saçak *Çerkeş –Çkr.) **3.** Avlu, küçük bahçe. (*Gülnar ve köyleri –İç.)

saya (II) Bir çeşit kadın giysisi. (*Emirdağ –Af.)

saya (III) Deri. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sayacağa [→ **sacā**]

sayacak [→ **sacā**]

saya gezmek İlginç giysiler giyip çeşitli görünümlerle gece evleri dolaşarak aldatmacalı bir çeşit oyun oynamak, beklenmedik davranışlar yapmak. (Çepni, Şabanlı *Şereflikoçhisar –Ank.)

sayañ (I) **1.** İnatçı. (Gezende *Gülnar –İç.) **2.** Katı, sert. (Gezende *Gülnar –İç.)

sayanı 1. Hissiz, duygusuz. (Arslanköy *Mersin –İç.) **2.** Güçsüz. (Persenti *Silifke –İç.)

saycak [→ **sacā**]

say çeyhmek Çekinmek, saygı duymak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sayetmek Çalışmak : *Sayet, iste; Allah adamı aj bırakmaz.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sayhal İri. (–Çr.)

sāyı Doğru, sahi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sayı kuru ağlamak Ölen için ağıt söylemek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

sayılcı Dilenci. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Gediz –Kü.; *Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

sayımcı Hayvan sayımı yapan kimse. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.)

sayınsamak Saygı göstermek. (*Yalvaç –Isp.; *Manyas –Ba.; –Bil.)

sayıntusuz Saygısız, saygısı olmayan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sayırlamaḫ [→ **saylamaḫ**]

sayı salmak Tez bilgi vermek, haber uçurmak. (Orhana *Anamur –İç.)

sayı sayı Tek tük, bir bir. (Orhana *Anamur –İç.)

sayış etmek Borcu, borçlunun alacağı olan kimseye devretmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sayışmak Ödeşmek. (*Yalvaç –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.)

sayī **1.** Sayıyor. (–Vn.) **2.** Sayar. (–Vn.)

saykal (I) **1.** Saygın, seçkin. (–Çr.) **2.** Tanınmış. (–Çr.)

saykal (II) Düz, düzgün. (–Çr.)

saylamaḫ [**sayırlamaḫ**] Bulgur, buğday vb. tahılları tepsi içinde yukarıya savurarak yabancı maddelerden ayırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**sayırlamaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

saylamak **1.** Söz dinlemek, boyun eğmek. (Alatepe –Ay.) **2.** Beğenmek, seçmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

saylanmaz [**saymaladan yoḫ**] Sayılmaz. (*Yalvaç –Isp.)
[**saymaladan yoḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sayma Meyve kurularından yapılan hoşaf. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

saymaladan yoḫ [→ **saylanmaz**]

saymantı İri, kaba, biçimsiz. (Salarha köyleri –Rz.)

saynamağ Keklik, üveyik vb. kuş ötmek. (Kerkük)

saysınmak Tanımak, saymak. (*Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sayta Yay (telli çalgılar için). (Güneyce *İkizdere –Rz.)

saytaş Akarsu yataklarında ya da kıyılarında toprak kaymasıyla oluşan, yüzeyi düz kayalıklar. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

sayucular Hayvan sayımı yapan görevliler. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sayu saymak Yedi şubat gecesi çocuklar yağ, bulgur vb. armağanlar toplamak için ev ev dolaşarak oyun oynamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sayvan [**sayvant -1, 2**] **1.** Üstü örtülü davar ağılı. (Teniste *Anamur –İç.)
[**sayvant -1**] : (*Susurluk –Ba.; Şumnu, Bulgaristan)
2. Çardak. (–Çr.)
[**sayvant -2**] : (Haçdişlen *Anamur –İç.)

sayvant **1.** [→ **sayvan -1**] **2.** [→ **sayvan -2**] **3.** Damın ön duvardan taşarak oluşturduğu üstü kapalı yer. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sayvat 10-15 metre genişliğinde, iki odalı, üstü tahta örtülü yayla evi. (Gezende *Gülnar –İç.)

saz İyi, neşeli : *Ahmet'in keyfi sazdır bu sıra.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

sazağan (I) Küçük kan çıbanı. (–Çr.; *Bor –Nğ.)

sazağan (II) [→ **sazak** (II) **-1**]

sazak (I) Sazlık, bataklık. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; *Şebinkarahisar –Gr.; Akçakese –Ank.)

sazak (II) [**sazağan** (II)] **1.** Soğuk esen yel. (*Bünyan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sazağan** (II)] : (–Çr.)
2. Yaşlık, ıslaklık : *Suyun sazağı.* (*Bor –Nğ.)

sazan Saz bitkisi. (Sökün *Silifke –İç.)

sazikli Dargın, kırgın. (Kerkük)

sazlanmaḫ, sazlanmak Yavaş sesle kendi kendine türkü söylemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.)

sazlı Beşiğin içine yerleştirilen içi saz ya da otla dolu, ortası delik yatak. (Teniste *Anamur –İç.)

sazvan Bağ ve bahçelerdeki bekçi barınağı. (–Çr.)

sebap Tanrının ödüllendireceğine inanılan davranış. (Kesirik –El.)

sebel sebel Yavaş yavaş. (Çivler *Ermenek –Kn.)

sebir Sabır. (*Iğdır –Kr.)

sebzi Uzun, ince yapraklı bir çeşit bitki. (*Iğdır –Kr.)

seç Buğday, arpa yığını. (Kuyucak –Es.)

seçgili [**seçğel, seçğen**] Seçkin, seçilmeye elverişli. (*Bor –Nğ.)
[**seçğel**] : (–Çr.)
[**seçğen**] : (–Çr.)

seçğel [→ **seçgili**]

seçğen [→ **seçgili**]

seçilmiş olmak Büyümek, gelişmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

seçim Kayırma, arkalama : *Ne seçim yapıyoñ?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seçinti İyiler seçildikten sonra geriye kalanlar. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seçmelik Gübrelik. (–Vn.)

seel Az, azıcık : *Bir seel dur da gel e mi?* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sef (I) **1.** Yanlış. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Ters : *Sef duttuñ bu işi.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sef (II) [**sefeyh**] Az akıllı, saf. (*Güdül –Ank.)
[**sefeyh**] : (*Iğdır –Kr.)

sefen Yanlışlıkla. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

Seferibirlik Birinci Dünya Savaşı. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

sefe sergen 1. Çok, bol. (Tekeler *Silifke –İç.) **2.** Serilmiş, sergilenmiş durumda. (Tekeler *Silifke –İç.)

sefeyh [→ **sef** (II)]

sefleşmek Birine yer açmak için sıkışmak. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

sefleştirmek Aralamak, aralıklı duruma getirmek. (Yenişar, Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

segir Babasız ya da anasız, yoksul çocuk. (*Iğdır –Kr.)

segirtmek [**segürmek, seğıtmek, seğitmek**] Koşmak. (–Tr. ve çevresi; *Iğdır –Kr. ve köyleri)
[**segürmek**] : (–Vn.)
[**seğıtmek**]: (İncekum *Silifke –İç.)
[**seğitmek**] : (*Silifke, Gezende *Gülnar –İç.)

segmilek Benzeyen, benzer. (*Bucak –Brd.)
segran Ormandan kesilen odun. (*Bulanık –Mş.)
segürmek [→ **segirtmek**]
seğ Şap. (*Antakya –Hat.; *Bünyan –Ky.; Güvere *Silifke, Tömük *Mersin, Navdalı *Mut –İç.)
seğdim Uzun boylu, ince kimse. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
seğel [→ **seyel**]
seğımen [**seğmen**] Bir çeşit kilim, çul vb. dokuma örneği. (Orhana *Anamur, Hurma *Silifke –İç.)
[**seğmen**] : (İncekum *Silifke –İç.)
seğıtmek [→ **segirtmek**]
seğin Senin. (–Ba.)
seğir (I) İki tarla arasındaki sınır : *Seğiri bozmuş.* (*Bünyan –Ky.)
seğir (II) **1.** Vakit, zaman. (Yapıntı *Mut –İç.) **2.** Çağ. (Yapıntı *Mut –İç.)
seğir (III) **1.** Gülünç. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Hoşa giden. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
seğirden Koşucu. (–Çr.)
seğirdici Arkadaş. (–Çr.)
seğirdim Koşu. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
seğirdim ayları Üç aylar: Recep, Şaban Ramazan. (–Çr.)
seğirdim oluğu Değirmene suyun dik akmasını sağlayan oluk. (–Çr.)
seğirtmek (I) Davarlar çiftleşmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)
seğirtmek (II) [→ **saartmek**]
seğitmek [→**segirtmek**]
seğlemek Deriyi şaplamak. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)
seğmen [→ **seğımen**]
seğmilek Benzer, gibi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
seğrek Keten tohumu. (*Yalvaç –Isp.)
seğricen [**seğrik**] Peynir kurdu. (–Çr.)
[**seğrik**] : (Tosmurlu *Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
seğrik [→ **seğricen**]
seğrimek **1.** Seğirmek. (–Çr.; Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Can çekişmek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
seh [**sah** (II)] Gerçekten, sahi. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sah** (II)] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sehem Pay. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
sehet Saat. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sehi Merdiven. (*Emirdağ –Af.)
sehil [**seyil -1, 2**] **1.** Sıcak iklim. (Hamidiye *Keçiborlu –Isp.)
[**seyil -1**] : (Tahanlı *Mersin –İç.) **2.** Sıcak iklimli yerler, sahil. (Gezende *Gülnar –İç.)
[**seyil -2**] : (Erdemli, Çiriş *Mersin –İç.)
sehim Pay. (–Ml.; Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)
sehlik Dalgınlık. (Baklan köyleri, *Çal –Dz.)
sehniç Düz, küçük, ağzı açık toprak ya da cam kap. (–Çr.)
sekarat Ölüm durumu. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
sekdelemek [**sekelemek -2, sekkelemek**] Bir ayak üstünde sıçrayarak koşmak, yürümek. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sekelemek -2**] : (*Silifke –İç.)
[**sekkelemek**] : (*Bor –Ng.)
seke Peyke. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
sekelemek **1.** Topallamak. (–Kr. ve köyleri) **2.** [→ **sekdelemek**] **3.** Çocuk ilk kez yürümek. (*Bor –Ng.)

sekemek 1. [→ **seki** (I) **-1**] **2.** [→ **sekmen -2**]

sekgiz [**sekız**] Sekiz. (Kesirik –El.)
[**sekız**] : (İncekum *Silifke –İç.)

sekız [→ **sekgiz**]

seki (I) [**sekemek -1, sekmek** (II) **-1, 2; sekmen -1, sekü -2, 3**] **1.** Toprak alanlarda doğal setler, basamak biçiminde düzlükler. (–Brd.; *Susurluk –Ba.;Sarıkavak –Es.; –Kr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Silifke, *Gülnar– İç.)
[**sekemek -1**] : (*Tarsus, *Mersin –İç.)
2. Bağ evlerinin önünde yazın oturulan ortası düz, çevresi çiçekli yer. (Tahanlı *Mersin, –İç.) **3.** Toprak parçası. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **4.** Basamak. (–Ml.; *Bor –Nğ.)
[**sekmek** (II) **-1**] : (Tömük *Mersin –İç.)
[**sekü -2**] : (Kerkük)
5. Eşik. (*Bor –Nğ.) **6.** Sedir, kerevet. (Baklan köyleri *Çal –Dz.; *Iğdır –Kr. ve köyleri; *Bünyan –Ky.)
[**sekmen -1**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
7. Yüksek, tümsek yer. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Haymana Bağları –Ky.)
[**sekmek** (II) **-2**] : (Tömük *Mersin –İç.)
[**sekü -3**] : (Hayati *Erbaa –To.)

seki (II) [→ **sekil**]

seki (III) Pencere. (*Gülnar –İç.)

sekialtı Koridor. (Karapınar –Kn.)

sekil [**seki** (II), **sekili, sekir** (II)] Hayvanların ayağındaki ak leke. (Güvere *Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**seki** (II)] : (Baklan köyleri *Çal –Dz.)
[**sekili**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**sekir** (II)] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sekilemek [→ **sekilenmek -2**]

sekilenmek [**sekilemek**] **1.** Bir parça oturmak, ilişmek. (–Kr.; –Çr.; *Bünyan –Ky.) **2.** Toprağa, yere oturmak. (İncekum *Silifke –İç.)
[**sekilemek**] : (İncekum *Silifke –İç.)

sekilgen [**sekingen**] Sancı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sekingen**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sekilgen dutmak Sancı tutmak, sancılanmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sekili [→ **sekil**]

sekingen [→ **sekilgen**]

sekin olmak Korunmak, sığınmak : *Yağmur çok yağdı, bir evceğiz bulduk, orada sekin olduk.* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sekir (I) Bir çeşit yüzük oyunu. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sekir (II) [→ **sekil**]

sekirdanlı Kalçalı. (*Bor –Nğ.)

sekirden yarması Bir çeşit hayvan hastalığı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

seki seklem Bağ, bahçe. (Tekeler *Silifke –İç.)

sekitmemek Ara vermemek : *Yağmur sekitmeden yağıyor.* (–Yz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sekitmen Arkalıksız iskemle. (Salman *Akkuş –Or.)

sekizen [→ **seksan**]

sekke Yayık yaymakta kullanılan, ottan yapılmış yastık. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

sekkelemek [→ **sekdelemek**]

sekkin 1. Çekirge sürüsü. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Çekirge yavrusu. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sekkü [**sekmeç, sekü -1**] **1.** Kaldırım. (Kerkük)

[**sekü -1**] : (Kerkük)

2. Yerden 40-50 cm. yükseklikte, oturmak, yatmak için taş ya da topraktan yapılan yer. (Kerkük)

[**sekmeç**] : (Telin *Gürün –Sv.)

seklem (I) **1.** 70-90 kg. tahıl alabilen yün ya da kıl çuval. (*Şarkışla –Sv.; Tekeler *Silifke –İç.) **2.** Dolu çuval, yük. (–Ml.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.) **3.** Küçük çuval. (*Emirdağ –Af.; Gökdere *Akdağmadeni–Yz.)

seklem (II) **1.** Yarım, yarıma yakın, eksik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Kısa. (*Bor –Nğ.)

sekme Bir çeşit tahterevalli. (*Soma ve çevresi –Mn.)

sekmeç [→ **sekkü -2**]

sekmedikme Çocukların ince sopalarla oynadıkları bir çeşit oyun. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sekmek (I) **1.** Az topallamak. (–Kr. ve köyleri) **2.** Ayak takılmak, tökezlemek. (*Çal –Dz.) **3.** Atlamak. (*Kula –Mn.)

sekmek (II) **1.** [→ **seki** (I) **-4**] **2.** [→ **seki** (I) **-7**] **3.** [→ **sekmen -2**]

sekmen[**sekemek -2, sekmek** (II) **-3, sekte**] **1.** [→ **seki** (I) **-6**] **2.** Merdiven. (Karabağ, Davulga *Emirdağ –Af.; Tuzköy *Gülşehir –Nş.; Karapınar –Kn.)

[**sekemek -2**] : (*Bor –Nğ.)

[**sekmek** (II) **-3**] : (Ulukışla *Bor –Nğ.)

3. Alçak, küçük sandalye.(Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**sekte**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

seknemek Az dinmek : *Yağmur seknedi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seko 1. Palto. (Kesirik –El.) **2.** Ceket. (Kesirik –El.)

seksan [**sekizen, sēsen**] Seksen. (İncekum *Silifke –İç.)

[**sekizen**] : (*Güdül ve köyleri–Ank.)

[**sēsen**] : (*Silifke –İç.)

seksek Tahtayı yere yatay biçimde tutmak için çatal ağaçtan yapılan destek. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)

seksemek İyi ya da kötü haberle karşısındakini etkilemek, sarsmak. (Kerkük)

seksenmek 1. Beklenmedik olay ya da haber karşısında etkilenmek. (Taze Kerkük) **2.** Tiksinmek. (Taze, Kerkük)

sekte [→ **sekmen -3**]

sekü 1. [→ **sekkü -1**] **2.** [→ **seki** (I) **-4**] **3.** [→ **seki** (I)**-7**]

sel (I) Ekmek pişirilen sac. (*Bulanık –Mş.)

sel (II) [**selik**] Salya, tükürük. (–Yz.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.)

[**selik**] : (–Sv.; –Ky. ve çevresi)

selbest [**selbeş**] Özgür. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**selbeş**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

selbeş [→ **selbest**]

selbi Kavak. (İmamuşağı *Silifke –İç.)

selcik 1. Oynak, şımarık. (Karaçulha *Fethiye –Mğ.) **2.** Geveze. (Fariske *Ermenek –Kn.)

seldirek [**seldiren, seldirik**] Aralıklı. (*Çal –Dz.; Eldirek *Fethiye –Mğ.) [**seldiren**] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.) [**seldirik**] : (–Çr.)

seldiren [→ **seldirek**]

seldirik [→ **seldirek**]

seldirlemek [**seldirremeyh**] Ayak kayarak tökezlemek, düşecek gibi olmak. (Bayburt *Selim –Kr.) [**seldirremeyh**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

seldirmek Uzun adımlarla yürümek. (–Çr.)

seldirremeyh [→ **seldirlemek**]

sele (I) El gergin durumdayken başparmakla işaretparmağı arasındaki uzaklık. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.; *Gülnar, *Silifke (–İç.)

sele (II) **1.** Yufka ekmeği ya da yıkanmış giysi koymaya yarayan yayvan, geniş, kulpsuz sepet. (–Brd.; *Susurluk –Ba.; Sarıkavak –Es.; *Iğdır –Kr. ve köyleri; –Ml.; *Bor –Nğ.; Mulumu *Ermenek –Kn.) **2.** Söğüt dallarından örülen küçük, kulpsuz sepet. (Hayati *Erbaa –To.) **3.** Büyük iki kulplu sepet. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **4.** Ekmek sepeti. (Salman *Akkuş –Or.)

selefe Parasız. (Sarıkavak –Es.)

selek (I) Eliaçık. (–Isp.; –Brd.)

selek (II) Düşünce. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

selek (III) Sırta yüklenen yük. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

selem (I) Ürem, faiz. (*Iğdır –Kr.)

selem (II) **1.** İm, belirti. (*Mut, *Silifke –İç.) **2.** Bilgi. (*Silifke, *Mut –İç.)

selem (III) Gürültü. (*Silifke, *Mut –İç.)

selen Çevre, yakın yer. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

selensimek Oyalanmak. (*Silifke –İç.)

selesepir Dağılmış, yıkılmış, kötü durumda. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sele serpe [**selip dalma, selme, sel serpe**] Açık saçık, çekinmeden, sorumsuzca. (Hadım *Çal –Dz.; Sarıkavak –Es.) [**selip dalma**] : (–Çr.) [**selme**] : (–Çr.) [**sel serpe**] : (*Susurluk –Ba.)

seleşmek Konuşmak. (Kerkük)

seletmeğ [**selleğtirmeğ**] Konuşturmak, söyletmek. (Kerkük) [**selleğtirmeğ**]: (Kerkük)

selevgü Saman taşınan ağaç parmaklıklı araç. (–Ks. ve çevresi)

seleviir Çeltik tarlalarında bir yıl önceki üründen kalan kök ve artıklar. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

selgi kulak Kulağı düşük eşek, at. (*Mersin –İç.)

selik [→ **sel** (II)]

selim El dokuma aygıtında tarağın bulunduğu bölüm. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

selinti (I) [**selöğün yağmuru**] **1.** Aralıksız yağan güçlü yağmur. (–Çr.) [**selöğün yağmuru**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Selin sürüklediği çerçöp, odun. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Eldirek *Fethiye –Mğ.; *Anamur, *Tarsus –İç.)

selinti (II) Deniz kıyısı, sahil. (Fariske *Ermenek –Kn.)

selip dalma [→ **sele serpe**]

selki Sarkık, gevşek. (Tozara *Silifke –İç.)

selkimek Devrilip düşmek. (Meyva-bükü *Güdül –Ank.)
selleğtirmeğ[→seletmeğ]
sellimaraz [→ **sellimedek**]
sellimedek [**sellimaraz**] Yatağını ıslatan çocuk. (Uluşiran *Şiran –Gm.) [**sellimaraz**]: (Uluşiran*Şiran –Gm.)
selme [→ **sele serpe**]
sélmek Yararlanmak : *Benim yokluğumdan seldi.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
selmin [**sermin**] Dokuma aygıtında bezin sarıldığı ağaç. (–Çr.) [**sermin**] : (–Çr.)
selöğün yağmuru [→ **selinti** (I) **-1**]
sel serpe [→ **sele serpe**]
seme (I) [**semelek -2, semetayuḫ**] **1.** Aptal, hudala. (–Ks.; –Çr.; *Gürün –Sv.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.;–İç.) [**semelek -2**] : (*Susurluk –Ba.) [**semetayuḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Tembel. (–Krş. ve çevresi) **3.** Beceriksiz. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **4.** Sersemlik : *Uyku semesi.* (*Bor –Nğ.)
seme (II) Güçlü : *Ben dün çok seme çektim.* (Fariske *Ermenek –Kn.)
semelek 1. Aptallaşmış. (–Ks. ve çevresi; –Çr. ve çevresi) **2.** [→ **seme** (I) **-1**]
semelemek 1. Uyuşmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Birini vurarak bayıltmak ya da öldürmek. (Salman *Akkuş –Or.)
semelenmek Başı dönüp gözü kararmak. (–Nğ.)
sememe Çok küçük, kokulu ve renkli bir çeşit kavun. (–Krş. ve çevresi)
semer Yağmur sularının duvara akmamasını sağlamak için damın çevresine tuğladan ya da küçük taşlardan yapılan yükseklikler. (–Kr.)
semetayuḫ [→ **seme** (I) **-1**]
semink El gergin durumdayken başparmakla işaretparmağı arasındaki uzaklık. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)
semir Şişman : *Bizim inek semir.* (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
semirgin Ağır hasta. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)
semirik Şişmanlamış, semirmiş. (–Çr.)
semişga Ayçiçeği tohumu. (*Iğdır –Kr.)
semrimek Gelişmek. (*Bor –Nğ.)
semsatun Semizotu. (Hayati *Erbaa –To.)
semsek Bir çeşit pufböreği. (*Birecik –Ur.)
semsiz (I) Utanmaz, yüzsüz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
semsiz (II) Çekinceli, tehlikeli. (*Bor –Nğ.)
semsüz Düşüncesiz. (Küçük İsa *Zile –To.)
semür haşılı Darıdan ince bulgur. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
semürmek Beslenmek, gelişmek, büyümek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sendellemek [→ **sendiremek** (II)]
sendiremek (I) Söylenen sözü yinelemek. (Şıhlar *Alanya –Ant.)
sendiremek (II) [**sendellemek**] Sendelemek, düşecek gibi olmak. (Günlükbaşı *Fethiye –Mğ.) [**sendellemek**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sene Sana. (–Ba.)
senek Çamdan oyularak yapılan iki kulplu su kabı. (Baklan köyleri *Çal –Dz.; *Bünyan –Ky.)
señeklik Köy evlerinde ayakkabı konulan yerin yanında, ağaç su kap-

larını koymaya yarayan yüksekçe bölüm. (–Çr.)

senelik Kira. (–Krş. ve çevresi)

senelmek (I) **1.** Yıllanmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Eskimek, bayatlamak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

señelmek (II) Bayılmak. (*Mut –İç.)

señelmek (III) Sesi kısılmak. (*Mut –İç.)

senetger Sanatçı. (*Iğdır –Kr.)

seneyh Toprak testi. (*Iğdır –Kr.)

senger Koruyucu engel, siper. (*Iğdır –Kr.)

senger almak 1. Ereğe doğrultmak. (Taze, Tuz, Bayat, Karatepe, Kerkük) **2.** Siper almak. (Taze, Tuz, Bayat, Karatepe, Kerkük)

seniksemek [**senmek** (I) **-1, 2**] **1.** Yara iyileşmeye başlamak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[**senmek** (I) **-1**] : (*Manyas –Ba.) **2.** Gücü azalmak. (Bölceağaç*Manyas –Ba.)
[**senmek** (I) **-2**] : (*Manyas –Ba.)

senir 1. Yükseklik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Tepe, doruk. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

senit Üstünde yufka açılan tahta. (–Uş.; *Emirdağ –Af.; Aşağı Yaylabel –Isp.; Karamanlı *Tefenni, –Brd.; *Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

seniyle [**senlen**] Seninle. (*Kaş ve çevresi –Ant.)
[**senlen**] : (–Ba.)

senlen [→ **seniyle**]

senmek (I) **1.** [→ **seniksemek -1**] **2.** [→ **seniksemek -2**]

senmek (II) **1.** Buruşmak, solmak, suyu çekilmek. (–Brd.; İncekum *Silifke –İç.) **2.** Sönmek, havası boşalmak. (–Brd.)

sennibenni Senlibenli. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sep [**sepi** (II), **sip**] Çanak, çömlek yapıştırmaya yarayan bir çeşit macun. (*Bor –Nğ.)
[**sepi** (II)] : (Namrun *Tarsus –İç.)
[**sip**] : (*Bor –Nğ.)

sepelemeğ [→ **sepelemek**]

sepelemek [**sepelemeğ, sepelemeyh**] Yağmur az yağmak, çiselemek. (*Susurluk –Ba.; Sarıkavak –Es.; –Çr.; Küçük İsa *Zile –To.; –Kr.; *Silifke –İç.)
[**sepelemeğ**] : (Kerkük)
[**sepelemeyh**] : (*Bor –Nğ.)

sepelemeyh [→ **sepelemek**]

sepen 1. Az yağan yağmur. (İncekum *Silifke –İç.) **2.** Yağmurla birlikte yağan kar. (*Bor –Nğ.)

sepetleğe Hayvanlarda belden sonraki bölüm, sağrı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sepi (I) Düğünlerde yapılan bir çeşit tören. (Sancaklı *Değirmendere –İz.)

sepi (II) [→ **sep**]

sepiküpü Giydikleri ya da kendisi pis kokan kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sepinti 1. Yeri örtünceye dek yağan kar. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Az yağan yağmur, ya da kar. (*Yalvaç– Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Kr.; Kerkük)

sepitmek Kötü koku salmak, kokutmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sepkmek 1. Zıplamak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Fırlamak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sepleştirmek Bölük vb. toplulukları çevreye, gereken yerlere yerleştirmek. (–Çr.)
sepli Biçimli, düzenli. (*Bor –Ng.)
sepmek [**sepmeyh**] **1.** Bulaşmak, geçmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Dağıtmak, oraya buraya atmak, serpmek. (–Kr.)
[**sepmeyh**] : (*Iğdır –Kr.)
sepmeyh [→ **sepmek -2**]
serek (I) İşkembenin içindeki ince zar. (–Kr.)
serek (II) **1.** Meyve kurutmak için sergenlerin bulunduğu yapı. (–Çr.) **2.** [→ **seren** (I)]
sereklemek Meyveleri kurutmak için sermek. (–Çr.)
seren (I) [**serek** (II) **-2**] Sergen, raf. (–Ks. ve çevresi; Pınarlıbelen *Bodrum, Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**serek** (II) **-2**] : (*Sütçüler –Isp.)
seren (II) Kuyu zincirinin bağlı olduğu uzun sırık, direk. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Kula –Mn.; –Çr.; *Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
seren (III) Saman taşımak için yanlarına tahta çakılmış araba. (–Kr.)
serend İri taneli nesneleri elemeye yarayan bir çeşit kap. (Kerkük)
serendi Evin dışında yerden yüksekçe yapılan bir çeşit tahıl ambarı. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
serenlik Sergen yapmaya elverişli ağaç. (–Çr.)
sergab [**sergap**] Üzüm dolu sepetin ağzını kapatmakta kullanılan söğüt vb. ağaçların dal ve yaprakları. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sergap**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sergap [→ **sergab**]
sergen (I) **1.** Raf. (*Emirdağ –Af.; *Soma ve çevresi –Mn.; *Gediz –Kü.; Kale *Ilgaz –Çkr.; –Ml. ve çevresi) **2.** Serilmiş, yayılmış durumda. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sergen (II) Deredeki büyük kayanın su içinde kalan bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sergi (I) Kilim, halı, yaygı. (*Çal –Dz.; –Kr.; Karadoruk *Gürün –Sv.; *Bünyan –Ky.)
sergi (II) **1.** Pazaryerinde satılmak için sergilenen mallar. (–Brd.) **2.** Kuruması için serilmiş tahıl, meyve. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.) **3.** Tütün dizilerinin serildiği yer. (Yenice –Mğ.)
sergilik Tahıl ya da meyve kurutmaya elverişli düz, sert, toprak yer. (*Gülnar –İç.)
sergin Çok, bol. (İncekum *Silifke –İç.)
sergü Ekin sermek için kullanılan hasır, kilim vb. yaygı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
serik **1.** Küp ağzına kapatılan deri parçası. (Kesirik –El.; –Sv.; –Ky.) **2.** Sinirli et. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
serinmek Kendisi için sermek, yaymak. (–Çr.)
serkitmek Kurulmuş kapan, zemberek boşalmak. (Maşta *Gölhisar –Brd.)
serme sergen Darma dağınık. (*Bor –Ng.)
sermin [→ **selmin**]
serpen **1.** Tavan. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** [→ **sābon**]
serpene **1.** Asma. (–Vn.) **2.** Asma ya da meyve ağaçlarına vurulan destek. (*Tarsus, *Mersin –İç.)
serpenek Dam saçağı. (Sarıkavak –Es.; Batıoğuz, Kızılhamza *Ortaköy –Çr.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

serpente Damın çevresine dizilerek çıkıntı yapan yontulmuş, yassı taşlar. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

serpin Ambarda tahıl konulan yer. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

serpme Bir çeşit balık ağı. (*Susurluk –Ba.)

serpmeçul Üstüne çeşitli örnekler işlenmiş çul. (Tozana, Tosmurlu *Silifke –İç.)

serpmek Geçmek, bulaşmak. (*Bor –Nğ.)

serselenmek Sarsılmak, sendelemek. (–Kr.)

sersemirek Sersemce. (İncekum *Silifke –İç.)

sertelmek Sertleşmek. (–Yz.; Kuzören *Silifke –İç.)

sesdenmelik Gerdek gecesi gelini konuşturmak için güveyin verdiği para. (Teniste *Anamur –İç.)

seselmek (I) Tanınmak, adını duyurmak, ünlü olmak. (–Çr.)

seselmek (II) [**sesmek** (II] Büyümek, gelişmek. (–Brd.)
[**sesmek** (II)]: (*Kula –Mn.)

sēsen [→ **seksan**]

sesetmeğ Ses çıkarmak, konuşmak. (Kerkük)

sesetmek (I) [**seslemek -2**] Çağırmak, seslenmek. (*Çal –Dz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**seslemek -2**]: (–Çr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sesetmek (II) Büyütmek, geliştirmek. (*Bünyan –Ky.)

sesirgemek Ses duyar gibi olmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seslemek 1. Yüksek sesle konuşmak. (–Çr.) **2.** [→ **sesetmek** (I)] **3.** Dinlemek. (*Susurluk –Ba.; Numanoluk *Seyitgazi –Es.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

seslenmek Bir yere çağrılmış olmak. (–Kr.)

sesmek (I) Susmak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sesmek (II) [→ **seselmek** (II)]

ses seğelmek Ses kısılmak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

seten (I) Tahılın kepeğini ayırmaya yarayan dikey değirmentaşı. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; *Bünyan –Ky.)

seten (II) Beziryağı çıkarılan yer, bezirhane. (*Bünyan –Ky.)

seten seyrek Baştan savma ekilmiş, tek tük çıkan ekin. (Sarıkavak –Es.)

setik (I) Bulgur unu. (Namrun *Tarsus, *Mersin, *Silifke –İç.)

setik (II) Mercana benzeyen bir çeşit boncuk. (–Çr.)

setre Ceket. (*Gediz –Kü.)

sette mette Arada sırada, binde bir. (–Çr.)

seve Kapı, pencere pervazı. (*Bor –Nğ.)

sevekleşmek Topluluk birer birer dağılmak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

seven Tarla ya da bahçe çevresine 3-5 metre aralıklarla dikilen ağaçlar. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

sevi Aşk. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

sevindirik [**sevündürük**] Birden duyulan sevincin verdiği coşku. (*Yalvaç –Isp.; *Silifke –İç.)
[**sevündürük**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sevseri Boş yer. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sevuç Pulluğun toprağa dik batan kama biçiminde bölümü. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

sevündük olmak [sevündürak olmak, sevündürek olmak, sevündürük olmak] Sevinç ve coşku ile şaşırıp eli ayağı dolaşmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[sevündürak olmak]: (–Vn.)

[sevündürek olmak]: (–Vn.)

[sevündürük olmak]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sevündürak olmak [→ sevündük olmak]

sevündürek olmak [→ sevündük olmak]

sevündürük [→ sevindirik]

sevündürük olmak [→ sevündük olmak]

sevürcey dutmak Sığırlar bir çeşit hastalığa tutulmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sevürtmek Koşmak: *Sevürt oğlum.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sey Şap. (*Bor –Ng.)

seybınmak [seymek] Kayarak inmek, kaymak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

[seymek]: (*Soma ve çevresi –Mn.)

seyel [seğel] Elçi, haberci, postacı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[seğel]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seyfi Deliceden az büyük bir çeşit avcı kuş. (–Çr.)

seyhlem, sehlem Yarım dolu çuval. (–Kr. ve köyleri)

seyhsenmek Vurmak için elini kaldırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

seyik Kırılan kol ve bacağın sarılırken iki yanına konulan tahtalar. (Ulukışla *Bor –Ng.; Yapıntı *Mut –İç.)

seyil 1. [→ **sehil -1**] **2.** [→ **sehil -2**]

seyilmek Salınmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seyip Başıboş, bağımsız. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seyirdim Dizi, sıra: *Bugün üç seyirdim halı dokudum.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

seyirdim oluğu Değirmen suyunu dik konulmuş oluğa götüren yatay oluk. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

seyirlemek Tahılın irisini, küçüğünü ayırmak. (–Ml.)

seyirlik Çevreyi en iyi biçimde görmeye elverişli yer, gözleme yeri. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

seyirsiz Gereksiz işler yapan. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seyis 1. İki, üç yaşında, enenmiş erkek keçi. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** İki, üç yaşında, enenmiş, tohumluk erkek keçi, koç. (*Emirdağ –Af.; –Çr.; –Kr.; Uzuncaburç *Silifke –İç.) **3.** Üç yaşında koyun. (İmamuşağı *Silifke –İç.)

seyli 1. Bön, aptal. (*Bor –Ng.) **2.** Düşüncesiz, utanmaz. (*Bor –Ng.)

seyman [seymen -1] Düğünde yerel giysiler giyinmiş genç topluluğu. (Gönen –Isp.)

[seymen -1]: (Sücaattin *Seyitgazi –Es.)

seymek [→ seybınmak]

seymen 1. [→ **seyman**] **2.** Düğünlerde belirlenen ereğe yapılan silah atış eğitimi. (Adalıkuzu –Ank.)

séyrek Aklı az, akılsız. (Bayburt *Selim –Kr.)

seyrekleme [**seyreksapan -2**] Seyrek olarak, aralıklı. (–Çr.)
[**seyreksapan -2**] : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seyrekletmek [**seyreyhlemeyh**] Fide, fidan vb. ni aralıklı duruma getirmek, aralamak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**seyreyhlemeyh**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

seyreksapan 1. Gevşek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) 2. [→ **seyrekleme**]

seyreletmek Topluluk dağılmak, az sayıda kimse kalmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

seyrērek Aralıkhca, az seyrek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

seyreyhlemeyh [→ **seyrekletmek**]

seyricekli Yerinde duramayan, kıpır kıpır eden. (*Bor –Ng.)

seyrik Kılkurdu. (–Kn.)

sezek Duygun, duyarlı, tez sezen.(–Çr.)

sezeklemek Anlamak, bilmek istemek. (*Bor –Ng.)

sezgin Duygulu. (*Kilis –Gaz.)

sezgün olmak Sezer gibi olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sezmek Duymak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

sıbırdamak Koşmak. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.)

sıbırmak Öfkeyle saldırmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

sıbıtmak Atmak, fırlatmak : *Taşı derenin öbür tarafına sıbıttım.* (Şumnu, Bulgaristan)

sıcağa girmek Çocuğu olması amacıyla kadınlar sıcak suya girmek, oturmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıcak yel Sam yeli. (*Çarşamba –Sm.)

sıcancık Kirli giysi yıkandığı için evde çok sıçan olacağına inanılan 13 Mayıs günü. (–Sv.)

sıcancıkkuşu Tarlasıçanı yiyen bir çeşit kuş. (*Merzifon –Ama.)

sıçak hevet Hamamda terleme bölümü. (–Af.)

sıçancıl Avcı kedi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıçanoynağı İyileşmesi güç bir çeşit yara. (Kerkük)

sıçanölüsü Kesilmeden tüm kurutulan armut. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıdalak Şişman. (Civler *Ermenek –Kn.)

sıdalanmak (I) Olgunlaşmaya başlayan meyve sulanmak. (*Bor –Ng.)

sıdalanmak (II) Ağlamaklı olmak. (*Bor –Ng.)

sıdalaz olmak Açığa vurulmayan duygu ya da sıkıntı ile dolmak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sıdalı Sulu. (–Ng.)

sıdırmak 1. İçi sıvı dolu nesneyi patlatmak, ezmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, *Yalvaç –Isp.; Erenyaka *Akseki –Ant.) 2. Yağa yumurta kırmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bor –Ng.; Erenyaka *Akseki –Ant.)

sıdmak [**sıtmaḫ, sıtmak -1, 2**] 1. Yara vb. patlamak, ezilmek. (Yenişar *Şarkikaraağaç, *Yalvaç –Isp.)
[**sıtmaḫ**] : (Tahanlı *Mersin –İç.)
[**sıtmak -1**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Çr.; *Bünyan –Ky.)
2. Ödü patlamak, korkmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Çal –Dz.; *Bor –Ng.; *Silifke, Eldirek *Fethiye –Mğ.)

[**sıtmak -2**] : (–Brd.)

sıftane Önceden. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

sıgmak Sığmak, yerine yerleşmek. (*Kula –Mn.)

sığ Sel sularının getirdiği mil yığını. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

sığala Sarmısağın zamanla bozulması (için). (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sığamak (I) Yapıştırmak. (–Ks. ve çevresi)

sığamak (II) Okşamak. (–Kr. ve köyleri)

sığanak Kısa süre yağan yağmur, sağanak. (–Çr.)

sığaşlamak [→ **sığazlamak -1**]

sığatlamağ 1. [→ **sığazlamak -1**] **2.** Yumuşatmak. (Kerkük)

sığazlamak [**sığaşlamak, sığatlamağ -1, sıvazlamak, siyahlamak**] **1.** Elle dokunmak, okşamak. (*Yalvaç –Isp.; *Çal –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Silifke –İç.)

[**sığaşlamak**] : (*Bor –Nğ.)

[**sığatlamağ -1**] : (Kerkük)

[**sıvazlamak**] : (–Brd.; *Güdül–Ank.)

[**siyahlamak**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

2. Ovalamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sığıcı Sığacak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sığıç Sığınan kimse. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sığırçın Sığırcık kuşu. (*Iğdır –Kr.; Kerkük)

sığırkuyruğu [**sırkuyruğu**] Sarı çiçek açan, tüylü yapraklı, kökü sağlam ve sert bir çeşit bitki. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Meyvebükü *Güdül –Ank.)

[**sırkuyruğu**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sığlanmak Mil yığılmak. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

sığlaşmak [**sığrınmak**] Sindirmek. (Yenice –Mğ.)

[**sığrınmak**] : (–Brd.)

sığrınmak [→ **sığlaşmak**]

sıhıboncuğu Sıkıntıya iyi geldiği inanıcıyla çocuğun omuzuna ya da beşiğine takılan salyangoz, midye kabuğu vb. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıhılma Sıkıntı, baygınlık : *Sıhılma tuttu özünü.* (Kerkük)

sıhma Yelek. (Kerkük)

sıkarlamak Sıkıştırmak, korkutmak, baskı yapmak, zorlamak. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; *Çal –Dz.; Salman *Akkuş –Or.; Eldirek *Fethiye, Pınarlıbelen *Bodrum, Yenice –Mğ.)

sıkgın (I) [**sıklat**] Bunaltıcı, sıcak, durgun (hava için). (–Brd.; *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

[**sıklat**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sıkgın (II) **1.** Sıkıcı (kimse). (*Susurluk –Ba.) **2.** Sıkıntılı (kimse). (–Brd.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sıkı (I) Güzel, yaman. (–Ks. ve çevresi)

sıkı (II) Tutumlu. (–Yz.; *Bor –Nğ.)

sıkılcım [→ **sıkırcım**]

sıkım 1. El dolusu, bir avuç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Tutam.(*Bor –Nğ.) **3.** Elle sıkılmış köfte topağı. (*Bor –Nğ.)

sıkırcım [**sıkılcım**] Korku, baskı, sıkıştırma. (Sarıkavak –Es.; Namrun *Tarsus –İç.)

[**sıkılcım**] : (–Çr.)
sıklat [→ **sıkgın** (I)]
sıkma (I) **1.** Lokma tatlısı. (–Ks. ve çevresi) **2.** Yufka ekmeği içine peynir, soğan konarak yapılan dürüm. (*Silifke, Tahanlı *Mersin –İç.)
sıkma (II) [**sıtma**] Gömlek, bluz. (Bayat *Emirdağ –Af.)
[**sıtma**] : (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
sıkmaç Dürülerek yenilen kalın ekmek. (Fariske *Ermenek –Kn.)
sıkman Sıkıcı yer. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)
sıkra Cimri. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sıkrınmak 1. Kendini zorlamak. (*Kula –Mn.) **2.** Titremek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
sıktarmak Hastalığı, sıkıntıyı atlatmak. (Güneyce, *İkizdere –Rz.)
sıktırma Korsa. (*Bor –Ng̃.)
sılcarlı Salyası çok akan (kimse). (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
sıldırım Yalçın, dik kaya. (–Kr. ve köyleri)
sılıf Pirincin içinde bulunan küçük ot tohumu. (*Iğdır –Kr.)
sılık Islık. (–Kr.)
sıltarmak Azarlamak. (Yenice –Mğ.)
sımarlamak Ismarlamak. (–Kr. ve köyleri)
sımarlık Kapalı, yağmurlu, bulutlu. (Demirlik *Bucak –Brd.)
sımḫırmaḫ Surat asmak, somurtmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sımıdır Bulgur çekilirken taş üstünde kalan iri buğday parçaları, yarma. (*Bulanık –Mş.)
sımsığ Yumruk. (Kerkük)
sımsığlamağ Yumruk vurmak. (Kerkük)
sımsırıḫ Somurtkan. (*Iğdır –Kr.)
sınakalı [→ **sınangılı**]
sınamaḫ Denemek, sınamak. (*Iğdır –Kr.)
sınamak Tanımak. (–Uş.)
sınangı Deney. (Salman *Akkuş –Or.; Namrun *Tarsus –İç.)
sınangılı [**sınakalı**] Deneyi yapılmış, denenmiş. (Sarıkavak –Es.; Salman *Akkuş–Or.;–Vn.; *Bünyan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sınakalı**]: (*Silifke –İç.)
sınanmış Yaşlı, büyük : *Sınanmış ağaç kesmek günahtır.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
sınap Küçük yapılı bir çeşit elma. (–Çr.)
sınar Benzer. (–Çr.; *Bor –Ng̃.)
sıñarlanmak Saklanmak, sığınmak. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)
sınaşmak Birbirini denemek, karşılaşmak. (–Çr.)
sındı (I) [**sundu**] Makas. (–Uş.; *Emirdağ –Af.; Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Bakılan köyleri *Çal –Dz.; *Soma ve çevresi –Mn.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Davulku *Hekimhan –Ml.; Maksutlu*Şarkışla –Sv.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Kızılcın *Sarıoğlan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Karapınar –Kn.; *Kaş ve çevresi –Ant.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**sundu**] : (–Ks. ve çevresi)
sındı (II) İnci : *Sındı gibi dişleri var.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sındıkça Küçük sandık çekmece. (–Ml. ve çevresi)
sıngın (I) Ilık, az ısınmış. (*Bor –Ng̃.)
sıngın (II) **1.** Düşünceli, üzgün : *Sıngın sıngın duruyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** [→ **sungun**]

sıngınlıḫ çökmek Durgunluk, yorgunluk çökmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sıngın 1. [→ **sınıḫ**] **2.** Kırılmaya yüz tutmuş. (–Çr.)

sınıḫ [**sıngın -1**] Kırık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sıngın -1**] : (–Çr.)

sınıḫçı [**sınıkçı**] Kırık, çıkık bağlayan kimse. (*Iğdır –Kr.; –Yz. ilçe ve köyleri)
[**sınıkçı**] : (–Ml.)

sınıḫmağ [→ **sınıḫmaḫ**]

sınıḫmaḫ [**sınıḫmağ**] Güçsüz duruma düşmek, zayıflamak, sararmak. (*Iğdır –Kr.)
[**sınıḫmağ**] : (Kerkük)

sınık (I) İçi boş. (*Yalvaç –Isp.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sınık (II) Yarı kuru : *Sınık takkayla yapılan sandık iyi yanaşmaz.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sınıkçı [→ **sınıḫçı**]

sınıkmak Susup kalmak. (*Kula –Mn.)

sınıkman Yaramaz. (Günder *Ermenek –Kn.)

sınlık Tırnak kadar, küçük parça. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sınmaḫ Kırılmak. (*Iğdır –Kr.)

sınmak (I) **1.** Bıkmak, usanmak. (*Yalvaç –Isp.) **2.** Yenilmek. (*Bor –Nğ.) **3.** Tutulan oruçtan kuşkulanmak. (*Bor –Nğ.) **4.** Güvenmek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

sınmak (II) Şişkin nesnenin içi boşalmak. (*Yalvaç –Isp.)

sınmak (III) Yerleşmek. (*Güdül –Ank.)

sınmak (IV) Kırılmak, bozulmak : *Öküzüm öldü kağnım sındı.* (*Bünyan –Ky.)

sınmamaḫ Tanımamak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sınnan Kanser. (Kerkük)

sıntır Beceriksiz. (–Af.)

sıpa Tahta biçerken ağacın altına sonulan destek. (Küçükalan *Gölhisar –Brd.)

sıpara Elifba ya da Kuran'dan bölünmüş sureler yazılı küçük cüzler. (–Çr.)

sıpçınmağ Sıçrayarak kaçmak, fırlamak : *Elimden sıpçındı.* (Kerkük)

sıpırtmaḫ Fırlamak, koşmak : *Haydi seni göriyim bir sıpırt git de gel bahıyım.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıpıtmak Atmak, fırlatmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sır 1. Sıvıların üstünde oluşan ince katman. (–Kr. ve köyleri) **2.** Göl, dere vb. suların yüzeyinde oluşan ince buz katmanı. (–Kr. ve köyleri)

sıra Kimyona benzer kokulu bir çeşit ot. (*Silifke –İç.)

sıraca (I) Sedye. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sıraca (II) **1.** Pis. (–Sv.; –Ky.) **2.** İrin. (–Sv.; –Ky.) **3.** Yara. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sıracalı 1. Bakımsız, güçsüz, gösterişsiz. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Dertli, hastalıklı. (*Emirdağ –Af.) **3.** Deli. –(Af.)

sıramı Madenden, yassı oklava. (Tenişte *Anamur –İç.)

sırası üstü Sırasıyla. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sıra türküsü Toplulukta sıra ile okunan türkü. (Akbaş, Güzel, Akçakese, Meyvabükü *Güdül –Ank.)

sırça (I) Şişe. (*Emirdağ –Af.)

sırça (II) Cam bardak. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

sırçan (I) Bükülmüş ip yumağı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Baklan köyleri *Çal, Kelikçi *Acıpayam –Dz.)

sırçan (II) Sıçan. (Telin *Gürün –Sv.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)

sırçan etmek Bükülmüş ipi yumak yapmak. (Baklan köyleri *Çal–Dz.)

sırga [**sırğa**] Küpe. (*Iğdır –Kr.)
[**sırğa**] : (Kerkük)

sırgat [**sırkat**] **1.** Kaçırma, gizleme. (Meyvabükü, Güzel *Güdül –Ank.) **2.** Sayımdan kaçırılan hayvan. (Çıkırık *Mecitözü –Çr.)
[**sırkat**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

sırğa [→ **sırga**]

sırḫalamaḫ Omuzlarından tutup sarsmak. (*Bor –Nğ.)

sırhıt Bir çeşit böcek. (–Ml.)

sırḫmaḫ [→ **sırkmak**]

sırıdak Çok gülen, sırıtan. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Gediz –Kü.)

sırıḫ Direk, sırık. (Kesirik –El.)

sırıḫ atmaḫ Sevinmelik almak amacıyla gelinin yolunu kesmek için önüne sırık uzatmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırıḫ sırımaḫ Yün doldurulan yorgan ya da yatağın iç yüzünü yünle birlikte iri iri dikmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; –Yz.)

sırıklı Büyük çömlek, küp. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

sırımak **1.** Çarıkları sırım ile dikmek. (–Çr.) **2.** Sıkı, sağlam dikmek. (Salman *Akkuş –Or.; *Bor –Nğ.) **3.** Yamamak. (Salman *Akkuş –Or.)

sırım gibi Pek çok, sık : *Ağaçta sırım gibi elma var.* (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sırımsak (I) Dayanıklı ağaç vb. için. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sırımsak (II) Bozulmaya başlamış, bayatlamış. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sırımsamak **1.** Zayıflıktan buruşmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Pişen meyve ve sebze bayatlamak, buruşmak, tadı bozulmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sırımsımak [→ **sırınsımak** (II)]

sırın Yufkadan yapılan yoğurtlu yemek. (Kesirik –El.)

sırıncamak Hasta adam ayakta gezinmek. (*Bor –Nğ.)

sırıncımak **1.** Sızlanmak, üzülmek. (*Yalvaç –Isp.) **2.** İsteğini elde etmek için ivmek. (Sarıkavak –Es.)

sırınsımak (I) Direnmek, karşı koymak. (–Yz.)

sırınsımak (II) [**sırımsımak**] Et vb. bayatlamak, sertleşmek. (–Yz.)
[**sırımsımak**] : (–Çr.)

sırıt Döven oku. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

sırıtmaḫ Yağmur güçlü yağmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırıtmak Ayakta durmak, dikilmek. (–Çr.)

sırı zır etmek Duyduğu sözü hemen başkalarına iletmek, yaymak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırkat [→ **sırgat -2**]

sırkıntı **1.** Sızıntı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Süzüntü. (–Çr.)

sırkıtmak Suyunu akıtmak. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sırkmak [**sırḫmaḫ**] Suyu süzülmek. (–Çr.)
[**sırḫmaḫ**] : (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sirkuyruğu [→ **sığırkuyruğu**]

sırnak Sır saklamayan, dedikoducu. (*Develi –Ky.)

sırnaşuk Sırnaşık, yüzsüz. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırnı Araba dingili. (*Iğdır –Kr.)

sırpatlamak Surat asarak direnmek, inatçılık etmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırpışmak Şakalaşmak, boğuşmak : *Çocukla sırpışıp durma.* (*Silifke –İç.)

sırplaşmak Dik olmak, sarplaşmak. (–Çr.)

sırpmah [**sırpmak**] Kaymak. (Kesirik –El.)
[**sırpmak**] : (–Ml. ve çevresi)

sırpmak [→ **sırpmah**]

sırsıḫlım olmaḫ [**sırsılğım olmak**] Çok ıslanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**sırsılğım olmak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırsıl İnatçı. (–Sv.; –Ky.)

sırsılğım olmak [→ **sırsıḫlım olmaḫ**]

sırsıpıç olmak Çok ıslanmak, sırsıklam olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sırsmak Sarsmak. (*Çal –Dz.)

sırtak [→ **sırtarık**]

sırtan Yengeç. (–Çr.)

sırtap Ters, şımarık, sırnaşık, yaramaz (çocuk için). (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

sırtarıḫ [**sırtıḫ**] Utanmaz, yüzsüz. (*Iğdır –Kr.)
[**sırtıḫ**] : (*Iğdır –Kr.)

sırtarık [**sırtak**] Yerli yersiz dişleri görünür biçimde gülen kimse, sırıtkan. (–Çr.)
[**sırtak**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sırtarmak (I) **1.** Dişleri görünür biçimde gülmek, sırıtmak. (*Antakya ve çevresi –Hat.; *Bor –Ng.) **2.** Donan kimsenin dişleri görünmek. (*Antakya –Hat.)

sırtarmak (II) **1.** Öfkelenmek, çıkışmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; *Bor –Ng.) **2.** Kafa tutmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

sırtıḫ [→ **sırtarıḫ**]

sırtlak Dişleri yapı olarak dışarıya doğru fırlak (kimse). (*Antakya –Hat.)

sıruk Omuzlama da denilen, tarla kıyılarına konularak hayvanın geçmesine engel olan ağaç. (Boğazcık *Perşembe –Or.)

sısga Soğan tohumu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıtara (I) **1.** Biçim, görünüş. (*Bor –Ng.) **2.** Giysi, giyim. (*Iğdır –Kr.)

sıtara (II) Cibinlik. (–Dy.)

sıtara (III) **1.** Değer : *Sıtarası neyimiş?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Naz : *Ne sıtaralanıyor?* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sıtarasız Sevimsiz. (–Af.)

sıtarasızlık Çirkinlik. (–Af.)

sıtarassız Çirkin. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sıtgına **1.** Gerçekten. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Adamakıllı, iyice. (Gökdere *Akdağmadeni–Yz.)

sıtıl Bakır kova. (–Dy.)

sıtıra Sevilme, saygınlık. (*Yalvaç –Isp.)

sıtıratsız Suratsız, somurtkan. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

sıtma [→ **sıkma** (II)]

sıtmaḫ [→ **sıdmak -1**]

sıtmak **1.** [→ **sıdmak -1**] **2.** [→ **sıdmak -2**]

sıtra (I) Yüz. (Ovacık, Birgi *Ödemiş –İz.)

sıtra (II) Ceket. (Ovacık, Birgi *Ödemiş –İz.)

sıva Badana. (*Susurluk –Ba.)

sıvak 1. Kendini ilgilendirmeyen işlere karışan. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Baş belası olan kimse. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sıvarmak Tarla sulamak. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

sıvaşmak Yağ, pislik vb. bulaşmak, sıvanmak. (–Brd.; *Yalvaç –Isp.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sıvat Mandaların yattığı çamur gölü. (Kemaller, Şumnu, Bulgaristan)

sıvazlamak [→ **sığazlamak -1**]

sıvıḫ Suluca. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıvışmak Kaçmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

sıvıtmak Soğuktan büzülmek, kasılmak. (*Kula –Mn.)

sıybınmak [→ **sıypınmak**]

sıyḫal 1. Parlak, düzgün : *Sıyḫal sıyḫal yüzleri var.* (Afşar, Pazaören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** [→ **sıypak -1**]

sıyırdamak Kuru ot, yaprak, kimi giysi vb. dokunma ya da sürtünmeyle ses çıkarmak, hışırdamak. (–Çr.)

sıyırdım Düz çizgi doğrultusunda gözün alabileceği ölçüde toprak parçası. (*Akseki –Ant.)

sıyırdıtı sıyırdıtı Ayakları sürüyerek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sıyırga (I) Haşlanmış, kılçıklı taze fasulye. (–Brd.)

sıyırga (II) [**sıyırgı,** (II) **sıyırğa, sıyrıḫ** (I)] Kar küremekte kullanılan tahta araç. (*Elmadağ –Ank.) [**sıyırgı** (II)] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.) [**sıyırğa**] : (–Ml.) [**sıyrıḫ** (I)] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıyırga (III) [**sıyırgı** (III)] Orakla bir vuruşta biçilen ekin, ot. (Akçalar *Seydişehir –Kn.) [**sıyırgı** (III)] : (*Çal –Dz.)

sıyırgı (I) Saçı bit ve yumurtalardan temizlemek için tarağın dişlerine iplik geçirerek yapılan tarama. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

sıyırgı (II) [→ **sıyırga** (II)]

sıyırgı (III) [→ **sıyırga** (III)]

sıyırğa [→ **sıyırga** (II)]

sıyırğı Harmanda sap toplamaya yarayan bir çeşit araç. (–Çr.)

sıyırma (I) **1.** Taze fasulye. (–Uş.; *Gediz –Kü.; İsabey *Çal –Dz.) **2.** Haşlanmış taze börülcenin üstüne tuz ve nar ekşisi dökülerek yapılan bir yemek. (*Silifke –İç.)

sıyırma (II) Hayvanlara yedirilen bir çeşit dikenli bitki. (Ulukışla *Bor –Ng.; Mulumu *Ermenek –Kn.)

sıyırma gantar Kantarın en son çektiği ağırlık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıyırmak (I) Saç taramak. (Nikfer *Tavas –Dz.)

sıyırmak (II) Toplamak. (Nikfer *Tavas –Dz.)

sıyırmak (III) Kürekle küremek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıyırmıḫ [**sıyırmuk**] Yalamuk, soymuk. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) [**sıyırmuk**] : (Sorkun *Güdül –Ank.)

sıyırmuk [→ **sıyırmıḫ**]

sıyırtmak 1. Su dağıtmak. (*Bor –Ng.) **2.** Suyolunun yıkılan, bozulan yerlerini onarmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sıymak 1. Bozmak : *Orucu sıydı.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Çr.) **2.** Kırmak : *Ceviz sıymak dişe zararlıdır.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sıypak [**sıyḫal -2, sıypıncak -2**] **1.** Kaygan. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**sıyḫal -2**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**sıypıncak -2**] : (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
2. Eğimli. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sıypıncak 1. Düz. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.) **2.** [→ **sıypak -1**]

sıypınmak [**sıybınmak**] Kaymak : *Çocuklar yamaçtan sıypınıyor.* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**sıybınmak**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

sıyrat yeré Bayramlarda sinleri görmeğe gidenlerin oturup konuştukları, yemek yedikleri yer. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sıyrıḫ (I) [→ **sıyırga** (II)]

sıyrıḫ (II) [**sıyrık**] Şımarık, utanmaz. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**sıyrık**] : (–Kr. ve köyleri; *Akseki –Ant.)

sıyrık [→ **sıyrıḫ** (II)]

sıyrıkmak [**sıyrılmak**] Sıkıntıdan, çıkmazdan kurtulmak. (*Bor –Ng.)
[**sıyrılmak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sıyrılmak [→ **sıyrıkmak**]

sıyrıncağ, sıyrıncak Kaygan. (Kerkük, Irak)

sıyrıntı (I) Kumaşın kıyısından uzunlamasına kesilen parça. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sıyrıntı (II) İshalken akan su gibi dışkı. (–Ml.)

sızağan Suyu sızdıran toprak testi. (–Çr.)

sızgı [→ **sızıntı**]

sızgıç [**sızgıt, sızğıç, sızkıç**] Kemikli et, kıyma vb. lerinden kış için yapılan kavurma. (*Yalvaç –Isp.)
[**sızgıt**] : (–Sv.; –Ky.)
[**sızğıç**] : (–Çr.)
[**sızkıç**] : (–Çr.)

sızgılı [**sızıḫlı**] Çizgili. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**sızıḫlı**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sızgıt [→ **sızgıç**]

sızgıtlık Kavurmalık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sızğıç [→ **sızgıç**]

sızı Ayakkabıya yapılan yama. (*Güdül –Ank.)

sızıgan İrinli küçük çıban. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sızıḫ [**sī(I)**] Çizgi. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**sī (I)**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sızıḫlı [→ **sızgılı**]

sızık Süzülmüş, sızmış : *Sızık bal.* (–Çr.)

sızıltı Sızı, ağrı : *Gövdemde eyle sızıltı var ki duramıyrım.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sızıntı [**sızgı**] Az akan su. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**sızgı**] : (*Iğdır –Kr.)

sızkıç [→ **sızgıç**]

sī (I) [→ **sızıḫ**]

sī (II) Etek : *Sīni beline soḫuñ.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sibek (I) [**sübek** (I)] Küçük çocukların yataklarını kirletmemeleri için beşiğe takılarak sidiği oturağa akıtan boru, kamış. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Kuzköy *Akkuş –Or.;*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
[**sübek** (I)] : (*Kula –Mn.; –Kr. ve çevresi ; Teniste *Anamur –İç.)

sibek (II) Göbek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sibek (III) El değirmenlerinde alt taşın ortasındaki ağaç, kazık. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sibi Dar giysi için. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

sibliç [**silbiç, silbinç, sinbinç**] Beşiğe yerleştirilen toprak ya da çinko oturak. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)
[**silbiç**] : (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
[**silbinç**] : (Patlangıç *Fethiye–Mğ.)
[**sinbinç**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sibsiboru Taze söğüt kabuğundan yapılan düdük. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

siçan Fare. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

siçilmak Kıskanmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

siddi Evlenmiş kadın. (Karakaya –Ky.)

sidek [→ **südük**]

sidekliğ Sidik yolu. (Kerkük)

sifila Yaprak. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

sifinnik [**sifon**] Depodan değirmenin çarkına hızlı su veren dar delik. (Tahanlı *Mersin –İç.)
[**sifon**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sifir Yağ, yağ bulaşığı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

sifli Kirli, pasaklı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

sifon [→ **sifinnik**]

sifte Önce. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

siftimek **1.** Kemiğin üstündeki eti sıyırmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Tanelemek: *Üzümü siftidim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

siftinmek (I) Kaşınmak. (Sarıkayak –Es.)

siftinmek (II) Amaçsız, tembel tembel dolaşmak. (Namrun *Tarsus –İç.)

siğgin **1.** Karla karışık yağmur. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.) **2.** Yağmur serpintisi. (Yenice –Mğ.) **3.** Saçaklardan akan yağmur suyu. (Yenice –Mğ.)

siğilemek (I) [**siñilemek -4**] Madensel kaplar dokununca ses çıkarmak. (–Çr.)
[**siñilemek -4**] : (–Çr.)

siğilemek (II) Canı yanan köpek vb. hayvan inler gibi ses çıkarmak. (–Çr.)

siğim siğim Sessizce, sessiz sessiz. (*Güdül –Ank.; *Bor –Nğ.)

siğin Etek ucu. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

siğinni zıbın Üçetek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

siğirseği [→ **siğirsek**]

siğirsek [**siğirseği, sinirsek, siñirsek -3**] Sert, sinirli (et için). (–Çr.)
[**siğirseği**] : (–Çr.)
[**sinirsek, siñirsek– 3**] : (–Çr.)

siğirtmek Koşmak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

siğişmek Alışmak. (*Yalvaç –Isp.)

siğmek Kedi, köpek vb. hayvan işemek. (Ovacık *Tavas –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Bünyan –Ky.)

siğnemek Sığınmak. (*Antakya –Hat.)

siğrimek Can çekişmek. (*Sütçüler –Isp.)

siil Siğil. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sikek Başörtüsü. (–Af.)

sikge [→ **sikke**]

sikke [**sikge**] Hayvanları bağlamak için yere çakılan demir çivi. (Gezende *Gülnar, Tahanlı, *Mersin –İç.)
[**sikge**] : (–Kr.)

silbiç [→ **sibliç**]

silbinç [→ **sibliç**]

sile [**silme** (I), **silme silecek**] Ağzına dek dolu. (*Iğdır, –Kr. ve köyleri) [**silme** (I)]: (*Bor –Nğ;· Eldirek *Fethiye –Mğ.) [**silme silecek**]: (Güneyce *İkizdere –Rz.)

sileb Ölen kimsenin giysi ve malları. (Kerkük)

silebçi Ölünün bıraktığı taşınır malları ı satın alan kimse. (Tuz, Kerkük)

silecek (I) Tahıl doldurulan ölçeğin ağzının silmekte kullanılan araç. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

silecek (II) [**silgi -1, 2; silinecek**] **1.** Başörtüsü. (Güneyce *İkizdere –Rz.) [**silgi -1**]: (*Bünyan –Ky.) **2.** Hamam havlusu. (Lefkoşe, Kıbrıs) [**silgi -2**]: (–Kr.) [**silinecek**]: (–Kr. ve köyleri)

silecek (III) Lastik silgi. (–Çr.)

silecek (IV) Okurken yazaç (harf) ve sözcükleri göstermeye yarayan ucu sivri araç. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

silek Gevşek, aşınmış vida, burgu vb. (Kerkük)

silepçe, silepçek El leğeni. (–Ml. ve çevresi)

silesi Dolusu : *Tasıñ silesi bulgur verdim.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

silgi 1. [→ **silecek** (II) **-1**)] **2.** [→ **silecek** (II) **-2**]

silgiç Kap yıkamakta kullanılan bez, paçavra. (*Bor –Nğ.)

sili Yünden dokunmuş kalın, renkli kilim. (*Çal –Dz.)

silican Bir çeşit sarmaşık. (Erenyaka *Akseki –Ant.)

silice, siliçe Temiz, tertemiz. (*Antakya –Hat.)

silik (I) **1.** Saygınlığını yitirmiş, sönük. (*Bor –Nğ.; Erenyaka *Akseki –Ant.) **2.** Beceriksiz. (Günder *Ermenek –Kn.)

silik (II) Ağaçsız, çıplak yer. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

silik (III) Kar dolarak dümdüz görünen çukurlar. (–Çr.)

siliklemek Kar çukurları doldurarak düzlemek. (–Çr.)

silimsi Yemek seçen, iştahsız. (Yenice –Mğ.)

silinecek [→ **silecek** (II) **-2**]

sille Sepicilerin deri ıslattıkları su dolu çukur. (–Çr.)

sillem Merdiven. (*Birecik –Ur.)

sillenmek Salyalanmak. (*Bor –Nğ.)

silme (I) [→ **sile**]

silme (II) Geçici olarak ipten yapılan üzengi. (*Bodrum –Mğ.)

silme silecek [→ **sile**]

siltelemek [**siltemek**] Silkelemek. (Pınarlıbelen *Bodrum–Mğ.) [**siltemek**]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

siltemek [→ **siltelemek**]

siltenmek Silkelenmek : *Köpek sudan geçince siltendi.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sim Demir tel. (*Iğdır –Kr.)

simatora Tahıl ekerken bele bağlanıp içine tohum konulan bir çeşit cep. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

simentari [**sumantarı**] Kolayca odun indirmek, su akıtmak için açılan dik, eğimli yol. (Güneyce, *İkizdere –Rz.) [**sumantarı**]: (Güneyce *İkizdere –Rz.)

simile Sevimsiz, uyuşuk kimse. (–Çkr.)

simil simil 1. Sinsi sinsi. (–Çr.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Usul usul. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

simit İrmik. (Kıbrıs)

simne Üzengi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

simpostan Birden. (–Çr.)

simser Güç beğenen. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

simsim (I) Yaramaz. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

simsim (II) Ağız kokusu için kullanılan bir çeşit baharatlı hap. (–Çr.)

sin (I) Mezar. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Bor –Nğ.)

sīn (II) Neden (sebep sözcüğüyle birlikte kullanılır): *Sīnim sebebim sen oldun.* (*Bor –Nğ.)

sinaltı Yemek sinisinin altına konulan kürsü, ayak. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; *Bor –Nğ.)

sinanmak İnanca göre yaşlı, ulu ağaç kesildiğinde kötülüklere uğramak, yıldırım düşmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sinauc İm, bel. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

sinbinç [→ **sibliç**]

sincafolo Kaynamış süt. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

sinci (I) Şimdi. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.)

sinci (II) **1.** Sin kazıcısı. (–Çr.) **2.** Küçük sin. (–Çr.)

sinçe [**sinçi, sine**] Yüz, surat. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**sinçi**] : (–Çr.)
[**sine**] : (*Bor –Nğ.)

sinç etmek 1. Araştırmak, sormak. (Taze, Hurmalı, Kerkük) **2.** Dikkat etmek. (Taze, Hurmalı, Kerkük)

sinçi [→ **sinçe**]

sinçli Özenli, dikkatli. (Taze, Hurmalı, Kerkük)

sindi Makas. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

sindik Pisboğaz, obur. (Günder *Ermenek –Kn.)

sindin Yaşınız: *Sindiñ ne di?* (*Iğdır –Kr.)

sindirmek Geçirmek, yedirmek : *Cilayı tahtaya iyice sindirdik.* (–Kr. ve köyleri)

sine [→ **sinçe**]

sinebidik Saklambaç. (*Şebinkarahisar –Gr.)

siñecen Sinsi. (*Bor –Nğ.)

sinek Ağaçtan oyularak yapılan testi. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sineklenmek Kuşkulanmak. (–Çr.;*Bor –Nğ.)

sineklik Çatıda balkonlu tek oda. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

singil (I) **1.** İçinden pazarlıklı, sinsi. (*Bor –Nğ.) **2.** Ağır kanlı. (–Nğ.)

singil (II) [**siñil**] Siğil. (Kerkük)
[**siñil**] : (–Çr.)

singirlemek Düzeltmek, düzlemek. (Taze, Kerkük, Irak)

sini Nişanda kız evine götürülen şeker tepsisi. (–Af.)

sinigalını Tepsi içinde pişirilen yağlı ekmek. (*Iğdır –Kr.)

siñil [→ **singil** (II)]

siñilemek 1. Çınlamak, uğuldamak : *Gulām siñiliyo.* (Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Sızlamak. (–Ml.) **3.** İnleyerek ağlamak. (*Bor –Nğ.) **4.** [→ **siğilemek** (I)]

sinirmek 1. Yemeği sindirmek. (–Çr.; *Bünyan –Ky.) **2.** İçine sindirmek, hora geçirmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sinirsek, siñirsek 1. Islanıp büzülerek sertleşmiş, güç kırılan odun vb. nesne. (–Brd.; –Dz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.) **2.** Az kuru. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **3.** [→ **siğirsek**]

siñirsemek 1. Odun vb. sertleşmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Alatepe –Ay.) **2.** Nohut, fasulye vb. pişmez duruma gelmek, büzüşmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sinkapan Birden saldıran (köpek vb. hayvan için). (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sinkontu Elisıkı, cimri. (*Kula –Mn.)

sinlenbeç [→ **siñnengeç**]

sinmek 1. Uygun düşmek, yakışmak. (–Çr.) **2.** Alışmak. (–Çr.)

sinnek 1. Kötü yolda kadın. (Bahçeliyurt *Kangal –Sv.) **2.** Yüreği kötülükle dolu kadın, cadı. (Dışlık *Kangal –Sv.; Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.) **3.** Ölümü yaklaşmış kimse. (–Çr.)

siñnengeç [**sinlenbeç**] Saklambaç. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**sinlenbeç**] **:** (*Silifke –İç.)

sinnenmek Gizlenmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam, *Çal –Dz.; *Susurluk–Ba.; *Bor –Nğ.)

sinor Sınır. (Güneyce, *İkizdere –Rz.)

sinorci Sınırda hile yaparak toprak kazanan kimse. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

sinrez Katı, sert odun vb. (Civler *Ermenek –Kn.)

sinsile Soy, sülale. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Kıbrıs)

sinsin Geceleri ateş çevresinde oynanan bir çeşit oyun. (*Merzifon –Ama.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Bozdoğan *Osmaniye –Ada.)

sintire Sıkıntı. (*Yalvaç –Isp.)

sip [→ **sep**]

sipirtmeğ Kaçmak. (Kerkük)

siplemek Çanak ve çömleğin kırık parçalarını tutturmak, yapıştırmak. (*Bor –Nğ.)

sipsi 1. Söğüt dalından yapılan düdük. (*Susurluk –Ba.; Eldirek *Fethiye –Mğ.; Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik) **2.** Huni. (*Bozdoğan –Ay.)

sipsilenmek Köşeye büzülüp sinsi sinsi durmak. (*Gürün –Sv.)

sirdaş Sırdaş. (*Iğdır –Kr.)

sirinsimek Üşüyerek büzülmek, titremek. (*Ermenek –Kn.)

sirken Yenilebilen bir çeşit bitki. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Uzuncaburç *Silifke –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sirkene Tellice de denilen bir çeşit ot. (*Ermenek –Kn.)

siron Katlanıp doğranmış, tepsiye dizilmiş yufka ekmek üstüne sarmısaklı yoğurt ve yağ dökülerek yapılan yemek. (*Şebinkarahisar –Gr.)

sis Yüzdeki çil. (–Yz.)

sislenmek Yüz çillenmek, lekelenmek. (–Yz.; *Bor –Nğ.)

sitam Azarlama, bağırma. (–Tr. ve köyleri)

sitil (I) **1.** Kulplu bakır kova. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Gürün –Sv.; –Krş. ve çevresi; –Kn.; Gezende *Gülnar, Teniste *Anamur –İç.) **2.** Süzgeç, kevgir. (–Çr.)

sitil (II) Çadır eteği. (Çamköy *Fethiye –Mğ.)

sitil (III) Fide. (*Bor ve köyleri –Nğ.)

siveldmek Sivriltmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sivik Damların, yüksek duvarların kıyıları. (–Dy.; –Ml.)

sivilci [**sivilcik, sivilcüyh**] Sivilce. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.)
[**sivilcik**] : (–Kr. ve köyleri)
[**sivilcüyh**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sivilcik [→ **sivilci**]

sivilcüyh [→ **sivilci**]

sivişmek (I) **1.** Kaçmak, sıvışmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Kula –Mn.; Meyvabükü *Güdül Ank.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Şıhlar *Alanya –Ant.) **2.** Saklanmak. (–Çr.)

sivişmek (II) Soğan, patates vb. sebzeler filiz vermek : *Ambarda soğanlar sivişmiş.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sivsin (I) Tarlakuşuna benzer bir çeşit kuş. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sivsin (II) Söğüt dalından yapılan düdük. (*Bor –Nğ.)

sivtime El tarağında taranarak uzamış yün. (*Kula –Mn.)

sivtinmek (I) Oyalanmak. (*Bor –Nğ.)

sivtinmek (II) Boynu içe çekip omuzları kaldırıp indirmek. (–Çr.)

siyahlamak [→ **sığazlamak -1**]

siyam [→ **siyem**]

siyān Kara çamur. (Kerkük)

siyece **1.** Sırnaşık. (–Kr. ve köyleri) **2.** Kurnaz, sinsi. (–Kr. ve köyleri)

siyeç Bahçe, tarla çevresine çakılan çit. (–Ml.; Ekinözü *Elbistan –Mr.; –Sv.; –Ky.)

siyek (I) **1.** Koyunların arka bacaklarının arasında kuruyan pislik, çakıldak. (Hadım *Çal –Dz.; Karaçulha *Fethiye –Mğ.) **2.** Ayakyolu, hela. (Karaçulha* Fethiye –Mğ.)

siyek (II) Bir çeşit dikenli ot. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

siyem [**siyam**] Başparmakla gösterme-parmağı arasındaki uzaklık (el gergin durumdayken). (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[**siyam**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

siyer Toprak kap. (Boyalı, Çukurviran, Afşar, Akbaş *Güdül –Ank.)

siyerkemiği Omurga. (–Çr.)

siyge Yasal olmayan evlilik, eğreti evlilik. (*Iğdır –Kr.)

siygin (I) Yel etkisiyle pencereden içeri giren yağmur. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

siygin (II) Çiftleşmek isteyen teke. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

siyik Dam saçağı. (*Antakya –Hat.)

siyil Deri üstünde oluşan sert kabarcık, siğil. (*Susurluk –Ba.; Gezende *Gülnar –İç.)

siyim Parça, pay : *Bizim siyimin yanındaki tarlayı çay bozmuş.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

siyim siyim **1.** İnce ince, az az, için için (yağmur yağmak, su, gözyaşı akmak için). (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Eldirek *Fethiye –Mğ.; *Silifke –İç.) **2.** Sessiz ve sürekli. (–Af.)

siyin Etek, etek ucu. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

siyircik (I) Dallarından süpürge yapılan, kabuğu ip gibi liflenen bir çeşit bitki. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

siyircik (II) Küçük dolu. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

siymeğ [→ **siymek -1**]

siymek [**siymeğ**] **1.** Genellikle köpek, kedi vb. hayvan işemek. (Kara-

manlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.; –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) [**siymeğ**] : (Kerkük) **2.** Sızmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.) **3.** Sıçratmak. (*Kula –Mn.)

siymelik Bulaşık ya da kirli suların döküldüğü yer. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

siymen Cimri. (Günder *Ermenek –Kn.)

siytik [→ **südük**]

sizinti **1.** En küçük aralıklardan sızan yağmur, su. (Güneyce *İkizdere –Rz.) **2.** Yel ile birlikte yağan ince yağmur. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

soba çolağı Soba dirseği. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

soç Ladin ağacı. (Çayağzı*Şavşat–Ar.)

sofi Sofu, softa. (–Vn.)

soflaz Verimsiz tarla. (*Güdül –Ank.)

sofu Aşırı temiz, çok yıkanan kimse. (*Iğdır –Kr.)

sodal Yalancı. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

soğacak Değirmeni durdurmak için suyun yönünü çevirerek boşaltılan oluk. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.; Telin *Gürün –Sv.)

soğalak [**soğla** (II), **soğlak**] İçi boş, kof, kabuklu yemiş ve tahıl (için). (Eldirek *Fethiye –Mğ.) [**soğla** (II)] (–Çr.) [**soğlak**] : (–Çr.)

soğaraç Eritilmiş yağ. (Beyelması *Ağın –El.)

soğla (I) Altı sulu toprak. (*Bor –Nğ.)

soğla (II) [→ **soğalak**]

soğlak [→ **soğalak**]

sōğlanotu **1.** [→ **soğuklan -1**] **2.** [→ **soğuklan -2**]

soğudan (I) Kavrulmuş kahvenin soğutulduğu tahta kap. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)

soğudan (II) Al topraktan su yapılmış testisi. (*Bünyan –Ky.)

soğukguyu Bir çeşit lastik ayakkabı. (*Güdül ve köyleri –Ank.; –Krş.)

soğuklan [**sōğlanotu-1, 2**; **soğuklukotu, sovukluk**] **1.** Semizotu. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**sōğlanotu -1**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**soğuklukotu**] : (*Emirdağ –Af.) [**sovukluk**] : (*Antakya –Hat.) **2.** Yaban ıspanağı. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**sōğlanotu -2**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

soğukluk Yemekten sonra yenilen meyve. (*Silifke –İç.)

soğuklukotu [→ **soğuklan -1**]

soğulcan Solucan. (*Iğdır –Kr.)

soğulmak Sütü kesilmek, suyu çekilmek, sönmek. (*Çal –Dz.; –Kr. ve köyleri; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kozlu *Seydişehir –Kn.)

soğulyort Asık suratlı, suratsız. (–Ks. ve çevresi)

sohah Sokak. (*Zile –To.)

sohan Soğan. (Çilehane *Reşadiye –To.)

soharıç Yemeğe konulan, doğranarak yağda kavrulmuş soğan, nane, biber vb. karışımı. (*Şebinkarahisar –Gr.)

soḫra [**suhra, suḫra; surḫa**] Ücretsiz yapılan iş, angarya : *Elimiz soḫradan kurtulmiyerki kendi işimizi göralım.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**suhra, suḫra**] : (–Dy.; Kerkük)
[**surḫa**] : (–Kr.)

soḫranmaḫ [→ **sokranmak**]

soḫu [→ **soku** (I) **-1**]

soḫum [→ **sokum -1**]

soḫumsuz [→ **sokumcul**]

soḫurdanmaḫ [→ **sokranmak**]

sokancak İğne. (–Çr.)

sokarak [→ **sokarık** (I)]

sokarık (I) [**sokarak**] Ekilen tahılların ilk çıkan filizleri. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**sokarak**] : (Aşağı Yaylabel –Isp.)

sokarık (II) İki, üç aylık pilicin ince tüyleri. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sokkuldamak Yara zonklamak. (–Kr. ve köyleri)

sokranmak [**soḫranmaḫ, soḫurdanmaḫ, sokurdama, sokurdanmak**] Homurdanmak, söylenmek. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**soḫranmaḫ**]: (–Çr.; *Bünyan –Ky.)
[**soḫurdanmaḫ**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
[**sokurdama**] : (*Sütçüler –Isp.; –Çr.)
[**sokurdanmak**] : (*Yalvaç –Isp.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)

soku (I) [**soḫu, solgu, solku**] **1.** Tahıl dövmeye yarayan taş dibek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Krş. ve çevresi; Haymana –Ky.)
[**soḫu**] : (Hayati *Erbaa –To.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.)
2. Havanda ya da dibekte tahıl dövmekte kullanılan tokmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Güdül –Ank.)
[**solgu**] : (Gezende *Gülnar, Namrun *Tarsus, Tahanlı *Mersin –İç.)
[**solku**] : (Teniste *Anamur –İç.)

soku (II) Kuyruksokumundaki kemik. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sōku (III) Ceket. (Şenoba *Uludere –Hak.)

sokuk boyun Kısa boyunlu kimse. (–Çr.)

sokum [**soḫum**] **1.** Lokma. (–Ml.; *Antakya –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**soḫum**] : (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.; –Gaz.; *Silifke –İç.)
2. Azcık. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sokumcul [**soḫumsuz**] Obur. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**soḫumsuz**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sokuntu Pazarlık yapanlardan başka birinin artırdığı para : *Ahmet gelüp de beş lira sokuntuyu sokmasaydı altı yüz otuz liraya aldı idim.* (–Çr.)

sokurdamak [→ **sokranmak**]

sokurdanmak [→ **sokranmak**]

solağan [**soluğan -1**] Genellikle atlarda görülen solunum yolu hastalığı: *At solağan oldu.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**soluğan -1**] : (–Ks. ve çevresi)

solak Kullanışlı olmayan, ters gelen : *Senin bu dükkânın yeri biraz solak.* (–Kr. ve köyleri)

solakaşık Hayvanın sol bacağından çıkan aşık. (–Çr.)

solaklamak Elin tersiyle birine tokat atmak. (–Çr.)

solapa Solak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
solgu [→ **soku** (I) **-2**]
solgun Yabanıl söğüt ağacı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
solku [→ **soku** (I) **-2**]
soluğan 1. [→ **solağan**] **2.** Çok soluyan, tıknefes (at için). (*Susurluk –Ba.)
soluḫluḫ Kaburganın altında, yanlardaki boşluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sōluk Ekşilice de denilen bir çeşit bitkinin ak, tatlımsı etli kökleri. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)
solukgan Sülük. (*Iğdır –Kr.)
soluk gitmek Derin soluk alarak denize, havuza dalıp su altında bir süre yüzmek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
somak (I) Yaprakları dericilikte kullanılan bir çeşit yabanıl ağaç. (*Ulubey –Uş.)
somak (II) Solukborusu, gırtlak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
somanak Ucu sivri sopalarla oynanan bir çeşit oyun (sopalar yere saplanır, yenilen sopasını sökerken karşısındaki sayı alır). (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
somar 1. On sekiz okka alan ölçekle on altı kez ölçülmüş tahıl. (–Kr. ve köyleri) **2.** Mısır ölçeği. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.) **3.** İki dekar toprak parçası. (*Iğdır –Kr.)
somat 1. Ekmek sarılan bohça. (Tenistе *Anamur –İç.) **2.** Yemek verme, şölen. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)
somel Yapıda temel atma işinin tümü. (Çatalarmut –Sm.)
somra Gübre, hayvan dışkısı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
somruk Ballıbaba. (Baklan köyleri *Çal –Dz.)
somsak Yumruk. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
somurgaç [→ **sormuk** (I) **-1**]
somurmak Emmek, ağıza çekmek : *Kemiğin iliğini somur.* (–Isp.; –Gaz.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
somurtkan Ahmak. (Günder *Ermenek –Kn.)
sona Sonra. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
soñaḫ Mısır koçanı. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
songaldı 1. Sonuç. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Sona kalan. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
songittilik [→ **songulağa -2**]
songulağa [**songittilik**] **1.** Son turfanda meyve, sebze vb. (Bölceağaç-*Manyas –Ba.) **2.** Son kez : *Songulağa gidip bir görelim.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.) [**songittilik**] : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
songur Somurtkan. (*Antakya –Hat.)
songürlük Sonradan varlıklı olma, şansı açılma. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Bor –Nğ.; –İç.)
soni Sonu, sonucu. (–Vn.)
soñkuç Çamlardan akan yapışkan sıvı. (Teniste *Anamur –İç.)
sonlama Ürün toplandıktan sonra ikinci kez kalanları toplama. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
sonnuḫ Ölmeden önce yenen yemek, son yemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sonutmak Çalımlı oturmak, kurulmak. (*Antakya –Hat.)
sorağ Araştırma, soruşturma, izleme. (Taze, Hurmalı, Kerkük)
sorak [→ **sormuk** (I) **-1**]
soramak Emziğe sürülmüş lokum. (*Banaz –Uş.)

sorgaç [→ **sormuk** (I) **-1**]

sorgan Araştırıcı, ilgilenen, öğrenmek isteyen. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

sorguç (I) **1.** [→ **sormuk** (I) **-2**]

2. [→ **sormuk** (I) **-1**]

sorguç (II) [**sorkuç**] Çam, köknar vb. ağaçların sakızı. (Günder *Ermenek –Kn.)

[**sorkuç**] : (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

sorhun Çalı bağlamakta kullanılan, esnek bir çeşit bitki. (–Ml.)

sorkuç [→ **sorguç** (II)]

sorkun Dallarından sepet, sele örmekte kullanılan bir çeşit söğüt. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

sormah, sormak Emmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Yz. ilçe ve köyleri; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sormaşeker Akide şekeri. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

sormuk (I) [**somurgaç, sorak, sorgaç, sorguç** (I) **-1, 2**] **1.** Tülbent içine tatlı konularak yapılan emzik. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.)

[**somurgaç**] : (Tahanlı *Mersin–İç.)

[**sorak**] : (–Ks. ve çevresi)

[**sorgaç**] : (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

[**sorguç** (I) **-2**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

2. Lastik emzik, yalancı meme. (–Uş.)

[**sorguç** (I) **-1**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sormuk (II) Solunum güçlüğü çeken, tıknefes. (–Ks. ve çevresi)

sorudak 1. Düşünceli, suskun görünen düşkün kimse. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Somurtkan. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Kendini beğenmiş. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

soruşmah Sormak : *Soruşdum haber alamadım.* (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)

soruşmak Islak nesne kurumaya başlamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

soruşup kalmak Apışıp kalmak, alıklaşmak, suçlanmak. (*Gürün –Sv.)

sorutmah, sorutmak (I) Ayakta durmak, dikilmek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sorutmak (II) **1.** Somurtmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Gururlanmak. (–Uş.)

sorutmak (III) Ölmek. (–Uş.)

sorutturmak Eline tutuşturmak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

sovka Ölesice anlamında ilenç. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

sovukluk [→ **soğuklan -1**]

sovulmak Su toplamış yara, vb. şişkin nesnenin içi boşalmak, sönmek, inmek. (–Çr.)

soya (I) Yatık, eğimli. (–Çr.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

soya (II) Küçük bıçak, çakı. (*Karahallı –Uş.)

soya gitmek Sabanın demiri toprağa iyi batmamak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

soyah Soylu, iyi cins : *Bu inek soyahtır.* (*Bünyan –Ky.)

soyak 1. Soy, cins : *Senin soyağın bozuk.* (Haymana –Ky.) **2.** Ata, aile büyüğü. (Haymana –Ky.)

soyak soyak 1. Arka arkaya. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Küme küme. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

soyha (I) [**savha**] **1.** Ölünün sağlığında kullandığı eşyalar. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**savḫa**] : (Kerkük)

2. Uğursuz, kötü nesneler. (–Kr. ve köyleri)

soyha (II) Ters, huysuz. (Dışlık *Kangal –Sv.)

soyha (III) [**soyka**] Erkeğin üreme üreme organı. (–Çr.)

[**soyka**] : (–Çr.)

soyka [→ **soyha** (III)]

soykalanmak Ölümünden sonraya kalmak (ilenç): *Soykalan ; giy, hayrını görme.* (*Antakya –Hat.)

soy kilim İşlemesiz, düz dokuma kilim. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

soylamak Soyunu araştırmak. (–Çr.)

soymuḫ, soymuk Çam ağacının dış kabuğu altındaki yenilebilen bölüm. (*Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

soypunmak Kaçınmak, sakınmak.(–Çr.)

soysuz Sinirli, huysuz. (*Emirdağ–Af.)

soytarı Davul, zurna vb. çalgı çalan kimse. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

soyuḫ (I) [**soyuk**] Soyulmuş, yüzülmüş. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**soyuk**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

soyuḫ (II) Soğuk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

soyuḫluḫ düşmek Ara bozulmak, soğukluk girmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

soyuk [→ **soyuḫ** (I)]

soyunaḫ [→ **sağanaḫ**]

soyunaḫ vurmaḫ Sütten kesilmek : *Davarlar daha sağılmıyor, soyunaḫ vurdu.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sozalmak Azalmak, inmek, dinmek : *Ağrısı artuḫ birez sozaldı.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

söbe (I) [**söbelek, söbü, sömelek** (I)] Yumurta biçimi, oval. (*Emirdağ –Af.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ks.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.)

[**söbelek**] : (–Çr.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

[**söbü**] : (Akçalar *Seydişehir–Kn.; Dont *Fethiye –Mğ.; Kemaller, Bulgaristan)

[**sömelek** (I)] : (–Çr.)

söbe (II) Saklambaç oyunu. (Gönenköy –Isp.)

söbek (I) [**söbücek**] El değirmenlerinde alt taşın ortasındaki ağaç çivi. (–Çr.)

[**söbücek**] : (–Çr.)

söbek (II) Musluk. (*Antakya –Hat.)

söbeke Uzun : *Ayhan'ların oğlu çok söbeke.* (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

söbelek [→ **söbe** (I)]

söbelemek Saklambaç oyununda kaleye ebeden önce gelmek, sobelemek. (–Yz. ve çevresi)

söbelen Kır ve dağlarda biten iri, yumurta biçiminde bir çeşit mantar. (–Çr.)

söben Cimri. (Muzvadı *Ermenek–Kn.)

söbü [→ **söbe** (I)]

söbücek [→ **söbek** (I)]

sögiş Haşlanmış soğuk et, söğüş. (Kerkük)

sögüncü Sövecek durumda, sövücü. (–Kr.)

söğecen Çiğdem. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

söğen Kalınca düz sopa, değnek, kazık. (Demirli *Bucak –Brd.; Ovacık *Tavas –Dz.; *Susurluk –Ba.)

söğkenmek (I) Uzanmak, yatmak, yaslanmak. (*Fethiye –Mğ.)

söğkenmek (II) Çok, bol, yığın yığın olmak. (*Yalvaç –Isp.)

söğünmek Sönmek. (*Emirdağ –Af.; –Yz.)

söğürmek Ateşe gömerek pişirmek. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

söğüş Beceriksiz, yeteneksiz, aklı ermez. (Boğazcık *Perşembe –Or.)

söhbet Sohbet. (*Iğdır –Kr.)

söke Erkek ceketi. (Namrun *Tarsus –İç.)

sökel [**söker, sökerce, söküntü**] Bedende yara ya da çıban oluşturan, geçici, ateşli hastalıkların tümü. (–Çr.; –Kn.)
[**söker**] : (–Çr.)
[**sökerce**] : (–Çr.)
[**söküntü**] : (–Çr.)

sökem (I) [**sökkem, sükkem -1**] Öksürük. (*Fethiye –Mğ.)
[**sökkem**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**sükkem -1**] : (*Fethiye –Mğ.)

sökem (II) Paçavra. (*Fethiye –Mğ.)

sökenmek Başı ele dayayarak yan yatmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sökenmeyh Yaslanmak, dayanmak. (*Iğdır –Kr.)

söker [→ **sökel**]

sökerce [→ **sökel**]

sökeşmeyh Arka arkaya yanaşmak, bitişmek. (*Iğdır –Kr.)

sökkem [→ **sökem** (I)]

sökmek Çiftleşen hayvan döl tutmamak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

sökün etmek **1.** İnsan ya da hayvan topluluğu birden gelmeye başlamak, uzaktan görünmek. (Tahtacı –Isp.; –Kr. ve köyleri; *Bünyan –Ky.) **2.** Su vb. birden hızla akmaya başlamak. (–Ks. ve köyleri; *Bünyan –Ky.)

söküntü [→ **sökel**]

sölpeşik [**sölsöl**] Özensiz giyinen, dağınık. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
[**sölsöl**] : (–Ks. ve çevresi)

sölpük (I) Zayıf, yumuşak, kötü et. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

sölpük (II) Uyuşuk. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sölsöl [→ **sölpeşik**]

sömek (I) **1.** Mısır koçanı. (Demirli *Bucak –Brd.; Hayati *Erbaa –To.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Uğurlu *Ermenek –Kn.; Teniste *Anamur, Tahanlı *Mersin –İç.) **2.** Su kıyılarında yetişen bir çeşit bitki. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sömek (II) Taranmış, bükülmüş yün yumağı. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bor –Nğ.)

sömek (III) İbrik, çaydanlık vb. nesnelerin emziği. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sömelek (I) [→ **söbe** (I)]

sömelek (II) Bebek kundağı. (*Emirdağ –Af.; Tahtacı –Isp.)

sömündürük İğe sarılmış ip. (Teniste *Anamur –İç.)

sönge [**söngüye**] Fırın süpürmeye yarayan, ucunda ıslak bez bulunan sopa. (–Brd.)
[**söngüye**] : (–Uş.; Ece *Gediz –Kü.)

söngüye [→ **sönge**]

sörpümek [**sörpüşmek**] Pörsümek. (–Çr.)
[**sörpüşmek**] : (*Susurluk –Ba.)

sörpüşmek [→ **sörpümek**]

sörüdek Bön, ahmak, kimseye sokulmayan. (Meyvabükü, Akbaş, Çaltı *Güdül –Ank.)

söt Söğüt. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

söve (I) **1.** Eşik. (*Kula –Mn.) **2.** Kapının iki yanına dik konulan ağaçlar (yapıda). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

söve (II) Sepet örmekte kullanılan ince, yassı değnek, çıta. (*Güdül –Ank.)

söve (III) Köşe başı. (*Kula –Mn.)

söve (IV) Sopanın dengeli, uygun durumda olması. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sövelmek (I) Ayakta durmak, dikilmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Fethiye –Mğ.)

sövelmek (II) Kör olmak, gözü kaymak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

söven Genellikle çit örerken dik kullanılan kalın, büyük sopa. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.; –Kn.; Tahanlı *Mersin –İç.)

söykeli İriyarı, yakışıklı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

söykenmek Uzanmak, yatmak, yaslanmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.; Ekinözü *Elbistan –Mr.; *Antakya –Hat.; *Bünyan –Ky.; Namrun *Tarsus –İç.)

söykü Otururken ya da yatarken arkaya konulan yastık vb. (Alan *Akkuş –Or.)

söylemen [**söyleyen**] Çok konuşan, konuşkan. (Turcalar, *Ermenek –Kn.)

[**söyleyen**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

söyleyen [→ **söylemen**]

söymek Sövmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

söypümak Kilo vermek, zayıflamak. (*Bor –Nğ.)

söyüş Aşağılayıcı söz söyleme, sövme. (*Iğdır –Kr.)

sözgelimi Sözgelişi, sözümona. (*Yalvaç –Isp.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Güdül –Ank.; *Fethiye –Mğ.; *Silifke –İç.)

sözkesen Düğün ya da bayram yemeğinde sofraya son gelen tatlı, meyve, pilav vb. yiyecek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sözleşüyhlü Anlaşmalı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

söz saymaḫ Azarlamak, aşağılamak. (–Ezm.)

söztemsili Örneğin, sözgelişi. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sözü geçgel Sözü geçen, saygın kimse. (*Emirdağ –Af.)

sözüngelimi [**sözüngelişi**] Sözün uygun olması, sırası gelmesi : *Canım eyle deyil ama sözüngelimini deyrim.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**sözüngelişi**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr. ve köyleri)

sözüngelişi [→ **sözüngelimi**]

sualtı [**subasığı**] Sulak yer, yakınından dere ya da ark geçen tarla. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.)

[**subasığı**] : (–Çr.)

subasığı [→ **sualtı**]

su boylatmaḫ Bir kimseyi suya sokarak derinliğini ölçmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

subuzağısı Suda yaşayan bir çeşit hayvan. (Karamanlı *Tefenni–Brd.)

sucu Arkı izlemekle görevli kimse. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sucuğu sarkmak Özlemle bakmak. (*Bor –Nğ.)

sucuḫmaḫ [→ **sucukmak** (I)]

sucukmak (I) [**sucuḫmaḫ, suçukmak**] Suçluluk duymak, utanmak. (–Çr.)

[**sucuḫmaḫ**] : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**suçukmak**] : (*Bor –Nğ.; Namrun *Tarsus –İç.)

sucukmak (II) Susamak. (–Çr.)

suçukmak [→ **sucukmak** (I)]

sudak Salya. (–Çr.)

sudeyçek Ev işi yaparken giyilen giysi. (Teniste *Anamur –İç.)

sudorlu Ağırbaşlı, onurlu. (–Çr.)

sufa **1.** Oda. (Kepez –Ky.) **2.** Salon, sofa. (–Yz. ilçe ve köyleri)

sufat [**suvat**] Surat, yüz, çehre. (*Iğdır, –Kr.)

[**suvat**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sufra Sofra. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

sugatsız **1.** Somurtkan, suratsız. (Şekere –Hat.) **2.** Davranışları kötü, kaba kimse. (Şekere –Hat.)

su guşu Su kuşu. (Uluşiran *Şiran–Gm.)

suğumsuz Aç gözlü, doyumsuz. (–Çr.)

suḫarış tavası Yağda soğan kavrulan küçük, kısa saplı tava. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

suhra, suḫra [→ **soḫra**]

suhtuç Ot bağlamlarına sokulan odun. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

su inmek Ayakta çok durmaktan diz ağrımak, şişmek. (*Bor –Nğ.)

suiti Susamuru.(Uluşiran *Şiran–Gm.; –Kr.)

suköpeği Kunduz. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

sulaan [**sulağan, sulaḫ**] Sulak yer. (–Çr.)

[**sulağan**] : (–Çr.)

[**sulaḫ**] : (*Iğdır –Kr.)

sulağan [→ **sulaan**]

sulaḫ [→ **sulaan**]

sulaḫlıḫ Bebeği kurulamakta kullanılan bez. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sulak (I) Süzgeçli teneke. (–Çr.)

sulak (II) Buz tutan derede hayvanların su içmesi için açılan yer. (–Kr. ve köyleri)

sulcar [→ **sullap**]

suleyli Düzensiz, dağınık. (–Çr.)

sulkebap Kaynamış et suyu. (Kerkük)

sullap [**sulcar**] Salya. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**sulcar**]: (Karamanlı*Tefenni –Brd.)

sultan Bir çeşit kertenkele. (Aşağı Yaylabel –Isp.)

suluḫ Oluk, yalak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

suluḫluḫ [**suluk** (I)-**1**]

suluk (I) [**suluḫluḫ**] **1.** Oda içinde yıkanmak için bölünmüş yer, banyo. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) [**suluḫluḫ**] : (Uluşiran *Şiran–Gm.) **2.** Su deposu. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **3.** Su ısıtılan kap. (*Safranbolu –Zn.)

suluk (II) Havlu giysi, bornoz. (–Çr.)

suluk (III) Gemin hayvanın alt çenesine geçen halkası. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

suluk (IV) **1.** Doğuracak hayvanın yavrudan önce gelen suyun kesesi : *Keçinin suluğu sıtmış, doğuracak.* (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** İç yağındaki kesecikler. (–Ml.)

sulukluk Havlu gibi kurulanılan bez. (–Çr.)

sulusepen [**sulusepkin, suluserpgen**] **1.** Yelle birlikte yağan kar ve yağmur. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) [**sulusepkin**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.) [**suluserpgen**] : (–Kr. ve köyleri) **2.** Doluyla birlikte yağan yağmur. (Teniste *Anamur –İç.)

sulusepkin [→ **sulusepen -1**]

suluserpgen [→ **sulusepen -1**]

sulusırtlak Çok sulu, cıvık. (*Bor –Nğ.)
suluyoncası Sulak yerlerde biten, hayvanları besleyen bir çeşit ot. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
suluzırtlak (I) Portakal. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)
suluzırtlak (II) [**suluzırtlan** (I)] İyi pişmemiş, sulu (yemek için). (–Çr.) [**suluzırtlan** (I)]: (–Çr.)
suluzırtlak (III) Çabuk ve çok ağlayan. (–Gaz.)
suluzırtlan (I) [→ **suluzırtlak** (II)]
suluzırtlan (II) Ağaç dallarından yapılmış, su fışkırtan oyuncak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
suma Yüz, çehre. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
sumantarı [→ **simentari**]
sumar Geç olgunlaşan meyve. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)
sumat Kilim. (*Karapınar –Kn.)
sumbak Sumak. (Kerkük)
sumsa [→ **sumsak**]
sumsak [**sumsa, sumsuk, sümsüyh(II)**] Yumruk. (Tahtacı –Isp.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**sumsa**]: (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; –Krş. ve çevresi; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.) [**sumsuk**]: (*Antakya ve çevresi –Hat.; –Gaz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Beyşehir ve çevresi –Kn.) [**sümsüyh** (II)]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sumsaklamak [→ **sumsalamak**]
sumsalamak [**sumsaklamak, sumsuklamak**] Yumruklamak. (–Yz. İlçe ve köyleri) [**sumsaklamak**]: (–Uş.) [**sumsuklamak**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; –Gaz.)
sumsuk [→ **sumsak**]
sumsuklamak [→ **sumsalamak**]
sumuc El gergin durumda iken başparmakla göstermeparmağı arasındaki uzaklık. (Güneyce*İkizdere –Rz.)
sumuk [→ **süm**]
suna Uzun boylu, biçimli (kimse). (*Bünyan –Ky.)
sunak Lokma. (–Çr.)
sunam **1.** Kurban. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.) **2.** Şehit. (–Ezm.)
sunamluk Şehitlik. (–Ezm.)
sundu [→ **sındı** (I)]
sundurmak Uzatmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
sundurum Damlarda kullanılan kiriş. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
sungun [**sıngın** (II) **-2**] Durgun, çekingen, soğuk : *Çok sungun duruyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**sıngın** (II) **-2**]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sunmak Yemeğe elini uzatmak, dokunmak. (–Brd.; *Bor –Nğ.)
sunturaç Nalbantların hayvan tırnağını yontmakta kullandıkları araç. (–Çr.)
suögü Bir kez yıkanmış, yabancı nesnelerden tümüyle arınmamış buğday. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
supara Eski okuma kitabı, alfabe. (Kemaller, Bulgaristan)
sur (I) Alınyazısı, uğur. (Güzel *Güdül –Ank.; –Kr. ve köyleri; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
sur (II) **1.** İnce zar. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Ette ince yağ katmanı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sur (III) Sıra : *Arkası suru yetdi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

surat [**süret**] Fotoğraf, resim. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**süret**] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

surfa Sofra. (*Iğdır –Kr.)

surḫa [→ **soḫra**]

sursucuk Çok ıslanma için. (–Çr.)

suru gelmek Şansı tutmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

susa [**süse, süsyolu**] Dar yol, şose. (–Or.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Kaş ve çevresi –Ant.)
[**süse**] : (Müsgebi *Marmaris, *Bodrum –Mğ.)
[**süsyolu**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

susak Ağaçtan oyulmuş su tası, ağaç maşrapa. (*Akseki –Ant.)

susak ağızlı Sövgü ya da aşağılayıcı söz söylemeyi huy edinmiş, büyük ağızlı kadın. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

susalık Uçak. (*Antakya –Hat.)

susam Zambak. (–Yz.; Gezende *Gülnar –İç.)

susañ Tatsız. (*Bor –Nğ.)

sus görünmek Sessiz, suskun durmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

susgunnuḫ Duraklama, sessizlik, suskunluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

susığırı Manda. (*Susurluk –Ba.)

su silmesi Ağzına dek, tepeleme dolu, dolusu. (Kıvrasıl *Alanya –Ant.)

susta Çıtçıt. (Müsgebi *Marmaris, *Bodrum –Mğ.)

sutugülen Çağlayan. (*Tarsus –İç.)

suva (I) Arka : *Ahmet evin suvasına yatmış.* (Lamus *Ermenek –Kn.)

suva (II) [**suvağ, suvaḫ**] Sıva. (–Çr.; –Yz.)
[**suvağ**] : (Kerkük)
[**suvaḫ**] : (*Iğdır –Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

suvağ [→ **suva** (II)]

suvaḫ [→ **suva** (II)]

suvak Oğul alabilmek için kovana sürülen ya da konulan hoş kokulu nesneler. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

suvamağ Sıvamak. (Kerkük)

suvarmak Suyu tarlaya çevirmek, sulamak. (–Gaz.; Kozlu *Seydişehir –Kn.)

suvat [→ **sufat**]

suvuruğu Çok sulamaktan bozulan sebze. (–Ml.)

suya girinmek [→ **suya girmek**]

suya girmek [**suya girinmek**] Yıkanmak. (–Yz.)
[**suya girinmek**] : (Yenice –Mğ.)

suyam Bir karış. (Dışlık *Kangal –Sv.)

suyumak Sövmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

suyunnan aḫmaḫ Birinin istediği gibi davranmak, suyunca gitmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

su yutkunu Davranışlarında yavaş, ağır kanlı kimse. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sübek (I) [→ **sibek** (I)]

sübek (II) Eskiden oynanan, gıncırayık denilen oyunda yere çakılan bir metre boyunda direk. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

sübere Yoğurtlu hamur yemeği, mantı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sübüke Külçe altın. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sücümek Emmek. (Taze, Kerkük, Irak)

südaşı Sütlaç. (*Iğdır –Kr.)

süddübiyan Yaprak ya da sapı kırılınca sütü çıkan bir çeşit ot. (*Iğdır –Kr.)

südübozuk Soysuz. (Bayburt *Selim –Kr.)

südük [**sidek, siytik, süydük**] Sidik. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sidek**] : (Kerkük)
[**siytik**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Mucur –Krş.)
[**süydük**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

südüklen dutulsun Sidik yolun kapansın (ilenç). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

süfek Saçak. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

süflü 1. Dağınık, bakımsız. (*Zile –To.; –Ml. ve çevresi) **2.** Suçlu gibi, çekingen, alık. (*Zile –To.)

süğecek [→ **süvecek**]

süğlim [→ **süğlüm**]

süğlüç Üvendirenin ucuna takılan minik kürek. (Ulukışla *Bor –Ng.)

süğlüm [**süğlim, süklim**] Göğüs çökük, omuzlar çıkık, boyun eğik biçim için : *Dedem de eycesinden ihtiyarladı süğlüm bir koca oldu.* (–Çr.)
[**süğlim**] : (–Çr.)
[**süklim**] : (–Çr.)

süğmek (I) Sürgün vermek, filizlenmek. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.)

süğmek (II) Yünü eğirerek uzatmak, iplik durumuna getirmek. (*Yalvaç –Isp.; *Bor –Ng.)

süğmek (III) Birden saldırmak. (*Sütçüler –Isp.)

süğsün [→ **süksün-1**]

süğsünü düşkün Umutsuz, üzgün. (*Bor –Ng.)

süğüm süğüm 1. İplik iplik, uzun uzun : *Deyzem süğüm süğüm ağladı.* (–Yz.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Bölük bölük. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sükkem 1. [→ **sökem** (I)] **2.** Soğuk algınlığı. (*Gediz –Kü.)

süklim [→ **süğlüm**]

süksün [**süğsün, süme, sūsün**] **1.** Ense. (–Sv.; –Ky.; Erenyaka *Akseki –Ant.)
[**süğsün**] : (–Çr.; *Bünyan –Ky.)
[**sūsün**] : (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.) **2.** Kafa, baş. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)
[**süme**] : (Boyalık *Ermenek –Kn.) **3.** Surat, yüz. (*Silifke –İç.)

sülāhi Sürahi, su kabı. (–Sm.; –Yz.)

sülémencik [→ **süleymencik**]

sülempe Beceriksiz. (Fariske *Ermenek –Kn.)

sülenpe Yassı, düzgün, ufak taş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

süleyman Hayvan yüreği. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

süleymen Hayvan yüreğinin çevresindeki zar. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

süleymencik [**sülémencik**] Küçük kertenkele. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**sülémencik**] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

süllümsüp [**sülpeşik**] Dağınık, düzensiz, kötü giyimli. (*Ermenek –Kn.)
[**sülpeşik**] : (–Brd.)

sülmen [**sülūk**] Salyangoz. (*Soma ve çevresi –Mn.)
[**sülūk**] : (Hayati *Erbaa –To.)

sülpeşik [→ **süllümsüp**]

sülsülük Küçük, al meyveli bir çeşit yabanıl ağaç. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

sülūk [→ **sülmen**]

sülüke Alçak gönüllülük. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

sülük etmek Alçak gönüllü davranmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

süm [**sumuk, sümük**] Kemik. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

[**sumuk**] : (–Çr.)

[**sümük**] : (Kerkük)

sümaye Gelişigüzel, özensiz. (*Bor –Nğ.)

sümbeki [→ **sümdük -2**]

sümdük [**sümbeki, sümsük -1, sümsüm -2, sümtük, sündük -1, 2**]

1. Açgözlü, gördüğünü isteyen, utanmaz. (–Brd.; *Susurluk –Ba.; *Antakya –Hat.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**sümsük -1**] : (Tahtacı –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Çerkeş ve köyleri –Çr.; *Bünyan –Ky.)

[**sümsüm -2**] : (Tahtacı –Isp.)

[**sümtük**] : (Kale *Ilgaz –Çkr.; –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**sündük -1**] : (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi; Boyalık *Ermenek –Kn.)

2. Orda burda gezen, pis, kılıksız kimse. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**sümbeki**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**sündük -2**] : (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

sümdüklenmek [**sümtüklenmek**] Gördüğü yiyecekten istemek, açgözlülük etmek. (*Antakya –Hat.)

[**sümtüklenmek**] : (–Yz. ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.)

süme [→ **süksün -2**]

sümek (I) Taranmış, bükülmeye elverişli duruma getirilmiş yün. (–Kr. ve köyleri; Meyvabükü, Akbaş, Çaltı *Güdül –Ank.)

sümek (II) Sıvıların özlü olması, sünmesi için : *Bala kaşığı daldırınca sümek sümek sümeklenir.* (–Çr.)

sümeklenmek Bal, yoğurt, ağda vb. sünmek, damlalar uzamak. (–Çr.)

sümelemek Yaşlanmak, çökmek, gücünü yitirmek. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

sümeşik Yüz, surat. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

sümeşmek Dolaşmak, karışmak. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

sümeştirmek Geçiştirmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

sümmek Küçük görmek, istememek. (–Çr.)

sümsek Tos : *Keçi yavrusuna sümsek vurdu.* (Boyalık *Ermenek –Kn.)

sümsek vurmak Yumruklamak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

sümsük **1.** [→ **sümdük -1**] **2.** Aptal. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

sümsüklemek (I) Oyalamak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

sümsüklemek (II) Kendini ilgilendirmeyen işe karışmak, burnunu sokmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

sümsüklük etmek Açgözlülük etmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sümsüm **1.** Sinsi. (*Emirdağ –Af.)

2. [→ **sümdük -1**]

sümsüyh (I) Her işe karışan (kimse). (*Iğdır –Kr.)

sümsüyh (II) [→ **sumsak**]

sümter Çavdara benzer, kırmızı, sert bir çeşit buğday. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

sümtük [→ **sümdük -1**]

sümtüklenmek [→ **sümdüklenmek**]

sümurüh Sümük. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sümüç [**süngüç**] El gergin durumdayken başparmakla göstermeparmağı arasındaki uzaklık. (Yörükler, Çaypınar *Salihli –Mn.; –Or.; –Gr.; –Tr.)
[**süngüç**] : (–Çr.; *Antakya –Hat.)

sümük [→ **süm**]

sümükleğen [**sümükleğenböceği, sümüklēn, sümüklüböycük, sümüklügogu**] Salyangoz. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**sümükleğenböceği**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**sümüklēn**] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**sümüklüböycük**] : (–Çr.)
[**sümüklügogu**] : (*Susurluk –Ba.)

sümükleğenböceği [→ **sümükleğen**]

sümüklēn [→ **sümükleğen**]

sümüklüböycük [→ **sümükleğen**]

sümüklügogu [→ **sümükleğen**]

sümülcemek Sarkıntılık etmek, saldırmak. (–Çr.)

sümülük Elinden iş gelmediği halde gizlice uğraşan kimse. (–Çr.)

sümün Dört kilogramlık tahıl ölçeği. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

sümürmek Yiyeceği bitirmek, silip süpürmek. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Silifke –İç.)

sümürük Obur, çok yiyen. (–Çr.)

sümü sızlamasın Kemiği sızlamasın, huzur içinde olsun (ölen kimse için). (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

sümüt İnce bulgur. (–Ml. ve çevresi)

sümüye Görmeden, bilmeden (karalama için): *Sümüye iş dutma.* (Gök dere *Akdağmadeni –Yz.)

sündük 1. [→ **sümdük -1**] **2.** [→ **sümdük -2**] **3.** Çıkarı için çok bekleyen kimse. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

sündürme (I) Evin önündeki çıkma, teras. (–Uş.; Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Kr.)

sündürme (II) Yağda eritilmiş peynir. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sündürmek Çekerek uzatmak. (*Susurluk –Ba.; –Yz.; *Güdül ve köyleri, –Ank.; *Bor –Nğ.; *Silifke, Tahanlı *Mersin –İç.)

sündürük Yağda pişmiş peynirli yumurta. (–Çr.)

süneğen Değişik anlama çekilebilen söz. (–Kn.)

sünek Şapan. (Kocamanbaşı, *Terme –Sm.)

sünepe (I) İnce uzun (kimse). (*Bor –Nğ.)

sünepe (II) **1.** Çok gezen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Bağımsız, başıboş. (–Kr. ve köyleri)

süngüç [→ **sümüç**]

sünğüç Islanmış, kirlenmiş nesne. (–Çr.)

sünlemek Çekinerek uzanmak, dokunmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sünlü İyi, doğru ve güzel : *Hüseyin senden bin kat sünlü.* (–Uş.)

sünme (I) Pekişme. (*Kula –Mn.)

sünme (II) Teras. (–Çr.)

sünmek (I) Çekilerek uzamak, esnemek. (*Susurluk –Ba.; *Güdül ve köyleri –Ank.; –Yz.)

sünmek (II) Hastalıktan sonra güçsüz kalmak, zayıflamak. (*Silifke –İç.)

sünmek (III) Yemeğe uzanmak. (*Silifke –İç.)

sünneşmek İş uzamak. (*Bor –Nğ.)

sünnet Su borularının birbirine geçmeye yarayan dar bölümü. (–Çr.)

sünnü **1.** Soylu. (*Silifke –İç.) **2.** Acıma duygusu olan, bağışlayıcı. (*Silifke –İç.)

süprük [**süpürük**] Süprüntü, çerçöp. (–Çr.)

[**süpürük**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.)

süpsüpü Söğütten yapılan düdük.(–Ml.)

süpürgenotu Süpürge yapılan bir çeşit ot. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

süpür süpür **1.** Uzun. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Düzensiz. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

süpürtmek **1.** Kovalamak, önüne katmak, püskürtmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Birden kızıp gitmek. (*Sütçüler –Isp.)

süpürük [→ **süprük**]

sürbe Sayısız, çok. (–Ml.)

sürçmek (I) **1.** Düşerek yerde sürünmek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Ayağı kaymak, sendelemek. (*Banaz –Uş.; –Kr.) **3.** Toprak kaymak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sürçmek (II) Su çıkmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sürecek Kapı sürgüsü. (–Çr.)

süregen Akarsuyun en akıntılı yeri. (–Dy.)

süreget süregel [**sürgit**] Durmaksızın, arka arkaya, sürekli. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**sürgit**]: (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

süreğeç Yıkanırken kir çıkarmak için kullanılan örgü ya da bez kese. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

sürek (I) **1.** Yol, yön, doğrultu. (Tahtacı –Isp.) **2.** İnanç. (Tahtacı –Isp.)

sürek (II) Topluca sürülen sürü: *Sürek mal geldi.* (*Güdül –Ank.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sürekçi Hayvan alıp satan gezgin kimse. (Darıveren *Acıpayam–Dz.)

sürek malı Birçok kimsenin hayvanından oluşan sürü. (Pazarören *Pınarbaşı –Kr.)

sürelemek Sürtmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sürelenmek Sürtünmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sürelge Sürülmüş tarla. (Karakuzu *Tarsus –İç.)

süremci Av hayvanlarını ürkütüp avcının önüne süren kimse. (Selametli *Çankaya –Ank.)

süret [→ **surat**]

sürge [→ **sürgü** (I) **-2**]

sürgeç Kapı, kapak sürgüsü. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

sürgit [→ **süreget süregel**]

sürgü (I) [**sürge**] **1.** Kar temizlemek için kullanılan araç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Sürülen tarlayı düzenlemeye yarayan araç. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Çal –Dz.)

[**sürge**]: (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

3. Harman yığmaya yarayan araç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sürgü (II) Bağırsak bozukluğu, sürgün. (*Bor –Nğ.)

sürgüç (I) **1.** Bulaşık bezi. (Uluşiran *Şiran–Gm.; *Bünyan–Ky.; –Krş.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Elbezi. (*Refahiye –Ezc.; *Bor –Nğ.)

sürgüç (II) Toprak testilerin ağzına kapatılan ayrıkotu kökleri. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

sürgün (I) Sel sularının getirdiği kum. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sürgün (II) Filiz. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sürk 1. İsilik. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.) **2.** Kızarıp, kabararak beliren kaşıntılı bir çeşit deri hastalığı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Kula –Mn.)

sürkılmak Arka arkaya gelip kaplamak, basmak, istila etmek. (*Bor –Nğ.)

sürmek (I) Kızı gönülsüz, güç kullanarak evlendirmek, kaçırmak. (*Eşme –Uş.)

sürmek (II) Buğday saplarını dövenle ezmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

sürmene Yaramaz, kötü. (*Ermenek –Kn.)

sürpene Kötü yolda kadın. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürsal Saldırı. (*Yalvaç –Isp.)

sürsalmak Saldırmak. (Akçalar *Seydişehir, *Beyşehir –Kn.; Pınarlılebelen *Bodrum –Mğ.)

sürsat [**sürset**] **1.** Uyuşuk, aptal, anlayışsız. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**sürset**] **:** (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

2. Bozguncu. (Namrun *Tarsus –İç.) **3.** Fırsatçı. (Namrun *Tarsus –İç.) **4.** Sakar. (–Gaz.)

sürset [→ **sürsat -1**]

sürtecek Bileyi taşı. (–Kr. ve köyleri)

sürtek Saldırgan, sataşmayı huy edinmiş. (Pınarlılebelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)

sürtmeğ (I) Mayıs ayının sonlarına doğru çöllerde yetişen, gövdesinin kabuğu soyularak yenilen bir çeşit bitki. (Kerkük)

sürtmeğ (II) Sürtmek. (Kerkük)

sürtmek (I) Masal, öykü anlatmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.;*Soma ve çevresi –Mn.; Pınarlıbelen*Bodrum –Mğ.)

sürtmek (II) Yıpratmak, eskitmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürtük [**sürütkü**] Oynak, hoppa kadın. (*Susurluk –Ba.; –Çr.)

[**sürütkü**]**:** (Günder *Ermenek–Kn.)

sürük Sürülmüş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürünge Fırın süpürmeye yarayan ucunda bez bulunan sopa. (–Ks. ve çevresi)

sürüntü (I) Küçük sabun, sabun parçası. (Karamanlı *Tefenni, –Brd.; Pınarlıbelen *Bodrum, Eldirek *Fethiye –Mğ.)

sürüntü (II) [**sürütme** (I)] Çok gezen kimse. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**sürütme** (I)] **:** (–Brd.)

sürüntü (III) Sürüklenen ağacın, tomruğun açtığı yol, iz. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürüntü (IV) Sonuçlanmamış, sürüncemede kalmış iş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürüşmek (I) Kavga etmek. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Güdül –Ank.)

sürüşmek (II) İşi uzatmak, oyalanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürüşmek (III) Sürünmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

sürütgü 1. Utanmaz, yüzsüz. (*Yalvaç –Isp.) **2.** Askıntı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

sürütkü [→ **sürtük**]
sürütme (I) [→ **sürüntü** (II)]
sürütme (II) Atama. (Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)
sürütme (III) Bir çeşit halk oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sürütme (IV) İşi uzatma. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sürütme (V) Hayvan koşup sürüklenerek çektirilen tomruk, büyük ağaç: *Sürütmelerin herbiri* 30 *ayak.* (–Kr.)
süsān [→ **süsek**]
süse [→ **susa**]
süsek [**süsān, süsgen, süsgün, süsken**] Çok tos vuran (koyun, keçi vb. hayvan). (–Çr.)
[**süsān**] : (–Çr.)
[**süsgen**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Çr.)
[**süsgün**] : (*Sütçüler –Isp.; *Çal –Dz.)
[**süsken**] : (–Ks. ve çevresi)
süsgen [→ **süsek**]
süsgü Tütün fidelerini sulamak için kullanılan tenekeye takılan süzgeç. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
süsgün [→ **süsek**]
süsken [→ **süsek**]
süsmek (I) Hayvan boynuz vurmak, toslamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.; –Ks. ve çevresi; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
süsmek (II) Düz yüzey üstünde pürüzler, kabarcıklar, çıkıntılar oluşmak. (–Çr.)
süstük Eğitilmemiş (kimse). (*Bor –Nğ.)
süsük Düz yüzey üstündeki pürüz, çıkıntı. (–Çr.)
süsün [→ **süksün -1**]
süsyolu [→ **susa**]
süşe Şişe. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
sütbağı Atların bileklerinde çıkan kabarcıkların iyileştikten sonra bıraktığı ak izler. (–Çr.)
sütenmek Çok naz etmek. (Derekuşeulu *Görele –Gr.)
sütlen, sütlén Sütleğen. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)
sütlü Sütlaç. (*Merzifon –Ama.)
sütlük Süt kaplarının konulduğu yer. (Hadım *Çal –Dz.)
süvari Pantolona dikilen büyük yama. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
süvari vurdurmak Pantolona büyük yama diktirmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
süvecek [**süğecek**] İş yaparken giyilen giysi. (Gezende *Gülnar –İç.)
[**süğecek**] : (Gezende *Gülnar –İç.)
süven Toprağa dik çakılan kazık. (*Sütçüler –Isp.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
süydük [→ **südük**]
süyem [**süyüm** (I) **-1**] El ölçüsü, karış. (Bahçeliyurt *Kangal –Sv.)
[**süyüm** (I) **-1**] : (Bahçeliyurt *Kangal –Sv.)
süygünlük Söz geçirme, saygın olma durumu ve zamanı : *Ağanın süygünlüğü zaman sözü süyüyardı.* (–Çr.)
süyğün Taranmış, eğirilecek duruma getirilmiş yün. (–Çr.)
süymek **1.** Etkili olmak, geçmek (söz için) : *Ağanın sözü süyüyor.* (–Çr.) **2.** Uzamak, sürmek. (–Uş.)

3. Akmak. (–Uş.) **4.** Bükülmekte olan ip incelmek. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

süyük Toprak damın saçakları. (–Ml.)

süyülmek Yavaşça kaymak, süzülmek: *Gökten yıldız süyülüyordu.* (Tahanlı *Mersin –İç.)

süyüm (I) **1.** [→ **süyem**] **2.** Bir parça (iplik için). (Davulku *Hekimhan –Ml.; –Gaz.)

süyüm (II) **1.** İçli, için için (ağlama için). (–Uş.) **2.** Yavaş (yağmur yağma için). (–Uş.)

süyümlü Çizgili. (*Antakya –Hat.)

süyürtmek Koşmak. (*Kilis –Gaz.)

süzeğen Sidiğini tutamayan. (–Kr.)

süzek [**süzeyḫ**] **1.** Yoğurt biriktirilen büyük, taş kap. (*Bünyan –Ky.) **2.** Süzgeç. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; –Krş.; *Bünyan –Ky.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

[**süzeyḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

süzeyḫ [→ **süzek -2**]

süzmeğ (I) Ağır ağır oynamak, dans etmek. (Kerkük)

süzmeğ (II) Süzmek. (Kerkük)

süzmek İnceleyerek bakmak. (*Yalvaç –Isp.; *Güdül –Ank.)

süzmen **1.** Kendini beğenen. (Mulumu *Ermenek –Kn.) **2.** Yiyecek beğenmeyen. (*Sütçüler –Isp.)

süzülmeğ Kumaş eskiyerek, erimek, yıpranmak. (Kerkük)

süzünmek **1.** Konuşmadan durmak. (–Brd.; –Yz.) **2.** Süzülmek. (*Yalvaç –Isp.; –Yz.)

Ş

şaart [→ **şeğirt**]

şabab Sevimli, güldürücü kimse. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şabaş Düğünde çalgıcı ve oyuncular için toplanan para, sevinmelik. (*Iğdır –Kr.; –Vn.)

şabıla [→ **şabla**]

şabla [**şabıla**] Labada. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

[**şabıla**]: (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

şablama Bulgurla çekilmiş etten yapılan ızgara köfte. (*Bor –Ng.)

şabşak Pisboğaz, obur. (Civler *Ermenek –Kn.)

şadara Delik deşik olmuş, biçimsiz nesne: *Baksana bir kere yola, şadara.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şadıra [→ **şadra**]

şadra [**şadıra**] Yağsız, arık, sinirli et. (–Çr.)

[**şadıra**]: (–Çr.)

şafağın Güneş doğarken, şafakta. (*Silifke, *Mersin, İnsu –İç.)

şafaklamak (I) Eli göze siper ederek bakmak. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)

şafaklamak (II) Tez davranmak, ivmek. (*Çal –Dz.)

şafaklamak (III) Şaşırmak, şaşalamak. (Küçük İsa *Zile –To.)

şafaklamak (IV) Sabahlamak. (*Bor –Ng.)

şafkarmak Aydınlanmak. (*Yalvaç –Isp.; Namrun *Tarsus –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şaf şaf Tez davranma, ivme için. (Fariske *Ermenek –Kn.)

şahan **1.** Şahin. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Güçlü ve güzel anlamında sevgi belirtmek için söylenir: *Aslanım, şahanım, oğlum.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

şaḫda Kırağı. (*Iğdır –Kr.)

şahna (I) Tahıl vergisi toplayan görevli (eskiden). (Uluşiran *Şiran –Gm.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şahna (II) Kaplumbağa. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şahpaz Tez iş yapan, çevik, kıvrak (kimse). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

şaḫra Ekin bağlamı. (Kerkük)

şaḫra çekmek Ekin bağlamlarını tarladan harmana taşımak. (Kerkük)

şahre Şehriye. (–Ml. ve çevresi)

şahrık At, eşek vb. hayvanlara odun yüklemekte kullanılan, dört çatal ağacın ikişer ikişer bağlanmasından oluşan araç. (Tahanlı *Mersin –İç.)

şaḫşaḫ Değirmen taşına buğdayın dökülmesini sağlayan araç.(Uluşiran *Şiran –Gm.)

şahşahaya galdırmak Abartmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şaḫum Arkadaşım, dostum anlamında seslenme ünlemi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

şak (I) Parça, bölük. (*Kula –Mn.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şak (II) **1.** Dayak: *Şak yemiş.* (Kerkük) **2.** Tekme. (Kerkük)

şaka (I) İri bulgur. (–Ml.)
şaka (II) Dörtte bir. (–Dy.)
şakalak (I) Büyük, iri, yuvarlak : *Şakalak üzüm.* (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
şakalak (II) Davranışlarında çekingen olmayan, atak kimse. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
şakaman [**şakıman, şamıkon**] **1.** Alçak gönüllü. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Şakacı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**şakıman**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**şamıkon**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
şakata Hırçın, yaramaz. (*Kula –Mn.)
şakgalamaḫ Kesilmiş koyunu parçalara ayırmak. (–Kr. ve köyleri)
şakı Baş ağrısı. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)
şakıldak (I) Koyunların yünlerine yapışarak kurumuş pislik. (Namrun *Tarsus –İç.)
şakıldak (II) Birbirine çarpıldığı zaman şakırtı çıkaran bir çeşit çocuk oyuncağı. (–Çr.)
şakıldamak Gök gürlemek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şakımak (I) Çok ağrımak, sancımak. (Kozluca –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ada.; Karaçulha *Fethiye –Mğ.)
şakımak (II) Parlamak, ışık saçmak. (–Çr.; –Yz.)
şakıman [→ **şakaman -2**]
şakırdak Hoppa. (*Bor –Nğ.)
şakırdamak Yağmur çok ve sesli yağmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.)
şākir Şeker. (Şenoba *Uludere –Hak.)
şakkıldamak 1. Sesli gülmek, kahkaha atmak. (–Kr. ve köyleri) **2.** Şakırdamak, gürültü yapmak. (–Kr. ve köyleri)
şaklam 1. Güneşin en dik geldiği zaman, öğlen. (Kerkük) **2.** Sıcaklık : *Günorta şaklamı.* (Kerkük)
şaksak Kapı mandalı. (–Brd.)
şakşağı Kapı tokmağı. (*Kula –Mn.)
şakşak (I) İri taneli tespih. (*Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Çr.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; Kerkük)
şakşak (II) El çırpma, alkış. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şakşak (III) **1.** Değirmen deposunda tahılın bittiğini bildiren çıngırak. (*Antakya –Hat.) **2.** Değirmen taşına tahılın döküldüğü yer.(–Vn.)
şakşak (IV) [**şakşakı** (I)] Geveze. (*Bor –Nğ.)
[**şakşak** (I)] : (–Yz.)
şakşakçı El çırpan. (*Kula –Mn.)
şakşakı (I) [→ **şakşak** (IV)]
şakşakı (II) İri taneli bir çeşit üzüm. (Kerkük)
şakta Soğuk, don : *Domatese şakta vurdu.* (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
şalaḫ 1. [→ **şalak**] **2.** Şırası alınmış pancar artığı. (Çilehane *Reşadiye –To.)
şalak [**şalaḫ -1**] Olgunlaşmamış karpuz, kavun. (–Çr.; –Gr.; –Or.; Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.; Tahanlı *Mersin –İç.)
[**şalaḫ -1**] : (*Iğdır –Kr.; –Yz.)
şalakālli 1. Yaramaz. (Gezende *Gülnar –İç.) **2.** Uğursuz. (Gezende *Gülnar –İç.) **3.** Eğitilmemiş. (Gezende, *Gülnar –İç.) **4.** Ahlaksız. (Gezende *Gülnar –İç.)

şalakman Delikanlı, genç. (Fariske *Ermenek –Kn.)

şalfıtlamak Biber vb. yakmak, acıtmak. (–Hat.)

şalkuşak Gökkuşağı. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şalla Keşke, ne olurdu. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

şallabut [şallak (II)] Dağınık, kötü giyimli, yakışıksız. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

[şallak (II)]: (*Bor –Nğ.)

şallah Belden aşağısı çıplak, donsuz. (*Zile ve köyleri –To.)

şallāk (I) Oynak, hoppa. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

şallak (II) [→ **şallabut**]

şalloğ mındar Pis, kirli kimse. (Afşar *Balâ –Ank.)

şaltak (I) Gevşek. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

şaltak (II) Çok bağıran kimse. (Telin *Gürün –Sv.)

şaltamak Aralanmak, gevşemek: *Bu kazak şaltadı.* (–Or.; –Gr.; –Tr.)

şam (I) Çam. (*Iğdır –Kr.)

şam (II) Mum. (*Iğdır –Kr.)

şamala Meşale. (–Çr.)

şamalak Topaç. (–Çr.)

şamama [şemelek, şememe, şemen] Bir çeşit yaban kavunu, süs kavunu. (*Iğdır –Kr.; –Ada.; Kerkük)

[şemelek]: (–Çr.)

[şememe]: (–Çr.)

[şemen]: (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

şamata Eğlence, şaka. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Küçük İsa *Zile –To.)

şamatalıḫ Gevezelik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şambal [→ **şanğal şunğal**]

şamdarı Mısır. (Kerkük)

şamıkon [→ **şakaman -2**]

şamşalak Ufak tefek, çirkin kimse için. (–Çr.)

şam şam şakıtmak İşi yapamamak, beceremek (dokundurucu söz). (*Bor –Nğ.)

şamşırtmak Şaşırtmak. (Elfeni *Lâdik –Sm.)

şana (I) Demir dirgen. (*Iğdır –Kr.)

şana (II) Saç tarağı. (Eşref –Çr.)

şanğal şunğal [şambal] Eğri büğrü. (–Çr.)

[şambal]: (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

şanlatan 1. Kötü yürekli. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Yaygaracı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

şansı yörük Şanslı, şansı yardım eden. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şanşin (I) Yazlık oda. (–Isp.)

şañşiñ (II) Önemsiz, değersiz. (*Bor –Nğ.)

şantaflı Eğlenceli. (Çilehane *Reşadiye –To.)

şap Bağlam. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şapalağ [→ **şaplak -1**]

şapalaḫ **1.** [→ **şaplak -1**] **2.** [→ **şaplak -2**]

şapıldak [→ **şapır**]

şapıldatmaḫ Tokat atarken ses çıkarmak, şapırdatmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şapır [şapıldak] Çok konuşan, geveze. (Kemaller *Keçiborlu –Isp.)

[şapıldak]: (*Yalvaç –Isp.)

şapla [→ **şaplak -1**]

şaplaḫlamaḫ El çırpmak, alkışlamak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şaplaḫ uşağı Herkesin her fırsatta hıncını aldığı kişi, şamar oğlanı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şaplak [**şapalağ, şapalaḫ -1, 2 şapla, şaplama** (II), **şapma**] **1.** Tokat. (Tahtacı –Isp.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; *Bünyan –Ky.)
[**şapalağ**] : (Kerkük)
[**şapalaḫ -1**]: (–Kr.)
[**şapla**] : (Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**şaplama** (II)]: (–Ml.)
[**şapma**] : (Kerkük)
2. El çırpma, alkış. (Küçük İsa *Zile –To.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**şapalaḫ -2**] : (–Kr.)

şaplama (I) Bir nesneyi sağlamlaştırmak için iki yanına vurulan destek. (*Susurluk –Ba.)

şaplama (II) [→ **şaplak -1**]

şaplamak Koyun, keçi derilerini yaşken şap ekerek bekletmek (sepicilikte). (–Çr.)

şaplatmak [**şıpılatmaḫ** (II)] Güçlü tokat vurmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**şıpılatmaḫ** (II)] : (–Yz.)

şapma [→ **şaplak -1**]

şapmalamağ **1.** Tokat atmak, vurmak. (Kerkük) **2.** İnanışa göre cinlerin öfkesiyle inme inmek, ölmek, cin çarpmak. (Kerkük)

şapşak [**şapşal -2, şapşap**] Çoğunlukla tahtadan yapılan su tası. (–Çr.; –Ml. ve çevresi; Şumnu, Bulgaristan)
[**şapşal -2**] : (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.)
[**şapşap**] : (–Ml.)

şapşal **1.** Bir çeşit tah takap, külek. (–Çr.) **2.** [→ **şapşak**]

şapşalak Tutarsız konuşan. (*Kula –Mn.)

şapşallak Çırılçıplak. (Küçük İsa *Zile –To.)

şapşap [→ **şapşak**]

şapulcu Yağmacı, çapulcu. (–Çr.)

şapur şupur Sonunu düşünmeden bol bol yeme, kullanma için. (Kerkük)

şār (I) [**şeher**] Kent. (–Af.; –Krş.)
[**şeher**] : (Gönyeli, Lefkoşe, Kıbrıs)

şār (II) Dövüş. (Şenoba *Uludere –Hak.)

şarabıhalil Gül yapraklarından yapılan şerbet. (–Dy.)

şaraşor [→ **şarkada -1**]

şardan Geveze. (Fariske *Ermenek –Kn.)

şargıda Delidolu. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

şarkada [**şaraşor, şelefe, şerḫata, şerkada**] **1.** Yaramaz, şımarık çocuk. (*Bünyan –Ky.)
[**şaraşor**] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**şelefe**] : (–Çr.)
[**şerḫata**] : (*Iğdır –Kr.)
[**şerkada**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
2. Düzenci. (–Çr.) **3.** Güleç. (Muzvadı *Ermenek –Kn.)

şarlağan [**şarşar -2**] Derelerdeki küçük çağlayan. (Tahanlı *Mersin –İç.)
[**şarşar -2**]: (Eldirek*Fethiye –Mğ.)

şarlaḫ Akarsuyun coşkun akması için. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şarlamak [→ **şar şar etmek**]

şarlatan [**şorlatan**] Yaramaz çocuk. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**şorlatan**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

şarlatanmıḫ etmek Yaramazlık etmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şarlavuk Kar suyu. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şarmata [→ **şarmıta**]

şarmıta [**şarmata**] Hoppa, oynak, kötü yolda kadın. (–Gaz.; Namrun *Tarsus –İç.)

[**şarmata**]:(Fariske*Ermenek –Kn.)
şarov Peynir, turşu vb. nin tuzlu suyu. (*Iğdır –Kr.)
şarşalak Pis. (Yukarı Bozkuyu *Kadirli –Ada.)
şarşar **1.** Güçlü yağmur. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** [→ **şarlağan**]
şar şar etmek [**şarlamak**] Su bol akmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**şarlamak**] : (*Susurluk –Ba.)
şaş Aralıklı, açık : *Bu tarağın dişleri şaştır.* (Kerkük)
şaşalamak Şaşırmak, donup kalmak. (–Kr.)
şaşgunluk Şaşkınlık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şaşıbeş [**şaşi**] Şaşı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**şaşi**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şaşi [→ **şaşıbeş**]
şaşkalak Şaşkın. (–Ks. ve çevresi)
şaştımaşı Tez yapılan yemek. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
şaşuḫ şaşuḫ Şaşkın şaşkın. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şataf Güler yüzlü, neşeli. (*Bor –Nğ.)
şatafatçı Dalkavuk, yüze gülen. (–Nğ.)
şataflamak Avutmak, yüze gülmek. (*Bor –Nğ.)
şataflı Gösterişli. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şatır (I) Güzel, tatlı, canayakın. (*Alaşehir, *Soma ve çevresi –Mn.; Müsgebi, *Bodrum, *Milâs, Yenice –Mğ.)
şatır (II) Tandırda yufka ekmek pişiren kimse. (*Iğdır –Kr.)
şattak şuttak **1.** Dedikodulu. (*Akseki –Ant.) **2.** Savruk. (*Akseki –Ant.)
şavaḫ Güneş doğuşu, şafak. (*Iğdır –Kr.)
şavak atmak Şafak sökmek, sabah yaklaşmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
şaval kaval Değersiz, anlamsız. (–Çr.; –Yz.)
şavḫusu vurmak Ayna, su, ışık vb. yansımak. (–Kr.)
şavır [**şavur** (I)] Bilgi, duyuru. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**şavur** (I)] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şavır çalmağ Düdük öttürmek.(Kerkük)
şavır etmek Bilgi vermek, duyuruda bulunmak : *Atımın yittiğini her tarafa şavır ettim.* (*Bünyan –Ky.)
şavk (I) Işık, aydınlık. (*Yalvaç, Tahtacı, –Isp.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
şavk (II) Gösteriş, albeni. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
şavkarmak [**şavklanmak**] Aydınlanmak, ışımak. (Tahtacı –Isp.; Gezende *Gülnar –İç.)
[**şavklanmak**] : (*Bor –Nğ.)
şavklanmak [→ **şavkarmak**]
şavşalaḫ Dağınık, gösterişsiz, uyuşuk kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şavşiri Eğri. (*Bor –Nğ.)
şavul tutmak Kusurunu, eksiğini bulmak. (–Çr.)
şavur (I) [→ **şavır**]
şavur (II) Düdük. (Kerkük)
şayak (I) Bir çeşit dokuma, bez. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)
şayak (II) Pembe. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şaylanmak Çevresindekileri küçümsemek, çalım satmak. (Kozluca –Isp.)
şebek (I) Topaç. (Ovacık *Tavas –Dz.)

şebek (II) Ayı yavrusu. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şebeke Maskara. (Civler *Ermenek –Kn.)
şebel Kara, iftira. (–Çr.)
şebel atmak Birine kara çalmak, suç atmak. (–Çr.)
şebili Açıkgöz, kurnaz. (–Çr.)
şebit **1.** Bir çeşit çörek. (Haymana –Ky.) **2.** Yufka ekmeği. (Uzunca-burç *Silifke –İç.)
şefilte Demir şişin ucuna bez bağlanıp gaza batırılarak yakılan bir çeşit aydınlanma aracı. (Kerkük)
şeğirt [şaart] Çırak. (–Çr.)
[şaart] : (–Çr.)
şéh Çiy. (*Iğdır –Kr.)
şeher [→ **şār** (I)]
şeher unu İnce, fabrika unu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şek (I) **1.** İstek. (–Kr.) **2.** Alınyazısı, şans. (–Kr.)
şek (II) Ters : *Ne şek adam.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şek (III) Şüphe ile birlikte kullanılıp anlamı pekiştirir : *Senin şek şüpen var mı ki?* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şeke kalkmak At arka ayakları üstünde dikilmek, şahlanmak. (–Kr.)
şekere Çiftçinin çalıştırdığı işçiler için ektirdiği ekin. (Namrun *Tarsus –İç.)
şel Şıkışmış, iri toprak parçası. (Tahir *Eleşkirt –Ağ.)
şelçek Göz çapağı. (Salman *Akkuş –Or.)
şele [→ **şelek -1**]
şelefe [→ **şarkada -1**]
şelek [şele] **1.** Sırtta taşınan yük. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Davulku, *Hekimhan –Ml.; *Antakya ve çevresi –Hat.; –Yz.; *Bünyan, Afşar, *Pınarbaşı –Ky.; Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
[şele] : (–Çr.; *Iğdır –Kr.; Aşağı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)
2. Fındık dalından çıkarılan ince çıtalardan yapılan orta büyüklükte bir çeşit sepet. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
şelek ipi Sırtta yük taşırken kullanılan ip. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şeleklemek **1.** Suç atmak, suç yüklemek. (–Yz.) **2.** Yükü sırtlamak. (*Antakya –Hat.)
şelemen Şaşı. (Turcalar *Ermenek –Kn.)
şelepe [→ **şinepe**]
şēlim Şalgam. (Şenoba *Uludere –Hak.)
şelime Kuşak. (Şenoba*Uludere–Hak.)
şevlavcı Yüze gülen, dalkavuk. (*Bor –Nğ.)
şellāvı Eliaçık. (Kerkük)
şellevi Eğri, yamuk. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
şelloğcu Düzenci. (–Ks. ve çevresi; –Yz.)
şelte garın Şişman, eti gevşek karnı büyük kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şem Gümüş. (*Nazimiye –Tn.)
şemelek [→ **şamama**]
şememe [→ **şamama**]
şemen [→ **şamama**]
şemen şemen Güzel güzel. (Günder *Ermenek –Kn.)
şemere Koyun. (–Af.)
şemik Topuk kemiği. (*Bor –Nğ.)
şemsaver Ayçiçeği. (Haymana –Ky.)
şemşe Şemsiye. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
şemşimek Ekşimeye yüz tutmak. (Namrun *Tarsus –İç.)

şenafat Şıra çıkarmak için içinde üzüm ezilen ağaç tekne. (Salman *Akkuş –Or.)

şenelek Hoppa. (–Ed. ve çevresi)

şenelmek Ağaç sürgün vermek, büyümek. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

şeneltmek Onarmak, düzeltmek, canlandırmak. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; –Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; –Kr.; –Gaz.)

şengel Üvendire demiri. (Baharlar *Tavas –Dz.)

şengü Şunu, şu : *Şengü topu ver.* (*Ermenek –Kn.)

şenikmek Yaramazlık yapmak, huysuzlanmak. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

şeniyh [→ **şenlik**]

şenlik [**şeniyh, şennik, şenniyh**] Kalabalık, topluluk : *Ev şenliği.* (Çilehane *Reşadiye –To.; Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**şeniyh**] : (–Gm.)
[**şennik**] : (–Kr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**şenniyh**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şennik [→ **şenlik**]

şenniyh [→ **şenlik**]

şepe 1. [→ **şepit -2**] **2.** Yufka ekmeği. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

şepit [**şepe -1, şibit** (I) **-1, şipit**] **1.** Arpa ekmeği. (Teniste *Anamur –İç.) **2.** Küçük, kalınca sac ekmeği. (–Af.; Tahanlı *Mersin –İç.)
[**şepe -1**] : (*Bor –Nğ.)
[**şibit** (I) **-1**] : (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
[**şipit**] : (–Uş.)

şer atmaḫ Birine suç atmak, kara çalmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şerbetli Kötülüğe bağışıklı. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

şerbetlik (I) Sevinmelik, bahşiş.(–Brd.)

şerbetlik (II) **1.** Duvara yapılan girinti biçiminde sergen, raf. (–Brd.) **2.** Ocağın üst iki yanına şerbet şişeleri koymaya yarayan raf. (–Çr.)

şeremet 1. İvecen, tez canlı. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Çoşku, heyecan : *Şeremet bastırdı beni.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı–Ky.)

şergadalıḫ Kötülük. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şergit İçi sırlı, kulplu çömlek. (*Bünyan –Ky.)

şerḫata [→ **şarkada -1**]

şerkada [→ **şarkada -1**]

şerlenmek Sataşmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şer vaḫtı Güneş battıktan sonraki zaman, ezan zamanı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şeşmek Karşılaşmak, rastlamak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

şetan Çizgili giysi. (–Af.)

şete Fide dikmek, tohum ekmek için çukur açmaya yarayan bir çeşit araç. (*Iğdır –Kr.)

şetel Engel. (*Iğdır –Kr.)

şeve 1. Kara, parlak yüzük taşı. (*Iğdır –Kr.) **2.** Boncuk. (*Iğdır –Kr.)

şevenk Coşku, neşe, eğlence : *Düğün evi bu gün şevenkli.* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şevet [**şivet**] Demir. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**şivet**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şevle Yansıyan ışık : *Aynanın şevlesi yüzüme vurdu.* (–Çr.)

şevşiri Çapraz, ters. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şeyşana (I) Çeyiz. (–Çr.)
şeyşana (II) Bir çeşit tüfek. (–Çr.)
şeytanarabası [**şeytanatı, şeytanvapırı**] Bisiklet. (*Susurluk –Ba.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.)
[**şeytanatı**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
[**şeytanvapırı**] : (*Gediz –Kü.)
şeytanatı [→ **şeytanarabası**]
şeytankeleği Cırtatanotu da denilen, sıkınca içinden su çıkan bir çeşit bitki. (Kurna –Brd.)
şeytantayyaresi Uçurtma. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
şeytanvapırı [→ **şeytanarabası**]
şıbindirek Çok zayıf, bir deri bir kemik. (*Bor –Nğ.)
şıfan Yulaf. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)
şığşırım Çok, sıkışık. (–Çr.)
şığva Filiz. (*Kilis –Gaz.)
şıḫırdım kelle Sapların çok başaklı olması için : *Heşte gısır sap yoḫ şıḫırdım kelle.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şıhrana [→ **şırana**]
şıkalat Bir çeşit yüklük. (Kerkük)
şıkdüştü Kapı mandalı.(*Yalvaç –Isp.)
şıkırdım (I) Dolu, çok, yığınla : *Elma dalda şıkırdım gibi.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Tahanlı *Mersin –İç.)
şıkırdım (II) Kıvrak oyun havası. (Tahtacı –Isp.)
şıkırdım (III) İnce bacaklı, yorulmayan kimse. (*Bor –Nğ.)
şıklam Çok ıslak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
şıkşık Oyuncak tespih. (*Bor –Nğ.)
şıkşıka Bir çeşit çocuk oyuncağı, çıngırak. (Kerkük)
şılak [**şımbır**] Parlak, ışıldayan. (*Kula –Mn.)
[**şımbır**] : (*Kula –Mn.)
şılamak [**şılarmak**] Işıldamak, parıldamak. (*Susurluk –Ba.)
[**şılarmak**] : (*Gediz –Kü.)
şılarmak [→ **şılamak**]
şıldıklı Eski giysili. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şılga (I) Küçük yol. (Civler *Ermenek –Kn.)
şılga (II) Düzgün, ince. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şıllık (I) Küçük horoz. (Çitli *Mecitözü –Çr.)
şıllık (II) Tepinme, sıçrama, hoplama. (–Vn.)
şıltak 1. Kara çalma, suç atma. (–Çr.)
2. Yaygara. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bünyan –Ky.)
şıltakçı Yaygaracı. (*Şebinkarahisar –Gr.)
şıltanmak Yaltaklanmak, sokulmak. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
şımal Ağaçların bir yıllık sürgünleri. (*Bor –Nğ.; Kozlu *Seydişehir –Kn.)
şımarık Sürekli ıslak tarla. (*Yalvaç –Isp.)
şımarmaḫ Şımarmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şımaruḫ Söz dinlemez, şımarık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şımbır [→ **şılak**]
şımıt Mayasız ekmek. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
şına Tekerlek çemberi. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; –Nğ.)
şınavat (I) Araba tekerleğine taban demirini geçirme işi. (*Iğdır –Kr.)
şınavat (II) Altı dar, üstü geniş, dışında demir çember bulunan,

tahtadan yapılmış büyük küfe: *Üzüm taşımıya şınavat al, üzümün suyu akıp gitmez.* (–Çr.)

şınavut Açgözlü. (–Çr.)

şıngır şıngır [**şırkak şırkak**] Halk oyunu oynarken parmakları birbirine sürtmeden çıkan sesi anlatır, şıkır şıkır. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**şırkak şırkak**]: (–Or.; –Gr.; –Tr.)

şıpbadak [→ **şıppadak**]

şıpıdak [→ **şıpıdık** (II)]

şıpıdık (I) Terlik. (*Susurluk –Ba.)

şıpıdık (II) [**şıpıdak**] Sırılsıklam, suya batmış. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

[**şıpıdak**]: (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şıpılatmaḫ (I) Duyduğu sözü ivedilikle yerine ulaştırmak, söz taşımak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şıpılatmaḫ (II) [→ **şaplatmak**]

şıpırdamak (I) Damlayan su ses çıkarmak. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.)

şıpırdamak (II) Kulağa söylemek, fısıldamak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

şıpırt olmak **1.** Tez davranmak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Gidivermek. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şıpışaḫ [→ **şıppadak**]

şıppadak [**şıpbadak, şıpışaḫ, şıppıdak, şıppıdanak**] İvedilikle, birdenbire. (*Susurluk –Ba.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

[**şıpbadak**]: (–Brd.)

[**şıpışaḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**şıppıdak**]: (–Çr.)

[**şıppıdanak**]: (–Çr.)

şıppıdak [→ **şıppadak**]

şıppıdanak [→ **şıppadak**]

şıra Üzüm suyu. (*Yalvaç –Isp.; Yusufça *Gölhisar –Brd.)

şırah **1.** Gösterişli. (*Emirdağ –Af.) **2.** Sevinçli, şen. (*Emirdağ –Af.)

şıraklatmak Kamçı ile vurmak, şaklatmak. (–Çr.)

şıralı Sinirli, öfkeli. (*Bor –Nğ.)

şırana [**şıhrana**] İçinde üzüm ezilen tahta araç. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**şıhrana**]: (*Silifke –İç.)

şırdan İşkembe. (Kerkük)

şırgıl şırgıl Tadı ya da tuzu az, tatsız tuzsuz. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şırgın Beziryağı. (–Sv.; –Ky.)

şırḫıl Pis, pislik. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şırıldak [**şırıltı**] Suyu az akan çeşme. (–Çr.)

[**şırıltı**]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

şırıldamak Utanmaksızın bağırıp çağırmak, aşağılayıcı sözler söylemek. (Kerkük)

şırıltı [→ **şırıldak**]

şırk Sıkıntılı işler. (*Bozdoğan, –Af.; *Milas –Mğ.)

şırkak şırkak [→ **şıngır şıngır**]

şırkdüğüm [→ **şırtdüğüm**]

şırkmak **1.** Sarsmak, silkelemek. (–Brd.) **2.** Ezmek. (Demirli *Bucak –Brd.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **3.** Dövmek, hırpalamak. (Pınarbaşı *Bodrum –Mğ.) **4.** Yıkanan giysiyi suya batırarak durulamak. (*Sütçüler –Isp.)

şırlağanyağı [**şırlığanyağı**] Susamyağı. (*Bor –Nğ.)

[**şırlığanyağı**]: (*Antakya –Hat.)

şırlamak Su az ses çıkararak akmak. (–Brd.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şırlığanyağı [→ **şırlağanyağı**]

şırpıḫ Hastalıklı göz. (*Iğdır –Kr.)

şırtdüğüm [**şırkdüğüm**] Kördüğüm. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**şırkdüğüm**]: (–Brd.)

şişirım Çok, yeğin. (–Çr.)
şıvara Âşık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şıvga [**şıvgan, şıvgın** (I), **şıvlaḫ**] Sürgün, filiz. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**şıvgan**] : (Davulku *Hekimhan –Ml.)
[**şıvgın** (I)] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**şıvlaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şıvgan [→ **şıvga**]
şıvgın (I) [→ **şıvga**]
şıvgın (II) Yel ve karla birlikte yağan yağmur. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
şıvlaḫ [→ **şıvga**]
şıvrat Fasulye, kabak vb. bitkilerin yaprak ve dalları. (*Şebinkarahisar –Gr.)
şıvşırmak Doldurmak. (Şumnu, Bulgaristan)
şibbidik Mercan işli kadın terliği. (–Çr.)
şibidik Çocuk terliği. (*Bor –Nğ.)
şibik [**şibil, şirbit**] Çapak. (Kızılcın *Sarıoğlan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**şibil**] : (*Sütçüler, Tahtacı –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**şirbit**] : (Tahanlı *Mersin –İç.)
şibikli Gözleri hastalıklı, çapaklı. (*Bor –Nğ.)
şibil [→ **şibik**]
şibilli Pis, kirli kimse. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
şibir Güzel : *Şu kız çok şibir.* (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
şibit (I) **1.** [→ **şepit -2**] **2.** Mısır ekmeği. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
şibit (II) Çok ıslak. (*Bor –Nğ.; *Karapınar –Kn.)
şi etmek Hapşırmak (çocuk dilinde). (Güneyce *İkizdere –Rz.)
şif Tane (genellikle üzüm için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şifan delisi Şımarık, ölçüsüz davranışlar yapan. (–Af.)
şife Kuşku. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şifen Karla karışık yağmur. (*Bünyan –Ky.)
şifi Fidan, genç ağaç. (Kuzköy *Akkuş –Or.)
şifon Başörtüsü. (–Yz.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
şifşif Oynak, canlı, kıpır kıpır. (Fariske *Ermenek –Kn.)
şifşirlemek [→ **şipilemek -2**]
şifşit 1. Yamuk, eğri : *Entarinin eteği şifşit kesilmiş.* (*Yalvaç –Isp.) **2.** Yan. (*Yalvaç –Isp.)
şifte Yağda kavrulmuş kıyma. (Kerkük)
şiftirik Her olaya giren ya da ilgilenen kimse. (*Antakya –Hat.)
şigerte [→ **şikerte**]
şiḫne Tembel. (Kerkük)
şikār Değer, önem. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
şikārlanmak Nazlanmak. (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)
şikerte [**şigerte**] Tarlanın küçük bir bölümüne dost için ekilen ekin. (Kerkük)
[**şigerte**] : (Kerkük)
şikil 1. [→ **şikir -1**] **2.** [→ **şikir -2**]
şikir [**şikil -1, 2**] **1.** Yüz, surat. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**şikil -1**] : (*Bor –Nğ.)
2. Görünüm, biçim (insan için). (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz.)

[şikil -2] : (*Bor –Nğ.)

şikirsiz Sevimsiz, kılıksız. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; –Yz.)

şil 1. İnme, felç. (*Iğdır –Kr.) 2. Kötürüm, sakat. (–Vn.)

şilav İnce bulgurdan yapılan pilav. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

şilepi Kötü görünümlü, dağınık kimse için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şille Tokat, sille. (–Kr.)

şilta [→ **şilte -2**]

şilte [**şilta**] 1. İnce yatak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) 2. Yüzsüz yatak, döşek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**şilta**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

3. Minder. (*Susurluk –Ba.)

şimci [→ **şindi**]

şimriḫ Göz çapağı. (Kerkük)

şimşek Büyükbaş hayvanların boyun damarlarında oluşan hastalık. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

şimşeltmek Ucunu sivriltmek. (*Antakya –Hat.)

şimşir Parlak, cilalı. (Hadım *Çal –Dz.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)

şinaksuz Çirkin. (–Af.)

şinanay Sevinç bildirir ünlem. (*Dinar –Af.)

şinavat Üzüm taşınan, tahtadan yapılmış bir çeşit küfe. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

şincik [→ **şindi**]

şindi [**şimci, şincik, şindik**] Şimdi. (–Ba.; Gönyeli, Lefkoşe, Kıbrıs)

[**şimci**] : (–Kr.)

[**şincik**] : (–Çr.)

[**şindik**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şindik [→ **şindi**]

şinepe [**şelepe**] Tatlı bulaşığı, yapışkanlık. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

[**şelepe**] : (–Çr.)

şingilen Bir ucunda iğne bulunan, renkli kâğıtlardan yapılmış, ok gibi havaya fırlatılan bir çeşit oyuncak. (Kerkük)

şingilmeğ Batmak, takılmak : *Çamura şingildi.* (Kerkük)

şingmek 1. Saplamak, iliştirmek (iğne, balta, kürek vb. nesne için). (Kerkük) 2. Takmak : *Başına bir gül şingile.* (Kerkük) 3. Dikmek. (Kerkük)

şinik [**şinnik**] Bir çeşit tahıl ölçeği. (*Dinar –Af.; *Yalvaç, *Gelendost –Isp.; –Brd.; *Gediz –Kü.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**şinnik**] : (*Antakya –Hat.)

şinlemek [**şinnemek**] Şımarmak. (–Çkr.; –Çr.)

[**şinnemek**] : (*Bor –Nğ.)

şinnemek [→ **şinlemek**]

şinnik [→ **şinik**]

şip (I) [**şipşak, şipten**] Tez, çabuk, çevik : *Salim çok şip yazıyor.* (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Kuzköy *Akkuş –Or.; *Şeydişehir, *Beyşehir –Kn.)

[**şipşak**] : (*Kula –Mn.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**şipten**] : (–Ks. ve çevresi)

şip (II) Sabahlık. (–Af.)

şipana Eşit. (–Vn.)

şipdirim [→ **şiptirme**]

şipdüştü Kapı tokmağı. (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)

şipji Biber. (Çilehane *Reşadiye –To.)

şipidek Çabucak. (–Ks. ve çevresi; Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

şipidik 1. [→ **şipitik**] 2. Terlik. (–Af.; *Çal –Dz.; –Brd.)

şipilemek [şifşirlemek, şiplemek -1, 2] **1.** Birine yaranmak amacıyla muştulamak. (–Çr.; –Yz.) **[şiplemek -1]:** (*Bor –Nğ.; –Kn.) **2.** Sözü, olayı ilgili yere, kimseye bildirmek. (–Yz.) **[şifşirlemek]:** (*Çal –Dz.) **[şiplemek -2]:** (–Çr.)

şipir şipir **1.** Az çıkan ses için: *Şipir şipir el öptü.* (–Çr.) **2.** Damlayan su, ter için. (*Yalvaç –Isp.)

şipirt Hamurdan yapılan ince ekmek. (*Gediz –Kü.)

şipit [→ **şepit -2**]

şipitik [şipidik -1, şipşip (II)] Terlik gibi kullanılan arkası açık ayakkabı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **[şipidik -1]:** (*Çal –Dz.) **[şipşip (II)]:** (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

şiplemek **1.** [→ **şipilemek -1**] **2.** [→ **şipilemek -2**]

şipşak [→ **şip** (I)]

şipşip (I) Köfte. (–Af.)

şipşip (II) [→ **şipitik**]

şipten [→ **şip** (I)]

şiptirme [şipdirim] Hoppa, oynak kadın. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **[şipdirim]:** (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

şir (I) Ayran içinde ekmek ezilip üstüne yağ dökülerek yapılan bir çeşit yemek. (*Nazimiye –Tn.)

şir (II) Sarmısak. (*Nazimiye –Tn.)

şir (III) Sır, parlak cila. (*Iğdır –Kr.)

şirat Yağı ve peyniri alınmış ayran. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

şirazdan çıkmak Sınırı aşmak, aşırı şımarmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

şirbit [→ **şibik**]

şirden Koyun, keçi, vb. hayvanların kalın bağırsağı. (–Çr.)

şire Üzüm, dut vb. meyvelerin suyu, şıra. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; Salman *Akkuş –Or.; *Iğdır, –Kr.; Kerkük)

şirinlik muskası İyi geçinmek ya da birinin sevgisini çekmek için takılan muska. (*Yalvaç –Isp.)

şirinniyh Nişan töreninde tutulan şeker, çikolata, lokum vb. yiyecekler. (*Iğdır –Kr.)

şirkef Görünümü pis kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şirkem Dutun ikinci kez kaynatılıp sıkılmasından elde edilen şıra. (*Şebinkarahisar –Gm.)

şirnemek [şirnimek -1] Çocuk şımarmak. (*Sütçüler –Isp.; Karamanlı *Tefenni, –Brd.; –Çr.) **[şirnimek -1]:** (–Çr.; *Şebinkarahisar –Gr.; Namrun *Tarsus –İç.)

şirnet Şımarık. (–Çr.)

şirnetmek Bebeği hoplatıp güldürmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şirnimek **1.** [→ **şirnemek**] **2.** Sıkıntı vermek. (–Af.)

şirpedek [→ **şirpeden**]

şirpeden [şirpedek] İvedilikle, tez olarak. (*Bor –Nğ.) **[şirpedek]:** (*Çal –Dz.)

şiş Sac üstündeki yufkayı çevirmeye yarayan uzun, tahta araç. (*Silifke –İç.)

şişek [şişkin] **1.** Bir iki yaşlarında doğurmamış koyun, keçi. (*Emirdağ –Af.; *Gediz –Kü.; Darıveren, Gölcük *Acıpayam, –Dz.; Küçük İsa *Zile –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.; –Krş. ve çevresi; *Bünyan –Ky.) **[şişkin]:** (*Antakya –Hat.) **2.** Sütlü koyun. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) **3.** Altı aylık dişi koyun.

(Teniste *Anamur –İç.) **4.** Bir yaşını doldurmuş erkek koyun, koç. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

şişeyh Üç yaşında koyun. (*Iğdır –Kr.)

şişgin olmaḫ Gururlanmak, onurlanmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şişgün olmaḫ Kin tutmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şişik Büyük karınlı kimse. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

şişirdek [**şişirden, şişirik -1, şişirme, şişirtme, şüşürük**] Balon. (Yassıören *Yenimahalle –Ank.)

[**şişirden**] : (Kerkük)

[**şişirik -1**] : (–Sv.; –Ky.)

[**şişirme**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**şişirtme**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**şüşürük**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şişirden [→ **şişirdek**]

şişirik **1.** [→ **şişirdek**] **2.** Kabarcık. (–Sv.; –Ky.)

şişirme [→ **şişirdek**]

şişirtme [→ **şişirdek**]

şişkin [→ **şişek -1**]

şişlik olmak İlk kez oğlu olan kimseden yakın dostları, çevre gençleri armağan koyun, keçi almak.(Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

şişmek **1.** Şımarmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** İnatlaşmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **3.** Onurlanmak, gururlanmak. (–Çr.; –Kr.)

şitendirmek Kışkırtmak, ilgisini arttırmak. (–Kr.)

şitengi Yaramaz. (*Iğdır –Kr.)

şitil **1.** Sebze, çiçek fidesi. (*Iğdır –Kr.; –Yz.) **2.** Fidan. (*Kilis, –Gaz.; Kerkük) **3.** Budak. (Şenoba *Uludere –Hak.)

şiv Suyu alınan dutun posası. (*Şebinkarahisar –Gr.)

şivet [→ **şevet**]

şivemek Okşamak, sıvamak : *Arkasını şivemiş.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şivit [→ **şüyüt**]

şivşit **1.** Çapraz. (–Çr.) **2.** Aykırı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şivşürtmek Kötülük yapması için birini kışkırtmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

şiye (I) Gölge. (*Nazimiye –Tn.)

şiye (II) Gitme, yolcu olma. (*Nazimiye –Tn.)

şo Şu. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Antakya –Hat.; –Yz.)

şoba Nezle. (–Vn.)

şoḫım [→ **şohunda**]

şohmuda Engebeli yol. (–Vn.)

şohunda [**şoḫım**] Sürülmüş tarla. (–Vn.)

[**şoḫım**] : (Kerkük)

şokurdum Çok, sık nesneler için. (–Çr.)

şom Pay. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

şor (I) Tuzlu. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Kerkük)

şor (II) Hastalık, güçsüzlük, zayıflık. (–Çr.)

şor (III) **1.** Ayrandan yapılan çökelek. (*Iğdır –Kr.) **2.** Yağı alınmış sütten elde edilen lor, kesmik, ekşimik. (Bayraktar *Iğdır –Kr.)

şora (I) Şurası. (Hayati *Erbaa –To.; –Yz.)

şora (II) [**şorba**] Çorba. (*Elbistan –Mr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**şorba**] : (–Çr.; –Ml.)

şoraḫ, şorak Bitek olmayan, tuzlu toprak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Iğdır, –Kr.; Yassıkaya *Taşlıçay –Ağ.)

şoratan Çoğunlukla tahtadan yapılan oluk. (–Vn.)

şorba [→ **şora** (II)]
şor çıḫarmak Dedikodu yapmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şorda Ötede, şurda. (*Antakya ve çevresi –Hat.; –Yz.)
şorgöz Çapkın, geçici sevgi arkasından koşan. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
şorgözlük Çapkınlık. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
şorik [**şörük**]Salya. (Kesirik–El.;–Yz.) [**şörük**] : (Telin *Gürün –Sv.)
şorlamak Su vb. fışkırmak, bol akmak. (–Çr.; –Yz.)
şorlanmak Çok tuzlu olmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şorlaşmak Konuşmak. (Afşar –Ky.)
şorlatan [→ **şarlatan**]
şorombil Elle döndürülen küçük, taş değirmen. (Şimşirli, Güneyce*İkizdere –Rz.)
şorullaḫ [**şurullah**] Şuraya doğru. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**şurullah**] : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şor vermek Konuşmak, anlatmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şoşartmak Abartmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.)
şoylanmak Hamurlu yemeklerin suyu azalmak. (–Yz.)
şöhür Akıl, bilinç. (*Iğdır –Kr.)
şörtlen Toprak damlarda yağmur sularının akması için konulan oluk. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
şörük [→ **şorik**]
şubare Bebek başlığı. (–Dy.)
şuğul Tasarı, plan, düzen. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şulal Teyel, iri dikiş. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şulallamak [**şularlamaḫ**] İri iri dikmek, teyellemek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.)
[**şularlamaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şularlamaḫ [→ **şulallamak**]
şulga vermek Kaynaşmak, coşmak : *Arı şulga verdi.* (Kerkük)
şuluḫ Yaramaz. (*Iğdır –Kr.)
şum (I) **1.** Kuşkulu, üzgün. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Şaşkın. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
şum (II) Gözü kalma, imrenme. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şum dutmaḫ Uğursuz saymak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şuncacuḫ [**şuncağaza**] Şu kadarcık. (Uluşiran *Şiran –Gm.) [**şuncağaza**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şuncağaza [→ **şuncacuḫ**]
şurman Yaramaz. (*Ermenek –Kn.)
şurra yeritmek İstediğini yapmak, inadını yerine getirmek ya da yapacağına kendi kendine söz vermek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şuruldamağ Su boşalırken ses çıkarmak, şırıldamak. (Kerkük)
şurullah [→ **şorullaḫ**]
şuvara Ozan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
şu yanını Şu yön, şu yan, şu köşe. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.)
şüjük Peynir suyu. (–Kr.)
şüllem Hurma ağacı dikeni. (Taze, Hurmatu, Kerkük)
şümşeyh Şimşek. (*Iğdır –Kr.)
şüş Eşek : *Bizim şüş gelmedi.* (Tuzcalar *Ermenek –Kn.)
şüşe Şişe. (–Kr.; –Vn.; Kesirik –El.)
şüşürme Baştan savmayı, özensiz iş yapmayı anlatır. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
şüşürük [→ **şişirdek**]
şüyüt [**şivit**] Tarakotu. (*Iğdır –Kr.) [**şivit**] : (*Iğdır –Kr.)

T

tā [taa] **1.** Daha, şimdi. (İncekum *Silifke –İç.) **2.** İşte. (Küçük İsa *Zile –To.)
[taa] : (–Kr.)

taa [→ **tā -2**]

taan Kınama ünlemi. (*Kula –Mn.)

taar [tağır] Ağzı geniş, dibi dar su küpü. (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.)
[tağır] : (*Zile ve çevresi –To.)

taba (I) Tövbe. (–Vn.)

taba (II) Eli sıkı, cimri. (Güz, *Ermenek –Kn.)

tabaḫ 40 cm. çapında bakır tabak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tabak (I) Şap hastalığı. (*Yalvaç –Isp.; Kurna –Brd.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Fethiye –Mğ.)

tabak (II) Plak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tabak (III) Güvey evinden gelin evine gönderilen giysi, takı ve süs gereçleri. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tabak sıyırmak Tabaktaki yemeği ekmekle sonuna dek temizlemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

taban (I) Tohum ekildikten sonra toprağı düzeltmeye yarayan ağaç merdane. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

taban (II) Topuk. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tabanlamak [→ **tapanlamak**]

tabansıra İki dağ, tepe arasındaki en çukur ve düz yol. (–Çr.)

tabasura Derin, geniş bakır kap. (Kale *Ilgaz –Çkr.)

tabbasan [→ **tapbasan** (II)]

tabındırıklamak Büyükbaş hayvanların bir ayağını boynundaki ipe bağlamak. (Alatepe –Ay.)

tabla (I) [tapla] **1.** Üstünde yemek yenilen, yufka açılan tahta sofra. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Refahiye –Ezc.; *Güdül –Ank.)
[tapla] : (Kuyucak –Es.; –Çr.) **2.** Kasnağa deri geçirilerek yapılan araç. (Küçük İsa *Zile –To.) **3.** Sığırların yem yedikleri yer. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

tabla (II) Tavla (zarla oynanan oyun). (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tāca Daha, şimdilik. (İskele *Anamur –İç.)

tacı boncuğu Çocukları hastalıktan korumak inancıyla koltuk altına dikilen boncuk. (Aşağı Hacibekir *Balâ –Ank.)

taci **1.** Sarık. (Meşeli *Bafra –Sm.) **2.** Kalpak. (Meşeli *Bafra –Sm.)

tadāa [→ **tadāda**]

tadāda [**tadāa**] İşte oracıkta, şuracıkta. (Gülümpaşalı *Silifke –İç.)
[**tadāa**] : (Gülümpaşalı *Silifke–İç.)

tafana İçinde tandır bulunan mutfak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

tafatır [→ **tavatır**]

tafra Asık yüz, surat. (–Af.)

tafran Yoksul. (*Bor –Ng̃.)

taftamak Dövmek, birinin başına vurmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

tagga Başa giyilen giysi, takke. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tağ Karpuz kavun vb. bitkilerin gövde ve dalları. (*Iğdır –Kr.)

tağan Ekmek. (Civler *Ermenek –Kn.)
tağar (I) **1.** Geniş çuval. (–Ml.) **2.** Yarım ton tahıl alan ölçek. (Kerkük)
tağar (II) Mangal. (–Kr.)
tağara [**tağra**] Odun kesmeye yarayan keski. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**tağra**]: (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
tağarcık Dağarcık, keçi derisinden torba. (Adiller *Ermenek –Kn.)
tağır [→ **taar**]
tağra [→ **tağara**]
taha (I) Koyunlara takılan küçük çan. (Tahanlı *Mersin –İç.)
taha (II) Eski araba. (Tahanlı *Mersin –İç.)
tahal Tahıl. (–Çr.; –Yz.; *Bor –Nğ.)
tahallet, takallet Öykünme, taklit. (–Çr.)
taḫanaḫ [**taḫuşuḫ**] Engel, takıntı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**taḫuşuḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
taḫasıya almaḫ Eylenmek, alaya almak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
taḫa tuḫa [**taḫışluḫ, takas tukas**] Karşılıklı alışveriş, değiş tokuş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**taḫışluḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**takas tukas**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
taḫca Küçük dolap. (*Iğdır –Kr.)
taḫda (I) [→ **tahta**]
taḫda (II) Tahta. (*Iğdır –Kr.)
taḫdabiti [**tahtakehlesi**] Tahtakurusu. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)
[**tahtakehlesi**]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
taḫdadelān [→ **tahtadelen**]
tahdıbek Kap dizilen yer, raf. (–Ml. ve çevresi)
tahdikotu Sabunotu. (Kesirik –El.)
taḫılmaḫ Şakalaşmak, takılmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.)
taḫıl yeri Tahıl satışı yapılan yer. (*Susurluk –Ba.)
tahım 1. Saban vb. çift sürmeye yarayan aygıtın tümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Takım (nesneler için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
taḫım taḫlavat Ne var ne yoksa tümüyle. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
taḫışluḫ [→ **taḫa tuḫa**]
tahnaz Şişman, tıknaz. (Turcalar *Ermenek –Kn.)
tahne [→ **tehne** (I)]
tahra Odun kesmeye yarayan ucu kıvrık bir çeşit satır. (*Yalvaç, Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çaltı, Meyvabükü *Güdül –Ank.; *Silifke, *Mersin, *Tarsus –İç.)
tahta [**taḫda** (I)] Evlek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.; *Bor –Nğ.)
[**taḫda** (I)]: (*Iğdır –Kr.)
tahtabaşı Duvarın üst bölümüne yapılan sergen, raf. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
tahtadelen [**taḫdadelān, takacan, takdelen, taktakı, tarkurtike**] Ağaçkakan. (Küçük İsa *Zile ve çevresi –To.)
[**taḫdadelān**]: (Hayati *Erbaa–To.)
[**takacan**]: (Salman *Akkuş –Or.)
[**takdelen**]: (Tekeler *Silifke –İç.)
[**taktakı**]: (Çepni *Gemerek, Telin *Gürün –Sv.)
[**tarkurtike**]: (*Nazimiye –Tn.)
tahtakeḫlesi [→ **taḫdabiti**]
tahtalı 1. Bayramlarda kurulan büyük salıncak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Pek yüksek olmayan kerevet. (*Bor –Nğ.)

tahtalıtayyere Uçurtma. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

tahtambeç [**tahtapoş**] Tahta karyola, kerevet. (–Çr.; Küçük İsa *Zile –To.)
[**tahtapoş**] : (–Çr.)

tahtapabuç **1.** Takunya. (Babadağ *Sarayköy –Dz.) **2.** Terlik. (*Emirdağ –Af.; *Milas –Mğ.)

tahtapoş [→ **tahtambeç**]

taḫtası mıḫ galdurmamak Yoksulluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taḫtasız (I) Göğüs kemiği dümdüz (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taḫtasız (II) İnancı, imanı az kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taḫtuḫ etmek Gürültü etmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taḫu Nişanlı kıza güvey ailesinin gönderdiği armağan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taḫunk Kayak. (*Bulanık –Mş.)

taḫuşmaḫ Toslaşmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taḫuşuh [→ **taḫanaḫ**]

tak (I) **1.** Bahçe sulama için ölçü birimi, kez : *Dört tak su ver.* (Kerkük) **2.** Takım, kat (giysi için). (Kerkük)

tak (II) Karpuz, armut, ceviz vb. meyve dilimi. (*Silifke –İç.)

tak (III) Hindi. (*Merzifon –Ama.)

taka (I) Çoğunlukla kapaksız, gömme dolap. (Kesirik –El.; –Sv.; –Yz.; Haymana–Ky.; Ulukışla*Bor–Nğ.)

taka (II) Kuzu ve koyunların başlıklarına takılan küçük çıngırak. (*Fe thiye –Mğ.)

taka (III) Gelin giysisi yapılan telli, kalın ipek kumaş. (Kerkük)

taka (IV) Tabanca, tüfek sesi. (Kerkük)

taka (V) Eski, işe yaramaz durumda (nesne için). (*Güdül –Ank.)

takacan [→ **tahtadelen**]

takalak Yara için bir çeşit sargı biçimi. (Kerkük)

takanak Alışverişte geriye kalan borç. (*Yalvaç –Isp.; *Güdül –Ank.)

takanmak Dokunmak. (–Ky.)

takas [**takaz**] Sürüye uyamayan hasta hayvan. (Teniste *Anamur –İç.)
[**takaz**] : (Güvere *Silifke –İç.)

takas tukas [→ **taḫa tuḫa**]

taka tuka İşlerin yolunda gitmemesi için. (Elbengi *Yalvaç –Isp.)

takatülümbe Kırık dökük nesne. (*Silifke –İç.)

takaz [→ **takas**]

takaza **1.** İnce anlamlı, iğneli sözler. (*Kula –Mn.) **2.** Başa kakma. (Sarıveliler *Ermenek –Kn.)

takaza etmek (I) **1.** Darıldığı kimseye iğneleyici sözlerle üzüntüsünü belirtmek. (*Susurluk –Ba.) **2.** Başa kakmak. (*Fethiye –Mğ.) **3.** Sıkıntı vermek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

takaza etmek (II) [**takazalamak**] Ayak-yoluna gitmek, pislemek. (–Çr.)
[**takazalamak**] : (–Çr.)

takazalamak [→ **takaza etmek** (II)]

takca Küçük pencere. (Batı Oğuz, Bayraktutan *Iğdır –Kr.)

takdelen [→ **tahtadelen**]

takdırmak Tersini yapmak. (Saraycık *Altıntaş –Kü.)

takga **1.** Takke. (–Yz.; *Gülnar –İç.) **2.** Kuş tepeliği. (*Gülnar –İç.)

takgalıguş Çavuşkuşu, tarakçın. (*Gülnar –İç.)

takı Düğünde geline ve güveye takılan armağan. (–Ed. ve çevresi; *Gülnar –İç.)

takıç Ağaçkakan. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
takı günü Çağrılıların geline armağan verdiği gün. (*Susurluk –Ba.)
takılamak (I) Karıştırmak, kurcalamak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
takılamak (II) **1.** Tüfek, tabanca patlamak. (*Silifke –İç.) **2.** Gürültü çıkmak, çıkarmak. (*Silifke –İç.)
takılaşmak **1.** Kahkahayla gülmek. (Uğurlu *Ermenek –Kn.) **2.** Konuşmak. (Güzeloba –Ant.) **3.** Tartışmak. (Tahtacı –Isp.)
takılatmak Bozup devirmek, yuvarlamak. (*Anamur –İç.)
takılcak Un değirmenlerinde tahılın değirmen taşına düzenli akmasını sağlayan tahta çubuk. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
takıldamağ Parmak, bel vb. eklem yerlerinden ses çıkmak. (Kerkük)
takıldım vermek Baskın yapmak. (Navdalı *Mut –İç.)
takım (I) Sigara ağızlığı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Saraycık *Altıntaş –Kü.; *Bor –Nğ.)
takım (II) Tarlaları birbirinden ayıran yükseklik, sınır. (*Emirdağ –Af.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye, –Ada.)
takım (III) Geviş getiren hayvanlarda işkembe ve bağırsaklar. (Telin *Gürün –Sv.)
takımcak Takımıyla. (–Çr.)
takınak Borç, alacak. (–Ada. merkez köyleri)
takırdak Takunya. (Küçük İsa *Zile –To.)
takırdaklı nalin Karda, buzda yürümek için tabanı yüksek, altlarına demir çember çakılmış, yürürken ses çıkaran bir çeşit takunya. (Küçük İsa *Zile –To.)
takış Yumru, çıkıntılı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
takışmak (I) Birinin arkasından gitmek, izlemek. (*Bor –Nğ.)
takışmak (II) [**taklaşmak**] Kavga etmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Yz.)
[**taklaşmak**] : (*Güdül –Ank.)
takıt gibi [**takran, tapıt gibi**] Kupkuru. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**takran**] : (*Mersin –İç.)
[**tapıt gibi**] : (*Gediz –Kü.)
takıya Kadınların çeşitli biçim vererek başa bağladıkları işlemeli örtü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
takka [**takye, tayka**] **1.** Şapka. (–Af.) **2.** Takke. (–Çr.)
[**takye**] : (–Çr.)
[**tayka**] : (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)
takkalıkuş Başı sivri, serçeye benzer bir çeşit kuş. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
taklak (I) Tokat. (*Mersin köyleri –İç.)
taklak (II) Dişisi yumurtaya yatan ya da kaybolmuş keklik. (Yapıntı *Mut –İç.)
taklamağ Almak, tutmak : *Men öldim yerimi taklısan?* (Kerkük)
taklañ Tepelerdeki düzlükler. (İmamuşağı *Silifke –İç.)
taklaşmak [→ **takışmak** (II)]
takmatürki Olaya ya da kimseye hemen orada düzülüp bestelenen türkü. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
takran [→ **takıt gibi**]
taktakı [→ **tahtadelen**]
taktakıhelva Kozhelva. (*Silifke –İç.)
taktık Beceriksiz, elinden iş gelmeyen. (Kurna –Brd.)

taktuka 1. Tahta ayakkabılık. (*Kula –Mn.) **2.** Arkalıksız iskemle, tabure. (*Kula –Mn.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

takye [→ **takka -2**]

takyonuz Sakar, yaramaz (sövgü). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tal (I) Söğüt. (Çilehane *Reşadiye–To.)

tal (II) Dilsiz. (*Nazimiye –Tn.)

tala Kırkılmış koyun, keçi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

talaka [**taliga**] İki ya da dört tekerlekli at, eşek arabası. (–Çr.)
[**taliga**]: (*Susurluk –Ba.)

talak kazmak 1. Ekilen tohumları çapayla toprağa karıştırmak. (Kuzköy *Akkuş –Or.) **2.** İri toprak parçalarını çapayla ezmek. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

talamaḫ Yağma etmek, çalmak, aşırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)

talamak (I) Kaplamak, bürümek, yayılmak. (–Ml.; *Antakya –Hat.)

talamak (II) **1.** Çalmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Yağmalamak, yok etmek. (–Çr.; –Kr.; *Kilis –Gaz.)

talamak (III) **1.** Hayvan ısırmak, sokmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Boğmak, hırpalamak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

talambıç [**talambuç**] Kuş yuvası. (Kuzören *Silifke –İç.)
[**talambuç**]: (Becili, Tosmurlu, Uzuncaburç *Silifke –İç.)

talambuç [→ **talambıç**]

talas (I) Odun: *Sobaya vurduğum talas yanmadı.* (Fariske *Ermenek –Kn.)

talas (II) Toz toprak. (–Af.)

talasan Dağınık. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

talasırmak Soluk soluğa kalmak. (Yenice –Mğ.)

talaş Kabağın çekirdekli iç bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

talaşa İş güç, sorun. (Salman *Akkuş –Or.)

talaşmak Boğuşmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

talaşman Dövüşken, kavgacı. (–Çr.)

talatmak (I) **1.** Köpeği ısırmaya kışkırtmak, ısırtmak. (–Çr.) **2.** Isırganotunu deriye sürerek kabarmasına neden olmak. (–Çr.)

talatmak (II) Et, yemek vb.ni çok kızartmak. (–Çr.)

talavuz Çalım, gösteriş. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

talaz 1. Yel. (–Sv. ve çevresi; *Güdül –Ank.; –Ky. ve çevresi) **2.** Toz fırtınası, hortum. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

talba (I) Tef. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

talba (II) Sofra. (Salman, Kuzköy *Akkuş –Or.)

talba (III) Domuzun burnuyla kabarttığı gübreli toprak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

talbar [→ **talvar**]

talfar [→ **talvar**]

talğa Osmanlı Hükümetinin verdiği beylik: *Ehmet esgiden talğalı beyiydi.* (Bayburt *Selim –Kr.)

talḫ Acımsı, tatsız. (Kerkük)

taliga [→ **talaka**]

talis Kalın çuval. (–Af.)

talla Tarla. (–Yz.; *Güdül –Ank.)

tallama Meşe odunu. (Fariske *Ermenek –Kn.)

tallamak Gözetlemek, arkasından izlemek. (*Mersin –İç.)

talpar [→**talvar**]

talpınmak Çabalamak. (*Kula –Mn.)

talvar [**talbar, talfar, talpar**] Dallardan yapılıp üstü otla kapatılmış çardak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.; Teniste *Anamur, Tömük –İç.; Lefkoşe, Kıbrıs)

[**talbar**] : (–Isp.)

[**talfar**] : (*Tarsus, Uzuncaburç *Silifke –İç.)

[**talpar**]: (Ovaköy *Mersin –İç.)

talvar tutmak Çalı çırpı ve çamurla bostan çardağı yapmak. (İncekum *Silifke –İç.)

talyasan [→ **taylasan**]

tam (I) **1.** Hayvanların barındıkları ve yemlerinin konulduğu yer : *Koyun tamda doğurmuş.* (Kuzköy *Akkuş, Boğazcık *Perşembe –Or.) **2.** Toprak dam. (Hayati *Erbaa –To.)

tam (II) **1.** Ağır. (Gölbeyli, Hacıköy *Taşova –Ama.) **2.** Yük. (Gölbeyli, Hacıköy *Taşova –Ama.)

tamaht İstek, dilek : *O işe tamahtım vardı.* (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

tamak Üst damak, damak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; İncekum *Silifke –İç.)

taman Hani, haniya. (*Antakya –Hat.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Karakaya –Ky.; –Gaz.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; Namrun –İç.)

tamana Geçende, geçen. (Ovacık, *Silifke, Haçdişlen *Anamur –İç.)

tamarzı [**tamarzi**] **1.** Yoksul. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Yoksun : *Ete tamarzı galdıḫ.* (*Iğdır –Kr.)

[**tamarzi**] : (–Vn.)

3. Perhiz yapan. (*Iğdır –Kr.)

tamarzi [→ **tamarzı -2**]

tamates Domates. (–Ml. ve çevresi)

tambara Ahmak, uyuşuk, tembel. (*Bor –Nğ.)

tamçaldı Bando. (–Af.)

tamga İm, damga. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tamlı Çakının demir bölümü. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

tammak (I) **1.** Kuşkulanmak. (Tekir *Silifke –İç.) **2.** İçine doğmak, bilmek. (Tekir *Silifke –İç.)

tammak (II) Damlamak. (Tekir *Silifke –İç.)

tamtaḫır [**tamtaklak, taptakır -2**] **1.** Otsuz, ekinsiz. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Tamtakır, bomboş. (–Brd.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**tamtaklak**] : (*Silifke –İç.)

[**taptakır -2**] : (–Çr.)

tamtaklak [→ **tamtaḫır -2**]

tamzırmak Damlatmak. (–Çr.)

tana **1.** İki yaşında erkek dana. (Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Dana. (Orhana *Anamur, Tekir *Silifke –İç.) **3.** Buzağı. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

tanagözü Bir çeşit yün dokuma örneği. (Orhana *Anamur –İç.)

tanas Harman yığını. (*Nazimiye –Tn.)

tanaş Bir yaşında domuz yavrusu. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

tancı Av köpeği, tazı. (Kerkük)

tandır **1.** Soba. (Saraycık *Altıntaş, Alayunt –Kü.) **2.** Küçük fırın. (–Af.)

tandıra sallanmak Ev halkı ateşi sönmekte olan tandırın içine bacakları uzatarak halka biçiminde sıralanıp oturmak. (–Kr. ve çevresi)

tandırbaşı **1.** Tandır bulunan mutfak. (–Kr. ve köyleri) **2.** Tandır ağzının ön bölümü. (–Çr.)

tandırevi Ekmek yapılan yer. (–Vn.)

tangalḫaş dönmek Takla atmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tangırdak Koyunlara takılan çan. (Küçük İsa *Zile –To.)
tango Uzun topuklu kadın ayakkabısı. (*Bor –Nğ.)
tanğal Başı ve ağzı büyük, sesi kalın kimse. (–Çr.)
tanğayrıḫ, tangayrık 1. Ağzını açıp, gözlerini yukarıya doğru diken kimse, salak. (–Çr.) **2.** Sonuna dek açık : *Sokaḫ gapısı tanğayrıḫ.* (–Çr.; –Yz. ilçe ve köyleri)
tanğırdak Söylememesi gereken gizleri yüksek sesle anlatan kimse. (–Çr.)
tanıksamak Tanır gibi olmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
tanımaca Bilmece. (Kesirik –El.)
tanımak 1. Dikkatle bakmak, dikkat etmek. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; –Nğ.; *Mersin, Sayağzı, Tosmurlu *Silifke –İç.) **2.** Denemek, sınamak. (–Brd.)
tanınmaḫ Ünlü olmak, tanınmak. (Bayburt *Selim –Kr.)
tanıska En iyi. (*Çal, –Dz.; –Çr.; *Bor, –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
tanış [→ **tanışık**]
tanışık [**tanış**] Bildik, tanıdık. (*Yalvaç –Isp.; –Yz.)
[**tanış**] : (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Iğdır –Kr.)
tanışıklık Tanışmışlık, tanıdıklık. (–Kr.)
tanışluk vermek Kendini tanıtmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
tanko [**tankü**] Modaya uygun giyinen. (Bardız *Şenkaya –Ezm.; –Yz.)
[**tankü**] : (–Ky.)
tankuş Akılsız. (–Çr.)
tankü [→ **tanko**]
tanlamak (I) Sabahlamak. (–Çr.)
tanlamak (II) Şaşırmak. (–Çr.)
tanlamak (III) Çok belirgin ses çıkarmak. (–Çr.)
Tanri [**Tarı** (I), **Tari**] Tanrı. (–Vn.)
[**Tarı** (I)] : (Kerkük)
[**Tari**] : (–Vn.)
tantal etmek Sözü yaymak, duyurmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
tanüt Düzenci, kurnaz. (*Güdül –Ank.)
Tanyıldızı Çobanyıldızı. (*Susurluk –Ba.; –Çr.; *Bor –Nğ.)
tap (I) [**tapa** (II)] Güç : *İhtiyarlık tapsızlıktır.* (–Çr.)
[**tapa** (II)] : (*Bor –Nğ.)
tap (II) Tandıra düşüp kül üstünde pişen ekmek. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
tap (III) Arka, geri. (Kızıloba *Silifke –İç.)
tapa (I) Şişe kapağı, tıpa, mantar. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)
tapa (II) [→ **tap** (I)]
tapaklamak Uyuklamak. (*Bor –Nğ.)
tapalmak Arkası boş tahta vb. nesneye çakılan çivi geçmeyerek geri tepmek. (*Bünyan –Ky.)
tapan (I) Tohum ekildikten sonra toprağı düzeltmeye yarayan ağaç sürgü. (*Emirdağ –Af.; Hayati *Erbaa –To.; *Iğdır –Kr.; *Silifke –İç.)
tapan (II) [**tapı** (II)] Eşik. (Kerkük)
[**tapı** (II)] : (–Çr.)
tapan ağacı Eşiğin altına uzatılan kalın ağaç. (–Çr.)
tapan ayaḫlı Büyük, düz, geniş ayaklı (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tapança Tabanca. (*Iğdır –Kr.)
tapan çekmek [→ **tapanlamak**]
tapan çeyḫmeḫ Aldığı nesneyi vermemek, yadsımak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tapan etmek Karda yol açmak, karları küremek. (*Mersin ve köyleri, *Silifke ve köyleri –İç.)

tapan golu [→ **tapan sırığı**]

tapanlamak [**tabanlamak, tapan çekmek, tapannamak**] Sürülmüş, ekilmiş tarlayı tapanla düzeltmek. (*Bor –Ng.; *Silifke –İç.)

[**tabanlamak**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**tapan çekmek**] : (–Kr.)

[**tapannamak**] : (–Kr.)

tapannamak [→ **tapanlamak**]

tapan sırığı [**tapan golu**] Ekilen toprağı düzlemeye yarayan ağaca takılan sırık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**tapan golu**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tapa yapmak (I) Tütün yapraklarını elde bağlam yaparak dizmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tapa yapmak (II) [**tap etmek**] Başa kakmak. (*Manyas –Ba.)

[**tap etmek**] : (*Kula –Mn.)

tapbaca [→ **tapmaca**]

tapbaḫ Bulmak. (*Iğdır –Kr.)

tapbasan (I) Bir çeşit kuş tuzağı. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

tapbasan (II) [**tabbasan**] Ayağını yere sert vurarak yürüyen. (*Bor –Ng.)

[**tabbasan**] : (*Ermenek –Kn.)

tap etmek [→ **tapa yapmak** (II)]

tapḫır Kuş sürüsü. (Kerkük)

tapı (I) Nohut ya da mısır unundan mayalanarak yapılan küçük, yuvarlak, kalınca ekmek. (Tahanlı *Mersin –İç.)

tapı (II) [→**tapan** (II)]

tapıklamak [**tapışlamak**] Genellikle avutma ya da beğeni için birinin arkasını okşamak, hafifçe elle vurmak. (*Silifke –İç.)

[**tapışlamak**] : (*Silifke, Gilindire *Gülnar –İç.)

tapıl (I) [**tapul**] Biçilmiş ot bağlamı ve yığını. (*Iğdır, –Kr.; Telin *Gürün –Sv.)

[**tapul**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tapıl (II) Sulandırılmış çemen unu, kırmızıbiber ve sarmısak karışımı tahta üstünde kurutularak yapılan yiyecek. (Yazır, *Susurluk –Ba.)

tapılmağ Bulunmak. (Kerkük)

tapına gelmek Kolayına gelmek. (Tahtacı –Isp.)

tapır (I) Arka : *Jandarma Mehmet'in tapırına düştü.* (*Fethiye –Mğ.)

tapır (II) Taşlı, bozuk yol. (Baklalı –Ada.; *Mersin –İç.)

tapıradak düşmek İşe saldırmak, istekle koşmak : *Bir yumuş buyruldu mu tapıradak düşer.* (*Bor –Ng.; *Silifke –İç.)

tapırdamak **1.** Oraya buraya koşmak. (*Yalvaç –Isp.; Namrun *Tarsus, *Mersin, *Mut –İç.) **2.** Boşa uğraşmak. (*Mut –İç.)

tapırdatmak **1.** Oraya buraya koşturmak. (*Silifke –İç.) **2.** Tez yapılması gereken, yorucu iş vermek. (*Silifke –İç.)

tapır tapır [**tap tup**] Topluluğun koşuşmasını anlatır. (*Silifke –İç.)

[**tap tup**] : (–Çr.)

tapırtı **1.** Tez yürüme için. (Fariske *Ermenek –Kn.) **2.** Ayak sesi, gürültü. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tapışlamak [→ **tapıklamak**]

tapıt gibi [→ **takıt gibi**]

tapıtmak Dövmek : *Ali Yalman'ı tapıttı.* (Adiller *Ermenek –Kn.)

tapka Sergen, raf. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tapla [→ **tabla** (I) **-1**]

taplak Düzlük, düz alan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

taplama Bir çeşit sac ekmeği. (–Ml.)

taplu Süslü. (Salman *Akkuş –Or.)

tapmaca [**tapbaca**] Bulmaca. (Kerkük) [**tapbaca**]: (*Iğdır –Kr.)

tapmağ Bulmak. (Kerkük)

tapşırık Ismarlanan şey, ısmarlama. (*Iğdır –Kr.)

tapşırmağ Bağışta bulunmak. (Kerkük)

tapşırmaḫ **1.** Uyarmak. (*Iğdır –Kr.) **2.** Gönderimde bulunmak, havale etmek. (*Iğdır –Kr.)

tapşırmak (I) **1.** Tanıtmak. (–Çr.; Beşir, Kerkük) **2.** Salık vermek. (–Çr.) **3.** Ismarlamak. (Beşir, Kerkük)

tapşırmak (II) Yırtılan bezin kıyılarını içe katlayarak elde dikmek. (–Çr.)

taptağı Dama serilen toprağı bastırmaya yarayan bir çeşit araç. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taptaḫ **1.** Bastırılarak ya da basılarak pekişmiş toprak. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Çok işleyen yol. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

taptakır **1.** Kupkuru. (–Çr.) **2.** [→ **tamtaḫır -2**]

taptamağ [**taptamak -2**] Dövmek. (Kerkük) [**taptamak -2**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taptamak **1.** Basmak, çiğnemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** [→ **taptamağ**]

taptapa (I) Yuvarlak, küçük ekmek. (–Vn.)

taptapa (II) Sığır dışkısı. (Kerkük)

tap tup [→ **tapır tapır**]

tapul [→ **tapıl** (I)]

tapul etmek Biçilmiş ekin ve otlardan küçük yığınlar yapmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tar (I) **1.** Tavukların kümeste tünedikleri uzun ağaç. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayraktutan *Iğdır –Kr.; Kesirik –El.; *Tarsus, *Mersin –İç.) **2.** Yükün dökülmemesi ve tekere değmemesi amacıyla kağnının iki yanına uzatılan sırık. (Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.)

tar (II) Ağzında kasnak bulunan gübre çuvalı. (*Mersin, *Tarsus –İç.)

tar (III) İlkbahar otlarıyla yapılan yemek. (*Nazimiye –Tn.)

tar (IV) Başörtüsü. (*Mersin, *Tarsus –İç.)

tar (V) Sekiz ya da on iki telli bir çeşit çalgı. (*Iğdır –Kr.)

tara Odun keskisi, satır. (–Uş.; *Gediz –Kü.)

taraba **1.** Tahta parçası (genellikle tahta ile birlikte kullanılır). (*Bor –Ng.) **2.** Tahta perde. (*Güdül –Ank.)

tarak (I) Ayağın parmak kemikleri. (*Bor –Ng.)

tarak (II) **1.** Başak toplamakta kullanılan bir çeşit dişli araç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Hasır dokumakta kullanılan bir çeşit tahta araç. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

tarak (III) Karda insan geçebilecek genişlikte açılan yol. (Gölkonak, *Şarkikaraağaç –Isp.)

taraklamak İskambil kâğıtlarını karıştırmak. (*Yalvaç –Isp.)

taraklık İçine tarak vb. konulan bez kese. (Tahtacı –Isp.)

tarama Sazan balığının havyarı. (–Sm.)

taran Hayvanların otlamasına elverişli otlu ve sulu yer. (Tozara, Güvere *Silifke –İç.)

taranaağız [→ **taranağız**]

taranağız [**taranaağız, taraşağız**] Biçimsiz, büyük ağızlı kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**taranaağız**] : (*Bor –Nğ.)
[**taraşağız**] : (–Yz. ve çevresi)

taraslamak Gizlice çevresini araştırıp bulduğunu çalmak. (*Susurluk –Ba.)

taraş (I) Ürünün toplandıktan sonra kalanları. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

taraş (II) Tıraş. (*Iğdır –Kr.)

taraşağız [→ **taranağız**]

taraşmak Sürek avında avcılar yayılarak yürümek. (*Silifke, *Mersin –İç.)

taraştırmak Araştırmak. (İncekum *Silifke –İç.)

tar av Kekliklerin tünedikleri yerde yapılan av. (Kesirik –El.)

tarazımak Eskimeye yüz tutan kumaş incelmek. (*Bor –Nğ.)

tarbuka Darbuka. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

tarçıḫ vaḫtı **1.** İlkbaharda otun bol olduğu zaman. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Yaz ayları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tarçıklanmak Hayvan beslenmek, büyümek. (Salman *Akkuş –Or.)

tarhan İş yapmayan kimse. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

Tarı (I) [→ **Tanri**]

tarı (II) Mısır tanesi. (Burunucu *Silifke –İç.)

Tari [→ **Tanri**]

tarkurtike [→ **tahtadelen**]

tarlanmak Kümese yerleştirilmiş ağaç parçasına tavuklar tünemek. (–Kr. ve köyleri)

tarma Asma üzümü. (*Iğdır –Kr.)

tarmatağan [→ **tarmatakır**]

tarmatakır [**tarmatağan, tartak martak**] Karmakarışık, altüst olmuş. (–Çr.)
[**tarmatağan**] : (–Çr.)
[**tartak martak**] : (Kurna –Brd.)

tarmıḫçı Eli sıkı, cimri. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tarp Yüksekten akan suyun önüne balık yakalamak için gerilen, çalılardan yapılmış sepet örgüsü biçiminde engel. (–Kr.)

tarpada Yüksek yerden birden düşmeyi anlatır. (*Silifke –İç.)

tarsımak Yara iyileşmek. (Mağara *Silifke –İç.)

tartak martak [→ **tarmatakır**]

tartala (I) Yağma, talan. (*Kilis –Gaz.)

tartala (II) Bir kimseyi kovalayarak verilen korku, heyecan. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tartala (III) Gereksiz nesne, pılı pırtı. (Fariske *Ermenek –Kn.; Seydiler *Fethiye –Mğ.)

tartala (IV) Kuruyemiş, çerez. (Seydiler *Fethiye –Mğ.)

tartalamak [→ **tartılamak**]

tartılamak [**tartalamak**] İki elle kaldırılan taşı ileri geri sallayıp hızlandırarak atmak. (–Çr.)
[**tartalamak**] : (–Çr.)

tartılmak Asılmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tartma Başörtüsü. (Baklan *Çal –Dz.)

tas (I) Dört-beş kiloluk buğday ölçeği. (*Gülnar –İç.)

tas (II) Arka. (–Nğ.; *Karapınar –Kn.)

tasatmak **1.** Gözetlemek. (İncekum *Silifke –İç.) **2.** Önemsemek, dikkate almak. (İncekum *Silifke –İç.)

tasdara Sofra örtüsü. (*Osmancık–Çr.)

tasına düşmak [→ **taslamak** (II) **-2**]

tasitamam Gösteriş : *Bu kız sade tasitamamdır.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

taslaḫ Kaba, yontulmamış ağaç için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taslaḫlamak Ağacı budamak, yontmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

talak (I) **1.** Kaba, biçimsiz, yakışıksız (insan ya da nesne için). (Salman *Akkuş –Or.; Erenyaka *Akseki –Ant.) **2.** Yuvarlak. (*Bünyan –Ky.)

taslak (II) Övüngen. (Fariske *Ermenek –Kn.)

taslamak (I) **1.** Tasarlamak. (*Bünyan –Ky.) **2.** Gözetlemek. (–Nğ.; *Mersin –İç.)

taslamak (II) [**tasına düşmek**] **1.** Bakmak. (Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.) **2.** İzlemek. (*Mersin –İç.)
[**tasına düşmek**] : (*Çal –Dz.)

taslamak (III) Gösteriş yapmak. (*Susurluk –Ba.)

taslamak (IV) Kavunu, karpuzu kabuğundan ayırmak. (*Kula –Mn.)

tasma Kemer, kuşak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taşağar [→ **taşağır**]

taşağır [**taşağar**] Verimsiz toprak. (*Yalvaç –Isp.)
[**taşağar**] : (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

taşarmudu Kırlarda yetişen bir çeşit armut. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; Erenyaka *Akseki –Ant.)

taş evlemek Taş kırmak için çivi yeri açmak. (Kurna –Brd.)

taşgözleri İri delikli kalbur. (–Kr.)

taşıelinde Tez ve yerinde yanıt veren hazırcevap. (–Kr.)

taşırgamak Nalsız hayvan, tırnağı bozuk yolda yürümekten kırılarak topallamak, ayağı şişmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Fethiye –Mğ.)

taşkadayıfı Yassıkadayıf. (*Bor –Nğ.; –Ada.; *Mersin –İç.)

taşkalaya almak Alay etmek, eğlenmek. (Böğürlen *Sivrihisar –Es.)

taşlamak Gebe hayvan yavrusunu düşürmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

taşlantı (I) [**taşlıca**] Kümes hayvanlarında taşlık. (–Çr.)
[**taşlıca**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

taşlantı (II) Savrulan, kalburda elenen buğdayın taşlı, topraklı bölümü. (–Çr.)

taşlıca [→ **taşlantı** (I)]

taşlık **1.** Kapı önlerinde taş döşenerek yapılmış yer. (*Terme –Sm.) **2.** Üstü kapalı avlu. (–Af.)

taşmaka Kaplumbağa. (Çilehane *Reşadiye –To.)

taşra Hela. (–Krş. ve çevresi)

tāşüt Kereste. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

taşyağı Gazyağı. (*Gediz –Kü.; *Soma ve çevresi –Mn.)

taşyatır Unutulma, anılmama. (*Fethiye –Mğ.)

tat (I) **1.** Dilsiz. (*Silifke –İç.) **2.** Az konuşan. (Kurna –Brd.) **3.** Ters (kimse). (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **4.** Deli. (–Uş.) **5.** Üreme organı büyük kimse. (–Çr.)

tat (II) Yassı. (–Vn.)

tat (III) Çorabın ayak bileğinden aşağı bölümü. (–Kr.)

tat (IV) Deneyimi olmayan kimse. (–Kr.)

tat (V) Çam ağacının büyük dalı. (Kocabey *Şavşat –Ar.)

tāta Tahta. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tatabazlık Çanak yalayıcılık, dalkavukluk. (*Gürün –Sv.)

tataḫami [→ **totaḫami**]

tatala Topal. (İncekum *Silifke –İç.)

tatan etmek Yatıp uyumak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tatar **1.** Kalın açılan yufka. (Ulukışla *Bor –Nğ.) **2.** Haşlanmış hamurla yoğurt karıştırılarak yapılan yemek. (–Brd.)

tatar arabası At arabası. (–Af.; –Yz.)

tataraşı Üçgen biçiminde kesilip haşlanan hamur üstüne, sarmısaklı yoğurt ve yağda pişmiş yumurta dökülerek yenilen bir çeşit çorba. (–Çr.)

tatarca Böbrek ağrısı. (–Çr.; *Güdül –Ank.)

tatarca olmak Mide bozulmak. (Namrun *Tarsus –İç.)

tatarhamı Apandisit. (Kesirik –El.)

tatavı (I) [**tatavu**] Ramazandan bir gün önce tutulan oruç. (–Çr.; –Yz.) [**tatavu**] : (*Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.)

tatavı (II) İyi pişmemiş yemek için. (*Bor –Nğ.)

tatavı (III) [**tatavi**] Baştansavma ve tez yapılan iş. (*Silifke –İç.) [**tatavi**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

tatavi [→ **tatavı** (III)]

tataviye Boşuna, gelişigüzel (işe başlamak, gitmek için). (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

tatavu [→ **tatavı** (I)]

tatlaşmak Tartışmak. (Bozdoğan, Kesmeburun, *Osmaniye –Ada.)

tatlıcalık **1.** Helva. (*Soma ve çevresi –Mn.) **2.** Lokum. (*Soma ve çevresi –Mn.)

tatlıçiş Meni. (–Çr.)

tatlık Dört ayaklı bir nesnenin içine ateş kabı konulup üstü örtülerek yapılan bir çeşit tandır. (*Bor –Nğ.)

tatlılık Kıtlık. (–Çr.)

tatmak Yatmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tatsi Yapışkan. (–Sv.; –Ky.)

tattata Kedi kovalama ünlemi. (Kocabey *Şavşat –Ar.)

tatuḫ [**tıncıḫ**] Kadının üreme organı. (Uluşiran *Şiran –Gm.) [**tıncıḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tav **1.** Güç, kuvvet. (Kerkük) **2.** İşin, ürünün olgunlaşma, erginleşme zamanı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tava (I) **1.** Ateş küreği. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bor –Nğ.) **2.** Mısır patlatmakta kullanılan bir çeşit araç. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

tava (II) Bağ evleklerinde üzüm çubuğunun dikildiği yerler. (–Çr.)

tava (III) Fırın ya da kömür ateşinde pişirilen soğanlı et yemeği. (Lefkoşe, Kıbrıs)

tava düşmeğ İşinde hızlanmak, güçlenmek. (Kerkük)

tava gelmek Kanmak, yola gelmek, yumuşamak. (*Yalvaç –Isp.; –Kr.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tav almak Genellikle koşucu hız, güç almak. (Kerkük)

tavar Büyük : *Tavar uşağ*. (Kerkük)

tavara Uyuyan kimsenin üstüne abanarak ağırlık verdiğine inanılan, kediye benzetilen düşsel yaratık, karabasan. (Zaferli *Maçka –Tr.)

tavaşa Erkekliği yok edilmiş, enenmiş. (*Kilis –Gaz.)

tavatır [**tafatır, tavatur -1, tavatür**] Çok iyi, çok yararlı, çok güzel. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; –Kr.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**tafatır**] : (–Af.)
[**tavatur -1**]: (Uluşiran*Şiran –Gm.)
[**tavatür**] : (*Güdül –Ank.)

tavatir [**tavatur -2**] **1.** Söylenti, abartılı söz, dedikodu. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**tavatur -2**]: (Uluşiran*Şiran –Gm.)
2. Şaşılacak durumda, yaman.(–Ml. ve çevresi)

tavatur 1. [→ **tavatır**] **2.** [→ **tavatir -1**]

tavatür [→ **tavatır**]

tavırlandırmaḫ Büyütmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tavış Ateş, sıcaklık : *Yüreğimin tavışı söndi.* (Kerkük)

tavlamağ Bir çok ipliği birlikte bükmek. (Kerkük)

tavlamak (I) Kıyılacak tütün vb. ni az su serpip yumuşatmak. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Bünyan –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tavlamak (II) Yağı tavada ısıtmak. (*Antakya –Hat.)

tavlanmağ Davranmak : *Çocuk kaçmaya tavlanıb.* (Kerkük)

tavlaşmak 1. Çamur vb. kurumaya yüz tutmak. (–Çr.; *Mersin –İç.) **2.** Yağmura doyan tarla sürülmeye elverişli duruma gelmek. (*Mersin –İç.)

tavlatma Birkaç katı bir araya getirilerek bükülmüş iplikten dokunan bir çeşit bez. (Kerkük)

tavlı (I) Olgunlaşmış. (Kurna –Brd.; *Güdül –Ank.)

tavlı (II) İvecen: *Tavlı gédiri.* (Kerkük)

tavli [**tavlu**] Şişman. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**tavlu**] : (Kesirik –El.)

tavlu [→ **tavli**]

tav olmak Uygun bulmak. (Küçük İsa *Zile –To.; –Ant.)

tavsamak [**tavsımak, tavsınmak**] Hızı, tezliği, gücü azalmak, sönmeye başlamak. (*Yalvaç –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Bünyan –Ky.;*Bor –Nğ.)
[**tavsımak**]: (–Brd.; *Susurluk –Ba.; –Çr.; *Fethiye –Mğ.)
[**yavsınmak**] : (*Mersin –İç.)

tavsıl Abartı. (*Sütçüler –Isp.)

tavsımak [→ **tavsamak**]

tavsınmak [→ **tavsamak**]

tavsır Resim, fotoğraf: *Onun tavsırları iyi çıkar.* (–Sv.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Karapınar –Kn.; Tozkovan *Gülnar, –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

tavsıtmak Sessizce yellenmek. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

tavşanak Pırnal. (–Uş.)

tavşanekmeği Kızılcık ağacının taze yaprağı. (–Ks. ve çevresi)

tavşanlama Tez uyuyup uyanma. (*Sütçüler –Isp.)

tavşantopu Yumru köklü, salep yapılan bir çeşit bitki. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tav tav Ara ara, zaman zaman : *Karnıma tav tav ağrı giriyor.* (*Yalvaç –Isp.)

tav tavılmak Hız, güç azalmak, bitmek. (Kerkük)

tav tav sav sav olmak Bitmek, tükenmek, kalmamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tavukgötü Elde ayakta oluşan kara bir çeşit siğil. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Bor –Nğ.)

tavun Bir çeşit tavuk hastalığı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

tavusmak Bitirmek, tüketmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tav vermek (I) Kışkırtmak. (–Çr.)

tav vermek (II) Kuru nesneyi yumuşatmak. (–Çr.)

tavzu Tavus kuşu. (–Af.)

tay [**tayadaş, taydaş -2**] Eş, denk, yaşıt. (Çilehane *Reşadiye –To.; Salman *Akkuş –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Kesirik –El.)

[**tayadaş**] : (*Mut, *Mersin –İç.)

[**taydaş -2**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bor –Nğ.; Tekeler *Silifke –İç.; Kerkük)

taya (I) **1.** Ot, ekin yığını. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Iğdır –Kr.; Yukarı Toklu *Taşlıçay –Ağ.; –Vn.; Tahanlı *Mersin –İç.) **2.** Fide. (Kerkük) **3.** Pirinci sapından ayırma. (*Güdül –Ank.)

taya (II) Sütanne. (–Vn.; Kerkük)

tayadaş [→ **tay**]

taya durmak [→ **tay durmak**]

tayak Değnek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tayalamak Harmanda ikinci kez ayalama işlemi yapmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tay çuvalı Kısa, geniş çuval. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

taydaş 1. Arkadaş, dost. (–Sv.; –Ky.; Tekeler *Silifke –İç.) **2.** [→ **tay**]

taydırmak Çalmak, aşırmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tay durmak [**taya durmak**] Yeni yürümeye başlayan çocuk, yardımsız ayakta durmak. (*Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.; *Bor –Nğ.)

[**taya durmak**] : (*Mersin –İç.)

tayfa Akraba, yakın. (*Iğdır –Kr.; *Bor –Nğ.)

taygeldi 1. Üvey kız çocuk. (*Eşme –Uş.) **2.** İkinci kez evlenen kadının yanında götürdüğü çocuk. (İsabey *Çal –Dz.; –Çr.; –Ml.)

tay gelmek (I) Çocuk, yeniden evlenen annesinin yanında gelmek. (–Brd.)

tay gelmek (II) Denk, eşit olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tay gitmek Çocuklu kadın yeniden evlenmek. (*Güdül –Ank.)

tayın Sincap. (*Mersin –İç.)

tayır tayır Sökülen yün örgünün, yırtılan bezin çıkardığı ses için. (–Çr.)

tayka [→ **takka -2**]

taykeş [**tekeşer, tenkeş**] Eşleri birbirine uygun olmayan, benzemeyen, tek kalan nesne : *Taykeş öküz, taykeş ayakkabı.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ml.; –Gaz.)

[**tekeşer**] : (Kerkük)

[**tenkeş**] : (–Kr.)

taylaḫ Birinin arkasında gezen kimse, çocuk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

taylak Bir, iki yaşında üstüne binilmeyen at yavrusu, tay. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

taylamak Yük, denk yapmak : *Meyveleri tayladım; hazır, merkebe yükle.* (–Çr.)

taylanmaḫ Yaşını küçük göstermek için çocuksu davranışlar yapmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

taylanmak Denk gelmek, uymak: *Küp biraz büyükçe imiş taylanmadı.* (–Çr.)

taylasan [**talyasan**] Eskiden, başa sarılan sarığın sırta uzanan bölümü. (–Çr.)
[**talyasan**] : (–Çr.)

taysınmamak Küçümsemek, önemsememek. (*Bor –Nğ.)

taytak (I) Çok gezen kimse. (Saçak *Çerkeş –Çr.)

taytak (II) İşi yapıp yapamayacağını düşünmeden kendini öne atan kimse. (–Çr.)

taytı Birinin arkasına takılan kimse ya da çocuk, takıntı. (Saçak *Çerkeş, –Çkr.)

tayuḫbelerüğü Az ışıkta görememe hastalığı, tavukkarası. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tazece konuşmak Az önce konuşmak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

tazene Mızrap. (*Bünyan –Ky.)

tazıbeli Eller ve dizler yere konularak yapılan, belin içe eğik çukur durumu : *Tazıbeli yap*. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

tazıboncuğu Çocuk beşiğine, hayvan yularına dikilen bir çeşit midye kabuğu. (Kumdanlı *Yalvaç–Isp.; –Çr.)

te Olmaz, hayır! (–Çr.)

teah Şaşma bildirir ünlem. (Afşar, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)

tebelleşmek Can çekişmek. (*Susurluk –Ba.)

tebene Yorgan iğnesi. (*Iğdır –Kr.; Kerkük)

teber (I) **1.**Çapa. (Uğurlu *Ermenek –Kn.) **2.** Küçük balta. (Küçük İsa *Zile –To.)

teber (II) Aşık oyununda kullanılan terim. (Çepni *Gemerek –Sv.)

teberik [**teberrik, teberük**] Armağan. (–Ml.; –Gaz.; Telin *Gürün –Sv.; Namrun *Tarsus –İç.)
[**teberrik**] : (*Nazimiye –Tn.)
[**teberük**]: (Fariske*Ermenek –Kn.)

teberrik [→ **teberik**]

teberük [→ **teberik**]

teberze Kurutmaya elverişli, çok tatlı kayısı. (*Iğdır –Kr.)

tebitlemek Gözetlemek. (–Ml.)

tebsermek Kurumaya yüz tutmak. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; Namrun *Tarsus –İç.)

tebsetmek İşemek (aşağılama için). (*Bor –Nğ.)

tebsimek Yemek pişirmek. (Fariske *Ermenek –Kn.)

tec Samandan ayrılmış arpa, buğday yığını. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tece Kalça kemiği. (–Ml.)

tecemillet Yaramaz çocuk. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tecemme Yönetme, yönetim. (–Çr.)

tecik Tane, tanecik: *Evde kaç tecik varsınız?* (–Uş.)

tecir Hayvan alıp satan kimse. (–Af.; Kurna –Brd.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Fethiye –Mğ.)

teddek Servi ya da çam kozalağı. (Çatoz, Mağosa, Kıbrıs)

tedirgin etmek, tedirkin etmek Korkutup kaçırmak, kuşkulandırmak. (–Çr.)

tedürgün olmaḫ **1.** Uzaklaşmak, gitmek, yitmek. (Kuzköy *Akkuş –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Güdül –Ank.) **2.** Düzeni bozulmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tee Dağlarda yetişen bir çeşit yabanıl ağaç. (*Nazimiye –Tn.)

tef Kefen. (*Bünyan –Ky.; *Silifke –İç.)

tefal Em, ilaç, umar. (Köselili *Akdağmadeni –Yz.)

tefārik Gelin giysisi yapılan sırma işli bir çeşit ipek kumaş (eskiden). (–Çr.)

tefe Dokuma tezgâhında tarağı tutan, mekik ipliklerini sıkıştırmaya yarayan araç. (*Güdül –Ank.)

tefek **1.** Asma, üzüm ağacı. (Teniste *Anamur –İç.) **2.** Filiz, asma filizi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Soma ve çevresi –Mn.) **3.** Asma yaprağı. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tefildemek İşi tez bitirmek için canla başla çalışmak. (*Yalvaç –Isp.)

tefil düzmek Suçunu gizlemek için sözde nedenler uydurmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tefir **1.** Çeşit, tür. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Renk. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

teftane Akıllı. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)

tefter Defter. (*Güdül –Ank.)

tege Teke, erkek keçi. (Kerkük)

tegellemek (I) Göz önüne, akla getirmeye çalışmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tegellemek (II) Birinin aklını karıştırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tegel vurmak Önce teyelleyip sonra elde makina dikişi gibi ince dikmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tegene Hamur teknesi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

teğ **1.** Asma. (Tahanlı *Mersin –İç.) **2.** Asma filizi, sürgünü. (*Mut –İç.) **3.** Kavun, karpuz vb. bitkilerin toprak üstündeki gövde ve dalları. (Uzuncaburç *Silifke –İç.; Çatoz, Magosa, Kıbrıs) **4.** Asma yaprağı. (*Mut, *Mersin, *Tarsus –İç.)

teğdirmek Yerinden atmak, uzaklaştırmak. (*Bünyan –Ky.)

teğe (I) Bitki dalı. (Arslan *Mersin –İç.)

teğe (II) Paralel, başabaş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

teğlemek Eşitlemek, denklemek. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

teh Sanki. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

teh düşmek Dikkat etmek. (*Antakya –Hat.)

tehe, tehi Önemsiz, boş : *O adamın buraya gelip gitmesi tehe değil.* (–Çr.)

tehenk [→ **teneyh**]

teḥeze İşe yaramaz, yıpranmış durumda. (–Kr.)

tehiye Boş yere. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tehlemek [**tehlimek**] Gözetmek, bakmak. (*Bor –Nğ.)

[**tehlimek**] : (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

tehlimek [→ **tehlemek**]

tehliz Kendirden gözenekli dokunmuş çuval. (–Yz.; *Silifke –İç.)

tehmen Çalgılı eğlence. (–Çr.)

tehmik Tekme, çifte. (–Kr.)

tehne (I) [**tahne**] Aralıklı, az sayıda, ıssız, tenha : *Pınar başı akşam tehne olur.* (–Brd.; –Çr.; *Güdül –Ank.; *Fethiye –Mğ.)

[**tahne**] : (–Yz. ilçe ve köyleri)

tehne (II) Tekne. (*Iğdır –Kr.)

tehne (III) Bulaşık bezi. (Kesirik –El.)

tehne ağzı Bentle arkın birleştiği yer. (Meyvabükü, Bademli, Akçakese, Yeşilöz *Güdül –Ank.)

tehnel [→ **teynel**]

tehrem Keçi kılı, tiftik. (*Emirdağ –Af.)

tehriz Koridor, evin girişi, dehliz. (–Çr.)

tein Sincap. (*Zile ve köyleri –To.; –Çr.)

tek 1. Gibi. (Kesirik –El.) **2.** Değin. (–Çr.)

tekadım Uzunatlama. (Kerkük)

tekaltı Eyerin altına, keçenin üstüne yerleştirilen meşin kaplı keçe. (Bayburt *Selim –Kr.)

tekbasmacık Bir çeşit yün dokuma örneği. (Orhana *Anamur –İç.)

tekbuçuk Az, şöyle böyle, az buçuk. (İncekum *Silifke –İç.)

tekdamar Cılız. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tekdeş Benzer. (Kerkük)

tek durmak Uslu durmak. (*Silifke –İç.)

tekecen [**tekercen**] Yenilebilen bir çeşit ot. (–Krş. ve çevresi) [**tekercen**]: (–Çr.)

tekellemek Yuvarlamak, tekerlemek. (–Çr.)

tekellenmek Yuvarlanmak, tekerlenmek. (–Çr.; –Yz.)

tekelpancarı Yabanpancarı. (*Merzifon –Ama.)

tekemen Hırçın, huysuz. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

teker Makara. (Narlıkuyu *Silifke –İç.)

tekercen [→ **tekecen**]

tekerek [**tekir -2**] Yuvarlak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) [**tekir -2**]: (*Fethiye –Mğ.)

tekerlek şapka Fötr şapka. (*Merzifon –Ama.; –Yz.)

tekesakalı Kırlarda yetişen uzun yapraklı, sütlü bir çeşit ot. (*Yalvaç –Isp.; –Yz.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tekesek (I) Hoppa kadın. (Çepni *Gemerek –Sv.)

tekesek (II) Çiftleşmek isteyen dişi keçi. (Çepni *Gemerek –Sv.)

tekesemek [**tekesimek, tekeye gelmek -1**] Dişi keçi çiftleşmek istemek. (–Çr.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) [**tekesimek**]: (*Antakya –Hat.) [**tekeye gelmek -1**]: (–Kr.; *Güdül –Ank.)

tekesimek [→ **tekesemek**]

tekeşer [→ **taykeş**]

tekeye gelmek 1. [→ **tekesemek**] **2.** Erkek keçi çiftleşmek istemek. (*Susurluk –Ba.)

tekin (I) Uslu. (–Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tekin (II) Giz, saklı, esrarlı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tekin durmak Uslu durmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tekinsiz Uğursuz. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tekin söz Önemli, gizli anlamı olan söz. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tekir 1. Tekerlek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** [→ **tekerek**]

tekir kazığı Değirmende suyunun yüksekten dökülmesini sağlayan oluğun dayandığı büyük ağaç. (*Fethiye –Mğ.)

tekirlenmek Kedi yavrusu büyüdükçe tüylerindeki çizgiler koyulaşmak, belirginleşmek. (–Çr.)

tekiş Erkek oğlak. (–Sv.; –Ky.)

tekiz Taksit. (*Kilis –Gaz.)

tekizmek Bağlı hayvan ipinden kurtulup kaçmak. (–Sv.; –Ky.)

tekleme 1. Az, tek tük. (*Bünyan–Ky.) **2.** Yeni yetişmekte olan pancarı güçlenmesi için aralıklı duruma getirme. (*Susurluk –Ba.)

teklemeğ İtmek. (Kerkük)

tekli Değin, dek : *Sabaha tekli gezdik.* (*Fethiye –Mğ.)

tekme Adım : *Burası yüz tekme geldi.* (Güzve *Ermenek –Kn.)

tekmek Yuvarlanmak, tekerlenmek. (Kum *Silifke –İç.)

teknāşi [**teknégaşi**] Teknenin hamurlarını kazımaya yarayan araç. (Hayati *Erbaa –To.)
[**teknégaşi**] : (Hayati *Erbaa –To.)

teknazlı Bir çeşit yün dokuma örneği. (Orhana *Anamur –İç.)

teknéğaşi [→ **teknāşi**]

teknekazıntısı Ana ve babaların yaşlılığında olan en son çocukları. (–Çr.)

teksermek [**teñsermek**] Uygun görmek. (Tahtacı –Isp.; Tahtacılar, *Mersin –İç.)
[**teñsermek**] : (Gökbelen *Silifke –İç.)

teksivrik Topraktan yeni çıkan ekin. (–Çr.)

tektirme Esnek çubuklarla oynanan bir çeşit oyun. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tekücek Küçük çapa. (Hayati *Erbaa –To.)

tekyümbek Bir çeşit oyun. (–Ml.)

telasük [→ **telesük**]

telbe Tef. (*Iğdır –Kr.)

telbis (I) Nemli toprak. (–Ml.; *Bünyan –Ky.)

telbis (II) [**telbüz**] Düzenci, güvenilmez, kurnaz, kimse. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Fethiye –Mğ.)
[**telbüz**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

telbüz [→ **telbis** (II)]

tele Giysi yakalarının içine konulan kolalı bez, tela. (–Çr.)

telef Aç, susuz, bakımsız : *Gaş gündür telef zavallı.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

telefgin Savurgan. (Kerkük)

telek (I) [**téleyh**] Kümes hayvanları ve kuşların iri kalın tüyleri. (–Çr.; –Kr.; –Yz.; *Silifke, *Mersin –İç.)
[**téleyh**] : (*Iğdır –Kr.)

telek (II) Hamamda kadın yıkayıcı, tellak. (–Brd.)

teleme (I) **1.** Kesilmiş süt. (*Bünyan –Ky.) **2.** Yumuşak bir çeşit peynir. (*Bünyan –Ky.)

teleme (II) Tane. (*Fethiye –Mğ.)

teleme (III) Cansız, güçsüz, cılız. (Sayağzı, Susanoğlu *Silifke –İç.)

teleme (IV) **1.** Az pişmiş, yarı çiğ. (–Çr.; *Bor –Nğ.) **2.** Katılaşmamış, az katı. (–Çr.) **3.** Az pişmiş rafadan yumurta. (*Bor –Nğ.)

teleme (V) Nadas edilmemiş tarla. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

teleme (VI) Dişbudak ağacının yeşil yaprağı. (Meyvabükü *Güdül–Ank.)

telesimek, telesimeyh [→ **telesmek**]

telesmeğ [→ **telesmek**]

telesmek [**telesimek, telesimeyh; telesmeğ**] İvmek. (–Kr.)
[**telesimek, telesimeyh**] : (*Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; Beyelması *Ağın –El.)
[**telesmeğ**] : (Kerkük)

telesük [**telasük**] Tez, ivecen : *Telesük gidir.* (Türk, Taze, Kerkük)
[**telasük**] : (Bayat, Taze, Telefar, Kerkük)

televsimek Sersemlemek. (Afşar, Pazaröre n *Pınarbaşı –Ky.)

téleyh [→ **telek** (I)]

teleyh saḫal Uca doğru köşe yaparak incelen sakal. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

telezimek 1. Yorgunluktan bitkin düşmek. (Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Cılızlaşmak, zayıflamak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

telgözel Leblebinin kırıklarını ayırmaya yarayan araç. (*Güdül –Ank.)

teli Diken. (*Nazimiye –Tn.)

teliz Kendir, çuval biçiminde kaba dokunan bez. (*Zile ve köyleri –To.; –Yz.; *Güdül –Ank.)

telker Bir çeşit bilezik. (–Ml.)

telkırma [→ **telkırmalı işleme**]

telkırmalı işleme [**telkırma**] Sırma ve gümüş tellerle tülbente yapılan bir çeşit iş örneği. (–Çr.)
[**telkırma**]: (*Silifke –İç.)

telle Kasap çengeli. (*Bor –Nğ.)

telleme Tomruğun hızarla boyuna ikiye ayrılmış parçaları. (–Çr.)

tellemek Hayvan, ipini ya da zincirini koparmak. (*Fethiye –Mğ.)

tellenmek 1. Darılmak, incinmek, içerlemek. (Darıveren *Acıpayam–Dz; Küçük İsa *Zile –To.; Salman *Akkuş –Or.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Titizlenmek, öfkelenmek. (–Çr.)

telletme (I) [**terlempe**] Tuzlanan vişne, koruk ağzı kapalı kapta çalkalanarak yapılan bir çeşit yiyecek. (*Bor –Nğ.)
[**terlempe**]: (*Silifke –İç.)

telletme (II) Tırpanla ekin biçerken toprakta kalan tek tük biçilmemiş saplar. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

telletmek Sigara dumanını havaya üflemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

telli Tez darılan, alıngan, nazlı. (*Yalvaç –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

tellik 1. Kumaştan ya da yünden örülerek yapılan takke. (Aşağı Yaylabel –Isp.; –Çr.; *Güdül –Ank.) **2.** Terlik. (–Çr.)

telmek Devrilmek. (Alatepe –Ay.)

telmeyit olmaḫ Güçsüz, bitkin düşmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

telpancarı Küçük yapraklı, yemeği yapılan, yabanıl bir çeşit ot. (–Kr.)

telpenir Tel tel ya da bütün olup ısıtılınca sünen bir çeşit peynir. (–Sm.)

tel tellemek İpliği iğneye geçirmek. (–Çr.)

teltik (I) [**teltuk, teltük**] **1.** Dolaşık, karışık, engelli, yanlış. (*Bünyan –Ky.; *Mersin –İç.; *Fethiye –Mğ.) [**teltük**]: (Salman *Akkuş –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Yabancı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Mersin –İç.) **3.** Yaramaz, ters. (–Ml.; Erenyaka *Akseki, –Ant.)
[**teltuk**]: (*Çerkeş –Çr.)

teltik (II) Tetik (tabanca, tüfek için). (Keben, Tekeler *Silifke –İç.)

teltuk [→ **teltik** (I) **-3**]

teltük [→ **teltik** (I) **-1**]

tembelek Az tembel, tembelce. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tembeletös olmak Tepetakla yuvarlanmak. (*Bor –Nğ.)

tembelt etmek Hayvanın sırtının iki yanına gelecek biçimde yükleri birbirine bağlamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

temeit [→ **temşit**]

temeçi Göğüs, kaburga kemiği. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

temek Ahırda saman ya da gübre atmak için kullanılan küçük pencere. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Ekinözü *Elbistan, –Mr.; *Güdül, *Balâ –Ank.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kızıloba, Tosmurlu *Silifke –İç.)

temekenli [**temeküllü -1, 2**] **1.** Temelli, sürekli. (*Fethiye –Mğ.)
[**temeküllü -2**]: (*Bor –Nğ.)
2. Doğma büyüme o bölgede oturan, yerli. (Tekeler, Keben *Silifke –İç.)
[**temeküllü -1**]: (*Bor –Nğ.)

temeküllü 1. [→ **temekenli -2**] **2.** [→ **temekenli -1**]: (*Bor –Nğ.)

temel Ağaç dikerek yapılan, köklü çit. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

temi Bitki, ağaç, meyve kümesi. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

temin Yazın, yazda. (*Mersin –İç.)

temincek [→ **temincik**]

temincik [**temincek**] Az önce. (*Susurluk –Ba.)
[**temincek**]: (*Güdül –Ank.)

temis [**temiz**] Temmuz. (İncekum *Silifke –İç.)
[**temiz**]: (–Vn.)

temisin Temmuzda. (İncekum *Silifke –İç.)

temiz [→ **temis**]

temmiz Temiz. (*Iğdır –Kr.)

temra [→ **temre**]

temre [**temra, temreğe, temro**] Bir çeşit deri hastalığı, temriye. (*Susurluk –Ba.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Pınarlıbelen *Bodrum, Fethiye –Mğ.)
[**temra**]: (–Çr.; –Yz.)
[**temreğe**]: (–Ank.)
[**temro**]: (Salman *Akkuş –Or.)

temreğe [→ **temre**]

temro [→ **temre**]

temsil Mercimek. (–Af.)

temşit [**temcit**] Sahur yemeği. (Tahtacı –Isp.)
[**temcit**]: (–Gaz.)

temtek Biricik. (*Silifke –İç.)

ten 1. Kadının üreme organı. (–Çr.) **2.** Sığırların dişilik organı. (Ulu-şiran *Şiran –Gm.)

tenbel Temel, kök. (Kerkük)

tenbet Uyar, tembih et. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tencik Kazan. (*Nazimiye –Tn.)

tendir [**tendur**] Tandır. (*Iğdır –Kr.; –Vn.)
[**tendur**]: (*Bulanık –Mş.)

tendir damı [**tendir evi**] Tandır bulunan, üstü kapalı, ön bölümü açık yer. (*Iğdır –Kr.)
[**tendir evi**]: (–Vn.)

tendir evi [→ **tendir damı**]

tendur [→ **tendir**]

tendür Ocağa konulup üstünde ekmek pişirilen, çamurdan yapılma, koni biçiminde araç. (Tahir *Eleşkirt –Ağ.)

tendürüs Derli toplu, düzenli. (Ulu-şiran *Şiran –Gm.; *Bor –Nğ.)

tene 1. Tane. (–İç. ve ilçeleri) **2.** Tahıl tanesi. (*Emet –Kü.; –Çr.) **3.** Bulgur pilavı. (*Emet –Kü.)

tenef Çatı saçağı. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

tenel Defne. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

teneleme 1. Tanelere ayırma, taneleme. (Tahtacı –Isp.; –Çr.; Kesirik –El.; *Mut –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.) **2.** Ufalamak : *Ekmeği teneleyip durmasana.* (*Susurluk –Ba.)

tenelmek Nemlenmek : *Tuz tenelmiş.* (*Şebinkarahisar, –Gr.; Küçük İsa *Zile, Çilehane *Reşadiye –To.)

teneyh [**tehenk**] Üzüm kütüğü. (*Iğdır –Kr.)
[**tehenk**]: (*Iğdır –Kr.)

teng (I) Sağlam, sıkı : *Teng bağla.* (Kerkük)

teng (II) Güç durum. (Irak)

tenge çekmeğ Tuz ve biber ekilen balık, pişmeden önce taş vb. ağırlık altında bekletilmek. (Kerkük)

tengellek [→ **tengerlek**]

tengellemek [→ **tengerlenmek**]

teñgerak [→ **tengerek**]

tengerek [**teñgerak, tengirek**] Yün eğirmeye yarayan tahta araç, kirmen. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, *Sütçüler –Isp.; Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Fethiye –Mğ.) [**teñgerak**] : (*Silifke –İç.) [**tengirek**]: (–Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Beyşehir ve çevresi –Kn.)

tengerlek [**tengellek, tengerşek, tengirşek, tengişek, tenğellek**] Yuvarlak. (–Brd.; –Gaz.; –Yz. ilçe ve köyleri; *Bünyan, –Ky.) [**tengellek**] : (–Çr.) [**tengerşek**] : (–Yz. ve çevresi; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı, –Ky.) [**tengirşek**] : (Dışlık *Kangal –Sv.) [**tengişek**] : (Davulku *Hekimhan –Ml.) [**tenğellek**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tengerlenmek [**tengellemek, tenğellenmek, tenğerlenmek, tenkmek**] Yuvarlanmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, Tahtacı –Isp.; *Çal –Dz.; –Gaz.; –Yz.; *Güdül –Ank.; *Fethiye, Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) [**tengellemek**] : (*Bor –Nğ.) [**tenğellenmek**] : (–Çr.) [**tenğerlenmek**] : (–Çr.) [**tenkmek**] : : (Kızılisa *Silifke, *Anamur –İç. ve köyleri)

tenger menger Paldır küldür tepetakla yuvarlanma için. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; –Yz.)

tengerşek [→ **tengerlek**]

tengır Parasız. (*Kula –Mn.)

tengil tengil yuvarlanmak Tepetakla yuvarlanmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tengirek [→ **tengerek**]

tengirşek [→ **tengerlek**]

tengişek [→ **tengerlek**]

tengül tüngül Sekerek, zıplayarak yuvarlanma için. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tenğellek [→ **tengerlek**]

tenğellenmek [→ **tengerlenmek**]

tenğerlenmek [→ **tengerlenmek**]

tenike İnce, yassı nesne. (*Nazimiye –Tn.)

tenimek Gözaltında bulundurmak. (Gezende *Gülnar –İç.)

tenişmek Gelişmeye başlamak. (–Tr.)

tenk Çok gergin : *İp tenk olduğu için koptu.* (Irak)

tenkeş [→ **taykeş**]

tenkmek [→ **tengerlenmek**]

tenknefes Astım hastalığı. (Kerkük)

tenko Kısa. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tenmek **1.** Soysuzlaşmak, yozlaşmak. (–Yz.) **2.** Yıkılmak, çökmek. (–Yz.) **3.** Çalmak. (–Yz.)

tennetmiye bırahmah Kuru nesneleri az ıslatmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tense **1.** Önem, değer, saygı. (Bayat, Ocuşlular, Taze, Beşir, Kerkük) **2.** İlgi çekicilik. (Kerkük ve çevresi)

tensem Saygınlık. (Kerkük)

tensememeğ Aldırış etmemek, önemsememek. (Kerkük)

teñsermek [→ **teksermek**]

tensiye Bundan böyle. (Kerkük)

tensiz [→ **tinsiz**]
tenten Bir çeşit çocuk oyunu. (–Çr.)
tentene Dantel, oya. (*Emirdağ –Af.; –Uş.; –Çr.; –Yz.)
tentenilmek Bunamak. (Arslan *Mersin –İç.)
tenüke Teneke. (Hayati *Erbaa –To.)
tepçey [**tepği**] Bel sapına geçirilen tahta ayakçak. (*Iğdır –Kr.) [**tepği**] : (–Çr.)
tepegöz **1.** Önüne bakmadan iş yapan, yürüyen, sakar. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Yaramaz çocuk. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **3.** Göz önünde olan olayları bilmeyen, ilgisiz, umursamaz. (–Çr.)
tepel Ot yığını. (*Mersin, *Tarsus –İç.)
tepelemek Vurup öldürmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepeli Ağzına tek dolu, tepeleme. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepelik Üstü altınlı bir çeşit kadın fesi, başörtüsü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
teper Onur, gurur. (–Kr.)
teperotu Havuç. (*Gediz –Kü.; Kuyucak –Es.)
tepeyh Deli anlamındaki dölü sözcüğüyle birlikte kullanılır : *Sen dölü müsün, tepeyh müsün?*
tepği [→ **tepçey**]
tepik Tekme. (–Ky.)
tepik konmak Tekme atmak. (–Ky.)
tepinmek Suyunu yitirerek kurumak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
tepir [**tepisi, tepür**] **1.** Küçük tabak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) [**tepisi**] : (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Tahılları elemeye yarayan tahtadan bir çeşit kalbur. (Naldöken –Ar.; Kesirik –El.; –Ml.) [**tepür**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepisi [→ **tepir -1**]
tepiştirmek (I) Ağzını doldurarak yemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepiştirmek (II) Horan oynamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepit Az pişmiş, kalınca yufka ekmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
tepitmek Az pişirmek. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
tepiyh [→ **tepme** (III)]
tepkili şaşmak **1.** Şaşırmak. (*Yalvaç –Isp.; Eldirek *Fethiye –Mğ.) **2.** Çevresine uyamamak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
tepme (I) Fışkırma, çıkma. (–Çr.)
tepme (II) Kıl ya da yünden sıkıştırılarak yapılan keçe, bir çeşit kumaş. (*Fethiye –Mğ.)
tepme (III) [**tepiyh**] Tekme. (*Fethiye –Mğ.; Kerkük) [**tepiyh**] : (*Iğdır –Kr.)
tepmek (I) Saklamak. (Kesirik –El.)
tepmek (II) Çifte atmak : *İneyh tepti.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepmeyh Toprağı bellemek. (*Iğdır –Kr.)
tepoş [→ **terpoş**]
teprenmek [**tepreşmek**] Hastalık yinelemek, ağırlaşmak. (*Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.) [**tepreşmek**]: (*Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
tepreşmek [→ **teprenmek**]
tepselmek [→ **tepsermek -1**]
tepsemek Yatışmak. (–Çr.)
tepsermek [**tepselmek**] **1.** Az kurumak, suyunu çekmek (ıslak nesne). (–Çr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; *Anamur, Hurma *Silifke –İç.) [**tepselmek**] : (*Bor –Nğ.) **2.** Sıcaktan kabarıp pul pul olmak. (–Ks. ve çevresi)

tepsertmek Sac üstünde yufkayı kurutarak pişirmek. (*Safranbolu –Zn.)

tepsetmek Kavgayı durdurmak, yatıştırmak. (–Çr.)

tepsimek Yorgunluk, güçsüzlük, hastalık nedeniyle sararmak : *Yüzü tepsimiş*. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

tepür [→ **tepir -2**]

terām Dayanma gücü. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

Terazi Terazi yıldızı. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

terbiye At arabasında dizgin. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

terçimek Kışın güneşli günlerde kar erimeye başlamak. (Salman *Akkuş –Or.)

terek [**tereyh** (I)] Raf. (–Af.; Hayati *Erbaa –To.; Kuzköy *Akkuş –Or.; Bayraktutan *Iğdır –Kr.; Karakoçan –El.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; *Mucur –Krş.)
[**tereyh** (I)] : (*Iğdır –Kr.)

tereke (I) **1.** Ürün, yiyecek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** [→ **terekem**]

tereke (II) Hayvan, sığır. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

terekem [**tereke** (I) **-2**] Ev gereçleri. (*Silifke –İç.)
[**tereke** (I) **-2**] : (*Bor –Nğ.)

teres **1.** Ters, sinirli kimse. (Hayati *Erbaa –To.; *Güdül –Ank.) **2.** Eşcinsel, kötü huylu erkek. (Salman *Akkuş –Or.; –Kr.; *Bor –Nğ.; Kerkük)

tereyh (I) [→ **terek**]

tereyh (II) Şapka siperliği. (*Iğdır –Kr.)

terezi Terazi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tergemek Bırakmak. (–Gaz.; Kaldıran *Anamur –İç.)

tergömlek [→ **tergöynek**]

tergönek İnce kabuklu bir çeşit kavun. (*Yalvaç –Isp.)

tergöynek [**tergömlek**] İnce, sarı, kaygan kabuklu elma. (–Çr.)
[**tergömlek**] : (–Çr.; *Güdül –Ank.)

terḫun Kokulu bir çeşit ot. (*Iğdır –Kr.)

teri Deri. (Çilehane *Reşadiye –To.)

terkek olmak [→ **terkolmak -1**]

terkellemek Yinelemek. (Bayburt *Selim –Kr.)

terkeş gözlü Şaşı gözlü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

terki Atın arkası. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; Kuzköy *Akkuş –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.; *Bor –Nğ.; *Fethiye, Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

terkileşmek Ata iki kişi binmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

terkili Akrep. (Ceylan *Fethiye –Mğ.)

terkolmak [**terkek olmak**] **1.** Ham olduğu için aşırı yorulmak. (Tekeler *Silifke –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, Eldirek *Fethiye –Mğ.)
[**terkek olmak**] : (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
2. Hayvan güçten düşmek. (Tekeler *Silifke –İç.)

terlan Kartala benzer bir çeşit avcı kuş. (*Iğdır –Kr.)

terleme **1.** Tifo. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Akciğer hastalığı. (*Fethiye –Mğ.)

terlemek Dikkatle bakmak. (Persenti, Afşarlı *Silifke –İç.)

terlempe [→ **telletme** (I)]

terlik Kumaştan ya da yünden örülerek yapılan takke. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Bayburt *Selim –Kr.; Kesirik –El.; Kum *Silifke, *Mersin –İç.)

terlikçe Karabasan. (Yenagra, Magosa, Kıbrıs)

termaş galmak Yok olmak, ölmek (ilenç). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

termiye (I) Bir çeşit bakla. (*Yalvaç –Isp.)

termiye (II) Yağ ve hurma ile yapılan bir çeşit helva. (Kerkük)

terpenmek Direnmek. (Kesirik –El.)

terpenmeyh [→ **terpeşmek**]

terpeşmek [**terpenmeyh**] Kımıldamak, kıpırdamak : *Derdim gene terpeşti.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**terpenmeyh**] : (*Iğdır –Kr.)

terpetmeğ Kışkırtmak, coşturmak. (Kerkük)

terpiz Tarlayı sürmeden önceki sulama işi. (Hayati *Erbaa –To.)

terpoş [**tepoş**] Büyük tabak. (–Ml.)
[**tepoş**] : (–Ml.)

terriyh Terlik. (*Iğdır –Kr.)

ters [**tes**] Gübre. (*Eşme –Uş.; –Af.; Yusufça *Gölhisar, –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; *Güdül –Ank.; Kızılcın *Sarıoğlan –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**tes**] : (*Kula –Mn.; –Kr.)

ters ayakkabı Kötü yolda kadın, erkek : *O, ters ayakkabının biri.* (–Çr.)

ters çekmek [→ **terslemek** (I)]

tersibozuk Sürgün, ishal. (Çepni *Gemerek –Sv.)

tersik [→ **terslik**]

terskulak Bir çeşit mantar. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

terslemeden Elin tersiyle. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

terslemek (I) [**ters çekmek**] Tarlayı gübrelemek. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.)
[**ters çekmek**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

terslemek (II) Hayvan pislemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

terslik [**tersik**] Gübrelik. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; İsabey *Çal –Dz.; *Gediz –Kü.; Yusufça *Gölhisar –Brd.)
[**tersik**]: (Karamanlı*Tefenni–Brd.)

tersyel **1.** Otları kurutan yel, samyeli. (–Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Batıdan esen yel. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tertor Salatalık ve ekşi ile yapılan yiyecek.(Karamanlı*Tefenni–Brd.)

tes [→ **ters**]

tesbah [**tesbik**] Tespih. (–Kr.)
[**tesbik**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tesbermek Bedende sulu yara çıkmak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

tesbi Hoş kokulu, ak çiçek açan, meyvesi fındığa benzeyen, bodur bir çeşit çalı. (Ovacık, *Silifke, Emirşıhlar *Anamur –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)

tesbik [→ **tesbah**]

tesdibesiz Düşüncesiz, özensiz iş yapan. (*Bor –Nğ.)

teselleme Atasözü. (*Bünyan –Ky.)

teskelmek Önermek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

teskermek Vuracak gibi el kaldırmak. (*Yalvaç –Isp.)

teskire **1.** [→ **tezgire**] **2.** İnce, yassı ağaç şeritlerden yapılmış küçük küfe. (*Güdül –Ank.; *Bor –Nğ.) **3.** Tahta kaşıklık. (*Bor –Nğ.) **4.** [→ **tezgene**]

tesmekerlik Kötü, yararsız iş yapma için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

testebetsiz Biçimsiz. (–Isp.)

testemel Düğün alayının önünde giden atlı. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

testibetsiz Kırıp döken, özensiz iş yapan kimse. (–Brd.)

teşennüş olmak 1. Yara azmak, hastalık ilerlemek. (–Çr.) **2.** Unutulan konular yeniden konuşulmak. (–Çr.)

teşerlemeğ Kovmak, baştan savmak. (Kerkük)

teşi, téşi [**teşik** (I)] Yün eğirmekte kullanılar bir çeşit araç. (*Iğdır –Kr.; Kerkük)
[**teşik** (I)]: (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

teşibaşı Yün eğirmekte kullanılan aracın yumru biçimindeki baş bölümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

teşigeri Yün eğirmekte kullanılan aracın başındaki eğri tel. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

teşik (I) [→ **teşi, téşi**]

teşik (II) Delik : *Bu çuvalın teşiği var.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

teşir Utanmaz. (–Af.)

teşmek Çözmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

teşne [→ **teşt**]

teşt [**teşne, teşti**] Leğen. (–Af.; *Iğdır –Kr.; –Vn.; Kesirik –El.; –Ml.; –Yz. ve çevresi)
[**teşne**]: (*Nazimiye –Tn.)
[**teşti**]: (–Kr.)

teşti [→**teşt**]

tete Teyze. (Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

tetek Sebze dalı, sapı. (Kerkük)

tetelek İşler arasında düzen sağlama gücü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tetevü 1. Bitkin, güçsüz, dayanmaz durumda. (–Yz.) **2.** Sendeleyen. (–Yz.)

tetevülemek 1. Yıkılır gibi olmak, sendelemek. (–Yz.) **2.** Güçten düşmek. (–Yz.) **3.** Baygınlık geçirmek. (–Yz.) **4.** Söner gibi olmak. (–Çr.)

tetevületmek 1. Yormak, güçsüz bırakmak. (–Yz.) **2.** Sendelemesine neden olmak. (–Yz.)

tetik [**tetük**] Çevik, uyanık, tez davranan. (–Af.; *Yalvaç –Isp.; Kurna –Brd.; *Susurluk –Ba.; Kuzköy *Akkuş –Or.; –Yz.)
[**tetük**]: (*Güdül –Ank.)

tetiklemek Ağzından söz kaçırmak. (*Fethiye –Mğ.)

tetip geçmek 1. Görmemezlikten gelmek. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.) **2.** İterek geçmek. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

tetiri azgın Soysuz, kötü insan. (*Mersin –İç.)

tetiris Parça parça borç ödeme için. (İsabey *Çal –Dz.)

tetmek 1. İtmek. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.) **2.** Yerinden oynamak, kaymak, fırlamak. (*Boyabat –Sn.)

tettirilip gitmek Çok cılızlaşarak, güçsüz kalmak. (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)

tettirivermek [**tettirmek -1, 2**] **1.** İtmek, vurmak, kakmak. (Sakçılar *Çal –Dz.)
[**tettirmek -1**]: (Patlangıç *Fethiye –Mğ.)
2. Atıvermek. (Sakcılar *Çal –Dz.)
[**tettirmek -2**]: (*Boyabat –Sn.)

tettirmek 1. [→ **tettirivermek -1**] **2.** [→ **tettirivermek -2**] **3.** Uğraşmak, yerinden uzaklaştırmak. (*Boyabat –Sn.)

tetük [→ **tetik**]
tevak Kurumuş dalların yaprakları. (İncekum *Silifke –İç.)
tevātir **1.** Abartı. (*Silifke –İç.) **2.** Güzel, iyi, olağanüstü. (–Çr.) **3.** Çok güçlü. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
tevek Asma, kabak, karpuz vb. bitkilerin dal ve yaprakları. (Hayati *Erbaa –To.; Salman *Akkuş –Or.; Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.; *Güdül –Ank.; Karakuyu –Ada.)
tevge Yaramaz. (*Bor –Ng.; *Mersin –İç.)
tevgede [**tevgende**] İşsiz, başıboş. (*Mersin –İç.)
[**tevgende**] : (Orhana, Haçdişlen, *Anamur –İç.)
tevgende [→ **tevgede**]
tevğe Küçük kazma, bir yanı geniş bir yanı dar, kısa saplı balta. (–Çr.)
tevil [→ **tevir -1**]
tevir [**tevil, tevri**] **1.** Durum, biçim. (–Çr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye, Haruniye –Ada.)
[**tevil**] : (*Bor –Ng.)
[**tevri**] : (Kuzören, Uzuncaburç*Silifke –İç.)
2. Tür, çeşit. (Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)
tevir tevir [**tevür tüvür**] Türlü türlü, biçim biçim. (Sökün, Persenti, Tekeler, *Silifke –İç.)
[**tevür tüvür**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tevkül [**tevkür**] Söz kesme, nişan. (–Çr.)
[**tevkür**] : (–Çr.)
tevkür [→ **tevkül**]
tevri [→ **tevir -1**]
tevtāne Hırçın, huysuz, yaramaz. (*Mersin –İç.)
tevük Kızak. (*Refahiye –Ezc.)
tevür tüvür [→ **tevir tevir**]
tevzir [→ **tevzür**]
tevzür [**tevzir**] Düzenci, kurnaz. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**tevzir**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
teyak [**teye**] Destek, dayak. (İncekum *Silifke –İç.)
[**teye**] : (*Silifke –İç.)
tey daha Şuracıkta. (–Çr.)
teydirmek Aşırmak, çalmak. (*Bor –Ng.)
teye [→ **teyak**]
teyek Asma budağı. (–Dy.)
teyel Kumaşın kıyısına yapılan dikiş. (*Yalvaç –Isp.)
teyemek Dikkatle bakmak. (*Mersin –İç.)
teyet İplik, yün çilesi. (*Fethiye –Mğ.)
teyfe Mayhoş. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)
teyin [**teyindirik**] Sincap. (–Af.; *Yalvaç –Isp.; Güneyce *İkizdere –Rz.; Tahanlı *Mersin –İç.)
[**teyindirik**] : (Hayati *Erbaa –To.)
teyindirik [→ **teyin**]
teylemek Gözetlemek. (İncekum, Çavuşbucağı *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)
teymek Kaçmak. (*Bor –Ng.)
teyn Salı günü. (*Iğdır –Kr.)
teynek Değnek, sopa. (–Çr.)
teynel [**tehnel**] Defne ağacı. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**tehnel**]: (Uzuncaburç *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)
teyrek Keyif verici nesneler. (–Çr.)
teyreki Keyif verici nesnelere alışkın, tutkun. (–Çr.)
teytoru [→ **tiyaturu**]
tez (I) Kesin olarak. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

tez (II) Kabak, hıyar, karpuzun yaprak ve dalları. (Tekeler, İncekum *Silifke –İç.)

tezbereye [**tezberi -2**] Kolay kolay. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**tezberi -2**]: (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

tezberi 1. Yakın zaman. (*Susurluk –Ba.) **2.** [→**tezbereye**]

tezberiden Yakın ve tez zamanda. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tezdirmek 1. Bilmeden elinden kaçırmak. (Tahtacı –Isp.) **2.** Sessizce birinin yanından ayrılmak. (Tahtacı –Isp.)

teze (I) Yeni, taze. (–Ks. ve çevresi; *Iğdır–Kr.;*Güdül –Ank.; Fariske *Ermenek –Kn.; Kerkük)

teze (II) Tezgâhta ip sarılan makara. (*Bor –Nğ.)

tezeden Yeniden. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tezek İri toprak parçası. (*Silifke –İç.)

tezere Mızrap. (*Kilis –Gaz.)

tezeyh Tezek. (*Iğdır –Kr.)

tezgene [**teskire -4**] Harç taşımaya yarayan dört kollu araç, teskere. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) [**teskire -4**]: (–Brd.)

tezgin Ürkerek sürüden kaçan hayvan. (–Kr.)

tezgine Tez olarak. (–Çr.)

tezgire [**teskire -1**] Küçük sepet. (Çepni *Gemerek –Sv.; *Güdül ve köyleri –Ank.) [**teskire -1**]: (*Bünyan –Ky.)

tezikmek 1. Oraya buraya koşuşturmak. (–Çr.; *Silifke, *Mersin –İç.) **2.** Evini, yurdunu bırakıp gidecek derecede bunalıma düşmek. (–Kn.) **3.** Hayvan yuvasını, kümesini bırakmak. (–Kn.)

tezillenmek Tez davranmak. (–Ks. ve çevresi)

tezmecik Çok tez. (Yenice –Mğ.)

tezmek 1. Sıçramak. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Yitmek, kaçmak. (Çepni *Gemerek –Sv.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

tezmicaz Sinsi, kötü yürekli. (Güzel *Güdül –Ank.)

tıbıka Çocukları güçsüz bırakan hastalık. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tıfıl Gelişmemiş, büyümemiş. (*Sütçüler –Isp.; Ulukışla *Bor –Nğ.)

tıggat [→ **tiggat**]

tığ (I) Buğday yığını. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Vn.)

tığ (II) Biz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tığan Yağ tavası. (Hamidiye *Keçiborlu–Isp.;*Soma ve çevresi–Mn.)

tığıltı Ses. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tığlamak (I) **1.** Birini izlemek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Kaş ve çevresi –Ant.) **2.** Gözetlemek. (–Ant.; *Fethiye –Mğ.)

tığlamak (II) **1.** Ekini yığın yapmak. (–Çr.) **2.** Aşırı yüklemek. (*Kaman –Krş.)

tığmak Kaçıp gitmek. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.)

tığrak Panzehir. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tığsapa Yol üstü olmayan, sapa. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tığbeter Parasız yoksul. (Tahtacı –Isp.)

tıhırdak [→ **tıktık**]

tıhız olmak Pişen yemek suyu çekilerek katılaşmak, koyulaşmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tıhlım tıhlım Sıkışık, çok dolu, tıklım tıklım. (–Çr.)

tıḫrın Yarım bırakılmış, bitirilmemiş yapı vb. (Tozara, Güvere, Ovacık *Silifke –İç.)

tıhtap Üstü kabartma süslü sarı madensel tas. (–Çr.)

tıhsırık [→ **tısırık**]

tıkdelek [→ **tıkdelen**]

tıkdelen [**tıkdelek**] Ağaçkakan. (*Gülnar –İç.)
[**tıkdelek**] : (Teniste *Anamur –İç.)

tıkga Kuş vb. hayvanlarda tepelik, sorguç. (Sökün *Silifke –İç.)

tıkı (I) Küçük yayık. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

tıkı (II) Yaşı büyük, bedeni az gelişmiş, akıllı çocuk. (–Çr.)

tıkı (III) Az, bir parça. (*Manavgat –Ant.)

tıkıcık Azıcık. (*Manavgat –Ant.)

tıkıç Tıkaç, tıpa. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

tıkıl mıkıl Yavaş yavaş. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıkıl tıkıl Güçlükle : *Bu çuvalı tıkıl tıkıl getirdim.* (Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

tıkım Lokma. (–Çr.; *Manavgat–Ant.)

tıkınnı Sert, katı. (*Bor –Nğ.)

tıkırcın Dokuztaş oyunu. (Karasınır *Çumra –Kn.)

tıkırdak Koyunlara takılan küçük çan. (Kemaller, Bulgaristan)

tıkış Kuru incir. (Teniste *Anamur –İç.)

tıkız (I) Çok : *Erol yemeği tıkız yer.* (Günder *Ermenek –Kn.)

tıkız (II) Katı, sert. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

tıkız (III) Dar. (–Ml.)

tıkızmak Dar gelmek. (–Yz.)

tıkmak Birini okul, iş vb. yere yazdırmak, sokmak. (*Emirdağ –Af.)

tıknaz (I) Sıska, zayıf. (Salman *Akkuş –Or.)

tıknaz (II) Titiz, güç beğenen. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

tıktık [**tıhırdak**] Takunya. (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**tıhırdak**] : (–Çr.)

tıktıkı (I) **1.** İncir çiçeği. (Yapıntı *Mut –İç.) **2.** Ham incir. (Yapıntı *Mut –İç.)

tıktıkı (II) Havan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıktıkıcı Cimri, elisıkı. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

tılar Beşiğe konan yatak. (–Ks.)

tılḫımak [**tırḫımak -1**] Meyve, sebze buruşmak, pörsümek. (–Çr.)
[**tırḫımak -1**] : (–Çr.)

tılıka Çocuğu olmama hastalığı(kadın için). (*Bor –Nğ.)

tılıs Bir çeşit çocuk oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tılkı Yanık, uçuk vb. nedenle deride oluşan su dolu kabarcık. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

tıllamak Hızlı koşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıman [→ **tuman -1**]

tımbıl [**tımlı**] Sapsız bıçak. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)
[**tımlı**] : (Teniste *Anamur –İç.)

tımbıllı Alıngan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tımbırdatmak (I) Gürültü yapmak. (*Susurluk –Ba.)

tımbırdatmak (II) Alay etmek. (*Susurluk –Ba.; –Çr.)

tımışka gibi Dümdüz, budaksız. (Göl-konak *Şarkikaraağaç –Isp.)

tımlı [→ **tımbıl**]

tımsımek [**tırsımak**] Yemek bozulmak, bayatlamak. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

[**tırsımak**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

tınas **1.** Savrulacak duruma getirilmiş dövülmüş ekin yığını. (Yusufça *Gölhisar –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Saman yığını. (–Af.)

tınaz Alaya alma, eğlenme. (Bozdoğan, Kesmeburun*Osmaniye –Ada.)

tınaz etmek Alay etmek, eğlenmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

tıncıḫ [→ **tatuḫ**]

tınç Sağlıklı, iyi durumda. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tıngıl elek, tıngıl saç Yoksulluk, parasızlık için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tıngır, tıñgır Leğen. (–Af.; Karahına –Ada.; Gökbelen *Silifke –İç.)

tıngıramak Maden para yuvarlanırken ses çıkarmak. (–Sm.)

tıngırdamak Öfkelenmek, kızmak, sert biçimde karşılık vermek. (*Bor –Nğ.)

tıngır elek, tıngır saç Bomboş. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıngoz [→ **tingoz -1**]

tınğılamak Dinlemek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tını [→ **tıntın** (I) **-2**]

tınlamamak Umursamamak,önem vermemek. (–Uş.)

tınmak (I) Alınmak, gücenmek. (*Mersin –İç.)

tınmak (II) Anlamak. (*Kula –Mn.; –Çr.)

tınmak (III) Susmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tınnadah Birden tın sesi çıkararak. (–Sm.)

tıns Ekmekle birlikte yenen yiyecekler. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tıñsırık Hapşırık, aksırık. (Tahtacı –Isp.)

tınsırmak, tıñsırmak [**tığsirmek, tiñsirmek**] Aksırmak, hapşırmak. (*Yalvaç –Isp.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Tekeler *Silifke, *Tarsus –İç.)

[**tığsirmek**] : (–Çr.)

[**tiñsirmek**] : (*Silifke –İç.)

tıntın (I) [**tını**] **1.** Sessiz konuşan. (–Çr.) **2.** Ağır kanlı. (–Çr.)

[**tını**] : (–Af.)

tıntın (II) Çalgı araçları. (–Çr.)

tıntos Kavurma yapılan kazanı karıştırmaya yarayan araç. (–Vn.)

tıpır tıpır Az ve sürekli (gürültü etmek için). (İncekum *Silifke –İç.)

tıpışmak İki yana sallanarak yürümek. (İncekum *Silifke –İç.)

tıpıtıpına Tıpatıp uyma için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tır (I) Eğimi çok, dik yer. (*Nazimiye –Tn.)

tır (II) Yel, bağırsak gazı. (Şenoba *Uludere –Hak.)

tırabazan Odaları ayıran parmaklık. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

tıraf Döven sürerken öküzleri geri döndürme. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

tıraka (I) Bakırcılıkta bakıra son perdah vermeye yarayan araç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıraka (II) Hayvanların boynuna takılan çan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıraka (III) Buz tutan gölde kayığın ilerlemesi için yol açmakta kullanılan ağaç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tıraka (IV) Lamba, çiçek vb. konulan küçük raf. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tırakalı Çalımlı, iyi giyimli, gösteriş yapan. (*Bor –Nğ.)

tırakkalı saat Yüksek sesle işleyen saat. (–Çr.)

tıramana ağmak Darmadağın etmek. (İskele, Emirşah *Anamur –İç.)

tıramba Mal değiştirme. (–Çr.)

tırana Alay, eğlenme. (–Vn.)

tırangımak Kapının çok gürültülü çarpması için. (–Çr.)

tıraşlamak Birinden çıkar umarak övmek. (*Güdül –Ank.)

tırata İki boy eninde, uzun balık ağı. (Çetrevilli *Silifke –İç.)

tīraz Dağınık, karışık. (–Çr.)

tırğıç [**tırhıç** (I)] Yemeğin suyunu çekerek tanelerin birbirine yapışması için. (–Çr.)
[**tırhıç** (I)] **:** (–Çr.)

tırhaz Bodrum. (–Çr.)

tırhıç (I) [→ **tırğıç**]

tırḫıç (II) Parmaklıklı bahçe kapısı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tırḫımak 1. [→ **tılḫımak**] **2.** Ekşimek, bozulmak. (–Çr.)

tırhış [**tırış, tırkış**] Çiçekbozuğu yüzlü kimse. (–Çr.)
[**tırış**] **:** (–Çr.)
[**tırkış**] **:** (–Çr.)

tırhız taşı Mağara kapılarına konulan delikli değirmen taşı. (*Bünyan –Ky.)

tırıb Ölçü. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tırıḫ [**tırık**] Eti yenmeyen hayvanların dışkısı. (*Bünyan –Ky.)
[**tırık**] **:** (*Mersin, *Tarsus –İç.)

tırıḫlamaḫ Sürgüne yakalanmak, bağırsak bozulmak. (*Iğdır –Kr.)

tırık [→ **tırıḫ**]

tırıklamak Aşırmak, çalmak. (*Susurluk –Ba.)

tırıl Dargın, küskün. (–Uş.)

tırıldak Fırıldak. (–Çr.)

tırıltı [**tırlama**] Dışkı, pislik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**tırlama**] **:** (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tırındaz [→ **tirindez**]

tırıp Çok, bol, dolu. (–Çr.; –Ml.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Ulukışla *Bor –Nğ.; Namrun *Tarsus –İç.)

tırıs Gerçek olmayan söz, abartı. (*Fethiye –Mğ.)

tırısı gıymak Uzaklaşmak, gitmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tırış [→ **tırhış**]

tırışık Buruşuk, kırışık. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.)

tıriye Koyun kuyruğu. (*Nazimiye –Tn.)

tırk Peşin. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tırkaz (I) Kilit. (*Eşme –Uş.)

tırkaz (II) Eski, yıpranmış barınak. (Kozluca –Brd.)

tırkazlamak Kilitlemek. (*Eşme –Uş.)

tırkılamak Kapı ya da pencereyi sürgülemek. (Alatepe –Ay.)

tırkıldamak 1. Kimi nesneler düşünce uzun, titrek ses çıkarmak, tınlamak. (*Silifke –İç.) **2.** Sıçan vb. hayvan tıkırtı yapmak. (*Silifke –İç.)

tırkış [→ **tırhış**]

tırlak Fırlak. (–Çr.)

tırlama [→ **tırıltı**]

tırlamak Fırlamak. (–Çr.)

tırlatmak Yumağı boşaltmak: *Yumakları sen tırlat ben bükeyim.* (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tırlık Kelep yapılmış pamuk ipliği. (*Mersin, *Tarsus –İç.)

tırman Tarla sınırı. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

tırmık Bir çeşit dikenli bitki. (Emirşah *Anamur –İç.)

tırnakçı Fırında pideleri açıp tırnak süsü yapan işçi. (–Çr.)

tıro Bir düşünceyi yaymak, ondan yana olanları çoğaltmak amacıyla söz, yazı ya da başka araçla yapılan etki. (*Kilis –Gaz.)

tırpada Kâğıt vb. yeğni nesnelerin birden düşmesi ve çıkardığı ses için. (Tekeler *Silifke –İç.)

tırpıldamak Yeğni nesneler yere düşüp ses çıkarmak. (İncekum *Silifke –İç.)

tırpıltı Yeğni nesnelerin düşerken çıkardığı ses. (İncekum *Silifke –İç.)

tırpışlamak Dövmek. (*Silifke –İç.)

tırsımak [→ **tımsımek**]

tırş Ekşi. (Şenoba *Uludere –Hak.)

tırşıtmak [→ **tıvgıtmak**]

tırtak olmak Yok olmak. (Günder *Ermenek –Kn.)

tırtıklamak Yemeğin üstünden yemek. (*Susurluk –Ba.)

tırtır (I) Tırtıl. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tırtır (II) Yazma, gelin kesesi vb. nesnelerin kıyılarına dikilen kıvırcık, sarı tel. (*Bor –Nğ.)

tırtırlı İnce, sıska. (*Güdül –Ank.)

tıs [→ **tıska** (I)]

tısılamak **1.** İşten kaçmak isteyen kimse sözde nedenler bulmak. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Ağır yük altında inler gibi ses çıkarmak. (*Fethiye –Mğ.) **3.** Yılan ses çıkarmak. (*Silifke, *Mersin –İç.)

tısırık [**tıhsırık**] Aksırık, hapşırık. (–Çr.) [**tıhsırık**]: (–Çr.)

tısıtmak Yellenmek, gaz çıkarmak. (–Kr. ve köyleri)

tıska (I) [**tıs, tıskalı**] Soluk benizli, kansız, zayıf. (Kuzköy *Akkuş –Or.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.) [**tıs**]: (Namrun *Tarsus –İç.) [**tıskalı**]: (*Güdül ve köyleri–Ank.)

tıska (II) Parmak ucuyla vuruş, fiske. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

tıskalı [→ **tıska** (I)]

tıstan Karafatma. (–Kr.)

tıvga [**tıvğa, tıvka**] Deri üstünde mor lekelerle beliren bir çeşit çocuk hastalığı. (*Bünyan –Ky.) [**tıvğa**]: (–Çr.) [**tıvka**]: (–Çr.)

tıvgalı Hastalıklı. (*Bünyan –Ky.)

tıvgıtmak [**tırşıtmak**] Kırıştırmak, buruşturmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**tırşıtmak**]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tıvğa [→ **tıvga**]

tıvka [→ **tıvga**]

tızan tızan **1.** Tek tek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** [→ **tike tike**]

tızıkmak Koşmak. (Görüş *Gazipaşa –Ant.)

tızıktırmak Kışkırtmak. (*Manyas –Ba.)

tızvızike Birden şaşkın, dengesiz davranışlar yapma için. (*Nazimiye –Tn.)

tifil Çocuk. (*Iğdır –Kr.)

tifirmeğ Tükürmek. (Kerkük)

tifrek Tükrük. (Kerkük)

tiftāni Alıngan. (*Bor –Nğ.)

tiggat [tıggat] Dikkat. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[tıggat] : (–Yz.)
tiğdirmek (I) **1.** Suyu ince ve dar yerden fışkırtarak akıtmak. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.; *Antakya –Hat.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.) **2.** Fışkırtarak, kavis çizerek işemek. (–Af.)
tiğdirmek (II) Saldırtmak, baş belası etmek. (–Yz.)
tiğmek 1. Saldırmak, kötülük etmek. (–Yz.) **2.** Birinin haklarını kısıtlamaya kalkışmak. (–Yz.)
tiğsirmek [→ **tınsırmak, tıñsırmak**]
tih 1. Usanma, bıkma bildirir ünlem. (Çamköy *Gölhisar –Brd.) **2.** Pişmanlık bildirir ünlem. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
tikān [tiken] Diken. (*Iğdır –Kr.)
[tiken] : (*Güdül –Ank.)
tike Küçük parça, lokma. (*Iğdır –Kr.; –Ml.; –Gaz.; –Yz.; Kerkük, Irak)
tiken [→ **tikān**]
tike tike [tızan tızan -2] Küçük küçük, parça parça. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Gaz.)
[tızan tızan -2] : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
tike tike baḫmaḫ Dikkatle bakmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tikgozluḫ Dik kafalılık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tiki Küçük doğranmış, kuşbaşı et kavurması. (–Çr.)
tikine goşmaḫ İşi güç duruma sokmakta direnmek, yokuşa sürmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tikni Ağaçtan oyularak yapılmış kap, tekne. (–Or.)
tilbi [tilpi] Kurnaz, çıkarını düşünen. (Çepni *Gemerek –Sv.)
[tilpi] : (–Çr.)
tile Yorgan ipliği. (*Bor –Nğ.)
tilf Posa. (Kerkük)
tili Yakı : *Beline zift tilisi vurmuş.* (*Bünyan –Ky.)
tilifli İşlemeli yün örgü örneği. (Uluşiran * Şiran –Gm.)
tiliş Parça, dilim. (Kerkük)
tilişge Tahta, odun kırıntısı, kıymık. (*Iğdır –Kr.)
tilki (I) Sabanda kılıcı sıkıştıran parça. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tilki (II) **1.** Yosun. (*Bor –Nğ.) **2.** Ağacın ince kökleri. (*Bor –Nğ.)
tilkicek Kağnıda eğsenin üstüne konulan ağaç. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
tilkikuyruğu İri salkımlı, geç olgunlaşan bir çeşit ak üzüm. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bor –Nğ.; Namrun *Tarsus –İç.)
tilkilik Kağnı oku ile boyunduruğu bağlayan ağaç bölüm. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
tilkişen Kuşkonmaza benzeyen bir çeşit bitki. (Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)
tille Et asılan çengel. (Namrun *Tarsus –İç.)
tillemek Parçalara bölerek dağıtmak. (*Kandıra –Kc.)
tillilim etmek Gizlenmesi gereken sözü ona buna duyurmak, yaymak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
tillolmak Baş belası olmak. (Günder *Ermenek –Kn.)
tilpi [→ **tilbi**]
tim 1. Bel, im. (–Yz.) **2.** Kalıntı, eser. (–Yz.)
timar etmek Budamak. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

timi Sıkı dokunmuş bir çeşit kumaş. (–Çr.)

tin (I) **1.** Tel : *Çorabımın tini kaçmış.* (*Silifke –İç.) **2.** İlmik. (*Silifke –İç.)

tin (II) Su vb. lerinde soğukluk, keskinlik, sertlik: *Koy suyun tini kırılsın.* (Kerkük)

tinat Yaradılış, huy. (Akbaş, Meyvabükü, Çaltı *Güdül –Ank.)

tincikli Saçı dağınık. (–Ml.)

tin düşmek Utanmak. (Salman *Akkuş –Or.)

tingabak Saççız baş. (Tahtacı –Isp.)

tingafa [→ **tingoz -1**]

tingil Peynir kurdu. (*Fethiye –Mğ.)

tingildemek [**tinkmek**] **1.** Yerinde duramamak, kıpırdamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Zıplayarak koşmak. (Kozluca –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Fethiye –Mğ.)
[**tinkmek**] : (*Silifke –İç.)
3. Öfkeyle, sert adımlarla yürümek. (*Bor –Nğ.)

tingoz [**tıngoz, tingafa, tinkoz**] **1.** Titiz, sinirli, alıngan. (*Emirdağ –Af.; Ovacık *Tavas –Dz.; –Yz.; *Fethiye –Mğ.)
[**tıngoz**] : (*Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
[**tingafa**] : (–Yz.)
[**tinkoz**] : (*Bor –Nğ.)
2. Çevik. (*Yalvaç –Isp.) **3.** Anlayışlı, ince düşünceli. (*Yalvaç, –Isp.)

tinğil Fesin tepesinde püskülün takıldığı yer. (–Çr.)

tinğildek Yerinde duramayan, kıpır kıpır, oynak. (–Çr.)

tinğir tinğir Yere düşen maden paraların çıkardığı ses için. (–Çr.)

tink Tahıl, pirinç çeltiklerinin kabuklarını çıkarmakta kullanılan aygıt. (–Çr.)

tinkletmek Pirinci değirmende kabuklarından ayırmak. (–Çr.)

tinkmek [→**tingildemek -2**]

tinkoz [→ **tingoz -1**]

tiñsirmek [→ **tınsırmak, tıñsırmak**]

tinsiz [**tensiz**] Aptal, anlayışsız. (*Kula –Mn.)
[**tensiz**] : (*Kula –Mn.)

tintin At yürüyüşü, tırıs. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

tintin bağı Hayvanın kuyruğu altından geçirilip semere bağlanan ip. (–Çr.)

tintirik Fiske. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tinton 1. Kendini beğenmiş, sorumsuz kimse. (–Çr.) **2.** İşe yaramaz kimse. (–Çr.)

tipenti Çisenti. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tipi yüzlü Suratı sürekli asık, gülmez. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tir 1. Ekilmiş bostanın bir bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Pirinç tarlasının evleklerini ayıran sınır. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tiraz etmek Dolaşmak, gezmek. (Kerkük)

tire (I) Saban oku. (*Nazimiye –Tn.)

tire (II) İplik masurası. (*Nazimiye –Tn.)

tirek Bir çeşit em. (–Çr.)

tirelelli [**tiril**] Kendisini varlıklı gösteren. (–Çr.)
[**tiril**] : (–Çr.)

tirem Sert, killi toprak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tiremeç Dayak, destek. (–Çr.)

tiremen İyi huylu. (Adiller *Ermenek –Kn.)

tirendez Temiz, titiz kimse. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.)

tire tili Dikiş ipliği. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tirfil Yonca. (*Susurluk –Ba.)

tirik İnsan dışkısı, pislik. (Günder *Ermenek –Kn.)

tiril [→ **tirelelli**]

tirindez [**tırındaz**] İnce davranışlı, duygulu kimse. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**tırındaz**] : (–Kr.)

tirit (I) Değer, eder. (Bayburt *Selim –Kr.)

tirit (II) Etin sinirli bölümü. (Telin *Gürün –Sv.)

tirit (III) Ölçüsüz, yersiz davranışlar yapan. (Telin *Gürün –Sv.)

tirit (IV) Güçsüz, yaşlı kimse. (*Silifke, *Mersin –İç.)

tirit (V) Herşeyini satarak yolsul kalmış kimse. (*Silifke –İç.)

tiriz Duvara yapılan birinci, ince sıva. (–Çr.)

tirkelenmek Sıralanmak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tirkemek Arka arkaya bağlamak. (*Bor –Nğ.)

tirkeşmek Sataşmak. (Salman *Akkuş –Or.)

tirki (I) [**titki**] **1.** Leğen. (*Bor –Nğ.)
2. Hamur yoğrulan küçük kap, tekne. (*Eğridir –Isp.; Hayati *Erbaa –To.)
[**titki**] : (*Soma ve çevresi –Mn.)

tirki (II) Az pişmiş yemek. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

tirmatar Kırıntı. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

tirşe Küçük tahta parçası : *Şu gapının aralıḫlarına tirşe çaḫsaḫ eyi olur.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tis Para. (*Kilis –Gaz.)

tise Yağmur damlacığı. (–Ks. ve çevresi)

tiselemek [→ **tisemek**]

tisemek [**tiselemek, tisenmek**] Yağmur ince yağmak, çiselemek. (*Susurluk –Ba.; –Ks. ve çevresi)
[**tiselemek**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**tisenmek**] : (–Çr.)

tisenmek [→ **tisemek**]

tisenti İnce yağan yağmur, çisenti. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tiskilemek [**tizgelmek**] Fiske vurmak. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)
[**tizgelmek**] : (Tahtacı –Isp.)

tiskirmek Tomurcuk patlamak, filizlenmek. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tiş Diş. (*Iğdır –Kr.)

tişice Şeytantırnağı. (–Çr.)

titik titik Parça parça, didik didik. (–Çr.)

titireşmek Titreşmek. (–Çr.)

titiz Çevik. (Fariske *Ermenek –Kn.)

titki [→ **tirki** (I) **-2**]

titremeğ Üşümek, titremek. (Kerkük)

tittirmek Didikletmek, dittirmek. (–Çr.)

tivtik Tiftik. (–Çr.; –Yz.)

tiyan Bir çeşit kazan. (*Iğdır –Kr.)

tiyatoru [→ **tiyaturu**]

tiyaturu [**teytoru, tiyatoru**] Tiyatro. (*Iğdır –Kr.)
[**teytoru**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**tiyatoru**] : (–Yz. ve çevresi)

tiyhsinmeyh İrkilmek, ürpermek. (*Iğdır –Kr.)

tiymek Dokunmak, ellemek. (Çilehane *Reşadiye –To.)
tiz etmek 1. Kızdırmak. (Erbil, Irak)
2. Şaka etmek. (Erbil, Irak)
3. Oyalamak. (Erbil, Irak)
tizgelmek [→ **tiskilemek**]
to İlik (kemikteki). (*Nazimiye –Tn.)
toba Tövbe. (–Vn.)
toban Sac altına konulan bir çeşit toprak sacayak. (*Fethiye –Mğ.)
tofar Yaşıt. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
toftaşmak Derlenip toplanmak. (*Bor –Nğ.)
tofur Ürün. (*Yalvaç –Isp.)
tōga [→ **tovga, tovğa**]
toglu [→ **toklu -1**]
toğa çorbası [→ **tovga, tovğa**]
toğlı [→ **toḫlu**]
toğtaşmak [**toḫtaşmaḫ**] Çevreye, işe alışmak, uymak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
[**toḫtaşmaḫ**] **:** (Güneyce *İkizdere –Rz.)
toğurcun, tokurcun İç içe halkalar, hare. (–Çr.)
toğuzlan [→ **tomuzlan**]
toh, toḫ (I) Yeni doğmuş tay. (*Nazimiye –Tr.)
toḫ (II) Koyu (renk için). (Kerkük)
toḫ (III) [→ **toḫ garın**]
toḫaç 1. Mısır dövmekte kullanılan tokaç. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Kirli giysi yıkamakta kullanılan tokaç. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
toḫamma Dokunaklı söz. (*Iğdır –Kr.)
toḫan Aşığın çukur olmayan yanı. (*Iğdır –Kr.)
toḫdamaḫ Sıkıntıdan kurtulmak. (*Iğdır –Kr.)
toḫ garın [**toḫ** (III)] Karnı tok, doymuş. (*Iğdır –Kr.)
[**toḫ** (III)] **:** (Kerkük)
tohinik Pekmez ve bulgur unundan yapılan helva. (–Ml. ve çevresi)
toḫlamak Acımak, üzülmek. (Günder *Ermenek –Kn.)
tohli Büyük kuzu. (–Tr. ve çevresi)
toḫlu [**toğlı**] Bir yaşında erkek kuzu, toklu. (*Iğdır –Kr.)
[**toğlı**] **:** (Kerkük)
tohma Genç, delikanlı. (*Yalvaç –Isp.)
tohmalamak (I) Bir şeyi elde sıkıştırmak, topaklamak. (*Bor –Nğ.)
tohmalamak (II) Çok yemekten hastalanmak. (Çepni *Gemerek –Sv.; *Bünyan –Ky.)
tohna Kıskanç, birini çekemeyen. (Teniste *Anamur –İç.)
toh olmak Doymak. (Kerkük)
toht [→ **tort** (III)]
tohtaşmağ [**tohtaşmak**] Dinlenmek, sıkıntıyı atmak, mutlu olmak. (Kerkük)
[**tohtaşmak**] **:** (–Çr.)
toḫtaşmaḫ [→ **toğtaşmak**]
tohtaşmak [→ **tohtaşmağ**]
toḫtür [→ **tokdur**]
tohumluk Evlenmemiş, yaşlı kız. (*Senirkent –Isp.)
tok Sıkı, sağlam. (*Bor –Nğ.)
toka (I) **1.** Çoban köpeğinin boynuna takılan mahmuzlu demir halka. (Selametli *Çankaya –Ank.) **2.** Hayvanı yemliğe bağlamak için kullanılan demir halka. (*Yalvaç –Isp.; *Güdül –Ank.) **3.** Kalem çengeli. (*Yalvaç –Isp.)
tokalaç Bodur, şişman çocuk. (–Çr.)
tokalak Yuvarlak, yumru. (*Fethiye –Mğ.)
tokalan Değnekle oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (Demirli *Bucak –Brd.)
tokaloğlu Bir çeşit kayısı. (*Bor –Nğ.)

tokana Mutfak. (–Sv.; Kepez –Ky.)

tokat (I) Bir çeşit uzun, iri taneli üzüm. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tokat (II) **1.** Ağıl. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) **2.** Zararlı hayvanların kapatıldığı yer. (Yazırlı *Nazilli –Ay.) **3.** Taşla çevrilmiş avlu. (Karamanlı *Tefenni –Brd. ; Memik *Sivrihisar –Es.)

tokatça Serçe büyüklüğünde, göğsü ak bir çeşit kuş. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

tokattavuğu Bir çeşit tavuk. (*Kandıra –Kc.)

tokdur [**toḫtür**] Doktor. (*Güdül ve köyleri)

[**tohtür**] : (Şenoba *Uludere –Hak.)

tokga Saç, kemer vb. nesne için toka. (*Güdül ve köyleri)

tokgaç [→ **tokuç**]

tokışmağ Ayak ya da ayak ucu ile çarpmak. (Kerkük)

tokıştırmak Çarpmak, tokuşturmak. (Kerkük)

toklu [**toglu**] **1.** Altı aylıktan bir yaşına kadar kuzu. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; Salman *Akkuş –Or.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**toglu**] : (*Bulanık –Mş.)

2. Doğurmamış koyun. (–Ml.)

toklubaşı Bir çeşit kır bitkisi. (*Bor –Nğ.)

tokluman 1. Bir yaşında doğuran koyun. (Salman *Akkuş –Or.) **2.** Koç isteyen koyun. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tokmak Tahta çekiç. (*Yalvaç –Isp.)

tokmakan Semizotu. (Tahanlı *Mersin –İç.)

tokuç [**tokgaç, tokuş**] Çamaşır, tokmağı, tokaç. (–Isp.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Bor –Nğ.; Teniste *Anamur –İç.)

[**tokgaç**] : (–Kr.)

[**tokuş**] : (Kurna –Brd.)

tokuldaşmak Söyleşmek, konuşmak. (*Bor –Nğ.)

tokur 1. [→ **tombak** (III)] **2.** Gelişmemiş, sıska. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tokurcun Dokuztaş oyunu. (*Yalvaç –Isp.)

tokurdak [→ **tonkurdak**]

tokurdamak Su kaynarken ses çıkarmak, fokurdamak. (Tahtacı –Isp.)

tokuş [→ **tokuç**]

tokuşmak Baş başa vuruşmak. (–Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Kırcaklı *Nazilli –Ay.; *Fethiye –Mğ.)

tokuşturmak Çarpıştırmak. (*Kula –Mn.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tokutmak Dokutmak. (–Çr.)

tokülmek Dökülmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tol (I) **1.** [→ **tol çarşısı**] **2.** Daralarak uzayan yol. (–Yz.)

tol (II) Tarla, bağ sınırı. (*Bor –Nğ.)

tola (I) **1.** Peynir, yağ vb. nesne konulmaya yarayan kuzu derisi, tulum. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Yünü, kılı alınmış, işlenmemiş deri. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tola (II) [**tolu**] Kuyudan su çekmeye yarayan ağaç kova. (–Çr.)

[**tolu**] : (–Ks. ve çevresi)

tola (III) Tav, olgunlaşma zamanı : *Tolasını alıḫ bu üzüm.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tolalı Temiz. (*Kula –Mn.)

tolama Parmak uçlarında, tırnak diplerinde şişmeyle oluşan bir çeşit çıban, dolama. (–Çr.)

tolambaç [→ **tolanbaç**]

tolanbaç [**tolambaç**] Dönemeç. (–Çr.)
[**tolambaç**] : (–Çr.)

tolatar Gürbüz. (–Çr.)

tolaz (I) Güçlü yelin savurduğu toz. (–Uş.)

tolaz (II) Undan yapılan bulamaç. (Günder *Ermenek –Kn.)

tolaz (III) İn, mağara vb. nin yarım daire biçiminde tavanı. (Bekirler, Babadağ *Sarayköy –Dz.)

tol çarşısı [**tol** (I) **-1**] Kapalı çarşı. (–Ky.)
[**tol** (I) **-1**] : (–Yz.)

tolu [→ **tola** (II)]

tolu suyu Kirli yıkamakta kullanılan küllü su. (–Ml.)

tolu tıraz Döküm saçım. (–Çr.)

tom Tohum. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

toma [→ **tomatis**]

tomafel [**tomafil, tomahil**] Motorlu taşıt. (*Refahiye –Ezc.)
[**tomafil**] : (–Af.)
[**tomahil**] : (Aşıkoğlu *Balâ –Ank.)

tomafil [→ **tomafel**]

tomahil [→ **tomafel**]

tomak [→ **tombak** (III)]

tomaka Çocuk oyununda kamçı yerine kullanılan, ucuna düğüm atılmış büyük mendil vb. (Kerkük)

tomalmak Başı yere koyup kalçayı yukarı kaldırmak, domalmak. (–Çr.)

toman 1. [→ **tuman -1**] **2.** Bol pantolon. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

tomarı Tümü, hepsi. (*Iğdır –Kr.)

tomarlamak 1. Bağlam yapmak. (*Susurluk –Ba.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Bir araya yığmak. (*Fethiye –Mğ.)

tomaşmak Darılmak. (Civler *Ermenek –Kn.)

tomatis [**toma**] Domates. (–Çr.; –Yz. ve çevresi; Akbaş, Meyvabükü, Çaltı, Hacılar *Güdül –Ank.)
[**toma**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tomaz Güldürücü kimse. (*Alayunt –Kü.)

tombak (I) **1.** Yuvarlak, küre gibi. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Adiller *Ermenek –Kn.) **2.** Bilye, zıpzıp. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tombak (II) Başı açık. (–Çr.)

tombak (III) [**tokur -1, tomak**] Kısa boylu, şişman kimse. (–Çr.; –Yz.)
[**tokur -1**] : (*Emirdağ –Af.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**tomak**] : (–Çr.)

tombalak [**tumbalak**] Takla. (–Çr.; –Gaz.; –Yz.)
[**tumbalak**] : (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

tombalak atmak [**tonballak aşmak, tömbe dikilmek**] Takla atmak. (–Brd.; –Çr.; –Gaz.; –Yz. ve çevresi)
[**tonballak aşmak**] : (Kösektaş*Hacıbektaş –Nş.)
[**tömbe dikilmek**] : (Alatepe –Ay.)

tombul (I) Sevimli. (*Yalvaç, –Isp.)

tombul (II) Küçük üzüm salkımı. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

tomburcak Tomurcuk. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

tombuş Tombul, toplu. (*Bor –Nğ.)

tomelya Ocak başına konulan taş. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

tomgavıt Düğünde güvey evinden gelin evine gönderilen yiyecek, armağan. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

tomku Asık yüzlü. (*Silifke –İç.)

tomruk (I) Tomurcuk. (*Antakya –Hat.)

tomruk (II) Tutukevinde kimi tutukluların ayaklarına takılan tahta kelepçe. (–Çr.)

tomsu Düz alanda yüksek yer, tümsek. (*Sütçüler –Isp.; Çepni *Gemerek –Sv.)

tomtok Doymuş. (Kurna –Brd.)

tomtom Erkek hindi. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

tomturak Tantana, gösteriş. (–Çr.)

tomurmak (I) Ağacı keserek tomruk yapmak. (–Çr.)

tomurmak (II) Sivri, kabarık nesneyi düzeltmek. (–Sm.)

tomuz Temmuz. (–Ml. ve çevresi)

tomuzlan [**toğuzlan, tonuzlan**] Dokununca pis koku çıkaran bir çeşit böcek. (–Çr.)
[**toğuzlan**] : (–Çr.)
[**tonuzlan**] : (–Çr.)

ton Kürk. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tonballak aşmak [→ **tombalak atmak**]

toñga (I) Tuzak. (*Susurluk –Ba.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Çekince, tehlike. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

tonga (II) Bozuk tütün. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tongaldak [→ **tontu**]

tongar [→ **tongaylı**]

tongaylı [**tongar**] Tarlakuşu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**tongar**] : (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

tongü Ekin bağlamı. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

tonkurdak [**tokurdak**] Deve ve katırlara takılan büyük çan. (–Çr.)
[**tokurdak**] : (–Çr.)

tonluk El tezgâhlarında dokunan, dayanıklı, işli bir çeşit bez. (–Çr.)

toñna Ellerde ayaklarda biriken kir katmanı. (–Çr.)

tontu [**tongaldak**] Yuvarlak, küçük (nesne, kimse için). (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**tongaldak**] : (*Ünye –Or.)

tonuzlan [→ **tomuzlan**]

top **1.** Deveye yedirilen hamurlu yem. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** Kepek ve yumurtadan yapılıp yuvarlak biçim verilen hayvan yemi. (*Bor –Nğ.)

topaç Sıkışmış toprak parçası, kesek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

topaç döğmek Kesekleri tokmakla ezmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

topak (I) **1.** Yuvarlak. (*Susurluk –Ba.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Kartopu. (–Kr.)

topak (II) Bir çeşit çıban. (*Bor –Nğ.)

topak ev Keçe, kilimden yapılan barınak, çadır. (*Emirdağ –Af.)

topak topak Top top. (*Güdül –Ank.)

topalağ Küçük, kara, yuvarlak kökü yenilen bir çeşit ot. (Kerkük)

topalak (I) **1.** Cevizden az küçük, yumru gövdesinden yemek yapılan, ak çiçekli bir çeşit bitki. (Gezende *Gülnar, –İç.; Pınarlıbelen *Bodrum, *Fethiye –Mğ.) **2.** Salkım biçiminde, yumru köklü, hoş kokulu, çiçekli, bataklıkta yetişen bir çeşit bitki. (Salman *Akkuş –Or.)

topalak (II) [**topazak**] Suluköfte. (*Susurluk –Ba.)
[**topazak**] : (–Af.)

topalak (III) Küçük, kalın ekmek. (Tahanlı *Mersin –İç.)

topan Top gibi, yuvarlak. (*Soma ve çevresi –Mn.; *Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

topari Topu, tümü. (*Iğdır –Kr.)

topazak [→ **topalak** (II)]

topbaş Kılçıksız, iri, yeğlenen bir çeşit buğday. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.; *Iğdır –Kr.)

topbuz Yuvarlak, dikenli çiçeğinin içi yenilen bir çeşit bitki. (–Kr.)

topçu Birlikte, hep birden, toptan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

top deliği Fırın ocağındaki ateşin tez yanmasını sağlayan hava deliği. (*Güdül –Ank.)

topic Bir çeşit tokmak. (*Nazimiye –Tn.)

top kesmeden Ağır, aşağılayıcı sözleri çekinmeden söyleme için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

toplaşmak Yığılmak, toplanmak, topluluk oluşturmak. (–Yz.)

toplu (I) Pencere. (Türkmen, Kızılhamza *Ortaköy, *Alaca –Çr.)

toplu (II) Boncuktan örülerek yapılan nazarlık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

topluk İri öğütülmüş arpa, bir çeşit hayvan yemi. (Kurna –Brd.)

topşeker Nöbetşekeri. (–Isp.)

toptarlası Ayaktopu oynanan alan, stadyum. (*Daday –Ks.)

topuḫ Topuk. (*Iğdır –Kr.)

topuklama Kısa çorap. (Ekinözü *Elbistan –Mr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

topuklamak Alışverişte eder indirmek, pazarlık etmek. (Kızılcaağaç *Bucak –Brd.)

topuş gibi Toplu, şişman. (*Bor –Nğ.)

topuz Bodur. (*Bozdoğan –Ay.; –Yz.; *Milas –Mğ.)

tor (I) Tuzak. (*Iğdır –Kr.; –Ml.)

tor (II) Büyük başörtüsü. (*Karapınar –Kn.)

tor (III) [**toruke**] **1.** Çorap boğazına örülen lastik örgü. (–Çr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.) **2.** Süzgeç. (Kerkük)
[**toruke**] : (*Nazimiye –Tn.)
3. Ağ. (Kerkük)

tor (IV) [**toraşan**] Toy, deneyimsiz. (*Iğdır –Kr.; Çepni *Gemerek –Sv.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**toraşan**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

–tor (V) Bildirme koşacı : *Bu işimiz hoştor.* (–Vn.)

torağ Yağı alınmış yoğurt. (Kerkük)

torak Çökelek. (–Dy.)

toraşan [→ **tor** (IV)]

torba ciciyhli Sarkık memeli. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

torç (I) Sınır. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

torç (II) Suyu alınmış üzüm, pancar posası. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

torlak İşe alışmamış, genç, toy hayvan. (–Çr.)

tormuk Emir : *Ne demek istiyorsun, beni tormuğun altına mı sokacaksın?* (Gezende *Gülnar –İç.)

torpaḫ Toprak. (*Iğdır –Kr.)

torpul oynamak Birbiri ardınca şimşek çakmak. (*Bor –Nğ.)

tort (I) [**torta**] Yağ vb. tortusu. (*Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)
[**torta**] : (*Iğdır –Kr.)

tort (II) Biçimsiz. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

tort (III) [**toht, tot** (II), **turkun**] Çoban köpeğinin boynuna takılan demir halka. (Kırlangıç *Mucur –Krş.)
[**toht**] : (*Bünyan –Ky.)
[**tot** (II)] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**turkun**] : (Hacılar –Ky.)

torta [→ **tort** (I)]

tortop oturmaḫ Derli toplu oturmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tortu Sütten yapılan bir çeşit yiyecek. (*Sütçüler –Isp.)

toru (I) Koyu kırmızı (at donu). (–Çr.)

toru (II) Genç çam, ardıç vb. ağaç. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

toruk Doruk. (–Çr.)

toruke [→ **tor** (III) **-2**]

torukturmak Kararlaştırmak. (–Çr.)

tosba, tosbā [**tosbāba, tosbağ, tosbağa, tosbağı** (II), **tosboğu, tospağa, tospaka**] Kaplumbağa. (–Uş.; –Çr.; *Güdül ve köyleri, –Ank.; Gezende *Gülnar –İç.)
[**tosbāba**] : (–Krş. ve çevresi)
[**tosbağ**] : (*Susurluk –Ba.)
[**tosbağa**] : (–Uş.; –Af.; *Iğdır –Kr.; –Vn.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Silifke –İç.)
[**tosbağı**] : (*Yalvaç –Isp.)
[**tosboğu**] : (Davulku *Hekimhan –Ml.)
[**tospağa**] : (Kemaller *Keçiborlu –Isp.)
[**tospaka**] : (Kerkük)

tosbāba [→ **tosba, tosbā**]

tosbağ [→ **tosba, tosbā**]

tosbağa [→ **tosba, toşbā**]

tosbağı (I) Tıkanan suyollarını, künkleri temizlemekte kullanılan birbirine sarılmış telis parçaları. (–Çr.)

tosbağı (II) [→ **tosba, tosbā**]

tosbağıotu Sapları birbirine dolanarak yuvarlak biçim alan, uçlarında içi boş kozaları bulunan yabanıl bir ot. (*Yalvaç –Isp.)

tosbasoluğu Azıcık dinlenme. (–Çr.)

tosboğu [→ **tosba, tosbā**]

toska 2-3 yaşında manda. (–Çr.; Çepni *Gemerek –Sv.)

toskellef Toskellef oyununda kullanılan tahta parçaları. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

toskellef oyunu Değnekle tahta parçalarına vurularak oynanan bir çeşit oyun. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

toslak (I) Solunum güçlüğü çeken yaşlı kimse. (–Çr.)

toslak (II) Erkek hindi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

toslamak Yellenmek, gaz çıkarmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

toslanmak Hazırlanmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

tosmak Tos vurmak. (–Brd.)

tosmuk Darılan, küsen. (–Çr.)

tospağa [→ **tosba, tosbā**]

tospaka [→ **tosba, tosbā**]

tossak Bir çeşit topaç. (*Tefenni –Brd.)

tos tos Güçlükle soluk almak için. (–Çr.)

tostos Şişman. (Çepni *Gemerek –Sv.)

tosulamak [**tosurdamak**] Güç ve hırıltılı soluk almak. (–Çr.)
[**tosurdamak**] : (–Çr.)

tosun İki yaşında öküz. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Kurna –Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tosun tosun Sigara içme için, fosur fosur. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tosurdamak [→ **tosulamak**]

tot (I) Pas. (Çileḫane *Reşadiye –To.)

tot (II) [→ **tort** (III)]

totaḫami [**tataḫami**] Kimi hastalığın belli zamanlarda belirmesi. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

[**tataḫami**] : (Güneyce *İkizdere –Rz.)

totoş Toplu, dolgun : *Totoş yüzlü.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tottirik Yeğni, hoppa. (–Çr.)

toturamak (I) Yoğurt ekşiyip bozulmak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

toturamak (II) Kendi kendine söylenmek, homurdanmak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

totuş **1.** Yüzü gülmeyen, somurtkan. (–Çr.) **2.** Yüzü, bedeni çirkin kimse. (*Bor –Nğ.)

tovga, tovğa [**tōga, toğa çorbası, toyga, toyğa -2; toygaşı -2, toyka**] Süzme yoğutla yapılan üstüne tereyağı ve nane dökülerek yenen bir çeşit çorba. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.)

[**tōga**] : (Hayati *Erbaa –To.)

[**toğa çorbası**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**toyga, toyğa -2**] : (–Çr.; *Bor –Nğ.)

[**toygaşı -2**] : (*Bünyan –Ky.)

[**toyka**] : (–Çr.)

tovuz guşu Tavus kuşu. (*Iğdır –Kr.)

toy (I) **1.** Düğün. (*Iğdır –Kr.; –Dy.; Çepni *Gemerek –Sv.; Kerkük) **2.** Davul. (*Iğdır –Kr.)

toy (II) Kartaldan büyük, eti yenen bir çeşit kuş, yabankazı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.)

toyağa Kısa, kalın değnek. (–Çr.)

toyçu Davulcu, çalgıcı. (*Iğdır –Kr.)

toy düğün Şenlik. (*Bor –Nğ.)

toyga, toyğa **1.** Kabuğu çıkarılmış, ak buğday. (*Çerkeş –Çkr.) **2.** [→ **tovga, tovğa**]

toygaşı **1.** Tarhana çorbası. (Yazır *Sungurlu –Çr.) **2.** [→ **tovga, tovğa**]

toyka [→ **tovga, tovğa**]

toykalamak Amaçsız dolaşmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

toylak Genç, toy. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

toylamak **1.** Bağışta bulunmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Ağırlamak. (–Çr.; *Bor –Nğ.)

toylan Gelişmiş, yakışıklı, gösterişli kız, delikanlı. (*Nazimiye –Tn.)

toyluğ Düğün yemeği. (Kerkük)

toyran Verimsiz toprak. (Civler *Ermenek –Kn.)

toy sahabı Düğün yapan kimse. (*Iğdır –Kr.)

toytoḫlu Yabanıl hindi. (*Iğdır –Kr.)

toyuḫ Tavuk. (*Iğdır –Kr.)

tōza Yeni, taze. (Şenoba *Uludere –Hak.)

tozak (I) **1.** Tozlu. (*Soma ve çevresi –Mn.) **2.** Toz çıkaran. (*Bor –Nğ.)

tozak (II) İnce yağan kar. (Bardız *Şenkaya –Ezm.; *Güdül –Ank.)

tozak (III) Renkli iplerden yapılan ponpon, püskül. (–Çr.; –Yz. ve çevresi)

tozak süpürgesi Toz alınan süpürge, tavan süpürgesi. (*Antakya –Hat.)

tozalamak Kar hafif yağmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tozanlamaḫ Saçmak, tozutmak. (*Gemerek –Sv.)

tozcu Değirmenlerde unu çıkaran işçi. (*Bor –Nğ.)

tozluḫ Harmanda döverbiçerin ayırdığı tozlu topraklı tane. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tozutma kullanmak Yapılmakta olan işi bozmak. (–Çr.)

töbür Su içindeki çerçöp, vb. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

töh Yazık anlamında ünlem. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

töhme Yufka ekmeğin üstüne pilav dökerek yapılan yiyecek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

töhmekān [→ **tömeken**]

töhmelemek Çok yemekten hasta olmak, sindirememek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

töhmet Sitem. (*Iğdır –Kr.)

töhmürük Öksürük. (–Yz.; Akçakese *Güdül –Ank.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; –Krş.)

töhmürüklü Sürekli öksüren, solunum güçlüğü çeken kimse. (–Çr.; Akçakese *Güdül –Ank.)

tök (I) Aşığın tümsek yanı. (–Kr.; *Bor –Nğ.)

tök (II) Ters, kırıcı konuşan. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

tök (III) Hindi. (*Merzifon –Ama.)

tök (IV) [→ **töpheli**]

tökecimek [→ **tökezimek**]

tökezimek [**tökecimek**] Ayak bir yere takılarak sendelemek, düşer gibi olmak. (*Susurluk –Ba.; Salman *Akkuş –Or.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Bor, –Nğ.)
[**tökecimek**] : (–Çr.)

tök gelmek Aşığın tümsek yanı üste gelmek. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

tök konuşmak Ters, kırıcı konuşmak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

töklü Görgüsüz, kaba. (Çaltı, Meyvabükü, Durnalı *Güdül –Ank.)

tökümlü olmaḫ Bereketli, artırımlı olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

töl (I) Tutumluluk. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

töl (II) Mahalle, semt, bölüm. (–Gaz.)

tölep Uygun. (–Gaz.)

töllek tutmak Bağırsak bozulmak, sürgün olmak. (Salman *Akkuş –Or.)

töltüpsüz Düzensiz, dağınık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tölü Yeni doğan kuzu, oğlak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tölübüne gelmek Uygun biçimde gelmek, sağına gelmek : *Tölübüme gelse bu taşı kaldırırım.* (*Birecik –Ur.)

tömbe dikilmek [→ **tombalak atmak**]

tömbek [→ **tömsek** (II)]

tömbüldek Taşkın davranan kimse. (–Çr.)

tömbüldemek Hoplayarak, ivecen yürümek. (*Yalvaç –Isp.; *Fethiye –Mğ.)

töme Kabarık. (*Bor –Nğ.)

tömek Dağ üstündeki küçük tepeler. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

tömeken [**töhmekān**] Semizotu. (Gezende *Gülnar –İç.)
[**töhmekān**] : (–Isp.)

tömelmek Kabarmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tömsek (I) Dallanmamış, yaban zeytini. (Çatoz, Magosa, Kıbrıs)

tömsek (II) [**tömbek**] Kabarık, tümsek. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**tömbek**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tömtöm Papatya. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

töm töm (I) Atılan tabanca sesi için. (–Çr.)

töm töm (II) Yaşlıların yürüyüşü için. (–Çr.)

töngel, tönğel 1. Alıç. (Karlıyayla *Reşadiye –To.) **2.** Muşmula. (–Çr.)

töngüldemek, töngüldemek 1. Yaşlı kimse ağır ağır yürümek. (*Bor –Nğ.) **2.** Yaşlılıktan boynu çöküp omuzları çıkmak, kamburlaşmak. (–Çr.)

töngürdemek Atlamak. (–Isp.)

töngüremek Yuvarlanmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

töpbe Tepe. (Çilehane *Reşadiye –To.)

töpheli [**tök** (IV)] Alevi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**tök** (IV)] : (–Çr.)

töreli Uygun, iyi, düzgün. (*Iğdır –Kr.)

töreme Torun. (–Kr.)

töremek Çoğalmak, türemek. (–Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Çr.; –Kr.; Kerkük)

törenti Döl, çocuk. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

törlek Bağırsağı bozuk, sürgün olmuş kimse. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

törlemek Sürgün olmak, bağırsak bozulmak. (*Bor –Nğ.)

törös Tomruk ve ağaçların baş bölümüne balta ile açılan yarık. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

törselemek Yuvarlayıp atmak. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

törsengi İnatçı. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

törtör Sürgün, ishal. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tös Demirci örsü. (Çilehane *Reşadiye –To.)

töslemek 1. Güç vermek. (–Af.) **2.** Durdurmak, susturmak, önlemek, engellemek. (*Gürün, –Sv.; –Ky.)

tösmek Kesilmiş ağacın toprakta kalan bir karış yüksekliğinde kökü. (–Çr.)

töstü Serçe büyüklüğünde, göğsü sarı bir çeşit kuş. (Uzuncaburç *Silifke, Tahanlı *Mersin –İç.)

töyfe Armağan. (*Iğdır –Kr.)

töyhmeyh Dökmek. (*Iğdır –Kr.)

töymüklemek Yaşlanarak öksürüklü, hastalıklı olmak. (–Çr.)

töyşümeyh 1. Sık sık solumak. (*Iğdır –Kr.) **2.** Yürek düzensiz çarpmak. (*Iğdır –Kr.)

tubat getirmek Tanık göstermek, getirmek. (Pazarören*Pınarbaşı–Ky.)

tuc [**tuç**] Tunç. (Kerkük)

[**tuç**] : (–Çr.)

tuç [→ **tuc**]

tufaḫ Birlik, bağlaşma. (*Iğdır –Kr.)

tufar Duvar. (*Iğdır –Kr.)

tufranda Yeni, taze, turfanda. (–Çr.)

tuğ Mısır bitkisinin erkek organı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Darıveren, Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

tuğ dikmek 1. Üstün gelmek. (*Bor –Nğ.) **2.** Dileği olmak. (*Bor –Nğ.)

tuğlak Ceviz. (Kozlu *Seydişehir–Kn.)

tuğmen [**tüğmen**] Tavuğun başındaki kabarık tüy, tepelik. (Gökdere, *Akdağmadeni –Yz.)

[**tüğmen**] : (–Çr.)

tuğs [**tuḫs**] Kuluçka tavuk. (Bardız *Şenkaya –Ezm.)

[**tuḫs**] : (–Kr.)

tuḫs [→ **tuğs**]

tuhur Bir yıllık ürün. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

tula 1. Yüz, yanak. (–Af.; Kelekçi *Acıpayam –Dz.) **2.** Yüzsüz, utanmaz, çekinmeyen. (Kale *Ilgaz –Çkr.)

tula oyunu Mendil bağlayıp birinin arkasına bırakılarak oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tulazdamaḫ [→ **tullamaḫ**]

tullamaḫ [**tulazdamaḫ**] Fırlatmak. (*Iğdır, –Kr.)
[**tulazdamaḫ**] : (*Iğdır –Kr.)

tuluğ [→ **tuluḫ, tuluk**]

tuluḫ, tuluk [**tuluğ**] Şişirilmiş hayvan derisi, tulum. (–Uş.; Kurna –Brd.; *Refahiye –Ezc.; *Iğdır –Kr.; –Ml. ve çevresi; *Güdül –Ank.; *Silifke –İç.; *Fethiye, Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)
[**tuluğ**] : (Kerkük)

tuluḫ çıkarmak Kurt, tilki vb. hayvanların derisinden tulum yapmak. (–Kr.)

tuluḫ mantarı Bir çeşit mantar. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tuluk gibi Şişman. (*Bor –Nğ.)

tulukmak [**turkmak**] Asılıp kalmak, takılmak, durmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Ovacık *Tavas –Dz.)
[**turkmak**] : (Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Bodrum –Mğ.)

tulun Yanak. (*Sütçüler –Isp.)

tulunkabası Kabakulak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Fethiye –Mğ.)

tulup Eğrilecek duruma getirilmiş tiftik topu. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tuman [**tıman, toman -1, tumman**] **1.** Don, şalvar. (*Iğdır –Kr.; –Ezm.; Ballıkaya *Hekimhan –Ml.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)
[**tıman**] : (*Nazimiye –Tn.)
[**toman -1**] : (Salman *Akkuş –Or.)
[**tumman**] : (–Çr.)
2. Pantolon. (–Af.)

tumançah Donsuz, çıplak. (*Iğdır –Kr.)

tumaşmak Darılmak. (Günder *Ermenek –Kn.)

tumbalak [→ **tombalak**]

tummak Suya batmak, dalmak. (–Çr.; –Gaz.; *Mucur –Krş.)

tumman [→ **tuman -1**]

tumoy Soğuk algınlığı, nezle. (Bayburt *Selim –Kr.)

tump Tarlalar arasındaki otlu set. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tumuşgun Korkusuz, yürekli. (Kerkük)

tumuşmak (I) Tutkun olmak, dadanmak. (Taze, Tuz, Kerkük)

tumuşmak (II) Karşılaşmak, rastlamak. (Taze, Tuz, Kerkük)

tumuşmak (III) Korkusuz, yürekli olmak. (Kerkük)

tumutma İçine pancar konulmuş çömleği, ağzı tandıra gelecek biçimde yerleştirip tandırda, ocakta pişirme. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

tun Fırının bir bölümü. (–Af.)

tuneuk Azgın. (*Akseki –Ant.)

tuncukmak (I) Dişi hayvan, çiftleşmek istemek. (*Yalvaç –Isp.)

tuncukmak (II) Körelmek, sönmek, donuklaşmak. (–Çr.)

tundurmak Ayna vb. nesnelerin parlak yüzüne üfleyerek buğu yapmak. (–Çr.)

tunna Bol, çok. (–Çr.)

tunnuk tunnuk gitmek [**türnük türnük gitmek**] Çok uzaklara gitmek. (*Yalvaç –Isp.)
[**türnük türnük gitmek**] : (–Yz. ve çevresi)

tuntur Yakışıklı. (Tuzcular *Ermenek –Kn.)

tunuk 1. Soluk, donuk, puslu. (Bölce-ağaç *Manyas –Ba.) **2.** Güçsüz. (Yenice –Mğ.)

tura 1. Dış etkenlerden korumak için duvar ve kapı üstüne çakılan tahta perde. (Kösten, Honaz, Kelekçi *Acıpayam –Dz.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Dam, çatı. (Gölkonak *Şarki-karaağaç –Isp.; *Gediz –Kü.)

turalamak 1. Saçı iplik, inci, altın dizisiyle birlikte örmek. (–Çr.) **2.** İpi katlamak. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

turkmak [→ **tulukmak**]

turkun [→ **tort** (III)]

turluk 1. Çoban evi. (*Emirdağ –Af.) **2.** Çoban evinin üstüne örtülen kara keçe. (*Fethiye –Mğ.) **3.** Küçük çadır. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

turş Ekşi : *Turş nar.* (*Iğdır –Kr.; Kerkük)

turşaşirin Ekşimsi, mayhoş. (*Iğdır –Kr.)

turudu Sıkıntı ve yokluk görmemiş kimse, nazlı. (*Gürün –Sv.)

turukturmak Suyu dinlendirerek bulanıklılığını gidermek, durultmak. (–Çr.)

turunçotu Kokulu bir çeşit ot. (Darı-veren *Acıpayam –Dz.)

tusaklamak İşinden alıkoymak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

tusbuğa Kaplumbağa. (Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

tusdah Tutuklu. (*Iğdır –Kr.)

tuşak At, eşek vb. hayvanların ön ayaklarına bağlanan ip. (*Çal –Dz.)

tuşaklamak Hayvanın ön ayaklarını bağlamak. (Kösten, Karaçay, Kızılcın, Honaz –Dz.; Alatepe –Ay.)

tuşik Kedi, köpek vb. hayvanların yumuşak tüyleri için. (–Kr.)

tuş olmak Karşılaşmak, rastlaşmak. (–Çr.)

tuşumak Kurumaya yüz tutmak. (*Antakya –Hat.)

tut Dut ağacı ve meyvesi. (*Iğdır –Kr.)

tuta [**tutaya**] Meyveleri elle toplama. (–Çr.)
[**tutaya**] : (–Çr.)

tutaç [**tutağaç, tutak** (II), **tutamaç, tutamak** (III), **tutcak**] Sıcak tencereyi tutmakta kullanılan yünden örülmüş ya da bezden yapılmış tutacak. (*Susurluk –Ba.)
[**tutağaç**] : (*Manyas –Ba.)
[**tutak** (II)]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**tutamaç**] : (*Sütçüler –Isp.)
[**tutamak** (III)] : (Akçalar *Seydişehir, Fariske *Ermenek –Kn.; Erenyaka *Akseki –Ant.)
[**tutcak**] : (–Brd.)

tutağaç [→ **tutaç**]

tutalı ki Varsayalım. (*Iğdır –Kr.)

tutak (I) [**tutamak** (II)] Sabanın elle tutulan bölümü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**tutamak** (II)] : (Ulukışla *Bor –Ng.)

tutak (II) [→ **tutaç**]

tutak (III) İskambil oyununda oyuncunun karşısındakinde varsaydığı oyun kağıdı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

tutalğa [→ **tutalık**]

tutalık [**tutalğa**] Sara hastalığı. (–Çr.)
[**tutalğa**] : (–Çr.)

tutamaç [→ **tutaç**]

tutamak (I) Dayanak. (*Susurluk –Ba.)

tutamak (II) [→ **tutak** (I)]

tutamak (III) [→ **tutaç**]

tutamaklı 1. Eli işe yatkın, becerikli. (*Susurluk –Ba.) **2.** Temiz, tutumlu. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

tutamık [**tutanak -l**] Yardımcı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**tutanak -l**]: (*Bor –Ng.)

tutanak 1. [→ **tutamık**] **2.** Yaptırım, yaptırma gücü. (*Bor –Ng.)

tutaya [→ **tuta**]

tutcak [→ **tutaç**]

tutıya Önemli, değerli nesne. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tutkal Yüke dayanan hayvan. (Çepni *Gemerek –Sv.)

tutku Perde. (*Karapınar –Kn).

tutkun (I) Koyu renk. (–Kr.)

tutkun (II) Ana, baba vb. kimseye bağlı, düşkün. (–Çr.)

tutkun (III) Bulutlu gökyüzü. (*Antakya –Hat.)

tutma 1. İşçi, hizmetçi. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.) **2.** Bir yıl anlaşmalı çiftlik işçisi. (*Bor –Ng.)

tutmaç (I) Çoban. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tutmaç (II) Ekşili, mercimekli hamur çorbası. (Namrun *Tarsus –İç.)

tutmaç aşı Üstüne kavrulmuş kıkırdak dökülerek yenilen bir çeşit hamur çorbası. (–Çr.)

tutu (I) Değer: *Paranın hiç tutusu kalmadı.* (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tutu (II) Güvey evinden gelin evine gönderilen ilk armağan. (–Çr.)

tutu (III) İm, belirti. (*Fethiye –Mğ.)

tutuk Katılaşmamış yoğurt. (Güney- ve *İkizdere –Rz.)

tutuksamak 1. Duraksamak. (Kapaklı *Çekerek –Yz.) **2.** Kuşkulanmak. (Kapaklı *Çekerek –Yz.)

tuturuḫ Kabarık, kıvırcık (saç için). (–Yz. ve çevresi)

tuturuk (I) Çok ekşi. (Namrun *Tarsus –İç.)

tuturuk (II) Çalı çırpı gibi kuru, ince yakacak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tuvalanmak Yuvarlanmak. (*Emirdağ –Af.)

tuvallaḫ [→ **tuvarlak**]

tuvallamak Yuvarlamak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

tuvar Sığır, sığır sürüsü. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tuvarlak [**tuvallaḫ**] Yuvarlak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) [**tuvallaḫ**]: (–Yz. ve çevresi)

tuy Tüy. (–Sm.; –Tr.)

tuyğun 1. Aşık, vurgun, tutkun: *Bizim oğlan Ayşe'ye tuyğun.* (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Bir kimsenin genç, güzel, varlıklı zamanı. (–Çr.)

tuyuk Saf, bön, aptal. (–Ks. ve çevresi)

tuyum Gelişigüzel. (–Ks. ve çevresi)

tuyumuna Özensizce, ezbere. (–Ks. ve çevresi; –Çr.)

tuz buzalamak [**tuz yumurtlamak**] Korkmak, heyecan duymak. (*Yalvaç –Isp.) [**tuz yumurtlamak**]: (*Bor –Ng.)

tuzla Davarlara tuz verilen kayalıklar. (Kımdanlı *Yalvaç –Isp.)

tuz yumurtlamak [→ **tuz buzalamak**]

tücce Salça. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tüfek Ocak kemeri. (*Bor –Ng.)

tüfenk Tüfek. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)

tüğelmek Öfkelenmek. (*Bor –Ng.)

tüğlemek Bağlamak, düğümlemek. (Günder *Ermenek –Kn.; Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tüğmen [→ **tuğmen**]

tüğülmek Saldırmak.(*Antakya–Hat.)

tüğürcük Bedende oluşan kabarcıklar. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

tühen [**tükān**] Dükkân. (*Bulanık–Mş.) [**tükān**] : (*Iğdır –Kr.)

tük (I) Soğanın tohum taşıyan erkek organı. (Bozdoğan *Osmaniye –Ada.)

tük (II) Tüy. (*Iğdır –Kr.; Kerkük)

tükān [→ **tühen**]

tükenmeğ Sona ermek, bitmek. (Kerkük)

tükenti Son, bitim : *Turşunun tükentisine rastladın.* (–Çr.)

tüketmeğ Bitirmek, sona erdirmek. (Kerkük)

tüklenmeğ Yoksul kimse az kalkınmak, parası olmak. (Kerkük)

tülbermek Yel etkisiyle saç kabarmak, dağılmak. (Namrun *Tarsus –İç.)

tülbür Saçı dağınık. (*Silifke –İç.)

tülek (I) **1.** Dönek. (*Antakya ve çevresi –Hat.) **2.** Kurnaz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tülek (II) Erkek keklik. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

tülek olmaḫ Ocak başından kalkmamak, soğuğa dayanıksız olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tülemek (I) Kumarda para yitirmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

tülemek (II) Ocakta ateş kendi kendine sönmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tülemek (III) Kümes hayvanları, kuşlar tüy dökmek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Manyas –Ba.)

tülemen Kabarık tüylü. (*Bor –Ng.)

tülenmek Kaş, kirpik, saç az yanmak. (*Manyas –Ba.)

tületmek Kumarda yenmek, parasının tümünü almak. (–Kn.)

tülgümek Yüksekten atlamak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tülki [**tülkü**] Tilki. (–Vn.) [**tülkü**] : (Çilehane *Reşadiye –To.; *Iğdır –Kr.)

tülkü [→ **tülki**]

tülküguyruğu Bir çeşit üzüm. (*Iğdır –Kr.)

tüllemek Zıplamak. (Yenice –Mğ.)

tüllü Türlü. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.)

tüllüm düdük etmek Duyurmak, yaymak. (Günder *Ermenek –Kn.)

tülü (I) **1.** Erkek deve. (Yazırlı *Nazilli –Ay.) **2.** Boynu uzun tüylü, iri deve. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

tülü (II) [**tülüce** (I)] **1.** Uzun tiftikten dokunan seccade. (Kumdanlı*Yalvaç –Isp.) [**tülüce** (I)] : (–Çr.) **2.** Tüylü. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

tülüce (I) [→ **tülü** (II) **-1**]

tülüce (II) Yaprağı tüylü, kökü çiğdeme benzeyen bir çeşit ot. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

tülü davar Koyun, koç vb. hayvan. (*Mudurnu –Bo.)

tülüdü [**tülüngü**] Düzenci, vurguncu, kötü özellikleri olan kimse. (–Kr.) [**tülüngü**] : (*Iğdır, –Kr.)

tülümek Tüy değiştirmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

tülüngü [→ **tülüdü**]

tülü tepe Çevresi çıplak, üstü ağaçlı tepe. (–Çr.)

tülütombak [**tüylütombak**] Şeftali. (*Eşme –Uş.; Tahtacı –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.) [**tüylütombak**]: (Kösten –Dz.)

tümbek [**tümbet, tümbül**] Tümsek, tepe, höyük. (Sürez, *Bozdoğan –Ay.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.) [**tümbet**]: (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Yz.) [**tümbül**]: (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tümbet [→ **tümbek**]

tümbül [→ **tümbek**]

tümedek Tümünü birden. (Emirler *Sorgun –Yz.)

tümez 1. Üstelik. (Kerkük) **2.** Karşın. (Kerkük) **3.** Tersine. (Kerkük)

tüne çayı Bol, çok: *Şeker Gars'da tüne çayı.* (Bayburt *Selim –Kr.)

tünetmek Tavukları kümese sokmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tüney Yok. (*Mecitözü –Çr.)

tüngemek Atlamak. (*Soma ve çevresi –Mn.)

tüngülmeğ [→ **tüngümek** (I)]

tüngümek (I) [**tüngülmeğ**] Zıplamak, atlamak, sıçramak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Abaş –Dz.; *Akhisar –Mn.; *Balâ –Ank.) [**tüngülmeğ**]: (Kerkük)

tüngümek (II) **1.** Yanılmak. (–Uş. ve çevresi) **2.** Okumadan geçmek, atlamak. (–Uş. ve çevresi)

tünnük (I) Katı, sert. (Kerkük)

tünnük (II) Koyu karanlık. (Kerkük)

tünnük (III) Güçlü. (Kerkük)

tün tün Akşama doğru. (*Kula –Mn.)

tüpleme Çocuklarda karın şişerek beliren bir çeşit hastalık. (*Bor –Ng.)

tüpletmek Çocuğun hastalık nedeniyle şişen karnını sıcak külle ovmak. (*Bor –Ng.)

tüpüldeme [→ **tüpürtü -1**]

tüpültü Koşan hayvanların ayak sesleri. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tüpürceyh Tükrük. (*Iğdır –Kr.)

tüpürdemek Yürek korkuyla hızlı çarpmak. (–Brd.; *Susurluk –Ba.)

tüpürmek Tükürmek. (Lefkoşe, Kıbrıs)

tüpürtü [**tüpüldeme**] **1.** Yürek çarpması. (–Brd.) [**tüpüldeme**]: (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Gürültü, ses. (–Brd.)

türe Töre, gelenek, görenek. (*Yalvaç, Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

türeneksiz Düzensiz. (Fariske *Ermenek –Kn.)

türki takmak Dize dizmek, türkü yakmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

türkü çārmak [**türkü kaldırmak**] Türkü söylemek, okumak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**türkü kaldırmak**]: (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

türkü kaldırmak [→ **türkü çārmak**]

türnük türnük gitmek [→ **tunnuk tunnuk gitmek**]

türtü Yaprakları yenen bir çeşit dikenli ağaç. (Çilehane *Reşadiye –To.)

türül türül tütmek [**türüm türüm tütmek -1, 2**] **1.** Çekici, albenili, parlak olmak. (Salman *Akkuş –Or.; –Çr.) [**türüm türüm tütmek -1**]: (*Bor –Ng.) **2.** Hoş kokmak. (Tahtacı –Isp.) [**türüm türüm tütmek -2**]: (*Yalvaç –Isp.)

türüm türüm tütmek 1. [→ **türül türül tütmek -1**] **2.** [→ **türül türül tütmek -2**]

türün türün Güzel, hoş (koku için). (–Isp.)

türütenç olmak Yok olmak, yitmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

tüsgü [→ **tüskü**]

tüsgüne Rende. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

tüskü [**tüsgü, tüstü**] Duman. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)
[**tüsgü**] : (*Iğdır –Kr.)
[**tüstü**] : (*Iğdır –Kr.)

tüsmek Vuruşla yere yıkılmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

tüssü 1. Genellikle cuma günü mum yakma geleneği. (Fariske *Ermenek –Kn.) **2.** Arı kovanına duman vermeye yarayan araç. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tüstü [→ **tüskü**]

tüş Düş, rüya. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüşelge Pay. (Bayburt *Selim –Kr.)

tüşman Düşman. (*Iğdır –Kr.)

tüşmançılıh Düşmanlık. (*Iğdır –Kr.)

tüşmek İnmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tütedive Koklatıver. (–Ba.)

tütün Duman. (–Kr.; –Yz.; Namrun *Tarsus –İç.; Kerkük)

tütünaltı Kahvaltı, sabah yemeği. (Salman *Akkuş –Or.)

tütünmek Hastalığın geçmesi inancıyla kimi nesneleri yakarak dumanını koklamak. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)

tütünnemeğ Duman çıkarmak. (Kerkük)

tütütmek Tütsü yapmak. (*Kula –Mn.)

tüve [**tüvüs**] İnek yavrusu. (*Bor –Nğ.)
[**tüvüs**] : (Fariske *Ermenek –Kn.)

tüve tüve Hoplayarak, koşa koşa : *Tüve tüve geldim.* (*Fethiye –Mğ.)

tüvmek [→ **tüymek** (I) **-1**]

tüvüs [→ **tüve**]

tüy Kabuğu çıkarılmış darı. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüydürmek 1. Göndermek, yollamak. (–Brd.) **2.** Kaçırılmasına neden olmak, kaçırtmak. (–Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** [→ **tüymek** (I) **-1**]

tüye Deve. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüygüç Çamaşır tokmağı, tokaç. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüylemek [**tüymek** (I) **-2**] Atlamak, hoplamak, sıçramak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**tüymek** (I) **-2**] : (Kozluca –Brd.; Ovacık *Tavas –Dz.)

tüylütombak [→ **tülütombak**]

tüyme Düğme. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüymek (I) [**tüvmek, tüydürmek -3**] **1.** Gizlice kaçmak. (–Uş.; *Çal, Kösten, Honaz, –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; –Kr.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**tüvmek**] : (*Susurluk –Ba.)
[**tüydürmek -3**] : (–Çr.)
2. [→ **tüylemek**]

tüymek (II) Dövmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüymelemek İliklemek, düğmelemek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüysüz Sakalsız. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

tüyüşmek Döğüşmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

tüzükmek Hızlı koşmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

U

uarmak [→ **uñamak** (I)]
uartmak Onartmak. (*Şebinkarahisar –Gr.)
ubanmak Yatmak. (Günder *Ermenek –Kn.)
ubur Obur. (–Sm.)
uc Dal: *Meşeden biraz uc yığdım.* (Bayburt *Selim –Kr.)
uca Yüksek, yüce. (*Iğdır, Bayburt *Selim –Kr.)
ucar İpucu, belirti (haberle birlikte kullanılır). (Çepni *Gemerek –Sv.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)
ucara Issız. (*Fethiye –Mğ.)
uccalığından [**ussalığından**] Sessizce, yavaştan. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**ussalığından**]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
ucca ucca Yavaş yavaş. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
ucgillenmek Kuşkulanmak, işkillenmek. (Boyalık *Ermenek –Kn.)
ückillemek Koyun, keçi acı acı bağırmak. (Erdemli *Mersin, Kızılisalı *Silifke –İç.)
uclandırmak Kalem vb. nesneye uç yapmak, açmak. (–Çr.)
uclanmak (I) Filiz uç vermek. (–Çr.)
uclanmak (II) Yalan, düzenle birinden çıkar sağlamak. (–Çr.)
ucu bucağı Göz alabildiğince. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
ucubuluk Özensiz giyinen. (Teniste *Anamur –İç.)
ucuf Uğur. (*Kilis –Gaz.)
ucukmak **1.** İşin sonuna gelmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Ucu, sonu, ereği görünmek: *Yol da ucuḫdu.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
uculamak, ujulamaḫ **1.** İşi sonuna dek sürdürmek. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Yinelemek. (Bayburt *Selim –Kr.)
ucumak Çok acımak, ağrımak. (*Antakya –Hat.)
ucūna Köpeği sürü başına çağırma ünlemi. (İncekum *Silifke –İç.)
ucun ucun (I) [**uççа uççа**] Azar azar, yavaş yavaş. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; Güneyce *İkizdere –Rz.; –Kr.; Telin *Gürün –Sv.; –Yz.; *Mersin, *Silifke, Namrun *Tarsus –İç.) [**uççа uççа**]: (*Silifke, *Mersin –İç.)
ucun ucun (II) Kıyıdan, uçtan uçtan. (*Mersin, *Silifke, *Tarsus –İç.)
uçağan (I) **1.** Aşırı rahvan yürüyen at. (–Çr.) **2.** Çok uçan güvercin. (–Çr.)
uçağan (II) Çürük, yumuşak topraklı yar. (–Çr.)
uçara atmak Uçan kuşa ateş etmek. (–Kr.)
uçaravı Kuş uçarken yapılan av. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Kösten –Dz.; Yeşilöz *Güdül –Ank.)
uçayak (I) Sacayağı. (Çilehane *Reşadiye –To.)
uçayak (II) Bir çeşit oyun. (Çilehane *Reşadiye –To.)
uççа uççа [→ **ucun ucun** (I)]

uçgunmak [→ **uşgunmak**]

uçgur [**uçḫur, uşgur, uşkur**] Uçkur. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Bayburt *Selim –Kr.)
[**uçḫur**] : (Kocabey *Şavşat –Ar.)
[**uşgur**] : (Yazırlı *Nazilli –Ay.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**uşkur**] : (–Brd.; *Bor –Nğ.)

uçgül [**uçkulak**] Üç yapraklı, renkli çiçek açan bir çeşit ot. (–Nğ.)
[**uçkulak**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

uçḫur [→ **uçgur**]

uçkulak [→ **uçgül**]

uçkun 1. Uçarı, çapkın. (–Nş.; *Bor –Nğ.) **2.** Yaramaz. (–Kn.) **3.** Düşüncesiz. (–Kn.)

uçkunmak Bir işe, bir şeye aşırı istek duymak. (–Çr.)

uçkurluk Uçkur yapmak için kumaşın kıyısından kesilen parça. (–Çr.)

uçkurusu Genellikle portakal vb. ağacın uç yapraklarından başlayarak her yanını sarıp kurumasına neden olan bir çeşit hastalık. (İncekum *Silifke –İç.)

uçlamak Bitirmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uçlanmaḫ Sonuçlanmak, bitmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uçmak Yapı, duvar vb. göçmek, çökmek, yıkılmak. (–Yz.; –Nğ.)

uçtum uçtum kaya Boşluğa doğru çıkıntı yapan, üst üste yığılmış, yıkılacak gibi görünen kayalık yer. (–Çr.)

uçu [→ **uçuñ**]

uçuḫ benizli Soluk, uçuk benizli. (Bayburt *Selim –Kr.)

uçuḫlu Korkak, korkulu : *Bizi uçuḫlu etdi kele*. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uçuk (I) Kepek, hayvan yemi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

uçuk (II) Kaymış, yıkılmış, çökmüş (yer, yapı için). (Çepni *Gemerek –Sv.)

uçuk (III) **1.** Cin, peri. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Korku. (Afşar, Pazarören*Pınarbaşı –Ky.)

uçuñ [**uçu**] İçin. (Çetrevilli *Silifke –İç.)
[**uçu**] : (–Ba.; Keben *Silifke –İç.)

uçunmak Korkmak, çekinmek. (Navdalı *Mut –İç.)

uçur buçur etmek Bölük pörçük etmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uçurgan (I) Uçurtma. (Lefkoşe, Kıbrıs)

uçurgan (II) Hırsız. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uçuşmak Küçük balık sürüsü büyük balıktan kaçmak. (Gilindire *Gülnar –İç.)

ud [**ūt**] **1.** Utanma, sıkılma. (–Çr.; –Ml.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**ūt**] : (İncekum *Silifke, Arslan *Mersin –İç.)
2. Suç, günah. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

udlanmak Utanmak, çekinmek. (–Çkr.; Gündüzbey *Yeşilyurt, –Ml.; –Yz.; *Bor –Nğ.)

udlu Utangaç, sıkılgan, çekingen. (*Kula –Mn.; –Yz. ve köyleri)

udmaḫ (I) Yutmak. (Zülfükâr *Iğdır –Kr.)

udmaḫ (II) Kazanmak. (Zülfükâr *Iğdır –Kr.)

udmi Beceriksiz. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

udubet Çirkin, dağınık görünümlü. (*Kula –Mn.)

udum (I) Yudum. (*Iğdır –Kr.)

udum (II) Yetenek, beceri. (*Kilis –Gaz.)

uduşmaḫ Lades tutuşmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uduzmaḫ Kumarda yenilmek. (*Iğdır –Kr.)

udyeri [**utyeri**] İnsanda üreme organı. (–Çr.; Salman *Akkuş –Or.; –Yz. ve çevresi)

[**utyeri**] : (Tahtacı –Isp.; –Ml.)

ueke Hendek. (*Nazimiye –Tn.)

uele **1.** Toprak. (*Nazimiye –Tn.)

2. Kül. (*Nazimiye –Tn.)

uena Yemek yeme. (*Nazimiye –Tn.)

ufaḫ Küçük, ufak. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)

ufalamaḫ, ufalamak (I) Ezmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

ufalamaḫ, ufalamak (II) Dayak atmak, dövmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

ufanti Saman. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

ufarak Az, küçük, ufakça. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ufatmak Abartmak, yalan söylemek. (–Ky.)

uflaḫ Ekmek bıçağı. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

ufra [**uğra, unra, ura** (I), **urva -1**] Hamur yapışmaması için tahtaya serpilen un. (Darıveren, Kelekçi *Acıpayam –Dz.; Yusufça *Gölhisar –Brd.; Persenti, Hüdede, Tekir *Silifke –İç.)

[**uğra**] : (Çepni *Gemerek –Sv.; *Bünyan –Ky.; Kemaller, Bulgaristan)

[**unra**] : (*Fethiye –Mğ.)

[**ura** (I)] : (–Brd.; Yazırlı *Nazilli –Ay.)

[**urva -1**] : (Bayburt *Selim –Kr.; *Antakya –Hat.)

ufraza Kandırmaca, düzen. (Tekeler *Silifke –İç.)

ufulamak Üşüyen elleri nefesle ısıtmak, hohlamak. (Kurna –Brd.)

ugrak, uğrak Yol üstünde konaklama yeri. (*Yalvaç –Isp.; *Çal, Acıpayam, Kösten, Honaz –Dz.; *Güdül –Ank.)

ugru Ön. (–Nğ.)

ugrümbeç, uğrümbeç Beşiğin baş ve ayak bölümünü üstte birleştiren ve sallamakta kullanılan yatay konulmuş ağaç. (–Brd.; Kesirik –El.)

ugunmaḫ [→ **uğunmaḫ, uğunmak**]

uguru almaḫ [→ **uğrunu kesmek**]

ugut Mayasız hamurdan yapılan, fırında pişen bir çeşit ekmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uğmak Ovmak. (Çilehane *Reşadiye –To.; –Nğ.)

uğra [→ **ufra**]

uğrağa uğramak Çarpılmak. (–Kr.)

uğra kabı Küçük un kabı. (–Af.)

uğraklı Çarpılmış, inmeli (kimse). (–Kr.)

uğralamak Tozlanmak. (–Çr.)

uğralık Hamur açmakta kullanılan un. (*Kula –Mn.)

uğratmak Kovmak. (*Susurluk –Ba.; Kocabey *Şavşat –Ar.)

uğrelenmek [**uğrumak, ürelenmek, üğrünmek, üğurenmek**] Salına salına yürümek. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**uğrumak**] : (Burunev *Silifke –İç.)

[**ürelenmek**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**üğrünmek**] : (Salman *Akkuş –Or.; –Çr.; Çepni *Gemerek –Sv.)

[**üğurenmek**] : (Tömük *Mersin –İç.)

uğru (I) Gizli. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uğru (II) Hırsız. (Lamus *Ermenek –Kn.)

uğrumak [→ **uğrelenmek**]

uğrun [**uğruz**] Gizli. (–Ml.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; Erdemli, Alata *Mersin –İç.)

[**uğruz**] : (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

uğrun eşkere Yarı gizli, yarı açık. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uğrunmak Otlar yel etkisiyle sallanmak. (–Ky.)

uğrun uğrun 1. Gizli gizli, içten içe. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.) **2.** Süze süze. (*Bor –Ng̃.)

uğrunu kesmek [**uguru almaḫ, uğur kesmek -1**] Yolda giden kimsenin önünü kapatmak ya da önünden geçmek. (–Çr.)

[**uguru almaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**uğur kesmek -1**]: (–To. ve köyleri)

uğruz [→ **uğrun**]

uğukuşu Baykuş. (*Bor –Ng̃.)

uğum İçe kapalılık, durgunluk, suskunluk. (–Kn.)

uğumlu Uğurlu, uğur getiren. (*Nazimiye –Tn.)

uğundurma Otuz dört saatlik orucun son günü. (Tahtacı –Isp.)

uğundurmak Döverek bayıltmak. (*Bünyan –Ky.)

uğunmah, uğunmak [**ugunmaḫ**] Çok ağlamaktan, çok gülmekten ya da acıdan kendinden geçmek, bayılmak. (*Emirdağ –Af.; Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Acıpayam –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; Salman *Akkuş –Or.; Bayburt *Selim, *Iğdır –Kr.; –Çr.; –Ml.; –Yz.; *Bor –Ng̃.)

[**ugunmaḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uğur Ön. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Ng̃.)

uğur kesmek 1. [→ **uğrunu kesmek**] **2.** Güveyle gelinin yolunu kesmek. (–To. ve köyleri)

uğuruna çıkmak Sabah ilk kez birinin önüne çıkmak. (–Kr.)

uğurun nereye Nereye gidiyorsun? (*Kaş ve çevresi –Ant.)

uğut (I) **1.** Ak, renksiz. (*Bünyan –Ky.) **2.** Kara un. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **3.** Islak buğdaydan elde edilen un. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

uğut (II) Kuru. (–Çr.)

uğuz 1. Uslu, akıllı, uysal. (*Silifke –İç.) **2.** Anlayışsız, bunak. (Bayburt *Selim –Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uhre Değirmen taşının çevresindeki un kalıntıları. (*Nazimiye –Tn.)

uhucu Avda ses çıkararak hayvanları ürkütüp avcının önüne süren kimse. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

uk O. (*Nazimiye –Tn.)

ula (I) [**ulan, ulāy, uley; ulen**] Genellikle erkek çocuklara seslenme, çağırma ünlemi. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**ulan**] : (*Kula –Mn.)

[**ulāy, uley**] : (Kurna –Brd.)

[**ulen**] : (*Nazilli –Ay.; –Brd.)

ula (II) Oluk. (*Kula –Mn.)

ulaf Yulaf. (Davulku *Hekimhan –Ml.)

ulaḫ (I) Balıkların su kıyılarındaki yuvaları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ulaḫ (II) Öküz. (*Selim ve çevresi –Kr.)

ulak (I) **1.** Her zaman el altında bulunan kişi, yardımcı. (*Bor –Ng.; *Silifke –İç.; Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Aracı. (Burunucu *Silifke –İç.)

ulak (II) Oğlak. (Çilehane *Reşadiye –To.; Konyar, Katransa, Kayalar, Selânik)

ulak (III) Yaramaz. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)

ulak (IV) Ek, parça, yama. (–Brd.; –Çr.; –Yz.)

ulam Ekli, bağlı. (Tekeler *Silifke –İç.)

ulama (I) Bağırsak şeridi, tenya. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; –Ada.)

ulama (II) Başa takılan ek saç. (Tekeler, Keben *Silifke –İç.)

ulamak (I) [→ **ulgulamak**]

ulamak (II) Balta, keser ağzını düzeltmek, onarmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

ulamlatmak Başkasının malını parasını yemek, yutmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

ulamaotu Atkuyruğu bitkisi. (Kurna –Brd.)

ulam ulam Akın akın, birbiri ardına, küme küme. (Kocabey *Şavşat –Ar.; Telin *Gürün –Sv.; –Yz.; –Ng.; Persenti, Susanoğlu, Becili *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)

ulam ulam olmak [**ulum ulum ulumak**] Sürekli istemek, çok yalvarmak : *Ulam ulam oldu da yine söylemedim.* (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) [**ulum ulum ulumak**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

ulan [→ **ula** (I)]

ula vurmak Kovana yeni kovan, sepet eklemek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

ulāy, uley [→ **ula** (I)]

ulen [→ **ula** (I)]

uleşmek Yetişmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

ulgulamak [**ulamak** (I)] İri, aralıklı dikmek. (Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Fethiye –Mğ.) [**ulamak** (I)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

ulgun Çürümüş, çürümeye yüz tutmuş. (*Buldan –Dz.)

ulh etmek Hep birden saldırmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ulmak (I) **1.** Bozulmak, çürümek, kokmak. (*Sütçüler –Isp.; Davulku *Hekimhan –Ml.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Uzuncaburç *Silifke, Tömük *Mersin –İç.) **2.** Yaralanmak, deri çürümek. (Kösten, Honaz –Dz.)

ulmak (II) Kumaş vb. nesneler incelmek, eskimek. (–Ng.)

uluk (I) Çürük, işe yaramaz, bozuk. (Çepni *Gemerek –Sv.; Ulukışla *Bor –Ng.; Karadiken *Tarsus –İç.)

uluk (II) Emsiz, ilaçsız. (*Fethiye ve çevresi –Mğ.)

uluk (III) **1.** Aptal. (*Bor –Ng.) **2.** Düzensiz, dağınık kimse. (–Uş. ve çevresi) **3.** Uyuşuk, ağırcanlı.(–Af.)

uluma Deride kaşıntılı kabartılarla beliren bir çeşit hastalık. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Brd.)

ulum ulum ulumak [→ **ulam ulam olmak**]

uluorta (I) Yersiz, gereksiz konuşma için. (–Brd.; *Zile ve köyleri –To.)

uluorta (II) Bir çeşit ayakkabı. (–Çr.)

ulusu Evlere yakın tarla : *Ulusuya mal doluf, gét çıhart.* (*Selim, Dikme –Kr.)

umaç 1. Çöreğin içine konulan yağ ve un karışımı. (Bayburt *Selim –Kr.)
2. Hamurdan yapılan bir çeşit yemek. (–Ml.)

umaçlı kete İçine kavrulmuş un konulan bir çeşit pide.(*Merzifon–Ama.)

umar Çıkar yol, çare. (*Beyşehir, *Seydişehir ve çevresi –Kn.)

umarsamak Önemsemek, değer vermek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

umaysız Ahmak, bön, işe yaramaz kimse. (*Zile ve köyleri –To.; –Çr.)

umazçadan Sessizce, birden, bilgi vermeksizin. (Navdalı, Çömelek *Mut –İç.)

umgu Umut. (–Sv.; –Ky.)

umma [**ummaca, umsuḫ, umsuruk**] **1.** İmrenme, özenme. (Salman *Akkuş –Or.; *Güdül –Ank.)
[**umsuḫ**] : (–Çr.; *Iğdır –Kr.)
2. İmrendiği yemeği, nesneyi elde edememekten kimi organlarda şişme ile oluşan bir çeşit hastalık. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Güdül –Ank.; –Nğ.)
[**ummaca**] : (–Çr.; *Iğdır –Kr.)
[**umsuruk**] : (–Çr.)

ummaca [→ **umma -2**]

ummacı olmak [→ **ummak**]

ummak [**ummacı olmak, umsunmaḫ, umsunmak -1**] İmrenmek, özenmek. (Yazırlı *Nazilli –Ay.; –Çr.; –Yz.)
[**ummacı olmak**] : (Kurna –Brd.)
[**umsunmak, umsunmak -1**]: (Ulusiran *Şiran –Gm.; Çepni*Gemerek –Sv.)

ummaḫ olmak [**umsunmaḫ, umsunmak -2; umsunuk olmak, umsuruk olmak**] Özendiği bir şeyi elde edememekten hasta olmak. (*Bor –Nğ.)
[**umsunmaḫ, umsunmak -2**]: (Bayburt *Selim –Kr.)
[**umsunuk olmak**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**umsuruk olmak**] : (–Gaz.)

ummaya varmaḫ İstemeye gelmek, isteyici olmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ummıyasın İstediğini, özendiğini elde edemeyesin (ilenç). (–Kr.)

umsuḫ [→ **umma -1**]

umsuluḫ olmaḫ [**umunmaḫ**] Ummak, beklemek. (Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.)
[**umunmaḫ**] : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

umsumuk Cinsel isteğini gideremeyen (kimse). (–Ada.)

umsundurmak Umutlandırmak. (–Yz.; *Silifke –İç.)

umsunmaḫ, umsunmak 1. [→ **ummak**] **2.** [→ **ummaḫ olmak**]

umsunuk Canı isteyip yiyemiyen kimse. (*Bünyan –Ky.)

umsunuk olmak [→ **ummaḫ olmak**]

umsuruk [→ **umma -2**]

umsuruk olmak [→ **ummaḫ olmak**]

umuca Umut: *Yok diyorsun ama sende bulunduğuna umucam var.* (Çepni *Gemerek –Sv.)

umucar Umut etme, bekleme : *Umucası var da bize geliyor yoksa kapımızı açmaz.* (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

umuf küsmeyh [→ **umursanmak**]

umu küsü etmek Darılmak, küsmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

umulca [→ **umunca**]

umuleama [→ **umunca**]

umultmak 1. Sakızı ağızda yumuşatmak, çiğnenecek duruma getirmek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Afyon sakızını özleştirmek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

umunca [**umulca, umulcama, umurucu**] Beklenen, umulan (davranış, nesne vb.). (–Çr.; *Bor –Nğ.)
[**umulca**] : (–Çr.)
[**umulcama**] : (Ovacık *Silifke, –İç.)
[**umurucu**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

umunmaḫ [→ **umsuluḫ olmaḫ**]

umur Sıkıntı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

umursanmak [**umuf küsmeyh**] Kırılmak, darılmak, gönüllenmek.(Bayburt *Selim –Kr.)
[**umuf küsmeyh**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

umurucu [→ **umunca**]

umutluḫ Umut bağlanan (nesne, yer vb.). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

umutsuz kalmak Üreme organında üremeyi önleyen aksaklık olmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uñamak (I) [**uarmak**] Onarmak, düzeltmek, doğrultmak. (Çeltikçi *Anamur –İç.)
[**uarmak**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

unamak (II) Onaylamak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

unaştırmak Barıştırmak, ara bulmak. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

unike Ekmek tahtası. (*Nazimiye –Tn.)

unmak, uñmak Yara, hastalık iyileşmek. (*Susurluk –Ba.; –Ml.)

unneşmek Yetişmek. (–Af.)

unra [→ **ufra**]

unsuluğu kesilmek Un yağda iyice kavrulmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

upuz Uzakta. (*Kula –Mn.)

ur Fıtık. (*Nazimiye –Tn.)

ura (I) [→ **ufra**]

ura (II) **1.** Uğur. (*Bor –Nğ.) **2.** Çıbanın iyileşmesi inancıyla yapılan işlem. (*Bor –Nğ.)

urasa Evde yapılan em, iyileştirme yöntemi. (–Ada.)

urasbı [→ **urusbu**]

urban Göçmen kuş sürüsü. (*Kilis –Gaz.)

urcah olmak Baş belası olmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

ürelenmek [→ **uğrelenmek**]

urgalıḫ Hamur açarken üstüne serpmek için ayrılan un. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

urgan Halat, urgan, kalın ip. (–Kr.)

urgun Âşık, vurgun. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

urğulḫızek Ekin saplarını taşımakta kullanılan büyük kızak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

urklak Sapsız, uzun sepet. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

urkmek Korkmak, ürkmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

urlatmak Çaldırmak, yitirmek. (Başhöyük, *Kadınhanı, Karaçay –Kn.)

urmak Vurmak. (*Kula –Mn.; Çavuşbucağı *Silifke –İç.)

urraha etmek Erkek sığırı çiftleşmeye kışkırtmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

urub [→ **urup** (I) **-1**]

urubiya [→ **urvuya**]

uruh Ruh. (–Ba.)

urumelli Kırmızı mısır. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

urumtiki Bir çeşit horan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uruncak Saklam, emanet. (Susanoğlu *Silifke, Alata *Mersin –İç.)

urup (I)[**urub**] **1.** Bir çeşit tahıl ölçeği. (–Ks. ve çevresi; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.; Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

[**urub**] : (*Bor –Nğ.)
2. Yarım : *Urup etmek.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Dörtte bir. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

urup (II) Karganın yavrusuna yem vereceği zaman çıkardığı ses için. (–Çr.)

urup (III) El gergin durumdayken başparmakla göstermeparmağı arasındaki uzaklık. (–Çr.)

urup (IV) Halıda ilmik sayısı. (–Af.)

uruplağı 1. Yarım tahıl ölçeği. (*Antakya –Hat.) **2.** Tahıl ölçeğinin dörtte biri. (*Bünyan –Ky.)

urusbu [**urasbı**] Kötü yolda olan kadın. (Tekeler *Silifke –İç.)
[**urasbı**] : (Lamus *Ermenek –Kn.)

urusvayçılıḫ Utanmazlık. (*Iğdır –Kr.)

urusvay olmaḫ Utanılacak durumda olmak. (*Iğdır –Kr.)

uruya [→ **urya**]

urva 1. [→ **ufra**] **2.** Su, un karışımı bulamaç. (Bayburt *Selim –Kr.)

urvalamak Çorbaya un katmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

urvalıḫ, urvalık 1. Hamur açmak için ayrılan unun konulduğu yer.(Bayburt *Selim –Kr.; –Ml.) **2.** Çorbaya katılan un. (Bayburt *Selim –Kr.)

urvat Değer, önem. (Bayburt *Selim –Kr.)

urvuya [**urubiya**] Yarım Mahmudiye altını. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**urubiya**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

urya [**uruya, ürüya, ürya**] Düş. (–Ba.; Bayburt *Selim –Kr.; –Yz. ve çevresi; Güzve *Ermenek –Kn.)
[**uruya**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**ürüya**] : (–Yz. ve çevresi)
[**ürya**] : (*Emirdağ –Af.; Elbengi *Yalvaç –Isp.)

urza Yiyecek, besin, gıda, rızk. (*Iğdır –Kr.)

usangın Bezgin, bıkkın. (*Yalvaç –Isp.; Tekeler *Silifke –İç.)

usduḫ Kumar oynayan kişilerin oyun başına bulundukları ev için bıraktıkları para. (Bayburt ve çevresi *Selim –Kr.)

usgut etmek [→ **usmak**]

usküle Yeşil yapraklarından asılarak saklanan bir çeşit soğan. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uslu Yaşlı, sözü dinlenir kişi. (–Çr.)

uslurak Usluca. (*Gülnar –İç.)

usmak [**usgut etmek, usukmak** (III)] Susmak. (İncekum *Silifke –İç.)
[**usgut etmek**]: (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)
[**usukmak** (III)] : (Kemaller, Bulgaristan)

usmuk Utangaç. (Meyvabükü, Akbaş, Güzel, Çaltı *Güdül –Ank.)

usol Gelenek. (*Kula –Mn.)

ussalığından [→ **uccalığından**]

ussāt O saat, hemen. (–Sm.)

ustun 1. Tavan tahtası. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Çatının ortasına konulan makasları bağlayan ana direk. (*Çerkeş ve köyleri –Çkr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

usturup 1. Dürüst davranış. (*Kilis –Gaz.) **2.** Ustalıklı. (*Kilis –Gaz.)

usukmak (I) Uslanmak. (*Bor –Nğ.; *Silifke ve köyleri, *Mut ve köyleri –İç.)

usukmak (II) Yeğnilenmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

usukmak (III) [→ **usmak**]

usul Kadınların kıldıkları sabah namazı. (*Kula –Mn.)

usulca Yöntemiyle, yoluyla. (*Kula –Mn.)

usulhane Mutfakta su dökmeye yarayan yer. (*Emirdağ –Af.)
usullacık Yavaşça. (–Ba.)
usuluk Gücünü tam gösterme. (–Ml.)
uş Şaşma bildirir ünlem. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.)
uşaḫlıḫ [**uşakevi, uşaklık**] Kadının dölyatağı. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.)
[**uşakevi**]: (*Antakya –Hat.)
[**uşaklık**]: (–Ml.)
uşak Hey, yahu vb. anlamında seslenme ünlemi. (–Çr.; Uzuncaburç *Silifke –İç.)
uşak devşek 1. Çoluk çocuk. (Salman *Akkuş –Or.; –Ml.) **2.** Kul, köle, küçümsenen kişiler. (–Brd.; *Kilis –Gaz.)
uşakevi [→**uşaḫlıḫ**]
uşaklamak Çocuk yüksek ateşten kendini yitirmek.(*Antakya–Hat.)
uşaklık [→ **uşaḫlıḫ**]
uşdum Kadınların fes üstüne sardıkları ipekli mendil. (Kumdanlı*Yalvaç –Isp.)
uşgun Gövdesinin kabuğu soyularak yenen, ekşi bir çeşit bitki. (*Iğdır –Kr.)
uşgunmak [**uçgunmak**] Genellikle çocuk sevinçle, coşkuyla atılmak. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**uçgunmak**]:(Bayburt*Selim–Kr.)
uşgur [→ **uçgur**]
uşkartmak Abartmak. (Emirşahlar, Orhana *Anamur –İç.)
uşkur [→**uçgur**]
uşuk vurmak Soğuktan ot, sebze ve meyve buruşmak. (Güneyce *İlkizdere –Rz.)
uşum Aptal, akılsız. (Çukurbağ, *Emirdağ –Af.; –Kn.)
üt [→ **ud -1**]

utancaḫ, utancak [**utansak, utansek**] Utangaç. (*Yalvaç –Isp.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Bayburt *Selim, *Iğdır –Kr.; –Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**utansak**]: (*Susurluk –Ba.)
[**utansek**]: (Yenice –Mğ.)
utansak [→ **utancaḫ, utancak**]
utansek [→ **utancaḫ, utancak**]
utaşmak Yetişmek, ulaşmak. (İncekum *Silifke –İç.; Arslan *Mersin –İç.)
utaştırmak İletmek, ulaştırmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Tekir *Silifke –İç.)
utılamak Dövmek. (Kocabey *Şavşat –Ar.)
utlu Utangaç, sıkılgan. (Erenyaka *Akseki –Ant.)
utlu olmak Birden korkmak. (Tahtacı –Isp.)
utmak Kumarda kazanmak. (Kesirik –El.)
utulmaḫ, utulmak Oyunda yenilmek, yitirmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
utyeri [→ **udyeri**]
uu Üzüntü bildirir ünlem. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
uvak Küçük, ufak. (İncekum *Silifke –İç.)
uvalamak Ovmak. (–Kr.)
uvalama lazut Koçanından elle ovularak alınan kuru mısır. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
uvanak Budala. (Turcalar *Ermenek –Kn.)
uvanık Üç dört yaşında öküz. (Çilehane *Reşadiye –To.)
uvanta Parasız. (Tuncalar *Ermenek –Kn.)
uvra Suyu çok unu az karışım. (–Kr.)

uyamak Uzaklaştırmak. (Arslan *Mersin –İç.)

uyandırmaḫ Uyarmak: *Bu işi men bilmezdim sen uyandırdın.* (Bayburt *Selim –Kr.)

uyarmak [**uyartmak**] Uykudan uyandırmak. (Çepni *Gemerek –Sv.; *Kilis –Gaz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.)

[**uyartmak**]: (–Yz. ve çevresi)

uyartmak [→ **uyarmak**]

uyaz [**uyez**] Atsineği. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

[**uyez**]: (*Silifke İç.)

uydurmak (I) Benzetmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

uydurmak (II) Ara bulmak, ortam düzenlemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uyduruḫ, uyduruk Yalan, benzetme, düzme. (*Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

uye Kız kardeş. (*Nazimiye –Tn.)

uyez [→ **uyaz**]

üyh Aman, of vb. bıkkınlık bildirir ünlem. (Keben *Silifke –İç.)

uyḫu semesi [→ **uyku semesi**]

uyku semesi [**uyḫu semesi**] Uyku sersemi, uyku sersemliği, uykulu. (*Yalvaç, Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.; –Brd.; Baklan *Çal –Dz.; Küçük İsa *Zile –To.; Bayburt *Selim –Kr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**uyhu semesi**]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uykuya vermek Uyutmak, aldatmak, başından atmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

uylamaḫ, uylamak Üstelemek, sıkıntı verir biçimde üstüne düşmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç, *Yalvaç –Isp.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz. ve çevresi)

uylaşmaḫ, uylaşmak Anlaşmak, uzlaşmak. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; *Susurluk –Ba.; Salman *Akkuş –Or.; *Nazilli –Ay.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Selim, *Iğdır –Kr.; Kesirik –El.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

uylaştırmak Anlaştırmak, uzlaştırmak. (*Yalvaç –Isp.; Kösten, Kızılhisar, Honaz, –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Susurluk –Ba.; Salman *Akkuş –Or.; Kocabey *Şavşat –Ar.; Bayburt *Selim –Kr.; *Güdül –Ank.)

uyluḫ Sığır vb. hayvanlar da bacak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)

uymaca **1.** Terslik. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** İnatçılık. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uymaca aḫıl [**uyut aḫıl**] Başkalarının sözüyle etkilenip sataşan, kavga çıkaran kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**uyut aḫıl**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uyma gitmek Kız, erkeğin arkasından gitmek. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

uymak Kız, erkekle kaçmak. (*Fethiye –Mğ.)

uyman Sevimli. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

uyran Çıplak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uyruk Kaymak. (Şumnu, Bulgaristan)

uyrulamaḫ Çalmak, uğrulamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uysak Başkalarının sözüyle davranan kimse. (Navdalı *Mut –İç.)

uysal (I) Evcil. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uysal (II) **1.** Aptal, bön. (*Bünyan –Ky.) **2.** Yüzsüzlük, terslik. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uyumak Kan pıhtılaşmak. (*Bor –Nğ.)

uyunmak Süt kesilmek. (*Susurluk –Ba.)

uyuntu (I) **1.** Başkalarının arkasına takılan, işsiz, tembel, uyuşuk kimse. (Kösten, Kocabaş, Honaz –Dz.; *Susurluk –Ba.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayburt *Selim –Kr.; Çepni *Gemerek, Telin *Gürün –Sv.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** İstenmeyen, çağrısız gelen konuk. (Ovacık *Tavas –Dz.) **3.** Kötü, bozuk. (Namrun *Tarsus –İç.) **4.** Beceriksiz. (*Gediz –Kü.)

uyuntu (II) Bir çeşit peynir. (*Susurluk –Ba.)

uyuntulanmak İşi ağır yapmak. (*Yalvaç –Isp.)

uyurlama etmek Uyur gibi yapmak. (*Silifke –İç.)

uyuruyormak Uyumak, uykuya dalmak. (*Silifke –İç.)

uyut aḫıl [→ **uymaca aḫıl**]

uyutmak (I) **1.** Unutturmak. (*Kula –Mn.) **2.** Aldatmak, kandırmak. (Çepni *Gemerek –Sv.) **3.** Çalmak, uğrulamak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

uyutmak (II) **1.** Sütle dut pişirilerek yapılan bir çeşit tatlı. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Sütü mayalamak, yoğurt yapmak. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

uz (I) **1.** Kurnaz, sinsi. (*Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.) **2.** Akıllı, anlayışlı. (*Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.) **3.** Uslu, ağır, yavaş. (Ekinözü *Elbistan –Mr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.; Navdalı *Mut, *Silifke –İç.) **4.** Saygılı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

uz (II) Eşit, denk. (*Bor –Nğ.)

uz (III) Çok. (*Bor –Nğ.)

uz (IV) İyi, yolunda, uygun : *İşleri pek uz gidiyor.* (*Susurluk –Ba.)

uzā Orası, orada, ora. (*Nazimiye –Tn.)

uzaksınmak Uzak bulmak, uzak saymak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

uzandırmaḫ Koşturmak. (Kacer *Iğdır –Kr.)

uzanmak (I) Gitmek, ulaşmak. (Ovacık *Tavas –Dz.; *Susurluk –Ba.; Salman *Akkuş –Or.; –Çr.; *Bor, –Nğ.)

uzanmak (II) Uzamak, boy atmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

uzca Ustaca, becerikli olarak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

uzdudu Şaşkın. (–Af.)

uzerliyḫ Üzerlik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

uz gelmek Eşit, denk gelmek. (Salman *Akkuş –Or.)

uz kullanmak Temiz ve iyi kullanmak. (*Kula –Mn.)

uzlanmak Başarmak, üstesinden gelmek. (Emirler *Sorgun –Yz.)

uzluk Toprak kap, çömlek. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

uzunböcü [**uzunbucu, uzungelin, uzunoğlan**] Yılan. (*Fethiye –Mğ.)
[**uzunbucu**] : (–Isp.)
[**uzungelin**] : (–Gaz.)
[**uzunoğlan**] : (–Gaz.)

uzunbucu [→ **uzunböcü**]

uzungelin [→ **uzunböcü**]

uzunik Uzunca. (–Ml.)

uzunoğlan [→ **uzunböcü**]

uz uz Yavaş yavaş. (*Antakya –Hat.)

Ü

ücelmek Büyümek, yücelmek. (*Fethiye –Mğ.)

ücübet Kendine çirkin görünüm veren, ayrıksı kimse. (Teniste *Anamur –İç.)

üçayak Bir çeşit bar, oyun. (Bayburt *Selim –Kr.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

üçdemire vurmak Tarlayı üç kez ekmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

üçerleme Ramazan ayının başında, ortasında ve sonunda üçer gün oruç tutma. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üçetek Eskiden erkeklerin, şimdi kimi köylerde kadınların giydiği bir çeşit giysi. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; Kocabey *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Yz.; *Fethiye –Mğ.)

üçeteyh Etek, don vb. giysi için kullanılacak kumaşın birimi, üç boy : *Men donu üçeteyhden giyerim.* (Bayburt *Selim –Kr.)

üçeteyh entari Eteklik. (Bayburt *Selim –Kr.)

üçgulaḫ ot Üç yapraklı, yağlı bir çeşit bitki. (Bayburt *Selim –Kr.)

üçgül Üç yapraklı, sarmaşıkgillerden bir çeşit bitki, dilfir. (*Güdül –Ank.; Sökün *Silifke –İç.)

üçgüllü Üç köşeli, üç yapraklı, üç dallı (örnek için). (–Kr.)

Üçkardeş Gökte üçgen biçimi oluşturan üç yıldız. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

üçleme [**üçletme**] Kareyi dörde bölen çizgiler üstünde üçer taşla oynanan bir çeşit oyun. (*Bor –Nğ.) [**üçletme**] : (Kuyucak *Akseki–Ant.)

üçletme [→ **üçleme**]

üçük Köşe. (Kesirik –El.)

üçürdüm (I) Çorap örmede kullanılan üç çift şiş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üçürdüm (II) **1.** Üçte bir pay. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; *Bünyan –Ky.; Narlıkuyu *Silifke –İç.) **2.** Üçte bir payla yapılan ortaklık. (*Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.)

üçürmek **1.** İçirmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Sulamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üdeberi Bozup dağıtmak için. (*Kula –Mn.)

üdemek Dallarını kesmek, budamak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

üdürgü (I) **1.** Keskin bıçak. (Navdalı *Mut –İç.) **2.** Matkap. (–Gaz.) **3.** Tıpa çekmekte kullanılan burgu. (*Kilis –Gaz.)

üdürgü (II) Korkunç ve saldırgan yaratık, canavar : *Üdürgü gibi.* (*Antakya –Hat.)

üfe Kan bozukluğu. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

üfelemeç Ufak hamur parçalarından, yufkadan yapılan çorba. (*Fethiye –Mğ.)

üfelemek Başparmakla göstermeparmağı arasında ezmek, ufalamak. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; Çepni *Gemerek –Sv.)

üflük [**üfürük** (II) **-1**] Islık. (*Manyas –Ba.; Küçük İsa *Zile –To.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Salman *Akkuş –Or.)

[**üfürük** (II) **-1**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

üfrüntü (I) Çalı çırpı. (Civler *Ermenek –Kn.)

üfrüntü (II) [→ **üfürüntü**]

üfrüz Toz bulutu. (Arslan *Mersin –İç.)

üfülemek [→ **üfürmek**]

üfürgirik Küçük gaz lambası. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

üfürmek [**üfülemek, üfürmeyh**] Üflemek. (Yusufça *Gölhisar, –Brd.; Baklan *Çal, Kösten, Honaz –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Susurluk –Ba.; Bayburt *Selim –Kr.; –Nğ.; *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)

[**üfülemek**] : (İncekum *Silifke –İç.)

[**üfürmeyh**]: (*Iğdır –Kr.)

üfürmeyh [→ **üfürmek**]

üfürük (I) Boş, anlamsız söz. (Bayburt *Selim –Kr.)

üfürük (II) **1.** [→ **üflük**] **2.** Soluk. (Bayburt *Selim –Kr.; –Ml.)

üfürüntü [**üfrüntü** (II)] İnce toz. (–Çr.; Tozara *Silifke –İç.)

[**üfrüntü** (II)] : (–Çr.)

ügrünü ügrünü Salına salına. (Çepni *Gemerek –Sv.)

ügür olmak Hayvan birine alışmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

üğlek Az ıslak toprak. (–Çr.)

üğme Çok dolu, tepeleme, yığılı. (*Silifke –İç.)

üğrülmek Şişmek. (Ovacık *Tavas –Dz.)

üğrümek [→ **üğürlemek**]

üğrünmek [→ **uğrelenmek**]

üğu [→ **üğü**]

üğurenmek [→ **uğrelenmek**]

üğü [**üğu**] Kartal büyüklüğünde, sarı tüylü, gözleri gündüz görmeyen bir çeşit yırtıcı kuş. (–Çr.; *Fethiye –Mğ.)

[**üğü**] : (Emirşahlar *Anamur –İç.)

üğüdeşmek Çocuk, yeni konuşmaya başlamak. (*Bor –Nğ.)

üğüllemek Saklamak. (–Ky.)

üğüntü (I) Bulantı : *İçinde bir üğüntü oluyor.* (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

üğüntü (II) **1.** Yonga. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.) **2.** Talaş. (*Bor –Nğ.)

üğür (I) Depo, ambar. (Yassıören, Kazan *Yenimahalle –Ank.)

üğür (II) Evcil, alıştırılmış. (*Antakya –Hat.)

üğürlemek [**üğrümek, ürlemek**] Sallamak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**üğrümek**] : (–Çr.)

[**ürlemek**] : (Ovacık *Tavas –Dz.)

üğür olmak (I) Katılmak, karışmak : *Kumla çimento üğür oldu.* (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

üğür olmak (II) Alışmak, kaynaşmak, anlaşmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.; Çepni *Gemerek –Sv.)

üğürsü Koyun kılı ve saman karışımı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

üğütlemek Seçmek, ayırmak. (*Bor –Nğ.)

üğütmek (I) Mayalamak. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

üğütmek (II) **1.** Ezmek, lokma durumuna getirmek. (*Kula –Mn.) **2.** Öğütlemek. (Yazırlı *Nazilli –Ay.; –Çr.; –Nğ.)

ühlümek [→ **üklemek** (II)]

ük Yük. (Bayburt *Selim –Kr.; Kesirik –El.)

üklemek (I) Toplamak, dermek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

üklemek (II) [**ühlümek**] Yüklemek. (Kesirik –El.)

[**ühlümek**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

üle Seslenme ünlemi. (İsabey *Çal –Dz.)

ülefe Para. (Fariske *Ermenek –Kn.)
ülek Geniş. (Kesirik –El.)
ülēn 1. Beğenme, sevgi bildiren ünlem. (İsabey *Çal –Dz.) **2.** Seslenme ünlemi. (*Kula –Mn.)
üleş Hayvan ölüsü, leş. (Tahtacı –Isp.; –Çr.)
üleşmek Paylaşmak, bölüşmek. (Tahtacı, –Isp.; *Susurluk –Ba.; *Kula –Mn.; Çilehane *Reşadiye –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Gaz.; *Mersin, *Tarsus, *Gülnar, *Anamur –İç.; Bağyaka *Finike –Ant.; *Fethiye –Mğ.)
üleştirmek Paylaştırmak, bölüştürmek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Susurluk –Ba.; Saraycık, *Altıntaş –Kü.; –Ks. ve çevresi; Çilehane *Reşadiye –To.; Tekeler *Silifke –İç.)
ülgudür 1. Beden. (*Çerkeş ve köyleri –Çr.) **2.** Varlık, cisim. (*Çerkeş ve köyleri –Çr.)
ülgüç Ustura. (*Iğdır –Kr.)
ülker üzümü Baharda asma dallarının ucu kırılarak ikinci kez alınan üzüm. (–Dz.)
ülkeyen Ürkek, korkak. (Bayburt *Selim –Kr.)
ülkütmek [**ülkütmeyh**] Ürkütmek. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**ülkütmeyh**] : (*Iğdır –Kr.)
ülkütmeyh [→ **ülkütmek**]
üllüğün körü [→ **üllün körü**]
üllün körü [**üllüğün körü**] Hakaret sözcüğü, elinin körü. (–Çr.)
[**üllüğün körü**] : (–Çr.)
üllüp Kaygan anlamında sabun sözcüğüyle birlikte kullanılır. (*Bor –Nğ.)
üllüz Cılız, kavruk. (Persenti *Silifke –İç.)
ülü Armağan. (Mustafa Paşa *Ürgüp –Nş.)
ülübe Fasulye. (Fariske *Ermenek, *Karapınar –Kn.)
ülübü 1. Börülce. (*Silifke –İç.) **2.** Kuru fasulye. (*Gülnar –İç.)
ülük [**ümzük**] **1.** Testi, çaydanlık vb. nesnelerin emziği. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.; –Brd.; –Kn.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**ümzük**] : (Yusufça *Gölhisar, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Mğ.)
2. Musluk. (–Kn.)
ülüngür Eski, yıpranmış (nesne için). (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
ülüngür Güçsüz, beceriksiz ve pis (kimse için). (–Çr.)
ülüzgar Yel. (*Iğdır –Kr.)
ülvan 1. Gösteriş, tantana, saltanat. (*Kula –Mn.) **2.** Övünç, övünme. (*Kula –Mn.)
ülviye getirmek [→ **ünlüğe getirmek**]
ümece İmece. (Çepni *Gemerek –Sv.)
ümmük [→ **ümük -1**]
ümuk [→ **ümük -1**]
ümük [**ümmük, ümuk, ümürtlek**] **1.** Gırtlak, boğaz. (–Brd.; *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Susurluk –Ba.; *Güdül –Ank.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**ümmük**] : (–Ada.)
[**ümuk**] : (Tekeler *Silifke –İç.)
[**ümürtlek**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
2. İbik. (*Güdül –Ank.)
üm üm Bölük bölük, küme küme. (İncekum *Silifke –İç.)
ümürtlek [→ **ümük -1**]
ümzük [→ **ülük -1**]
ünelmek Gelişmek, büyümek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

ünlemek Çağırmak, seslenmek. (–Uş. ve çevresi; Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Soma ve çevresi –Mn.; *Susurluk –Ba.; Saraycık, *Altıntaş –Kü.; –Çr.; *Silifke ve köyleri –İç.)

ünlüğe getirmek [**ülviye getirmek**] Yapmak, yaratmak, ortaya çıkarmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**ülviye getirmek**] : (Pazarören*Pınarbaşı –Ky.)

ünlük Orta. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ünnemek Çağırmak, seslenmek. (*Gediz –Kü.)

ünneşmek **1.** Seslenmek, bağırmak. (–Uş.; –Af.; Karamanlı *Tefenni, Korna –Brd.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Alaca –Çr.) **2.** İlenmek. (–Çr.)

üns olmak Tutkun olmak. (–Ks. ve çevresi)

ünüm Ün, san : *Milletimizin ünümü dünyayı tuttu.* (Turcalar *Ermenek –Kn.)

ünüm ünüm Bağıra bağıra. (*Yalvaç –Isp.)

ünü tünü Ses, bilgi, eser, iz (çoktan görünmeyen kimse için): *Ünü tünü kalmadı.* (–Çr.)

üpremek [→ **ürpemek**]

ürek [**üreyh**] Yürek. (–Kr.; Kesirik –El.)
[**üreyh**] : (*Iğdır, Bayburt *Selim –Kr.)

üreklemek Artmak, çoğalmak. (Navdalı *Mut –İç.)

üremek [→ **ürmek** (I) **-1**]

üren Köpek : *Ürenin oğlu seni.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

ürende [→**ürgen deyneği**]

ürendelemek [**üründülemek**] **1.** Seçmek. (–Çr.) **2.** Açığa çıkarmak için incelemek. (–Çr.)
[**üründülemek**] : (–Çr.)

üretmek (I) Konuşulan konuyu uzatmak, üstünde durmak. (–Brd.; Ovacık *Tavas –Dz.; –Çr.)

üretmek (II) İşi kolaylaştırmak. (*Güdül –Ank.)

üreyh [→ **ürek**]

üreyi yanmak Çok acımak, üzülmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

ürge [→ **ürye**]

ürgen İp. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

ürgen deyneği [**ürende**] Üvendire. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**ürende**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

ürkmek Saç taranırken zorlama sonucu kopan tellerin dibinde kellik olmak : *Çocuğun başı ürktü.* (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

ürkü Çekingenlik. (*Bor –Ng.)

ürküntü **1.** Yüzde çıkan çıban, yara. (Tosmurlu, Ovacık, Tozara, Persenti *Silifke –İç.) **2.** Sıkıntıdan çıkan sivilce, alerji. (–Ada.)

ürlemek [→ **üğürlemek**]

ürlenmek Toparlamak, iyileşmek. kendine gelmek. (Salman *Akkuş –Or.)

ürmek (I) [**üremek, ürümek**] **1.** Havlamak. (–Uş.; –Brd.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; *Güdül –Ank.)
[**üremek**] : (İncekum *Silifke –İç.)
[**ürümek**] : (*Emirdağ, –Af.; Bayburt *Selim –Kr.; Erdemli *Mersin, *Silifke –İç.)

2. Bağırmak : *Çocuk durmadan ürüyor.* (Turcalar *Ermenek –Kn.) **3.** Konuşmak. (–Uş.)

ürmek (II) Üfleyerek şişirmek. (–Brd. ve çevresi)

ürpemek [**üpremek**] Birden korku, tiksinti duymak, ürpermek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**üpremek**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.)

ürselemek Hırpalamak, örselemek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

ürtmek Sürgün, filiz. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

ürü Kırda hayvanların yattığı yer. (Kozlu *Seydişehir –Kn.)

ürübeyran Çırılçıplak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

ürük cücük 1. Soy sop. (Salman *Akkuş –Or.) **2.** Çoluk çocuk. (Salman *Akkuş –Or.)

ürü karı olmak 1. Girişken olmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Yakınlaşmak (biriyle). (*Bor –Nğ.)

ürümbüz Abartma. (*Fethiye –Mğ.)

ürümek [→ **ürmek** (I) **-1**]

ürün (I) Tarlada kurumuş ot. (Yazırlı *Nazilli –Ay.; –İst.; Keben *Silifke –İç.)

ürün (II) Az. (Çepni *Gemerek –Sv.)

ürün (III) Yöntem. (*Birecik –Ur.)

ürün (IV) Süt, yoğurt, ayran vb. nesneler. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

üründülemek [→ **ürendelemek -2**]

ürünlemek Hayvan çok yemekten hastalanmak, ölmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ürünlenmek Su ile tanenin birleşmesinden doğan özleşme. (*Bor –Nğ.)

ürünmek Sallanmak. (–Çr.)

ürüsüm Gelenek, görenek, töre. (*Emirdağ –Af.; Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Akkuş –Or.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Balâ –Ank.)

ürütmek 1. Köpeği havlatmak. (–Gaz.; Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Birini kötü konuşturmak, sövmeye kışkırtmak. (–Gaz.; Bayburt *Selim –Kr.)

ürüya [→ **urya**]

ürya [→ **urya**]

ürya yaymak Görülen düşü yorumlamak, anlam vermek. (*Emirdağ –Af.)

ürye [**ürge**] Dört yaşına dek erkek at. (Bayburt *Selim –Kr.)

[**ürge**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

üsanlı Şanlı. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

üsbaş [→ **üst** (I)]

üsbekes [**üskes, üskeş**] Kesinlikle. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**üskes**]: (*Bünyan –Ky.; Erenyaka *Akseki –Ant.)

[**üskeş**] : (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

üsdelemeyh [**üspelemek, üstenlemek**] Üstünde durmak, üstelemek. (*Iğdır –Kr.)

[**üspelemek**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**üstenlemek**]: (Sökün *Silifke –İç.)

üsdeliyh Üstelik, fazladan. (Bayburt *Selim –Kr.)

üsdülük Kağnı, araba tekerinin üstündeki bölüm. (Bayburt *Selim –Kr.)

üse [**üsece**] Bön, saf. (–Çr.)

[**üsece**] : (–Çr.)

üsece [→ **üse**]

üselemek Aleve tutmak. (Salman *Akkuş –Or.)

üsgek [→ **üsgüf**]

üsgüf [üsgek, üsgüyh, üsküf (II)] Yüksek. (Bayburt *Selim –Kr.) [**üsgek**]: (–Kr.; Kesirik –El.) [**üsgüyh**] : (*Iğdır –Kr.) [**üsküf (II)**]: (Uluşiran*Şiran –Gm.)

üsgüre 1. İçi sırlı toprak kap. (–Brd.) 2. Bakır çorba tası. (Kesirik –El.)

üsgüyh [→ **üsgüf**]

üsk Kuru odun vb. yakacak. (*Nazimiye –Tn.)

üske Kısır, doğurmayan. (*Nazimiye –Tn.)

üskes [→ **üsbekes**]

üskeş [→ **üsbekes**]

üsküf (I) Atmaca, doğan vb. avcı kuşun ayağına bağlanan bağ.(–Çr.)

üsküf (II) [→ **üsgüf**]

üsküf (III) Boyun. (Günder *Ermenek –Kn.)

üsküf (IV) İki kıyısı ve başa gelecek bölümü ipekle işlenmiş bir çeşit başörtüsü. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

üsküle [üskülen] Büyümemiş, küçük soğan. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) [**üskülen**] : (–Çr.)

üskülen [→ **üsküle**]

üskülü Çok ağır hasta. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

üsküre (I) 1. Toprak kap. (Kurna –Brd.) 2. Büyükçe bakır tas. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Dy.)

üsküre (II) Tahta rendesi. (*Güdül –Ank.)

üskütmek Kovmak. (*İznik –Brs.)

üslük Yüz biçimi. (Meyvabükü, Akçakese, Akbaş, Çaltı, Güzel *Güdül –Ank.)

üslük (I) Kadın başörtüsü. (*Buldan –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Zile –To.; Kaladıran, Haçdişlen, Tenişte *Anamur –İç.)

üslük (II) [**üstülük**] Kağnı arabalarının üst bölümü. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) [**üstülük**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

üsmek Süsmek, tos vurmak. (Tekeler *Silifke –İç.)

üspelemek [→**üsdelemeyh**]

üssüz Yüzsüz. (Kesirik –El.)

üst (I) [**üsbaş**] Giysi. (Bayburt *Selim, –Kr.; –Vn.) [**üsbaş**] : (Kesirik –El.)

üst (II) Kadınlarda aybaşı. (*Yalvaç –Isp.; *Akkuş –Or.)

üst baş Giyim eşyalarının tümü. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayburt *Selim –Kr.)

üste Mal değişiminde malı daha değerli olanın ek olarak aldığı para. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üstembellik [→ **üstünbüllük -1**]

üstenlemek [→ **üsdelemeyh**]

üstlük (I) 1. Kadınların iş yaparken giydiği önlük. (*Bünyan –Ky.) 2. Kadın başörtüsü. (*Bünyan –Ky.)

üstlük (II) Tahterevallinin üst bölümü. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

üstü kirlenmek [üstü olmak] Kadın aybaşı olmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) [**üstü olmak**] : (Gümüşhane *Ardanuç –Ar.)

üstülük [→ **üslük (II)**]

üstünbüllük [üstembellik] 1. Üstelik, fazladan. (–Çr.) [**üstembellik**] : (–Kn.) 2. En üste : *Yemeğimi bitireyim elmayı üstünbüllük yapacağım.* (–Çr.)

üstünden çıkmak Suçunu birine atıp kendini temize çıkarmak. (Kıbrıs)

üstünebarmacık Bir çeşit yün dokuma örneği. (Orhana *Anamur –İç.)

üstüne gitmek Suç atmak, suç yüklemek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

üstü olmak [→ **üstü kirlenmek**]

üsümen [→ **üşem**]

üsürgelenmek Korkmak. (*Emirdağ –Af.)

üş Üç. (Hurma *Silifke –İç.)

üşdürmek Bağışlamak, armağan etmek. (İncekum *Silifke –İç.)

üşem [**üsümen**] Yaramaz, tembel. (Civler *Ermenek –Kn.) [**üsümen**]: (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)

üşenmek (I) Korkmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üşenmek (II) Usanmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üşenmek (III) Gıdıklanmak. (–Çr.; Salman *Akkuş –Or.)

üşgüreyh **1.** Bekçi düdüğü. (*Iğdır –Kr.) **2.** Islık. (*Iğdır –Kr.)

üşgüreyh atmak Islık çalmak. (*Iğdır –Kr.)

üşkütmek Düzenini bozmak, kaçırmak. (Bölceağaç *Manyas –Ba.)

üşmek Bir yere toplanmak, üşüşmek. (Salman *Akkuş –Or.)

üşşek Vaşak. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

üşük (I) Üşümüş. (Bayburt *Selim –Kr.)

üşük (II) Çelimsiz, cılız, gelişmemiş. (Bayburt *Selim –Kr.)

üşumek Üşümek. (İncekum *Silifke –İç.)

üşük (I) Uyuşuk, budala. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

üşük (II) **1.** Soğuk vurmuş, bozulmuş (sebze, meyve için). (–Kr.)

üşük (III) Soğuktan duyulan uyuşma, acıma. (–Çr.)

üşük vurmak Don vurmak (meyve, sebze için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üşümek Etkilenmek : *Bu işden sen üşüyorseñ.* (Bayburt *Selim –Kr.)

üşütme Sıtma. (Bayburt *Selim –Kr.)

üta olmak [**ütek olmak**] Sıcağa tutkun olmak : *Pek sobaya sokulup durma üta olursun.* (–Çr.) [**ütek olmak**] : (–Çr.)

üteği [→ **ütek**]

ütek [**üteği**] Sıcağı seven. (–Çr.; *Bünyan –Ky.)

ütek olmak [→ **üta olmak**]

ütelemek [**ütemek** (II), **ütmelemek**] **1.** Tavuk vb. hayvanların ince tüylerini, kıllarını aleve tutmak, ütülemek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Bayburt *Selim –Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Tekerler *Silifke –İç.) [**ütemek** (II)] : (Uluşiran *Şiran –Gm.) [**ütmelemek**] : (–Kr.) **2.** Az pişirmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

ütelenik Tüyleri yanmış tavuk, kuş vb. (*Silifke –İç.)

üteleyh Tez canlı. (Bayburt *Selim –Kr.)

ütemek (I) [→ **ütmek (I)**]

ütemek (II) [→ **ütelemek -1**]

ütgün Kendini beğenmiş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

ütlemek Ayırmak, seçmek. (*Mersin, *Silifke –İç.)

ütme Ateşte kavrulmuş taze mısır, buğday vb. tahıl başağı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Bor –Ng.; *Silifke, Teniste *Anamur –İç.)

ütmece Gece çıkan, kızartı ve kaşıntıyla beliren bir çeşit deri hastalığı. (Karapapaklar –Kr.)

ütmek (I) [**ütemek** (I)] Oyunda, kumarda yenmek. (–Uş. ve çevresi; –Ks. ve çevresi; Çilehane *Reşadiye –To.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Güdül –Ank.; *Bünyan –Ky.; Erenyaka *Akseki –Ant.; *Silifke –İç.)

[**ütemek** (I)] : (Uluşiran *Şiran –Gm,)

ütmek (II) Az kavurmak, ateşe tutmak. (Küçük İsa *Zile –To.; *Merzifon –Ama.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Silifke –İç.)

ütmek (III) Asmanın ilk sürgünleri : *Ütmekler bir karış olmuş.* (Küçük İsa *Zile –To.)

ütmelemek [→ **ütelemek–1**]

üttürmek [→ **ütülmek**]

ütüddürmek Ortalığı yıkıp dökmek. (–Kr.)

ütük Ağaçlık, ormanlık yerden yakılarak açılan tarla. (Erdemli *Mersin –İç.)

ütülenmek Az yanmak. (Ovacık *Tavas –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.)

ütülmek [**üttürmek, ütüzmek**] Oyunda, kumarda yitirmek. (Darıveren *Acıpayam, Çardak, Honaz, Kösten –Dz.; *Nazilli –Ay.; *Zile, Çilehane *Reşadiye –To.; Namrun *Tarsus –İç.)

[**üttürmek**] : (–Nğ.)

[**ütüzmek**] : (Namrun *Tarsus –İç.)

ütümen olmak Pişman olmak. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

ütüzlenmek Yapmak istenmeyen işi unutturmak için zaman geçirmek, oyalanmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

ütüzmek [→ **ütülmek**]

üval Bir çeşit kilim dokuma örneği. (*Emirdağ –Af.)

üveç Enenmiş koç. (Çepni *Gemerek –Sv.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

üvellemek Sallamak. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

üveyik Bir çeşit buğday. (–Çr.)

üveyük Üveyik. (*Güdül –Ank.)

üvez (I) Çirkin. (–Ml.; *Silifke –İç.)

üvez (II) [**üyez**] **1.** Tatarcık. (–Kr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; *Bor –Nğ.)

[**üyez**] : (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Sivrisinek. (*Nazimiye –Tn.; *Antakya –Hat.) **3.** Atsineği. (Honaz, Kösten, Kızılcın –Dz.; –Ks. ve çevresi)

üvezli Bir çeşit kavak. (–Ml.)

üvütlemek 1. Bulgur, pirinç vb. ayıklamak. (Arslan *Mersin –İç.) **2.** Seçmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

üvütmek Öğütmek. (–Çr.)

üyez [→ **üvez** (II) **-1**]

üyük Yığma toprak tepe. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.)

üyünük Durgun, sessiz. (*Fethiye –Mğ.)

üz (I) Yüz, surat. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayburt *Selim, –Kr.; Kesirik –El.)

üz (II) Dokuztaş oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üzbar olmaḫ, üzbar olmak [**üzber olmak -1**] Yüzleşmek, yüz yüze gelmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**üzber olmak -1**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

üzber olmak 1. [→ **üzber olmaḫ, üzbar olmak**] **2.** Yakınlaşmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

üzdürge Ustura. (Gökbelen *Silifke –İç.)

üzdürmek [**üzdürmeyh**] Yüzdürmek. (–Kr.)
[**üzdürmeyh**] : (*Iğdır –Kr.)

üzdürmeyh [→ **üzdürmek**]

üzdüyh Tiftik kalpak. (Bayburt *Selim, –Kr.)

üzellik [**üzerik, üzerlik, üzerrik, üzerriyh**] Tütsüsü nazara iyi geldiğine inanılan kokulu bir çeşit bitki. (–Gaz.; *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor Nğ.)
[**üzerik**] : (–Af.)
[**üzerlik**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Kr.)
[**üzerrik**] : (Bayburt, *Selim –Kr.)
[**üzerriyh**] : (Bayburt *Selim, *Iğdır –Kr.)

üzengi [**üzengili, üzengilik** (II)] Ayak tabanındaki çukur. (–Kr.)
[**üzengili**] : (*Yalvaç –Isp.; –Çr.)
[**üzengilik** (II)] : (*Bünyan –Ky.)

üzengili [→ **üzengi**]

üzengilik (I) Düğünde geline kaynanasının verdiği armağan. (Kurna –Brd.)

üzengilik (II) [→ **üzengi**]

üzer Ürem, faiz. (–Ks. ve çevresi)

üzerik [→ **üzellik**]

üzerli Gebe. (Erenyaka *Akseki –Ant.; Yapıntı, Navdalı *Mut –İç.)

üzerlik [→ **üzellik**]

üzerrik [→ **üzellik**]

üzerriyh [→ **üzellik**]

üzgeç [**üzgü**] Yüzgeç. (*Iğdır –Kr.)
[**üzgü**] : (*Iğdır –Kr.)

üzgörmelik Güvey akrabalarının geline ilk gördüklerinde verdikleri armağan. (–Kr.)

üzgü [→ **üzgeç**]

üzgün (I) Eskimeye başlamış. (Çepni *Gemerek –Sv.)

üzgün (II) Hasta. (Turcalar* Ermenek –Kn.)

üzlük Kar başlığı. (–Kr.)

üzmek (I) Suda yüzmek. (–Kr.; Kesirik –El.)

üzmek (II) Deri vb. soymak. (–Kr.)

üzmek (III) Koparmak. (Çilehane *Reşadiye –To.; –Kr.; *Bor –Nğ.)

üznük **1.** Üzgün. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Üzüntü veren iş, davranış, kimse için. (Yenice –Mğ.)

üznüyh almaḫ Üzüntüyle hastalanmış hastanın iyileşmesi inancıyla bedenine sarılan pamukları yakıp hemen söndürmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

üzsüz (I) **1.** Yağsız peynir. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Yoğurt. (Bayburt *Selim –Kr.)

üzsüz (II) Yüzsüz, utanmaz: *Şu adam çok üzsüzdür.* (Bayburt *Selim (–Kr.)

üzüguylu Yüzükoyun, yüzüstü: *Çocuk yüzüguylu düştü.* (Bayburt *Selim –Kr.)

üzük (I) Yıpranmış, kopmuş ip vb. için. (–Çr.; Yapıntı *Mut, İncekum *Silifke –İç.)

üzük (II) [**üzüyh**] Yüzük. (–Kr.; Kesirik –El.)
[**üzüyh**] : (*Iğdır –Kr.)

üzük (III) Büyümeyen, gelişmeyen. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

üzük (IV) Küçük çömlek. (–Ky.)

üzül kesil olmak Yakınlığı, arkadaşlığı, ilgiyi kesmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

üzülmek (I) [**üzülmeyh**] Hastalık yinelemek, artmak. (Darıveren *Acıpayam, –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; Çilehane *Reşadiye –To.; Salman *Akkuş –Or.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)

[**üzülmeyh**]: (Bayburt *Selim –Kr.)

üzülmek (II) Kumaş, ip vb. nesneler eskimek, incelmek, aşınmak. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

üzülmeyh [→ **üzülmek** (I)]

üzür Özür, eksik. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

üzüt kesit olmak Ortaklığı kesmek, alacağı vereceği kalmamak. (–Çr.)

üzütmen Cılız, ince. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)

üzüyh [→ **üzük** (II)]

üzü yola [**üzü yumuşaḫ**] Söz dinler, uysal (kimse). (Bayburt *Selim, *Iğdır –Kr.)

[**üzü yumuşaḫ**]: (*Iğdır –Kr.)

üzü yumuşaḫ [→ **üzü yola**]

V

va (I) Var. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

vā (II) [**vış, vili(II), viri, vō**] Şaşma bildiren ünlem. (*Emirdağ –Af.)
[**vış**] : (Kurnuş *Pasinler –Ezm.; –Ml.; –Yz.)
[**vili (II)**] : (Kurna –Brd.)
[**viri**] : (–Af.; *Sütçüler –Isp.; Kışla –Brd.; Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
[**vō**] : (Karakaya –Ky.)

vaa Doğru mu, gerçek mi? (Kışlacık *Mecitözü –Çr.)

vā bacun Öfke, mutsuzluk bildiren ünlem. (*Emirdağ –Af.)

vacib [**vacibi (I) -1**] Çapkın. (Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**vacibi (I) -1**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

vacibi (I) **1.** [→ **vacib**] **2.** Eşcinsel erkek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Evlilik dışı doğan çocuk, piç. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

vacibi (II) Talk pudrası. (*Iğdır –Kr.)

vadeyeli Sıcak esen güney yeli. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vadıl vadıl Kötü kötü. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

vadırdanmak Homurdanmak. (Küçük İsa *Zile –To.)

vae Ark, suyolu. (*Nazimiye –Tn.)

vağan olmaḫ Bitki vb. susuzluktan kurumak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vağası geçmek Baygınlık geçirmek, içi geçmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

vağıl vağıl 1. Gür akan su sesi için. (–Çr.) **2.** Gürültülü konuşma için. (–Çr.)

vaḫıtlı [→ **variyetli**]

vaḫıtsız (I) Hasta. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vaḫıtsız (II) Yoksul. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vahrat Çok yiyen, obur. (Çepni *Gemerek –Sv.)

vahsınmak Pişman olmak. (–Çr.)

vakaka Kurbağa. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

vala (I) Baklava yufkası. (–Çr.)

vala (II) [**valla**] **1.** İpek başörtüsü. (–Çr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**valla**] : (*Nazimiye –Tn.)
2. Yün dokuma kumaş ya da kendir yatak, yorgan yüzü. (*Akkuş –Or.) **3.** Üstüne kilim geçirilmiş büyük yorgan : *Valanın altına gir de yat.* (Telin *Gürün –Sv.)

vala eleyh İnce dokuma geçirilmiş elek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

valih Çok beğenme. (*Kula –Mn.)

valla [→ **vala** (II) **-1**]

valo Duvarcı aracı, mala. (Çepni *Gemerek –Sv.)

valok Kızak, döven ve arabalara at koşarken kullanılan bir çeşit araç. (Bayburt *Selim –Kr.)

vanağzı vermek Aldatmak, kandırmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

vangırdamak Topluluk gürültü yapmak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

vangıldamak [→ **vankıldamak**]

vangırdak [→ **vankıldak**]

vañılamak 1. Ağlamak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.) **2.** Söylenmek.

(–Yz.; *Bor –Nğ.) **3.** Kaçıp gitmek. (*Bor –Nğ.)

vankıldak [**vanğırdak**] Ağlamaklı, kalın ses çıkaran insan ya da hayvan için. (–Çr.)
[**vanğırdak**] : (–Çr.; –Yz.)

vankıldamak [**vanğıldamak**] İnsan, hayvan kalın, acıklı ses çıkarmak. (–Çr.)
[**vanğıldamak**] : (–Çr.)

vanlamak Uğuldamak. (–Brd.)

varangelen 1. Halı dokuma aygıtında iki ip arasından geçerek iplerin daralıp genişlemesini sağlayan ince ağaç. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Mekik. (*Kula –Mn.)

varavarası Eni sonu, olup olacağı. (*Yalvaç –Isp.; –Çr.)

vargel Yapıya toprak, taş vb. nesneleri taşımak için teskerelerin havadan gidip gelmesini sağlayan tellerden kurulu düzen. (–Nğ.)

varık Varayım : *Varık iki yumurta alayım.* (*Yalvaç –Isp.)

varıke Piliç. (*Nazimiye –Tn.)

varıl Ağaç su kabı. (Salman *Akkuş –Or.)

varıldamak Söylenmek. (*Bor –Nğ.)

variyetli [**vaḫıtlı, varlı, varrı**] Varlıklı. (*Kula –Mn.)
[**vaḫıtlı**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**varlı**] : (Bayburt *Selim –Kr.)
[**varrı**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

varlı [→ **variyetli**]

varmak (I) Yetişmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

varmak (II) Evlenmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

varrı [→ **variyetli**]

vart vurt Kaba, gereksiz söz için. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

var var [→ **vıdı vıdı** (II)]

varvara Sonuç. (Teniste *Anamur–İç.)

varya [**varyoz**] Büyük çekiç, balyoz. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**varyoz**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

varyoz [→ **varya**]

vaş Acıma bildirir ünlem. (–Nğ.)

vaşın Kötü yolda olan kadın. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)

vāvuş Yavru, bebek. (–Ks. ve çevresi)

vay Seslenme ünlemi. (Yusufça *Gölhisar –Brd.)

vayın çoyun İster istemez. (*Gürün –Sv.)

vaynaça vaynaça Olsa olsa, etse etse. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

vayşüen Topluca ağlaşma, sızlanma. (Bayburt *Selim –Kr.)

vayvasıl 1. İşi abartma. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Kavga, gürültü çıkarma. (Çepni *Gemerek –Sv.)

vay vay Üzüntü bildirir ünlem. (–Kr.)

vayvay Şubat ayı içindeki don süresi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

vayvayçanağı [**vayvaykabı**] Tez kırılacak, cam vb. nesne. (–Krş.; –Nğ.)
[**vayvaykabı**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

vayvaykabı [→ **vayvayçanağı**]

vayvaytavu Ekim için en uygun zaman. (–Dz.; *Fethiye –Mğ.)

vazalaḫ, vazalak Yersiz, gereksiz, kaba konuşan, densiz. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.; –Çr.; –Nğ.)

vazgeldek [→ **mezğeldek**]

vazgelmek Vazgeçmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vazır vazır Çok çok, sık sık, birbiri ardınca. (–Sm.)

vazilenmek Ağlamak, sızlanmak. (–Mğ.)

vazvazı Palto. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

véc Umur. (*Iğdır –Kr.)

vecine olmamak Aldırış etmemek. (Bayburt *Selim –Kr.)

veç Güvey evinden gelin evine gelen çeyizlik eşyalar. (Kesirik –El.)

vede Zaman : *Söz vedesine çeker.* (*Iğdır –Kr.)

védire [**vedre**] Su kovası. (*Iğdır –Kr.)
[**vedre**] : (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

vedre [→ **védire**]

vehlem [→ **velhem**]

véjsiz Anlamsız söz için. (Bayburt *Selim –Kr.)

vele Düğünde güvey evinden gelin evine gelen konukların yaptıkları oyun, gösteri ve konuşma : *Ali'gilin düğününde veleye gittik.* (Armutlu *Aksaray –Nğ.)

veledizurna Evlilikdışı doğan çocuk. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

velence El kantarı. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

velesbit [→ **velespit**]

velespit [**velesbit, velesvit**] Bisiklet. (–Yz. ve çevresi; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Tahanlı *Mersin –İç.)
[**velesbit**] : (*Gediz –Kü.)
[**velesvit**] : (Ulukışla *Bor –Nğ.)

velesvit [→ **velespit**]

velet Yararsız erkek çocuk. (Teniste *Anamur –İç.)

velhem [**vehlem**] Merhem, em. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**vehlem**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

velibağ Yufka içine haşlanmış patates konularak yeniden açılıp yağda kızartılan bir çeşit börek. (Bayburt *Selim –Kr.)

velvecis Kırlangıç. (*Yalvaç –Isp.)

velveleci [**felfeleci**] Gürültücü. (*Güdül –Ank.)

venğirdemek [**veñilemek**] Köpek yavrusu ürümek, bağırmak. (–Çr.)
[**veñilemek**] : (–Çr.)

veñilemek [→ **venğirdemek**]

veran [**veren, verev** (III)] **1.** İyesiz ev. (*Yalvaç –Isp.) **2.** Çürük, yıkılmış, çökmüş yapı vb. için. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayburt *Selim, *Iğdır –Kr.; Kesirik –El.; –Yz.)
[**veren**] : (Yusufça *Gölhisar, Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Fethiye –Mğ.)
[**verev** (III)]: (Ovacık *Tavas –Dz.)

verebine Verev olarak, verevine, çapraz. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Yz.)

yereceyhli Verecekli, borçlu. (Bayburt *Selim –Kr.)

verelli Eliaçık. (*Yalvaç –Isp.)

verem evi Yoksul aile. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

veren [→ **veran -2**]

verep [**verev** (II) **-1, 2**] **1.** Yokuş. (–Çr.)
[**verev** (II) **-1**] : (*Bünyan –Ky.) **2.** Eğri. (Namrun *Tarsus –İç.)
[**verev** (II) **-2**] : (*Bünyan –Ky.) **3.** Çapraz, verev. (Namrun *Tarsus –İç.)

verev (I) Verem. (*Yalvaç –Isp.)

verev (II) **1.** [→ **verep -1**] **2.** [→ **verep -2**]

verev (III) [→ **veran -2**]

vergili Nişanlı. (–Çr.)

verginen [**veriynen**] Ver: *Gamçıyı maña verginen.* (Bayburt *Selim –Kr.)
[**veriynen**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

verimcil olmak Vermek isteğinde olmak. (*Silifke –İç.)

veriştirmek Sözle çıkışmak. (*Kula –Mn.)

veriyerşina Veriyorsun ya. (Kurtkale ve çevresi *Çıldır –Kr.)
veriynen [→ **verginen**]
verüyhlü olmaḫ Nişanlı, sözlü olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
ver veç Düzen, yöntem : *Bırak canım verli veçli bir şey değil.* (–Çr.)
vesek 1. Tutu, rehin. (–Çr.) 2. Belge. (–Çr.)
vet Gerek : *Vetsiz adam.* (–Çr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
veten Vatan. (*Iğdır –Kr.)
vetoğula Birden, beklenmedik biçimde. (Güneyce *İkizdere –Rz.)
vezdemek (I) Dövmek. (Bayburt *Selim –Kr.)
vezdemek (II) Hamur vb. nesneyi avuç içine alıp uzatmak. (Bayburt *Selim –Kr.)
veze Küçük bebeklerin başında çıkan yara. (Bayburt *Selim –Kr.)
vezillemek [**vezlemek**] Hastalıktan, acıdan inlemek. (Küçük İsa *Zile –To.)
[**vezlemek**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
vezlek Uçkur yeri. (*Zile ve çevresi –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.)
vezlemek [→ **vezillemek**]
vıccığını çıkarmak İşi gereksiz uzatmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
vıcığını çıkarmak [**vırcığını çıḫarmaḫ**] Ezmek, içini dışına çıkarmak.(*Susurluk –Ba.)
[**vırcığını çıḫarmaḫ**]: (*Iğdır, –Kr.)
vıcıḫ vıcıḫ [→ **vıcık vıcık**]
vıcık vıcık [**vıcıḫ vıcıḫ**] Çok cıvık, sulu nesne için. (–Brd.; –Çr.)
[**vıcıḫ vıcıḫ**] : (–Kr.)
vıcıklatmak Suyunu çıkartmak. (–Ks. ve çevresi)
vıcımaḫ, vıcımak (I) Oyunbozanlık yapmak. (–Çr.)
vıcımaḫ, vıcımak (II) Peynir vb. yumuşamak, cıvımak. (–Kr.)
vıcır vıcır [→**vığır vığır**]
vıcıtmaḫ Ekşimeye, bozulmaya bırakmak. (–Kr.)
vıdılatmak Fırlatmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
vıdırdanmak [→ **mıdırdanmak**]
vıdı vıdı (I) [→ **vıd vıd**]
vıdı vıdı (II) [**var var, vırrék, vır vır, vici vici, vic vic, vidi vidi**] Geveze. (–Af.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.; –Nş.)
[**var var**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**vırrék**] : (–Sm.; *Gürün –Sv.)
[**vır vır**] : (*Kula –Mn.; –Yz.)
[**vici vici**] : (*Güdül –Ank.)
[**vic vic**] : (*Güdül –Ank.)
[**vidi vidi**] : (–Af.; –Isp.)
vıd vıd [**vıdı vıdı** (I)] Sessizce konuşma için. (–Çr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayburt *Selim –Kr.)
[**vıdı vıdı** (I)] : (–Brd.)
vıgvıltı Gürültü. (Uluşiran*Şiran–Gm.)
vığıldamak (I) Bebek boğulurcasına ağlamak. (–Kr.)
vığıldamak (II) [→ **vığırdamak**]
vığıllamak Köpek, kedi yavrusu sürekli bağırmak. (Bayburt *Selim –Kr.)
vığıl vığıl [→ **vığır vığır**]
vığırdamak [**vığıldamak** (II)] Kaynaşmak. (–Çr.)
[**vığıldamak** (II)] : (–Gaz.)
vığır vığır [**vıcır vıcır, vığıl vığıl**] Çok çok, bol bol. (*Yalvaç –Isp.; *Bor –Ng.)
[**vıcır vıcır**] : (Tahtacı –Isp.; Kelekçi *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Güdül –Ank.)
[**vığıl vığıl**] : (–Yz.; Turcalar *Ermenek –Kn.)

vık İçi sulanmış, bozulmuş, erimiş karpuz, kavun vb. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

vık vık Sürekli, boğulurcasına öksürürken çıkan ses için. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

vıla vıla Olayı tez bildirmek için kullanılan ünlem. (Kozluca –Brd.)

vıllık Alaycı. (*Şebinkarahisar –Gr.)

vıngıldamaḫ, vıñgıldamak Çınlamak, uğuldamak. (–Çr.; –Kr.)

vınkımak Canı yanan köpek inler gibi ses çıkarmak. (*Antalya –Hat.)

vınlamak, vıñlamak Hızlı devinen nesne ses çıkarmak. (–Brd.; –Yz.; –Krş.)

vırcığını çıḫarmaḫ [→ **vıcığını çıkarmak**]

vırcıḫ Ezik. (–Kr.)

vıre Sürtük anlamında aşağılama sözcüğü. (*Nazimiye –Tn.)

vırık Şımarık, yaramaz (kimse). (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)

vırnıḫmaḫ Şaşkın dolaşmak. (*Iğdır –Kr.)

vırrék [→ **vıdı vıdı** (II)]

vırrık Arıkuşu. (*Antakya –Hat.)

vırvır Usanç verici söz. (*Kula –Mn; –Gaz.)

vır vır [→ **vıdı vıdı** (II)]

vış [→ **vā** (II)]

vıy Üzüntü bildirir ünlem. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Kuyucak *Akseki –Ant.)

vıyıklamak **1.** Köpek yavrusu, çakal, tilki vb. hayvan bağırmak. (Yazırlı *Nazilli–Ay.; –Çr.;*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Bebek ağlamak, viyaklamak. (–Çr.)

vızıḫmak Kaçmak. (Çayağzı *Savşat –Ar.)

vızık (I) [**vızzık**] Sigara artığı, izmarit. (–Nş.)
[**vızzık**] : (–Nş.)

vızık (II) [**vızik**] Sinek. (–Nş.)
[**vızik**] : (–Nş.)

vızırdım oynamak Kaynaşmak, cirit atmak : *Fareler tavanda vızırdım oynuyor.* (–Çr.)

vızik [→ **vızık** (II)]

vızman Yaramaz. (Turcalar *Ermenek –Kn.)

vızvırik Topaç. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vız vız Tez tez. (–Çr.)

vız vız tula Mendille oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vızzık [→ **vızık** (I)]

vicike Küçük, ufak. (*Nazimiye –Tn.)

vicit kuşu Aklı, karalı serçe büyüklüğünde bir çeşit kuş. (–Çr.)

vici vici [→ **vıdı vıdı** (II)]

vic vic [→ **vıdı vıdı** (II)]

vidik Küçük, küçücük. (*Zile ve köyleri –To.)

vidi vidi [→ **vıdı vıdı** (II)]

vidividi Ördek yavrusu. (–Çr.)

vidlemek Birine karşı kışkırtmak. (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

vilī (I) Alo. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

vili (II) [→ **vā** (II)]

vira [**vire, vīre**] Sürekli. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.; Bayburt *Selim –Kr.)
[**vire, vīre**] : (*Şebinkarahisar–Gr.; –Çr.)

vird etmek [**virt etmek**] Ayak diremek, üstünde durmak. (–Or.; –Gr.;–Tr.)
[**virt etmek**] : (*Kula –Mn.)

vire, vīre [→ **vira**]

viri [→ **vā** (II)]

virka Dişli kürek, diren. (Şimşirli, Güneyce, *İkizdere –Rz.)

virt etmek [→ **vird etmek**]

vit vit Ördek yavrularının sesi için. (–Çr.)

viyaklamak Tavus kuşu ötmek, bağırmak. (–Nğ.)

viyale Söğüt ağacı. (*Nazimiye –Tn.)

viyra viyra Çok sık, her zaman. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vō [→ **vā** (II)]

voha gel Öküzü sürmekte kullanılan ünlem. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vola Seslenme ünlemi : *Vola sende mi adam oldun.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

vore Kar. (*Nazimiye –Tn.)

vurgu Evde yapılan em. (*Kula –Mn.)

vurgun 1. Algın, nazar değdiğine inanılan, çarpılmış kimse. (*Iğdır –Kr.; Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Hastalıklı, çürük: *Erikler bu sene vurgun.* (Telin *Gürün –Sv.)

vurgun olmak [**vurulmaḫ**] Aşık olmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**vurulmaḫ**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

vurğun Âşık, tutkun. (–Çr.; –Kr.)

vurğuna gelmek Kurşunla vurulmak, kurşunlanmak. (–Kr.)

vurğunnu Kurşunla vurulmuş. (–Kr.)

vuruk Çarpmaktan, vurmaktan deride oluşan çürük, yara. (Adiller *Ermenek –Kn.; –Nğ.; *Fethiye –Mğ.)

vurulmaḫ [→**vurgun olmak**]

vuruşmak Hayvanlar toslaşmak. (*Akkuş –Or.)

vuruşturmak Ölçüştürmek, karşılaştırmak. (–Sm.)

Y

yā Yağ. (*Güdül ve çevresi –Ank.)

yaa [yöö] **1.** Şaşma bildirir ünlem. (*Nazilli –Ay.; –Yz. ve çevresi; *Bünyan –Ky.)
[yöö]: (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Hayır. (Kocabey *Şavşat –Ar.; *Milas –Mğ.)

yaalık [→ **yağlık** (I)]

yaba **1.** Tınaz savurmaya yarayan tahtadan, büyük çatal araç. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Yemek çatalı. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Refahiye –Ezc.; –Mğ.)

yabaltı [yabantı] Büyük yaba. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Zile ve köyleri –To.)
[yabantı]: (*Bünyan –Ky.)

yaban Dışarı, uzak yer. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; *Kula –Mn.; *Güdül –Ank.)

yabana gitmek Uzak yere, başka köye gitmek. (*Yalvaç –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.; *Güdül –Ank.)

yabangeçisi Yabanıl keçi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yabanguşu Bir çeşit kuş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yabani fi Ekinlerin büyümesini önleyen, fiğ otuna benzeyen bir çeşit yabanıl bitki. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yabantı [→ **yabaltı**]

yabırdak [yabuldak, yalbırdak -l, yalburdak] Yalınayak. (*Bünyan –Ky.)
[yabuldak]: (–Çr.)
[yalbırdak -l]: (*Bor –Nğ.)
[yalburdak]: (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yabuldak [→ **yabırdak**]

yacanmak Utanmak. (*Yalvaç, –Isp.; *Antakya –Hat.)

yadığan Yağ tavası. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

yadırgamak, yadırğamak Alışamamak, yabancılık çekmek. (*Kula –Mn.; –Çr.; –Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Mucur –Krş.)

yadırgı [yadırğı, yadırkı] Yabancı. (–Yz.; *Mucur –Krş.)
[yadırğı]: (–Çr.)
[yadırkı]: (–Çr.)

yadırğı [→ **yadırgı**]

yadırkı [→ **yadırgı**]

yaf yaf etmek Çok üzülmek: *Şahin yaptığı işe yaf yaf etti.* (Civler *Ermenek –Kn.)

yā gabā Yağ konulan içi temizlenmiş kuru kabak. (*Güdül –Ank.)

yagantı Yağmur. (*Nizip –Gaz.)

yagaz Aksi, geçimsiz, huysuz. (–Nğ.)

yagır Kaşıntılı yara. (*Kula –Mn.)

yagısak Budala. (Lamus *Ermenek –Kn.)

yagız Kara. (*Kula –Mn.)

yāgin Kesinlikle. (*Iğdır –Kr.)

yaglambaç Yağlı ekmek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yaglı balı olmaḫ İçten, yakın davranmak, yağlı ballı olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yağadar [**yağar** (II), **yağmurcaḫ**] Yağışlı, sürekli yağmurlu. (*Fethiye –Mğ.)
[**yağar** (II)] : (–Kr.)
[**yağmurcaḫ**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yağak Yanak. (–Çr.)

yağannamak Yapmayı tasarladığı davranışı orda burda söylemek, atıp tutmak. (*Fethiye –Mğ.)

yağar (I) Yük ve binek hayvanlarının sırtında semerin, eyerin açtığı yara. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yağar (II) [→ **yağadar**]

yağaş **1.** Yağmur. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Yağmur yağması, yağış. (–Yz.; *Güdül –Ank.)

yağaz Ters, inatçı. (–Çr.)

yağda [→ **yağır** (V)]

yağdalı Giysisi ve başı yağlı, kirli, pis kimse. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.)

yağdanlık Yağ kabı. (*Bünyan –Ky.)

yağdırah Arkasından yağmur getiren yel. (–Ml.)

yağır (I) [**yanır** (II)] Çamsakızı, reçine. (Sorgun, Güzel, Akçakese, Meyvabükü *Güdül –Ank.)
[**yanır** (II)] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yağır (II) [→ **yarın**]

yağır (III) Sırt, iki kürek arası. (*Nazilli –Ay.)

yağır (IV) Yara. (–Ml.; Sorgun, Güzel, Akçakese, Meyvabükü *Güdül –Ank.)

yağır (V) [**yağda**] Yağlı kir. (–Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Gaz.; –Yz.)
[**yağda**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Yz.; *Fethiye –Mğ.)

yağırnı [→**yarın**]

yağır olmak Yara olmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yağız (I) Kara. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yağız (II) Güzel. (Lamus *Ermenek –Kn.)

yağlaş Kavrulmuş mısır unu suyla pişirilip üstüne eritilmiş yağ dökülerek yapılan bir çeşit yemek. (*Şebinkarahisar –Gr.)

yağlık (I) [**yaalık**] Mendil, çevre. (–Af.; *Yalvaç, Tahtacı –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Brs.; Sarayçık *Altıntaş, *Gediz –Kü.; –Ml.; –Sv.; –Ky.; Teniste *Anamur –İç.)
[**yaalık**] : (Baklan *Çal –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Kula –Mn.; *Karapınar –Kn.)

yağlık (II) Yerelmasına benzer, kayalık ve sert topraklarda biten, yumru köklü bir çeşit bitki. (Akbaş, Meyvabükü, Çaltı *Güdül –Ank.)

yağlıkara [**yālıkara -2**] Suç, kara. (–Yz.; *Bor –Nğ.)
[**yālıkara -2**] : (–Gaz.)

yağmurcaḫ [→ **yağadar**]

yağşak Geveze. (*Güdül ve köyleri –Ank.; Yenice –Mğ.)

yağşalamak **1.** Çok konuşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Birinin sözünü kesmek. (*Sütçüler –Isp.)

yağşanmak Gevezelik etmek. (*Sütçüler –Isp.; *Fethiye –Mğ.)

yaha Küçümseme bildiren ünlem. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yaḫantı [**yuḫuntu**] Bulaşık suyu. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**yuḫuntu**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yahnı **1.** Etli türlü yemeği. (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Etli nohut yemeği. (–Nğ.)

yaḫşi İyi, güzel. (Bayburt *Selim –Kr.; –Mş.)

yahu Seslenme ünlemi. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; Meyvabükü, Akbaş, Hacılar, Çaltı, Akçakese, Güzel *Güdül –Ank.)

yāhudi Uçurtma. (Kargılı, Sarıca, Gümülcine –İç.)

yaḫuşlu Yakışıklı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yaka 1. Kıyı. (Akçakese, Güzel, Bademli *Güdül –Ank.) **2.** Yön, yan. (Akçakese, Güzel, Bademli *Güdül –Ank.)

yakan Çağlayan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yakarca Zona da denilen, deride oluşan, ağrılı, kaşıntılı kabarcıklar. (–Ada.)

yakarmak Yalvarmak, dua etmek. (*Kula –Mn.; *Susurluk –Ba.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yakasız gömlek Kefen. (Küçük İsa *Zile –To.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.)

yakı (I) [**yakma**] Ağıt, türkü. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
[**yakma**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yakı (II) **1.** Ağrıları iyi etmekte kullanılan çeşitli ot ve nesnelerden yapılan em. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Kula –Mn.; *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Karın ağrısı. (*Fethiye –Mğ.)

yakıcak [**yaktılık, yanacaḫ, yangı** (I), **yankı**] Yakacak. (*Nazilli –Ay.)
[**yaktılık**]: (Arguran –Ml.)
[**yanacaḫ**]: (*Iğdır –Kr.)
[**yangı** (I)]: (–Sv.; –Ky.)
[**yankı**]: (–Sv. ve çevresi; –Ky.)

yakım yakmak Ağıt yakmak, türkü düzmek. (–Af.; –Çr.; –Kr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yakınlık Cinsel ilişki. (–Çr.)

yakı olmak Mide bozulmak, ağrımak. (*Kula –Mn.)

yakma [→ **yakı** (I)]

yaktılık [→ **yakıcak**]

yal [**yalmaç**] Köpek, inek vb. hayvanlara verilen kepek, un ve su ile yapılan bulamaç. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yalmaç**]: (–Or.; –Gr.; –Tr.)

yalabık (I) **1.** Güzel, sevimli. (–Brs.) **2.** [→ **yalak** (I) **-2**]

yalabık (II) Şimşek. (Sorkun, Akçakese, Güzel *Güdül –Ank.)

yalabırmak Parlamak. (–Af.; *Kula –Mn.)

yalabıtmak 1. Parlatmak. (–Çr.) **2.** Güzelleştirmek. (Dallıca *Nazilli –Ay.)

yalabuk Tez, çabuk, ivedi. (Selametli *Çankaya –Ank.)

yalacan (I) [**yalaçan**] Derin olmayan, yayvan (tabak, çanak vb. nesneler için). (Bölceağaç *Manyas –Ba.)
[**yalaçan**]: (Kılıç, Razgrat)

yalacan (II) [**yalaka -3, yalakçı, yalamaşçı**] Çıkarcı. (*Emirdağ –Af.; Tahtacı –Isp.; Kösten, Kızılhisar, Menteş –Dz.)
[**yalaka -3**]: (Tahtacı –Isp.)
[**yalakçı**]: (*Yalvaç –Isp.)
[**yalamaşçı**]: (*Kula –Mn.)

yalaçan [→ **yalacan** (I)]

yalak (I) [**yalabık** (I) **-2, yalaka -2, 4; yalaktar, yalıcan, yalloz, yaltaḫ**] **1.** Geveze. (*Kula –Mn.; –Brs.)
[**yalaka -2**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[yalaktar]: (Çepni *Germerek –Sv.)
[yalıcan]: (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
2. İkiyüzlü, tutarsız kimse. (Fariske *Ermenek –Kn.; Yenice –Mğ.)
[yalabık (I) -2]: (*Acıpayam –Dz.)
[yalaka -4]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[yalloz]: (*Bünyan –Ky.)
[yaltaḫ]: (–Kr.; –Yz.)
3. Şımarık. (Babadağ *Sarayköy –Dz.)

yalak (II) **1.** Çeşme oluğu. (Yusufça *Gölhisar, Kurna –Brd.; *Kula –Mn.; Çitli *Mecitözü –Çr.; –Yz.; *Güdül –Ank.) **2.** Tavukların su içtikleri kap. (Yazırlı *Nazilli –Ay.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Köpeklere yem ve su verilen taştan, ağaçtan oyularak yapılan kap. (*Nizip, –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.) **4.** Musluk. (–Af.)

yalaka 1. Çok gezen, sürtük. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** [→ **yalak** (I) **-1**] **3.** [→ **yalacan** (II)] **4.** [→ **yalak** (I) **-2**]

yalakalık etmek 1. Gevezelik etmek. (*Güdül –Ank.) **2.** Dalkavukluk etmek. (*Güdül –Ank.)

yalakçı [→ **yalacan** (II)]

yalaktar [→ **yalak** (I) **-1**]

yalama (I) Güneş ya da mide bozukluğu nedeniyle dudaklarda oluşan kuruluk, çatlaklık. (*Yerköy –Yz.; *Güdül –Ank.)

yalama (II) Pürüzleri silinme, aşınma. (*Bor –Ng.)

yalama (III) Sacda pişirilen üstü yağlı ekmek. (*Güdül –Ank.)

yalama (IV) Çamın kalın kabuğunun altındaki ince katman. (*Güdül –Ank.)

yalama dodaḫ Dudağı yaralı, pis kimse. (Bayburt *Selim –Kr.; –Yz.; –Krş.)

yalama olmak Eskimek, yıpranmak, aşınmak. (*Susurluk –Ba.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Fethiye –Mğ.)

yalamaşçı [→ **yalacan** (II)]

yalamık 1. Çam ağacının çıralı bölümü. (Civler *Ermenek –Kn.) **2.** Çam ağacının reçineli bölümü, soymuk. (Akçakese, Sorgun, Güzel *Güdül –Ank.)

yalamukçu Gördüğünden isteyen, yüzsüz. (*Bor –Ng.)

yalandırmak [**yalınlamak** (II) **-2**] Yalan söylemek, kandırmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**yalınlamak** (II) **-2**]: (*Fethiye –Mğ.)

yalangı [→ **yalav**]

yalanı, yalañı Sarı çiçekli, yumuşak ve tüylü yapraklı bir çeşit ot. (*Bünyan –Ky.)

yalankı Sıcaklık. (*Banaz –Uş.)

yalap [**yalapşap**] Tez, ivedi. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)
[**yalapşap**]: (Namrun *Tarsus –İç.)

yalapşap [→ **yalap**]

yalap yalap [→ **yalbır yalbır**]

yalatmak Vurmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yalav [**yalangı, yalazı**] Alev. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
[**yalangı**]: (–Çr.)
[**yalazı**]: (*Susurluk –Ba.)

yalazı [→ **yalav**]

yalazuḫ [**yalbırdak -3, yalhı**] Yalnız: *Yalazuḫ kaldım bu gece.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**yalbırdak -3**]: (–Ml.)
[**yalhı**]: (–Ml.)

yalbırdak 1. [→ **yabırdak**] **2.** Kılıfsız (tabanca vb. için). (Küçük İsa *Zile –To.; Çiftli *Mecitözü –Çr.) **3.** [→ **yalazuḫ**]

yalbırdamak Parıldamak. (*Sütçüler –Isp.; *Fethiye –Mğ.)

yalbır yalbır [**yalap yalap**] Işıl ışıl, parıl parıl. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**yalap yalap**]: (*Kula –Mn.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

yalburdak [→ **yabırdak**]

yaldak Aldatmak için: *Elmayı yaldak vermişler.* (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

yaldakçı Aldatıcı. (*Fethiye –Mğ.)

yaldanmak Aldanmak. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

yaldırdamak Su üstündeki yağ vb. parıldamak. (–Or.; –Gr.; –Tr.)

yalhayır 1. Utanmaz. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Uğursuz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yalhı [→ **yalazuḫ**]

yalḫi [→ **yalın gat**]

yālı Yağlı. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yalıcan [→ **yalak** (I) **-1**]

yālıkara 1. Yağlı is, tencere kiri. (–Brd.) **2.** [→ **yağlıkara**]

yālıkara çalmak İftira etmek. (–Gaz.)

yalım (I) Sanırım. (*Eşme –Uş.; *Gediz –Kü.; Arvallı –Brd.; –Kn.)

yalım (II) Uçurum, dik yer. (Çatoz Magosa, Kıbrıs)

yalımalçahlığı Eksiklik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yalınessir olmaḫ Sıkıntı, üzüntü, yokluk içinde olmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yalın gat [**yalḫi**] Tek kat. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yalınlamak (I) Alevlendirmek. (*Fethiye –Mğ.)

yalınlamak (II) **1.** Soymak, çalmak. (*Fethiye –Mğ.) **2.** [→ **yalandırmak**]

yalınyalburdak [**yalınyalpıdak**] **1.** Gelişigüzel. (–Çr.)

[**yalınyalpıdak**]: (–Çr.)

2. Olup olacağı. (–Çr.)

yalınyalpıdak [→ **yalınyalburdak -1**]

yallaz İşsiz. (Fariske *Ermenek –Kn.)

yallı (I) Üstü başı kirli, pis kimse. (–Çr.)

yallı (II) Obur, çok yiyen. (–Krş.)

yalloz [→ **yalak** (I) **-2**]

yalmaç [→ **yal**]

yalmannı Büyük iğne. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

yaltaḫ [→ **yalak** (I) **-2**]

yaltaḫçılıḫ Dalkavukçuluk. (*Yerköy –Yz. ve çevresi)

yaltanmak 1. Yalvarmak, dilemek. (Kerkük) **2.** Sözünü geçirmek, kendini sevdirmek. (Kerkük)

yalunuz Yalnız. (*Güdül –Ank.)

yama Dik yer, yokuş, bayır. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yamac Yan, yan bölge. (–Kr.)

yamaca çıkmak Karşı çıkmak, karşılamak. (–Çr.)

yamacına gelmek Yakınına gelmek. (*Susurluk –Ba.)

yamaçlaşmak Yüz yüze gelmek. (*Bor –Ng.)

yamaç olmak Oyun, düşünce, kavga vb. inde karşı yan olmak. (*Yerköy ve çevresi –Yz.; –Krş.)

yamak olmak Ortak olmak. (Fariske *Ermenek –Kn.)

yamalıḫ, yamalık Yırtık yeri kapatmak için dikilen parça, yama.

(–Yz. ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yaman Becerikli, iş bilir. (Bayburt *Selim –Kr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yamanmak (I) **1.** Sığınmak, çıkarı için yaklaşmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Yz.; *Güdül ve çevresi –Ank.) **2.** Asalak olmak. (–Nğ.)

yamanmak (II) **1.** Yaslanmak, abanmak, dayanmak. (Kumdanlı *Yalvaç, –Isp.; Darıveren *Acıpayam, –Dz.; *Güdül –Ank.)

yambır Yamuk, eğri. (–Sv.; –Yz.; –Ky. ve çevresi)

yambul yumbul [→ **yamık yumuk**]

yamık Eğri, çarpık. (Kösten, Aşağı Seyit, Honaz –Dz.; –Çr.; –Yz.)

yamık yumuk [**yambul yumbul, yamru yumru, yamuḫ yumuḫ, yanğal yunğal**] Eğri büğrü. (–Brd.; –Çr.; –Yz.)

[**yambul yumbul**] : (–Çr.; *Sorgun, –Yz. ve çevresi)

[**yamru yumru**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Kr.)

[**yamuḫ yumuḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Gaz.; –Yz.; *Güdül –Ank.)

[**yanğal yunğal**] : (–Çr.)

yamılmak [**yamulmak**] Eğrilmek, çarpılmak. (–Çr.; –Gaz.; –Yz.)

[**yamulmak**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yamıncak Keçeden bir çeşit yağmurluk, yamçı. (–Nş.)

yāmır [→ **yāmur**]

yamız (I) Kalça. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

yamız (II) Eğim, eğiklik. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

yampir yampir Yan yan yürüme için. (–Af.; –Yz.)

yamrı Yassı. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

yamru yumru [→ **yamık yumuk**]

yamsuk Basık burunlu kimse. (Salman *Akkuş –Or.)

yamşaḫ [→ **yaşmak -2**]

yamşak **1.** İnce, ensiz tahta. (–Brd.) **2.** Yapıya konan ağaçların dayanıksızlaştığında kıyısına çakılan küçük direk. (*Fethiye –Mğ.)

yamuḫ yumuḫ [→ **yamık yumuk**]

yamulmak [→ **yamılmak**]

yāmur [**yāmır**] Yağmur. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**yāmır**] : (–Yz. ve çevresi)

yanacaḫ [→ **yakıcak**]

yañalmak Yanılmak. (–Kr.; –Yz.)

yanarca Bir çeşit balık, ısparoz. (*Bodrum ve köyleri –Mğ.)

yanarçırağı Sevgili, değerli. (*Merzifon –Ama.)

yanaşlamak Öykünmek. (Çırakman –Sm.)

yanaşma Kapatma, metres. (–Çr.)

yañaz Ters : *Lafı yañazına çekme aslanım.* (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

yanazlanmak Tersleşmek, olumsuz davranmak. (–Çr.)

yanazlık Terslik, inatçılık. (–Çr.)

yanbegi Yana doğru eğik : *Yanbegi oturuyor.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yancak Kızağın yastık döşenmiş bölümü. (–Nş.)

yançeyhmek Döneklik yapmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yandak [**yandukta**] Dikenli, tez üreyen bir çeşit yabanıl bitki. (*Güdül köyleri –Ank.)

[**yandukta**] : (*Güdül –Ank.)

yandukta [→ **yandak**]
yañeşli Genellikle heybe için kullanılan kilim örneği. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
yangayış Döveni, pulluğu hamuda bağlayan kayış. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yangı (I) [→**yakıcak**]
yangı (II) **1.** Bağlılık, tutkunluk. (–Yz.) **2.** Acı, üzüntü. (–Ml.)
yangılı Üzüntülü, acılı. (*Iğdır –Kr.)
yangır Yanık, etkin (ses, söz vb. için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yangır yangır Acındıracak, etkileyecek biçimde. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yangır yungur Saçma sapan. (Bayburt *Selim –Kr.)
yangun [**yangunlu, yanıklu, yanuk**] Âşık. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yangunlu**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yanıklu**]: (*Güdül –Ank.)
[**yanuk**]: (*Güdül –Ank.)
yangunlu [→ **yangun**]
yanğal yunğal [→ **yamık yumuk**]
yanğı vermek Üzmek. (–Çr.)
yanıç (I) Yufka içine peynir, soğan, kıyma vb. konularak yapılan bir çeşit sac böreği. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)
yanıç (II) [**yankeş**] Yengeç. (–Ml.; –Sv.; –Ky.)
[**yankeş**]: (–Kr.)
yanıkara (I) At ve sığırlarda görülen bir çeşit hastalık. (*Güdül ve köyleri –Ank.; –Krş.)
yanıkara (II) Güneş vurmuş kavun, karpuz. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yanıkırık Geveze. (Fariske *Ermenek –Kn.)
yanıklu [→ **yangun**]
yānıkmak Yakınmak. (İsabey *Çal –Dz.)
yañır (I) Hayvanların sırtında açılan yara. (Gökdere *Akdağmadeni, *Sorgun –Yz.; *Bünyan –Ky.)
yanır (II) [→**yağır** (I)]
yanış, yañış (I) Yanlış. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yanış, yañış (II) Bir çeşit kilim örneği. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
yanıt Düğünde güveye gelin evinin gönderdiği armağan. (*Bünyan –Ky.)
yankabız **1.** Tembel. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Söz ve davranışlarında dengesiz. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Ters, hırçın. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **4.** Düzenci. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yankeş [→ **yanıç** (II)]
yankı [→ **yakıcak**]
yannama [**yannıḫ**] Yapıda kullanılan dört köşeli, düzgün ağaç. (–Çr.; *Güdül –Ank.)
[**yannıḫ**]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)
yannamah İşten kaçmak, dönmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
yannıḫ [→ **yannama**]
yannık **1.** Deri yayık. (Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** Küçük ayran tulumu. (Teniste *Anamur –İç.)
yanpeş [→ **yanpiri**]
yanpiri [**yanpeş, yanpuri, yantiri**] Eğri, çarpık, yan yan yürüme için. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.; Yenice –Mğ.)
[**yanpeş**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yanpuri**]: (*Şavşat –Ar.)
[**yantiri**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yanpuri [→ **yanpiri**]

yansalamak [**yanşamak -1, yanşılamak -1**] Birinin sözünü yineleyerek alay etmek, yansılamak. (İsabey *Çal –Dz.; *Susurluk –Ba.)

[**yanşamak -1**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**yanşılamak -1**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

yansılamak Benzetmeye çalışmak, öykünmek. (Bayburt *Selim –Kr.)

yañşak Geveze. (*Çerkeş ve köyleri –Çkr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yanşamak 1. [→ **yansalamak**] **2.** Üstelemek, yinelemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yanşılamak 1. [→ **yansalamak**] **2.** Gevezelik etmek. (Darıveren *Acıpayam, *Çal –Dz.)

yantiri [→ **yanpiri**]

yanu Yapıda kullanılan bir çeşit yumuşak, ak taş. (Akçakaya, Talas –Ky.)

yanuk [→ **yangun**]

yapā [**yapaḫ**] Kırkılmış koyun yünü. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.)

[**yapaḫ**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yapaḫ [→ **yapā**]

yapalak Kısa boy. (–Yz.; *Bor –Ng.)

yapaz Toprağı derin kazan bir çeşit saban. (–Çr.)

yapı (I) Bal peteği. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

yapı (II) Evin çatısı. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

yapık Efelerin baş bağlama biçimi. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yapıldak Yalnayak (yayanla birlikte kullanılır). (–Yz.; *Fethiye –Mğ.)

yapınca Çoban yağmurluğu. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yapındırmak Benzetmek, uyum sağlamak : *Bu elbiseyi o kadar yapındıramayacak.* (*Sütçüler –Isp.)

yapışak Utanmaz. (*Yalvaç –Isp.)

yapışık Yapışkan, sırnaşık. (–Yz.; *Bor –Ng.)

yapma Elle biçim verilen tezek. (Kösektaş *Hacıbektaş –Ns.)

yaprıkulak Aşağı doğru sarkık, büyük kulak. (–Çr.)

yaraḫ Erkeklerde üreme organı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr. ve çevresi; –Yz. ve çevresi; –Krş.)

yarak [**yaraklı**] Gerekli araçlar. (–Çr.)

[**yaraklı**] : (–Çr.)

yaraklı [→ **yarak**]

yarbı 1. Arkaya doğru kıvrılmış boynuz. (Ekinözü *Elbistan –Mr.) **2.** Boynuzları arkaya doğru kıvrılmış hayvan. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

yaren Dostların oluşturduğu topluluk. (*Kula –Mn.)

yarenlik etmek Dertleşmek, söyleşmek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yargın [→**yarın**]

yargın kurdu Koyun, keçi vb. hayvanların derileri altında yaşayan bir çeşit kurt. (*Fethiye –Mğ.)

yarılgamak Yargılamak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

yarın Gaz tenekesi boyutlarına eşit bir çeşit tahıl ölçeği. (*Güdül –Ank.)

yarımaḫ, yarımak Onmak, dileği olmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

yarıman Çalışkan. (Fariske *Ermenek –Kn.)

yarım avuç Tek avuç. (–Yz. ve çevresi; *Bor –Ng.)

yarımca Bir çeşit bulgur. (–Ml.)

yarımla Dolu. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

yarımlağı Yarım gaz tenekesi büyüklüğünde tahıl ölçeği. (*Zile ve köyleri –To.; *Bor –Ng.)

yarımyanıç Üç ayaklı bir çeşit ahtapot. (–Çr.)

yarın [**yağır** (II), **yağırnı, yargın, yarnı**] Arka, sırt. (–Uş.; Bölceağaç *Manyas –Ba.)

[**yağır** (II)] : (*Nazilli –Ay.)

[**yağırnı**] : (–Af.)

[**yargın**] : (Lamus *Ermenek –Kn.; –Mğ.)

[**yarnı**] : (Kösten, Honaz –Dz.)

yarışmak Koşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yarıştırmak Ters düşülen konuda karşılıklı direnmek. (*Bor –Ng.)

yarma (I) **1.** İri çekilmiş, dövülmüş buğday, arpa vb. tahıl. (*Nazilli –Ay.; –Brd.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Yz. ilçe ve köyleri; Afşar, Pazaröre n *Pınarbaşı –Ky.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Hayvan yemi. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Brs.)

yarma (II) [**yarmaça**] Kalın odundan ayrılan parçalar. (*Acıpayam –Dz.; *Yalvaç –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Fethiye –Mğ.)

[**yarmaça**] : (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; –Kr.)

yarma (III) Fidan dikmek için açılan toprak. (*Güdül –Ank.)

yarma (IV) Güreşçilerin güreşte ilk tutuşması. (*Fethiye –Mğ.)

yarmaça [→ **yarma** (II)]

yarmak Yarılmak. (*Nazilli –Ay.; –Brs.)

yarnı [→ **yarın**]

yarpaḫ Yaprak. (*Iğdır, –Kr.; –Yz.; –Krş. ve çevresi)

yarsamak Özlemek. (–Çr.)

yarsınmak Beğenmek, imrenmek. (*Çerkeş ve köyleri –Çkr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yartlañ Geniş, derin uçurum. (Tahanlı *Mersin –İç.)

yasanınmaḫ Tasarlamak, akıldan geçirmek. (Pazaröre n *Pınarbaşı –Ky.)

yasannamak Hazırlamak. (*Kilis–Gaz.)

yasdı (I) Yatsı. (–Yz. ilçe ve köyleri)

yasdı (II) Basık, yassı. (*Iğdır –Kr.; –Yz. ilçe ve köyleri)

yasdığaç [**yaslāç**] Üstünde hamur açılan tahta. (*Susurluk –Ba.; –İst.)

[**yaslāç**] : (*Güdül –Ank.)

yasduk Yastık. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yasımak İmrenmek. (*Kula –Mn.)

yasla Hayvan yemliği. (Narlıköy, Gümülcine)

yaslāç [→ **yasdığaç**]

yaslamak Dövmek. (Beyceli *Fatsa –Or.)

yaslıçavak Ak bir çeşit tatlı su balığı. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

yassaḫ Yasak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yastanmak Yaslanmak. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.; –Yz.)

yastık, yastuk Kızağın üstüne döşenen ağaç. (–Nş.)

yastıkçerezi Gelinle güveyin ilk gece yedikleri çerez, tatlı vb. yiyecekler. (–Yz. ve çevresi)

yāşanmak Konuşmak. (Yenice –Mğ.)

yaşatma Bir yaşında hayvan yavrusu. (–Çr.)

yaşırmak Uygun görmek. (*Nazilli –Ay.)

yaşmak [**yamşaḫ**] **1.** Başörtüsü. (*Gediz –Kü.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Örtüyü ağzı kapatacak biçimde bağlama. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yamşaḫ**] **:** (*Iğdır –Kr.)

yatağan İnme, felç. (–Çr.)

yatak (I) [→ **yatalık -1**]

yatak (II) Sürünün gece ya da gündüz yattığı yer. (Pileki *Doğubeyazıt –Ağ.)

yatalak [→ **yatalık -1**]

yatalık [**yatak** (I), **yatalak**] **1.** İnmeli hasta. (–Çr.)
[**yatak** (I)] **:** (–Çr.)
[**yatalak**] **:** (Kumdanlı *Yalvaç, Tahtacı –Isp.; –Brd.; *Susurluk –Ba.; –Brd.)
2. Ateşli hastalık. (*Antakya–Hat.)

yatgın (I) [**yatım**] **1.** Uygun. (–Kr.) **2.** Becerikli, yetenekli.(–Brd.;–Nğ.)
[**yatım**] **:** (–Nğ.)
3. Alışkın. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

yatgın (II) Tez eskiyen kumaş. (*Yalvaç –Isp.)

yatım [→**yatgın** (I) **-2**]

yatır (I) Ermiş sini, türbe. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yatır (II) Dede. (–Uş.)

yat yaramaz Bilinmeyen, tanınmayan kimseler, yabancı. (–Çr.)

yavan Tatsız. (*Kula –Mn.)

yavanı Görgüsüz, iyi eğitilmemiş kimse. (Bayburt *Selim –Kr.)

yavan konuşmak Anlamsız, isteksiz, anlaşılmaz biçimde konuşmak. (–Kr.)

yavan yaşık Yağlı, yağsız karın doyuracak yiyecekler için. (–Yz.ve çevresi)

yavaşık Ağır kanlı. (Çepni *Gemerek –Sv.)

yavıncımak (I) [**yavınsımak**] Yakınarak yalvarmak. (–Yz. ve çevresi)
[**yavınsımak**] **:** (*Antakya –Hat.)

yavıncımak (II) Acıkmak. (–Af.)

yavınsımak [→ **yavıncımak** (I)]

yavlak Uzun, uzamış. (*Kula –Mn.)

yavlan [**yaykan, yaylan -2**] Yayvan. (–Yz.; *Bünyan –Ky.)
[**yaykan**] **:** (*Fethiye –Mğ.)
[**yaylan -2**] **:** (*Güdül –Ank.)

yavsı At sineği. (–Brd.; *Bünyan–Ky.)

yavsu Yaprak aşısı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yavşak (I) Bit yavrusu. (–Ml.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yavşak (II) Geveze. (*Kula –Mn.)

yavşan Kokulu, acı, kaynatılıp suyu em olarak içilen bir çeşit yabanıl ot. (–Yz. ve çevresi)

yavuklu 1. Nişanlanmış kız. (*Soma ve çevresi –Mn.) **2.** Âşık, seven. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Sevgili.(Çayağzı *Şavşat –Ar.; Şumnu, Bulgaristan)

yavuz İyi, güzel, olağanüstü. (*Soma ve çevresi, *Kula –Mn.; –Ba.)

yayan Binitsiz, yaya. (–Kr.; –Gaz.; –Yz.)

yaygı (I) [**yayla**] At arabası. (–Af.)
[**yayla**] **:** (–Af.)

yaygı (II) **1.** Divan, yastık, yatak örtüsü. (–Sv.; –Ky.) **2.** Halı, kilim, yolluk. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; Kozluca –Brd.; *Kula –Mn.)

yayılmak Otlamak. (–Af.; *Güdül –Ank.)

yayıltmak Otlatmak. (*Güdül –Ank.)

yayım Otlatma, yayma. (–Tr. ve köyleri; –Yz.)

yaykamak Yıkamak. (–Dz. ve köyleri; –Yz.)
yaykan [→ **yavlan**]
yaykantu Bulaşık suyu. (Salman *Akkuş –Or.)
yayla [→ **yaygı** (I)]
yaylan **1.** Derin olmayan, sığ. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **2.** [→ **yavlan**]
yaylaotu Sarı çiçekli, kokulu bir çeşit ot. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
yaylım Otlak. (*Güdül –Ank.)
yayma Tahıl dolu çuval. (–Çr.; Kösektaş *Hacıbektaş, –Nş.)
yaymak Yayıkta süt dövmek. (–Çr.)
yaynıtmak Ürkütmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yazalanmak Düşerek yere uzanmak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.)
yazboz [**yazpoz**] Yazı tahtası. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Bünyan –Ky.)
[**yazpoz**]: (*Bor –Nğ.)
yazgaç Kalem. (–Kn.)
yazgıç Yazman. (–Kn.)
yazı (I) [**yazı yaban**] **1.** Yabancı yer. (Çitli *Mecitözü –Çr.) **2.** Ova, kır. (Meyvabükü, Çaltı, Akçakese, *Güdül –Ank.)
[**yazı yaban**]: (*Bor –Nğ.)
yazı (II) [**yazi**] Alın yazısı, yazgı. (*Yalvaç –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yazi**]: (–Vn.)
yazıcı **1.** Muska yazan. (*Antakya –Hat.) **2.** Büyücü. (*Antakya –Hat.)
yazı yaban [→ **yazı** (I) **-2**]
yazi [→ **yazı** (II)]
yazlık Ayran. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
yazma Başörtüsü. (*Güdül –Ank.)
yazmak (I) **1.** Sermek, yaymak. (*Sütçüler –Isp.; *Soma –Mn.; –Brs.; *Güdül –Ank.; *Bor –Nğ.; Lefkoşe, Kıbrıs) **2.** Hamur açmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
yazmak (II) Ayırmak. (Büyük Nefes –Yz.)
yazmak (III) Büyü yapmak. (*Antakya –Hat.)
yazmış Döl tutmamış, kısır keçi. (*Sütçüler –Isp.)
yazpoz [→ **yazboz**]
Yeddigardaş Büyükayı da denilen yıldız takımı. (*Iğdır –Kr.)
yede almak El altında bulundurmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yedecek [**yedici**] Önder, kılavuz. (–Çr.)
[**yedici**]: (–Çr.)
yedek **1.** Kahve ocaklarında kullanılan kapaklı, kısa kulplu bakır kap. (–Çr.) **2.** Çinko ibrik. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
yedeklemek [→ **yedēne almak**]
yedēne almak [**yedeklemek, yedine almak**] Hayvanın yularından tutarak yürümek. (*Güdül –Ank.)
[**yedeklemek**]: (*Susurluk –Ba.; Salman *Akkuş –Or.)
[**yedine almak**]: (*Güdül –Ank.)
yedeyhçilik Çıkarı için onun bunun arkasında dolaşan kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
yedici [→ **yedecek**]
yedine almak [→ **yedēne almak**]
yedirmek Kumaşı daha dar kumaşa kaydırarak dikmek. (–Yz.; *Bor –Nğ.)
yedmek (I) **1.** Elinden tutmak. (*Kula –Mn.) **2.** Yönetmek. (–Nğ.)
yedmek (II) Yetişmek, ulaşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yefelemek Bocalamak. (Yukarı Bozkuyu *Kadirli –Ada.)
yege Demir törpü. (–Kr.)

yegen Yeğen. (–Kr.)
yeğin (I) [**yellin**] **1.** Tez. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**yellin**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Tez davranışlı, tez canlı, atılgan. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
yegin (II) [**yeğin -2**] Çok, bol. (İphan *Yusufeli –Ar.)
[**yeğin -2**] : (*Çerkeş –Çkr.; –Gaz.)
yeğilgen [→ **yeğnicek**]
yeğilmek Şımarmak. (Kösektaş*Hacıbektaş –Nş.)
yeğin 1. Güçlü. (*Çerkeş –Çkr.; *Sorgun –Yz.) **2.** [→ **yegin** (II)] **3.** Ağır, yüklü : *Senin derdin pek yeğin.* (*Çerkeş –Çkr.)
yeğin atı İyi, çevik, üstün at. (–Af.)
yeğni [→ **yenli**]
yeğnicek [**yeğilgen, yelelek, yencecük -1, yēnicek, yenilcek, yenşek, yiñni**] Hoppa, şımarık. (–Yz.; *Bünyan –Ky.; Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**yeğilgen**] : (*Antakya –Hat.)
[**yelelek**] : (–Çr.)
[**yencecük -1**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yēnicek**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
[**yenilcek**] : (–Ks.; –Gaz.)
[**yenşek**] : (–Ks. ve çevresi; –Ank.)
[**yiñni**] : (*Bor –Nğ.)
yékeltmeyh Büyütmek. (*Iğdır –Kr.)
yeken Para. (–Sv.; –Ky.)
yekinmek [**yekrenmek**] Ikınmak, bir eylem yapmak için güç kullanmaya davranmak. (*Sütçüler –Isp.; –Kr.; –Ml.; –Yz.; Kösektaş *Hacıbektaş, –Nş.; –Nğ.)
[**yekrenmek**] : (Yeşilöz *Güdül –Ank.)
yekmeti Minder. (–Ml. ve çevresi)
yekrenmek [→ **yekinmek**]
yel Ağrı, sızı, romatizma. (–Yz. ilçe ve köyleri)
yel almak Soğuk almak, hastalanmak. (–Çr.; –Yz.)
yelbirdek Eski, yırtık (nesne). (–Çr.)
yelbirdemek Yel etkisiyle sallanmak. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
yeldir (I) Yerinde duramayan, kımıldayan. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yeldir (II) Yeğni, hafif. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yeldirme Kadın giysisi. (Çepni *Gemerek –Sv.)
yeldirmek (I) Koşmak, dolaşmak. (*Acıpayam –Dz.)
yeldirmek (II) Oyunda sürekli ebe olmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
yeldir yeldir (I) Az az, hafif hafif. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yeldir yeldir (II) Kımıldayan nesneler için, kıpır kıpır. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yeldir yeldir gezmek İşsiz, amaçsız dolaşmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yelebük [→ **yelmük**]
yeleğen Tazı, av köpeği. (–Çr.)
yelek Gömlek. (Aşağı Yaylabel –Isp.)
yelelek [→ **yeğnicek**]
yelemek [**yelimek**] İşi için başvurmak, dolaşmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**yelimek**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
yeleñ Ova, düzlük. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)
yelep yelep Dizi dizi, sürü sürü, arka arkaya. (*Güdül –Ank.)
yelgin 1. Çok gezen. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Tez giden. (*Fethiye –Mğ.)

yelikmek Şımarık davranmak. (–Çr.; –Yz. ilçe ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yelimek [→ **yelemek**]

yelinnemek Doğurması yakın hayvanın memesi büyümek. (–Kr.)

yelke (I) Atılmış pamuk. (–Ml.)

yelke (II) Balık yüzgeci. (*Antakya –Hat.)

yelkeni suya bırakmak Caymak, bırakmak (iş, davranış, öfke vb. için). (–Çr.)

yelkovan otu Düşünmeden davranan, kararsız. (Çepni *Gemerek –Sv.)

yellemek Kandırmak. (–Çr.)

yellenmek 1. Gaz çıkarmak. (–Yz.; *Bünyan –Ky.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Havalanmak. (–Yz. ve çevresi; *Bünyan –Ky.)

yelligen Yılçıbanı. (–Ml.)

yellik yellik Aramak, gezmek için, fellik fellik. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yellin [→ **yegin** (I) **-1**]

yellü yetüklü Düzgün gelişmiş, verimli ürün için. (Meyvabükü, Akbaş *Güdül –Ank.)

yelmek Tez koşmak. (–Ml.)

yelmük [**yelebük**] Ekin aralarında biten bir çeşit asalak ot. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**yelebük**]: (*Güdül –Ank.)

yelönü Cılız, kırık, gelişmemiş tahıl taneleri. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

yelpeme Solunum yolu hastalığı. (–Ml.)

yelpeze Altınla birlikte takılan, üstü savatlanmış, yürek biçiminde, ince, gümüş takı. (–Çr.)

yelpirdetmek 1. Dalgalandırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Çalkalamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yélpiyh Yelpaze. (*Iğdır –Kr.)

yelte Çelikçomak oyununda çomak sağ elde, çelik sol eldeyken vurma. (Bayburt *Selim –Kr.)

yemeni Bir çeşit ayakkabı. (–Ml.)

yementi İnce, küçük minder. (–Ml.)

yémiller Yemiyorlar. (Kurtkale çevresi –Kr.)

yemiş Leblebi. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yemişen [**yemişlēn**] Bir çeşit yabanıl ağaç ve meyvesi, alıç. (Çepni *Gemerek –Sv.) [**yemişlēn**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yemişlēn [→ **yemişen**]

yemlik (I) [**yemlük**] İlkbaharda yetişen, yenilebilir bir çeşit yabanıl bitki. (–Yz. ve çevresi; Ulukışla *Bor –Ng.) [**yemlük**]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yemlik (II) Keklik avlamak için yapılan tuzak. (Kayalar *Fethiye–Mğ.)

yemlük [→ **yemlik** (I)]

yemsinmek Yem istemek. (Çepni*Gemerek –Sv.)

yencecük 1. [→ **yeğnicek**] **2.** Yeğni, hafif (nesne için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yenge Kadın. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yengi Yeni. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yēnicek [→ **yeğnicek**]

yenik [→ **yéyinti** (II)]

yenilcek [→ **yeğnicek**]

yenile Az önce, hemen, yeni. (–Yz. ilçe ve köyleri)

yenilekten Yeni baştan. (Gölkonak, Yenişar, *Şarkikaraağaç –Isp.)

yenilik Yeni yetiştirilmiş bağ. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yeniyaḫa, yeniyaka Yeni başlamış, yeni kurulmuş (iş, evlilik vb. için). (–Gaz.; *Pınarbaşı –Ky.)

yeniyetme [**yeniyitme**] **1.** Genç, delikanlı. (*Zile ve köyleri –To.; –Yz.) [**yeniyitme**] : (*Güdül –Ank.) **2.** Genç kız. (*Antakya –Hat.)

yeniyitme [→ **yeniyetme -1**]

yenkta Hazır. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yenli [**yeğni, yenlicek, yennicecik, yeynik**] Hafif, ağırlığı az olan. (–Çr.; –Ml.; –Yz.) [**yeğni**] : (–Yz. ilçe ve köyleri) [**yenlicek**] : (–Ml.) [**yennicecik**] : (–Af.) [**yeynik**] : (Kuzköy *Akkuş –Or.)

yenlicek [→ **yenli**]

yennicecik [→ **yenli**]

yenşek [→ **yeğnicek**]

yepmek 1. Elle dokunmak. (–Af.) **2.** Okşamak. (–Af.)

yeranlık Şaka. (–Ml. ve çevresi)

yerçel 1. Suyu süzerek içen hayvan için. (–Nş.) **2.** Suyun uzun zamanda süzülerek içilmesi. (–Nş.)

yere bakan Sinsi. (–Yz.; *Bor –Ng.)

yeregeçen [**yirotu**] Havuç. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) [**yirotu**] : (*Karapınar –Kn.)

yere yapalak Kısa boylu kimse. (–Ng.)

yergin Acınan, yakınan. (*Bünyan, Gülveren, Tomarza –Ky.)

yergin kalmak İsteği gerçekleşmemek, içinde kalmak. (–Nş.)

yer ığranmak [→ **yer kımranmak**]

yerici Kötüleyici. (*Kula –Mn.)

yerikleme Gebelikte duyulan aşırı istek, tutku, aşerme. (–Vn.)

yerinmek Beğenmemek. (*Kula –Mn.)

yer kımranmak [**yer ığranmak**] Deprem olmak : *Bu gece yer kımrandı.* (–Çr.) [**yer ığranmak**] : (–Çr.)

yermek Kötülemek. (–Uş.; *Güdül –Ank.)

yernik 1. Gereksinim içinde bulunan kimse. (Gülveren, Tomarza –Ky.) **2.** İstediğini alamayan kimse. (Gülveren, Tomarza –Ky.)

yer oynaması Deprem. (–Yz. ilçe ve köyleri)

yersi Toprak kokusu için. (–Sv.;–Yz.; –Ky.)

yerük Aşeren. (*Güdül –Ank.)

yesir Esir. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yeşilkurbağa Otlar arasında yaşayan, yeşil, ağılı bir çeşit kurbağa.(*Güdül ve köyleri –Ank.)

yeşillenmek Birine cinsel istek duymak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

Yeşilova Üçüncü sigarası. (*Kaş ve çevresi –Ant.)

yeşilustan İri, yeşil kertenkele. (Meyvabükü, Yeşilöz, Akbaş *Güdül –Ank.)

yeşmah Başörtüsü, yaşmak. (–Ky.)

yetik (I) [**yetkin**] **1.** Büyümüş, yetişkin (genellikle kız için). (Çitli *Mecitözü –Çr.) [**yetkin**] : (–Kr.) **2.** Yaşlı. (–Ng.)

yetik (II) **1.** Güçlü. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Becerikli. (*Fethiye –Mğ.)

yetirme Ayarlama, denk getirme. (*Kula –Mn.)

yetirmek Ulaştırmak, iletmek. (–Kr.)

yetişmiyesice Büyümeden ölsün (ilenç). (*Mucur –Krş.)

yetkin [→ **yetik** (I) **-1**]

yetmenti Eski, küçük minder. (–Ml.)

yetuk Olgunlaşma, büyüme. (–Tr. ve köyleri)

yeygi **1.** Yiyecek. (Kozluca –Brd.) **2.** Un. (Şarkigökgöz *Haymana –Ank.)

yeyinti, yéyinti (I) Hayvan yemi. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)

yéyinti (II) [**yenik**] Açık, zimmet. (*Iğdır –Kr.)

[**yenik**]: (*Güdül –Ank.)

yeynik [→ **yenli**]

yığda Kesilmiş çam, meşe dalları yığını. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yığınak [→ **yığıntı**]

yığıntı [**yığınak**] Toplantı. (*Iğdır –Kr.)

[**yığınak**]: (–Kr.)

yıḫılgan Su arklarının çökmüş, bozulmuş, yıkılmış yanları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yıhlı [→ **yılḫı**]

yıkım Kıya, zarar. (*Güdül –Ank.; –Nğ.)

yıkıp yuklemek [→ **yıkıp yümürmek**]

yıkıp yümürmek [**yıkıp yuklemek**] Zarar vermek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

[**yıkıp yuklemek**]: (–Yz. ve çevresi)

yıkış Güreş. (*Antakya –Hat.)

yılandili İnce uzun bir çeşit fasulye. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

yılaneyağsi [→ **yılankavu**]

yılankavı Yılanın soyulmuş derisi. (*Zile ve köyleri –To.)

yılankavu [**yılaneyağsi, yılankovu**] Yılankavi. (*Nazilli –Ay.; –Brs.)

[**yılaneyağsi**]: (*Merzifon –Ama.)

[**yılankovu**]: (–Brs.)

yılankovu [→ **yılankavu**]

yılanmak Gecikmek, geç kalmak. (*Erciş –Vn.)

yılbır yılbır (I) İçli içli, umarsız (ağlama için). (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yılbır yılbır (II) Tez, ivecen. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

yıldırma Üstün gelme. (–Çr.)

yıldız Alnı ak lekeli sığır. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yıldızı barışık olmak Birbiriyle geçinmek, dost olmak. (*Susurluk –Ba.; –Kr.)

yıldızı dik Kötü yazgılı. (*Bor –Nğ.)

yıldırmak Usandırmak, bıktırmak, yıldırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yılgı Merdane. (Kargılı, Sarıca, Gümülcine –İç.)

yılgıdan Kuluçkadaki bozuk yumurta. (–İst.)

yılgın Su kıyılarında biten, bir buçuk metre boyunda, iğne yapraklı ağaç. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yılğam Sel. (Boyalık *Ermenek –Kn.)

yılğın **1.** Yenik, yitirmiş. (–Çr.) **2.** Bıkkın, usanmış. (–Kr.)

yılḫı [**yıhlı**] At sürüsü. (–Yz. ve çevresi)

[**yıhlı**]: (–Ezc.)

yılık (I) Ürkek. (–Ml.)

yılık (II) Mimiklerini alışkanlık durumuna getiren, tikli. (Ulukışla*Bor –Nğ.)

yılıp yılıp Tez tez. (Salman *Akkuş –Or.)

yılışık **1.** Kendini ilgilendirmeyen işe girişen. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Ters, inatçı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yılışmak **1.** Hoşa gitmeyecek biçimde sataşmak. (–Brs.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Gülümsemek. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yılmak Bıkmak, usanmak. (–Yz. ilçe ve köyleri; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yılmık Tarlada bağlamlardan dökülen tahıl taneleri. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

yımırta Yumurta. (–Gaz.; –Yz. ve çevresi; *Güdül ve çevresi –Ank.)

yırağola Kötülüklerden uzak olsun. (*Antakya –Hat.)

yıramak Uzaklaşmak. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yırık Sıkılgan, utangaç. (*Fethiye –Mğ.)

yırlamak Türkü söylemek. (–Sv.; –Ky. ve çevresi)

yırtıḫ Yırtılmış, yırtık. (Bayburt *Selim –Kr.; –Yz.)

yırtlaç Çirkin. (*Antakya –Hat.)

yıvındırmak Uygun zaman kollayıp kaçmak, görünmez olmak : *Gözümü yıvındırdın da nerelere gittin?* (–Yz.)

yıykantı Yıkanacak nesne. (–Çr.)

yiğ Koku: *Köpek tavşanın yiğini aldı.* (*Sütçüler –Isp.)

yiğdin Çok örselenmiş, hırpalanmış nesne. (–Kn.)

yiğe Hak etmediği parayı alan, yiyici. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yiğinnemek Artmak, çoğalmak. (–Yz.; *Güdül –Ank.)

yiğitbaşı Düğünde konukları karşılayan, önderlik eden kimse. (*Merzifon –Ama.; –Gaz.)

yiğmek Çürümüş nesne kötü kokmak. (–Yz. ilçe ve köyleri; –Ank.; *Bor –Nğ.)

yiğrenci olmaḫ Tiksinmek. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yīmek Yemek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yinikleşmek Büyümek. (Meşeli *Bafra –Sm.)

yinirmek Bozmak, yıkmak. (*Antakya –Hat.)

yiñni [→ **yeğnicek**]

yirdirmek Kabalık etmek, pot kırmak. (*Kula –Mn.)

yirgeç **1.** Sevilmeyen, beğenilmeyen. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Pis, iğrenç. (*Fethiye –Mğ.)

yiril yiril Kötü koku için. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yirin İrin. (–Tr. ve çevresi)

yiriyememek Yürüyememek. (–Vn.)

yirotu [→ **yeregeçen**]

yīt Yiğit. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yitgin [→ **yitük**]

yiti İyi, güzel, yaman. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

yitirmek Kaybetmek. (*Kula –Mn.; –Yz.; Güzel, Akçakese *Güdül –Ank.)

yitişmek (I) Gözden uzaklaşmak, yitmek. (–Çr.)

yitişmek (II) İtişmek. (–Yz. ve çevresi)

yitmek İtmek, iteklemek. (–Gaz.; –Yz. ve çevresi)

yitük [**yitgin**] Yitmiş, kaybolmuş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**yitgin**] : (Kerkük)

yiv **1.** Çatlak, yarık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Kıyı. (*Yalvaç –Isp.)

yive [→ **yiyecen**]

yivlemek Dikilmiş nesnenin uçlarını içine büküp teyellemek. (*Bor –Nğ.)

yivletmek Kesici araçların ucunu keskinletmek, bilettirmek. (*Fethiye –Mğ.)

yiyecen [**yive**] Obur. (–Ada.)
[**yive**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

yiygi Hayvan yemi. (*Bodrum –Mğ.)
yobaz Kaba saba, inceliksiz. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)
yoğa İşsiz, başıboş. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
yoğilmek Şımarmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
yoğurmak [**yöğürmek**] Çiftleşmek, aşmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**yöğürmek**] : (*Fethiye –Mğ.)
yoḫa [→ **yoka**]
yoḫarı Yukarı. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)
yoka [**yoḫa**] İnce. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yoḫa**] : (–Yz. ilçe ve köyleri)
yoklamak Araştırmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yolaç Kayalıklardaki dar geçit, delik. (–Çr.)
yola dakılmak Yola çıkmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yolaḫ Göllerde saz ve kamış arasından kayığın geçebileceği yer, kayık yolu. (Amik, Kırıkhan *Reyhanlı, *Antakya –Hat.)
yolak (I) Patika, keçiyolu. (Ulukışla *Bor –Nğ.; *Beyşehir, *Seydişehir –Kn.)
yolak (II) Kumaştaki çizgi, yol. (İsabey *Çal –Dz.)
yolakçı Yolcu. (*Bor –Nğ.)
yolaklamak Suyolunun önündeki engelleri gidermek. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
yolaklı Çizgili, dilimli. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
yoldüzer Buldozer. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)
yolluk Başlık. (Kuzköy *Akkuş –Or.)
yollu olmaḫ Geleneklere uygun davranmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
yolma **1.** Elle biçilen ekin. (*Bünyan –Ky.) **2.** Ekin biçme. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
yol yol Çizgi çizgi. (–Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
yol yolaḫ Düğünde gelinin anne ve babasına erkek evinin yolladığı armağan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
yonacak [**yoncak**] Nalbant bıçağı. (Kabayel, Kızılmescit *Pülümür –Tn.)
[**yoncak**] : (*Pülümür –Tn.)
yoñaç **1.** Belki. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Küçük olasılık. (*Fethiye –Mğ.)
yonan Yunan buğdayı da denilen iri başaklı bir çeşit buğday. (Uzunca-burç *Silifke –İç.)
yoncak [→ **yonacak**]
yonka Odun. (Güzve *Ermenek –Kn.)
yonmak (I) Yontmak, düzeltmek. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
yonmak (II) Birinden çıkar sağlamak. (–Yz.; –Nğ.)
yontaç Kalem açacağı. (–Sv.; –Ky. ve çevresi)
yoo Hayır, asla olamaz. (–Brd.; *Susurluk –Ba.; –Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)
yorak Yama (genellikle ayakkabı için). (Çamköy *Gölhisar –Brd.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Güdül –Ank.; Gezende *Gülnar, –İç.)
yordam **1.** Gözle ölçme, oranlama. (*Susurluk –Ba.) **2.** Kurala, sıraya uyma. (–Brd.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **3.** Beceri, el yatkınlığı. (*Kilis –Gaz.; –Yz.)
yormak Yorumlamak. (–Kr.; –Yz.; *Silifke –İç.)
yornuḫ armıḫ [**yornuk**] Yorgun argın. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**yornuk**] : (Özlüce, Tomarza –Ky.)
yornuk [→ **yornuḫ armıḫ**]

yōrt Yoğurt. (–Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

yortma Kapalı suyolu. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Brd.)

yorulup arılmak Çok yorulmak. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

yosmak (I) Benzetmek, karşılaştırmak. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

yosmak (II) **1.** Yığını dağıtmak. (Gülveren, Tomarza –Ky.; Kalaba *Avanos –Nş.) **2.** Düzeltmek, yaymak. (Gülveren, Tomarza, –Ky.; Kalaba *Avanos –Nş.) **3.** Yerleştirmek, bastırmak. (Kösektaş*Hacıbektaş –Nş.)

yosul Yosun. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yoşa Demiroksit. (*Avanos –Nş.)

yoşān Az kullanılmış. (*Bor –Ng̃.)

yoşumak 1. Güçsüz kalmak. (Fariske *Ermenek –Kn.) **2.** Yorulmak. (Gülveren, Tomarza –Ky.) **3.** Eskimek, yıpranmak. (Gülveren, Tomarza –Ky.)

yoydurmak Yorumlatmak, açıklatmak. (–Çr.)

yoymak Bozmak, kötü kullanmak, eskitmek. (*Kula –Mn.; –Kn.)

yoz (I) **1.** Keçi, koyun sürüsü. (–Yz. ve çevresi) **2.** Kısır, sütsüz davar, sığır. (*Güdül –Ank.)

yoz (II) Yalın, tek : *Karanfiller yoz açtı.* (–Çr.; *Merzifon –Ama.)

yoz (III) Bakımsız, iyi beslenmemiş. (*Merzifon –Ama.)

yozmak Güzelliği, çekiciliği yok olmak. (–Brd.)

yozundurmaḫ 1. Zarara uğratmak. (–Yz.) **2.** Engellemek. (–Yz.)

yöğürmek [→ **yoğurmak**]

yömiye Gündelik, yövmiye. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yön Yüz, yan, alnaç. (*Susurluk –Ba.; *Güdül –Ank.)

yöndem Yüz, surat. (Bayburt *Selim –Kr.)

yöndemli Eli işe yatkın, becerikli. (–Çr.)

yönet 1. Düz. (–Af.) **2.** Doğru, uygun. (–Brd.)

yönsüz Dönek, sözünde durmayan. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

yöö [→ **yaa -1**]

yörān [**yöreğen**] İyi yürüyen, eğitilmiş hayvan. (–Çr.)
[**yöreğen**] : (–Çr.)

yöre Un kepeği. (Örenkale *Akdağmadeni –Yz.)

yörebe sürmek İşte güçlük çıkarmak, yokuşa sürmek. (Üçkuyu *Avanos –Nş.)

yöreğen [→ **yörān**]

yörek (I) Hayvanın alışkın olduğu yer. (*Fethiye –Mğ.)

yörek (II) Çocuğun beşikten düşmemesi için yorganın üstünden beşiğe bağlanan bez bağ. (–Ml.)

yörep (I) İş yapmaktan kaçan, güçlük çıkaran. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yörep (II) **1.** Yokuş, dik yol. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Yokuşta dikliğin azalması için verevine açılan yol. (Üçkuyu *Avanos –Nş.) **3.** Verev. (Üçkuyu *Avanos –Nş.)

yörliyen Parmakta çıkan çıban. (–Af.)

yufka [**yuḫa** (I), **yuka**] İnce, dayanıksız. (*Bor –Ng̃.)
[**yuḫa** (I)] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**yuka**] : (Yenice –Mğ.)

yuğ Seslenme ünlemi. (Gezende *Gülnar –İç.)

yuğa Yufka. (–Ml. ve çevresi)

yuğal Baston. (–Çr.)

yuğmak Damın toprağını loğlamak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yuḫa (I) [→ **yufka**]

yuḫa (II) Aşağılama sözcüğü. (–Çr.)

yuḫuntu [→ **yaḫantı**]

yuka [→ **yufka**]

yulmak Yolmak. (*Kula –Mn.)

yultar Boyunbağı, atkı. (–Uş.)

yūmak (I) [**yüğmek, yümek**] Yıkamak. (*Kula, *Soma –Mn.; –Ml.; *Güdül ve köyleri –Ank.; Lefkoşe, Kıbrıs) [**yüğmek**] : (Yenice –Mğ.) [**yümek**] : (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; –Brd.)

yumak (II) [**yuvmak** (II)] Kaya aralıklarında yetişen, çime benzer bir çeşit ot. (Yeşilöz *Güdül –Ank.) [**yuvmak** (II)] : (Yeşilöz *Güdül –Ank.)

yumalak **1.** Ekmek yapılmak için yuvarlanmış hamur parçaları, pazı. (Davuklu *Hekimhan –Ml.) **2.** Yuvarlak. (*Susurluk –Ba.)

yummaḫ Göz, el vb. kapamak, yummak. (–Kr.)

yumuḫ gözlü Yumuşak yaradılışlı, duygulu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

yumulmaḫ, yumulmak (I) **1.** Büzülmek, küçülmek. (–Kr.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Utanarak saklanmak, çekingen davranmak. (*Fethiye –Mğ.)

yumulmaḫ, yumulmak (II) **1.** Koşmak. (*Fethiye –Mğ.; –Ed. ve çevresi) **2.** Saldırmak, üstüne yürümek. (*Iğdır –Kr.; *Fethiye –Mğ.)

yumurcak (I) Anasona benzeyen bir çeşit bitki. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

yumurcak (II) Kısa boylu, bodur insan. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yumurtalıḫ Tavuk yumurtalığı. (*Iğdır –Kr.)

yumuş (I) Toplantı, topluluk. (–Af.; *Kula –Mn.)

yumuş (II) İş, hizmet buyruğu. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.; Haruniye –Ada.)

yumuş ağzından akmak Çok iş buyurmak. (Haruniye –Ada.)

yumuşaklık Yastık üstüne konulan pamuktan yapılmış, ince ikinci yastık. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yumuş dutmaḫ Buyruğu yerine getirmek, verilen işi yapmak. (–Yz.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yumuşmak Üşüyüp büzülmek: *Yumuşup oturuyordu.* (*Susurluk –Ba.)

yunak [**yunaklık, yunnuk**] **1.** Yıkanacak kirli giysi, vb. (–Yz.; Uzuncaburç *Silifke –İç.) **2.** Kirli giysi, çamaşır yıkanan yer. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi; Uzunca burç *Silifke –İç.) [**yunaklık**]: (Tahanlı *Mersin, Uzuncaburç *Silifke –İç.) [**yunnuk**] : (Birep –To.)

yunaklık [→ **yunak -2**]

yunak yumak Çamaşır yıkamak. (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

yundusuz Gereksiz davranan ve konuşan. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

yungu [→ **yuvak** (I)]

yunmak [**yuyunmaḫ**] Yıkanmak. (Derekuşçulu *Görele –Gr.; *Karapınar –Kn.) [**yuyunmaḫ**] : (*Iğdır –Kr.)

yunnuk [→ **yunak -2**]

yuñul (I) Hafif. (Bayburt *Selim –Kr.)

yuñul (II) Hoppa. (Bayburt *Selim –Kr.)

yutak Yemekborusu. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

yuvak (I) [**yungu, yuvgu taşı, yuvmak** (I)] Loğ taşı. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Beyşehir ve çevresi –Kn.; Gezende, Hırmanlı *Gülnar –İç.)
[**yungu**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**yuvgu taşı**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
[**yuvmak** (I)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

yuvak (II) **1.** Parça. (*Sütçüler –Isp.) **2.** Ölçü birimi. (*Sütçüler –Isp.)

yuvalama Yapıların üstünü örtmekte kullanılan büyük ağaçlar. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)

yuvgu taşı [→ **yuvak** (I)]

yuvmak (I) [→ **yuvak** (I)]

yuvmak (II) [→ **yumak** (II)]

yuykuntu Bulaşık yıkanan kap. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

yuyunmaḫ [→ **yunmak**]

yüğmek [→ **yümak** (I)]

yüğrük (I) Koşar gibi yürüyen. (–Çr.)

yüğrük (II) Su tutmayan tarla ya da bir bölümü. (Karain *Ürgüp –Nş.)

yüğrük (III) Gebe (hayvan için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

yüğrümek **1.** Hayvan çiftleşmek istemek. (–İst.; *Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Gebe bırakmak (hayvanlar için). (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

yüğsük Yüksük. (–Çr.)

yüğürtmek Koşmak. (*Zile ve köyleri –To.)

yüksünmek Ayak diremek, üstelemek. (*Sütçüler –Isp.; *Kula –Mn.)

yükünmek Yükü sırtına almak, yüklenmek. (–Çr.)

yülälemek Bilemek, keskin duruma getirmek. (–Çr.)

yülāli [→ **yülekli**]

yülekli [**yülāli**] Keskin, bilenmiş nesne. (–Çr.)
[**yülāli**] : (–Çr.)

yületmek Balta, kazma vb. nesnelerin eskiyen çelik bölümünü onartmak, ağız açtırmak. (–Kn.)

yülük Yarık, yırtık, delik. (*Güdül –Ank.)

yülümek Kılı kökünden kesmek, kazımak. (–Ml.)

yülütmek Traş ettirmek. (–Çr.)

yümek [→**yūmak** (I)]

yüneklik Ölü yıkanan yer. (*Fethiye –Mğ.)

yüngsek [**yünsek, yūsek**] Yüksek. (*Güdül –Ank.)
[**yünsek**] : (*Güdül –Ank.)
[**yūsek**] : (–Yz.; *Güdül –Ank.)

yüñmek Kadın cinsel ilişkide bulunmak. (Teniste *Anamur –İç.)

yünsek [→ **yüngsek**]

yürek atmak [**yürek halkmak**] Yürek çarpmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**yürek halkmak**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

yürek halkmak [→ **yürek atmak**]

yürev Verev. (*Antakya –Hat.)

yürük Çiftleşmek isteyen inek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yūsek [→ **yüngsek**]

yütmek Oyunda, kumarda kazanmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

yütülmek [→ **yütürmek**]

yütürmek [**yütülmek**] Yitirmek. (Akçakese, Güzel *Güdül –Ank.)
[**yütülmek**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

yüyrük Kolay, çabuk giden (araba). (–Kr.)

yüzcek Yüzüne : *Deruni diyorum, yüzcek demiyorum.* (–Çr.)

yüzeğen [→ **yüzğen**]

yüzek Şımarık, utanmaz, yüzsüz. (*Kula –Mn.)

yüz ekşitmek Surat asmak, hoşlanmadığını belli etmek. (–Çr.; –Yz.)

yüzğen [**yüzeğen**] İyi yüzen. (–Çr.) [**yüzeğen**] : (–Çr.)

yüzlamak Yapılan iyilik, kusur vb. davranışları yüze vurmak, başa kakmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

yüztutanağı [**yüztutnağı**] İşini yaptırmak için ya da iyilik yapana verilen küçük armağan. (Kızılağaç *Bucak –Brd.; –Yz.) [**yüztutnağı**] : (Yavuzköy *Şavşat –Ar.)

yüztutnağı [→ **yüztutanağı**]

yüzügüzel Bir çeşit çörek. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)

yüzündüşmek Değerinden düşmek, önemini yitirmek. (–Çr.)

yüzünguylu [→ **yüzünkoyun**]

yüzünkoyun [**yüzünguylu, yüzünkuylu, yüzünkuyu**] Yüzü yere gelecek biçimde, yüzükoyun. (*Güdül ve köyleri –Ank.) [**yüzünguylu**] : (–Yz. ilçe ve köyleri; –Ank.) [**yüzünkuylu**] : (–Çr.) [**yüzünkuyu**] : (–Çr.)

yüzünkuylu [→ **yüzünkoyun**]

yüzünkuyu [→ **yüzünkoyun**]

Z

zā (I) **1.** Süs, boya. (–Çr.) **2.** [→ **zartalak** (I)]

zā (II) Evet, öyle. (Kösten, Honaz, Kızılyer –Dz.; Karamanlı *Tefenni –Brd.)

zā (III) Kışkırtma, kızdırma için kullanılan ünlem. (–Çr.)

zaā [→ **zaar**]

zaar [**zaā**] Olasılıkla, galiba. (*Bünyan –Ky.)
[**zaā**] : (Sakızcılar, Poyraz *Çal –Dz.)

zabah Sabah. (–Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)

zabahlayın [**zabahleyin, zabalān, zabalēn**] Sabahleyin. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**zabahleyin**] : (–Yz. ve çevresi)
[**zabalān**] : (–Brd.)
[**zabalēn**] : (*Güdül –Ank.)

zabahleyin [→ **zabahlayın**]

zabalān [→ **zabahlayın**]

zabalēn [→ **zabahlayın**]

zabarta Güçlük, baskı, sıkıntı. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

zabı [→ **zıba**]

zabın [**zabun**] **1.** İnce, zayıf, güçsüz. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Civler *Ermenek –Kn.)
[**zabun**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
2. Yoksul. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

zabun [→ **zabın -1**]

zado Arabalara yapılan yemlik. (–Çr.)

zagar, zağar (I) **1.** Küçük köpek. (Darıveren *Acıpayam, Kösten, Başçeşme –Dz.; Çilehane *Reşadiye –To.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Iğdır, Bayburt *Selim, –Kr.; *Bünyan, Gülveren, Tomarza –Ky.) **2.** Köpek yavrusu. (Kesirik –El.; Erenyaka *Akseki –Ant.)

zagar, zağar (II) Kısa boylu kimse. (Karamanlı *Tefenni, –Brd.; Baklan köyleri *Çal, *Acıpayam –Dz.)

zağarlık Evde odun konulan yer, odunluk. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

zağılmak Yılan kaçmak, kaymak. (Kösten, Abaş, Honaz –Dz.)

zağlamak Akarcasına kayıp gitmek. (Tahtacı –Isp.)

zağlı (I) Çocukları severken kullanılan ünlem. (Bayburt *Selim –Kr.)

zağlı, zaglı (II) **1.** Keskin. (*Kula –Mn.; –Ml.) **2.** Pek çok. (*Kula –Mn.)

zağlı (III) Semiz, besili köpek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

zağmak Saldırmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

zağ zağ Güçlü, hızlı : *Yağmur zağ zağ yağarken yola çıktık.* (*Silifke –İç.)

zahan [**zehen**] Sahan, bakır tabak. (–Gaz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**zehen**] : (–Yz. ve çevresi)

zahar [**zaher, zahér; zarı**] **1.** Evet, olasılıkla. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Fethiye –Mğ.)
[**zaher, zahér**] : (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

[**zarı**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

2. Demek ki. (–Ml. ve çevresi)

zaher, zahér [→ **zahar -1**]

zahı Loğusa. (*Iğdır –Kr.)

zahma (I) [**zahme**] **1.** Üzengi. (–Kr.)

2. Mahmuz. (–Çr.)

[**zahme**] : (–Çr.)

zahma (II) [→ **zaral**]

zahmarı [**zahmeri -1**] Şubat ayı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

[**zahmeri -1**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

zahma sıyırtmak 1. Abartılı, çalımlı konuşmak. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Kendini beğenmek, yüksekten bakmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

zahme [→ **zahma** (I) **-2**]

zahmeri 1. [→ **zahmarı**] **2.** Ocak ayı. (Gökdere *Akdağmadeni, –Yz. ve çevresi)

zahra 1. Buğday, arpa vb. tahıl. (–Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; Kesirik –El.; Namrun *Tarsus, –İç.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Saman. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

zakota Küçük bir çeşit pırasa. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

zalanmak Şişmanlamak, yağlanmak. (–Çr.)

zalata Salata. (–Ml. ve çevresi)

zama 1. Enişte. (*Nazimiye –Tn.) **2.** Güvey. (*Nazimiye –Tn.)

zamah Eğlenti, şenlik. (–Çr.; Gönen –Isp.)

zamarıh Çıban. (Fariske *Ermenek –Kn.)

zamır Erek, istek, düşünce : *Onun zamırını tanıdım.* (*Fethiye –Mğ.)

zampara Zımpara. (Çilehane *Reşadiye –To.)

zamzak Aptal, deli. (–Çr.)

zanağı etmek Alay etmek, eğlenmek. (Armutlu *Aksaray –Nğ.)

zangadak [**zangadan, zangıdak, zırpadak, zırpadan, zongadak, zorpadan**] Birdenbire. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Brs.; Salman *Akkuş –Or.; *Fethiye –Mğ.)

[**zangadan**] : (–Yz.; *Bor –Nğ.)

[**zangıdak**] : (–Çr.)

[**zırpadak**] : (–Sm.)

[**zırpadan**] : (–Yz.)

[**zongadak**] : (*Susurluk –Ba.)

[**zorpadan**] : (–Yz.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

zangadan [→ **zangadak**]

zangalak Yobaz. (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

zangıdak [→ **zangadak**]

zanka Atla çekilen kızak. (–Kr.)

zant Kuşku. (*Fethiye –Mğ.)

zantır [**zantor, zontor** (I)] Bir çeşit çalgı. (–Çr.)

[**zantor**] : (–Çr.)

[**zontor** (I)] : (–Çr.)

zantor [→ **zantır**]

zapıra Koşu, koşma. (İbrahim *Akseki –Ant.)

zaplanmak Alay etmek, eğlenmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

zaplı 1. İriyarı. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Güçlü. (*Bor –Nğ.)

zar (I) Yazgı, şans. (Kurna –Brd.; Bayburt *Selim –Kr.)

zar (II) Kadınların giydikleri çarşaf. (*Bor –Nğ.)

zara Kaba, ilkel. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zaral [**zahma** (II)] Zarar, yitik. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Mucur –Krş.)

[**zahma** (II)] : (–Ml.)

zarallık Hayvanlar otlamaya yasak olan yere girme. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

zaraman Bezginlik, sızlanma anlatır, eleman. (–Çr.)

zardak 1. [→ **zavraḫ, zavrak** (I)] 2. Yerelması. (Meyvabükü *Güdül –Ank.)

zārek [**zeereyh, zegerek, zeyrek** (II)] Ketentohumu. (*Mecitözü ve köyleri, –Çr.; –Yz.)
[**zeereyh**]: (Bayburt *Selim –Kr.)
[**zegerek**]: (Bayburt *Selim –Kr.)
[**zeyrek** (II)]: (*Bor –Ng.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye –Ada.)

zargılanmak 1. Nazlanmak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) 2. İstemek, direnmek (genellikle çocuk için). (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

zarı [→ **zahar -1**]

zārılık Düşkünlük, yoksulluk. (–Çr.)

zarıl zarıl Ağır ağır, yavaş yavaş (akmak, damlamak için). (Meyvabükü, Akbaş, Çaltı *Güdül –Ank.)

zarımak Yalvarmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

zarıncı Yanık türkü. (Bayburt *Selim –Kr.)

zarıncı olmak [→ **zārincimek**]

zārincimek [**zarıncı olmak**] Sıkıntı ve yokluktan acınacak duruma düşmek. (–Çr.)
[**zarıncı olmak**]: (Bayburt *Selim –Kr.)

zarplı Güçlü. (Namrun *Tarsus –İç.)

zarranmaḫ Hasta inlemek. (*Iğdır –Kr.)

zartalak (I) [**zā** (I) **-2, zavraḫ, zavrak** (II)] Gösteriş, çalım, giyim kuşam. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)
[**za** (I) **-2**]: (–Çr.)
[**zavraḫ, zavrak** (II)]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Bor –Ng.)

zartalak (II) İri, büyük. (Fariske *Ermenek –Kn.)

zart atmak [**zart zurt etmek**] Abartarak konuşmak, kendini övmek. (*Mecitözü ve köyleri –Çr.)
[**zart zurt etmek**]: (–Ng.)

zart zurt etmek [→ **zart atmak**]

zat Daha çok, büsbütün. (*Bor –Ng.)

zatı, zati Aslında, zaten. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zat zahre Yiyecek içecek, azık. (–Çr.)

zavar [**zavır** (I)] Hayvanlara yedirilen tahıl kırması vb. yem. (Küçük İsa *Zile –To.; *Bünyan –Ky.)
[**zavır** (I)]: (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

zavarcı Atak. (*Kula –Mn.)

zavar öğütme Boş, anlamsız konuşma. (*Emirdağ –Af.)

zavgı Börek, baklava unu. (–Çr.)

zavır (I) [→ **zavar**]

zavır (II) Çıkışma, paylama. (*Bünyan –Ky.)

zavırtı Anlaşılmaz, anlamsız söz, ses için. (–Çr.)

zavır zart Öfke, sinir. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zavklanmak Alay etmek, eğlenmek. (Çamköy *Gölhisar –Brd.; *Fethiye –Mğ.)

zavot (I) Çeşit. (Bayburt *Selim –Kr.)

zavot (II) Peynir yapılan ve iyi cins hayvan yetiştirilen yer. (Bayburt *Selim –Kr.)

zavraḫ, zavrak (I) [**zardak -1, zevrak**] Hıyar. (Dışlık *Kangal –Sv.; –Yz. ve çevresi; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**zardak-1**]: (Çaltı *Güdül –Ank.)

[**zevrak**] : (Çitli *Mecitözü –Çr.)
zavraḫ, zavrak (II) [→ **zartalak** (I)]
zavraḫ, zavrak (III) Toprak sürahi, testi. (Ulukışla *Bor –Nğ.)
zavraḫli Süslü, kurumlu kimse. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
zavza Yeşillik, sebze. (*Bünyan –Ky.)
zavzu Sebzelik, sebze bahçesi. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
zaya etmek Yitirmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)
zayaḫıl Güçsüz, hasta. (Ekinözü *Elbistan –Mr.)
zaybak (I) **1.** Dayanıksız, sabırsız (özellikle hastalar için). (–Yz. ve çevresi; Mustafapaşa *Ürgüp, Nar, Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.) **2.** Dönek, sözünde durmayan. (–Çr.)
zaybak (II) Cıva. (–Çr.)
zaybak (III) Hoppa. (–Çr.)
zaylı Güçlü. (–Nğ.)
zaypak Kaygan, kayıcı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
zaza 1. Kaba konuşan. (–Çr.) **2.** Dilsiz. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
zazık Tahta ranza. (*Nazimiye –Tn.)
zebellā [**zebellah**] İriyarı, uzun, biçimsiz kimse. (*Nazilli –Ay.; *Kula –Mn.; *Susurluk –Ba.; –Brs.; –Çr.; –Yz.; Güzel, Meyvabükü *Güdül –Ank.; *Fethiye –Mğ.)
[**zebellah**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.)
zebellah [→ **zebellā**]
zebelleş olmak Bela olmak. (Namrun *Tarsus –İç.)
zebert [**zebet**] Ağır, keskin kokulu bir çeşit esans. (–Çr.)
[**zebet**] : (–Çr.)
zebet [→ **zebert**]
zebil (I) **1.** Dağınık, bakımsız. (–Uş.; Elbengi *Yalvaç –Isp.; *Nazilli –Ay.; –Ba.; –Brs.) **2.** Yoksul. (Oyacık *Tavas –Dz.) **3.** Belaya uğramış, zarar görmüş. (Kozluca –Brd.; *Acıpayam, *Çal, *Çivril, Honaz –Dz.; *Kula –Mn.)
zebil (II) Çok, bol. (*Güdül ve köyleri –Ank.; –Nğ.)
zebil (III) Sulu çamur, çerçöp. (–Çr.)
zebile [→ **zelve**]
zebil olmak 1. Bakımsız olmak. (*Güdül –Ank.) **2.** Yokluk çekmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
zéda Daha çok. (Şenoba *Uludere –Hak.)
zeereyh [→ **zārek**]
zegerek [→ **zārek**]
zeh, zéh (I) Genellikle kara kumaştan giysi kolunun ucuna dikilen ince parça. (Bayburt *Selim –Kr.)
zeh, zéh (II) **1.** Çizgi. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Çizgi gibi ince oyuk, yiv. (–Çr.)
zehel [**zehil, zehilce**] Güneş alan yer, sıcak bölge. (–Çr.)
[**zehil**] : (–Çr.)
[**zehilce**] : (–Çr.)
zehen [→ **zahan**]
zeher Ağı. (*Iğdır –Kr.)
zehi geçmek Bunalmak, ateş basmak. (–Çr.)
zehil [→ **zehel**]
zehilce [→ **zehel**]
zehlebün Saygısız ve sevimsiz kimse. (*Iğdır –Kr.)
zehmeri Şubat ayı içinde bir zaman. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
zehmi basmak Ruhsal bunalıma düşmek. (Bayburt *Selim –Kr.)
zekgum Ağılı bir çeşit bitki, zakkum. (Bayburt *Selim –Kr.)
zekinimek Hasta iyileşmeye başlamak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

zeklemek 1. Alay etmek, eğlenmek. (–Ks. ve çevresi; Salman *Akkuş –Or.; –Çr.) **2.** Güvenmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

zel (I) Biraz (süre, zaman için). (*Fethiye –Mğ.)

zel (II) Çerçöp. (Suat –Tn.)

zelber Yük, dert, sıkıntı. (*Bünyan –Ky.)

zelbirdek Salkım saçak. (*Bor –Nğ.)

zelderi dikeni Bir çeşit dikenli bitki. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

zele Ot, çöp yığını. (Suat –Tn.)

zellet Tat. (*Dikili –İz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Karapınar –Kn.)

zelve [**zebile, zevle, zeyle, zivle, zövle**] Öküzün boyunduruktan çıkmaması için boyunduruğa geçirilen eğri değnekler. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Nazilli –Ay.; *Bünyan, Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Namrun, *Tarsus –İç.; *Fethiye –Mğ.)
[**zebile**] : (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.)
[**zevle**]: (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Teniste *Anamur –İç.)
[**zeyle**] : (Kepez, –Ky.)
[**zivle**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**zövle**] : (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

zem Zam. (Bayburt *Selim –Kr.)

zemane Gençlik. (*Kula –Mn.)

zemberek [→ **zerze -1**]

zembil [**zembül, zenbil**] **1.** Ağzı geniş, basık sepet. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.)
[**zembül**] : (Kesirik –El.)
[**zenbil**] : (Ovacık *Tavas –Dz.)
2. Kaşık, çatal vb. konulan bir çeşit kap. (*Gelendost –Isp.)

zembül [→ **zembil -1**]

zemin Bağ bıçkısı. (–Çr.)

zenbil [→ **zembil -1**]

zencir Zincir. (*Iğdır –Kr.; –Yz.)

zengi Üzengi. (Kızılmescit, Kabayel *Pülümür –Tn.)

zep Kırılan çanak, çömlek vb. ni yapıştırmak için kireç ve pamuk karışımından elde edilen yapıştırıcı. (*Bünyan –Ky.)

zeplenmek Alay etmek. (Müsgebi *Bodrum –Mğ.)

zer (I) [**zerd, zerdoy -2**] Sarı. (Kızılmescit *Pülümür –Tn.)
[**zerd**] : (*Nazimiye –Tn.)
[**zerdoy -2**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

zer (II) Erkek eşekleri anırtmak için kullanılan ünlem. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Kurna –Brd.)

zerd [→ **zer** (I)]

zerde Havuç. (*Selim köyleri –Kr.)

zerdeli Kayısı, zerdali. (–Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank; –Gaz.)

zerdık (I) Yumurta sarısı. (*Nazimiye –Tn.)

zerdık (II) Çekirdek. (*Nazimiye –Tn.)

zerdoy 1. Öd ve kesesi. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** [→ **zer** (I)]

zere (I) Gerçek. (*Kula –Mn.)

zere (II) **1.** Çünkü. (–Uş.; –Af.) **2.** Oysa. (–Uş.)

zerefet Şaka. (*Iğdır –Kr.)

zerefetçi Şakacı. (*Iğdır –Kr.)

zerfli [→ **zerpli**]

zerhoş Sarhoş. (*Emirdağ –Af.; –Yz.)

zeri, zerî Sarımsı. (Kızılmescit *Pülümür –Tn.)

zerin Kılçıksız, sert, ak buğday. (*Bünyan –Ky.)

zerinci Yoksul. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zerlek Sık sık ağlayan, gözü sulu. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.)

zerlemek 1. Ağlamak. (Gölkonak *Şarkikaraağaç –Isp.) **2.** Anırmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

zerpli [**zerfli**] Güçlü : *Zerpli vurdu.* (–Kr.)

[**zerfli**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

zerre 1. Karın. (*Nazimiye –Tn.) **2.** Nesnenin iç bölümü. (*Nazimiye –Tn.)

zerringade Turuncu lale. (–Çr.)

zerze [**zemberek, zırza -2**] **1.** Demirden yapılmış kapı sürgüsü. (–Çr.)

[**zemberek**] : (–Af.)

[**zırza -2**] : (–Kr.; Kesirik –El.) **2.** Kapı halkası. (*Zile ve çevresi –To.) **3.** Menteşe. (Kesirik –El.)

zerzebil Dağınık, bakımsız, yoksul. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zerzeme Kiler. (–Sv. ve çevresi; –Ky. ve çevresi)

zerzemi, zérzemi Bodrum. (*Iğdır –Kr.; –Sv. ve çevresi)

zevklenmek [**zeyhlenmeyh**] Alay etmek. (Gölkonak, Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Kula –Mn.; Çıtlı, Çıkrık *Mecitözü, –Çr.)

[**zeyhlenmeyh**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

zevle [→ **zelve**]

zevrak [→ **zavraḫ, zavrak** (I)]

zevzeyh Özensiz, anlamsız konuşan, zevzek. (Bayburt *Selim –Kr.)

zey Şap. (Bayburt *Selim, *Iğdır –Kr.)

zeyhlenmeyh [→ **zevklenmek**]

zeyin Akıl. (*Sorgun, –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

zeyinsiz Aklı az. (*Emirdağ –Af.)

zeykir Çok ince. (–Çr.; –Yz.)

zeyle [→ **zelve**]

zeylimen Yakışıklı. (Fariske *Ermenek –Kn.)

zeyrek (I) Aralıklı. (Fariske *Ermenek –Kn.)

zeyrek (II) [→ **zārek**]

zeyvan Bez parçası. (*Soma ve çevresi –Mn.)

zıba [**zabı**] İriyarı, şişman kimse. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.;–Sv.;–Ky.; *Bor –Nğ.)

[**zabı**] : (Teniste *Anamur –İç.)

zıbarmaḫ, zıbarmak 1. Ölmek (genellikle hayvan için). (Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Mecitözü –Çr.; *Zile, Çilehane *Reşadiye –To.; –Kr.; Kesirik –El.; –Yz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bünyan –Ky.; –Nğ.; Namrun *Tarsus, Uzuncaburç *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Yatmak, uyumak. (*Kula –Mğ.; *Bor –Nğ.) **3.** Düşmek. (Fariske *Ermenek –Kn.)

zıbartmak Öldürmek. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

zıbıdi Çıplak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zıbık (I) **1.** İnce uzun. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Dar giysi. (*Fethiye –Mğ.)

zıbık (II) [**zıpçık** (III)] Erkek üreme organına benzetilen nesne. (–Çr.)

[**zıpçık** (III)] : (*Bünyan –Ky.)

zıbıldak Haşlanarak tuzlanmış taze fasulye. (*Eğridir –Isp.)

zıbın [**zubun -1**] **1.** Bir çeşit kadın giysisi, üçetek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Kesirik –El.; Ballıkaya *Hekimhan, –Ml.; Uzuncaburç *Silifke, Gezende *Gülnar –İç.)

[**zubun -1**]: (–Kr.; –Dy.) **2.** Ceket. (–Uş.) **3.** Kuşak. (–Çr.)

zıbır 1. Güçlü.(Uğurlu *Ermenek–Kn.) **2.** Atılgan, taşkın, delişmen. (Uğurlu *Ermenek –Kn.) **3.** Olumsuz davranan. (–Af.)

zıbıtmak Atmak : *Bir taş zıbıttı, camı kırdı.* (*Susurluk –Ba.)

zıbka Bir çeşit pantolon, potur. (–Ks. ve çevresi)

zıgarmak Büyüğüne karşı gelmek. (–Nğ.)

zıggın [→ **zıkkım -1**]

zığ **1.** Gübre suyu. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** Sulu çamur. (*Iğdır –Kr.)

zığanak Çıkışma, kızma, uyarma. (*Bor –Nğ.)

zığarmak **1.** Karşı gelmek. (Çitli *Mecitözü, –Çr.; *Bor –Nğ.) **2.** Kızmak çıkışmak. (Çitli *Mecitözü, –Çr.; *Bor –Nğ.) **3.** Mızıkçılık etmek. (*Bünyan –Ky.)

zığıtmak Üşümek. (*Fethiye –Mğ.)

zığva Bir çeşit dar şalvar. (–Kr.)

zıha Dolma tüfek ya da tabanca doldurulurken barutu bastırmakta kullanılan bez. (–Çr.)

zıhı Güçlü, sıkı, iyi. (–Çr.)

zıhılamak Zorlamak. (–Çr.; –Yz.)

zıḫım [→ **zıkkım -1**]

zık çalmak [**zıkka çalmak**] Oyunda yenilenin ayaklarından tutarak kalçasını yere vurmak. (*Bor –Nğ.)
[**zıkka çalmak**] : (–Nğ.)

zıkgım [→ **zıkkıltı**]

zıkırtı **1.** Aksilik, hırçınlık. (*Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Ayak direme, inat. (*Silifke –İç.) **3.** Söz, konuşma. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.)

zıkka çalmak [→ **zık çalmak**]

zıkkıltı [**zıkgım**] Ağılan, öl anlamında ilenç. (–Kr.)
[**zıkgım**] : (*Iğdır –Kr.)

zıkkım [**zıggın, zıḫım, zukkum**] **1.** Ağı. (*Mecitözü –Çr.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)
[**zıggın**]: (Uzuncaburç *Silifke –İç.)
[**zıḫım**] : (–Yz. ve çevresi)
[**zukkum**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
2. Acı. (*Mecitözü –Çr.) **3.** Lokma. (*Güdül ve köyleri –Ank.; *Fethiye –Mğ.)

zıkkımlanmak Yemek, doymak (hoşnutsuzluk belirtir). (Ovacık *Tavas –Dz.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

zıldır [→ **zılgır**]

zıldırtdak Birdenbire, ivedilikle. (*Güdül –Ank.)

zıldır zıldır dolaşmak Başıboş, işsiz dolaşmak. (*Güdül ve köyleri–Ank.)

zıldır zıldır olmak Yırtık pırtık olmak. (*Güdül ve köyleri –Ank.)

zıldırzop Düşünmeden, birdenbire : *Hasan akşam zıldırzop eve girdi.* (*Develi –Ky.)

zıleylemek Kaçmak. (Ulukışla *Bor –Nğ.)

zılgar, zılğar [**zıpılız, zıpır, zıranta, zıravut, zırtıl, zobar, zobranlı**] Uzun, iriyarı, gürbüz. (*Sütçüler –Isp.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; –Ml.; –Yz.; –Nş. –Nğ.)
[**zıpılız**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**zıpır**] : (–Ba.; *Bünyan –Ky.; *Fethiye –Mğ.)
[**zıranta**] : (–Çr.)
[**zıravut**] : (*Yalvaç –Isp.; *Güdül ve köyleri –Ank.)
[**zırtıl**] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
[**zobar**] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
[**zobranlı**] : (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

zılgıdlı Güçlü, baskı yapan. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

zılgır [**zıldır**] Başıboş, işsiz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[zıldır] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)

zılgıt, zılğıt (I) **[zılkıt, zırgıt]** **1.** Ağıt, ağlama. (Telin *Gürün –Sv.;*Bünyan –Ky.) **2.** Paylama. (Ovacık *Tavas –Dz.; *Güdül –Ank.; –Gaz.; –Nğ.)

[zırgıt] : (*Fethiye –Mğ.) **3.** Güç, baskı. (–Çr.)

[zılkıt] : (–Çr.)

zılgıt, zılğıt (II) Kaba, onursuz kimse. (*Acıpayam –Dz.)

zılgıt, zılğıt (III) Müzikte ses. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zılğıtdamalı Kışkırtmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

zılkıt [→ **zılgıt, zılğıt** (I) **-3**]

zılla **1.** Eğer. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Kesinlikle, hiçbir zaman. (*Emirdağ –Af.)

zıllak Gürültü eden, zırlayan. (–Ml.)

zıllımak Oyunbozanlık etmek. (–Sv.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

zıllızıbık Söğüt dalından yapılan düdük. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zılu Gübre. (*Nazimiye –Tn.)

zımak **1.** Ormanın sık ağaçlı yeri. (Boğalı, *Pülümür –Tn.) **2.** Güneş görmeyen yer. (Boğalı *Pülümür –Tn.)

zımba (I) Bir çeşit çocuk oyunu. (–Kr. ve çevresi)

zımba (II) Demir delmekte kullanılan çelik çivi. (–Kr. ve çevresi)

zımzık (I) **[zumzuk]** Yumruk. (Çitli *Mecitözü –Çr.;Ulukışla*Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)

[zumzuk] : (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

zımzık (II) Sımsıkı, çok sıkışık, tıka basa. (–Çr.)

zımzık (III) Bilye. (Hotallar, Çobanköy, Dedeağaç –Sn.)

zımzıklamak Yumruklamak. (*Bor –Nğ.)

zımzırık Küçük dolu. (Çitli *Mecitözü –Çr.)

zımzırtmak Ayak diremek, üstelemek. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

zındık Ahlaksız, kötü, iyi eğitilmemiş kimse. (Kurna –Brd.)

zındırdamak Yürürken ayakları yere vurarak ses çıkarmak. (–Nğ.)

zınga Birini arka üstü yatırıp sırtını yere vurma. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Yz. ve çevresi)

zıngadak **1.** Birdenbire. (*Susurluk –Ba.; *Silifke –İç.) **2.** Sarsılarak birden durmak için. (*Kula –Mn.) **3.** Yumrukla vurma için.(–Yz. ve çevresi)

zıngazınk [→ **zınğazık**]

zıngıldak Oynak, sallanan (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Kula –Mn.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

zıngıldamak Sarsılmak, titremek. (–Brd.; Kelekçi *Acıpayam –Dz.; *Susurluk –Ba.; –Kr.; *Güdül ve köyleri –Ank.)

zıngıllamak Seslenmek. (Bayburt*Selim –Kr.)

zıñgıragoç [→ **zıngıreç**]

zıngırdama Konuk gezme, dolaşma. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

zıngıreç **[zıñgıragoç]** Tahterevalli. (–Brd.)

[zıñgıragoç] : (Kurna –Brd.)

zıngıroy Küçük zil, çıngırak. (Bayburt *Selim –Kr.)

zıngıt Yumrukla sırta vurma için. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)

zınğazık **[zıngazınk, zınkazık]** Ağzına dek dolu. (–Çr.)

[**zıngazınk**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**zınkazık**] : (–Çr.)

zınıh Balık, soğan vb. nesnelerdeki keskin, kötü koku. (*Antakya –Hat.)

zınkazık [→ **zınğazık**]

zıpçık (I) Eşek yavrusu, sıpa. (Teniste *Anamur –İç.)

zıpçık (II) Dal parçası. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

zıpçık (III) [→ **zıbık** (II)]

zıpçıktı Türedi. (*Fethiye –Mğ.)

zıpılız [→ **zılgar, zılğar**]

zıpır [→ **zılgar, zılğır**]

zıpıramak Gürültü yaparak tez gitmek. (*Fethiye –Mğ.)

zıplak (I) Bir yaşında dana. (Gezende *Gülnar –İç.)

zıplak (II) Soyulmuş pancar. (Gezende *Gülnar –İç.)

zıplamak Sıçramak, atlamak. (*Susurluk –Ba.; Çıkrık *Mecitözü –Çr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.)

zıpzıbıldak Çırılçıplak. (*Bünyan –Ky.)

zıpzıp Bilye. (Yenişar *Şarkikaraağaç –Isp.; *Susurluk –Ba.)

zıranı Horan. (–Çr.)

zırannamak Horan oynamak. (–Çr.)

zıranta [→ **zılgar, zılğar**]

zıravut [→ **zılgar, zılğar**]

zırbış Söz dinlemeyen. (–Ml.)

zırgıt [→ **zılgıt, zılğıt** (I) **-2**]

zırğıt Çekirgeye benzeyen küçük böcek. (*Nazimiye –Tn.)

zırık Çelikçomak oyununda verilen küp (ceza). (*Fethiye –Mğ.)

zırıldamak Gevezelik etmek. (*Susurluk –Ba.)

zırıltı **1.** Tartışma, kavga. (*Iğdır –Kr.) **2.** Kaba, gürültülü ses. (–Çr.) **3.** Eşek anırması. (–Çr.)

zırıncamak [→ **zırıncımak** (II)]

zırıncımak (I) **1.** Yalvarmak. (*Yalvaç –Isp.) **2.** İnlemek, ağlamak. (–Uş.; *Kula –Mn.; –Yz.; *Bor –Nğ.)

zırıncımak (II) [**zırıncamak**] Ayak diremek, üstelemek. (–Dz. ve köyleri)
[**zırıncamak**] : (–Nğ.)

ziriki Akılsız, aptal. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zırlak **1.** Çok ağlayan. (–Yz.; *Bor –Nğ.) **2.** Gürültü eden. (–Ml.)

zırlamak **1.** Çok ve yersiz konuşmak. (Küçük İsa *Zile –To.; –Kr.; –Yz.; *Güdül –Ank.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Yüksek ve kalın sesle ağlamak. (Ovacık *Tavas –Dz.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.)

zırlayan Tez ağlayan. (Küçük İsa *Zile –To.)

zırnıh Çok küçük parça, tutam. (*Yalvaç –Isp.; –Brd.; *Susurluk –Ba.; Bayburt *Selim –Kr.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.; *Fethiye –Mğ.)

zırpadak [→ **zangadak**]

zırpadan [→ **zangadak**]

zırradak Tez ağlama için. (–Sm.)

zırtabos [**zırtaboz**] Kavgacı, saygısız, kırıcı. (*Güdül –Ank.; *Fethiye –Mğ.)
[**zırtaboz**] : (*Yalvaç –Isp.; *Zile –To.; –Yz.; *Bor –Nğ.)

zırtaboz [→ **zırtabos**]

zırta gelmek [→ **zırt getmek**]

zırtalmak Kavgada meydan okumak, kabarmak. (*Güdül –Ank.)

zırt getmek [**zırta gelmek**] Ters davranmak, zıt gitmek. (–Çr.)
[**zırta gelmek**] : (–Çr.)

zırtıl [→ **zılgar, zılğar**]

zırtlak (I) Uygunsuz. (–Çr.)
zırtlak (II) Tatsız, sulu nesne. (*Bor –Nğ.)
zırtlak (III) Söğüt kabuğundan yapılan, su püskürtme oyuncağı. (*Fethiye –Mğ.)
zırtlan Uzun, biçimsiz, aralıklı diş için. (*Bor –Nğ.)
zırto (I) Kayısı kurusu. (Çitli *Mecitözü –Çr.)
zırto (II) İnceliksiz, iyi eğitim görmemiş, kaba kimse. (–Çr.)
zırt vurmak 1. Ters davranmak. (Bayburt *Selim –Kr.) **2.** İş olmamak. (Bayburt *Selim –Kr.)
zırza 1. Kapı tokmağı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** [→ **zerze -1**]
zırzalamak Kapıyı reze ya da çengel ile kilitlemek. (–Kr.)
zırzamık [**zırzımbık, zırzımık**] Dolu. (–Çr.)
[**zırzımbık**] : (–Çr.)
[**zırzımık**] : (–Çr.)
zırzımbık [→ **zırzamık**]
zırzımık [→ **zırzamık**]
zırzır [→ **zirzop** (I) **-1**]
zırzop (I) Düğünde güvey evinden gelin yanlısı delikanlılara gelen yiyecek, içecek. (Kızılhamza *Ortaköy –Çr.)
zırzop (II) [→ **zobu -1**]
zırzop almak Köy gençleri gelin arabasının önünü keserek armağan, sevinmelik almak. (Kösektaş *Hacıbektaş –Nş.)
zırzopluḫ Delidoluluk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
zırzumuk İri taneli dolu. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
zıva Ekini tırpanla biçme. (Gülveren, Tomarza –Ky.)
zıvanadan çıkmak [**zıvıtmak** (II)] Aklını oynatmak, delirmek. (*Yalvaç –Isp.)
[**zıvıtmak** (II)] : (*Güdül ve köyleri –Ank.)
zıveylik Tahterevalli. (*Yalvaç –Isp.)
zıvga, zıvğa [**zıvka**] Dar paçalı şalvar. (*Zile ve köyleri –To.; –Çr.; Gökdere *Akdağmadeni –Yz.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**zıvka**] : (Yeşilöz *Güdül –Ank.)
zıvgar olmak Sataşmak. (*Bor –Nğ.)
zıvırtı Önemsiz, boş söz. (–Nğ.)
zıvıtmak (I) Cıvık duruma getirmek, sulandırmak. (*Fethiye –Mğ.)
zıvıtmak (II) [→ **zıvanadan çıkmak**]
zıvka [→ **zıvga, zıvğa**]
zıvlak Açık, çıplak, tüysüz. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; Günder *Ermenek –Kn.)
zıvralamak Saçmalamak. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
zıybıncak [**zıynak, zıypak**] Kaygan, kayıcı. (*Fethiye –Mğ.)
[**zıynak**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
[**zıypak**] : (*Fethiye –Mğ.)
zıybırdamak Paçaları dizkapaktan yukarı sıvamak. (Arvallı –Brd.)
zıymak [→ **zıypınmak**]
zıynak [→ **zıybıncak**]
zıypak [→ **zıybıncak**]
zıypınmak [**zıymak, zıypmak**] Kaymak : *Ağacın başından zıypındım.* (*Fethiye –Mğ.)
[**zıymak**] : (Ulukışla *Bor –Nğ.)
[**zıypmak**] : (*Antakya –Hat.)
zıypıtmak Kaydırmak. (*Silifke –İç.)
zıypmak [→ **zıypınmak**]
zibidi (I) [**zilgir, zirgitli**] İşsiz, parasız, yoksul. (*Yalvaç –Isp.; Yusufça *Gölhisar –Brd.; *Çal, –Dz.; *Kula

–Mn.; *Susurluk –Ba.; Küçük İsa *Zile –To.; Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; *Güdül ve köyleri –Ank.; *Bor –Nğ.)

[**zilgir**] : (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

[**zirgitli**] : (*Fethiye –Mğ.)

zibidi (II) **1.** Ters, kavgacı. (Yusufça *Gölhisar –Brd.) **2.** Şaşkın. (–Af.)

zibidi çıkmak İyice ıslanmak. (Kuzköy *Akkuş –Or.)

zibidik Sırılsıklam. (–Af.)

zibil [**zirzibil, zirzivil**] Çöp, süprüntü, pislik, gübre. (*Iğdır, –Kr.; Şenoba *Uludere –Hak.; –Dy.; Boğalı *Pülümür, –Tn.; Kesirik –El.; Davulku *Hekimhan –Ml.; *Bünyan –Ky.)

[**zirzibil**] : (*Iğdır –Kr.; Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**zirzivil**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

zibilci Çöpçü. (*Silifke –İç.)

zibillik [**zibilliyh**] Çöplük, çöp kutusu. (Çayağzı *Şavşat, –Ar.)

[**zibilliyh**] : (*Iğdır –Kr.)

zibilliyh [→ **zibillik**]

zibin Kısa kollu kadın giysisi. (*Güdül –Ank.)

zifir **1.** Yağ ve kavurma (yemekte). (–Ml.) **2.** Yağ lekesi. (Namrun *Tarsus –İç.) **3.** İs, kir. (–Kr.) **4.** Kara. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zifiri azmak Kızmak, öfkelenmek. (Küçük İsa *Zile –To.)

zifiri bulanmak Hoşa gitmemek. (Bayburt *Selim –Kr.)

ziftimek (I) **1.** Ürünü elle toplamak. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Mısırı taneleyerek ayırmak. (*Fethiye –Mğ.)

ziftimek (II) Kilim dokurken ipin iki ucunu bağlayarak ilerlemek. (*Fethiye –Mğ.)

ziğ olmak Sevinmek, coşmak. (*Antakya –Hat.)

ziğzillenmek [→ **zivzillenmek**]

zikke Maden para, sikke. (–Çr.)

zikye Demir kazık. (–Ml.)

zilayaz Çok soğuk. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

zilfe Dokuma aygıtında gerilmiş iplerden kırılan, sallanan uçlar. (–Çr.)

zilgara Kapkara. (–Ml.)

zil gibi Zayıf, ince. (Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.)

zilgir [→ **zibidi** (I)]

zili Kilim. (–Sv.; –Ky. ve çevresi)

zilif Zülüf, kâkül. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

zilif olmak Eski mahalle mektebini bitirmek. (*Antakya –Hat.)

zilim etmek Sıkıntı vermek, bunaltmak. (Yenice –Mğ.)

zillenmek Filizlenmek. (Kesirik –El.)

zilli **1.** Ahlaksız, hoppa kadın. (–Dz.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Nğ.) **2.** Çingene, oyuncu kadın. (Tahtacı, –Isp.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Nğ.)

zillim zillim Parça parça olmuş, eskimiş. (Akbaş, Meyvabükü *Güdül –Ank.)

zilzurna Çok sarhoş. (Çepni *Gemerek –Sv.)

zimi Soğuk günlerde çocukların sekerek oynadıkları bir oyun. (*Fethiye –Mğ.)

zin Eyer. (Kabayel *Pülümür –Tn.)

zincef Çok zayıf, cılız. (*Bor –Nğ.)

zindan (I) **1.** Kaya. (*Nazimiye –Tn.) **2.** Uçurum. (*Nazimiye –Tn.)

zindan (II) Ay ve yıldızların görünmediği kapalı, bulutlu gece.(–Kr.)

zine Az ıslak toprak. (*Iğdır –Kr.)

zingirebaş Sık ekildiğinden boy atamamış ekin : *Bizim arpa bu yıl zingirebaş bitmiş.* (Bayburt *Selim –Kr.)

zini Bakır tepsi, sini. (*Emirdağ –Af.; *Güdül, –Ank.)

zink Sığır etinde diz bölümü. (*Iğdır –Kr.)

ziñriyh Çok karanlık. (Bayburt *Selim –Kr.)

zipçi Ağaç kabuğundan yapılan düdük.(Ovacık *Tavas –Dz.)

ziplemek Saplamak, sokmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

zip zop Davranışlarıyla çevresindekileri tedirgin eden. (Tahtacı –Isp.)

zir Çay tabağı. (*Iğdır –Kr.)

ziravut (I) İriyarı, uzun boylu. (*Güdül –Ank.)

ziravut (II) Yürekli, korkusuz. (*Güdül –Ank.)

zircik [→ **zirciyh**]

zirciyh [**zircik**] Şımarık. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**zircik**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

zirgitli [→ **zibidi** (I)]

zirincitmek Sıkıntı vermek. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zirink Çevik, tez iş yapan. (*Iğdır –Kr.)

zirlemek Akmak. (*Fethiye ve çevresi, –Mğ.)

zirof İnce. (Şenoba *Uludere –Hak.)

zirze Kapı mandalı işini gören zincirli araç. (*Iğdır, Bayburt *Selim –Kr.)

zirzibil [→ **zibil**]

zirzivil [→ **zibil**]

zirzop (I) [**zırzır, zivziv**] **1.** Geveze, densiz konuşan. (*Yalvaç –Isp.; *Acıpayam –Dz.; *Bor –Nğ.) [**zırzır**] : (*Nazimiye –Tn.) **2.** İşsiz, başıboş. (*Yalvaç –Isp.) [**zivziv**] : (*Develi –Ky.)

zirzop (II) Düşünmeden, sorumsuzca : *Terviye görmüyüf kü, zirzop içeri girér.* (Bayburt *Selim –Kr.)

zĭt Zift. (*Güdül –Ank.)

ziv [→ **ziveden -1**]

zivana Değirmen bendine suyun çıktığı yer. (*Fethiye –Mğ.)

zivanadan çıkmak **1.** Öfkelenmek. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Uygunsuz davranmak, taşkınlık göstermek. (Bayburt *Selim, –Kr.)

ziveden [**ziv**] **1.** Birden. (*Kilis, –Gaz.) [**ziv**] : (*Kilis –Gaz.) **2.** Tez ve gizlice. (–Yz. ve çevresi)

zivink Odaların tümü. (*Nazimiye –Tn.)

zivir zivir Kıpır kıpır. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zivlān İnce, uzun. (*Bor –Nğ.)

zivle [→ **zelve**]

zivlemek [**zövüldemek**] Belli etmeden sessizce kaçmak. (*Fethiye, –Mğ.) [**zövüldemek**] : (–Çr.)

zivmek Kaymak. (Bayraktutan *Iğdır –Kr.)

ziv olmak Gizlice kaçmak. (*Antakya –Hat.)

zivrik Altı sivri kap. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.)

zivzillenmek [**ziğzillenmek, ziyzillenmek**] Ağır kanlı davranmak. (–Çr.) [**ziğzillenmek**] : (–Çr.) [**ziyzillenmek**] : (–Çr.)

zivziv [→ **zirzop** (I) **-2**]

ziyankün Zarar veren. (*Iğdır –Kr.)

ziyrek Akıllı. (*Kilis –Gaz.)

ziyzillenmek [→ **zivzillenmek**]

zoba Soba. (Caferoğlan *Balâ –Ank.)

zobar [→ **zılgar, zılğar**]

zobcuk (I) İri, büyük nesne için. (*Bor –Nğ.)

zobcuk (II) Sırık. (Namrun *Tarsus –İç.)

zobcuk (III) [**zolāta**] Beceriksiz, hantal. (–Nğ.)
[**zolāta**] : (Bayburt *Selim –Kr.)

zobranlı [→ **zılgar, zılğar**]

zobu [**zırzop** (II), **zobudu**] **1.** İriyarı, kaba ve kırıcı kimse. (Çıkrık *Mecitözü, –Çr.; *Fethiye –Mğ.)
[**zırzop** (II)] : (Meyvabükü *Güdül –Ank.; Güzve *Ermenek –Kn.)
[**zobudu**] : (–Af.; *Güdül –Ank.) **2.** Onurlu, kendini beğenmiş. (Karalar, *Gazipaşa –Ant.) **3.** Avcıların av hayvanlarını taşıyan, yardımcı. (–Kn.)

zobudu [→ **zobu -1**]

zobut Sopa, sırık. (*Fethiye –Mğ.)

zobzeki [→ **zobzekil**]

zobzekil [**zobzeki**] Saygısız, iyi eğitilmemiş. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)
[**zobzeki**] : (–Yz.)

zoğ (I) Sürgün, filiz. (*Iğdır –Kr.)

zoğ (II) [**zol**] **1.** Bir çarık eninde kesilmiş gön, deri. (–Kr.)
[**zol**] : (*Iğdır –Kr.)
2. Eşit kesilen gönün parçalarından biri. (Bayburt *Selim –Kr.)

zoğ (III) Biçildiği yerde duran ot, ekin. (–Kn.)

zoğal [→ **zoval**]

zoğdurmak Şişmek, kabarmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

zoğlamak Gönü eşit parçalara ayırmak. (Bayburt *Selim –Kr.)

zoḫurdamaḫ [→ **zokgullamaḫ**]

zoḫur zoḫur [→ **zoḫ zoḫ**]

zoḫ zoḫ [**zoḫur zoḫur**] İrinli yaranın zonklayarak ağrıması için. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**zoḫur zoḫur**] : (–Yz. ve çevresi)

zokgullamaḫ [**zoḫurdamaḫ, zonguldamaḫ, zonguldamak; zongumak**] İrinli yara zonklamak, ağrımak. (Bayburt *Selim –Kr.)
[**zoḫurdamaḫ**] : (–Yz. ve ilçeleri)
[**zonguldamaḫ, zonguldamak**] : (–Brd.; *Iğdır –Kr.)
[**zongumak**] : (–Uş.)

zokku Soku, taş dibek. (–Ml. ve çevresi)

zokkumlamak Sürekli başa kakmak. (*Manyas –Ba.)

zol [→ **zoğ** (II) **-1**]

zolāta [→ **zobcuk** (III)]

zoli Sümük. (Şimşirli, Güneyce *İkizdere –Rz.)

zollu [→ **zorlu**]

zom Sütun. (*Kilis –Gaz.)

zombuldamak Tez, büyük adımlarla yürümek. (*Fethiye –Mğ.)

zomburdamak [→ **zonğurdamak**]

zomp Taşçı çekici, balyoz. (*Bor –Nğ.; Tahanlı *Mersin –İç.)

zom zom Deve yürüyüşü için. (–Çr.)

zongadak [→ **zangadak**]

zonguldamaḫ, zonguldamak [→ **zokgullamaḫ**]

zongumak [→ **zokgullamaḫ**]

zonğurdamak [**zomburdamak, zopurdamak**] Titremek, dişler birbirine çarpmak. (–Çr.)
[**zomburdamak**] : (*Yalvaç –Isp.; –Yz.)
[**zopurdamak**] : (Küçük İsa *Zile –To.)

zontor (I) [→ **zantır**]

zontor (II) [**zontur** (I)] Abartı, pohpoh. (–Çr.)

[**zontur** (I)] : (–Yz.)

zontur (I) [→ **zontor** (II)]

zontur (II) Ahlak, görgü kuralı.(*Kilis –Gaz.)

zop Tomruk. (Türkçayırı *Afşin –Mr.)

zopa **1.** Kalın değnek, sopa. (–Çr.; –Yz.; –Krş.) **2.** Dayak. (*Güdül –Ank.)

zop öküzü (I) Büyük öküz. (Bayburt *Selim –Kr.)

zop öküzü (II) Anlayışsız, aptal. (Bayburt *Selim –Kr.)

zopurdamak [→ **zonğurdamak**]

zor Sıkıntı, üzüntü. (–Çr.; *Iğdır –Kr.)

zorata Kavga. (*Bünyan –Ky.)

zorbaz [→ **zorlu -3**]

zorkunluk Fidanlık. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zorlak [→ **zorlama**]

zorlama [**zorlak**] Çok çalışmaktan el, ayak, kol vb. organlarda görülen şişme, incinme. (–Nğ.)

[**zorlak**] : (*Yalvaç –Isp.)

zorlu [**zollu, zorbaz**] **1.** İyi, güzel, beğenilen. (–Çr.; –Yz.; *Bor –Nğ.)

[**zollu**] : (İbek *Mecitözü –Çr.; Gökdere *Akdağmadeni, *Sorgun –Yz.)

2. Kabadayı. (*Yalvaç –Isp.; –Ks. ve çevresi) **3.** Dayanıklı, güçlü. (*Güdül –Ank.)

[**zorbaz**] : (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zorpadan [→ **zangadak**]

zorramaḫ Güç kullanarak cinsel ilişkide bulunmak, saldırmak. (*Iğdır –Kr.)

zorsınmaḫ [**zorsunmak**] Güç gelmek, isteksiz yapmak. (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

[**zorsunmak**] : (–Çr.; –Yz.; *Silifke –İç.)

zorsunmak [→ **zorsınmaḫ**]

zort Bebek salyası. (–Çr.)

zort atmak Bebek salya akıtmak. (–Çr.)

zortlak (I) Şişman. (*Güdül –Ank.)

zortlak (II) **1.** İşsiz, amaçsız dolaşan kimse. (*Güdül ve köyleri –Ank.) **2.** Yapamadığı işleri yapmış gibi abartan kimse. (–Çr.)

zortlamak Yapamadığı işleri yaparmış gibi övünmek, abartmak. (–Çr.)

zorunmaḫ Yürümek : *Üstüne zorunmuş*. (Afşar, Pazarören *Pınarbaşı –Ky.)

zoruzoruna [**zorzoruna**] Binbir güçlükle. (–Çr.)

[**zorzoruna**]: (Çayağzı *Şavşat–Ar.)

zorzoruna [→ **zoruzoruna**]

zot etmek [**zotlamak**] Eskimiş madensel araçlara kaynakla ek yapmak. (Güneyce *İkizdere –Rz.)

[**zotlamak**] : (–Kr.)

zotlamak [→ **zot etmek**]

zottırdamak Giyinip, süslenip kurumlanmak. (–Yz.; *Bor –Nğ.)

zoval [**zoğal, zuğal**] Kızılcık. (–Çr.; *Zile ve köyleri, Yağlıalan *Turhal –To.)

[**zoğal**] : (–Çr.; *Iğdır –Kr.)

[**zuğal**] : (Kütküt *Şebinkarahisar –Gr.)

zoymantı Biçimsiz, iri, kaba nesne. (*Bor –Nğ.)

zozu Soğana benzer bir çeşit bitki. (Bayburt *Selim –Kr.)

zöhmünce Kendi düşüncesince. (*Bor –Nğ.)

zöhür Sahur. (Kesirik –El.)

zökde Çivi. (Kesirik –El.)

zökem Nezle. (*Iğdır –Kr.)

zöm zöm Koşma için. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
zövle [→ **zelve**]
zövüldemek [→ **zivlemek**]
zöv zöv Sinsi ve tez yürümek için. (–Çr.)
zubun 1. [→ **zıbın -1**] **2.** Gömlek. (Tahtacı –Isp.)
zuğal [→ **zoval**]
zuk Kuşun yavrularına verdiği yem. (*Antakya –Hat.)
zukkum [→ **zıkkım -1**]
zumzuk [→ **zımzık** (I)]
zurba 1. Topluluk. (Gökdere *Akdağmadeni –Yz.) **2.** Hayvan sürüsü. (Kesirik –El.)
zuvak Sokak. (Kesirik –El.)
zuval Hamur topağı, pazı. (–Or.; –Gr.; –Tr.)
zuvra Küçük barınak, kulübe. (Ulukışla *Bor –Ng.)
zuy tutmak Zurnacının yanında başka bir zurnacı tek ses çıkarmak. (Bayburt *Selim –Kr.)
züdde Özü, aslı. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
zükkem Soğuk algınlığı, nezle. (–Uş.)
zülbiye İnce yufka. (*Bor –Ng.)
zülek Aşınmış, kullanılmış : *Zülek aşığ.* (Taze, Kerkük)
zülle Sivri. (Bayburt *Selim –Kr.)
zülüfbastı Saç tokası. (–Uş.)
zümbül Sümbül. (*Güdül ve köyleri –Ank.)
züppen Biçimsiz. (–Af.)
zürbiye Soğan yemeği. (–Af.)
zürbiyet Kaymakla bal karışımı. (Bayburt *Selim –Kr.)